

הל' יסודי התורה פ"ה הל' ה'.

וכן אמרו להם עפ"ם תנו לנו א' מכם ונהרגהו ואם לאו נהרוג פולקם יהרגו פולקם ואל ימסרו נפש מישראל ואם יתדוהו להם וכו' ואם הנה חייב מיתה וכו' יתנו אותו ואין מורין להם לכתחלה ואם אינו חייב מיתה יהרגו כונן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל ע"כ (והוא מירושלימי שיטת ר"ל).

והקשה הכ"מ הא לא שייך פאן מאי חזית דדמא דידך סומק טפי פינן שיהו והם יהיו נהרגים אם לא ימסרוהו וא"כ הנה צריך להיות מותר למסור אותו ביחודהו אפילו אינו חייב מיתה ועיי"ש ונ"ל דמה דמצינו בפסחים כ"ה בההוא דאמא לקמיה דרבא א"ל מרי דוראי אמר לי זיל קטליה לפלגיא ואי לא קטלינא לך א"ל ליקטולך ולא תקטול מאי חזית דדמא דידך סומק טפי וכו' ופרש"י פלוג באת לישראל אלא שאמא יודע שאין מצוה עומדת בפני פקוח נפש וסבור אתה שאף זו תדחה מפני פקוח נפש אין זה דומה וכו' דמ"מ יש פאן אבוד נפש וכו' נראה מרש"י דהמצוה של פקוח נפש הוא דוחה כל התורה והמ"ע הוא וחי ביהם וכו' וכן פתב הרמב"ם פאן בה' א' דבכל המצוות אם מאנסים אותו יעבור ואל יהרוג שנאמר במצוות אשר יעשה אותו האדם וחי ביהם ולא שיימות ביהם וכן פתב הרמב"ם פ"ב מה' שבת ה' א' דחוייה היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצוות אלמא מדכתב דחוייה משמע דנדחה מפני מ"ע של וחי ביהם וכו' ולא בגדר סתם היתר בפקוח נפש ולכן אמרינן שם מאי חזית דדמא דידך סומק טפי פלומר מדוע תציל את עצמך מפני מ"ט דוחי באיבוד נפש של חבירך הלא גם אם חבירך יהרג נפגע ג"כ המ"ע דוחי וכו' ובז"נ דמצינו בב"מ ס"ב מחלוקת בן פטורא ור"ע בשנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד קיתון של מים וכו' וסובר בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה האחד במיתתו של חבירו אע"פ שאם יתן לשותות גם לחבירו ימות חבירו ג"כ וא"כ לא שייך מאי חזית דדמא דידך וכו' וא"כ הנה צריף להיות הדין שלא יתן לחבירו אלא ישמה הוא משום פקוח נפשו מ"מ נראה מזה הגדר של בן פטורא הוא פ"פ אע"פ שאם יתן לחבירו ימות גם חבירו ולא יצילו בזה מ"מ זה אסור שמימת חבירו יהא סבה לחייו וזהו ג"כ נפגע המ"ע של וחי ביהם אם ירויח חייו ממה שלא השתדל עבור חיי חבירו ואע"פ שר"ט פליג ע"ז שחיי קודמים לחיי חבירו מ"מ ילמוד רבינו שע"כ לא פליג ר"ע אבן פטורא אלא בשוא"ת פלומר שיימות אם לא יתנו לשותות אבל בקום ועשה כגון הכא שיימסור חבירו לרוצח ויציל את עצמו וירויח חייו ממה שמסר חבורו למיתה זה אינו מתיר גם ר"ע דאל"כ ליפלו בקום ועשה וכה"ג ומדפליגי בשוא"ת משמע שבקום ועשה גם ר"ע מודה לבן פטורא וזה יהא המקור של רבינו שיהרגו פולקם ואל ימסרו נפש אחת מישראל שגם זה אסור שיהא מותר חבירו סיבה לחייו שגם באופן זה נפגע המ"ע של וחי ביהם וזהו הפירוש של מאי חזית דדמא וכו' פלומר שגם באופן זה נפגע המ"ע דוחי ביהם וכו' ואם יהרגהו או ימסרהו יעבור על המ"ע בקום ועשה לך אסור למסור אותו.

הל' תלמוד תורה פ"ה ה' א'. אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת לשל

אביו וכו' וכן אם הנה אביו ת"ח אע"פ שאינו שקול כנגד רבו משיב אבידתו ואח"כ אבידת רבו וכו' ע"כ.

והקשה הכ"מ שדברי רבינו סותרים למה שכתב בפ"ב מה' גזילה פגע באבידת רבו עם אבידת אביו אם הנה אביו שקול כנגד רבו של אביו קודמת ואם לאו של רבו קודמת והוא שיהנה רבו מובהק וכו' וכאן כתוב אע"פ שאינו שקול ועיי"ש והלח"מ תירץ דאיכא שני דינים היכא שייכול

להשיב שניהם אלא לענין דין קדימה אביו קודם אע"פ שאינו שקול ובהכי מיירי פאן בה' ת"ת ובה' גזילה מיירי שאינו יכול להשיב שניהם ולפדות שניהם ולכן רבו קודם אם לא ששניהם שקולין והעמים היטב בלשון הרמב"ם ועיי"ש אף קשה הסברא דאם לא היתה אביו שקול פנגד רבו אע"פ שיאבד ממונו של אביו אמרינן רבו קודם ובדין קדימה אביו קודם אע"פ שלא היתה שקול פנגד רבו ומ"ש ולא ק"ו הוא ולכן נ"ל דהנה במשנה ב"מ לג.

איתא ואם אביו חכם של אביו קודמת ובתוספתא איתא אם היתה אביו שקול פרבו אבידת אביו קודמת לאבידת רבו ומדלא פריף הגמ' שפותר הבבביתא להמשנה לכו לומד רבינו דאיתא שני גדרים בזה אם אביו ג"כ למדו תורה אביו קודם אע"פ שאינו שקול ואע"פ שמרבו למד יותר וזה משמיענו המשנה אם היתה אביו חכם פלומר שנהג ג"כ פחכם שלמדו בעצמו תורה אז אביו קודם וזהו משמיענו רבינו בה' ת"ת אם היתה ת"ח אע"פ שאינו שקול פנגד רבו אבידת אביו קודמת ונדר שני אם האב בעצמו לא למדו תורה ולכן צריף דוקא שקול וזאת ידעינן מהתוספתא שהזכיר שקול וזהו משמיענו רבינו בה' גזילה דצריף שקול באופן זה אם לא למדו אביו בעצמו תורה אז צריף דוקא שקול וניתא פסקי רבינו דאינן סותרים זל"ז ואח"ז מצאתי מעין זה בט"א על הרמב"ם, אף לא הביא המקור הזה מהתוספתא שם פ"ז הל' יא נידוי על תנאו אפילו על פי עצמו צריף הפרה תלמיד חכם שנידה לעצמו ואפילו נידה עצמו על דעת פלוני וכו' ה"ז מיפר לעצמו ע"כ.

והשיג הראב"ד א"א זה איני מחנור א"כ למה יהודה לא התיר לעצמו ועל כל זה קשה לי יעקב למה לא התירו ע"כ ונ"ל דאיתא נדרים כ"ט נטיעות אלו קרבן עד שיקצצו אין להם פדיון ואם פדאן חוזרות וקדושות עד שיקצצו והובא בר"ן שם מהרשב"א דמהא שמעינן שאם אומר לחבירו השדה יהא נתונה לה מעכשיו עד שאלה לירושלים ונחור וקנאה ממנו קודם שעלה לירושלים חוזר וזוכה בה מקבל שכף אומר לו לעולם יהא שלף עד שאעלה לירושלים ומעכשיו ולאותו זמן שיקנה אותו ממנו ונתנו לו וכו' ואח"כ כתב שאין דין זה אלא במקדיש משום דהקדש חל באמירה בלחוד ועיי"ש מ"מ שמעינן שאם אומר עד שיקצצו הנה כאומר שמקדיש עתה ואם יפדה יהא חל עוד פעם הקדש וחוזר חלילה עד שיקצצו ולפ"ז ניתא דיהודה אומר אם לא הבאותי וכו' ונתאתי לה כל הימים הנה כאומר דאפילו אם יתיר לעצמו או יעקב יתיר לו יהא חל עוד פעם הנדוי והנה כאומר מעכשיו ולכן לא מהני אם יתיר לעצמו או יעקב יתירו דהוא עשה חלות של נדוי אח"כ אם יתיר.

ולכאורה יקשה שיתיר כל הנדויים שצריכין לחול אם יתיר אף ז"א פיון שעמה לא חל עדיין והנה דבשלב"ע ואין מתירים את הנדר עד שיחול דכן איתא בנדרים צ' אין חכם מתיר פלום אא"כ חל הנדר דכתוב לא יחל דברו וכן פסק הרמב"ם פ"ו מה' שבועות ה' י"ד שאין מתירין נדר או שבועה שעדיין לא חלו וה"נ ל"ש וניתא הרמב"ם.

ול"ד לאומר לעולם דהוא זמן אחד ונדר אחד אבל כל הימים משמע נדרים הרבה אם יותר זה יחול אחר ולכן אין מועיל התרה על זה. הל' ע"ז פ"ד ה"ד ואין ב"ד אחד עושה שלש עיירות הנדחות זו בצד זו אבל אם היו מרוחקות עושה ע"כ והשיג הראב"ד ונ"ל לעולם אין עושים שלש עיירות נדחות לא בב"ד אחד ולא בשלש לא במקום אחד ולא מרוחקות אלא יהודה וגליל ע"כ ועיין בכ"מ שהקשה דמקור הדין איתא בסנהדרין ט"ז אחת ולא שלש כשהוא אומר צריף הרי שתום אמור הא מה אני מקיים אחת אחת אחת ולא שלש זמנין אומר רב בב"ד אחד הוא

דאין עושיין הא בשנים ושלשה בתי דינין עושיין וזמנין אמר רב אפילו בשנים ושלשה וכו' לעולם אין עושיין מ"ט דרב משום קרחה אמר ר"ל לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים ושלשה מקומות עושיין ר"י אמר אין עושיין משום קרחה תניא פנותיה דר"י וכו' ולכן הקשה הכ"מ דנראה דרבינו יפסוק כר"ל וכלישנא קמא דרב ולכן פוסק דב"ד אחד אין עושיין במקום אחד אבל בשנים ושלשה מקומות עושיין וזהו שפתיב רבינו אבל אם היה מרוחקות וכו' ותמה איך יפסוק כר"ל לגבי דר"י ועוד דתניא פנותיה דר"י וכן הקשה הלח"מ וזהו ג"כ פוננת השגת הראב"ד ונ"ל דאי שייך משום קרחה או לא לכאנרא תליא בזה אי מותר לעשות מקום עיר הנדחת למקום גנות ופרדסים אז אין חוששין משום קרחה כ"כ אבל אי אסור לעשות מקום עיר הנדחת לגנות ופרדסים אז שייך חששה דקרחה ונהי בסנהדרין קי"א איתא והיתה תל עולם לא תעשה גנות ופרדסים דברי ר"י הגלילי ר"ע אומר לא תבנה עוד לכמות שהיתה אינה נבנית אבל נעשית גנות ופרדסים לכן לר"ע לא שייך חששה דקרחה כ"כ פינון שלא תשאיר שמה ור"י הגלילי פינון שאסור לעשות גנות וכו' שייך חששה דקרחה וכינון שרבינו לקמן ה' ח' פוסק כר"ע שמותר לעשות גנות ופרדסים ממילא לא שייך חששה דקרחה כ"כ ולכן פוסק כר"ל וכלישנא קמא דרב.

שם הל' ו' והיאך דין עיר הנדחת וכו' בית דין הגדול שולחין ודורשין וחוקרין עד שידעו בראיה ברורה שהודחה כל העיר או רובה וכו' ואח"כ שולחים להם שני תלמידי חכמים להזהירם ולהחזירם אם חזרו ועשו תשובה מוטב ואם יעמדו באולתן בית דין מצווין לכל ישראל לעלות עליהן לצבא וכו' והשיג הראב"ד א"א טוב הדבר שתועיל להם התשובה אבל לא מצאתי תשובה מועלת אחר התראה ומעשה עכ"ל ונ"ל דכוננת הרמב"ם היא כה שיעיל התשובה שלא לדון אותם פעיר הנדחת אלא פחידיים שעבדו ע"ז כי עיר הנדחת איננה מה שעבדה כבר אלא דוקא שהנם עתה בגדר עובדו ע"ז וכינון שעשו תשובה אונם עתה עובדי ע"ז אלא שעבדו כבר ודנין אותם פחידיים שעבדו ע"ז ובסקילה וממונם פלט וגם הטף ונשום ניצולים.

שם פ"ה הל' א' המסית אחד מישראל וכו' ה"ז נסקל בין שהיה המסית הדיוט בין שהיה נביא וכו' מיתתו בסקילה ע"כ ובזה הוא פלוגתא בסנהדרין פ"ט ת"ק ור"ש ת"ק סובר נביא שהדיח בסקילה ור"ש אומר בחנן ופסק כת"ק והקשה הלח"מ הא שם בדרף צ' איתא פלוגתא ר"ח ורב המנונא במאי פליגי ר"ש ות"ק אבל תרנונייהו מודו דבביטול מקצת דעכו"ם פליגי ר"ש ות"ק ולת"ק בסקילה וכינון דפסק כת"ק א"כ הנה צריף להיות קיום מקצתו וביטול מקצת דעכו"ם בסקילה ובה' יסוה"ת פ"ט ה"ה כתב שהנביא אומר שה' צוהו שתעבד עכו"ם היום בלבד או בשעה זו בלבד וכו' ולפיכך נדע בנדאי שהוא נביא שקר וכו' ויחנן אלמא דבחנן הוא פן הקשה הלח"מ ונ"ל דבה' ע"ז מייירי שהנביא מדיח שהסית לע"ז כמו שהביא בה' ב' ואחד האומר אמרה לי עכו"ם עבדוה או שאמר אמר לי ה' עבדו עכו"ם ה"ז נביא שהדיח היינו שהסית להם ביחוד לכן פסק כת"ק דמיתתו בסקילה דנביא שהדיח בסקילה אבל בה' יסוה"ת לא מייירי ממסית אלא בנביא שקר שאומר נבואת שקר שאומר שה' צוהו שתעבד עכו"ם היום בלבד וכו' ולא שאומר שה' צוהו עבדו וכו' או עבדוה ביחוד להם לכן לא היה מסית אלא רק נביא שקר ומיתתו בחנן וניחא פסקי רבינו ולא סתרי אהדדי.

שם פ"ז הל' ט"ו. הקריבום לפניך נעשו תקרובות ואע"פ שחזר והוציאום הרי אלו אסורין לעולם וכו' אסור בהנאה מן התורה וכו' ע"כ ויש להסתפק אי מקריב נדבר שהיא ע"ז ולדבר שאינו ע"ז אי הנה דין תקרובות עכו"ם על הדבר אי לא ומקום הספק הוא אי הנה יחוד לע"ז על

זה האופן פינון שמינוחד הדבר גם לדבר אחר שאינו ע"ז או דילמא ל"ש (ונה הספק וקא רק לפירוש הב"י בשיטת הרמב"ם ולשיטת רש"י ותוס' ע"ז שם דהר אינו ע"ז ואפילו אם מכנין לעבוד להר אינו נעשה תקרובות עכו"ם) ונ"ל דאיתא בע"ז מ"ה מחלוקת ת"ק ור"י אי ציפוי פהר או אינו פהר ונאסר ופסק הרמב"ם בפ"ח ה' ז' מה' ע"ז דציפוי הר אסור בהנאה כת"ק ופירשו תוס' שם ובחולין מ' דמייירי שעובדים הציפוי ולכן אסור הציפוי לת"ק.

ואיתא בחולין מ' השוחט לשם הרים וכו' שחיטתו פסולה ופריה פסולה אין זבחי מתים לא ורמינהו השוחט לשם הרים וכו' הרי אלו זבחו מתים אמר אב"י ל"ק הא דאמר להר הא דאמר לגדא דהר דלהר אינה אסורה בהנאה אלא דוקא דאמר לגדא דהר ומזה נוכל לפשוט הספק דאי נימא דאי מקריב לע"ז ולדבר שאינו ע"ז מיקרי ג"כ תקרובות עכו"ם אמאי צריה לאוקמא דוקא דאמר לגדא דהר נוקמא דאמר להר אף להר יש ציפוי והציפוי הוא ע"ז ג"כ ומקריב להר וציפוי ביחד אז הנה תקרובות עכו"ם ולימא הא דיש ציפוי להר לכן הנה זבחי מתים דמסתמא עובד להר וציפוי ביחד וקא דאין ציפוי להר ולכן לא הנה זבחי מתים או נימא הא דשוחט להר וציפוי וקא דשוחט להר דוקא אלא מוכח דלא מיקרי תקרובות עכו"ם כה"ג אי שוחט לע"ז ולדבר שאינו ע"ז דלא הנה יחוד גמור לע"ז בכה"ג ולפי דאמרינן דתקרובות עכו"ם הנה משום שמיחד לע"ז יתבאר היטב מה דלכאורה תמוה דהשוחט ע"מ לזרוק דמה לעכו"ם דלר"ל מותרת אף דהוא חייב מיתה פדאיתא סנהדרין ס"א דנקרא עובד ע"ז ומדוע ובז"נ דתקרובות עכו"ם הוא ענין שנעשה מינוחד לע"ז ולכן אסור בהנאה אבל כאן שחשב בשעת שחיטה רק לזרוק דמה לעכו"ם ואח"כ לא זרק לא נעשה בזה מינוחד לעכו"ם לר"ל ולכן מותרת אבל הוא חייב מיתה דעבד ע"ז גם בזה ולר"י הנה יחוד לע"ז כה"ג נמי ולכן אסורה.

שם פי"ב הל' ב'. האשה שגלתה פאת ראש האיש או שנתגלחה פטורה שנאמר לא תקיפו פאת וכו' ולא תשחית פאת זקנה כל שישנו בכל תשחית ישנו בכל תקיף ואשה שאינה בכל תשחית לפי שאין לה זקן אינה בכל תקיף לפיכך העבדים הואיל ויש להם זקן אסורין בהקפה והקשו המ"ל והלח"מ הא מסקנת הסוגיא דקדושין ל"ה דלא ממעטינן נשים מהשחתה משום סברא דלות להו זקן אלא מג"ש פאת פאת מבני אהרן וא"כ פינון שעבד איתקש לאשה משום ג"ש דלה לה מאשה אף עבדים פטורים מהשחתה ומהקפה ואמאי כתב הרמב"ם דעבדים הואיל ויש להם זקן אסורין בהקפה ע"כ ועיי"ש ונ"ל דלכאורא יקשה ללישנא קמא דממעטינן מסברא נשים משום דאין להו זקן הא תניא זקן האשה והסריס שהעלו שער הרי הו כזקן וכו' לענין טומאת נגעים אלמא דמשכחת מציאות דיש לה זקן וא"כ היכא דיש לה זקן יקשה דיהא לה דין השחתה והקפה ועכצ"ל אפילו היכא דיש לה לא הנה לה דין זקן פינון שבטבע ל"צ שיהיה לה זקן אלא הנה שערות בעלמא וקא דלענין נגעים הרי הוא כזקן וכו' היינו דשם א"צ להיות דין זקן אלא דין של במקום שער דהיינו אם יש במציאות שער במקום זה אז הנגע יש נה דין אחר מעור בשורו כמו שפירש"י שם שסימני מקום שיער חלוקים מסימני עור בשור משמע שהדין הוא במקום שיער דשם הדין גם בראש כן אלמא דלאו דוקא דין זקן שם ובז"נ דילמוד רבינו דהטעם דליתנהו דהשחתה מפני שאין להם זקן ואפילו יש להו לא הנה דין זקן מפני שבטבע א"צ להיות להם זה והא אפילו ללישנא בתרא אלא דבזה יפלגו הלישנא קמא והלישנא בתרא דללישנא קמא הנה מצד הסברא דלא הנה דין זקן מפני שבטבע א"צ להיות וכו' ולישנא בתרא צריה קרא ע"ז דאם יש להו זקן דלא היה דין זקן מפני שבטבע א"צ להיות שבלא ג"ש לא נוכל לידע זאת ולכן העבדים שבטבע יש להו זקן וממילא הו להם דין זקן ולכן פסק הרמב"ם דאיתנהו בהשחתה

והקפה וניחא מה דהביא הרמב"ם הלישנא קמא דזה וזה גם ללישנא בתרא וכהנ"ל דלשון גמרא איב"א קרא אב"א סברא משמע דל"פ בדינא שתי הלשונות עיי"ש.

הל' תשובה פ"א הל' ב': שער המשלח מכפר על כל עבירות שבתורה הקלות והחמורות וכו' והוא שעשה תשובה אבל אם לא עשה תשובה אין השער מכפר לו, אלא על הקלות ומה הן החמורות שתיבין עליהם מיתת ב"ד או פרת וכו' ושאר מצות ל"ת ומ"ע שאין בהן פרת הם הקלות והקשה הכ"מ והלח"מ היא איתא בשבועות י"ב היא עשה ה"ד אי דלא עבוד תשובה זבת רשעים תועבה ואי דעביד תשובה כל יומא נמי מכפר אמר ר"ז בעומד במרדו ורבי הוא דסובר דיוה"כ מכפר אף בלא תשובה ומשמע אבל לרבנן אפילו חייבי עשה נמי צריף תשובה וא"כ פיון שרבינו פוסק לרבנן דעל החמורות צריף תשובה וכיון שפוסק לרבנן אפילו קלות צריף תשובה וגם לקמן ה' ג' מוכח דפוסק לרבנן דכתב ועצמו של יוה"כ מכפר לשבים וכו' וזהו לר"י דלרבי מכפר אפיון לשאינן שבים ע"כ ועיי"ש ונ"ל כי אדרבא משם יהא מוכח פשיטת הרמב"ם דצריף אי דנא עשה תשובה זבח רשעים תועבה וזבח רשעים וכו' הנה חסרון דוקא בהקרבנות הקרובות ותפוק ליה בלא חסרון הקרבן אלא מוכח דעל קלות מכפר אף בנא תשובה ואי קשיא א"כ איך משפחת שמכפרת בנא תשובה היא החסרון הוא בקרבן משום זבח רשעים וכו' בלא תשובה לרבנן אף י"ל דהא מבואר ברמב"ם פ"ב מה' אנו ה' ד' ומה הוא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד וכו' ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישיב לזה החטא לעולם וכו' וצריף להתנדות בשפתי וכו' ובז"נ דלמשל אם עזב חטאו וגמר בלבו שלא יעשה עוד אלא שחסרו לו החרטה על שעבר בזו המדה שיודע תעלומות יעיד עליו וכו' או שחסרו לו וידוי פה אז בנדאי תשובה גמורה לא הנה, אבל זבח וכו' ג"כ לא הנה דזבח רשעים לא הנה אלא דוקא שעוד או חזו בחטאו דהיינו שנא עשה תשובה כלל אבל כאן שעשה תשובה אלא שאינה גמורה שחסרו לו תנאי התשובה ממילא הנה קרבנו פשר דנא מיקרי זבח רשעים וכו' וזהו פנות רבינו שגלות מכפר בלא תשובה היינו שייחסר לו תנאי התשובה אבל מ"מ עשה תשובה בזו המדה שנא הנה חסרון מטעם זבח רשעים וכו' אף לכאורה יקשה מזבחים ז: אמר רבא עולה דורון היא ה"ד אי דליכא תשובה זבח רשעים תועבה ואי דאיכא תשובה התניא עבר על מ"ע ושב לא זז משם עד שמוחלים לו אלא ש"מ דורון ולכאורה יקשה מהיכא יוכח דדורון הנה גימא דעשה תשובה רק באופן הנ"ל דלא הנה תשובה גמורה וצריף לכפרת הקרבן וזבח רשעים וכו' ג"כ לא הנה כאן שאיכא קבלה להבא וכו' אף ז"א דאיתא שם דף ו.

אבעיא להו אעשה דלאחר הפרשה מכפר או לא וכו' ופירש"י אסתם עולה קאי שזבחו לשמן אלמא דעולה מכפרת ותקשה איך משפחת נה דמכפרת אי בלא תשובה היא הנה זבח רשעים וכו' ואי בתשובה היא התשובה מכפרת וא"צ לפפרת עונה אלא עכצ"ל פהנ"ל דעשה תשובה אף עוד יחסר גדרי התשובה ממילא לא הנה חסרון מטעם זבח רשעים וצריף לפפרת עולה כי תשובה כזו אונה מכפרת ומוכח פהנ"ל וגם רבא לא יפלוג ע"ז אנה דרצה לאשמעינן אם עשה תשובה גמורה הנה עולה דורון וכן משמע מתוס' שם ד"ה עולה דרבא לא יפלוג ע"ז הלכות קריאת שמע פ"ב הל' ט"ז הנה קורא באמצע הפרשה אינו פוסק ומתחיל לשאל אלא בשלום מי שהוא מתקרא ממנו כגון מלך או אנס אבל מי שהוא חייב בכבודו אבא או רבו אם נתן לו שלום תחילה פוסק ומשיב לו שלום ע"כ ואיתא בבבבכות י"ג באמצע שואל מפני היראה ופירש"י אדם שירא מפניו שלא יתרגנו והגהות מיימונית מפרש דרבינו ילמוד כפירש"י וכן משמע והרא"ש השיג על פירש"י דפשיטא שאין לה דבר שעומד בפני פיקוח נפש ופירש הרא"ש דאביו ורבו

ואמו חשוב מפני היראה פדכתיב איש אמו ואביו תיראו וא"כ פיון שרבינו ילמוד כפירש"י יקשה עליו ג"כ השגת הרא"ש הנ"ל ונ"ל דאיתא בחולין ט: דבא זאב ונטל בני מעיים אין חוששין שפא במקום נקב ופריד מראה צפור המנקר בתאנה וכו' חוששין שפא במקום נקב וניקב פירש"י במקום נקב של נחש א"ל מי קמדמית איסורא לספנתא ספנה שאני א"ל רבא מ"ש ספק ספנתא לחומרא ספק איסורא נמי לחומרא א"ל אב"י ולא שאני בין איסור לספנתא וכו' ולכאורה וקשה איה רבא מדמה איסורא לספנתא וכי לית ליה לרבא הא דקי"ל אין הולכין בפק"נ נפש אחר הרוב ובאיסור הולכין אחר הרוב אלמא דשאני איסורא מספנתא ונראה דאימתי אמרינו דאין הולכין בפק"נ אחר הרוב היכא דאיתחזק הספנה אבל פאן דאין אלא חשש רחוק שפא במקום נקב וניקב דלא שכיחא ונהיה לא הוחזק הספנה ול"ד לחנה שהיה הוחזק ספנה מחמת חליו ולכן מדמה רבא בכה"ג לאיסורא ואב"י מחמיר נמי גם באופן זה מ"מ מוכח מנה דבספנה צריד שיהא איתחזק הספנה, וכדומה לזה מצינו ביומא פד: גבי מפקחין את הגל בשבת היכא דאיכא תשעה פותים וישאל אהד ופירש לחצר אחרת ואמרינו היכא דפריש פולהו מפקחין ופרש"י דפריש פולהו הואיל ואיתחזק ישאל בהאי חצר שנפלה בו מפולת מפקחין ואע"ג דנייד לא אזלינן בתר רובא הא דפריש מקצתיהו פירש"י ולא ידעינן אי הנה ישאל בהאי חצר אזלינן בתר רובא הואיל ולא איתחזק כמי שמשמע מחולין שבלא זאת לא אמרינו אין לה דבר העומד בפני פקוח נפש ובז"נ השגת הרא"ש היכא דאמרינו אין לה דבר העומד בפני פקוח נפש דוקא היכא דאיתחזק ספנה פגון לחולה אבל פאן בק"ש אינו אלא חשש רחוק דלא שכיחא שיהרגנו בלי דרישה וחקירה ואם יראה פי מחמת דתו לא שאל בשלומו רחוק מאד שיהרגנו בשביל זה ולכן לא הנה איתחזק ספנה וכן משמע לשון המשנה שואל מפני היראה ולא תני מפני הספנה אלמא דאין זה נקרא ספנה אלא נראה שירא הוא וכו' ולכן הו"א דאסור לשאול באמצע ק"ש וקמ"ל שמוטר, ובז"נ מה שראיתי ח"נ שהביא תירוץ של ס' ש"נ מה שהקשה הש"מ על מה שאמרו במצות בקור חולים אפילו גדול אצל קטן ובהשבת אבדה פטרה התורה בזקן ואינו לפי כבודו ותירץ הש"נ דשאני התם דמונא אבל בקור חולים הוא פקוח נפש והקשה בס' הנ"ל מהרב"ם סוף ה' רוצח בשווא שצאמר בתורה וכו' פגון שראהו שעבר עבירה וכו' מצנה לטעון ולפרוק וכו' שפא יבא לידי ספנה ובכ"ז אם אינה לפי כבודו פטור ולפנהל"נ דשם לא איתחזק ספנה שבאמת חשש רחוק ולא שכיחא ולא איתחזק לפנינו ולכן אם אינה לפי כבודו פטור דלא הנה ליה דין של פקוח נפש ממש, אבל בקור חולים הנה איתחזק ספנה פיון שתולה ולכן הדין אפילו גדול אצל קטן.

הל' תפלה. פ"ז הל' ו' המשפטים לקרוא בתורה קודם שיקרא ק"ש בין קרא בתורה שבכתב ובין קרא בתורה שבע"פ נוטל ידיו תחלה ומברך שלש ברכות ואח"כ קורא ר וכתב הגהות מיימוני אבל אם קרא ק"ש פבר נפטר באהבה רבה ואפילו שהיה הרבה בין ק"ש לתורה דנא קי"ל פירושלמי דאמר והוא ששנה על אטר א"נ אפילו לדברי הירושלמי אינו אלא לנפטר באהבה רבה צריד דוקא שילמוד על אטר אבל לדין שאנו מברכים הג' ברכות גם הירושלמי מודה דלא בעינן והוא שילמוד על אטר והקשה הב"י סי' מ"ז על הירושלמי אמאי צריד והוא ששנה על אטר הא קרא ק"ש וק"ש גופא תורה היא א"כ למד על אטר ועיי"ש שתיירץ שק"ש אינו חשוב לימוד לענין זה והו קשה להבין אמאי אינו חשיב לימוד ולכן נ"ל דאיתא באו"ח סימן מ"ז סעיף ד', דעל הרהור בתורה א"צ לברך ברפת התורה ועוד איתא בסימן ס"ב סעיף ד' אם מחמת חולי או אונס אחר קרא ק"ש בלבד יצא ואיתא בהגהות רמ"א ואף לכתחלה יעשה פן אם הוא במקום שאינו נקי לגמרי ואינו יכול לנקותו משום אונס והרהר בלבד ובלבד שלא יהא מקום

מטונף לגמרי דאסור להרהר בד"ת במקום הטנופת ולפז"נ הירושלמי שמיירי שאמר אהבה רבה ואח"כ אינע שום אונם שהרהר בלבבו ק"ש ועל הרהור ד"ת א"צ ברכה וא"כ לענין לפטור מברכה אח"כ הנה פלא למד תורה אנא ק"ש קרא דלענין ברכה הנה הרהור לאו פלמוד ולכן אם יבוא ללמוד אח"כ צריף לברך ובזה האופן מיירי הירושלמי אבל אם יקרא ק"ש בהוצאות שפתי או יפטר מבה"ת אף אם ילמוד אח"כ שק"ש גופא הנה לימוד תורה.

שם פ"י הל' ה' האומר איני יורד לפני התיבה מפני שבגדי צבועים אף בלבנים לא יעבור באותו תפלה וכו' והשיג הראב"ד א"א אנו אומרים מפני חשש מינות ולא באותה תפלה ולא בתפלה אחרת ע"כ והוא במגילה כ"ד: חיישינו שמא מינות נזרקה בו ופירש"י המינים ע"ז מקפידין בכך והטור אכן שם הקשה מהרמב"ם פ"ב מה' שחיטה ה' ו' ואם שחט לגנא בשוק אסור לאכול משחיטתו עד שיבדקו אחריו שמא מין הוא ומדלא פי' שאותה שחיטה אסורה משמע כל שחיטות שישחוט אסור עד שיבדקו אחריו להוציא מספק מין ומ"ש כאן שאינו אסור אלא לאותה תפלה ומירץ שבשחיטה אין שייף לאוקמא גברא אחזקת פשרות אדרבא העמד בהמה בחזקת אסור וכו' בחזקת אינה זבוחה או אמה"ח ע"כ אף זה קשה דמ"ש מפ"א מה' שחיטה ה' כ"ה ב"ד ספין ושחט בה ולא בדקה עוד אחר שחיטה ושבר בה עצם ואח"כ בדקה ונמצאת פגומה שחיטתו פשרה וכו' מטעם שאוקי ספין אחזקתו ולא בהמה בחייה בחזקת אינה זבוחה, וה"נ ל"ש וכן במקנה אמרינו טמאות למפרע היכא דנמצאת חסירה רק משום תרתי לרעותא אבל בנא זה אוקמה אחזקת שלימה אף שגברא הנה בחזקת טמא וה"נ נוקי גברא אחזקת פשרות, ועוד אי שייף חזקה דהאומר איני יורד וכו' אמאי לא יעבור באותה תפלה אף על גוף הדין של אם שחט לגנא לשון אסור לאכול משחיטתו עד שיבדקו וכו' שהעירני למה לא אוקמה אחזקת פשרות באמת פתב הרשב"א פן בב"ה מה' שחיטה י"ז ששחיטתו פשרה שאון מוציאין אותו מחזקת פשרותו וכו' אלא אחר בדיקה עכ"ל אף על שיטת הרמב"ם י"ל פיון שצריף בדיקה ופירש"י ויבדלו מפתו ויינו וממילא עלול להתברר פיון שצריף בדיקה ודבר העומד להתברר לא אוקמא אחזקה כמו שאין הולכין אחר הרוב בדבר שעומד להתברר (הר"ן בריש חולין) ולכן אסור לאכול משחיטתו וכו', ומר"ן שם משמע שהיא רק מדרבנן אף אם נימא דל"א מד"א ב"ת רובא כה"ג אז זהא ניחא קושית הבינת אדם שהקשה על הפ"ח דהב"ח פתב דנלד תוף ח' ימים ללידתו הנה ספק ד"א דילמא נפל ותמה ע"ז הא מה"ת אזלינן ב"ת רוב ולידות שאינו נפלין ועוד תמה בדברי הרמב"ם פ"ד מה' מא"ס ה' ד' שפתב ונ"ל כל שלא שעה שמונה ימים בבהמה ה"ז פנפל ואין לוקין עליו ותמה דהא פשיטא פיון דאינו אלא מדרבנן בנדאי אין לוקין ובז"נ פאן דיכול להתברר אם הוא נפל או לא אם נשעה ח' ימים והיכא דיכול להתברר ל"א ב"ת רובא וממילא הנה ספיקא ד"א וניחא הב"ח וגם הרמב"ם דאע"ג דסובר דספיקא ד"א לקולא מד"א אבל היכא דיכול להתברר יהא ספיקא לחומרא מד"א לכן פתב ואין לוקין אף לכאנרא יקשה א"כ זהא בדיקת הריאה מד"א פיון שיכול להתברר ול"א כה"ג ב"ת רובא אף י"ל דשם אינו יכול להתברר בנדאי דיש סירכות דטריפה מטעם ספק עיין ביו"ד סימן פ"א סעיף ב' והלב"ש פתב דסירכא שלא פסדון דטריפה אם לא יוכל לעבור ע"י מעוה לא הנה רק ספק טריפה ולכן אינו יכול להתברר בנדאי ושייף רוב ולכן לא הנה רק מדרבנן אף מה שהעיר הרשב"א בת"ה על שיטת רבינו שכתב שאסור לאכול משחיטתו וכו' א"כ אמאי לא פתב במשנה שחיטתו פסולה כמו שתנא השוחט לשם הרים שחיטתו פסולה י"ל פיון דצריף בדיקה ואם יתברר שאינו מין זהא שחיטתו פשרה למפרע ולכן לא פתב שחיטתו פסולה כמו בשוחט לשם הרים וכו' דשם פסולה בהחלט משא"כ

כּאן אַם יתְבַרַר שְׂאִינוּ מִיַּן יְהֵא שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה לְמַפְרַע אֶף עַל הַקְּנוּשָׂא הַגָּ'ל שֶׁל הַט"א מ"ש לְעֵינֵי תַפְלָה מְשַׁחֲטָה י"ל דְּשֵׁם בְּשַׁחַט לְגִנוּמָא עֲבִיד מַעֲשֵׂה אִסּוּר מְחֻנְקָת עֲפוּ"ם (חֻלּוּיִן מ"א:) וְלִכֵּן אִיכָא חֲשֵׁשׁ גְּדוּל שְׂמָא מִיַּן הוּא אֲבָל כּאֵן לֹא עֲבִיד מַעֲשֵׂה אִסּוּר אֲלֵא שְׁמַדִּיבּוּרוֹ יֵשׁ חֲשֵׁשׁ לְכֹן חֲשֵׁשׁא מוּעֲטָת הִיא נְעוּד שְׁם נּוֹגַע לְעֵינֵי אִסּוּר דְּשַׁחֲטָתוֹ אִינְה שְׁחִיטָה אַם מִיַּן הוּא, אֲבָל כּאֵן נּוֹגַע רַק לְעֵינֵי מַצָּנָה שְׁיַחְסֹר הַמַּצָּנָה שֶׁל תַּפְלָה בְּצַבּוּר וְלִכֵּן שְׁם חוּשְׁשִׁין נְאָסוּר לְאַכּוּל מְשַׁחֲטָתוֹ עַד שְׁיַבְדְּקוּ, אֲבָל כּאֵן אִינוּ אֲלֵא חֲשֵׁשׁא מוּעֲטָת נְעַל פִּי דִּין א"צ לְהַעֲבִיר לוֹ רַק מִפְּנֵי כְּבוֹד הַצַּבּוּר כִּינּוּן שְׁנִיתְהוּהָ חֲשֵׁשׁ עֲתָה לְכֹן לֹא יַעֲבֹר רַק בְּאוֹתָהּ תַּפְלָה וְהַמְקוּר שֶׁל רַבֵּינוּ הוּא מְזָה פִּי לְכַאוּרָא קֶשֶׁה אַמְאֵי בְּשַׁחַט לְגִנוּמָא אִיתָא שְׁצַרְיָה בְּדִיקָה אַחֲרֵי וְכֵאֵן אִיתָא הָאוּמַר אִינֵי יוֹרֵד וְכו' אֶף בְּלִבְנֵים לֹא יַעֲבֹר וְאַמְאֵי כּאֵן א"צ בְּדִיקָה וְלִכֵּן מוֹכִיחַ רַבֵּינוּ דְּכֵאֵן לֹא יַעֲבֹר רַק בְּאוֹתָהּ תַּפְלָה וְכַהֲגָ'ל וְלִכֵּן א"צ בְּדִיקָה אֲבָל שְׁם אִסּוּרָה שְׁחִיטָתוֹ לְעוֹלָם עַד שְׁיַבְדְּקוּ.

שְׁם פ"י ה"ל ט"ו שְׁכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל מְנַחֵה בְּשַׁבָּת אוֹ בִּיו"ט מִתְפַּלֵּל בְּמוֹצָאֵיהֶן עַרְבִית שְׁתֵּים שֶׁל חוּל מְבַדִּיל בְּרֵאשׁוֹנָה וְאִינוּ מְבַדִּיל בְּשֵׁנִיָּה וְכו' אֲבָל אַם לֹא הִבְדִּיל בְּרֵאשׁוֹנָה וְהִבְדִּיל בְּשֵׁנִיָּה חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תַּפְלָה שְׁלִישִׁית, מִפְּנֵי שְׁהֵרֵאשׁוֹנָה לֹא עָלְתָה לוֹ מִפְּנֵי שְׁהַקְדִּימָה לְתַפְלַת עַרְבִית ע"כ וְהוּא בְּבִרְכוֹת כ"ו: וּמ"ט רֵאשׁוֹנָה לֹא עָלְתָה לוֹ הוּבָא בְּמַעֲדָנֵי יו"ט עַל הָרֵא"ש שְׁם בְּשֵׁם רמ"י מְשׁוּם דְּתַדִּיר וְשְׂאִינוּ תַדִּיר קוֹדֵם לְמוֹסְפִים מְשׁוּם דְּתַדִּיר קוֹדֵם וְהָא תַנּוּן בִּפ' הַתְּכַלֵּת דְּתַמִּידִין אִינּוּ וְהַקְשָׁה ע"ז הָא תַמִּידִין קוֹדֵם לְמוֹסְפִים מְשׁוּם דְּתַדִּיר קוֹדֵם וְהָא תַנּוּן בִּפ' הַתְּכַלֵּת דְּתַמִּידִין אִינּוּ מְעַכְבִּים אֶת הַמוֹסְפִים וְא"כ כּאֵן אַמְאֵי בְּדִיעֲבַד לֹא עָלְתָה לוֹ רֵאשׁוֹנָה וּנ"ל דְּתַקְנַת חז"ל הִיָּה לְהַתְפַּלֵּל תְּשֻׁלוּמִין אַחַר הַחַיּוֹב נִמְצָא דְקוֹדֵם שְׁהַתְפַּלֵּל הַחַיּוֹב לִיכָא חַיּוֹב תְּשֻׁלוּמִין וּמִמֵּילָא לֹא יוּכַל לִיפְטוֹר קוֹדֵם שְׁהַתְפַּלֵּל הַחַיּוֹב דְּהִיָּה עַדִּין קוֹדֵם הַחַיּוֹב שֶׁל תְּשֻׁלוּמִין וְלִכֵּן אֶפְיָלוּ בְּדִיעֲבַד לֹא עָלְתָה לוֹ וְתַדִּיר קוֹדֵם וְכו' הוּא רַק נְתִיבַת טַעַם עַל מַה תַּקְנּוּ חז"ל הַתְּשֻׁלוּמִין אַחַר הַחַיּוֹב וּבז"נ מַה דְּהַקְשָׁה הַצ"ח ע"ז הַטַּעַם מֵהַש"ע ס' תרפ"א סְעִיף ב' דנ"ח קוֹדֵם לְהַבְדִּלָה אֶף שְׁהַבְדִּלָה הוּא תַדִּיר וְתַדִּיר קוֹדֵם מ"מ אֶפּוֹקֵי יוֹמָא מְאַחֲרִינּוּ אֲלֵמָא דְהַטַּעַם דְּאֶפּוֹקֵי יוֹמָא וְכו' אֲלֵימָא מִתַּדִּיר א"כ ה"נ אַמְאֵי מְבַדִּיל בְּרֵאשׁוֹנָה הָא מְשׁוּם הַטַּעַם דְּאֶפּוֹקֵי שְׁבַתָּא מְאַחֲרִינּוּ נִדְחָה הָא דְתַדִּיר קוֹדֵם וְעֵי"ש (הַקְּנוּשָׂא רֵאִיתִי בְּסִפְרָא אֶחָד שְׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַצ"ח) וּלְפַהֲנֵל"נ דל"ד דנ"ח קוֹדֵם לְהַבְדִּלָה מְשׁוּם דְּאֶפּוֹקֵי יוֹמָא מְאַחֲרִינּוּ הוּא אֲלֵים מִתַּדִּיר הֵינּוּ מְשׁוּם דְּחַיּוֹב נ"ח הוּא קוֹדֵם לְהַבְדִּלָה וְאִיכָא כּאֵן שְׁנֵי חַיּוֹבִים נ"ח וְהַבְדִּלָה וְלִכֵּן נ"ח קוֹדֵם דְּמְשׁוּם דְּאֶפּוֹקֵי שְׁבַתָּא מְאַחֲרִינּוּ עַדִּיף מִתַּדִּיר, אֲבָל כּאֵן קוֹדֵם שְׁהַתְפַּלֵּל הַחַיּוֹב לִיכָא עָלָיו חַיּוֹב תְּשֻׁלוּמִין כָּלֵל וְלִכֵּן מְבַדִּיל בְּרֵאשׁוֹנָה מְשׁוּם דְּהוּא תַפְלַת הַחַיּוֹב וּבִתְפַלַּת חַיּוֹב צְרִיף הַבְדִּלָה וְלֹא שְׁיִיף שְׁיַבְדִּיל בְּשֵׁנִיָּה מְשׁוּם אֶפּוֹקֵי יוֹמָא וְכו' דְּהֵינּוּ שְׁיַתְפַּלֵּל עֲתָה הַתְּשֻׁלוּמִין ז"א דְקוֹדֵם שְׁהַתְפַּלֵּל הַחַיּוֹב לִיכָא חַיּוֹב תְּשֻׁלוּמִין כָּלֵל וְזָה לֹא קֶשֶׁה דִּיתַקְנּוּ הַתְּשֻׁלוּמִין קוֹדֵם הַחַיּוֹב מְשׁוּם דְּאֶפּוֹקֵי שְׁבַתָּא מְאַחֲרִינּוּ דז"א כִּינּוּן דְּהוּא תַקְנָה כָּלֵלִית דְּהַחַיּוֹב הוּא קוֹדֵם לְתְשֻׁלוּמִין מְשׁוּם דְּתַדִּיר קוֹדֵם לְשְׂאִינוּ תַדִּיר דְּזָה הַדִּין הוּא גַם בְּתַפְלַת יְמֵי הַחוּל, דָּאֵם שְׁכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל וְכו' מִתְפַּלֵּל שְׁתֵּים וְכו' וְשֵׁם לֹא שְׁיִיף הַדִּין שֶׁל אֶפּוֹקֵי שְׁבַתָּא מְאַחֲרִינּוּ.

שְׁם פ"א ה"ל י"ז בְּנֵי הַכֶּפֶר שְׂרָצוּ לְמַפּוֹר בֵּית הַכְּנֻסָּת שְׁלֵהֶן אוֹ לִבְנוֹת בְּדַמְיוֹ בֵּית הַכְּנֻסָּת אַחַר וְכו' צְרִיכִין לְהַתְנוּת עַל הַלּוּקָח שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לֹא מְרַחֵץ וְלֹא בּוֹרְסָקִי וְכו' וְאַם הַתְנוּ שְׁבַעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר בְּשַׁעַת מְכִירָה שְׁיֵהָא הַלּוּקָח מוֹתֵר לַעֲשׂוֹתָבוּ כָּל אֵלוּ מוֹתֵר ע"כ וְהוּבָא בְּכ"מ שְׁהֵרָאָב"ד הַשִּׁיג וְז"ל אִין זָה מְחַנּוֹר שְׁיִוְכְלוּ לְהַתְנוּת עַל ד' דְּבָרִים אֵלוּ וְאַם אֶמְרוּ שְׁיִוְכְלוּ לְהַתְנוּת עָלֶיהָ לְזוֹרְעָה וְהוּא תַל חֶרֶב לֹא אֶמְרוּ לְחַלֵּל הַבַּיִת שְׁהִיָּה לְתַפְלָה לְהִיֹּת

בְּוֹרְסְקִי וּכְיוּצָא בּוֹ עַכ"ל וְכַתֵּב הַכ"מ שֶׁהֶרְאָב"ד סְבוּר שֶׁמְקוֹר דְּבָרֵי רַבֵּינוּ מִמְּגִלָּה כ"ו: רַבֵּינָא הֵנּוּ לִיָּה הָהוּא תִּילָא בְּבֵי פְּנִישְׁתָּא אֲתָא לְקַמֵּיה דְּרַב אֲשֵׁי אָמַר לִיָּה מָהוּ לְמִזְרְעֵיהָ אָמַר לִיָּה זִיל וּבְנִיָּה מְזִי טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעְמַד וְכו' וְזַרְעָה וְלָכֵן פְּתִיבוּ דְשִׁאֲנֵי הָתָם שֶׁהִיָּה תַל חֶרֶב, אָבָל הַמְקוֹר שֶׁל רַבֵּינוּ פְּתַב הַכ"מ דְּבָרֵי רַבָּא שָׁם וְגַרְסַּ בְּדְבָרֵי רַבָּא לְמִישְׁטַח בֵּיהּ פִּירֵי וְכו' ש"ד אִם הִתְנָה בּוֹ טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעְמַד וְכו' וְהִיָּנוּ שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית פְּנִסְתָּ גּוֹפָא לְמִישְׁטַח בֵּיהּ פִּירָא מוֹתֵר אַף שְׂבִסְתָּם הִיָּה אֲסוּר וְה"ה שִׁיכּוּלִים לְהִתְנוּת לַעֲשׂוֹת מְרַחֵץ וּבְוֹרְסְקִי וְכו' וְנִרְאָה דִּי"ל דְּאֲפִילוּ אֲמַרִּינוּ שֶׁמְקוֹר רַבֵּינוּ הוּא מְרַבֵּינָא הֵנּוּ לִיָּה תִּילָא וְכו' כְּמוֹ שֶׁסָּבַר הֶרְאָב"ד וּבְדְבָרֵי רַבָּא לֹא יֵהָא הַבְּדֵל גִּירְסָאוֹת בֵּין רַבֵּינוּ לְהֶרְאָב"ד מ"מ יֵהָא נִיחָא דְלִכְאוּרָה יִקְשָׁה לְהֶרְאָב"ד אֲמַאי פְּתַב וְאִם אֲמָרוּ שִׁיכּוּלִים לְהִתְנוּת עָלֶיהָ לְזַרְעָה וְהוּא תַל חֶרֶב וְכו' וְקִשְׁיָה דִּהָא תַּנּוּן הָתָם כ"ח.

וְהַשְׂמִימֹתִי מִקְדָּשֵׁיכֶם קְדוֹשְׁתּוֹן אֲפִילוּ פִּשְׁהוּ שׁוּמְמִין וְכֵן פְּתַב הֶרְמֵב"ם ב"ה י"א בְּתֵי פְּנִסְיוֹת שֶׁחֶרְבוּ בְּקְדוֹשְׁתּוֹן הֵן עוֹמְדִין שְׁנֵאֲמַר וְכו' וְכַשֵּׁם שְׁנוֹהֲגִין בְּהֵן פְּבוּד בִּישׁוּבָן כְּפִי נוֹהֲגִין בְּהֵן בְּחֶרֶבָנָם וְכו' א"נ מ"נ אִם יְכוּלִים לְהִתְנוּת בְּחֶרֶבָנָה יְכוּלִים ג"כ לְהִתְנוּת בִּישׁוּבָן וְהַתּוֹס' כח: ד"ה בְּתֵי פְּנִסְיוֹת פְּתִיבוּ דְזַרְעָה הֵנּוּ קְלוֹת רֹאשׁ בִּיּוֹתֵר וּמ"מ יְכוּלִין ג"כ לְהִתְנוּת א"כ יְכוּלִין ג"כ לְהִתְנוּת בִּישׁוּבָן לַעֲשׂוֹת בְּוֹרְסְקִי וְכו' אֲלָא דִּישׁ לְחַקוֹר דְּאִימְתֵי שִׁיָּהּ שֶׁקְדוּשִׁין גַּם בְּחֶרֶבָנָן אִם נִשְׂאָר עוֹד מִהֲבִנְיָן לְכַה"פ הַכּוֹתְלִים אֲלָא שֶׁחֶרְבוּ אָבָל אִם נִשְׂאָר רַק תַּל יוֹכַל הִיּוֹת שֶׁא"ש שֶׁבְּקְדוֹשְׁתּוֹן הֵן עוֹמְדִים כְּמוֹ בִּישׁוּבָן אוֹ דִּילְמָא דל"ש פֶּאֵן דְּבִמְקוֹם זֶה הִיָּה בַּה"כ נִשְׂאָר הַקְדוּשָׁה עַל הַמְּקוֹם וְנִרְאָה דְּבִיָּה יִחְלְקוּ הֶרְמֵב"ם וְהֶרְאָב"ד דְּהֶרְאָב"ד מְפָרֵשׁ שְׂאִימְתֵי בְּקְדוֹשְׁתּוֹן הֵן עוֹמְדִין כְּמוֹ בִּישׁוּבָן דְּנִקָּא אִם נִשְׂאָר מִהֲבִנְיָן וְלָכֵן מְחַלֵּק מְרַבֵּינָא הִיָּה לִיָּה הָהוּא תִּילָא דְּבֵי כְּנִישְׁתָּא וְכו' דְּשִׁאֲנֵי הָתָם שֶׁהִיָּה תַל חֶרֶב וְכו' וְהֶרְמֵב"ם מְפָרֵשׁ שְׂאִם נִשְׂאָר רַק תַּל נְמִי בְּקְדוֹשְׁתּוֹן הֵן עוֹמְדִין כְּמוֹ בִּישׁוּבָן דְּהַמְּקוֹם גּוֹפָא קְדוּשׁ וְלָכֵן מְבִיא רֹאזָה כְּמוֹ דְּהַתִּיר רַב אֲשֵׁי לְזַרְעָה אִם מִתְנָה בְּעַת קִנְיָן מְזִי טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעְמַד אֲנָשֵׁי הָעִיר כְּמוֹ כֵּן מְהִיָּי תְּנָאִי אֲפִילוּ לַעֲשׂוֹת בְּוֹרְסְקִי וְכו' בְּהִבְנִיָּן שֶׁל בַּה"כ"נ.

הַל' סִפֵּר תוֹרָה פ"ז הַל' א'. מ"ע עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל לְכַתּוֹב ס"ת לַעֲצָמוֹ שְׁנֵאֲמַר וְעַתָּה פְּתִיבוּ לָכֶם אֵת הַשִּׁירָה פְּלוּמֵר פְּתִיבוּ לָכֶם תוֹרָה שִׁישׁ בְּהָ שִׁירָה זוֹ לְפִי שְׂאִין פּוֹתְבִין אֵת הַתּוֹרָה פְּרָשִׁיּוֹת פְּרָשִׁיּוֹת וְהַקְשָׁה בַּס' גְּבוּרַת אָרִי יוֹמָא ל"ז: לְמ"ד פּוֹתְבִין מְגִילָה לְתִינּוּק לְהַתְלַמֵּד בְּהָ א"כ מְצוֹת פְּתִיבַת ס"ת עַל כָּל אָדָם מְנַלְן וְהִבִּיא דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם הַנִּלְ דְּמוֹכִיחַ מֵאִין פּוֹתְבִין אֵת הַתּוֹרָה פְּרָשִׁיּוֹת וְא"כ לְמ"ד פּוֹתְבִין וְכו' לִיכָּא הוֹכְחָה דְּמְנַלְן דְּמַצְנָה לְכַתּוֹב ס"ת לַעֲצָמוֹ דִּילְמָא מַצְנָה לְכַתּוֹב אֵת הַשִּׁירָה לְחוּד וּבְתַשׁוּבָה ל"ד ב"ס שֶׁאֲגַא הַקְשָׁה שָׁם עוֹד שֶׁהֶרְמֵב"ם שָׁם בַּפ' הַנִּלְ ה' י"ד פְּתַב מוֹתֵר לְכַתּוֹב כָּל חוֹמֶשׁ וְחוֹמֶשׁ בַּפ"ע א"כ אוֹנוּ מוֹכַח מִפְּתִיבוּ לָכֶם אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת אֲלָא ס' דְּבָרִים שִׁישׁ שָׁם הַשִּׁירָה וּמְנַלְן לְכָל הַתּוֹרָה עַכ"ל וְכו"ס סִימָן רל"ד הַקְשָׁה הָא פּוֹתְבִין תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת וּמְגִלַּת סוּטָה א"כ לִיכָּא הוֹכְחָה עַל מְצוֹת פְּתִיבַת ס"ת דְּלִמָּא פּוֹתְבִין שִׁירָה לְבַד ע"כ וְנ"ל דְּאֲפִילוּ לְמ"ד פּוֹתְבִים מְגִילָה לְתִינּוּק וְכו' אָבָל קְדוּשַׁת ס"ת בְּנֹדָאִי לֹא יֵהִיָּה וְכֵן אִם יְכַתּוֹב חוֹמֶשׁ בַּפ"ע לֹא יֵהָא קְדוּשַׁת ס"ת וְכֵן פְּתַב הֶרְמֵב"ם בְּהִדְאָ שָׁם מוֹתֵר לְכַתּוֹב כָּל חוֹמֶשׁ וְחוֹמֶשׁ בַּפ"ע וְאִין בְּהֵן קְדוּשַׁת ס"ת וְכו' בִּינּוּן שֶׁפְּתַבָּה הַתּוֹרָה וְעַתָּה פְּתִיבוּ לָכֶם אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכו' יְלַמּוּד רַבֵּינוּ דְּכּוֹנְנַת הַתּוֹרָה שִׁיָּהּ הַקְדוּשָׁה שֶׁל הַשִּׁירָה שֶׁמְחוּיָבִין לְכַתּוֹב כְּמוֹ קְדוּשַׁת הַשִּׁירָה שֶׁבְּתוֹרָה וְזֶה אִי אֲפָשֵׁר שֶׁהַשִּׁירָה שֶׁבְּתוֹרָה יֵשׁ לָהּ קְדוּשַׁת ס"ת וּבַפ"ע לֹא יֵהָא לָהּ קְדוּשַׁת ס"ת דְּאֲפִילוּ חוֹמֶשׁ שְׁלָם אִין לוֹ קְדוּשַׁת ס"ת וְעַכְצ"ל דְּהַתּוֹרָה פְּנוּנָה שִׁיכְתְּבוּ לָהֶם כָּל הַתּוֹרָה וְזֶהוּ הוֹכְחַת הֶרְמֵב"ם מִן פְּתִיבוּ לָכֶם אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וּמָה שֶׁפְּתַב לְפִי שְׂאִין פּוֹתְבִין פְּרָשִׁיּוֹת וְכו' פְּנוּנָתוֹ

שאין קדושת ס"ת בפרשיות אפילו יהא מותר לכתוב ובז"נ ג"כ קושית הח"ס מן פותבין תפילין ומזוזות ומגלת סוטה דתפילין ומזוזות אין עליהן קדושת ס"ת כמו שאיתא בס' עבודת הגרשוני שאסור לכתוב תפילין על קלף המעובד לס"ת דהנה הורדה מקדושה תמורה לקלה (הובא בתשובת רע"א סימן ג).

(אף שהב"י מחלק וכתב בסימן ל"ב שעל קלף המעובד לשם ס"ת מותר לכתוב תפילין מ"מ מודה דקדושת ס"ת תמורה מתפילין אלא שסובר דלא שינוי דין הורדה וכו' בזה דאימתי שינוי אין מורידין מקדושה תמורה וכו' דאם הנה על הדבר גוף הקדושה אבל בעבוד שאין גוף הקדושה אלא רק הכנה לקדושה לא שינוי אין מורידין וכו' אבל זאת פתב בהדיא דקדושת ס"ת תמורה מתפילין.

וכן מצינו בס"ת שאסור לאדם למפור ס"ת אפילו אין לו מה יאכל (רמב"ם פ"ו מה' ס"ת ה"ב) וכו' ואפילו יש ליקח בו חדש ולא מצינו פיוצא בו בשאר מצות אלמא שקדושת ס"ת תמורה וכן מגילת סוטה אין עליה קדושת ס"ת.

הל' ספר תורה. בשאג"א בתשובה סי' ל"ה הביא שיטת הרמב"ם בס"ה שלו דנשים פטורות ממ"ע של פתיבת ס"ת ותמה השאג"א מנין ליה ליפטר נשים מזה המ"ע ונ"ל די"ל בדרך חידוד כי הובא במרדכי בה' ציצית אם נפסק לאיש חוט של טלית בשבת מותר ללבושו בשבת דלא אמר הפתוב לא תלבש בגד שיש לו ד' כנפות בלא ציצית אלא מ"ע להטיל ציצית כשילבשו ולכן בשבת דלא יכול להטיל וכו' מותר ללבוש דבחול כשילבש עובר בכל שעשה בעשה משמע מזה היכא דאסור להטיל ציצית ליכא מ"ע פלל דא"ל דהנה בגדר אונם ולכן אינו עובר בעשה דז"א לא ילבש ולא יכניס עצמו באונס של עבירת מ"ע אלא מוכח היכא דאסור ליכא מצוה פלל ובז"נ שיטת הרמב"ם דבמ"ע של פתיבת ס"ת נמי פינו דאסור לכתוב בשבת ויו"ט וא"כ ליכא מצוה בשבת ויו"ט וא"כ הנה מ"ע שהזגר"מ וממילא נשים פטורות מפתיבת ס"ת וא"ל דמשפחת אם הגיה אות אחת דכתב הרמב"ם שם דהנה כאלו כתבו פלו ס"ת וכן הוא בתוס' מנחות ל'.

ולענין שבת אינו חייב עד שיכתוב שתי אותיות וא"כ משפחת שיכתוב ס"ת בשבת כה"ג אף ז"א דהא פתב הרמב"ם פי"א מהל' שבת הל' ט' פתב אות אחת והשלים את הספר חייב וכן איתא בשבת ק"ד.

ומסתברא אם הגיה אות אחת שפלא זה הנה פסול נמי חייב לענין שבת ולכן לא משפחת שיכתוב ס"ת בשבת. אף העיר לי חכם אחד שיקשה לכאורה התוס' קדושין כ"ט.

דכתבו דמילה הנה מ"ע שלא הזמגר"מ פינו דשלא בזמנה נוהגות בין ביום ובין בלילה ותקשי הא אינה נוהגת בשבת ויו"ט וא"כ ליהוי מ"ע שהזמגר"מ אלא מוכח שמ"ע איכא אף דהנה איסורא למול אף ז"א די"ל דבזה התקירה היכא דהאיסור יעכב את המצוה מלקיים אי הנה בגדר שמצוה איכא אלא שאנוס הוא מלקיים מצד האיסור או האיסור מסלק את המצוה לגמרי י"ל שיתלקו בזה ריב"א בחולין קמ"א.

ד"ה לא דסובר דהיכא דאין עשה דוחה ל"ת נעשה מ"מ אינה לוקה על הלאו אף קיים העשה אלמא דסובר דמצוה איכא אף דאיכא איסורא והתוס' דשם משמע דלא סבירא להו כשיטתו וסברו היכא דאיכא איסורא ליכא מצוה וכן היא שיטת הרמב"ם לכן סובר דהנה מ"ע של פתיבת ס"ת זגר"מ ונשים פטורות ותוס' קדושין כ"ט יסברו דמצוה איכא אף היכא דאיכא איסורא ולכן

לא הנה מ"ע שהגר"מ משום שבת ויו"ט שאינה נוהגת מינה שלא בזמנה אלא דלכאורא תליא בזה דיש לחקור אם נשרף או נאבד הס"ת שפכתב אם חייב לכתוב אחרת אם המצוה היא שיהיה לו תמיד ס"ת שפכתב ולכן אם נשרף או נאבד חייב לכתוב אחרת או המצוה היא לכתוב פעם אחת ס"ת בימי חייו לעצמו ולכן אם נשרף וכו' אינו חייב לכתוב אחרת ותליא בזה אי אמרינן אם נשרף שחייב לכתוב אחרת דאיכא מצוה תמידית שיהיה לו ס"ת שפכתב אז לא היה שייך זגר"מ.

אבל אי נימא אם נשרף וכו' אינו חייב לכתוב אחרת דמצוה היא רק לכתוב פעם אחת וכיון שאסור לכתוב בשבת ויו"ט לכן היה מ"ע שהזגר"מ וננשים פטורות וראיתי בפת"ש ביו"ד סימן ע"ר שהזכיר מחלוקת האחרונים בזה אף הביא מספר פרדס שהוכיח ששיטת הרמב"ם דפטור מלכתוב אם נשרף הס"ת וממילא הנה מ"ע שהזגר"מ וניחא שיטות הרמב"ם שננשים פטורות ממ"ע של פתיבת ס"ת.

הל' ספר תורה פרק י' הל' ב' ואסור לאדם למכור ס"ת אפילו אין לו מה יאכל וכו' לעולם אין מוכרין ס"ת אלא לשני דברים שלנמוד תורה וכו' או שישא אשה וכו' והובא בכ"מ שהרמ"ך תמה על רבינו שפכתב אסור למכור ס"ת אפילו אין לו מה יאכל מירושלמי סוף בפורים רב פנחס ור"י בשם רשב"ג אמרו מוכר ס"ת לישא אשה וכו' כש"כ מפני חייו וכן נראה דגם גמרא דידן שרי דאמרינן מגילה כ"ז.

אמר רשב"ג אפילו אין לו מה יאכל ומכר ס"ת או בתו אינה רואה סימוןברכה לעולם משמע דומיא דבתו דליכא אסורא עכ"ל והכ"מ מתרץ דבירושלמי איכא מחלוקת ומפני חנוך קדושת ס"ת נקטה לחומרא ע"כ ונראה די"ל דמגמרא דידן משמע בהדיא דאסור דקתני דומיא דבתו ובתוס' ב"מ י'.

ד"ה כו כתבו דמי שמוכר את עצמו בע"ע עובר משום עבדי הם ולא עבדים לעבדים וא"כ במוכר את בתו עובר ג"כ בזה א"כ איכא אסורא במוכר את בתו וא"כ במוכר ס"ת משמע נמי דאיכא אסורא דומיא דבתו ולכן פוסק בבבלי דאסור אף דבירושלמי איכא פלוגתא לדברי הכ"מ.

והכ"מ הקשה שם אמאי לא התירו למכור ס"ת אפילו אין לו מה יאכל הא פיקוח נפש דוחה כל מצות שבתורה ועיי"ש מה שתירץ ונ"ל דכוננת הגמ' ורבינו הוא כף אפילו אין לו מה יאכל אסור למכור ס"ת היינו שצריך ליתן מן הצדקה ולא למכור הס"ת וגם מחוייבין ליתן לו דמי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומ"ע (פ"ח מס' פאה) אבל מי שיש לו ס"ת אף שהס"ת שנה מאתים ויותר מ"מ נוטל לקט וכו' ואין לו למכור הס"ת אבל אם ח"ו נוגע לפקוח נפש לית מאן דפליג שמותר למכור משום פקוח נפש.

הל' צצית פרק א' הל' י"ב. צצית שעשה אותו כותי פסול שנאמר דבר אל בני ישראל ועשו להם וכו' אבל אם עשה אותה ישראל בלא פנונה כשרה וכו' ופי' הכ"מ הא דאם עשה אותה בלא פנונה כשרה דוקא מירי בנתינת החוטים בפניו וכו' אבל הטוניה בעינן לשמה כמ"ש רבינו בהדיא בה' י"א.

והב"ח על הטור שם השיג ע"ז אם הטוניה צריכה לשמה כ"ש העשניה ונ"ל דשיטת הרמב"ם היא פן דאיתא בזבחים ב: זבחים בסתם לשמן עומדין אשה בסתמא לאו לגירושין עומדת ולכן בזבחים סתמא כשר ובגירושין סתמא פסול וכתבו בתוס' שם ד"ה סתם ואפילו זינתה תחת בעלה מ"מ לאו להתגרש בגט זה עומדת וצריף להבין החלוק של זבחים לגיטין לפי זה ונראה דהביאור

הוא כף דבובחים מיגרי שהקדישה מקודם לשם קרבן זה ועשה כפר יחוד לשם קרבן זה וממילא על הפעולות האחרות אמרינו סתמא לשמה דהיינו שהולכות על בסיס הפעולה הקודמת אם לא דעוקר בהדיא.

אבל בגירושין לא עשה עוד שום יחוד בגט זה לשם אשה וכו' קודם הפתיכה וממילא לא שייך סתמא לשמה דהיינו שילכו על בסיס הפעולה הקודמת (אף שמיינה שלים ע"ז מ"מ לא הנה התחלת הפעולה בעצם הגט אלא הכנה לזה) ולפז"נ הרמב"ם דהטוניה צריכה לשמה דהוא הפעולה הראשונה וצריכה ליחד לשם מצנת ציצית אבל העשייה היא הפעולה שאח"כ ובזה אמרינו סתמא לשמה קאי ולכן אם עשה בלא פנונה דהיינו סתמא כשרה שכבר נתנה היחוד לשם מצנת ציצית בטוניה לשמה אף יש לעיין לפי"ז דבס"ת צריכה עיבוד לשמה ואם כתב ס"ת על קלף שלא עבדו לשמה ה"ז פסולה וכן מבואר ברמב"ם בה' תפילין פ"א ה' י"ד ושם ה' ט"ו מבואר הכותב ס"ת וכו' ובשעת פתובה לא היתה לו פנונה וכתב אנפיה וכו' שלא לשמן פסולין ומשמע אפילו סתמא דכן משמע הלשון דלא היתה לו פנונה ולכאורא יקשה פינו דהיה העיבוד לשמה אמאי ל"א אח"כ סתמא לשמה קאי גבי אנפרות ויהא פשר אפילו בלא פנונה כמו גבי ציצית ונ"ל דבאנפרות של ס"ת שאני דשם הלשמה אינו כמו בקרבן ובגט דשם היינו בקרבן ובגט הנה הלשמה בגדר יחוד ובזה יתבאר מה שכתבו תוס' גיטין כ"ב: ד"ה דהא אם לא צוה הבעל לכתוב לא תשיב לשמה אלא סתמא אף דכותב הסופר לשם האיש והאשה הלזו ומדוע ולפנהל"נ דלשמה דגט הנה בגדר יחוד ולא בגדר סתם פנונה ולכן כשצוה הבעל הנה יחוד שהבעלים יכולים ליחד את הגט ולא אחר.

אבל בס"ת הנשמה דהאנפרות אינו בגדר יחוד דמאי יחוד שייך פאן אלא בגדר פנונה דאם נתפנון לשם שם בעת הפתיכה נתקדש השם ואם לא לא ולכן לא שייך סתמא לשמה קאי משום דנתעבד לשם ס"ת דמ"מ צריך פנונה בעת הפתיכה כדי לקדש השם.

שם פ"א הל' ט"ו. הטיל ציצית על הציצית אם נתפנון לבטל את הראשונות מתיר הראשונה או חותכה וכשרה ואם נתפנון להוסיף אע"פ שחתך אחת משתיהן ה"ז פסולה שהרי כשהוסיף פסל את הכל וכשהתיר או חתך התוספות נמצא השאר נעשה מן העשוי שעשייתו הראשונה פסולה היתה ע"כ והשיג הראב"ד משום דביל תוסיף לא מיפסל הציצית (דלא משמע פן בגמ' מנחות מ) והא דמסיק בסנהדרין בענין זקן ממרא דאו איכא ארבעה חוטין ואייתו הוא חמישי אי קשר העליון ד"א גרוע ועומד הוא אלמא משום תוספות מיפסלא מצוה התם משום חציצה דהיינו החוט היומר שחוצץ בין החוטים העיקרים והקשר שהרי למ"ד קשר העליון לאו ד"א אמרינו האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי וליכא גרוע וה"נ אם הנה קשורה פתקנה והטיל בה אחרת וקשרה כמו כן האי לחודיה קיימי והאי לחודיה קיימי וכשרה בין שנתפנון להוסיף וכו' עכ"ל ונ"ל דאיתא בכורות ט'.

גבי חמורה שלא ביפרה וילדה שני זכרים וקאמר בגמרא ליהוי חציצה אי בעי פולה רחם ומקצת רחם אינו מקדש ואמאי קדוש אמר רב מין במינו אינו חוצץ והנה פולה רחם ולפז"נ השגת הראב"ד דאי איכא ארבעה חוטין ואותו הוא חמישי וכו' דאמרינו גרוע ועומד הוא אי אפשר לאמר דהנה חציצה בין הקשר העליון והחוטין דהא מין במינו אינו חוצץ (ואי אפשר לומר דכוננת הראב"ד משום שאינו מהודק דליכא שיעור ע"ז פמה יאה מהודק) וממילא היא ראיה להרמב"ם דמשום בל תוסיף מיפסלא המצוה ומה שהשיג הראב"ד שהרי למ"ד קשר העליון לאו ד"א האי

לחודיה קאי וכו' וה"נ אם הטיל ביה אחרת גימא האי לחודיה קאי וכו' וכשרה וי"ל דנ"ד לשם דאי אמרינן שם קש"ע לאו ד"א ליכא תוספות דבחוט אַחַד ליכא מצוה דבשילמא אי הנה חיבור הנה תוספות דצריה.

ציצית מארבעה חוטי נעשה ציצית מחמש חוטין ונהנה הוספה ב מצוה גופא ואי לא הנה חיבור לא הנה תוספות דחוט אַחַד לאו פלוגא הוא ולכן אמרינן דהאי לחודא קאי והאי וכו' אַבְל פֿאן בַּהֲטִיל לְמוֹטְלַת פֿינן דַּבְּבַגְד צָרִיף אַרְבַּעַה צִיצִית וְהוּא עֲשֵׂה שְׂמוּנָה וְכֵן פִּירֵשׁ"י שֵׁם) הֵנּוּ מוֹסִיף אֶפְיֵנו אֵי אֶמְרִינן הַאי לְחוּדָא קָאֵי וְכוּ' מ"מ אֵיכָא בְּבַגְד עוֹד אַרְבַּע צִיצִית וְאַרְבַּע צִיצִית יִסְפִּיק לְמַצְנַת צִיצִית וְלָכֵן הֵנּוּ הוֹסְפָה וּמִיְפָסֵל וּלְפ"ז אוּלַי יְהֵא נִיחָא דְאִיתָא בִּיּו"ד סִימָן כ"ח ה' י"ד שְׁחַט עוֹף וְשָׁחַט עָלָיו בְּהֵמָה פֶּטוּר מִלְכָּסוֹת וּבְהִגָּהוֹת רַמ"א הֵבִיא שְׁחַט עוֹף וְאַח"כּ שְׁחַט עוֹד אַחֲרַת וְנִתְנַבְּלָה בִּידוֹ אִם יָדוּעַ שְׁדָם הָאֲחֵרוֹן כִּסָּה דָם הִרְאִשׁוֹן פֶּטוּר מִלְכָּסוֹת אַבְל מִסְתַּמָּא חֵיִיב לְכָסוֹת וּבְהִגָּהוֹת מִיְמוֹנֵי פִי"ד פֶּסֶק סֵתָם חֵיִיב לְכָסוֹת וְהוּא מַחֲלֵק אִם יָדוּעַ וְכוּ' דְלֹא תִקְשִׁי אֶהְדְּדִי וְהַאי דְשָׁחַט עָלָיו בְּהֵמָה דְפֶטוּר ע"כ ה"ג"ה וּלְפָנֵינָל"נ דְלֹא קָשָׁה אֶהְדְּדִי דְשָׁחַט עוֹף וְאַח"כּ בְּהֵמָה דְפֶטוּר דְאֵי אֶפְשָׁר לְכָסוֹת פֿינן שְׁדָם בְּהֵמָה לְמַעְלָה וְהָיִי תְּצִיבָה.

אַבְל אִם שְׁחַט עוֹף וְאַח"כּ שְׁחַט עוֹף וְנִתְנַבְּלָה חֵיִיב לְכָסוֹת דְמִין בְּמִינוֹ אֵינּוּ חוֹצֵץ דָּדָם עוֹף הוּא מְמִין הַמְּחַנְיָב לְכָסוֹת אִף שְׁעֵתָה נִתְנַבְּלָה וְלָכֵן אִם יְכַסֶּה הֵנּוּ כִּסּוּי עַל שֵׁל מִטָּה וְלָכֵן חֵיִיב בְּכִסּוּי אַבְל דָּם עוֹף וּבְהֵמָה הֵנּוּ מִין בְּשֵׂאֵינוּ מִינוּ וְחוֹצֵץ וְלָכֵן פֶּטוּר דְאֵי אֶפְשָׁר לְכָסוֹת אִף יִקְשֵׁה לְפ"ז מְחַוְלִין פ"ז בְּמִשְׁנֵה דָם עוֹף שְׁנִתְעַרְב בְּדָם בְּהֵמָה דַּת"ק סוֹבֵר רֹאִין כְּאֵלוֹ הֵן מִים וּר"י סוֹבֵר דְמִין בְּמִינוֹ לֹא בְּטִיל אֶלְמָא דָּדָם עוֹף וּבְהֵמָה מִיְקָרִי מִין בְּמִינוֹ י"ל דְלַעֲנִין בִּיטוּל לַח בְּלַח שְׂאֵנֵי כְמוֹ שְׁפִירֵשׁ הָר"ן נְדָרִים נ"ב.

שִׁמְב"מ מְחַזְקוּ וְלֹא בְּטִיל לְר"י וְלָכֵן פֿינן שְׁמִין דָּם הוּא מְחַזְקוּ אַבְל לְעֲנִין תְּצִיבָה חוֹצֵץ פֿינן שְׁדָם שֵׁל מִין פֶּטוּר הוּא וְלָכֵן אִם דָּם בְּהֵמָה מְוַנָּח לְמַעְלָה פֶּטוּר וְהַמְשַׁנָּה דְחַוְלִין מִיְרִי שְׁדָם הָעוֹף נָפַל אַח"כּ שְׁכָן מְשַׁמַּע הַלְשׁוֹן נִתְעַרְב בְּדָם בְּהֵמָה לָכֵן הֵנּוּ דָם הָעוֹף לְמַעְלָה וְלָכֵן אִם לֹא בְּטִיל חֵיִיב לְכָסוֹת (וְאֲחַז"ר מְצַאֲתֵי בְּפִלְתֵי הַחִזְלִיּוֹק בֵּין דָּם עוֹף לְבְהֵמָה בְּקִצְרָה וּב"ה שְׁכּוֹנָתֵי לְדַבְּרִיּוֹ) וּבַז"נ הִרְוִקֵם הוּבָא בִּיּו"ד ס' שַׁע"א בְּש"ף בְּאִשְׁת פִּהֵן הַמְעוֹבְרַת מוֹתֶרֶת לְבוֹא לְבֵית שְׂיֵשׁ שָׁם מֵת מְטַעַם ס"ם שְׁמָא נָפַל הוּא וְשְׁמָא נִקְבָּה הִיא וְהַמ"א בְּאו"ח סִימָן שִׁמ"ג סִימָן ב' הַקְשָׁה הָא טְהֵרָה בְּלוּעָה הִיא וְאֵינוּ נְטָמָא וְאַמַּאי צָרִיף לִס"ס וְהַיִּיט בַּצ"ע וּבַז"נ דִּהְוָה מְב"מ וְאֵינוּ חוֹצֵץ לָכֵן לֹא הֵנּוּ טְהֵרָה בְּלוּעָה וּל"ד לְבַלְע טְבַעַת וְכוּ' דְחַוְלִין ע"א: וְסִבְרַת הַמ"א יְהֵא פֿינן דִּהְוָה נִקְבָּה וְאֵינָה מְוַנָּהֶרֶת עַל הַטּוֹמְאָה לֹא הֵנּוּ מְב"מ דְבָנֵי אֶהְרֹן וְלֹא בְנוֹת אֶהְרֹן וְאֵינן מְוַנָּהֶרֶת עַל הַטּוֹמְאָה וְלָכֵן לֹא הֵנּוּ מְב"מ.

וּבַז"נ הַמ"א סִימָן ל"ג ס"ק ז' בְּרַצוּעוֹת שֶׁשְׁחִירָן אֵינוּ יְהוּדֵי אִם חֲזַר יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁחִירָן לְשָׁמֶן כְּשֶׁר וְהַקְשָׁה בְּנו"ב ח"א מַה מוֹעִיל הֲלֹא הִשְׁחִירָה הִרְאִשׁוּנָה מְפַסְקַת בֵּין הַרַצוּעָה וְהִשְׁחִירָה הַשְּׁנִיָּה וְחוֹצֵצַת וּבַז"נ דְמִין בְּמִינוֹ אֵינוּ חוֹצֵץ אִף לְכַאֲרָא צָרִיף לְהַבִּין דְבָרֵי הַרוֹקֵם שְׁמַתִּיר לְכַנֵּס לְאִשְׁת פִּהֵן מְעוֹבְרַת לְאֵהֵל הַמֵּת מְטַעַם ס"ס אַבְל בְּלֹא זֹאת הִיָּה אֲסוּר מְטַעַם שְׁמַטְמָאָה לְעוֹבֵר וְיִקְשֵׁה לְכַאֲרָא הָא אֲמוּר וְכוּ' לְהַזְהִיר גְּדוּלִים עַל הַקְטָנִים הֵנּוּ רַק עַל הַקְטָנִים וְלֹא עַל עוֹבְרִין וְכֵן הַדִּין דְאֲסוּר לְהַאֲכִיל בְּיָדֵים דְבָר אֲסוּר מְצִינּוּ רַק בְּקְטָנִים וְלֹא בְעוֹבְרִין דַּל"כ אִשְׁת פִּהֵן מְעוֹבְרַת תְּהֵא אֲסוּרָה לְאֲכֹל בְּתְרוּמָה לְמ"ד עוֹבֵר בְּמַעֲי וְנָה זָר הוּא אִם הִיא בֵּת יִשְׂרָאֵל מְשׁוּם שֶׁהִיא תַּאֲכִיל תְּרוּמָה לְעוֹבֵר זָר אֶלָּא ע"כ דְדִין אֵיכָא רַק לְקְטָנִים וְלֹא לְעוֹבְרִין אִף ז"א נָהִי דְלְעוֹבְרִין לֵיכָא דִּין

אבל פאן אסורה משום שגורמת טומאה שיהא טמא אף כשיולד ונמצא דהיא מטמאה לקטן אבל בתרומה אינו נוגע האיסור אלא לעובר ולכן מותרת ועו"ל דמתרומה ל"קדאשכחן בכריתות ז.

כהו שסוף שמן של תרומה בין בתו ישראל מתעגל בה ואינו חושש ואמרינן משום דכתוב ומתו בו פי יחללוהו וכיון דחללוהו הא איתחל וא"כ פאן נמי פיון שיהא אוכלת מקודם ואח"כ אוכל העובר נמצא שמחולל כבר בעת שהעובר אוכל וכן איתא ביומא פ"א.

זר שבלע שיפון של תרומה והקיא ובא אחר ובלעו הראשון משלם קרן וחנמש והשני אינו משלם אלא דמי עצים לראשון ופירשו בתוס' מנחות ס"ט. הר"ר חיים משום דכבר נתחללה התרומה וה"נ ל"ש ולכן נ"ש איסור מצד העובר בעת שאוכלת האם תרומה עוד הקשה הגליון מהרש"א ביו"ד על הרוקח אמאי מתיר מטעם ס"ם הא רובא לא נפלי ונ"ל פיון דהרוב של רובא לא נפלי לא יוכל להכריע את הדין בתור נדאי לעגנו ליקנס לאנהל המת פיון דאיכא גם מחצה נקבות ובני אהרן ולא בנות אהרן וא"כ ישאר ספק וכיון דהרוב אינו מכריע ופוסק הדין בתור רוב דהיינו בתור נדאי ובזה האופן ל"א המיעוט כמאן דליתא דאימתי אמרינן המיעוט כמאן דליתא אם הרוב פוסק הדין כהנ"ל דהטעם שהולכין אחר הרוב משום הדין דאתרי רבים להטות ולכן אם יוכל ליפסוק הדין בתור נדאי אז המיעוט כמאן דליתא דהרוב מבטל את המיעוט לגמרי לרבנן אבל הקא לא ולכן נשאר הספק של המיעוט ומצטרף למחצה נקבות ונהו ס"ס אף דלא הוה שני הספיקות שקולין דכן הוא שיטת הפנ"י (הובא דבריו בס' ש"ש ש"א פי"ח) וכן יהא שיטת הרוקח ולכן הנהו ס"ס ואפילו להש"ש דפליג עליה וכתב אם אינו שקולין לא הוי ס"ס מ"מ מודה שמטעם רוב הנהו אף אם אינו שקולין יוכל היות שפוננת הרוקח הוא ג"כ מטעם רוב ובז"נ קושית רע"א ביבמות ל"ז.

תוס' ד"ה וזו הואיל ולא הותר עוברה גבי ספק בן ט' לראשון ספק בן ז' לאחרון סבין באשם תלוי והקשו בתוס' אמאי לא אוקמינן בחזקת היתר ליבם ולא יתחייב באשם תלוי וכו' דסמוך מיעוט יולדות לשבעה אחזקה ואיתרע ליה רובא (דט' יולדין) ונסמוך ארובא דעוברה נזכר לשליש ימיה ונהא מדלא הופר עוברה לשליש ימיה בר שבעה הוא והקשה רע"א הא הדין של סמוך מיעוטא לחזקה לא אמר אלא ר"מ ולא רבנן דלרבנן אמרינן סמוך מיעוטא וכו' רק לחזקה דנהו רק מדרבנן ועיי"ש ולפנהל"נ דכאן אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה מד"א אפילו לרבנן דר"מ פיון דהרוב דט' יולדין לא יוכל להכריע וליפסוק הדין בתור נדאי משום דאיכא כנגדו הרוב דעוברה נזכר לשליש ימיה ונהא מדלא הופר בר שבעה הוא.

ולכן פיון שלא יוכל להכריע הדין ל"א בכה"ג המיעוט כמאן דליתא אפילו לרבנן דר"מ ולכן אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה מד"א אפילו לרבנן דר"מ וכהנ"ל דע"כ ל"פ רבנן ור"מ אלא אם הרוב פוסק ומכריע הדין אז לרבנן הרוב כמאן דליתא דהתורה אמרה דנגוף בתר רובא ומבטל את המיעוט לגמרי ולר"מ הנה הוכחת המיעוט הוכחה אלא דהתורה אמרה שנגוף אחר הוכחת הרוב ולא אחר הוכחת המיעוט ולכן אם המיעוט מצטרף לחזקה ונהו מע"מ וליכא רובא אבל הקא לכ"ע המיעוט מצטרף לחזקה מד"א פיון דהרוב לא יוכל ליפסוק הדין ולכן אין להרוב דין נדאי ונהו המיעוט כמאן דליתא ומצטרפת לחזקה לכו"ע.

הל' מילה. פירק א' הל' א'.

ומצוה על האב למול את בנו משמע שהאם פטורה כמו שאיתא בקידושין כ"ט. אותו ולא אותה ונשים פטורות למול את בניהם והקשו תוס' שם ל"ל קרא תיפוק ליה דמ"ע שהזגר"מ שנימול בשמיני ללידתו ונשים פטורות וי"ל פיון דמיום השמיני והנאה און לה הפסק לאו זמן גרמא הוא והקשו אפתי מ"ע שהזגר"מ הוא דאין מלין אלא ביום וי"ל דאתיא כמ"ד התם דמונה שנה בזמנה נהגות בין ביום בין בלילה עכ"ל אף יקשה אליבא דדינא דהרמב"ם הל' ה' פתב דמילה דנקא ביום אפילו שלא בזמנה ואמאי צריך לאותו ולא אותה ובתוס' מגילה כ'.

ד"ה דכתיב תירצו פיון שיש פרת הו"א דמחייבי נמי במ"ע שהזגר"מ ע"כ אף יקשה מקרבן פסח ל"מ"ד דנשים רשות אע"פ שיש פרת מ"מ ממעט נשים ונ"ל דהרמב"ם הל' מלכים פ"י הל' ה' פתב שבני קטורה חייבים במילה בשמיני ויש לחקור אם אזה"ע חייבים על מ"ע שהזגר"מ אף יאה בנשיהם אם נשיהם ג"כ חייבות או פטורות פדין נשי ישראל במ"ע שהזגר"מ ומסתבר פיון דבישראלית איכא לימוד מתפילין דמ"ע שהזגר"מ ונשים פטורות (בקדושין ל"ה) מה תפילין מ"ע שהזגר"מ ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזגר"מ ונשים פטורות ובנכרית ליכא הלימוד מתפילין וממילא חייבות ולכן הו"א דנשים מבני קטורה חייבות למול את בניהן ולכן צריך הלימוד של אותו ולא אותה ונשי קטורה ג"כ פטורות למול את בניהן וליכא מידי דלישראל שרי ולעפ"ם אסור זהו דנקא שייך באיסור ולא במ"ע.

שם פרק ב' הל' ח' מבואר שם בכ"מ שיטת רבינו דסובר פרז"ה אם נשפך המים דאחר המילה קודם המילה תדחי מילה דאם ימול יצטרף אח"כ לחלל שבת במכשירין (והובא הפלוגתא בזה בר"ן שבת פ' ר"א דמילה) דרז"ה סובר תדחי מילה והביא ראיה מפ"ק דביצה ב"ה אומרים לא ישחוט אא"כ הנה לו אפר מוכן מבעוד יום וב"ש מתירין ושון שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ואם איתא דאם נשפך המים וכו' שמלין מפני שבשעת המילה אין פאן דחית מכשירין ואח"כ פיקוח נפש הוא שדוחה ה"נ נשחוט משום שמחת יו"ט ואח"כ נימא שמצות פיסוי הוא שדוחה אלא ש"מ כל שאנו יודעים בתחילה שיבוא לידי איסור מלאכה דוחין את המצוה כדי שנה נבוא לידי איסור מלאכה והרמב"ן פתב דשרי למימהליה דאין למצוה אלא שעתה ואין דוחין את המילה מפני שצטרף אח"כ לדחות את השבת דבמר הכי פיקוח נפש הוא דדחי ליה ולא מכשירי מילה וצריף להבין באיזה סברה פליגי הרמב"ן והרז"ה והרמב"ם ונראה דיש לחקור אם מה שפקוח נפש הוא דוחה שבת אי הנה בגדר הותרה או דהנה רק בגדר דחוייה ובז"נ דאי אמרינן דהנה רק בגדר דחוייה ולא הותרה ולכן אין למול אם נשפך המים דאין לגרום פקוח נפש שיצטרף אח"כ לחלל שבת פיון דלא הותרה אלא רק דחוייה ומצד מילה הנה מכשירין ולא דחי וזה יאה שיטת הרז"ה והרמב"ם שלכך סברי שתדחי מילה והרמב"ן סובר שהותרה שבת אצל פקוח פלוטר דהוא הותרה ולא דחוייה ולכן סובר דמוטר לימול דאח"כ פקוח נפש הוא שדוחה שבת ומותר לגרום פקוח נפש שידחה שבת פיון דהוא בגדר הותרה ובזה יש לדחות ראית הרז"ה מביצה דלא יקשה להרמב"ן דהפסוי הדם הוא פן בגדר שדוחה יו"ט ולא הותרה ולכן אסור שייכניס את עצמו שידחה אף הרז"ה ו"ל יסבור שגם שבת אצל פקוח נפש דחוייה ולא הותרה ולכן אסור לה לגרום לכתחלה שידחה פקוח נפש את השבת וכן היא שיטת הרמב"ם פהרז"ה דתדחי המילה דהולף לשיטתו שכתב בפ"ב מהל' שבת הל' א' ו"ל דשבת דחוייה אצל פקוח נפש כשאר כל המצות משמע שאינו בגדר הותרה וכן ביאר שם הכ"מ שיטת הרמב"ם דהנה פטומאה דחוייה בצפיבור והתשב"ץ סובר דהותרה שבת אצל פקוח נפש והרמב"ן יסבור כשיטתו וכן היא שיטת רבינו מאיר הובא בהרא"ש יומא פ' יום הכפורים לענין אם מותר לשחוט לחולה שיש בו

סכנה אם יש בשר נבלה כתב וז"ל כמו ביו"ט דהותרה אוכל נפש הנה לענין אוכל נפש יו"ט כמו חול וה"נ פינון ושהתורה התירה פיקוח נפש הנה כל מלאכה שעושה בשבת בשביל חולה שיש בו סכנה פאלו עשאה בחול משמע שבפיקוח נפש השבת בגדר הותרה ולא בגדר דחוייה.

וכן יש לחקור לענין מילה בשבת אי הנה בגדר דחוייה שמילה דוחה שבת בשמיני או בגדר הותרה וי"ל שבינה אפילגי ר"א ור"ע בשבת ק"ל. אי מכשירי מילה דוחה את השבת דר"א דסובר מכשירי מילה דוחה את השבת יספור דמילה בשבת הנה בגדר הותרה אבל ר"ע דסובר דמכשירי מילה לא הותרה בשבת יספור דהנה בגדר דחוייה דהיינו דשבת רק נדחה אצל מילה ולא בגדר הותרה ולכן דוחה רק גוף המצנה ולא מכשירי וסוגיא דיבמות ה' דרוצה ללמוד עשה דוחה ל"ת ממילה ל"ק דאזדא ל"ד דהנה בגדר דחוייה השבת אצל מילה ובז"נ קושית תוס' שם ד"ה ר"א אם נא הביא פלי מע"ש מביאו בשבת מגולה שהקשו תוס' וביאו תינוק אצל פלי דהשתא ליכא איסור שבת דחי נושא את עצמו ותיקצו דלאחר המילה צריף להחזירו לאמו ואז הנה פפות לפי שהוא חולה ול"א חי נושא את עצמו כה"ג ותיקצו קשה כמו שהעור הרשב"א שם דהא עכשיו אפשר בלא חלול נעשה עכשיו בלא חלול וא"כ פינון שא"א נביאהו אצל אמו דהא הותרה אצלו מלאכה זו את"כ פינון שא"א ע"כ ולפהנל"נ פינון דר"א סובר דשבת אצל מילה הנה בגדר הותרה ולא דחוייה הנה בחול לענין מילה ולכן מותר בכל האופנים ובז"נ עוד קושית תוס' שם פעם אחת שקחו ולא הביאו אינמל מע"ש ונביאהו בשבת דרף גגות ודרף חצירות שלא ברצון ר"א דשרי אפילו ברה"ר והקשו בתוס' הא אמרינן לקמן כל מקום שאמה מוצא עשה ול"ת אם אמה יכול לקיים שניהם מוטב וכו' והכא פינון שאפשר לקיים שניהם להביא דרף גגות וקרפפות אמאי יביאו אותו דרף רה"ר ובז"נ פינון דר"א סובר דמילה בשבת הנה בגדר הותרה שבת אצלו ולא דחוייה ונהנה בחול ולכן מותר בכל האופנים דכלל דר"ל לא הנה אלא בעשה ול"ת דהל"ת הנה רק בגדר דחוייה ולא בגדר הותרה אבל לר"א במילה דהנה בגדר הותרה ולא שייף פללא דר"ל ולכן מותר ברה"ר להביא אפילו אם יכול להביא דרף חצירות וקרפפות דכל דעושה לצורף המילה הנה כמו בחול וכמו שכתב ר"מ ביומא לענין פקוח נפש ובז"נ מה דכתב המחבר ביו"ד סימן רס"ו סעיף י"ד.

יש ליזהר שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת שזה ימול וזה ופרע אלא המל הוא עצמו יפרע וכתב הרמ"א ע"ז ולא מצאתי ראיה לדבריו ואדרבה נ"ל דשרו וכו' דמאחר דשבת ניתן לדחות הרי הוא בחול לכל דבר וכן מצאתו בספר התרומה וכו' אמנם מצאתי בקובץ שיש לאסור וכו' ולפהנל"נ דזה תליא אי מילה בשבת הוא בגדר דחוייה או בגדר הותרה, דאי בגדר דחוייה צריף שאותו האיש שחילל שבת יגמור גם המצנה דשבת נדחית בעד גמר המצנה ואי בגדר הותרה הנה בחול ולכן שרי אף אם יגמור איש אחר ולפז"נ המחבר פינון דקי"ל דמכשירי מילה אינם דוחים פינון שהנה אפשר לעשות מבעוד יום וכו' (יו"ד סימן רס"ו סעיף ב') וא"כ הנה רק בגדר דחוייה השבת אצל מילה ולכן צריף שאיש אחד ימול ויפרע דהיינו שיגמור המצנה ולא בשני אנשים כהנ"ל וניחא דעת המחבר ודעת הקובץ.

הל' שבת. פרק ח' הל' ד.

הדש כגרוגרות חייב ואין דישה אלא בגידולי קרקע וחולב את הפרה חיוב משום מפרק ומפרק הוא תולדות דש וכו' ע"כ והובא במ"מ כתב הרמ"ך לא הבנתי דבריו שהיא כתב בסמוך במפרק תולדות דש הוא וכתב אין דישה בגידולי קרקע (וא"כ חולב את הבקמה אמאי חייב משום מפרק)

וְכַתֵּב הַרְה"מ שֶׁב־ב"ק נ"ד: גָּבִי וְנִתְמָה הַפְּסָף וְכו' בְּבִקְרָה וּבְצִאָן מָה הַפְּרֵט מְפֹרָשׁ פְּרִי מִפְּרֵי וְגִידוּלֵי קֶרֶקַע מְבוֹנָאָר דְּבִהֶמָּה נִקְרָאת גִּידוּלֵי קֶרֶקַע ע"כ וְלָכֵן כָּתַב רַבֵּינוּ שְׁחֹלֵב חֲזִיב מִשּׁוּם מִפְּרָק ע"כ אִךְ קִשְׁיָה דְּבִשְׁבַת בְּתוֹס' ד"ה מִפְּרָק הַקָּשׁוּ ג"כ זֹאת הַקּוֹשֵׁיָא לְשִׁיטַת רַש"י דְּמִפְּרָק הֵנָּה תוֹלְדָה דְּדִישׁ דְּהָא בְּהַמְצִינֵעַ אֲמַרִּינָן דְּחֹלֵב חֲזִיב מִשּׁוּם מִפְּרָק וְאִי הֵנָּה תוֹלְדָה דְּדִישׁ הָא אִין דִּישָׁה אֱלָא בְּגִידוּלֵי קֶרֶקַע וְכו' וּא"ל דְּבִהֶמָּה הֵנָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע כְּדָמֹכַח בְּעִירוּבֵין כ"ז: דְּהָא יִלְפִינָן מִסְמָמְנִין שְׁבַמְשָׁפֵן דְּאִין דִּישָׁה אֱלָא בְּגִידוּלֵי קֶרֶקַע וְלִגְבֵי דְּבָר הַגְּדֵל מִמֶּשׁ מִן הַקֶּרֶקַע לֹא חֲשִׁיבָא בְּהֶמָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע כְּדָמַרִּינָן ב"מ פ"ט מֵה דִּישׁ מִיְנוּחַד שֶׁהוּא גִּידוּלֵי קֶרֶקַע וּפּוֹעֵל אוֹכֵל בּוּ אִף כֹּל וְכו' יֵצֵא הַחֹלֵב וְהַמְגַבֵּן דְּאִין פּוֹעֵל אוֹכֵל בּוּ אֱלָמָא דְּלֹא נִקְרָא גִּידוּלֵי קֶרֶקַע לִגְבֵי גִידוּלֵי קֶרֶקַע מִמֶּשׁ וְעֵי"ש וּא"כ יֵהָא זֹאת הוֹכְחָה נֶגֶד פְּסָק הַרְמַב"ם וְהִדְרָא קוֹשֵׁיָא לְדוֹקְתָא וּנ"ל דְּשִׁיטַת רַבֵּינוּ הוּא דְּמִפּוֹעֵל אִין רְאִיָּה דְּשֵׁם יִלְפִינָן מְדִישׁ דְּפּוֹעֵל אוֹכֵל דְּוָקָא בְּגִידוּלֵי קֶרֶקַע דְּוָמְיָא דְּדִישׁ וְהַבִּיאוּר הוּא דִּילְפִינָן מְדִישׁ דְּאִימְתִי אוֹכֵל אִם מֵה שְׁאוּכֵל גּוּפָא יֵהָא גִּידוּלֵי קֶרֶקַע דְּוָמְיָא דְּדִישׁ יֵצֵא הַחֹלֵב וְהַמְגַבֵּן וְכו' נְהִי שֶׁהִבְהֶמָּה הֵנָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע אֲבָל הַחֹלֵב גּוּפָא לֹא מִיקְרִי גִּידוּלֵי קֶרֶקַע אֱלָא גִּידוּלֵי גִּידוּלֵי קֶרֶקַע כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם בַּה' מַעֲשֹׂר פ"ז ה' ה' דְּבִכְסָף מַע"ש נִיקַח חֹלֵב דְּהֵנָּה גִּידוּלֵי גִּידוּלֵיָּהּ מִשּׁוּם דְּכִתִּיב וְאָכַלְתָּ (כֹּן מְבוֹנָאָר בַּכ"מ שָׁם בְּשֵׁם הַמ"ע) אֲבָל לְעִנְיָן פּוֹעֵל אִין לָנוּ רִיבּוּי דְּמָה דְּכִתִּיב בְּפּוֹעֵל וְאָכַלְתָּ צְרִיף לְדַרְשָׁה אַחֲרֵינָא כְּמוֹ שֶׁמְבוֹנָאָר בַּכ"מ מֵה' שְׁכִירוֹת הַנ' י' אִם עוֹשֶׂה בְּעֵנְבִים לֹא יֵאָכֵל בְּתַאנִּים שְׁנֹאֲמַר וְאָכַלְתָּ עֵנְבִים וּא"כ צְרִיף בְּפּוֹעֵל שְׁיֵהָא הַאָּוֶכְלִין גּוּפָא גִּידוּלֵי קֶרֶקַע אִז אוֹכֵל וְאִינוּ מְסַפִּיק מֵה שְׁגִידוּלֵי קֶרֶקַע בְּמָה שְׁעוֹבֵד כְּלוּמַר הַבְּהֶמָּה.

אֲבָל לְעִנְיָן שְׁבַת דְּאֲמַרִּינָן אִין דִּישָׁה אֱלָא בְּגִידוּלֵי קֶרֶקַע סְגִי אִם מֵהִדְבָר שְׁדִישׁ נִקְרָא גִּידוּלֵי קֶרֶקַע וְאִז נִקְרָאת ג"כ מְלֹאכֶת דִּישָׁה וּא"צ דְּוָקָא שֶׁהִדְבָר הַנִּדְּשׁ יֵהָא ג"כ גִּידוּלֵי קֶרֶקַע וְלָכֵן נִיחָא בְּחֹלֵב דְּחֲזִיב מִשּׁוּם מִפְּרָק פִּינּוֹן דְּהִבְהֶמָּה גּוּפָא הִיא גִּידוּלֵי קֶרֶקַע אַע"ג שֶׁהַחֹלֵב מִיקְרִי גִּידוּלֵי גִּידוּלֵיָּהּ אִךְ יִקְשָׁה מִתוֹס' ב"ק נ"ד: ד"ה פְּרִי מִפְּרֵי דְּהַקָּשׁוּ הֵכָּא מִשְׁמַע דְּבִקְרָה וְצִאָן אִקְרִי גִּידוּלֵי קֶרֶקַע וְתִימָא דַּבְּפ"ק דְּקִידוּשֵׁין י"ז גָּבִי הַעֲנִקָה אֲמַר דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא גִּוְרָן ה"א גִּידוּלֵי קֶרֶקַע אִין ב"ח לֹא כָּתַב רַחֲמָנָא צִאָן אֱלָמָא דַּב"ח לֹא מִיקְרִי גִּידוּלֵי קֶרֶקַע וּי"ל דְּלְעִנְיָן דְּבָר הַיֵּצֵא מִמֶּשׁ מִן הַאֲרִץ לֹא חֲשִׁיב בְּהֶמָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע ע"כ וְיִהְיֶה מִזֶּה סְתִירָה לְהַרְמַב"ם בְּחֹלֵב חֲזִיב מִשּׁוּם מִפְּרָק הָא אִין דִּישָׁה וְכו' מִסְמָמְנִין שְׁבַמְשָׁפֵן יִלְיָף וְשָׁם הֵנָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע מִמֶּשׁ וּא"כ בְּהֶמָּה לֹא הֵנָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע כַּהֲנָ"ל וּא"כ חֹלֵב אֲמַאי מְחִיב וּנ"ל דְּשֵׁם כְּוֹנֵת תוֹס' בְּבִיאוּר הַגְּמָרָא כֹּן הוּא דְּאִז כָּתַב רַחֲמָנָא גּוּר הו"א דְּצְרִיף דִּין גִּוְרָן כְּלוּמַר דְּבָר שֶׁהוּא שְׁיִיף לְגִוְרָן אֲבָל בְּהֶמָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע מִיקְרִי אֲבָל לְגִוְרָן אִין לֵה שְׁיִיכוֹת כָּתַב רַחֲמָנָא צִאָן דְּמִשְׁמַע גִּידוּלֵי קֶרֶקַע וּא"צ דְּוָקָא גִּוְרָן זֶהוּ כְּוֹנֵת תְּקִירוּצָם וְלַפ"ז יֵשׁ לְתַרְץ ג"כ קוֹשֵׁיָת תוֹס' שְׁבַת ע"ב: שֶׁהַקָּשׁוּ מְפּוֹעֵל דְּשִׁאֲנִי בְּפּוֹעֵל דְּצְרִיף דִּין דִּישׁ וְחֹלֵב וּמְגַבֵּן הֵנָּה גִּידוּלֵי קֶרֶקַע אֲבָל דִּישׁ לֹא מִיקְרִי דְּדִישׁ הוּא הַצּוּמַח מִמֶּשׁ מִן הַקֶּרֶקַע כֹּן מִשְׁמַע בְּהִדְיָא בְּתוֹס' ב"מ פ"ט ד"ה גִּידוּלֵי הַתְּמַקְרִי לְהוּ גִּידוּלֵי קֶרֶקַע לְפִי שְׁנִיזוּנִין מִן הַקֶּרֶקַע אֲבָל הֵכָּא מְפִיק שְׁפִיר חֹלֵב וּמְגַבֵּן דְּלֹא הוּי בְּכֹלֵל דִּישׁ שֶׁהוּא גּוֹדֵל וְצוּמַח מִן הַקֶּרֶקַע אֱלָמָא כִּי בְּפּוֹעֵל צְרִיף דִּין דִּישׁ וּבְהֶמָּה לִית לֵה דִּין דִּישׁ.

שָׁם פְּרָק ט' ה' ד' אֲחַד נָתַן אֶת הָאוּר וְאֲחַד אֶת הַעֲצִים וְאֲחַד נָתַן אֶת הַקְּדֻרָה וְאֲחַד אֶת הַמֵּיִם וְאֲחַד נָתַן אֶת הַבְּשָׂר וּא' נָתַן אֶת הַתְּבָלִין וְכֹא אַחַר וְהִגִּיס כְּוֹלָם חֲזִיבִים מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל שְׁפֵל הַעוֹשֶׂה דְּבָר מְצַרְכֵי הַבְּשִׂיאוֹל הָרִי זֶה מְבַשֵּׁל.

אבל אם שפת אחד את הקדרה תחילה ובא אחר ונתן את המים ובא אחר ונתן את הבשר ובא אחר ונתן את התבלין ובא אחר ונתן את האור ובא אחר ונתן עצים על האור ובא אחר ונהגים שנים האחרונים בלבד תיבין משום מבשל עכ"ל והובא בכ"מ קושיא בשם ר"י בי רב ז"ל מ"ש רישא דבעל אור חייב ובסופא בעל האור פטור אם הטעם דפטור משום דבלא העצים הנה האור נכפה א"כ ברישא אמאי חייב בעל האור ותיגרין הכ"מ שבתלוקה ראשונה מיירי שיהיה פולם בב"א ולכן פולם חייבים ובתלוקה השנייה מיירי בזא"ז ולכן בעל האור פטור שיהיה נכפה לולא העצים ולא היה מתבשל ממנו ע"כ ול"נ דנוכל לאוקמא באופן אחר דברי רבינו דהיינו בזא"ז ומ"מ יהא ניחא דאיתא בגמ' ביצה ל"ד.

דבקדרה חדשה מיירי ומשום ליבון רעפים נגעו בה וכן פתב הראב"ד פאן ואיתא שם בתוס' ד"ה הכא בקדרה פירשו דלא שייך לבון רעפים אלא בקדרה ריקנית ששופתה קודם שמביא המים אבל כשמשלשין בה מאכל לא שייך בה לבון רעפים ולפז"נ דמיירי ארישא שנתן את הקדרה ואח"כ המים כמו שמשמע הלשון דכתב ואחד נתן את הקדרה ואחד את המים ולכן האור אפילו בלא העצים היה מלבן את הקדרה מעט קודם שנתן מים ולכן מחויב בעל האור משום מבשל כמ"ש רבינו ה"ו או שהקשה גוף רף הר"ז מחויב משום מבשל ולכן מחויב משום מבשל את גוף הקדרה, ובתלוקה השנייה מיירי כמו שמשמע הלשון שיהיה שופת הקדרה והמים והבשר והתבלין קודם שנתן האור דכן פתיב אבל אם שפת אחד את הקדרה תחלה וכו' ובא אחר ונתן את התבלין ובא אחר ונתן את האור אלמא דנתינת האור הנה אח"כ ולכן פיון שאיכא מאכל בקדרה קודם ולכן לא היה האור יכול ללבן ולכן בעל האור פטור דבלאו עצים לא היה האור יכול לפעול ואולי היא זאת פוננת הראב"ד ז"ל שכתב דבגמ' מוקי לה בקדרה חדשה ומשום ליבון רעפים נגעו בה דאינו משיג אלא מבאר פאן דברי רבינו וכהנ"ל.

שם פרק י' הל' י'. הקורע בתתו או על מת שהוא חייב לקרוע עליו חייב מפני שמינישב את דעתו בדבר זה ויניח יצרו והואיל ונתתו שוככת בדבר זה הרי הוא כמתקן וחיוב וכן הוא מפרש בפיה"מ שלו שהקורע על מת חייב מפני שמינישב דעתו ונהנה מתקן והקשה התויו"ט אמאי לא מפרש מטעם פיון שמצנה הנה לכן הנה תיקון (וכן פירש"י ותוס' שם בתירוץ ב' שם שבת ק"ה:) ונ"ל דהנה הירושלמי הקשה אמאי יצא ידי קריעה הקורע על מתו בשבת הא הנה מצהב"ע ותיגרין הירושלמי תמן גופא עבירה הכא הוא עובר עבירה (והובא ברשפ"א שבת שם) ולכאורא קשה מאי מקשה הירושלמי משום מצהב"ע הא לא דמי הכא לדעלמא דהכא אי לאו מצות קריעה הנה מקלקל בקריעת הפגד ונא הנה עבירה נמצא דע"י המצנה הנה תיקון ונהנה עבירה נמצא דהמצנה עושה את העבירה ומצהב"ע לא הנה אלא היכא דהעבירה היא בכל האופנים דאז נמצא דעבירה גורמת מצנה כמו מצה גזולה דהעבירה של גזל איכא אפילו לא יקיים בזה מצות מצה ולכן הנה מצהב"ע ולא הנה מצנה אבל פאן הוא להיפך המצנה גורמת העבירה דבלאו מצנה הנה מקלקל וליכא עבירה ואי נימא שלא הנה מצנה אז גם עבירה ליכא ומנלן שכה"ג הנה גמי מצהב"ע ומאי מקשה הירושלמי ומזה מוכיח הרמב"ם שהתיקון של קריעה הנה משום שמשכף צערו ומינישב דעתו ולכן היה תיקון ונהנה עבירה אפילו לא היה קיום מצנה מזה ולכן שפיר פריי הירושלמי הא הנה מצהב"ע ואמאי יצא ידי מצות קריעה וניחא קושית התויו"ט.

שם פרק י"א הל' א' השוחט חייב ולא שוחט בלבד אלא כל הנוטל נשמה לאחד מפל מיני חיה ובהמה ועוף וכו' חייב וכו' ע"כ ובשבת ע"ה. איתא מתלוקת רב ושמואל שוחט משום מאי

מחייב רב אומר משום צובעוּשמואל אומר משום נטילת נשמה וכתב הלח"מ דגר שפסק רבינו כשמואל ודבר תימה הוא דהיה י לפסוק פרב באיסורא ועיי"ש ונ"ל דהנה בפ"ח ה' ט' תב הרמב"ם שמנה שרצים האמורים בתורה הן יש להן עורות לענין שבת וכו' אבל שאר שרצים ורמשים אין להן עור לפיכך החובל בהן פטור וכתב ובכ"מ הובא קושית הרמ"ך על רבינו דכתב ושאר שרצים וכו' אין להן עור לפיכך החובל פטור משמע אפילו יצא מהם דם ובחולין פ' א"ט הובא ברייתא ושאר שרצים ורמשים עד שיצא מהם דם משמע אבל מהם דם חייב והניח בצ"ע וברה"מ הביא ג"כ זאת וכתב וז"ל ואפשר שהוא סבור דהיה ברייתא איתא דלא פהלכתא לפי שישנונו במשנה החובל בהם פטור סתם ונא חלקו בין יצא מהן דם לנא יצא וכו' ע"כ אף לא ביאר במה יפלגו המשנה והברייתא ונראה דשיטת רבינו היא דבזה פליגי שהמשנה סוברת שחובל משום מפרק ולכן צריך דוקא שיש להן עור דהנה כמו דש דהנה פנוס בעור ומפרק זאת מעורו.

אבל בהני שאין להן עור לא שייך שיהא משום מפרק ולכן פטור אבל הברייתא סוברת דחובל משום צובע דכן פירש"י שם ק"ז. בל"א דחובל משום צובע ולכן אפילו ליכא עור שייך בו צביעה והמשנה סוברת דאין צביעה אלא בכגד או פלים ולא באןכלין כה"ג.

ורבינו פוסק כמשנה דמשום מפרק ולא משום צביעה ולכן פוסק כשמואל דמשום נטילת נשמה חייב בשוחט ולא משום צביעה דמתאמת עם פסק המשנה ולא פרב שסובר כהברייתא אע"ג דרש"י מפרש בל"א שם על המשנה דדוקא היכא דאיכא עור שייך משום צביעה אבל ליכא עור לא מ"מ שיטת רבינו איני פן ועוד דגם לרש"י מוכרח דלהברייתא דחולין יהא שייך צובע גם בלא עור ובזה אפליגי המשנה והברייתא לשיטת רש"י אם שייך צביעה בלא עור.

ואי קשיא בשוחט נמי גחייב משום מפרק כמו בתובל ואחז"ר מצאתי את הקושיא בתוס' רע"א על המשניות ועיי"ש ול"נ פיון שאין צריך בשחיטה לדם כי השחיטה כשרה אפילו לא יוצא מהן דם (חולין ל"ג).

(וממילא אינו מתכוין להוציא דם ופסיק רישא לא הנה פיון דאפשר בלא דם ולכן לא מחייב משום מפרק אלא משום נטילת נשמה. שם פרק י"א הל' ט"ז.

המעביר דיו על גבי סקרא חייב שתום אחת משום כותב ואחת משום מוחק וכו' ע"כ ונראה המ"מ המקור של רבינו מגיטין י"ט. המעביר דיו על גבי סקרא וכו' ר"י ור"ש בן לקיש אמרו תרנוניהו חייב שתים אחת משום כותב ואחת משום מוחק ותמה ע"ז הגאון ר' ישעיה פיק בהגהותיו על הרמב"ם הא שם בסוגיא דגיטין מסיק ר"י גופא כו מפני שאנו מדמין נעשה ופירש"י וכי מפני שאנו אומדין וסבורים ואומדים מאומד לבנו להחמיר נעשה מעשה להקל ואפילו לענין שבת אם בא מעשה ליגדנו בזמן המקדש לא הייתי סומך על דברי להביא חולין לעזרה עכ"ל אלמא דר"י גופא לא קאמר חייב שתים אלא מספקא ליה וא"כ אמאי פסק רבינו חייב שתים ע"כ ופליאה הוא ועיי"ש ונ"ל דמקור רבינו יהא מירושלמי גיטין ט': שם דיו על גבי סקרא וכו' חייב רבי יצחק בר משורשיא בשם רבנן דתמן חייב שתים משום מוחק ומשום כותב ולא הוזהר דמספקא ליה אלמא דסובר חייב שתים ולכן פוסק רבינו כנותיה ופוסק בירושלמי דפשיטא ליה ולא כבבלי דמספקא ליה.

ועוד נראה דשם בירושלמי איתא עדים שאינן יודעין לחתום ר"ל אומר רושם לפניו בדיו והן חותמין בסיקרא בסיקרא והן חותמין בדיו א"ל ר"י מפני שאנו עוסקין בהילכות שבת אנו מתירין

את א"א וכו' עיי"ש ולא הזכיר וכי מפני שאנו מדמין וכו' כפבלי ומשמע מירושלמי שר"י אינו מספקא ליה אגא מחלק בין שבת לעלמא אד צריד להבין הביאור של הירושלמי אינה חילוק יש והשירי קרפן מחלק בין שבת לא"א דשבת נוגע לקרפן שאיכא רק חשש לאו משום חולין שנושחטה בעזרה לא"א שהיא בכרת והגאון ר' ישעיה פיק מדחה זאת מיבמות ט' בד"א לא שגא איסור לאו ל"ש איסור פרת (יבמות פ"ב).

קי"ג.

(ונ"ל דאולי י"ל פן דאמרינן בב"ק ס'. גבי ליבה וליבחה הרוח אם יש בלבויו כדי ללבוטה חייב ואם לאו פטור ופריד אמאי ליהגוי כזורה ורוח מסיעתו ויהא חייב אפילו אין בלבויו כדי ללבוטה ומשגי רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסיעתו ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הקא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור ופירש"י מלאכת מחשבת נתקימה מחשבתו דניחא ליה ברוח מסיעתו ע"כ אלמא דלענין שבת סגי בפעולה מועטת.

מצדו מבעלמא ובז"נ דזהו החילוק של הירושלמי מפני שאנו עוסקין בהל' שבת פלומר דבשבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה ולכן פינן שנתקימה מחשבתו סגי ולכן הנה כתב דיו על גבי סיקרא ולכן חייב שתיים דהנה פתובה מצדו אנו מתירין אשת איש פלומר אבל בעלמא צריד פעולה גמורה מצדו ולכן לא הנה חתימה גמורה דהנה כתב על גבי כתב לא הנה חתימת עדים ולכן פסול בגט מ"מ נראה דלשיטת הירושלמי לא הנה ספיקא לר"י אלא לענין שבת הנה ודאי ולכן פוסק רבינו כפשיטתו של הירושלמי ולא כספיקא דבבלי וניחא שיטת רבינו.

שם פרק י"ב הל' א'. המחמם את הברזל כדי לצרפו במים ה"ז תולדות מבעיר וחיוב והשיג הראב"ד ולמה לא משום מבשל כמו סיכתא לאתונא דמרפי רפי והדר קמיט עכ"ל ונראה לי דבפ"ט ה' ו' כתב הרמב"ם המחמם את המתכות עד שתעשה גחלת ה"ז תולדות מבשל ולכאורה יקשה א"כ סותר רבינו את עצמו כי פאן פתיב דחייב משום מבעיר דווקא בברזל ובפ"ט פתיב דחייב משום מבשל וגם למה לא השיגו הראב"ד בזה דסותר את עצמו ונ"ל דשיטת רבינו היא פן דבבישול צריד שיעור דשיעור בישול במאכל מצינו דהוא כמאכל פן דרוסאי ובמתכות נמי צריד שיעור בבישול, ולכן כתב בפ"ט המחמם את המתכות עד שתעשה גחלת ה"ז תולדות מבשל, דעד שתעשה גחלת הוא שיעור בבישול מתכות.

אבל המחמם את הברזל כדי לצרפו במים ליכא שיעור בישול בזה ולכן מחייב רק משום מבעיר וניחא השגת הראב"ד וגם הרמב"ם אינו סותר את עצמו. ולכאורה תקשה במחמם עד שתעשה גחלת מחייב משום מבשל ולמה לא מחייב משום מבעיר נמי י"ל דנ"מ אם הנה מחמם מקודם כדי לצרפו במים קודם שבת או ע"י עכו"ם ועשה אח"כ הישראל עד שתעשה גחלת ה"ז מחייב פן משום בישול אבל אם יעשה ישראל מתחלתו ועד סופו יחייב שתיים נמי משום מבעיר ומשום מבשל.

שם פי"ב הל' י"א. גנפה שהיא מלאה חפצים אפילו מלאה חרדל והוציא רובה מרשות זו לרשות זו פטור עד שיוציא את כל הגנפה וכן כל הדומה לזה שהפלי משום כל שיש בו כחפץ אחד ע"כ ופסק כר' יוחנן דאגד פלי שמייה אגד שבת צ"א: והקשה הקצוה"ח בחו"מ סימן שנ"א אמאי הביא הרמב"ם בפ"ג מהל' גניבה הל' ב' או שגנב פיס בשבת והיה מגררו עד שהוציאו מרשות הבעלים וכו' לרה"ר ואבדו שם ה"ז פטור מן התשלומין שאיסור שבת ואיסור גניבה

והיזק באין פאחד וכו' ותמה הקצוה"ח ע"ז מדוע הביא הרמב"ם שם סתמא דפטור ולא הביא האוקימתות דשבת צ"א: דשם פריה בגמרא למ"ד אגד פלי שמיה אגד מהגונב פיס בשבת וכו' הנה מגרר ויוצא פטור שאיסור שבת וגניבה באין פאחד ואי ס"ד אגד פלי שמיה אגד קודים ליה איסור גניבה לאיסור שבת ופירש"י דכיון שהוציא מקצתו קנה פל המעות שמבחוץ שיכול להוציא דרף פיו ולענין שבת מפטר דאגדי גבי רשות היחיד ע"י הפלי ומשני דאפקיה דרף שוליו ופירש"י פיון דלא מצי למשקל לא קני בהגבהתו ואח"כ אוקמא הגמ' בנספא ופירש"י שהן ארוכות כ"ז שמקצתן בפנים לא קנה והרמב"ם פסק דאגד פלי שמיה אגד ולא הביא האוקימתות של הגמרא והניח בצ"ע.

ונ"ל די"ל פן דרבינו פוסק דמהני בגנב משיכה ברה"ר בפ"ג מהל' גניבה שם הל' ב' דפוסק פרבינא בכתובות נ"א: דמשיכה ברה"ר קני לענין אונסין וכן הובא בתוס' שם בשם ר"י מ"מ קנין משיכה בעי ויש להסתפק דקיי"ל בכל הקנינים דתוכ"ד כד"ד איך הוא בגנב לענין קנין אונסין אי אמרינן ג"כ בזה תוכ"ד כד"ד ויתחייב באונסין רק לאחר פדי דיבור ומסתבר דגם בזה יהא תוכ"ד כד"ד דאמרינן בנדריים בכל תוכ"ד כ"ד חוץ ממגדף ועו"ז ומקדש ומגרש משמע בכל מקום שייך תוכ"ד כ"ד חוץ מזאת ומסתבר דלענין חילול שבת לא שייך תוכ"ד דחילול שבת הנה פעולת עכו"ם ובעובד ע"ז לא שייך תוכ"ד ובענין תוכ"ד מספקים אי הנה הגדר שהחלות או המעשה נמשך עד לאחר כד"ד או דהנה הגדר שיוכל לחזור תוכ"ד אבל אי אינו חוזר הנה החלות למפרע חל ונראה פשוט מנדריים פ"ז.

דאמרינן שם מי שהיה חולה בתוך ביתו ונתעלה וכסבור שמת קרע אם תוכ"ד מת יצא בקריעתו אע"ג בעת שקרע לא היה עוד מחויב ליקרוע וגדר חזרה לא שייך בקריעה אלמא דתוכ"ד הוא הגדר דהמעשה אינה גמרת עד לאחר כד"ד ובז"נ שיטת הרמב"ם דלכאורא וקשה מאי פריה שם אי אגד פלי שמיה אגד קודים ליה איסור גניבה וכו' הא בגניבה שייך דין תוכ"ד וא"כ יתחייב בגניבה רק לאחר כד"ד ומסתבר אם היה מגרר את הכוס אינו שוהה יותר מכד"ד להוציא את הנשאר ברה"ר וא"כ באין פאחד דלאיסור שבת ליכא דין תוכ"ד פדביארנו וא"כ ניחא שיטת הרמב"ם דאע"פ שפוסק אגד פלי שמיה אגד מ"מ באין פאחד הגניבה ואיסור שבת ולכן פטור מתשלומין משום דתוכ"ד כד"ד ולכן לא הביא האוקימתות של הגמרא בנספא ודאפקיה דרף שוליו אף יקשה מהסוגיא הנ"ל אמאי פריה וצריה לאוקמא באופן הנ"ל.

ונ"ל פי בב"ק ע"ג. מוקמינן פלוגתא דר' יוסי ורבנן אי תוכ"ד כד"ד או לאו גבי הונומו על הטביחה אי בטלה עדות גניבה אלמא דאיכא פלוגתא בזה ולפז"נ דילמוד רבינו פה דסוגיא דשבת אזלא למ"ד תוכ"ד לאו כד"ד ולכן פריה שם וצריה לאוקמא דנקא הני אוקימתות.

אבל אליבא דדינא דקיי"ל להלכה דתוכ"ד כד"ד לא קשה קושית הגמ' ולא צריה לאוקמא לכל הני אוקימתות ולכן מביא רבינו סתם היה מגרר ויוצא וכו' פטור מן התשלומין שאיסור שבת וגניבה באין פאחד וניחא שיטת רבינו.

שם פרק ט"ו הל' א'. עומד וכו' ועומד ברה"י ומטלטל ברה"ר ובלבד שלא יוציא חוץ לארבעה אמות ואם הוציא פטור מפני שהוא ברשות אחרת וכו' והשיג הראב"ד וז"ל א"א שבוש הוא זה ובגמרא מסייע מזה לרבא דאמר המעביר חפץ מתחלת ד' אמות לסוף ד' אמות אע"פ שהעבירו דרף עליו חייב.

וּכְבָר פִּירְשֵׁתִי לְמַעַלְה דְבָרֵי רַבָּא שְׁהֵם דּוּמִים לְמִשְׁנַתְנוּ זֹו עַכ"ל וּבִיאֹר הֶרְאָב"ד הוּא פֶן דְּשֵׁם
בְּעִירוּבִין צ"ט. אִיתָא וּבְלִבְד שְׁלָא יוֹצִיא חוּץ הָא הוֹצִיא חֲזִיב חֲטָאת לִימָא מְסִינֵע לִיה לְרַבָּא דְאָמַר
רַבָּא הַמַּעְבִּיר חֲפִץ מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוּף אַרְבַּע וְהַעֲבִירוּ דְרָף עָלָיו חֲזִיב וְכו' אֲלָמָא דְלְרַבָּא צָרִיף
לְהִיּוֹת חֲזִיב חֲטָאת אִם עוֹמֵד בְּרַה"י וּמְטַלְטֵל בְּרַה"ר וְכִינּוּן שְׁרַבִּינוּ בְּפִי"ב הִי"ד פּוֹסֵק פְּרַבָּא
הַמַּעְבִּיר חֲפִץ מִתְחַלֵּת אַרְבַּע וְכו' לְמַעַלְה מְרַאשׁוּ חֲזִיב וְא"כ צָרִיף לְפִסּוּק אִם עוֹמֵד בְּרַה"י וּמְטַלְטֵל
לְרַה"ר חֲזִיב אֲפִילוּ הוּא עוֹמֵד בְּמָקוֹם גְּבוּהָ לְמַעְנָה מַעְשָׂרָה וּמְטַלְטֵל בְּרַה"ר פֶן הוּא מְבָאֵר הַמ"מ
בְּהֶרְאָב"ד.

וּנ"ל דְּיֵשׁ לְחַקוֹר מָה הוּא עֲנִין שָׁל ד' אַמּוֹת לְעֲנִין שִׁבְת דְּלְכַאוּרָא מְשַׁמַּע שְׁהוּא סָתֵם שִׁיעוֹר
בְּהַעֲבָרָה בְּרַה"ר אָף מְר"ן פ' כָּלֵל גְּדוֹל מְשַׁמַּע גְּדָר אַחַר בַּד' אַמּוֹת דְּבַמְשַׁנָּה שָׁם דְּאַרְבַּעִים חֲסָר
אַחַת חֲשִׁיב הַמוֹצִיא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת חֲזִיב הַקָּשָׁה הֶר"ן אֲמַאי לֹא חֲשִׁיב נְמִי מַעְבִּיר ד' אַמּוֹת בְּרַה"ר
וְתִירָץ מִשׁוּם דְּמַעְבִּיר תּוֹלְדָה דְּמוֹצִיא הוּא מִשׁוּם דד' אַמּוֹת חֲשִׁיב רֻשׁוֹתוֹ שָׁל אָדָם וְהָנָה מוֹצִיא
מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת וּבַה"מ אֲמַאי מְבָאֵר יוֹתֵר רִישׁ פְּרָק הַזּוֹרֵק וְנ"ל לְפִי שַׁד' אַמּוֹת בְּכָל מָקוֹם קוֹנוֹת לוֹ
וְכַרְשׁוֹתוֹ דְּמִיָּא וְהָנָה מְמוֹצִיא מְרַה"י לְרַה"ר עַכ"ל נְמַצָּא לְפִי"ז שַׁד' אַמּוֹת הוּא מְטַעַם מוֹצִיא
מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת וְנִקְדִים תְּחִלָּה הִירוּשְׁלָמִי שְׁהוּבָא בְּתוֹס' שִׁבְת ה': ד"ה בְּשִׁלְמָא וְנ"ל וּבִירוּשְׁלָמִי
פְּרִיף עַל דְּעַתְיָה דְּבָן עֲזַאי אִין אָדָם מִתְחַזִּיב עַל ד' אַמּוֹת בְּרַה"ר לְעוֹלָם דִּיעֲשָׂה כְּמוֹ שְׁהוֹנָחָה עַל
כָּל אַמָּה וְאַמָּה וְיִפְטוֹר וְכִינּוּן דְּמַהֲלָף כְּעוֹמֵד דְּמִי לְבָן עֲזַאי) וּמְשַׁנֵּי מְשַׁכַּח לָהּ בְּקוֹפֵץ וְהַש"ס דִּידוֹן
לֹא חֲשִׁיב לִיה פִּירְכָא כְּדָאֵמַר בְּהַזּוֹרֵק) צ"ו: דד' אַמּוֹת בְּרַה"ר הִלְכְתָא גְּמִירִי לָהּ ע"כ וְצָרִיף לְהַבִּין
בְּאִיזָה סְבָרָא פְּלִיגִי הַבְּבָלִי וְהִירוּשְׁלָמִי וְנ"ל דְּמַסְתַּבֵּר דְּאַפִּילוּ לְבָן עֲזַאי דְּמַהֲלָף כְּעוֹמֵד דְּמִי וְעַל
כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה חֲשִׁיב כְּהַנָּחָה מ"מ לֹא הָנָה כְּשׁוּהָה כָּאֵן לְעֲנִין שְׁיָהָא ד' אַמּוֹת כְּרֻשׁוֹתוֹ מְכָאֵן
וְהִלָּאָה וּמְמִילָא לֹא הָנָה מוֹצִיא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת דז"א דמ"מ בְּמַצִּיאוֹת הוֹלָף הוּא וּבְעַת שְׁהוֹלָף לֹא
חֲשִׁיב ד' אַמּוֹת רֻשׁוֹתוֹ מְמָקוֹם שְׁהוֹלָף עֵתָה אֲלָא מְמָקוֹם שְׁעַמֵּד מְקוֹדָם וְכֵן לְעֲנִין קִנְיָן אִיתָא בְּהַדְיָא
בְּחַדוּשֵׁי הֶר"ן ב"מ ט: דְּאִין ד' אַמּוֹת קוֹנוֹת אֲלָא מְעוֹמֵד אֲבָל בְּמַהֲלָף לֹא ע"כ וּבז"נ דְּמְמִילָא לֹא
קָשִׁיא לְבָן עֲזַאי אִיף מְשַׁכַּח מַעְבִּיר ד' אַמּוֹת בְּרַה"ר דִּיעֲשָׂה כְּמִי שְׁהוֹנָחָה, עַל כָּל אַמָּה וְכו' דז"א
דמ"מ לֹא חֲשִׁיב מְכָאֵן וְהִלָּאָה רֻשׁוֹתוֹ בְּעַת הִלְכְתוֹ אֲלָא הֶרְשׁוֹת נְחָשֵׁב.

מְמָקוֹם שְׁעַמֵּד וּמְמִילָא הָנָה מְמוֹצִיא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת וְחֲזִיב וְנָהוּ שִׁיטַת הַבְּבָלִי דְּלֹא חֲשִׁיב לָהּ
פִּירְכָא, אֲבָל אִם גִּימָא דד' אַמּוֹת הוּא שִׁיעוֹר בְּעִלְמָא אִזְ יָהָא פִּירְכָא לְבָן עֲזַאי פִּינּוּן דְּחֲשִׁיב כְּעוֹמֵד
עַל כָּל אַמָּה וְאַמָּה לֹא מְצַטְרֵף לְשִׁיעוֹר ד' אַמּוֹת וְלִיפְטוֹר וְנָהוּ יָהָא שִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי דְּחֲשִׁיב לָהּ
פִּירְכָא נְמַצָּא דְּפִלִּיגִי הַבְּבָלִי וְהִירוּשְׁלָמִי בְּזָה הַחֲקִירָה אִם ד' אַמּוֹת הוּא בְּגָדָר שִׁיעוֹר בְּעִלְמָא אוֹ
הוּא בְּגָדָר רֻשׁוֹתוֹ וְהָנָה מוֹצִיא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹתוֹ וְנְמַצָּא לְפִי"ז אִם עוֹמֵד אָדָם בְּרַה"י וּמְטַלְטֵל
בְּרַה"ר אֲפִילוּ ד' אַמּוֹת לֹא שְׁיָיָף שַׁד' אַמּוֹת הָנָה רֻשׁוֹתוֹ וְהָנָה מוֹצִיא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת פִּינּוּן שְׁעוֹמֵד
בְּרַה"י וְלֹא הָנָה בְּרַה"ר לֹא שְׁיָיָף שְׁיָיָף הַד' אַמּוֹת בְּרַה"ר רֻשׁוֹתוֹ.

אֲבָל אִי ד' אַמּוֹת הוּא בְּגָדָר שִׁיעוֹר בְּעִלְמָא אִזְ אִין נ"מ אִם עוֹמֵד בְּרַה"ר אוֹ בְּרַה"י וּלְפִז"נ הֶרְמֵב"ם
דְּמָה שְׁהַשִּׁיג הֶרְאָב"ד דְּהַסְוֹגִיא דְּעִירוּבִין מְשַׁמַּע שְׁדִין אַחַד עוֹמֵד בְּרַה"י וּמְטַלְטֵל בְּרַה"ר עַם
מַעְבִּיר מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוּף אַרְבַּע לְמַעַלְה מַעְשָׂרָה אִם שָׁם חֲזִיב ה"נ בְּעוֹמֵד בְּרַה"י וּמְטַלְטֵל
בְּרַה"ר נְמִי חֲזִיב י"ל דְּהַסְוֹגִיא הַנְּ"ל סוּבְרַת שַׁד' אַמּוֹת הוּא בְּגָדָר שִׁיעוֹר בְּעִלְמָא וְלֹא מְטַעַם רֻשׁוֹת
וְלָכֵן כְּעוֹמֵד בְּרַה"י וּמְטַלְטֵל בְּרַה"ר מְמָקוֹם גְּבוּהָ אִם מַעְבִּיר דְּרָף עָלָיו חֲזִיב גַּם זֶה חֲזִיב שְׁסוּבְרַת
כְּשִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי שַׁד' אַמּוֹת הוּא בְּגָדָר שִׁיעוֹר בְּעִלְמָא וְלֹא מְטַעַם רֻשׁוֹתוֹ.

אבל אליבא דגמ' דידן דד' אמות הוא מטעם רשותו ונהנה מוציא מרשות לרשות וכיון שעומד ברה"י לא שניף שיהא ברה"ר למטה רשותו ולא הנה מוציא מרשות לרשות ולכן לא תליא זה בדינא דרבא אם מעביר דרף עליו חייב דמעביר דרף עליו חייב דמ"מ מוציא מרשות לרשות דד' אמות רשותו הוא כיון שהוא למטה אבל בעומד ברה"י ומטלטל ברה"ר פטור דלא הנה רשותו למטה כיון שעומד למעלה ולכן ניחא הרמב"ם דפוסק כגמ' דידן ולכן ל"ד אהדדי ולא סתרי שני הדינין אהדדי.

אף לכאורה יקשה לפ"ז משבת צ"ז: מרה"י לרה"ר ועבר ד' אמות ברה"ר רבי יהודה מחייב וכו' אמר רבי יהודה וכו' מחייב רבי יהודה שתיים אחת משום הוצאה ואחת משום הבטחה ופירש"י דאיכא תרתיה הוצאה וזריקה ארבע אמות.

אלמא דמייירי בזרק מרה"י לרה"ר ותקשי אמאי מחייב משום מעביר ד' אמות הא פאן הד' אמות אינו רשותו כיון דאינו נמצא ברה"ר ממילא לא הנה מוציא מרשות לרשות אף י"ל דהסוגיא דהתם נמי אגלא כפי שיטת הירושלמי דד' אמות ברה"ר הוא בגדר שיעור בעלמא ולא בגדר רשות שיהא חייב מטעם מוציא מרשות לרשות ולכן חייב משום מעביר אפילו אם הוא ברה"י.

הל' עירובין. פרק ו' הל' כ"ד.

כשם שמברכין על עירובי תצירות ושיתופי מבואות כף מברכין על עירובי תחומין וכו' ע"כ והשיג הראב"ד וז"ל והיכן צונו לערב בתחומין בשלמא עירובי תצירות ושיתופי מבואות יש בהן היזר לשבת שלא להוציא לרה"ר אלא הא קולא נפקא מיניה לשבת ולא חומרא ואע"פ שאין מערבין אלא לדבר מצוה אין המצוה נוגעת לעירוב והאיך יאמרו וצונו על מצות עירוב עכ"ל וכתב הרה"מ שזו כמו מצות שחיטה אם נרצה לאכול אסור לאכול אלא בשחיטה ומברכין וה"נ ל"ש אם נרצה ללכת יותר מאלפים אמה מבתינו אין אנו רשאים בלא עירוב וא"כ יש לנו לברך על כף ע"כ אף צריך להבין לפי"ז שיטת הראב"ד ובמאי פליגי הרמב"ם והראב"ד ונ"ל דשיטת הראב"ד היא כן דל"ד לשחיטה דשם הוא איכא אסור שאינו זבוחה כמו שפירשו תוספות שבועות כ"ד ד"ה האוכל וכמו שמשמע בהדיא מהשגת הראב"ד על מנין המצות שכתב הרמב"ם מ"ע לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר יאכל בש"רם וכו' והשיג הראב"ד וז"ל זו אין לו טעם ואולי לא הבא מכלל עשה עשה משמע שאיכא אסור שאינו זבוחה לכן שניף שמצוה אם נרצה לאכול, לאכול דוקא בשחיטה אבל בלא שחיטה אסור ולכן שניף מצוה כה"ג וברכה.

אבל פאן איכא אסור לילף חוץ לתחום ועוד דין אחד שתיקנו היתר על האיסור לילף על ידי עירוב ולא דין אחד הוא דאם יצא חוץ לתחום יש לו איסור של הליכה חוץ לתחום ולא איסור שיהלך בלא עירוב דהעירוב הוא רק בגדר היתר ולא דאיכא מצוה אם יחפון לילף שיהלך דוקא ע"י עירוב ול"ד לשחיטה לכן לא שניף ברכה ע"ז זו היא שיטת הראב"ד ושיטת הרמב"ם היא שדין אחד הוא אם יחפון לילף חוץ לתחום שאסרו חז"ל לילף אלא דוקא ע"י עירוב ואם הולך חוץ לתחום בלא עירוב יש לו איסור שיהלך חוץ לתחום בלא עירוב וממילא דמיא לשחיטה ושניף ברכה ע"ז שהוא בגדר מצוה ולא בגדר היתר אף לכאורה תליא בזה אי מערבין אפילו לדבר הרשות אז נוכל לומר דדין אחד הוא שאסרו לילף חוץ לתחום אלא ע"י עירוב.

אבל אם אין מערבין אלא לדבר מצוה אז לא שניף שדין אחד הוא אלא הוא בגדר היתר ולא התיירו אלא לדבר מצוה וא"כ לכאורה יקשה הא קי"ל שאין מערבין אלא לדבר מצוה וא"כ הנה

בגדר היתר דאי אמר שדין אחד הוא שאסרו לילה פי אם ע"י עירוב א"כ אפילו לדבר הרשות נמי מותר על ידי עירוב וע"כ צ"ל דהוא בגדר היתר וא"כ יקשה שוב שיטת רבינו אמאי מברכין ונ"ל דלקאורא יש נחקור הא דאמרינן דאין מערבין אלא לדבר מצוה איה הוא הדין בדיעבד אם עורב לדבר הרשות אי מהני אי לא או הדין של אין מערבין אלא לדבר מצוה הוא פן לכתחלה או גם בדיעבד לא מהני ונראה דמהרמב"ם שם ה' ו' נראה בהדיא שבדיעבד מהני גם לדבר הרשות שכתב אין מערבין וכו' אלא לדבר מצוה וכו' ואם עורב שלא לאחד מפל אלו אלא לדבר הרשות ה"ז עירוב ע"כ נראה פשוט שבדיעבד מהני והרה"מ כתב שיש מן המפרשים חלוקים בזה שאפילו בדיעבד נמי לא מהני אם עורב לדבר הרשות ולפז"נ פיון דשיטת הרמב"ם שבדיעבד מהני גם לדבר הרשות לכן יוכל לספור שחזקא דין הוא שאסור לילה פי אם ע"י עירוב ולכן דמאי לשחיטה ולכופת שמברכין ומה שאין מערבין אלא לדבר מצוה הוא רק דין שני של לכתחלה.

והראב"ד יוכל לספור פאינך שיטות שגם בדיעבד נמי לא מהני אם עורב לדבר הרשות וא"כ הוא שני דינין והעירוב הוא רק בגדר היתר לכן כתב שאין מברכין על עירובי תחומין דלא הנה בגדר מצוה כמו שחיטה אלא בגדר היתר.

שם פרק ח' הל' ג'. מערב אדם שני עירובין בשתי רוחות ומתנה ואומר אם אינרע לו דבר מצוה או גלחתי למחר ונצרכתי לרוח זו.

זה העירוב הוא שאני סומך עליו. והעירוב שברוח השניית אינו פלום ואם נצרכתי לרוח זו השני. זה העירוב הוא שאני סומך עליו ושברוח הראשונה אינו פלום ואם נצרכתי לשתי הרוחות ויש לי לסמוך על איזה עירוב שארצה ולא יזה שארצה אלה וכו' עכ"ל ופירש הרה"מ דקיי"ל דיש ברייה בשל דבריהם וכן פירש בהגהות מיימוניות בתחומין דרבנן קיי"ל דיש ברייה וכן פירש התויו"ט במשניות דמדרבנן יש ברייה וע"ז כתב הרע"א בתוספותיו וז"ל משמע דאלו הנה ד"א לא הנה יכול להתנות ואין דומה לכל תנאי שאדם מתנה ולא אמרינן ביה אין ברייה דהתם מתנה על דבר א' כגון האומר כתוב גט לפלונית אשתו אם תצא בפתח תחלה וכן האומר אם בא חכם למזרח יהא עירובי למזרח ואם לאו? הא בטל לא הנה תלוי בברייה אבל המתנה על שני דברים כגון האומר כתוב גט לאיזה שתצא מפתח תחלה וכן אם בא חכם למזרח עירובו למזרח למערב עירובו למערב זה תליא בברייה הר"ן בשם הרמב"ן פ' כל הגט ע"כ והקשה רע"א אמאי נקרא הך דהקא מתנה על ב' דברים דהא תינח אם עירוב אחד הנה קונה או למזרח או למערב אבל פיון דבאמת אין עירוב המזרח פועל כלל למערב וכן להיפך וכל אחד הנה מילתא בפ"ע ולגבי כל אחד הנה מתנה לדבר אחד וכו' וכיון דכל אחד בפני עצמו מהני למה יגרע מה שמערב בב' מקומות ובכל חד מתנה תנאי בחד מילתא וצע"ק עכ"ל.

ונ"ל דצריך להבין החלוקה מ"ש מתנה בדבר אחד שמהני למתנה לשני דברים דלא מהני ונראה דמדוע תנאי לא תליא בברייה ע"כ משום דתנאי הנה מילתא אחריתא דבעת מעשה נתנה חלות בכלי האופנים אלא דדין הוא דתנאי מבטל החלות למפרע ונהו שייך דוקא במתנה על דבר אחד אבל במתנה על שני דברים כגון כתוב גט לאיזה שתצא מפתח תחלה לא נוכל לאמר דהנה נעשה גט לשניהם עתה ורק אח"כ בטייל למפרע לאחד דז"א דלשניהם לא יוכל היות גט אחד דלה ולא לה ולתברתה (גיטין פ"ז).

לכן הנה לכתחלה ספק למי דאינו אלא לאחד ואינו ידוע למי לכן תליא לברירה ולפז"ג קושית רע"א דאם מניח עירוב אחד על תנאי אינו תליא בברירה דעתה נתהנה חלות בכל האופנים ואח"כ תיבטל למיפרע משום דלא נתקנים התנאי אבל אם עושה שני עירובין לשני צדדין למזרח ולמערב לא נוכל לאמר דנתהווי חלות נדאי בשני העירובין ואח"כ תיבטל למיפרע אחד מהן דז"א דמה הוא העירוב הוא קניית השביתה ושם הוא מקומו לכן לא יוכל היות דיהיה לו שני מקומות בב"א בבה"ש דממ"נ אם הוא חונה פאן אינו חונה שם ולכן לא יוכל היות רק ספק בעת מעשה איזה עירוב הוא חונה ולכן תליא בדין ברירה ולכן מהני רק משום דהנה מדרבנן ובדרבנן אמרינו ברירה דספק דרבנן לקולא.

הל' שביתת עשור. פ'ק ג' הל' ו'.

ההולך להקביל פני רבו או פני אבא או מי שהוא גדול ממנו בתקמה או לקרות בבה"מ עובר במים עד צנארו ואונו חושש וכו' וחוזר במים למקומו שאם לא תתיר לו לחזור אינו הולך ונמצא נכשל מן המצנה ע"כ וכתב הרה"מ ושם איבעיא להו הרב אצל תלמיד מאי ולא איפשטא הלכה אולינו לחומרא וכ"נ מדברי רבינו ע"כ וכוננתו מדלא הביא רבינו האיבעיא דגמרא (יומא ע"ז:) ופסק להיתרא משמע דאולינו לחומרא וכן הוא באו"ח סימן תרי"ג סעיף ז' הרב אסור לעבור במים ביו"כ כדי לילך אצל תלמידו והקשה הט"ז שם הא מדרבנן הוא וספיקא לקולא דאיסור רחיצה ביו"כ היא מדרבנן ע"כ נאפילו להשיטות שסוברות שהיא מד"א וגם שיטת הרמב"ם פ"א הל' ה' לדברי הר"ן הוא מד"א מ"מ באינו רוחץ כל הגוף סבירא להו לתוס' יומא ע"ג: דהנה מדרבנן תוס' ד"ה יוה"כ והפרמ"ג כתב דרחיצה שאינה של תענוג היא מדרבנן לכו"ע וכאן אינו של תענוג ויקשה לפ"ז קושית הט"ז דהרמב"ם הביא בפ"ב מהל' חו"מ הל' י"ד דתיקו דרבנן לקולא ויקשה פנ"ל.

ונ"ל דהקשה הרמב"ן על הרמב"ם שכתב בס' המצות שכל מה שצונו חכמים הזוהירנו י"ת מעבור דבר מכל מה שתקנו אותו או גזרו ואמר לא תסור וכו' והקשה הרמב"ן פ"ג דכל איסורי דרבנן בכלל לא תסור הוא א"כ איך הקילו לומר ספיקא דרבנן לקולא פ"ג דכל מה שאמרו חכמים הרי הוא מן התורה וכו' והס' זהר הרקיע מתרץ פן שפך הורשו מאת מתקני התקנות ללכת בהם לקולא כדי להפריש ביניהם לד"ת והש"ש תמה ע"ז (ש"א פ"ב) בשלמא ספיקא דגוף המעשה י"ל דכך הורשו מאת מתקני התקנות שלא יאסר אלא בנדאי אבל לא בספק אבל במחלוקת בד"ס דלדברי המחמיר לא הורשה להקל לזה שסתפק פ"ג שם יודעים בנדאי שאסור וא"כ מאן שרי איסור לאו דלא תסור עכ"ל ונראה דהביאור של ס' זהר הרקיע הוא פ"ג דחז"ל שתקנו או שאסרו לא אסרו אם יהיה ספק במציאות או ספיקא דדינא מפני פלוגתא דעל אופן זה או לדור הזה שמשופקים לא תקנו המתקנים וניחא קושית הש"ש ולפי"ז א"כ הנה הביאור של ספק דרבנן לקולא דמספק ליכא דין דעל ספק לא אסרו לכתחלה ולפז"ג קושית הט"ז דאימתי שייך ספיקא דרבנן לקולא אם כל הדין בספק אבל אם גוף הדין הוא נדאי רק חלק מן הדין הוא ספק לא שייך ספיקא דרבנן לקולא ונבאר את דברינו דחכמים אסרו רחיצה ביו"כ (היינו רק חלק מגופו הוא מדרבנן פהנ"ל) ומה שאסור לעבור בנהר הוא חלק מהדין של רחיצה וא"כ הספק אם הרב אצל תלמוד אסור לעבור בנהר אם הוא אסור נכלל בהאיסור רחיצה הפלילית וממילא לא שייך ע"ז ספק לקולא דהיינו דמספק נא אסרו וליכא דין דז"א דהא איכא דין איסור רחיצה ביוה"כ בנדאי ולהצד דרב אצל תלמוד אסור לעבור בנהר הוא נכלל בהאיסור רחיצה וא"כ לא שייך לאמר

דמספק ליכא דין כלל וזה או אפשר לאמר דהיכא דיהא ספק תקנו את האיסור באופן אחר או התירו חלק מהאיסור דז"א פיון דהורשו מאת מתקני התקנות מסתבר שמספק לא תקנו וניחא קושנית הט"ז הנ"ל דבאופן זה נ"א ספיקא דרבנן לקולא אלא יהא ספיקא לחומרא וכהנ"ל (הג"ה) אף על קושנית הרמב"ן הנ"ל על הרמב"ם י"ל עוד דהתורה לא אמרה לא תסור אלא על איסור ודאי של חז"ל אבל בדבר שהיא ספק לא אמרה תורה לא תסור וממילא הנה ספיקא דרבנן ולקולא אף יקשה לשיטת הרמב"ם הנ"ל מיומא א ע"ג: ור"ל אמר אי אתה מוציא אלא במפרש ח"ש וכיון דאיו אסור אלא מדרבנן לכן חל שבועה ואמאי הא הנה בכלל לא תסור להרמב"ם והנה ד"א ואמאי חל שבועה.

אף י"ל דהר"ן בנדריים ח'. פתב דדבר שאון מפורש בתורה בהדיא אע"פ שהוא מן התורה שבועה חלה עליו וה"נ ל"ש) [ובז"נ נמי שבת ל"ח.

איבעיא עבר ושהה מי קנסוהו רבנן ונא איפשטא ופירש הרא"ש דאיבעיא לאחר גזירה אי גזרינן דוקא לאותו ושהה אבל לבני בית לא או לכל בני הבית וכתב הטור דלחומרא נקטינן ואסור לכל (והוא בטור סימן רנ"ג ועיון בב"י) ויקשה לכאנרא הא ספיקא דרבנן ולקולא וכן העיר הב"ח עיי"ש ובז"נ דסובר הטור דאי אסור לכל בני הבית לא הנה שני דינין אחד דאסור למי ושהה ואחד לבני הבית אלא דין אחד כללי הוא דאסור לכל וא"כ לא נוכל לאמר ספיקא לקולא דהיינו שמספק ליכא דין פיון דלמי ושהה בודאי אסור דגזרו וליהצד דאסור לכל גם הם נכללים בהאיסור הנה א"כ לא שייך ספיקא דרבנן או לקולא וכהנ"ל ובז"נ הרמב"ם פ"ד מה' שבת ה' א' יש דברים שאם טמן בהן התבשיל הוא מתחמם ומוסיפים בבישולו פועין האש פגון הגפת וזבל ומלח וסוד וכו' או זגין ומוכין ועשבים בזמן ששולשון לחים ואפילו מחמת עצמן ודברים אנו נקראין דבר המוסיף הבל וכו' והקשה הלח"מ הא בשבת מ"ז: איבעיא לן גפת של זיתים תנו אכל דשומשמין ש"ד או"ד של שומשמין תנו וכש"כ דזיתים ולא איפשטא ורבינו דלא חלק משמע דס"ל דבכל גפת אסור ותימה שהיה לו לפסוק לקולא פיון דהוא מדרבנן דמן התורה מותר להטמין בדבר המוסיף הבל וכו' ועוד הקשה דכתב רבינו לחים ואפילו מחמת עצמן משמע דאסור בכל גוונא ובשבת מ"ט.

איבעיא לן לחים מחמת עצמן או לחים מחמת דבר אחר והיא לא איפשטא ואיך פסק לחומרא במידי דרבנן ולפי הנל"נ דמסתבר דדין אחד לכל דבר המוסיף הבל דאסור להטמין ולא איסור מיוחד לכל דבר ודבר.

ואם שומשמין הוא מוסיף הבל נכללין בהאיסור הפלל של מוסיף הבל ודין איסור של מוסיף הבל בודאי איכא וכן ל"נ דמספק ליכא דין על שומשמין דספק דרבנן לקולא ז"א פהנ"ל ובז"נ הקושניא השנייה של הלח"מ דלכן פסק רבינו דלחים אפילו מחמת עצמן דהיינו בכל גוונא אסור משום דלא שייך ספיקא דרבנן לקולא פיון שדין של מוסיף הבל איכא בודאי ואם לחין מחמת עצמן אסור הוא נכלל בהאיסור הפללי של מוסיף הבל וכהנ"ל ובז"נ ביצה כ"ו.

א"ל ר"ש בן מנסיא הרי אמרו אין רואים מומים ביו"ט ופירש"י הרי נחלקו דורות שלפנינו וניזל בה לחומרא ותיקשי אמאי ניזל בה לחומרא הא ספיקא דרבנן ולקולא ולפי הנל"נ דאמאי אין רואים מומים ביו"ט פירש"י שם או דהנה פדן את הדין או דהנה כמתקן וליהצד שאומרים אין רואין הנה דין אחד עם אין דנין ביו"ט או עם אין מתקנין ביו"ט שנכלל בזה וא"כ איכא ודאי דין

דַּרְבָּנוּ וְלֹא שֵׁינָהּ סְפִיקָא לְקוּלָּא דְהֵינּוּ דְמִסְפֵּק לִיכָּא דִּין דְּהָא וְדָאֵי אִיכָּא דִּין שְׁל אִין דְּגִין וְאִין מִתְקַנֵּין בִּיּו"ט וְכַהֲנָ"ל וּבז"נ יְבָמוֹת כ"ב.

בְּשָׁנִיּוֹת דְּרַב תִּינָא דְבַעֲי בְּגַמְרָא אִי יֵשׁ לְהוּן הַפְּסֵק וְלֹא אִיפְשָׁטָא וְהִבִּיא הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו שֶׁ אִיכָּא מֵאן דְּפִסֵּק בְּהוּ לְקוּלָּא דְשָׁנִיּוֹת דְּרַבָּנוּ גִינְהוּ וְהִנְהוּ לִיה סְפִיקָא דְרַבָּנוּ וּלְקוּלָּא וּבְסִפְרָא יִרְאִים פִּסֵּק לְחוּמְרָא ע"כ וְצָרִיךְ לְהִבִּין סְבֵרַת הִירָאִים הֵא סְפִיקָא רַבָּנוּ לְקוּלָּא וּלְפִי הַנִּל"נ דְּהַסְבָּרָה הוּא כֵּן דָּאִי אִין לְהֵם הַפְּסֵק הִנְהוּ פּוּלְהוּ דִּין שָׁנִיּוֹת וְדִין אֶחָד לְכוּלְהוּ וְלִכּוּן לִיכָּא לְמִימַר סְפִיקָא דְרַבָּנוּ לְקוּלָּא דְהֵינּוּ דְמִסְפֵּק לִיכָּא דִּין פִּינּוּ דְבּוּדָאֵי אִיכָּא דִּין שָׁנִיּוֹת וְלִהְצַד שְׂאִין לְהוּן הַפְּסֵק פּוּלְהוּ גִינְכְּלִים בְּדִין שָׁנִיּוֹת לִכּוּן פִּסֵּק הִירָאִים לְחוּמְרָא וְהַשְׁיִטוֹת שְׁפִסְקוּ לְקוּלָּא וְכֵן הוּא שִׁיטַת הַרְמְב"ם פ"א מֵהַל' אִישׁוֹת הַל' ו'.

(עֵינֵין בַּהֲרָה"מ שָׁם) אִית לְהוּ דְלָאוּ דִּין אֶחָד הוּא לְכָל אוּ אִין לְהוּן הַפְּסֵק אֲלֵא לְכָל אֶחָד אִיסוּר מִיּוֹחַד דְּרַבָּנוּ וְלֹא שֵׁינָהּ סְפִיקָא דְרַבָּנוּ וּלְקוּלָּא וּבְזָה הַתְּקִירָה אִי אִין לְהוּן הַפְּסֵק הִנְהוּ דִּין אֶחָד לְכָל אוּ דִּין מִיּוֹחַד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פְּלִיגֵי בְּזָה הִירָאִים וְאִינָהּ שִׁיטוֹת וּבז"נ גְּמִי הַרְמְב"ם פ"ח מֵהַל' עֲבָדִים הַל' ד' מְכָרוּ לְעַפּו"ם לְשָׁלְשִׁים יוֹם מְכָרוּ חוּץ לְמִלְאֲכַתּוֹ חוּץ מִן הַמְצָוֹת וְכו' ה"ז סִפְקָא אִם גִּשְׁתַּחֲרַר אוּ לֹא וְכו' לְפִיכָּהּ אִם תִּפְסֵק הָעֶבֶד כְּדִי דְמִיּוּ לְרַבּוֹ כְּדִי שֵׁינָא בְּהוּן לְחִירוֹת מִיַּד עַפּו"ם אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ ע"כ וְהַטּוֹר בְּסִימָן רס"ז פְּתַב דְּבַכָּל הַגִּי דְאִסְקִינּוּ בְּתִיקוּן אִם יֵצֵא לְחִירוֹת אוּ לֹא פִינּוּ דְלֹא אִיפְשָׁטָא וּלְקוּלָּא דְאִיסוּרָא דְרַבָּנוּ הוּא וְלֹא יֵצֵא לְחִירוֹת וּלְכַאוּרָה תִּקְשִׁי לְרַבִּינוּ הֵא סְפִיקָא דְרַבָּנוּ וּלְקוּלָּא וְכַדְבִּיאַרְנוּ דְמִסְפֵּק לִיכָּא דִּין אִיסוּר פְּלִל וּמִמִּילָא לֹא שֵׁינָהּ קָנָם וְא"כ אִמְאִי מְהַנְי תְּפִיסַת הָעֶבֶד לְהַרְמְב"ם וּלְפִי הַנִּל"נ דְשִׁיטַת רַבִּינוּ הִיא כֵּן אִם מְכָרוּ חוּץ מִשְׁבַּת וִיּו"ט וְכֵן אִינָהּ לְהַצַּד שְׁקִנְסוּ הִנְהוּ בְּכָל שָׁל אִיסוּר מְכִירַת עֶבֶד לְעַפּו"ם וְלֹא דִּין מִיּוֹחַד לְזָה לְחוּדָא וְא"כ פִּינּוּ דְדִין וְאִיסוּר שָׁל מְכִירַת עֶבֶד לְעַפּו"ם אִיכָּא בּוּדָאֵי מִמִּילָא לֹא שֵׁינָהּ שְׁמִסְפֵּק לִיכָּא דִּין פְּלִל וְכַהֲנָ"ל אֲבָל הַטּוֹר יִסְבּוֹר שְׁדִין מִיּוֹחַד לְזָה אֲפִילוּ אִם אָסְרוּ וְקָנְסוּ חוּץ מִשְׁבַּת וִיּו"ט וְלִכּוּן שֵׁינָהּ סִפְקָא דְרַבָּנוּ לְקוּלָּא בְּזָה.

וּבְזָה גִיחָא גְּמִי מַה דְּהַקְשָׁה הַמ"ל פִּי"ג מַה' שְׁכִירוֹת עַל הַסֵּמ"ק וְנ"ל אָמַר לְעַפּו"ם חֲסוּם פְּרָתִי וְדוּשׁ בָּהּ הִיא בְּעֵצָא דְלֹא אִיפְשָׁטָא הַלְכָּהּ אִיסוּר וְאִינָהּ לֹקְהָ וְהַקְשָׁה הַמ"ל הֵא סְפִיקָא דְרַבָּנוּ אִיסוּר שְׁבוּת וּלְקוּלָּא וְצ"ע וּלְפַהֲנִל"נ דִּי"ל אִי שֵׁינָא אִיסוּר שְׁבוּת בְּכָל הָאִיסוּרִין הִנְהוּ דִּין אֶחָד פְּלִלִי בְּכָל הָאִיסוּרִין וְלֹא דִּין מִיּוֹחַד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְכִינּוּ דְדִין שְׁבוּת אִיכָּא בּוּדָאֵי לְעֵנִין שְׁבַת וּמִמִּילָא אִי הִנְהוּ אִיסוּר שְׁבוּת בְּכָל הָאִיסוּרִין הִנְהוּ דִּין אֶחָד עִם אִיסוּר שְׁבוּת דְשְׁבַת וְלִכּוּן לֹא שֵׁינָהּ לֹאמַר סִפְקָא דְרַבָּנוּ לְקוּלָּא דְהֵינּוּ דְמִסְפֵּק לִיכָּא דִּין ז"א פַּהֲנָ"ל.

וּבז"נ גְּמִי מַה דְּאִיתָא פְּסָחִים ק"ח. אָמַרִי לְהַ תְּרִי פְּסִי קַמְאִי צָרִיךְ הַסִּיבָה וְאָמַרִי לְהַ תְּרִי פְּסִי בְּתִרָאִי וְלִכּוּן צָרִיךְ פְּקוּלָם הַסִּיבָה מִסְפִּיקָא וְהַקְשָׁה הַר"ן גִּימָא סְפִיקָא דְרַבָּנוּ לְקוּלָּא וְיֵשׁ שְׁתִּירְצוּ מִשׁוּם דְלִיכָּא טִירְחָא עֲבָדִינוּ לְרַוּחָא דְמִילְתָא וְהַר"ן תִּירֵץ פִּינּוּ שְׁצָרִיךְ לְהַקְלִי בְּתִרְוּנִיָּהּ וּמִמִּילָא תַתְּעַקֵּר הַתְּקִנָּה וְלִכּוּן ל"א סְפִיקָא דְרַבָּנוּ לְקוּלָּא וּלְפַהֲנִל"ל בְּלֹא"ה גִיחָא דְלְכַאוּרָא יֵשׁ לְחַקוֹר אִיךְ הוּא דִּין הַסִּיבָה בְּכּוּסוֹת אִי דִּין הַסִּיבָה דִּין בְּפִנֵי עֲצָמוֹ שְׁהֵינּוּ שְׁתִּיתַת הַכּוּס דִּין אֶחָד וְהַסִּיבָה הוּא דִּין שְׁנֵי אוּ דְהוּא דִּין אֶחָד לְשְׁתוֹת הַכּוּס בְּהַסִּיבָה דְהֵינּוּ לְשְׁתוֹת בְּאִנְפּוֹן כְּזָה וְנִרְאָה דְבְּזָה מִסְתַּפְקִים הַתּוֹס' שָׁם ק"ח.

ד"ה כְּוִלְהוּ וְצ"ע אִם שְׁכַח וְלֹא הִסְבִּיחַ אִם יַחְזוֹר וְיִשְׁקָה וְכו' וְנִרְאָה דְזָהוּ סְפִיקָתָם אִם לְשְׁתוֹת בְּהַסִּיבָה הִנְהוּ שְׁנֵי דִינִין וְכִינּוּ דְשְׁתָהּ בְּלֹא הַסִּיבָה אִזְ הַדִּין שְׁל שְׁתִּיתַת הַכּוּס כְּבָר קִינִים אֲלֵא דְחָסֵר

לו דין הסיקה ממילא הנה על דין הסיקה מענות אשר לא יוכל לתקן דלא יוכל לשנות פניו שיצא
כבר על דין שתיה ממילא לא יוכל לשנות עוד דיהא מוסר ככוסות וזהו צד הספק שלא יחזור
וישנה או"ד דשתית הפוס בהסיקה הנה חד דין היינו לשנות פוס באופן זה וכינון שלא הסב לא
קנים המצנה של שתית הפוס לכו צריף לחזור ולשנות ולענין מצה הובא במרדכי בפסחים בלא
הסיקה אף בדיעבד לא יצא וקראיה שלו מגמ' השמש שאכל כזית מצה כשהוא מסב יצא משמע
שבלא הסיקה בדיעבד לא יצא ובהרמב"ם פ"ז ה"ח מה' חו"מ פתב ואימתי צריכה הסיקה בשעת
אכילת מצה ובשעת ארבעה פוסות ומדמה מצה לארבע ולא מפליג וכתב ושאר אכילתו ושתיתו
אם הסב הרי זה משונב משמע שבדיעבד אינו מעכב בשאר אכילתו אבל ארבע פוסות מדמדמה
למצה משמע שבדיעבד לא יצא וצריף לחזור ולשנות ואם פן לפי"ז הנה שתית הפוס בהסיקה
הנה דין אחד ובז"נ קושית הר"ן דלא שייף ספיקא דרבנן לקולא לאמר דמספק ליכא דין הסיקה
כלל דז"א פניו דלשתית הפוס בנדאי איכא חיוב וממילא להצד שמחויב בהסיקה בשאר חיוב
הסיקה פניו דדין אחד הוא דהינו לשנות הפוס בהסיקה ולא שייף שמספק ליכא דין פהנ"ל לכו
ל"א ספיקא דרבנן לקולא כה"ג.

אף לפי תירוצו של הר"ן שפתב פניו שצריף להקל בתרנייהו וממילא תתעקר התקנה לכו ל"א
כה"ג ספיקא דרבנן לקולא אם נאמר פסברא הזאת בד"א נמי אז יהא גיחא הרמב"ם פ"י מהל'
שחיטה הל' ו'.

נחבס הגולגולת רוב גבהה ורוב היקפה טריפה וכו' נחבס רוב גבהה ורוב היקפה קיים או שנתבס
רוב היקפה ונהרי רוב גבהה קיים ה"ז ספק טריפה ונראה לי שאוסרין אותה ע"כ והקשה הכ"מ
אמאי צ"ל ונראה לי ה"א סד"א לחומרא ואמאי תלה הדבר בנראה לי ועיי"ש ולפז"נ דהרמב"ם
סובר דסד"א מן התורה לקולא ורק מדרבנן לחומרא.

אבל פאן דבנדאי איכא דין ד"א אלא הספק אם ברוב גבהה או ברוב היקפה וכינון דנימא מד"א
לקולא בע"כ אתה צריף להקל מד"א בין ברוב גבהה ובין ברוב היקפה וזה אי אפשר פניו דבחד
גוונא בנדאי אסור מד"א ולכו באופן זה יודה הרמב"ם שספק אסור מן התורה וזהו שכתב
הרמב"ם ונראה לי שאוסרין אותה וכוונתו שאסור מד"א באופן זה שכה"ג ל"א סד"א לקולא
מד"א אלא יהא לחומרא מד"א וגיחא קושית הכ"מ.

הל' יו"ט. פקק ז' הל' י"ח.

פיצד שחל יום שביעי שלו להיות ביו"ט וכו' והבא ממדינת הים וכו' הרי אלו מגלחין ומכבסין
במועד ע"כ והקשה הכ"מ ה"א בגמרא מו"ק י"ד. בעו אונן שאבדה לו אבדה ערב הרגל מהו פניו
דאונן מוכחא מילתא ולכו מותר לגלח במועד וכו' או"ד פניו דלא מוכחא מילתא כי הנה לא תיקו
ומדהשמטנה רבינו והרי"ף והרא"ש משמע דנקטו לה לחומרא ויש לתמוה על רבינו והרא"ש
דסברי דמלאכת חוה"מ דרבנן למה לא פסקוה לקולא עכ"ל ונ"ל דיש להסתפק להשיטות
דמחזיקין מאיסור לאיסור.

אי דוקא באיסור ד"א אמרינו מחזיקין או דילמא אפילו מאיסור ד"א לאיסור דרבנן נמי אמרינו
מחזיקין וכו' וי"ל לפי מה דכתב הרמב"ם פ"ב מהל' סוטה הל' ח'. אפילו אם בעל ביאה אסורה
שאסור רק מדברי סופרים הנה אין מגונה מעון ואין הפנים בודקים את אשתו.

ואמאי וביארנו שם שהרמב"ם לשיטתו שסובר שקל איסורי דרבנן הנה מלא תסור וממילא הנה פאיסור ד"א ולכן מסתבר לפי"ז דלשיטת הרמב"ם מחזיקין מאיסור לאיסור אפילו מאיסור ד"א לאיסור מדרבנן וביארנו בפ"ג מהל' גזירות דהרמב"ם סובר דמחזיקין מאיסור לאיסור ולפז"נ הרמב"ם פאן דפוסק להחמיר בהבעיא דאונן שאבדה לו אבדה ערב הרגל וכו' פיון שפרגל גופא בנדאי אסור ועתה קשנעשה מועד נעשה ספק אם מותר לגלח או אסור מטעם איסור דרבנן ולכן אמרינן דאסור מטעם מחזיקין וכו' דאף בספיקא דדינא יש שיטות דאוקמא אחזקה וכן הוא שיטת רבינו ולכן שייך מחזיקין מאיסור לאיסור כה"ג ולכל הפחות נא יהא ספיקא דרבנן לקולא בכה"ג ובז"נ הרמב"ם פ"ב מהל' ביאת מקדש הל' י"א.

האבל אינו משלח קרבנותיו כל שבועה והקשה המנ"ח הא הרמב"ם ס"ל שרק יום ראשון הוא מד"א אבל שאר ימים הוא מדרבנן ואמאי אינו מביא קרבנותיו כל שבועה ושם משמע שאף בדיעבד אינו נרצה משמע שפד"א היא והכ"מ מביא מקור לרבינו מהתוספתא בזבחים וכתב המנ"ח אפשר שהתוספתא ס"ל שקל ז' היא מד"א אבל להרמב"ם יקשה ע"כ ולפי הנ"ל גיחא פיון ששיטת הרמב"ם בכול איסורי דרבנן היא מלא תסור ונהו פאיסור ד"א כל שבועה ולכן אינו משלח קרבנותיו כל שבועה דהנה פאבל ד"א דאינו שלם ולכן אינו מביא קרבנותיו כל שבועה.

ולפ"ז יש להסתפק לשיטת הרמב"ם דכל איסור מדרבנן הוא משום לא תסור אי אמרינן מתנה על איסור דרבנן או דין דרבנן אי תנאי בטל כמו בד"א ונראה להביא ראיה דאיתא בהדיא ברמב"ם פ"ב מהל' אישות הל' ט'.

התנה עמה אחר שנשארה שלא יירשנה תנאי בטל ואע"פ שירושת הבעל מד"ס עשו חיזוק לדבריהם פשל תורה וכל תנאי שפירושיה בכלל ואע"פ שהוא ממון שנאמר בה לחוקות משפט וכו' עכ"פ מזה נראה להדיא שפדיו דרבנן נמי הנה כמתנה עמשכב"ת ותנאי בטל (והוא בכחובות פ"ד).

(אף צריך להבין אמאי צריך לחכמים עשו חיזוק לדבריהם וכו' לשיטת הרמב"ם שאיסור דרבנן הוא בכלל לא תסור וממילא הנה כד"א אף י"ל דהביאור של רבינו הוא פן דהניחו פדיו ד"א ולא עשו קולא פדי להבחין בין דרבנן לד"א כמו שעשו בספק דרבנן להקל פדי להפריש בין דבריהם לד"א כמו שכתב בס' זהר הרקיע אבל פאן הניחו אז"א ונהו פנונתו בעשו חיזוק לדבריהם וכו'. הל' חו"מ. פרק א' הל' ו'.

אין חייבין פרת אלא על אכילת עצמו של חמץ אבל עירוב חמץ פגון פותח הבהלי וכו' אם אכלן בפסח לוקה ואין בו פרת שנאמר כל מחמצת לא תאכלו בד"א פשאכל פזית חמץ בתוך התערובות בכדי אכילת ג' ביצים אבל אם אין בתערובות פזית בכדי אכילת ג' ביצים אם אכל אינו נוקה וכו' ע"כ והקשה הרה"מ פזית בכדי אכילת פרוס למה פטרו מפרת.

ועוד הקשה הכ"מ למה לי קרא דכל מחמצת דלוקה אם אכל פזית בכדי אכילת פרוס הא בכל האיסורין נמי לוקה בפזית בכדי אכילת פרוס כמו שכתב רבינו עצמו בפט"ו מהל' מא"ס הל' ג'. ונ"ל פי הבהמ"א בפסחים פ' אלו עוברין פירש טעמו וממשו לוקין (ע"ז ס"ז).

(היינו כל שממש האיסור ניקר בו אע"פ שהוא פירורין פירורין והוא שאכל מן האיסור פזית בכדי אכילת פרוס טעמו ולא ממשו אין לוקין פירש הוא ו"ל פגון שנימוח האיסור ואין ממשו ניקר.

ואין נראה לעין זהו טעם פְּעִיקָר וְאִין לֹקִין ע"כ ולפז"נ די"ל דְּרַבֵּינוּ יִסְבֹּר פְּשִׁיטת הַמְּאֹר וְכֵאֵן מִיָּרִי שְׂאִין נִיכָר הַמְּמַשׁ וְלִכְּוֹן לִיכָא פְּרַת וְגַם צְרִיף קָרָא לְמַלְקוֹת מְכַל מִחְמַצַּת פִּינּוֹן שְׁנִימוֹת וְאִינוּ נִיכָר הַמְּמַשׁ דְּאִזּוּ בְּכָל הָאִיסוּרִין אִינוּ לֹקָה כַּה"ג אֲבָל פֶּאן לֹקָה מְשׁוּם קָרָא וְכַרְת לִיכָא דְאִמְתִּי אִיכָא פְּרַת אִם נִיכָר הַמְּמַשׁ אֲבָל פֶּאן שְׁנִימוֹת וְאִינוּ נִיכָר אִזּוּ גַם אֲפִילוּ הַתַּעְרוּבוֹת הִיָּה פְּזִיט בְּכַדִּי אֲכִילת פְּרָס נְמִי לִיכָא פְּרַת וּמָה שְׁפֻתָב בַּפְט"ו מַהֲל' מַא"ס שְׁלֹקָה שָׁם מִיָּרִי שְׁנִיכָר הַמְּמַשׁ בְּפִירוּרִין פִּירוּרִין וְלִכְּוֹן לֹקָה אִם אֲכָל פְּזִיט בְּכַדִּי אֲכִילת פְּרָס וְנִיחָא קוֹשְׁיַת הַרַה"מ וְקוֹשְׁיַת הַכ"מ.

שָׁם פְּרָק ב' הַל' ג'. וּמִדְּבָרֵי סוֹפְרִים לְחַפֵּשׁ אַחַר הַחֲמִץ בְּמַחְבּוֹאוֹת וּבַחֲוָרִים וְלִבְדוּקָה וְלַהוּצִיא מְכַל גְּבוּלוֹ וְכֵן מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים שְׁבוּדָקִין וּמִשְׁבִּיתִין הַחֲמִץ בְּלִילָה מִתְחַלֵּת לִיל אַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְאוֹר הַנֵּר וְכו' ע"כ ש' לַעֲיִין אִיף הִיא שִׁיטת הַרַמְבַּ"ם בְּטַעַם הַבְּדִיקָה הַנֵּ"ל דְּרַש"י רִישׁ פְּסוּחִים פְּתַב הַטַּעַם שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל בַּל יִרְאֶה וּבַל יִמְצֵא וְתוֹס' שָׁם הִקְשׁוּ עַל רַש"י פִּינּוֹן דְּצָרִיף בְּיִטוּל דְּהַבּוּדָק צְרִיף שְׁיַבְטֵל וּמַד"א בְּבִיטוּל בְּעֵלְמָא סְגִי אַמְאִי הַצְרִיכוּ חֲכָמִים בְּדִיקָה כָּלֵל וְלִכְּוֹן פִּירְשׁוּ תוֹס' דְּחֲכָמִים הַצְרִיכוּ בְּדִיקָה כְּדִי שְׁלֵא יָבִיא לְאֲנָכְלוֹ וְנ"ל לְתַרְצַן קוֹשְׁיַת תוֹס' עַל רַש"י כֵּן דְּלְכַאוּרָה יִקְשֶׁה דְּהָא רַש"י סוֹתַר אֶת עֲצָמוֹ כִּי פְּתַב א ד'.

ד"ה חוֹבַת הַדָּר אֲבָל הִכָּא בְּדִיקַת חֲמִץ דְּרַבֵּנּוּ דְאִי מְשׁוּם בַּל יִרְאֶה וּבַל יִמְצֵא הָא אָמַר לְקַמֵּן דְּסְגִי לִיָּה בְּבִיטוּל בְּעֵלְמָא אוֹ מְסִיחַ דְּעַתִּיָּה מִיָּנִיָּה וּמְשׁוּי לִנְה פְּעַפְרָא וְכו' וְרַבֵּנּוּ הוּא דְּאֲצָרוּף בְּדִיקָה וְהַשְׁתָּא כַּה"ג מִיבְעִיָּא לִיָּה טוֹרַח זֶה עַל מוּ מוּטָל עַל הַמְּשַׁפֵּיר דְּחַמִּירָא דִּידִיָּה או"ד עַל הַשׁוֹכֵר וְכו' אֲלֵמָא דְּכַתַּב רַש"י דְּבְדִיקַת חֲמִץ לֹא מְשׁוּם בַּל יִרְאֶה וּבַל יִמְצֵא וְסוֹתַר אֶת עֲצָמוֹ וְנִרְאֶה כִּי לְקַמֵּן ד"י אָמַרְיָנוּ מַד"א בְּבִיטוּל בְּעֵלְמָא סְגִי וּפִירְשׁוּ דְּכַתִּיב תִּשְׁבִּיתוּ וְלֹא כְּתִיב תִּבְעֵרוּ וְהַשְׁבֵּתָה דְּלָב הִיא הַשְׁבֵּתָה וְהַתוֹס' הִקְשׁוּ עַל שִׁיטת רַש"י וּפִירְשׁוּ דְּמַד"א בְּבִיטוּל בְּעֵלְמָא סְגִי מְטַעַם שְׁאֲחַר שְׁבִיטְלוֹ הִנְה הַפְּקָר וְיִצָּא מְרִשׁוֹתוֹ וּמִתַּר וְכו' מִדְּקַאמְרִינּוּ אֲבָל אִתָּה רֹאָה שְׁל אַחֲרִים וְכו' אֲלֵמָא דְּרַש"י סוֹבֵר דְּבְבִיטוּל מְקַיָּים מ"ע דְּתִשְׁבִּיתוּ דְּרַש"י לְשִׁיטתוֹ דְּסוֹבֵר דְּבִיטוּל מְשׁוּי לִיָּה פְּעַפְרָא בְּעֵלְמָא כְּמוֹ שְׁפֻתָב לְעִיל ד'.

וְלִכְּוֹן הִנְה הַשְׁבֵּתָה דְּבִטוּל שָׁם אֲנָכֵל מִיָּנִיָּה דְּהַסְכָּם הַבְּעֵלִים עַל חַפְצֵי שְׁלֵהֶם הִנְה פְּהַסְפַּמַת כָּל הָעוֹלָם וְאִם הָעוֹלָם יִחְלִיטוּ עַל דְּבַר אֲנָכֵל שְׂאִינוּ אֲנָפֵל וְלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ אוֹתוֹ בְּתוֹר אֲנָכֵל נְפֻסָד שָׁם אֲנָכֵל מִיָּנִיָּה וּמִמִּילָא בְּטַל שָׁם חֲמִץ מִיָּנִיָּה פִּינּוֹן שְׂאִינוּ אֲנָכֵל וְנַעֲשֶׂה עַפְרָא בְּעֵלְמָא וְלִכְּוֹן מְקַיָּים מ"ע דְּתִשְׁבִּיתוּ וְתוֹס' יִסְבְּרוּ דְּבִיטוּל מְטַעַם הַפְּקָר וְנַעֲשֶׂה אִינוּ שְׁלוֹ וְלִכְּוֹן אִינוּ עוֹבֵר עַל בַּל יִרְאֶה אֲבָל אִינוּ מְקַיָּים מ"ע דְּתִשְׁבִּיתוּ פִּינּוֹן דְּלֹא יִצָּא מִתּוֹרַת אֲנָכֵל וּבז"נ שִׁיטת רַש"י דְּאִינוּ סוֹתַר אֶת עֲצָמוֹ וְגַם יִתְנַרֵץ קוֹשְׁיַת תוֹס' שְׁהִקְשׁוּ עַל רַש"י דְּכִנּוּנַת רַש"י הִיא כֵּן פִּינּוֹן דְּבִיטוּלוֹ הִנְה פְּעַפְרָא וְאִינוּ אֲנָכֵל א"כ מְשׁוּם נְקִיּוֹת הַבֵּית א"צ לְשִׁהוֹת בְּבִיתוֹ אִם מְבַטֵּל בְּאֲמַת לְכֵן סוֹבֵר רַש"י דְּאִם אִינוּ בּוּדָק אַחַר בְּיִטוּל נִיכָר דְּהַבְּיִטוּל לֹא הִיָּה בְּאֲמַת א"כ עוֹבֵר עַל בַּל יִרְאֶה וּבַל יִמְצֵא דְּאִם הִיָּה בְּיִטְלוֹ בְּאֲמַת וְנַעֲשֶׂה פְּעַפְרָא א"צ לְשִׁהוֹת בְּבִית וּבז"נ דְּרַש"י לֹא יִסְתַּר אֶת עֲצָמוֹ דְּמִתְנִיתִין מִיָּרִי כְּשֶׁדַר בְּבִיתוֹ וְלִכְּוֹן אִם אִינוּ בּוּדָק עוֹבֵר עַל בַּל יִרְאֶה וְכו' וְכַהֲנָ"ל אֲבָל בְּדָף ד'.

מִיָּרִי שְׁהַשְׁפִּיר אֶת הַבֵּית וְנְקִיּוֹת הַבֵּית אִינוּ מוּטָל עַל הַמְּשַׁפֵּיר אֲלֵא עַל הַשׁוֹכֵר וּא"כ מָה דְּאִינוּ בּוּדָק אִינוּ רֹאָה דְּלֹא הִנְה בְּיִטוּל בְּאֲמַת וּא"כ לֹא שְׁיָיָף שְׁיַעֲבֹר עַל בַּל יִרְאֶה וְכו' פִּינּוֹן שְׁבִיטְלֵי אֲלֵא דַמ"מ אִיכָא דִּין דְּרַבֵּנּוּ דְּצָרִיף לְבְדוּקָה וְלְשִׁיטת רַש"י צ"ל דְּחִיּוּב הַבְּדִיקָה בַּה"ג מְשׁוּם לֹא כְּלוּג רַבֵּנּוּ וּמִיבְעִיָּא לִיָּה עַל מִי הוּא הַדִּין בְּדִיקָה עַל הַמְּשַׁפֵּירָאוּ עַל הַשׁוֹכֵר וְנִיחָא ג"כ קוֹשְׁיַת תוֹס' שְׁהִקְשׁוּ עַל רַש"י דְּמַד"א בְּבִיטוּל בְּעֵלְמָא סְגִי ז"א דְּכִנּוּנַת רַש"י אִם לֹא יִבְדוּק וּיְבַעַר אִיכָא חֲשֵׁשׁ

שָׁמָא לֹא בִיטֵל בְּאַמְתּוֹ וּמִמִּילָא יַעֲבֹר בְּבֵל יִרְאֵה וְכוּ' אֲבָל אִם בִּיטֵל בְּאַמְתּוֹ לֹא עֵבֶר דְּמַד"א בְּבִיטוּל
בְּעֵלְמָא סְגִי וְהֶרְמַב"ם בַּהֲל' ב' פְּתַב וּמָה הוּא הַשְּׁבִתָּה זֹו הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה שְׂיִבְטֵלוּ בְּלָבוּ וַיִּחְשׁוּב
אוֹתוֹ כְּעֵפֶר וְכוּ' אֵלְמָא דְלוֹמַד פְּשִׁיטַת רַש"י דְּמַקְנִיִּים מ"ע דְּתַשְׁבִּיתוּ בְּבִיטוּלוֹ מִשׁוּם דְּמִשְׁנֵי כְּעֵפֶרָא
וְלִכְּן יוּכַל לְלַמּוֹד רַבִּינוּ פְּרַש"י דְּטַעַם פְּשׁוּט הוּא וְקוֹשְׁיַת תּוֹס' לִיתָא לְשִׁיטְתִּיהּ וְלִכְּן יִלְמּוּד פְּרַש"י
דְּטַעַם הַבְּדִיקָה מִשׁוּם חֲשִׁישׁ שְׂיַעֲבֹר עַל בֵּל יִרְאֵה וְכַהֲנָ"ל דְּטַעַם דְּתוֹס' קָשָׁה מִהַגְמָ' הַנָּ"ל גּוֹפֵא
דְּמִיבְעִיָא אוֹ חוֹבַת הַבְּדִיקָה עַל הַמְשַׁפֵּיר וְאוֹ אֲמַרִּינוּ מִשׁוּם גְּזִירָא דְלִמָּא אָתוּ לְמִיכַל שְׂיִיף עַל
הַשׁוֹכֵר וְלֹא עַל הַמְשַׁפֵּיר (וְאִח"כ רַאִיתִי כִּי גַם הַצַּל"ח עוֹרֵר זֶה מִגַּמ' הַנָּ"ל) אֲבָל הַתּוֹס' לְשִׁיטְתָם
שְׂבִיטוּל מִטַּעַם הַפְּקָר לִכְּן הִקְשׁוּ שְׂפִיר עַל רַש"י וְתַרְצוּ מִשׁוּם שְׁלֵא יָבֵא לְאֲכֹלוּ אִף גַּם לְשִׁיטַת
רַש"י יֵשׁ לְתַרְזַן הַקּוֹשְׁיָא שְׂהִקְשׁוּ תּוֹס' שֶׁם דָּף ד: ד"ה מַד"א שְׂהִקְשׁוּ לְשִׁיטַת רַש"י דְּבִיטוּל
מְקַנִּיִּים מ"ע דְּתַשְׁבִּיתוּ הָא תַּנְיָא לְקַמֵּן וּר"ע אוֹמֵר א"צ הָרִי הוּא אוֹמֵר אִף בֵּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ
וְכוּ' וְכַתּוּב כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ, וּמְצִינוּ לְהַבְעֵרָה שְׂהוּא אַב מְלָאכָה אֵלְמָא דְּתַשְׁבִּיתוּ הוּא הַבְּעֵרָה
וְלֹא בִיטוּל כֵּן הִקְשׁוּ תּוֹס' וּנ"ל שְׂמַצִּינוּ לְקַמֵּן כֹּא.

ר"י אוֹמֵר אֵין בִּיעוֹר חֲמִץ אֵלְא שְׂרִיפָה וְחַכ"א אִף מְפָרַר וְזוֹרָה לְרוּחַ וּלְפּוֹז"נ דְּר"ע יִסְפֹּר כַּר"י
דְּאֵין בִּיעוֹר חֲמִץ אֵלְא שְׂרִיפָה וְלִכְּן מְקַנִּיִּים מ"ע דְּתַשְׁבִּיתוּ דְּנוֹקָא בְּהַבְעֵרָה אֲבָל לְפִי דְקִי"ל כְּרַבְּנֵן
דְּאִף מְפָרַר וְזוֹרָה לְרוּחַ לִכְּן יוּכַל לְקַנִּיִּים מ"ע דְּתַשְׁבִּיתוּ אִף בְּבִיטוּל לְשִׁיטַת רַש"י דְּמִשְׁנֵי כְּעֵפֶרָא
וּא"צ שְׂרִיפָה אֲבָל לְאַחַר שֶׁשׁ אֵינוֹ מוֹעִיל בִּיטוּל שְׂאֵינוֹ שְׁלוֹ וְלִכְּן צָרִיף לְפָרַר וְזוֹרָה לְרוּחַ וְעֵינֵן
פְּסוּחִים י"ב: אִמֵּר ר"י אֵימְתִי שְׁלֵא בְּשַׁעַת בִּיעוֹרוֹ הוּא בְּשְׂרִיפָה, וּפִירַש"י כָּל שֶׁשׁ דְּאַכְתִּי מַד"א
שְׂרִי אֲבָל בְּשַׁעַת בִּיעוֹרוֹ פִּירַש"י בְּשַׁבַּע שְׂהוּא מְוִזְהָר מִן הַתּוֹרָה הַשְּׁבִתָּתוֹ בְּכָל דְּבָר וּלְפִי פִירַש"י
יֵהָא נְכוּן דְּרַבִּינוּ הַנָּ"ל דְּר"ע יוּכַל לְסַבּוֹר כַּר"י וְלִכְּן מ"ע דְּתַשְׁבִּיתוּ יְקַנִּיִּים דְּנוֹקָא בְּשְׂרִיפָה (דַּמ"ע
דְּתַשְׁבִּיתוּ הוּא קוֹדֵם זְמַן אִיסוּר אֲכִילָה רַמְבַּ"ם פ"ב ה'ל' א' שֶׁם) אֲבָל לְפִי מַה דְקִי"ל כְּרַבְּנֵן
וְכַהֲנָ"ל גִּיחָא.

שֶׁם פָּרַק ח' ה'ל' ז. וְאַחַר כֵּן מְבַרֵךְ וְכוּ' וְצוּנוּ עַל אֲכִילַת הַזֶּבַח וְאוֹכֵל מִבְּשַׂר חֲגִיגַת אַרְבַּעָה עֶשֶׂר
תְּחִלָּה וּמְבַרֵךְ וְכוּ' עַל אֲכִילַת הַפֶּסַח וְאוֹכֵל מִגּוֹפּוֹ שֶׁל פֶּסַח וְלֹא בִּרְכַת הַפֶּסַח פּוֹטְרַת שֶׁל זֶבַח וְלֹא
שֶׁל זֶבַח פּוֹטְרַת שֶׁל פֶּסַח עַכ"ל וְכַתּוּב הַלַּח"מ נִרְאֵה דְּפֶסֶק כַּר"ע דְּהוּא פְּלוּגְתָא בְּמִשְׁנֵי פְּסוּחִים
קַכֵּא.

ר' יִשְׁמַעֵאל סוֹבֵר בִּרְכַת הַפֶּסַח פּוֹטְרַת אֵת שֶׁל זֶבַח ר"ע אוֹמֵר לֹא זֹו פּוֹטְרַת זֹו וְלֹא זֹו פּוֹטְרַת זֹו
וּא"כ נִרְאֵה דְּפֶסֶק רַבִּינוּ כַּר"ע וְהִקְשָׁה הַלַּח"מ דְּהָא אֲמַרִּינוּ שֶׁם בְּגִמְרָא כְּשֶׁתִּמְצָא לוֹמֵר לְדַבְרֵי
רִי"ש זְרִיקָה בְּכֻלָּל שְׂפִיכָה דְּפֶסַח בְּשְׂפִיכָה וְשֶׂאֵר זְבָחִים בְּזְרִיקָה וְאִם שְׂאֵר זְבָחִים עֲשָׂאן בְּשְׂפִיכָה
כְּפֶסַח פְּשָׁרִים וְלִכְּן בִּרְכַת הַפֶּסַח פּוֹטְרַת אֵת שֶׁל זֶבַח לַר"ע לֹא שְׂפִיכָה בְּכֻלָּל זְרִיקָה וְלֹא זְרִיקָה
בְּכֻלָּל שְׂפִיכָה וְלִכְּן אֵין פּוֹטְרוֹת זֹו אֵת זֹו וְהִקְשָׁה פִּינֵן דְּפֶסֶק כָּאן כַּר"ע דְּאֵין פּוֹטְרוֹת וְכוּ' א"כ
מוֹכַח אִם הַנְּזַרְקִין נִשְׁפָּכוּ לֹא וְצָא וּבַפ"ב מַה פְּסוּחֵי מ"ה"ב פְּתַב וְכָל הַנְּזַרְקִין בְּזְרִיקָה שְׂנִתְּנוּ
בְּשְׂפִיכָה יִצָּא שְׂנִיָּא מִן זְבָחִיף יִשְׁפָּף וּא"כ נִרְאֵה דְּפֶסֶק כַּר' יִשְׁמַעֵאל א"כ סוֹתֵר אֵת עֲצָמוֹ וְהַנִּיחַ
בַּצ"ע.

וּנ"ל דְּבִפְסוּחִים ע'. אֵיכָא פְּלוּגְתָא תַּנָּא דְּמַתְּנִיתִין סוֹבֵר דְּחֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח הֵינֵנו חֲגִיגַת י"ד
נְאֻכְלַת לְשִׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד וּבָאָה מִן הַבְּקָר וְכוּ' וּבֵן תִּימָא סוֹבֵר חֲגִיגַת י"ד הָרִי הוּא כְּפֶסַח
אֵינָה נְאֻכְלַת אֵלְא לְיוֹם וְלִילָה וְנְאֻכְלַת דְּנוֹקָא צְלִי וְאֵינָה בָּאָה מִן הַבְּקָר אֵלְא מִן הַצֹּאן כְּפֶסַח וּבָאָה
מִן הַזְּכָרִים וּבַת שְׂנִתָּה וְאֵינָה נְאֻכְלַת אֵלְא לְמַנּוּיֵי כְּפֶסַח וּפִירְשׁוּ בַּתּוֹס' דְּבֵן תִּימָא סוֹבֵר דְּחֲגִיגַת

י"ד ד"א פלומר חובה ורפנו סברי רשות (וכן פי' הרמב"ד בפ"ב מה' תגיגה) ולפז"נ דלכאורא יקשה אמאי דאמרינו לרי"ש דלכן ברפת הפסח פוטרת של זבח משום דזריקה בכלל שפיקה ויקשה אטו בשביל זה לחוד הנה נקדא ברכה ואמאי הא לא דמי להדדי בהרבה דיניו דזה חובה וזה רשות ועוד תלוקין דדיניו ואם נפטרת בברכה אחת ע"כ פתדא זבח היא ולכן ילמוד רבינו דסוגיא דפסחים הג"ל וכן דנבחים ל"ז.

דאיתא שם דתליא אי זריקה בכלל שפיקה היא אי לא אזלא כן תימא דתגיגת י"ד חובה ודמאי תגיגה לפסח בכל דיניו הג"ל ולכן אם זריקה בכלל שפיקה הנה פתדא זבח וברפת הפסח פוטרת של זבח דהנה דמי ליה אבל לרפנו דסברי דתגיגת י"ד רשות ואינה שוה לכל דיניו לפסח לא תליא בזה דאפילו אי זריקה בכלל שפיקה לא חשוב פתדא זבח משום זה נפטור בברפת הפסח את של זבח ולכן ניחא פינון שהרמב"ם פוסק בה' קרבן פסח פ"י ה' י"ג דתגיגת ארבעה עשר רשות ואינה חובה וממילא לא דמי לכל דיניו הג"ל תגיגה לפסח לכן לא תליא זב"ז ואפילו אי זריקה בכלל שפיקה מ"מ אינה פוטרת ברפת הפסח את של זבח ולכן ניחא שיטת רבינו אע"פ שפוסק דזריקה בכלל שפיקה בה' פסוה"מ מ"מ בה' חו"מ פוסק דברפת הפסח אינה פוטרת של זבח דלא תליא זה בזה וכהג"ל.

הל' שופר. פרק א' הל' ג'.

שופר של עכו"ם אין תוקעין בו לכתחלה וכו' שופר הגזול שתקע בו יצא שאין המצנה אלא בשמיעת הקול אע"פ שלא נגע בו ולא הגביהו השומע יצא ואין בקול דין גזול ע"כ והשיג הרמב"ד וז"ל א"א נאפילו יהיה בו דין גזול יום תרועה יהיה לכם מ"מ הכי איתא בירושלמי עכ"ל.

ונ"ל אף נביא תחלה את הירושלמי שהרמב"ד משיג בו. והכי איתא סנפה י"א: שופר של עכו"ם ושל עיר הנדחת ר' לעזר אמר פשר וכו' תני רב הושעיה פסול הפל מודים בלולב שהוא פסול מה בין שופר ומה בין לולב א"ר יוסה בלולב פתוב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסור הננייה ברם הקא יום תרועה והיה לכם מ"מ עכ"ל הירושלמי הצריף לנו ולכאורא יקשה הא הירושלמי מייירי באיסורי הנאה ולא בגזול ואיך מביא הרמב"ד הראה מאיסורי הנאה לגזול אף י"ל פי הרמב"ד לומד פן דבאיסורי הנאה הנה מצהב"ע כמו בגזול וכיון דמיום תרועה מרבינו דל"ח פאן למצהב"ע וה"ה בגזול נמי יצא דדין שלו ליכא בשופר.

ונראה פי שיטת הרמב"ם היא פן דלכאורא יקשה הירושלמי אמאי צריף קרא דאיסורי הנאה פשר בשופר ול"ח למצהב"ע הא מנות לאו ליהנות ניתנו ולא הנה מצהב"ע ממילא לא צריף קרא ע"ז ול"ל דצריף קרא דא"צ דין שלו בשופר א"כ הנה להביא הקרא על שאול דכשר בשופר ולא באיסורי הנאה ולכן יספור רבינו שהירושלמי אזלא בשיטת ר' יהודה בר"ה כ"ח.

שפוסר דבשופר של שלמים אם תקע לא יצא משום מצהב"ע דסובר דמצות ליהנות ניתנו אבל אליבא דדינא דקיי"ל פרבא שם דמצות לאו ליהנות ניתנו ולכן א"צ הלימוד של יום תרועה יהיה לכם מ"מ על איסורי הנאה דלא הנה פאן מצהב"ע פינון דמצות לאו ליהנות ניתנו א"כ לא היה הירושלמי אליבא דדינא ולכן אנו מביא רבינו הלמוד הנה ולכו מביא רבינו שאון בקול דין גזול.

ובז"נ מה דהקשה השם הלח"מ הא פתב הרמב"ם סוף פ"ה מהל' מעילה קול ומראה וריח של הקדש לא נהניו ולא מועלין וא"כ אמאי אמרינו ר"ה כ"ח. עולה דבת מעולה היא פינון דמעל נפקא לחולין הא אין מעילה בקול וגם רבא דאתקיה ליה אימת מעל לבתר דתקע וכו' משמע

דמוּדָה דְמַעַל וְיִקְשֶׁה כַּנִּל וְלִפִּי הַנִּל"נ דְמַאי דְאֲמַרִּינּוּ בְגַמְרָא אִם תִּקַּע בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה מְעַל הוּא
רַק לְשִׁיטַת ר' יְהוּדָה דְמַצְנֵת לִיקְנוֹת נִיחָנוּ וְגַם רַבָּא סָבַר פֶּן בְּתַחֲלָה דְמַצְוֹת לִיקְנוֹת נִיחָנוּ וְעֵי"ש
וְלָכֵן נִיחָא דְמַעַל דְאִימְתִי אֲמַרִּינּוּ דְבָקוּל לֹא מְעַל זֶהוּ אִי הִתְנַאֲה הָוָה רַק מִן הַקּוּל לְחַוְדָּא וְלָכֵן
אֲמַרִּינּוּ דִּהְנָאָת קוּל לֹא חָשׁוּב הִנְאָה דְלַחֲזִיב עֲנָה מְעִילָה אַבְל אִם יֵשׁ לוֹ ע"י הַקּוּל הִנְאָת מַצְוָה אִי
אֲמַרִּינּוּ דְמַצְוֹת לִיקְנוֹת נִיחָנוּ אִזּוּ מְעַל גַּם ע"י קוּל אַבְל אֲלִיבָא דְדִינָא וְלִמְסַקְנָא דְמַצְוֹת לֹא לִיקְנוֹת
נִיחָנוּ לֹא הָוָה לִיָּה אֲלֵא הִנְאָת קוּל וּבִהְנָאָת קוּל לִיפָא מְעִילָה וְנִיחָא פֶּסֶק הֲרַמְבַּ"ם דְבָקוּל לִית בֵּיָה
מְעִילָה שֵׁם פֶּרֶק ב' ה' ד.

הַמְתַּעֲסֵק בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר לְהַתְלַמֵּד לֹא יֵצֵא חוֹבְתוֹ וְכו' נִתְפַּוּיָן שׁוֹמַע לְצִאָת וְדִי חוֹבְתוֹ וְלֹא נִתְפַּוּיָן
הַתּוֹקַע לְהוֹצִיאֻוּ וְכו' לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ עַד שְׁיִתְפַּוּיָן שׁוֹמַע וּמִשְׁמִיעַ עַכ"ל וְהַקְשָׁה הִרְה"מ הָא פ"ו
מֵה' חו"מ פֶּסֶק שָׂאֵם אַכַּל מַצָּה בְּלֹא פְּנֵה פְּגוּן שְׂאֲנִסוּהוּ עַפּו"ם שְׁיִוְצָא יְדֵי חוֹבְתוֹ וּבְגַמְרָא ר"ה
כ"ח.

אֲמַרִּינּוּ כְּפֹאוּהוּ לְאַכּוֹל פְּרָסִיִּים יֵצֵא אֲמַר רַבָּא זֹאת אוֹמְרַת הַתּוֹקַע לְשִׁיר יֵצֵא אֲלֵמָא קְסָבַר רַבָּא
מַצְוֹת א"צ פְּנוּנָה אֲלֵמָא דְרַבָּא מְדַמָּה לְהַדְדִי שׁוֹפָר וּמַצָּה וּא"כ יִקְשֶׁה פֶּסֶק רַבִּינוּ דְמַחֲלֵק וְעֵי"ש
וְגַם הֲר"ן הִקְשָׁה פֶּן וְכַתְבֵּי אַע"ג שְׁבִתְקִיעַת שׁוֹפָר לֹא יֵצֵא בְּלֹא פְּנוּנָה הִכָּא בְּמַצָּה יֵצֵא שְׁכֹן נִהְנֶה
כְּדִאֲמַרִּינּוּ הַמְתַּעֲסֵק בְּחֻלְבִּים וּבְעֵרִיּוֹת חֲזִיב שְׁכֹן נִהְנֶה וּבְגַמְרָא נָמִי עַבְדִּינּוּ צְרִיכּוּתָא מִמַּצָּה לְשׁוֹפָר
ע"כ אִף יִקְשֶׁה כִּי מְסַקְנַת הַגְּמָרָא מְדַמָּה מַצָּה לְשׁוֹפָר וְכַתְבֵּי הִרְה"מ דְרַבָּא מְדַמָּה שׁוֹפָר וּמַצָּה דְאֲמַר
זֹאת אוֹמְרַת וְלֹא אַבְוָה דְשְׂמוּאֵל וְרַב אֲשִׁי אִף צְרִיף לְהִבִּין בְּמַאי פְּלִיגִי רַבָּא וְאַבְוָה דְשְׂמוּאֵל וְאִיזָה
חִילּוּק הוּא בֵּין שׁוֹפָר לְמַצָּה וְנִרְאָה דַּצ"ל כְּחִילּוּקוֹ שֶׁל הֲר"ן שְׁמַחֲלֵק בֵּין שׁוֹפָר לְמַצָּה שְׁבִמַצָּה
יֵצֵא שְׁכֹן נִהְנֶה וְכו' וְכַמְהוּ דְתִימָא דְאֲמַר בְּגַמְרָא וְכו' אִף בְּאִיזָה סְבָרָא פְּלִיגִי רַבָּא וְאַבְוָה דְשְׂמוּאֵל
דְרַבָּא מְדַמָּה אֶהְדְּדִי וְאַבְוָה דְשְׂמוּאֵל מַחֲלֵק וְנִרְאָה דִּישׁ לְחַקֵּר אִיף הוּא הִבְיָאוּר שֶׁל מַצְוֹת צְרִיכּוּת
פְּנוּנָה אִי נִימָא דִּהַפְּנוּנָה הִיא חֲלֵק מִמַּעֲשֵׂה הַמַּצְוָה דִּהִינּוּשְׁהַתּוֹרָה חֲזִיבָה לַעֲשׂוֹת פְּעוּלַת הַמַּצְוָה
בְּהַגּוּף וְגַם בְּהַמְחַשְׁבָּה דִּהִינּוּ שְׁיִחְשׁוּב לְצִאָת יְדֵי מַצְוָה בְּזֹאת הַפְּעוּלָה אוּ דִילְמָא דִּהַפְּנוּנָה הוּא
בְּגֵדֵר שְׂמַכְשִׁיר אֶת הַפְּעוּלָה לַפְּעוּלַת מַצְוָה דְבָלָא הַפְּנוּנָה הוּא פְּעוּלָה שֶׁל חוּל וְעַתָּה ע"י פְּנוּנָה
הִיא נַעֲשִׂית פְּעוּלַת מַצְוָה אַבְל לֹא בְּגֵדֵר שֶׁהַפְּנוּנָה הִיא חֲלֵק מִמַּעֲשֵׂה הַמַּצְוָה וְהַנ"מ בְּזָה יֵהָא פֶּן אִי
אֲמַרִּינּוּ דִּהַפְּנוּנָה הִיא חֲלֵק מִמַּעֲשֵׂה הַמַּצְוָה דִּהִינּוּ שְׁצָרִיף פְּעוּלָה בְּגוּף וּבְמַחְשָׁבָה יֵהָא שְׁיִיף דְצָרִיף
פְּנוּנָה אֲפִילוּ בְּמַצָּה אַע"ג דְבִאֲכִילָה הַעֲיָקֵר הִיא הִנְאָת מַעֲיִו מ"מ צְרִיף גַּם לְזָה פְּעוּלַת הַמְחַשְׁבָּה
דִּהִינּוּ שְׁיִכּוּיָן לְמַצְוָה אַבְל אִי אֲמַרִּינּוּ דִּהַפְּנוּנָה הִיא רַק בְּגֵדֵר מַכְשִׁיר דִּהִינּוּ עוֹשֶׂה אֶת הַפְּעוּלָה
הַחֻלְבִּית לַפְּעוּלַת מַצְוָה ע"י הַפְּנוּנָה אִזּוּ אֲפֻשֶׁר לְחַלֵּק בֵּין מַצָּה לְשׁוֹפָר דְבְּמַצָּה עֵיָקֵר הַמַּצְוָה הוּא
הִנְאָת מַעֲיִו כְּדַכְתֵּב הֲר"ן וְלָכֵן אִין שְׁיִיף שְׁיִפְעוּל הַפְּנוּנָה בְּזָה דַּל"ש שְׁיִפְעוּל הַפְּנוּנָה אֲלֵא בְּפְעוּלָה
דְבָלָא פְּנוּנָה הִיָּה סְתָם פְּעוּלָה וְע"י הַפְּנוּנָה נַעֲשֶׂה לַפְּעוּלַת מַצְוָה אַבְל בִּהְנָאָה דִּהוּא דְבָר שְׂפִהֲרָגְשָׁה
ל"ש שֶׁהַפְּנוּנָה יַעֲשֶׂה שׁוּם רִוּשָׁם עָלֶיהָ דַּע"י הַפְּנוּנָה יִשְׁתַּנָּה הַהֲרָגְשָׁה וּלְפ"ז אֲפֻשֶׁר לְחַלֵּק
דְבִאֲכִילַת מַצָּה אִין צְרִיכִין פְּנוּנָה דַּעֲיָקֵר הוּא הִנְאָת מַעֲיִו וְלִגְבֵי הִנְאָה לֹא שְׁיִיף שְׂתַכְשִׁיר הַפְּנוּנָה
אֶת הִתְנַאֲה לְהִנְאָת מַצְוָה אַבְל בְּשׁוֹפָר שֶׁהִיא פְּעוּלָה שְׁיִיף הַפְּנוּנָה תַכְשִׁיר אֶת הַפְּעוּלָה לַפְּעוּלַת
הַמַּצְוָה שְׁבִלְעָדֵי הַפְּנוּנָה הִיא תַקִּיעַת שִׁיר בְּעֵלְמָא וְלָכֵן צְרִיף פְּנוּנָה וּבְזָה יִחֲלּוּקוּ רַבָּא וְאַבְוָה
דְשְׂמוּאֵל שְׂרַבָּא שְׂאִינוּ מַחֲלֵק בֵּין שׁוֹפָר לְמַצָּה סוֹבֵר שֶׁהַפְּנוּנָה הוּא בְּגֵדֵר חֲלֵק מִפְּעוּלַת מַצְוָה וְלָכֵן
שְׁיִיף פְּנוּנָה גַּם בְּמַצְוֹת אַכִּילַת מַצָּה וְלָכֵן אִם בְּאֲכִילַת מַצָּה א"צ פְּנוּנָה וְהוּא הִדִּין בְּשׁוֹפָר נָמִי א"צ
דְדָמִי לְהַדְדִי אַבְל אַבְוָה דְשְׂמוּאֵל סוֹבֵר שֶׁהַפְּנוּנָה אִינָה חֲלֵק מִהַפְּעוּלַת מַצְוָה רַק בְּגֵדֵר הַכְשִׁיר
שְׂמַכְשִׁיר אֶת הַפְּעוּלָה שֶׁהִיא פְּעוּלַת מַצְוָה וְלֹא פְּעוּלָה שֶׁל חוּל וְזָה יֵהָא שְׁיִיף דּוֹקָא בְּשׁוֹפָר שֶׁהוּא

פעולה אבל לא באכילת מצה דעיקר היא הנאת מעיו ובדבר שבהנאה ובהרגשה אין שינוי שהמחשבה יכשיר ויפעול ע"ז פהנ"ל ולכן פסק הרמב"ם שבמצה א"צ פנונה ובתקיעת שופר צריף פנונה דפוסק פאבויה דשמואל וכןלויק הנ"ל וכן ניתא נמי מה דפסק בפ"ב מה' מגילה ה"ה הקורא את המגילה בלא פנונה לא יצא דמצות צריכות פנונה דמגילה הרי היא כשופר וצריף פנונה.

הל' לולב. פרק ז' הל' כ"ה.

מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים בשבת בזמן שהיו נוטלין לולב בשבת וכו' עכ"ל וקחי אימא במשנה סופה מ"ב. ופריה שם בגמרא פשיטא ומשני מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא אימא לא תקבל ופירש"י דלגבה איפא איסור טלטול קמ"ל ופירש"י פיון דראוי לנטילת אנשים תורת פלי עליו ומותר בטלטול לכל ע"כ וקשה לכאורה איך שינוי נאמר פיון דראוי לנטילת אנשים תורת פלי עליו אפילו לנשים הא אמרינו בשבת ס"ב.

גבי לא תצא אשה בטבעת שוש עליה חותם אמר עולא וחילופיהו באיש אלמא קסבר עולא מדי דחזי לאיש לא חזי לאשה ופריה רב יוסף ורועים יוצאין בשקין ולא הרועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרפם של הרועים וכו' ופירש"י אלמא אע"ג דלא רגילי ביה מגו דלגבי האי תכשיט לגבי האי נמי תכשיט הוא ומשני קסבר עולא נשים עם בפני עצמן הן וכן פסק הרמב"ם כעולא שמותר לאיש לצאת בטבעת שוש עליה חותם בשבת ולאשה אסורה (פי"ט מהל' שבת ה"ג) וא"כ מ"ש פאן דאמרינו פיון דראוי לנטילת אנשים מותר בטלטול אפינו לנשים דתורת פלי עליו לכל הא נשים עם בפני עצמן הן.

ובהגה"ה על הרא"ש פ' לולב הגזול שם הוא מא"ז וז"ל מכאן יש ללמוד דאסור לנשים לברך על פל מ"ע שהזגרי"מ דאי יכולין לברך מאי איריא דראוי לאנשים תיפוק ליה דראוי לה עצמה ליטול ולברך אבל ר"ת מתיר להן לברך ומפרש פאן בע"א ע"כ א"כ לפי שיטת ר"ת לא יהא סתירה משבת פיון דראוי גם לנשים ליטול ולומד כי זאת היא פנונת הגמרא בקמ"ל פיון דמותרין לברך לכן מקבלות וכו'.

אבל הרמב"ם פרק ג' מהלכות ציצית הלכה ט' כתב פי מ"ע שהזמן גרמא אם נשים עושות בלא ברכה אין מוחזין משמע אבל בברכה אסור וא"כ ע"כ צריכים אנו לטעם רש"י פיון דראוי לנטילת א אנשים תורת פלי עליו לכל וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה משבת ס"ב.

ונ"ל דשם גבי לא תצא אשה בטבעת שוש עליה חותם ברה"ר בשבת דהנה איסור ד"א ולכן אמרינו מותר לאיש ולא לאשה בטבעת שוש עליה חותם דחזי לאיש ולא לאשה ונשים עם בפני עצמן הן.

אבל פאן בלולב אינו אלא איסור טלטול וטלטול גזרו משום הוצאה (זהו שיטת הראב"ד והב"ח על הטור כתב דג"כ הוא שיטת הרמב"ם) וכן פירש"י ביצה י"ב ד"ה לפלגי דטלטול גזרו משום הוצאה ולפז"נ פיון דגזירה היא י"ל דמשום נשים לחוד לא גזרו פיון דלאנשים היא תורת פלי עליו ומשום נשים לחוד לא גזרו דלא גזרו אלא אם הדבר נוגע לכל הצבור.

וזה יהא הפירוש של קמ"ל שם לדברי רבינו ולכן גם אשה מותרת ולכן מקבלת אשה הלולב וכו' הל' שקלים. פרק ד' הל' ד.

גַּר שְׁמַת וכו' פֶּהַן גְּדוֹל שְׁמַת וְלֹא מִנּוּ אַחַר תַּחֲתִיו מִקְרִיבִין אֶת הַחֲבִיתִין מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה וכו' ע"כ וְהַקְשָׁה הַכ"מ דְּהָא מַחְלוּקַת ר"ש ור"י הִיא אִי מִשְׁלַל יוֹרְשִׁין אוֹ מִשְׁלַל צְבוּר וְכֵאן פֶּסֶק דְּמִבִּיאִין מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה דְּהוּא מִשְׁלַל צְבוּר וּבפ"ג מה' תְּמִידִין וּמוֹסְפִין ה' כ"ב פֶּסֶק דְּמִבִּיאִין הַיּוֹרְשִׁין וְתִרְצַן דְּאֵגֵב גְּרָרָא דְּאֵינָהּ שְׁהֵם תְּנָאֵי ב"ד נִקְטָהּ וְלֹא דוֹקָא ע"כ וּמוּכָן שְׁתִּירוּצוֹ קִשְׁיָה מֵאֵד וְהַלַּח"מ בפ"ג מה' תְּמִידִין הַקְשָׁה ג"כ הַקְּוֹשִׁיאַ הַזֹּאת וְתִרְצַן מִשּׁוּם דְּאִיתָא תְּרִי מַחְלוּקַת דְּר"י וְר"ש בפ' הַתְּכֵלֶת אִיפְלְגִי מִן הַתּוֹרָה אִי מִשְׁלַל יוֹרְשִׁין אוֹ מִשְׁלַל צְבוּר וּבפ"ז דְּשִׁקְלִים אִיפְלְגִי בְּתִנְאֵי ב"ד דְּר"ש סוֹבֵר דְּתִנְאֵי ב"ד שְׁיָהָא מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה וְר"י פְּלִיג דְּלִיכָא תְּנָאֵי ב"ד ע"ז וַא"ת לְר"ש לְפָה הוֹצְרָכוֹ לְתַקְנָה זֹאת כְּבָר הַקְשׁוֹ בְּהַתְּכֵלֶת וְתִרְצוֹ שְׁתִּי תַקְנוֹת הָנָה וּרְבִינוּ בַּהִיא דְּהַתְּכֵלֶת פֶּסֶק כַּר' יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּקִי"ל הֶלְכָה כַּר"י לְגַבִּי ר"ש וּבַהִיא דְּשִׁקְלִים פֶּסֶק כַּר"ש מִשּׁוּם דְּר' יוֹסִי אִית לִיהַ פְּנוּתִיהַ וְכו' וְכֵאן בַּה' תְּמִידִין כְּתִב הַדִּין שְׁהוּא מְדִין תּוֹרָה שְׁמִבִּיא מִשְׁלַל יוֹרְשִׁין וְשֵׁם בַּה' שְׁקֵלִים כְּתִב הַדִּין שְׁהוּא מִתְנָאֵי ב"ד שְׁמִבִּיא מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה וְהַשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר דְּהוֹצְרָכוֹ לְחֵלוֹק ר"י וְר"ש בְּתִרֵי מַחְלוּקַת עַכ"ד הַלַּח"מ וַצ"ל לְפִי דְּבָרֵיו דְּלִר"ש אִפְּלִי הָנָה מְד"א מִן הַיּוֹרְשִׁין הָנָה נְמִי תַקְנַת ב"ד שְׁיָהָא מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה וּבְזָה פּוֹסֵק פְּנוּתִיהַ אִי יִקְשָׁה דְּבָרֵי הַלַּח"מ דְּאִין דְּרָכּוֹ שֶׁל רְבִינוּ לְכַתּוֹב בְּשְׁתֵּי מְקוֹמוֹת פֶּאן הַדִּין ד"א וּבְמִקּוֹם אֲתֵר הַדִּין דְּרַבְּנָן אֲלֵא צְרִיף לְכַתּוֹב הַפֶּסֶק הֶלְכָה כִּיצַד נוֹהֲגִין עַכְשָׁיו וְעוֹד יִקְשָׁה עַל רַבִּי מְסֻדֵר הַמְּשֻׁנָה מְדוּעַ צְרִיף לְהַבִּיא הַשְׁתִּי מַחְלוּקַת בַּד"א וּבְדְרַבְּנָן פִּינוּ דְּאִין נ"מ לְדִינָא רַק הַמַּחְלוּקַת דְּאִיפְלְגִי בְּדְרַבְּנָן וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדַּק דָּשֵׁם בַּה' תְּמִידִין וּמוֹסְפִין כְּתִב רְבִינוּ מֵת כַּה"ג בְּשַׁחֲרִית אַחַר שְׁהַקְרִיב חֲצִי הָעֶשְׂרוֹן וְלֹא מִינּוּ פֶּהַן אַחַר מִבִּיאִין הַיּוֹרְשִׁין עֵישְׁרוֹן שְׁלֵם עָבוּר כְּפָרְתוֹ וְכו' מֵת פֶּהַן גְּדוֹל קוֹנֵם שְׁיַקְרִיבוּ בְּבִקְרָא וְלֹא מִינּוּ פֶּהַן אַחַר מִקְרִיבִין אוֹתוֹ עֵישְׁרוֹן שְׁלֵם בְּבִקְרָא וְעֵישְׁרוֹן שְׁלֵם בֵּין הָעֶרְבִים וְכו' וְיִקְשָׁה מְדוּעַ שְׁיִנְיָה לְשׁוֹנוֹ מִלְשׁוֹן הַגְּמָרָא מְנַחֹת נ"ב: דָּשֵׁם אִיתָא כ"ג שְׁמַת וְלֹא מִינּוּ אַחַר תַּחֲתִיו שְׁלִימָה שְׁחֲרִית וְשְׁלִימָה בֵּין הָעֶרְבִים וּרְבִינוּ שְׁיִנְיָה הַלְשׁוֹן בְּמִילְתָא דְּלֵא צְרִיכָא דְּזָה מוּכָן דָּאֵם לְאַחַר שְׁהַקְרוּב שֶׁל שְׁחֲרִית מֵת מִבִּיאִין הַיּוֹרְשִׁין עֵישְׁרוֹן אֶחָד וְאֵם מֵת קוֹנֵם שְׁהַקְרִיב יַקְרִיבוּ שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים.

וְלִכּוֹן נִרְאָה דְּשִׁטַּת רְבִינוּ הוּא כֹּה פִּינוּ דְּרַבִּי כְּתִב תְּרִי מַחְלוּקַת אֶחָד בַּד"א וְאַחַד בְּדְרַבְּנָן מְסַתְמָא מֵא נ"מ לְדִינָא גַם עֵתָה הַמַּחְלוּקַת שֶׁל בַּד"א וְאִיתָא שֵׁם מְנַחֹת נ"א: דְּלִר"ש שְׁתִּי תַקְנוֹת הָנָה ד"א מְדַצְבּוּר פִּינוּ דְּחֻזִי דְּקָא מִיְדַחְקָה לְשָׁפָה תַקִּינוּ דְּלִיגְבִי מִיּוֹרְשִׁים פִּינוּ דְּחֻזִי דְּקָא פִּשְׁעוּ בַּה' אוֹקְמָא אַד"א וְלִכּוֹן סוֹבֵר רְבִינוּ דְּהֶלְכָה כַּר"י דְּמְד"א מִיּוֹרְשִׁין וְרַק הַתְּנָאֵי ב"ד הִיָּה דְּמִשְׁלַל צְבוּר מִשּׁוּם דְּחֻזִי דְּקָא פִּשְׁעוּ יוֹרְשִׁים וְלֹא מִקְרִיבִין וּמְסַתְבֵּר דְּעַל יוֹם רֵאשׁוֹן שְׁמַת הַכ"ג א"צ ע"ז תַקְנָה דְּבִיוֹם רֵאשׁוֹן לֹא יִפְשְׁעוּ יוֹרְשִׁין מִחֲמַת כְּבוֹד אַבִּיהֶם שְׁמַרְגִּישִׁים עֵתָה מְאֹד הַצְעֵר בְּהַעֲדָרוֹ וּבְנֻדָּאֵי יְבִיאוּ מִמִּילָא נִשְׁאָר הַדִּין ד"א בִּיוֹם רֵאשׁוֹן שְׁיִבִיאוּ הַיּוֹרְשִׁין וְזָה מִשְׁמִיעֵנוּ רְבִינוּ ב"ה תְּמִידִין וּמוֹסְפִין וְלִכּוֹן שְׁיִנְיָה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא וְכְתִב מֵת כ"ג שְׁחֲרִית אַחַר שְׁהַקְרִיב וְכו' אוֹ קוֹנֵם שְׁהַקְרִיב דְּמִצְיִיר הַהֶלְכָה רַק לִיוֹם רֵאשׁוֹן דְּבִיוֹם רֵאשׁוֹן א"צ תַקְנָה וְנִשְׁאָר הַדִּין ד"א וּבַהֲל' שְׁקֵלִים כְּתִב סֵתֵם פֶּהַן גְּדוֹל שְׁמַת וְלֹא מִינּוּ אַחַר תַּחֲתִיו מִקְרִיבִין אֶת הַחֲבִיתִין מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה דְּזָהוּ אֲזֵלָא עַל שְׁאָר יָמִים דְּצְרִיף ע"ז תַקְנַת ב"ד דְּחִיּוּשִׁינָן שְׁמָא יִפְשְׁעוּ וְכו' וּבְזָה הֶלְכָה כַּר"ש שְׁתִנְאֵי ב"ד שְׁמִקְרִיבִין מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה וְנִיחָא פֶּסֶקִי רְבִינוּ וְלֹא סְתֵרִי אַהֲדָדִי וְנִיחָא מֵה שְׁרַבִּי מְסֻדֵר הַמְּשֻׁנָה הַבִּיא שְׁתִּי מַחְלוּקַת א' בַּד"א וְאַחַד בְּדְרַבְּנָן שֵׁנ"מ לְדִינָא כַּהֲנָ"ל.

הַל' קְדוּשַׁת הַחֹדֶשׁ. פְּרָק ג' הַל' ה'.

בראשונה היו מקבלין עדות החדש בכל יום שלשים פעם אחת נשתהו העדים מלבוא עד בין הערבים ונתקלקלו במקדש ולא ידעו מה יעשו עם עולה של בון הערבים שמא יבואו העדים ואי אפשר שיקריבו מוסף היום אחר תמיד של בין הערבים עמדו ב"ד והתקינו שלא יהיו מקבלין עדות החדש אלא עד המנחה כדי שיהא שהות ביום להקריב מוספין ותמיד של בין הערבים ונספיהם עכ"ל והקשה הלח"מ דהא איתא בר"ה ל: במשנה בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום פעם אחת נשתהו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים בשיר ואמרו שם מאי קולקול קולקלו הלויים בשיר הלא תרגימו שלא אמרו שירה כל עיקר ר"ז אמר שאמרו שירה של חול עם תמיד של בין הערבים וא"כ הקשה שלא כתב רבינו כשום חד מינייהו והטעם שכתב לא הונוכר לא במשנה ולא בגמרא ועיי"ש ונ"ל בהקדמ דברי התוס' שם ד"ה ונתקלקלו שהקשו וא"ת אמאי לא תשיב קולקול של מוסף שלא הקריבו מוסף של ר"ח שאחר התמיד דאין יכולין להקריבו כדרךשינו עליה השלם כל הקרבנות וכ"ת דמעלה ומלין בראשו של מזבח דעליה השלם לא שייך אלא בהקטרה ואין מקטיר עד למחר הניחא למ"ד אין לינה מועלת בראשו של מזבח אכל למ"ד לינה מועלת מא"ל ועיי"ש (ומה דאמרינן אם עלו לא ירדו א"כ לכאורא יקשה דאפילו למ"ד לינה מועלת מ"מ איכא עצה להקריבו אף ז"א כיון דקדשים פסולים הם ולכתחלה אסור להקרוב חשוב זאת לקולקול ההקרה) ושם איתא בגמרא אמר לו ר"ז לאהבה בריה פוק תני להו התקינו שלא יהיו מקבלין עדות החדש אלא כדי שיהא שהות ביום להקריב תמידין ומוספין ונספיהם ולומר שירה שלא בשיבוש ופירש"י שנה להם ברייתא זו שממנה ילמדו שאמרו שירה של חול ע"כ נראה דבברייתא הנוכח מוספין ומשמע שהחטרון הוא גם במוסף כמו שהקשו תוס' ובמשנה לא הונוכרה אלא הקולקול בשיר וצריך להבין מדוע ולפיכך נ"ל דרבינו ילמוד דהמשנה והברייתא יחלוקו בזה אי הנה חטרון משום מוסף או לא ואיפליגי בסברא זו אי לינה מועלת בראשו של מזבח דהמשנה סוברת אין לינה מועלת בראשו של מזבח לכן איכא תקנה עם קרבן מוסף ולא נתקלקלו רק בשיר והברייתא סוברת דלינה מועלת בראשו של מזבח ולכן איכא חטרון גם בהקרבנות הקרבן מוסף דליכא עצה להלין בראשו של מזבח ובז"נ דהרמב"ם פוסק בה' פסוה"מ פ"ג ה' י"א שלינה מועלת בראשו של מזבח ואם ירדו לא יעלו ולכן ליכא עצה ולכן כתב רבינו שהקולקול הנה מפני שלא ידעו מה יעשו וכו' שמא יבואו העדים ואי אפשר שיקריבו מוסף היום וכו' ולכן הזכיר מוסף ולא שירה דעיקר הקולקול הוא מוסף והזכיר עיקרי הקולקול.

ורבינו אינו סובר כשיטת תוס' שם בתירוץ דיכולים להקריב מוסף אחר התמיד משום דעשה דרבים דחי עשה דהשלקמה ועיון בט"א שם שהשיג על שיטת תוס' בראיות נכונות ויוכל היות שזהו המקור של רבינו שפליג על תוס' אף יקשה כיון דאין מקריבין מוסף אחר תמיד של בין הערבים א"כ איך משפחת כל היום כשר למוספין והוא משנה במגילה כ: וכן פסק הרמב"ם פ"ד מה' מעה"ק ה"ו והר"ן במגילה תירץ שבדיעבד אם אחרוהו למוסף אחר תמיד של בין הערבים כשר ולכן שייך כל היום וכו' אף מלשון הרמב"ם שכתב ואו אפשר שיקריבו מוסף היום אחר תמיד וכו' ולא כתב אסור להקריב אלא ואי אפשר וכו' משמע שבדיעבד פסול א"כ יקשה לדידיה ואולי י"ל דמשפחת כל היום בכה"ג דתמיד של בין הערבים הוא עד סוף היום (ה' תו"מ כ"א) ומשפחת שמקריבין בב"א המוסף והתמיד בשני פהנים דאי אפשר רק לאחר תמיד וכו' אבל בב"א אפשר ויותר התמיד והקרבן מוסף וניחא.

הל' מגילה. פרק א' הל' י"א.

עיר שְׁהוּא סֶפֶק וְאִין יְדוּעַ אַם הֵיִתָּה מְוַקְפֵת חוּמָה בַּיּוֹמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אוֹ אַח"כ הַוְקֵפָה קוֹרְאִין בְּשֵׁנֵי הַיָּמִים שֶׁהֵן י"ד וט"ו וּבְלֵילֵיהֶם וּמְבָרְכִין עַל קְרִיאַתָּהּ בִּי"ד בְּלֵבֶד הוֹאִיל וְהִיא זְמַן קְרִיאַתָּהּ לְרֹב הָעוֹלָם ע"כ וְשִׁטַּת הָר"ן הוֹבָא בַּמ"ל וְלַעֲנִין עֲזִירוֹת הַמְסוּפָקוֹת אַם הֵם מְוַקְפוֹת חוּמָה מִיּוֹמֹת יְהוֹשֻׁעַ וְכו' הָרִי הַגְּאוּנִים שֶׁהוֹלְכִין אַחַר רֹב עֲזִירוֹת וְכו' וְקוֹרִין בָּהֶן בִּי"ד וְעוֹד שֶׁאֶפְּלוּ תֹאמַר שֶׁהוּא סֶפֶק וְכו' הו"ל סֶפֶק שֶׁל דְּבָרֵיהֶם וְלִקְוָא וְנִמְצָא פּוֹטְרוֹ בְּשִׁנְיָהֶם וּבְטַל מְמַנּוּ בְּנֹדָא מְקַרָּא מְגִילָה לְפִיכָּךְ קוֹרָא בְּרֵאשׁוֹן וּפְטוּר בְּשֵׁנֵי וְהַקְשָׁה הַמ"ל עַל הָר"ן פִּינּוֹ דְלֹא שִׁינּוּךָ פֶּאֶן סֶפֶק דְּדְבָרֵיהֶם לְקוֹלָא פִּתְנָ"ל א"כ לְחַיִּיב לְקָרוֹת בִּי"ד וּבַט"ו כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָר"ן עֲצָמוֹ בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְסוּחִים גְּבִי ד' פּוֹסוֹת לַעֲנִין הֵיִסִּיבָה דְסֶפֶק הוּא אוֹ תְּרֵי קִמְצֵי אוֹ תְּרֵי בְּתֵרָאֵי צְרִיכָה הַסִּיבָה וְלִכּוֹן פּוֹלְהוּ צְרִיכָה הַסִּיבָה אַע"ג דְסֶפֶק דְרַבְּנָן לְקוֹלָא מ"מ הָכָא אִי נִיזַל לְקוֹלָא א"כ נִקַּל בְּשִׁנְיָהֶם וּמִיַּעֲקָרָא מִצְנַת הַסִּבָּה לְגַמְרֵי וְא"כ בְּמִגְלָה נְמִי פִּינּוֹ דְלֹא אֶפְשָׁר לֹאמַר דְסִפִּיקָא לְקוֹלָא וְא"כ יִקְרָא בִּי"ד וּבַט"ו כֵּן הַקְשָׁה הַמ"ל וְעִי"ש בְּתִירוּצוֹ שֶׁקְשָׁה הוּא וּנ"ל דְאִיתָא בִּירוּשְׁלַמִי מְגִילָה י"ט: בֶּן כְּרֵף מֵהוּ שִׁיּוּצֵיא אֶת בְּנוֹעִיר יְדֵי חוּבְתוֹ אַם בֶּן כְּרֵף שֶׁזְמַנּוֹ בַט"ו הָוָה בְּעִיר בְּיוֹם י"ד אַם יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת בֶּן עִיר וְיִבְאָ פִּהֶדָּא כֹּל שֶׁאִינוֹ חַיִּיב בְּדָבָר אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוּבְתָם אוֹ יִבְאָ פִּהִיא דְאִמַר ר' חֵלְבּוֹ רַב חוּנָה בְּשֵׁם ר' חֲזִיָּה רַבָּה הִפֵּל יוֹצֵאִין בְּאַרְבָּעָה עֶשֶׂר שָׁהִיא זְמַן קְרִיאַתָּהּ אֶפְּלוּ בֶּן כְּרֵף יוֹצֵא בִּי"ד בְּדִיעֵבַד וְלִכּוֹן מְסַתְּפָק אַם הֵיָה מְחַוֵּיב בְּדָבָר וּמוֹצִיא אַחֲרֵיהֶם אוֹ דִּילְמָא פִּינּוֹ דְלִכְתָּחֲלָה לֹא וְכו' וְלִכּוֹן לֹא הֵיָה מְחַוֵּיב בְּדָבָר מ"מ נִרְאָה מִזֶּה הִירוּשְׁלַמִי דְאֶפְּלוּ בֶּן כְּרֵף יוֹצֵא בְּדִיעֵבַד בִּי"ד וְלִכּוֹן כָּתַב הָר"ן הֵיכָא שֶׁהוּא סֶפֶק אַם מְוַקְפֵת חוּמָה מִיּוֹמֹת יְהוֹשֻׁעַ וְכו' קוֹרָא בְּרֵאשׁוֹן וּפְטוּר בְּשֵׁנֵי שֶׁבְּדִיעֵבַד יוֹצֵא בִּי"ד אֶפְּלוּ בֶּן כְּרֵף וְלִכּוֹן פּוֹסֵק הָר"ן כִּהִירוּשְׁלַמִי אַף מְגַמְרָא דִּידוֹן לֹא נִרְאָה כֵּן דְאִיתָא מְגִילָה ה': רַב אֶסִי קָרִי בְּהוּצַל בְּאַרְבֵּיסֵר וּבְחַמִּיסֵר מְסַפְקָא לִיהָ אוֹ מְוַקְפֵת חוּמָה מִיּוֹמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אוֹ לֹא וְכו' חֲזַקִּיָּה קָרִי בְּטַבְּרֵיא בְּאַרְבֵּיסֵר וּבְחַמִּיסֵר מְסַפְקָא לִיהָ אִי מְוַקְפֵת חוּמָה וְכו' וְאִי נִימָא שֶׁבְּדִיעֵבַד יִצָּא בֶּן כְּרֵף בִּי"ד וְכִינּוֹן שֶׁקָּרָא בְּאַרְבֵּיסֵר הָא כְּבָר וְצָא וְא"כ אִמָּאֵי קָרָא בְּחַמִּיסֵר אֶלָּא ש"מ שֶׁגְּמָרָא דִּידוֹן פְּלִיג אִירוּשְׁלַמִי.

לְכֹן פּוֹסֵק רַבִּינוֹ כְּגַמְרָא דִּידוֹן וְלִכּוֹן בְּסֶפֶק הַמְּוַקְפֵת חוּמָה מִיּוֹמֹת וְכו' קוֹרִין בְּשֵׁנֵי הַיָּמִים. אַף י"ל שֶׁגַּם לְהָר"ן לֹא יִקְשָׁה מְגַמְרָא דִּידוֹן דִּי"ל דְסוּבֵר דְגַמְרָא דִּידוֹן לֹא יִפְלוֹג אִירוּשְׁלַמִי אַף הָא דְקָרִי רַב אֶסִי בְּהוּצַל בְּאַרְבֵּיסֵר וּבְחַמִּיסֵר מְשׁוּם דְרַב אֶסִי חִפֵּץ לְצִאָת גַּם הֵל לְכַתְחֲלָה וְלִכּוֹן הָוָה מִתְּנָה אַם דִּינוֹ בַט"ו אֵינוֹ רוֹצֵה לְצִאָת בִּי"ד וְאֵם אֵינוֹ רוֹצֵה לְצִאָת לֹא יִצָּא אֶפְּלוּ אִי אֶמְרִינּוּ מִצְוֹת א"צ כְּנוּנָה וְגַם בְּדִיעֵבַד לֹא יִצָּא לְכֹן קָרָא גַם בַט"ו.

אַף בְּדְבָרֵי הָרַמְב"ם א"א לֹאמַר כֵּן שֶׁהֵיָה מִתְּנָה פִּינּוֹ שֶׁהַרְמַב"ם כָּתַב שֶׁמְבָרְכִין בְּיוֹם י"ד מְפָנֵי שֶׁהוּא זְמַן קְרִיאָה לְרֹב הָעוֹלָם, וְאִי מִתְּנָה שֶׁאִינוֹ רוֹצֵה לְצִאָת בְּקְרִיאַת י"ד אִי זְמַנּוֹ בַט"ו א"כ הָוָה לִיהָ בְּרַכְתּוֹ לְבַטְלָה שֶׁבִּירוּשְׁלַמִי בִּי"ד א"כ יִהְיֶה מוֹכַח שֶׁשִׁטַּת רַבִּינוֹ דְכֵּן כְּרֵף אֵינוֹ יוֹצֵא גַם בְּדִיעֵבַד בְּקְרִיאַת י"ד דְלֹא כִּהִירוּשְׁלַמִי וּמְקוּרוֹ יִהְיֶה מְרַב אֶסִי שֶׁקָּרָא בְּהוּצַל בְּאַרְבֵּיסֵר וּבְחַמִּיסֵר וּבְלֹא תְּנָאֵי הָוָה וּמוֹכַח שֶׁגְּמָרָא דִּידוֹן לֹא סְבִירָא לִיהָ כִּהִירוּשְׁלַמִי וּפּוֹסֵק כְּגַמְרָא דִּידוֹן וְלִכּוֹן קוֹרְאִין בְּשֵׁנֵי הַיָּמִים וְכו' אֲבָל הָר"ן יִלְמֹד שֶׁרַב אֶסִי הֵיָה רוֹצֵה לְצִאָת הַלְכַתְחֲלָה יִהְיֶה מִתְּנָה וְהֵיָה קוֹרָא בְּלֹא בְּרַכָּה וְהֵיָה עוֹשֶׂה לְפָנִים מְשׁוּרַת הַדִּין דְעַל פִּי דִּין יִצָּא בִּי"ד כִּהִירוּשְׁלַמִי.

הַל' חֲנוּפָה. פֶּרֶק ד' הַל' ט'.

גַּר חֲנוּפָה שֶׁהַדְּלִיקוֹ חֲרַשׁ וְכו' וּמִוֹתֵר לְהַדְּלִיק גַּר חֲנוּפָה מִגַּר חֲנוּפָה ע"כ וְהַשִּׁיג הָרַאב"ד וְז"ל אִמַר אַבְרָהָם עַל יְדֵי קִינּוּסָא ע"כ וּבִיָּאֵר הַלַח"מ כְּנוּנַת הַשְּׁגַת הָרַאב"ד דְבִשְׁבַת ס"ב. אִיתָא רַב

אמר אין מדליקין מנר לנר חד אמר טעמא דרב משום ביזוי מצנה וחד אמר טעמא דרב משום דקא מכחיש מצנה מ"ב איכא בינייהו דקא מדליק משרנא לשרנא מאן דאמר משום ביזוי מצנה משרנא לשרנא מדליק מאן דאמר משום אכחושי מצנה משרנא לשרנא נמי אסור והקשו שם בגמרא למ"ד משום אכחושי מצנה ואסוקי בקשאי וסובר הרמב"ד פ"ג דאסיק בקשאי אית לן למיפסק טעמא דרב משום ביזוי מצנה וכיין דקיי"ל כשמואל משום דרבה עביד פותיה וא"כ ע"י קינסא שרי ולכן פתב בהשגות ע"י קינסא ע"כ ועיי"ש בלח"מ ועוד הקשה הלח"מ פ"ג דפסק רבינו דע"י קינסא אסור א"כ פסק כמ"ד אכחושי מצנה א"כ אמאי פתב בהל' מע"ש פ"ג הי"ט מעשר שני אין שוקלין פנגדו אפילו דינרי זבוב ואפילו לחלל עליהם מע"ש אחר גזירה שפא לא יכוין ממנו משקלו וכו' ע"כ וכיין דפסק דע"י קינסא אסור ה"ה לו לומר דמע"ש אין שוקלין פנגדו משום ביזוי מצנה דדמי לקינסא דבגמרא שבת לא מוקי רבה מטעם גזירה אלא אי אמרינן דקינסא שרי אבל למ"ד קינסא אסור אז אין שוקלין פנגדו במע"ש מטעם ביזוי מצנה וא"כ סותר את עצמו ע"כ יעיי"ש ונ"ל דשיטת רבינו הוא דמדליקין מנר לנר וקינסא אסור הוא משום דאח"כ אמרינן שם בגמרא כ"ב: מאי הוי עלה אלמא דגמרא לא סמך על מאי דעביד רבה פותיה דשמואל וכן פירשו בתרוץ ראשון דאינו תופס דברי רבה עיקר וכו' ועיי"ש וא"ר הונא בריה דרב יהושע חזינא אי הדלקה עושה מצנה מדליקין מנר לנר ואי הנחה עושה מצנה אין מדליקין.

והקדעתו הוא פה משום דמביא הגמרא לעיל ממנורה דמקדש דמדליקין מנר לנר אלמא דליכא משום אכחושי מצנה גבי מנר לנר לכן הכריע רב הונא וכו' אי הדלקה עושה מצנה אז יהא הוכחה ממנורה דמדליקין הסברא הוא משום שנעשה המצנה מיד ליכא ביזוי מצנה.

דאכחושי נמי משום ביזוי מצנה אבל אי הנחה עושה מצנה אין מדליקין דליכא הוכחה ממנורה דשם נעשה המצנה מיד אבל פאן לא נעשה המצנה מיד לכן איתא ביזוי מצנה ואין מדליקין אלמא דרב הונא וכו' מכריע אי נעשה המצנה מיד מדליקין דאז ליכא ביזוי מצנה.

אבל אי נעשה המצנה אח"כ וכ"ש בקינסא דאסור משום דכשנעשה המצנה אח"כ הוי ביזוי מצנה וכיין דקיי"ל דהדלקה עושה מצנה דהדליקו חרש וכו' לא עשה פלום רמב"ם שם הל' ט' לכן פסק הרמב"ם דמדליקין מנר לנר אבל בקינסא אסור משום דרב הונא בעיקר הדין של ביזוי מצנה בנר חנוכה פוסק פרב אבל במיד פלומר שהיינו שמיד נעשה המצנה לא הנה ביזוי מצנה ובז"נ מה דהקשה הלח"מ ממע"ש משום דמצינו דלענין צצית פסק כשמואל דמתירין מבגד לבגד דכן פסק בה' צצית פ"א הי"ג ומותר להתיר צצית מבגד זה ולתלותם לבגד אחר וכו' אלמא דפסק כשמואל בצצית ומדוע ומסתבר דהכרעת רב הונא הוא בנר חנוכה אבל בצצית לא הכריע וממילא נשאר כשמואל משום דרבה עביד פותיה וגם רב הונא לא פליג אצצית אלא לענין נר חנוכה חושש לביזוי מצנה ולכאורה יקשה מ"ש הא בצצית נמי פ"ג דמתירין מבגד לבגד לא נעשה המצנה מיד אלא אח"כ כשתולה בבגד החדש ונהנה כמו קינסא או כמו דאמרינן דאי הנחה עשה מצנה וכו' וא"כ אמאי פסק בנר חנוכה בקינסא אסור ובצצית פסק דמתירין מבגד וכו' הא הוי תרתי דסתרי ולו יהא דרב הונא וכו' סובר פן אבל מדוע סובר רב הונא פן ונ"ל דע"כ רב הונא וכו' מחלק פן דמצינו דבצצית פוסק רבינו בפ"ג מה' צצית הל' י' דצצית אינו חובת טלית אלא חובת האיש שיש לו טלית וכלי קופסא פטורים מן הצצית ובז"נ דחילוק יש מנר חנוכה דבשעה שמדליק מזה לזה הנה הנר שדולק נר מצנה פלומר שעשה מצנה עתה בשעה שדולק ולכן הנה ביזוי מצנה אם מדליקין אחרת ע"י קינסא ממנה אבל בצצית בשעה שמתיר הצצית מסתמא אינו

לבוש עתה כדי שלא יעבור בעשה מיד ואינו עושה המצוה עתה פניו דצצית לאו חובת טלית הוא דכן פוסק הרמב"ם פ"ג הל' י' מהל' צצית ולכן ליכא ביזוי מצוה ולכן פסקינו בזה כשמואל דעביד רבה פותיה.

ורב הונא וכו' נמי יספור פן משום דלא מכריע ע"ז ומשום חילוק הנ"ל ולכן פסק רבינו דמתירין צצית מנגד וכו', ולפז"נ נמי במע"ש משום דבמע"ש נמי עתה אינו עושה המצוה אלא פשיהא בירושלים ואכל שם וא"כ לא שייך ביזוי מצוה דיהא אסור לשקול פנגדו דדמי לקונסא דהמצוה נעשית אח"כ ז"א פניו דעתה אינו עושה מצוה במע"ש ולכן ליכא משום ביזוי מצוה ולכן על פי דין מותר לשקול אלא דאסור משום גזירה שמה נא יכוון ממנו משקלו וכו' ולכן פסק הרמב"ם דאינו אסור אלא משום גזירה.

אף מסוגית הגמרא דמשמע דלמ"ד קונסא אסור הנה הטעם של אין שוקלין פנגדו וכו' על פי דין משום ביזוי מצוה ולא משום גזירה וקשה ע"ז אף ז"א דהגמרא אזלא להס"ד קודם הכרעת רב הונא וכו' שלא ידענו עוד מהחילוק אם עשה מצוה עתה או לא ולכן שייך במע"ש נמי משום ביזוי מצוה או קונסא אסור, אבל לפי המסקנא פהכרעת רב הונא וכו' וכדי שלא יסתור דין של צצית מנר חנוכה מוכרחים אנו לחלק דתליא אם נעשה המצוה עתה אז שייך ביזוי מצוה ואסור ואם עתה לא נעשית המצוה אז אין שייך ביזוי מצוה וכהנ"ל וא"כ במע"ש נמי אין נעשית המצוה עתה אלא בירושלים ולכן לא שייך ביזוי מצוה ואסור רק משום גזירה אפינו אי אמרינן קונסא אסור וניחא פסקי רבינו ולא סתרי אהדדי ---- בעה"י.

הל' אישות. פרק ג' הל' ב'.

נתנה היא וכו' ואם נתן הוא ואמרה היא ה"ז מקודשת מספק ע"כ והכי איתא בקדושין ה: נתן הוא ואמרה היא ספיקא הוא וחישינן מדרבנן אף הרי"ף לא הביא ספיקא היא רק חישינן מדרבנן וצריכה גט ונהר"ן נתעורר על זה וכתב דאפשר שבכל ספק קידושין א"צ גט מד"א דאוקמא אנשה אחזקתה וכו' אבל הרב אלפסי ז"ל כתב לקמן וכו' בבעיא דרב מרי בכלב שרץ אחריה דסלקא בתיקו דהנה ליה ספיקא ד"א ולחומרא וצ"ע עכ"ל ונ"ל דה"ל דהרי"ף אינו לומד כפירש"י דהספק משום דכתוב פי יקח ולא תקח ולכן אמרה היא ספק הוא אי דמיא לכי תקח אלא ללמוד כשיטת הרמ"ה הובא במ"ל שם דספק דנתן סתם יוכל להיות שנתן לשם מתנה וכו' אמרה היא הריני מקודשת לה שמה לא חש לדבריה כי האיש יוכל לישא פמה נשים לכן לא איכפת לו למחות ולכן שמתק או"ד פניו ששמתק מספיק לדבריה ומקודשת זאת הוא הספק של נתן הוא ואמרה היא ובז"נ הרי"ף דלכף לא הזכיר ספיקא הוא פניו דספק הוא אם עושה מעשה הקדושין או נתן לשם מתנה וא"כ ספק הוא לעדים ג"כ והנה מקדש בלא עדים כמו שכתב הב"ש גבי ספק קרוב לו ספק קרוב לה פירש הב"ש דמירי דוקא בשתיפתי עדים אחת אומרת קרוב לו וכו' אבל אם הוא ספק לעדים לא הנה ספק גירושין דהנה מגרש בלא עדים וה"נ פאן פניו דספק הוא לעדים הנה מקדש בלא עדים ולא הנה קדושין פלל ולכן לא הזכיר הרי"ף ספיקא הוא דבאמת לא הנה קדושין פלל פניו דספק הוא לעדים ואי קשיא א"כ גבי פלג רץ אחריה אמאי כתב הרי"ף דהנה ספיקא ד"א הא שם ספק הוא אם נתרצית לקדושין או לא א"כ יתא נמי חסרון משום מקדש בלא עדים ואמאי הוי ספיקא (וא"ל משום דבכלב רץ אחריה הנה ספק אם יש דין פסוק משום שמתחייב להציל ז"א דמ"מ מחויבת לשלומי כמו שפירש הריטב"א ונהנה פסוק) ונ"ל דהר"ן כתב בנדרים ל'.

ו"ל פִּינּוֹן דְּהַתּוֹרָה אֲמָרָה כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְלֹא כְּתוּב כִּי תִלְקַח אִשָּׁה לְאִישׁ לֹא כֹּל הַיְמִנָה שְׁתַּכְנִיס עֲצָמָה לְרֵשׁוֹת הַבַּעַל אֲלָא מִפִּינּוֹן שְׁמִסְפָּמַת לְקַדּוּשֵׁין הֲרֵי הִיא מְבַטְלַת דְּעֵתָהּ וְכוּ' וּמְשׁוּנָא נִפְשָׁה כְּדָבָר שֶׁל הַפֶּקֶר וְהַבַּעַל מְכַנִּיסָה לְרֵשׁוֹתָהּ עַכ"ל נִמְצָא לִפ"ו דְּהִיא אֵינָה פּוֹעֵלַת בְּקַדּוּשֵׁין אֲלָא הַבַּעַל וּמַצַּד הַבַּעַל אֵיכָא מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין וּמַצַּדָּה הוּא רַק אִם אֵינָה רוֹצָה אֲזַי מַעֲפֵכַת אֶת פְּעוּלַת הַבַּעַל שְׁלֹא יַעֲשֶׂה חִלּוֹת שֶׁל קַדּוּשֵׁין וּלְפָנֵינוּ דְּעֵדִים צָרִיכִים לְרֵאוּת רַק אֶת מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין וְלֹא הַחִלּוֹת וְלָכֵן אִם סָפֵק הוּא לְעֵדִים אִם הוּא רוֹצָה בְּקַדּוּשֵׁין אֲזַי סָפֵק הוּא אִם רוֹאִים מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין דִּילְמָא נּוֹתֵן לְשֵׁם מִתְּנָה וְלָכֵן הֵנּוּ חִסְרוֹן מִטַּעַם מְקַדְּשׁ בְּלֹא עֵדִים וְלָכֵן בְּנִתְּנָה הוּא וְאֲמָרָה הוּא הֵנּוּ מְקַדְּשׁ בְּלֹא עֵדִים פִּינּוֹן דְּסָפֵק הוּא לְעֵדִים וְכַהֲנָ"ל אֲבָל בְּפֶלֶב רַץ אַחֲרֵיהּ הַסָּפֵק הוּא רַק אִם הוּא נִתְרַצִּית לְקַדּוּשֵׁין דְּאֲמָרָה מִד"א חַיּוּבֵי מַחֲבֵיבַת לְאַצִּילָו אֲבָל הוּא בְּנִדְאֵי מְרוֹצָה לְקַדּוּשֵׁין וְלָכֵן הֵנּוּ מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין רַק סָפֵק הוּא בְּחִלּוֹת וְלָכֵן אֵינּוּ חִסְרוֹן מִטַּעַם מְקַדְּשׁ בְּלֹא עֵדִים [ואחז"ר שְׁמַעְתִּי כִּי עֲצַם הַסְּבָרָא הֲנָ"ל בְּסָפֵק מַצִּידָה אֵינּוּ חִסְרוֹן מִטַּעַם מְקַדְּשׁ בְּלֹא עֵדִים כְּבָר הַקַּדִּימָנִי הוּא א"מ וְאֵינּוּ תַח"י לְעֵינֵינוּ אֲצִילוֹ].

וְשִׁיטַת הַרְמַב"ם שְׁפָתָהּ נִתְּנָה הוּא וְאֲמָרָה הִיא ה"ו מְקַדְּשֵׁת מִסָּפֵק וְלֹא הֵנּוּ כְּמַקְדְּשׁ בְּלֹא עֵדִים וּי"ל דְּסוֹבֵר דְּאֵימַתִּי הֵנּוּ חִסְרוֹן בְּעֵדִים אִם לֹא רָאוּ כְּשִׁיּוּכְלוּ לְרֵאוּת יוֹתֵר אֲבָל כָּאֵן סָפֵק לְכוּ"ע בְּמַצִּיאוֹת כְּזֹאת וְלָכֵן לֹא הֵנּוּ כְּמַקְדְּשׁ בְּלֹא עֵדִים וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מְצִינוּ ב"ב נ"ו: שִׁיטַת הַרְשֵׁב"ם לְעֵנִין חֲצִי דְּבָר דְּאֵימַתִּי הֵנּוּ חֲצִי דְּבָר דְּנִקָּא בְּשָׁנִים אוֹמְרִים אַחַת בְּגַבְיָהּ וְכוּ' דְּהִנֵּה יָכוֹל לְרֵאוּת גַּם אֶת הַשַּׁעַר הַשְּׂנִי בְּשַׁעַר שְׂרָאָה זוּ.

אֲבָל בְּשָׁנֵי חֲזָקָה שְׁשָׁנִים אוֹמְרִים בְּרֵאוּשׁוֹנָה וְכוּ' לֹא הֵנּוּ חֲצִי דְּבָר דְּמִי שְׂרָוּאָה אֲכִילַת שְׁנָה זוּ אֵינָה יָכוֹל לְרֵאוּת שֶׁל שְׁנָה שְׁנִיָּה אִא"כ שׁוּהָה וְכוּ' וְה"נ כֵּן יִהְיֶה סְבֵרַת הַרְמַב"ם אֲבָל הַר"י ר' לְשִׁיטַתוֹ שְׁלוּמֵד גַּם שֵׁם דְּלָכֵן לֹא הִנֵּה חֲצִי דְּבָר בְּשָׁנֵי חֲזָקָה פִּינּוֹן דְּתוֹעִיל לְעֵנִין פִּירוֹת שְׁמַחֲנוּב לְשֵׁלֵם אִם לֹא יִהְיֶה לוֹ עֵדִים לְכָל שְׁנֵי חֲזָקָה וְאֵינּוּ סוֹבֵר כְּשִׁיטַת רֵשֵׁב"ם.

דְּסְבִירָא לִיהּ אֲפִילוּ אִם אֵינּוּ יָכוֹל לְרֵאוּת מ"מ הֵנּוּ חֲצִי דְּבָר וְה"נ ל"ש וּלְפִי שְׁבִיבְרָנוּ שִׁיטַת הַר"י ר' יִהְיֶה נִיחָא ג"כ מַה שְׁהוּבָא בְּמַרְדְּכֵי רִישׁ פ"ק דְּקַדּוּשֵׁין אִם אֶחָד קִידֵשׁ בְּתָהּ סְתָם וְתוּכ"ד פִּירֵשׁ אֵיזָה שְׁחָשֵׁב וּפִירֵשׁ מר"ם דְּלֹא מְהַיִּי תוּכ"ד בְּקַדּוּשֵׁין וְהֵנּוּ קַדּוּשֵׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה ע"כ וְאֵינּוּ מוּבָן פִּינּוֹן שְׁמַבְאָר שְׁפָה הִנֵּה כְּנֻנְתּוֹ אִמְאֵי אֵינּוּ נֶאֱמָן מ"ש מִתְּשׁוּבַת מִיְיָמוּנֵי בַהֲל' אִישׁוֹת ס' ג' וְז"ל רָאוּבֵן שְׁשַׁלַּח לְקַדְּשׁ אֶת לֵאָה וְכֹאשֶׁר בָּא שְׁמָה הֲרָאָה לָהֶם הַהֲרָשָׁאָה שֶׁל הַשְּׁלִיחוֹת וּבַעַת קַדּוּשֵׁין שְׁמַעוּ הָעֵדִים שְׂאֵמֵר לִי וְאֵמֵר לִי מְדוּעַ לֹא אֲמַרְתָּ לְרָאוּבֵן וְנִשְׁבַּע שְׁכַנְנוּתוֹ הִנֵּה לְרָאוּבֵן עֵי"ש וְכַתֵּב דְּנֶאֱמָן מִשׁוּם דְּלֹא אֵינְתִּיחֻזַּק אַע"פ שֶׁהוּא דְּבָר שְׁבַעֲרוּהּ וְא"כ כָּאֵן נָמִי מ"ש דְּאֵינּוּ נֶאֱמָן וּלְפִי הַגַּל"ג הַמְרַדְּכֵי דְּהֵנּוּ חִסְרוֹן בְּהָעֵדִים דְּמַקְוֵדֵם רָאוּ מַעֲשֵׂה עַל חִלּוֹת סָפֵק וְאַח"כ מְבָאָר שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה עַל חִלּוֹת נִדְאֵי וּמַעֲשֵׂה כְּזֶה לֹא רָאוּ הָעֵדִים וְלָכֵן הִנֵּה חִסְרוֹן בְּהָעֵדִים וְלָכֵן לֹא הִנֵּה רַק חֲנוּת קַדּוּשֵׁין שֶׁל סָפֵק וְאֵי קִשְׂיָא בְּתִשׁוּבַת מִיְיָמוּנֵי נָמִי לִיהֲוֵי חִסְרוֹן בְּהָעֵדִים שְׁהָעֵדִים שְׁמַעוּ רַק לִי רַק אַח"כ הוּא מְבָאָר דְּכַנְנוּתוֹ הִנֵּה לְצוּרָה מְשַׁלְחוֹ וְהָעֵדִים צָרִיכִים לִידַע בְּעַת מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין אֶחָד ז"א דְּהָעֵדִים רָאוּ מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין דְּהֵינּוּ שְׂרָאוּ שְׁהָאָשָׁה קְבֵלָה הַקַּדּוּשֵׁין וְרָאוּ מִי עָשָׂה מַעֲשֵׂה הַקַּדּוּשֵׁין דְּהַמַּעֲשֵׂה הִנֵּה שֶׁל שְׁלִיחַ בְּכָל אֲנָפֵן רַק אִם הוּא שְׁלִיחַ אֲזַי הַחִלּוֹת הוּא בְּעַד הַמְשַׁלַּח אֲבָל הַפְּעוּלָה הוּא מְתִיחַס לְשְׁלִיחַ וְגוּף הַמַּעֲשֵׂה שְׁיָיֵךְ לְרֵאוּת הָעֵדִים.

אבל החלות אינו שייך לעדים לכן אע"פ שלא ידעו בעת מעשה למי נתקדשה אם מבאר אח"כ מהני ועוד דשם זולת זה ל"ק דשם מיירי שחזר וקדשה שנות לראובן אלא דהשאלה הנה אם צריף גם גט משליח ונמצא דלקדושי ראובן לא הנה ספק במעשה הקדושין.

ובז"נ נמי מה שלכאורה יקשה הרמב"ם פ"ב מהל' גירושין הל' י"ט. אם קידשה אביה ומת מתגרשת משיגיע גט לנדה אם מבקנת בין גיטה לד"א וכו' ויקשה איה מתגרשת הא לגירושין צריף עדי מסירה ואין מעידין לקטנה כמו שפכת הרמב"ם פ"י מהל' גירושין הל' ט' בקטנה אינה עושה שליח לקבלה מפני ששליח קבלה צריף עדים ואין מעידין על הקטן וכו' א"כ יקשה פנ"ל ובז"נ דעדים צריף רק על מעשה הגירושין והמעשה הוא מצד הבעל והוא גדול אבל היא אינה פועלת בגירושין כמו שאינה פועלת בקדושין ולכן מצידה ליפא מעשה ועל החלות א"צ עדים ולכן מהני ול"ד לשליח קבלה של קטנה ושם יעידו על מינוי שנה ולכן הנה אין מעידין לקטנה ולא מהני עשיתם ובז"נ מה דהובא בשג"א שיטת הר"י ברזילי דאב יכול נקדש לבנו קטן מטעם זכיה ויקשה לכאורה ליהוי חסרון משום דקידושין צריף עדים ואין מעידין לקטן ובז"נ דהעדים צריכים לראות ולהעיד רק על המעשה ולא על התנות והמעשה הוא דאב והאב הוא גדול רק בהחלות הוא לקטן לכן אין חסרון מטעם אין מעידין לקטן ובז"נ דלכאורה יקשה בקטן בן ט' שפא על יבמתו שקנה דוקא כמאמר מדרבנן (יבמות צ"ו): ויקשה פנין דליבום א"צ דעת שבין בשוגג ובין במזיד קנה וביאת בן ט' הנה ביאה פנין שפא על אחת מן העריות מומתין על ידו ולר"י ברזילי נראה דיוכל היות אשה גם לקטן וא"כ אמאי אינו קונה קטן בן ט' מד"א ובז"נ פנין דליבום צריף עדים כמבואר בשה"ג סוף פ' בית שמאי בשם ריא"ז דליבום צריף עדים וכן באהע"ז סימן קס"ו סעיף ב' ברמ"א ובפת"ש ואין מעידין לקטן וכאן הוא מעשה דקטן לכן אינו יכול לקנות יבמה מד"א.

אף זולת זה נמי לא קשה מיבם בן ט' שנים וכו' דאיתא בקידושין י"ט. אמר רב אשו הקא ביבם בן ט' שפא על יבמתו מהו דתימא פנין דמד"א חזנה ליה וכו' לחייב משום א"א קמ"ל אשך ינאף את א"א פרט לאשת קטן ופירשו בתוס' דאי לאו האי קרא דמעטיה ה"א דמד"א חזובה פאשתו קמ"ל שאינה קונה אותה אלא מדרבנן וכו' אלמא דגזה"כ הוא דלא מהני יבום בקטן בן ט' ולא משום דצריף עדים ליבום.

ורש"י פירש שם דמד"א חזנה ליה מקנה ליורשה וכו' והקשו בתוס' דהא ביאת בן ט' אינו אלא מדרבנן ולפוסלה על האחין וכו' אבל ליורשה ולשאר דברים לא הנה פאשתו ונ"ל ליישב קושית תוס' כי הובא בהרה"מ פ"ה מה' יבום ונחליצה ה' י"ח דעת הרמב"ן דקטן בן ט' ביאתו קונה מד"א לכל דבר של יבום אבל אינה כא"א להתחייב עליה כדאי' פ"ק דקידושין י"ט.

וכו' אבל מדבריהם עשו אותו כמאמר לגמרי והא דקני ליה מדין תורה טעמא דמילתא פדתני עלה בתוספתא דמכילתין זה הפלל כל ביאה שצריכה דעת אין ביאתו ביאה אינה צריכה דעת ביאתו ביאה ע"כ ובז"נ דרש"י יספור פשיטת הרמב"ן דמד"א קנה לכל דבר אף מהקרא ממעט מפיתה והא דאמרינן עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול זהו דרבנן עשו אותה שלא יקנה אלא כמאמר אבל מד"א קנה אף לכאורה והא הוכחה מרש"י ומרמב"ן דליבום לא בעו עדים דאי צריף עדים וקשה הא אין מעידין לקטן ואמאי קנה קטן מד"א אלא מוכח דא"צ עדים וכן יהא מוכח מתוס' שסברי דאי לאו קרא הו"א דמד"א קנה ואי צריף עדים הא אין מעידין לקטן ובכל אופן מהסוגיא הנ"ל מוכח דא"צ עדים ליבום בין נלמוד פירש"י ובין נלמוד פתוס' מוכח דאין צריף עדים ליבום.

ואם פון יקשה על הריא"ז מהסוגיא הנ"ל ואחר זה מצאתי בס' מנחת חינוך שמכריח דלשיטת הכ"מ יבום אין צריף עדים מטעם זה דאין מעידין לקטן ואמאי מהני ביבום קטן.

אף באמת מוכרח הוא מסוגיא דקידושין הנ"ל לכן נ"ל די"ל פן דל"ד לאין מעידין לקטן מה שכתב הרמב"ם דלפיכך אין קטנה משונה שלים משום דצריף עדים לשלים קבלה ואין מעידין לקטן דשאני התם פי בפועל אינו נוגע להעולם מה שמיוחדתה השלים דעד שימתן הבעל לשלוחה הגט לא תתגרש וא"כ מה שמעידין או שצריכים להעיד שמיוחדתה השלים אין מעידין אלא לקטנה ולכן הנה חסרון משום אין מעידין לקטן אע"ג מה שצריף עדים הוא מפני שיהא נוגע להעולם מ"מ זו הפעולה בפ"ע של המינוי אינו אלא פעולת קטנה ואין שייך לכל העולם ולכן אין מעידין בזו לכל העולם אלא לקטן ולכן שייך אין מעידין לקטן.

אבל שקידוש את פלונית הוא נוגע עתה מיד לכל העולם שנגאסרה לכל העולם משום א"א וצריף עדים מפני שהוא ענין כללי לכל העולם (ועיין בתוס' גיטין ג' ד"ה דקי"ל) ומה שצריכין להעיד אינו דוקא למקדש אלא לכל העולם שנגאסרה אשה פלונית לעלמא ע"י פעולת המקדש ולכן ניחא דאפילו אמרינן דליבום צריף עדים ל"ק מאין מעידין לקטן פיון דהעדויות אינו דוקא לקטן אלא לכל העולם אף הקטן ג"כ נכלל עדות זו ולכן אין שייך החסרון משום אין מעידין לקטן וניחא.

אף צריף לברר איהו היא דעת הרמב"ם ענין קטן פן ט' שפא על יבמתו אם קנה מד"א כשיטת רש"י או דלא קנה כשיטת תוס' והנה בהרמב"ם פ"ב מה' סוטה הל' ב' פתב ואלו הן הנשים שאינן ראיות לשמות וכו' וגדולה אשת הקטן וכו' ובה' ג' פתב ומנין שאינה ראויה לשמות שנגאמר וכו' תחת אשה פרט לאשת קטן וכו' ואי אין לו אשה מד"א אמאי צריף קרא אלא מוכח שייספור פ"ש"י דקטן פן ט' שפא על יבמתו קנה מד"א וא"ל דמשכחת ע"י יעוד ז"א דיעוד ליכא בקטן פמבואר בה' עבדים פ"ד ה' ז' (וא"ל דיספור כר"י ברזילי דהאב יכול לקדש בעד בנו קטן משום זכות ולכך מצריף קרא ז"א פיון דתאסר עליו לעולם בנדאי אמיגדיל ימחה ונמצת שלא חל הקידושין ואינה א"א ולא שייך שתשתה ול"צ קרא ע"ז) אף יקשה דסותר את עצמו דבה' נדרים פ"ב ה' י"ד פתב הקטן אין לו אישות לפיכך אינו מקפר ע"כ ואי דקטן פן ט' שפא על יבמתו קנה מד"א משכחת דיש נו אישות יכול להפר אלמא דלא קנה וצ"ע שם פ"ק ג' הל' כ"ג.

כל המקדש אשה בין ע"י עצמו בין ע"י שליח צריף לברר קודם הקדושין או הוא או שלוחו פדרף שמברכין על כל המצות ואם קידוש ולא בירף לא יברר אחר הקדושין שזו ברכה לבטלה ומה שנעשה פבר נעשה עכ"ל והראב"ד פתב אין אנו נוהגין פן אלא מקדש ואם"כ מברר והטעם מפני שהדבר תלוי בדעת אחרים שאם תמאן האשה ולא תרצה הרי הברכה לבטלה וכו' ע"כ.

ויש לחקור לשיטת הרמב"ם דמברר בקדושין דוקא עובר לעשייתו ולא אם"כ איהו יתא אם קידוש על לאחר ל' יום אם יוכל לברר אחר המעשה קודם החלות אם כ"ז שלא נגמר החלות יכול ג"כ לברר דצריף שיהא רק קודם הגמר או דצריף דוקא קודם המעשה דמצוינו בתשובת הרי"ף סי' רצ"ו דאם מל ולא פ"ע דמותר לברר אחר המילה קודם הפריעה פיון דאם לא פ"ע המילה אלמא דבאמצע מעשה מותר לברר וא"צ דוקא קודם ולכן יש להסתפק אי קודם החלות יוכל ג"כ לברר פיון דלא נגמר עוד החלות ויש לכאורא להביא ראיה דאיתא במס' ברכות י"ג.

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא והובא בתוס' שם ד"ה היה קורא הירושלמי אמר ר' אבא זאת אומרת ברכות אינן מעפבות אע"פ שלא אמר שלפנייה ולאחריה יצא והקשה בתוס' שם הא בפ"ק מסקינן דסדר ברכות אינן מעפבות הא ברכות מעפבות ותירצו דהתם מירי בצביבור וכו' ולכן מעפב אבל ביחיד לא מעפב ע"כ והקשה השג"א בתשובה סימן כ"ו וכן הגר"א ז"ל דהא דאמרינן ברכות מעפבות היינו דוקא לענין מצות ברכה שאף באהבה רבה לא יצא אם לא אמר אח"כ ברפת יוצר אור אבל במצות ק"ש יצא אפילו בלא ברכה כדמוכח הירושלמי ממשנתנו ותירץ השג"א דראיית התוס' יהיה מזה כיון דבמטא זמנא מברך אח"כ יוצר אור אע"פ שצריך עובר לעשייתו ויוצר אור הוה ברכה שלפנייה ואיך מברך אח"כ אלא מוכח שמצות ק"ש תלוי אם מברך אח"כ יוצא בק"ש ואם לאו לא יצא לכן הוה עובר לעשייתו אלא דברכות מעפבות וזאת היא קושית תוס' ע"כ וא"כ יתא ראייה לחקירתנו הנ"ל מדברי השג"א דהכא קרא ק"ש קודם אלא כיון שאינו יוצא עדיין קודם ברכה מקרי עובר לעשייתו ויוכל לברך א"כ יהא המקדש לאחר ל' נמי שיוכל לברך קודם החלות דבק"ש נמי כיון שקרא מקרי שעשה כבר את הפעולה אלא כיון שלא יצא הוה קודם חלות ויוכל לברך וה"נ ל"ש [וא"ל כיון דמחוסר פאן פעולת הברכה היה בלא נגמר המעשה ז"א דהברכה הוה רק בגדר תנאי] אף תירוצו של השג"א קשה דלא שייך בזה עובר לעשייתו שאין ברפת ק"ש כברפת המצות דיהא שייך דין עובר לעשייתו דהא קורא לאח"כ קורא בברכותיה אלא דתקנו סדר קריאה כך ולא ברכה על מצות ק"ש וגם השג"א בעצמו העורר אח"כ כן ונ"ל לפשוט החקירה הנ"ל מתה"ד דהובא באו"ח סי' של"ט סעיף ד' אין פודין הדין בשבת והוא מתה"ד.

והובא במ"א מתה"ד דאם חל פדיון הדין בשבת איך יעשה וא"ל ותן המעות לכהן בע"ש מ"מ איך יעשה עם הברכות דאין לברך מע"ש דלא שייך לומר וצונו עתה כיון שעדיין לא חלה עליו המצוה ובשבת נמי לא דהשתא לאו מידי קעביד לכן ימתין עד יום א' ע"כ ואי נימא דיוכל לברך קודם החלות יתן המעות מע"ש ויקבע שעת חנוות בשבת בזמן דיועה וקודם מעט וברך אלא מוכח דצריך לברך דוקא קודם המעשה אבל לאחר המעשה וקודם החלות אינו יכול לברך דכה"ג לא מיקרי עובר לעשייתו.

אף הרע"א בתשובה סי' קנ"ט העיר על התה"ד אם החלות יהא בשבת יהא אסור משום שבות היכא דעושה מעשה קנין בחול והחלות יהא בשבת אף נ"ל דרש"י פירש בביצה ל"ז. מקח וממכר אסור גזירה שמה יכתוב ומשום ממצוא חפציה וכו' י"ל דזה שייך דוקא אם עושה מעשה בשבת אבל לא כשהחלות הוא ממילא ומעשה הקנין עשה בחול.

וראייתו שמביא הרע"א מירושלמי דיומא דהירושלמי לומד הא דתנן מתקינין לו אשה אחרת לומד שמזמינין לו שאם תמות אשתו יקדשנה ביו"כ גופא ופריה שם ונא נמצא פקונה קנין בשבת ומשני משום שבות התירו במקדש והקשה רע"א הא אפשר בלא שבות היינו שיקדש עתה שייחול לאחר שתמות זאת אלא ע"כ דלא מרוויחים בזה דיהא ג"כ איסור שבות כיון דהחלות יהא ביו"כ עכ"ל אף יש לדחות ד אימא לה דלא אסור כה"ג משום שבות אף הא דלא תקנו שיקדש עתה שייחול לאחר שתמות זאת ואמאי התירו לקדש ביו"כ י"ל דהירושלמי לאחשיב זאת לאפשר בלא שבות שיקדש שייחול לאחר שתמות דהא לדברי התה"ד וכפי שביארנו אם יקדש לאחר ל' לא יוכל לברך אחר המעשה קודם החלות וה"נ ל"ש שייברך ביו"כ כיון דלא עביד מעשה עתה לא יוכל לברך ברפת אירוסין וקודם יו"כ נמי לא יוכל לברך בשעת מעשה שמה לא תמות הראשונה

ולא יחול הקידושין ויהא ברכה לבטלה לכן לא חשיב פאן אפשר בלא שבות שיקדש שיחול לאחר שתמות פיון שלא יוכל לברך ולכן מותר לקדש ביו"כ שאין שבות במקדש אף לכאורה מוכח ממגילה ד'.

ר"י אמר לכן אין קורין המגילה בשבת מפני שעניניהן של עניים וכו' ופירש"י ואי אפשר בשבת ליתן מתנות עניים ויקשה לכאורה ותנו להם קודם שיתכפו בשבת אלא מוכח שגם זה אסור משום שבות.

אף יש לעיין דהובא בבאה"ט באו"ח סימן תרצ"ה חקירה אם שולח מתנות קודם פורים והגיע לידו בפורים אם יוצא י"ח משום מ"מ או מתנות לאביונים פיון ששלח קודם החיוב ע"כ ולכן י"ל שפאן יהא מוכח שלא יצא ולכן ליכא עצה ליתן להם קודם שבת ואין ראיה שאסור משום שבות אם יתן קודם שבת שיזכרו בשבת אף במ"א סימן תרצ"ד הובא בשם בהמ"א שלא יתן להם קודם פורים דלמא אכלי להו קודם וכו' אלמא דיצא אם נותן להם קודם פורים שיזכרו לאח"כ אי לא אכלי א"כ יהא מוכח שוב פהנ"ל שגם זה יהא אסור משום שבות פיון שהחלות יהא בשבת ולכן אין קורין את המגילה בשבת וכו' אף י"ל דזהו ג"כ הטעם בגמרא דחיישינן דלמא אכלי קודם ולכן ליכא עצה נקרא המגילה בשבת וליתן המתנות קודם וכו' אלא דיש להעיר על התה"ד דלכאורה יש לחקור בפדיון הבן שמחויב לפדות פשהוא בן ל' יום איהו הוא אי קודם ל' ליכא שום דין והחויב חל ביום ל' או דחויב איכא קודם ל' לפדות לאחר ל' ונ"ל להביא ראיה מהרמב"ם פ"א מה' בפורים ה' כ' ילדה שני זכרים ואין ידוע איזה מהן הבכור מת האב בתוך ל' ינתן מן הנכסים ה' סלעים לפהן מפני שקבר נתחייבו הנכסים ולכאורה יקשה הא החויב קודם ל' ליכא ומאי שייך שנסתעבדו הנכסים וא"כ כל אחד מהבנים ספק ואמאי ינתן וכו' אלא מוכח שדין חויב איכא גם בתוך נ' על לאחר ל' לכן שייך שנסתעבדו הנכסים מחיים דאב וא"כ לכאורה וקשה על התה"ד אמאי אין יכול לברך עתה פיון דבשבת אין יכול לפדות ועתה יש עליו חויב לפדות על יום נ"א שהוא בשבת וממילא מחויב לעשות עתה מעשה הפדיה פדי שיהא פדוי בשבת ושייך ג"כ לברך ע"ז וא"ל פיון שעשה אין חויב גמור לפדות לא שייך לברך וצוננו ז"א דאיתא קדושין ל"א.

בתוס' ד"ה דלא וז"ל מפאן מדקדק ר"ת דנשים מברכות על מ"ע שהזגר"מ אע"ג דפטורות לגמרי דאפילו מדרבנן לא מחייבי וכו' דאלת"ה היכי שמח רב יוסף ונהלא מפסיד כל הברכות כולן ע"כ והקשה הרא"ש שם בפ"ק סימן מ"ט איהו תאמר וצוננו במילתא דלא מחייבא לא מד"א ולא מדרבנן ע"כ.

ונ"ל דאיתא בעירובין צ"ו: דפריף שם אמאי לא מיחו חכמים במיכל בת שאול שהיתה מנחת תפילין ופירש"י משום בל תוסיף הנה להם למחות ובתירוץ שני בתוס' שם פירשו את שיטת רש"י שהיא מד"א ומשני כר' יוסי דנשים סומכות רשות ותקשי ס"ס הא הנה בל תוסיף ואמאי נשים סומכות ומאין הוא הלימוד של ר' יוסי שהתורה התירה פאן איסור בל תוסיף.

ונ"ל דקי"ל לילה ראשונה של פסח חובה לאכול מצה ושאר ימי הפסח רשות (פסחים צ"א:) והביא הגר"א ז"ל מירושלמי דכל שבועת ימי הפסח מצנה איכא לאכול מצה ולא חויב גמור ולכן פטור מתפילין גם בחוה"מ דנהה אות, אבל לילה הראשונה חובה היא לאכול מצה וכן איתא פסחים ע"ט: נשים בראשון לחד מ"ד הנה רשות או בשני הנה רשות לכו"ע וא"כ לכאורה יקשה אמאי יכולות להביא קרבן פסח הא הנה חולין בעזרה כמו שפירשו תוס' שם פ': ד"ה גזרק פיון

דמד"א פטור הנה חולין בעזרה וא"כ יקשה כנ"ל אלא ע"כ מזה ומהירושלמי הנ"ל מוכח דיש שני גדרים במצנה יש מצנה חיובית דאם אינו עושה עובר על מ"ע.

ויש מצנה שאינה חיובית דהיינו שאינו עובר על מ"ע אם אינו עושה אף אם עושה יש לו מצנה וזהו נקרא רשות וזהו נשים בראשון רשות ולכן לא הנה חולין בעזרה וכן מצה כל שבעת ימי הפסח הנה מצנה ולא חיוב וכן בנשים סומכות רשות לכן לא הנה בל תוסיף שאם עושות הנה מצנה וזהו דמשני הגמ' בעירובין על הא דפריה אמאי לא מיחו בידה חכמים משום בל תוסיף לשיטת רש"י נשים סומכות רשות פלומר ואם עושות הנה מצנה וכן במ"ע שהזגר"מ נמי דנשים אינן מחויבות אבל אם עושות הנה מצנה ולכן ליפא בל תוסיף ולכן לא מיחו חכמים במיכל בת שאול שהניחה תפילין וכן משמע לשון התוספתא פ"ש דסוטה האיש עובר על מ"ע שהזגר"מ משא"כ באשה ע"כ ולכאורה יקשה הלשון דהנה לכתוב דהאיש מחויב במ"ע שהזגר"מ משא"כ באשה ואמאי פתב לשון עובר על מ"ע וכו' ולפנהל"נ דאשמעינן דהאשה אינה עוברת במ"ע שהזגר"מ דדוקא האיש עובר ולא האשה אבל אם הנשים עושות יש להן מצנה ובז"נ שיטת ר"ת ממה שהקשה עליו הרא"ש דלכן נשים מברכות על מ"ע שהזגר"מ ויכולות לאמור וצננו פיון שאם עושות יש להן מצנה.

והרא"ש יספור פיון שאין חיוב גמור ל"ש לברך וצננו, א"כ לשיטת ר"ת כפי שביארנו שאפילו היכא דליפא חיוב יכולין לברך פיון שאם עושה הנה מצנה א"כ בפדיון הבן כ"ש דיוכל לברך פיון דעתה יש עליו חיוב לפדות ביום ל"א שהוא חל בשבת וכינן דבשבת אינו יכול לפדות א"כ איפא עליו חיוב לעשות מעשה כדי שייהא פדוי בשבת ואם עשה בנדאי יש לו מצנה ושייך לברך וצננו יותר ממ"ע שהזגר"מ (וא"ל דחיישינן דלמא נפל חדא דרוב אינו נפלין ועוד היכא דנדאי פלו חדשיו יברך) וכן יקשה על התה"ד מב"מ ק"ב: בע"מ מדר' ינאי שזכר אמר נתתי ומשפיר אומר לא נטלתי על מי להביא ראיה אימת אי בתוך זמנו תגינא וכו' דתנן מת האב בתוך ל' יום בחזקת שלא נפדה עד שייביא ראיה שנפדה וכו' ואי פשיטת התה"ד דלא יוכל לברך א"כ יקשה מאי קא מדמי גמרא אהדדי בשלמא בפדיון הבן הנה בחזקת שלא נפדה שלא ירצה לפדות מקודם משום הברכה שלא יוכל לברך אבל בשזכר ומשפיר לא שייך זאת אלא ש"מ שיוכל לברך ולכן דמי להדדי וצ"ע אף מהרש"ל בתשובה סי' י"ז פתב דייפדה ביום ו' וכו' ויחול לאחר ל' (הובא דבריו בט"ז יו"ד סי' ש"ה) ויוכל היות פי שיטת מהרש"ל כי יוכל לברך גם ביום ו' מטעם הנ"ל ועו"ל פי מהרש"ל ג"כ יודה שאון מברכין כה"ד אף מה שפתב שיוכל לפדות ביום ו' משום דשיהוי מצנה לא משהינן (יבמות ל"ט).

(דתה"ד סובר שמהינן לזמן מועט משום מצנה מן המנובחר ולכן משום מצנות ברכה הנה כמצנה מן המנובחר דהובא (בסי' נ"א פלל ס"ה) שיטת התה"ד דמשהינן המצנה לזמן מועט משום מצנה מן המנובחר והס"ח פליג על זה וסובר דאין משהינן לכן יש לומר דהרש"ל יספור כס"ח דלא משהינן משום מצנה מן המנובחר או דיספור דמשום ברכה לא הנה בכלל מצנה מן המנובחר פיון דברכה רק מדרבנן ולכן לא משהינן המצנה ולפנהל"נ דאיתא בסוטה ג'.

וקנא את אשתו רשות ר"ע אומר חובה לה יטמא רשות דברי רי"ש ר"ע אומר חובה וכו' ואח"כ איתא א"ל ר"פ לאפיי וכו' לימא רי"ש ור"ע בכל התורה פולה הכי פליגי דמר אמר רשות ומר אמר חובה ופירש"י בכל עשה שבתורה א"כ אין לה מ"ע לר' ישמעאל חובה עכ"ל ולכאורה יקשה הלשון דרש"י דהנה צ"ל א"כ אין מ"ע בתורה לר' ישמעאל ואמאי פתב א"כ אין מ"ע לר"י

חובה משמע שמ"ע איפא אלא שאינו חובה ומוכח פהנ"ל שאיפא מצנה שאינה חיובית וזה קרי ליה ר' ישמעאל רשות ובז"נ קנשית תוס' שם ד"ה ר"י ונ"ל תימא לרבי וכי לית להו הא דאמר בשלהי מפות כ"ג: שש מאות וי"ג מצות נאמרו למשה מסיני וכי לר"י דאמר רשות בצר להו או לר"ע טפי להו ובז"נ דלר"י דאמר רשות נמי מצנה היא ובכלל תרני"ג הוא אלא שאינו חיוב גמור ובז"נ מה דאיתא בס' תשב"ץ סימן רע"ב דנשים פטורות מתפילין וציצית שמ"ע שהזגר"מ הוא וכו' ומ"מ אין למחות בידם וכו' ולברך עליו דיכולות לחייב עצמן וכו' עכ"ל, וצריף להבין מאיזה גדר יכולות לחייב עצמן ועוד מאי פריף בעירובין ממיכל בת שאול שהניחה תפילין אמאי לא.

מיקחו וכו' ומשני נשים סומכות רשות ואי שיכולות לחייב עצמן מאי פריף, ועוד אמאי צריף לנשים סומכות רשות פיון שהתחייבה. ונ"ל דיכולות לחייב עצמן מטעם נדרי מצנה והלימוד הוא מפיה זו צדקה ולפנהל"נ דתליא אי נשים סומכות רשות כלומר אי הנה מצנה שאינה חיובית מ"מ פיון דהנה מצנה שייף להתחייב מטעם בפיה זו צדקה ונהנה נדרי מצנה אבל אי לא הנה מצנה כלל אז אין שייף להתחייב מטעם בפיה זו צדקה (ואחז"ר מצאתי ב"ה את היסוד הנ"ל ב"ר"ן פ"ש דסופה ונ"ל נשים במ"ע שהזגר"מ אי אמרינו נשים סומכות רשות אע"פ שאין חייבות או עבדי נוטלות ש"כר ולפיכך יכולות לברך עליהן וכו' וכן בפ' בתרא דר"ה מבאר זאת מדאמרינו גדול המצנה ועושה יותר משאינו מצנה ועושה אלא שאינו מצנה ועושה נמי יש לו ש"כר ובכלל מצנה הו וכן ברשב"א פ"ש דסופה איתא הכי עיי"ש אלא שזהו הגדר של מ"ע שהזגר"מ לנשים דאין להו חיוב אלא שאם עבדי יש להו מצנה).

אף יש להסתפק אי במצנה שאינה חיובית פגון אכילת מצה בשאר ומום של פסח שנתבאר מהירושלמי שאינה חיוב אלא אם אוכל מצה יש לו מצנה איה יהא אם נשבע שלא לאכול מצה בשאר ימים של פסח אי חל השבועה אי יש לו דין נשבע לבטל את המצנה אי לא ונראה ראיה מתשובת הרא"ש הובא בתשובת גאוני בתראי סימן מ' אם נשבע לחלוץ ליבמתו אין זה נשבע לבטל את המצנה דבדידה תליא רחמנא אי ניחא ליה ליבם אי ניחא ליה לחלוץ אע"ג דמצות יבום קודמת למצות חליצה מפל מקום פיון דבדידה תליא רחמנא אין זה נשבע לבטל את המצנה עכ"ל והביאור הוא פיון דרק מצנה היא ולא חיוב גמור והראיה שאין כופין כמו בכל מ"ע ולכן און זה נשבע לבטל את המצנה וא"כ כ"ש פאן אם עושה הנה מצנה אבל ליפא חיוב לכן לא הנה נשבע לבטל את המצנה וכן יש להסתפק אי במצנה פגון זה שאינה חיובית אי שייף עוסק במצנה פטור מן המצנה אפינו ממצנה חיובית או לא ויש להביא ראיה מסוטה מב.

מחלוקת ר"ו ות"ק במלחמה שהיא למעוטי עפ"ם דלא ליתי עליהו היינו שייחליש אותם כדי שלא יוכלו להתגבר על ישראל ויצרו להם ת"ק קרי להו רשות ור"י קרי להו מצנה ונ"מ שיהא בזה עוסק במצנה פטור מן המצנה אלא כה"ג שאינו חיוב גמור אלא שאם עושה זאת יש לו מצנה איפא פלוגתא בזה אי יש לו דין מצנה לענן עוסק במצנה פטור מן המצנה וכיון שהרמב"ם פ"ז מהל' מלכים הל' ד.

כתב בד"א שמחזירין וכו' במלחמת הרשות אבל במלחמת מצנה הפל יוצאין ואפילו חתן מחדרו וכנה מחנפתי ע"כ מדהביא דברי ת"ק ולא הזכיר אבל במלחמת חובה וכו' כר"י ש"מ שפסק כת"ק ממילא מוכח שמצנה שאינה חיובית ל"א עוסק במצנה פטור מן המצנה ואח"כ ראיתי בנתיבות על חו"מ סימן ע"ב שכתב בגבאי צדקה ל"ש שיהא ש"ש משום פרוטה דר"י משום

דפרוטה דר"י שייך דוקא במ"ע המנוטלת עליו ואינו רשאי לקבל שְכָר כגון השבת אבודה אבל להיות גבאי אין חיוב עליו ורשאי לקבל שְכָר והביא ראיה מב"מ נ"ח.

מהשוכר את הפועל לשמור את הפרה ואת הזרעים דאם אין נותנים לו שְכָר לא הנה ש"ש ותקשי וקא ש"ש משום פרוטה דר"י אלא מוכח דאין עליו מ"ע ויכול ליטול שְכָר ע"ז ע"כ ולכאורא יקשה מה בכה שאין עליו חיוב אבל מ"מ אם עושה יש לו מצוה ושייך עוסק במצוה וכו' וא"כ יהא ש"ש אלא מוכח דבמצוה שאינה חיובית ל"א עוסק במצוה פטור מן המצוה אלא דהנתיבות סובר פדברינו הג"ל אף הראיה שהביא הנתיבות מהשוכר את הפועל וכו' אין נותנין לו שְכָר שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו והקשה וקא ש"ש משום פרוטה דר"י ומוכיח מזה שבגבאי צדקה ל"א פרוטה דר"י וכהג"ל ע"כ יש לדחות זאת דבשבת לא שכיחא שייבבקש עני ריפתא כו מסתמא פבר הכין מע"ש וגם חייבים ליתן להם מזון ג' סעודות מצדקה ולכן לא שכיחא ולא הנה ש"ש משום זה אף מקור להנתיבות יהא מגמרא סוטה הג"ל.

אף רש"י ב"ק צג. כתב דאם הפקיד אצל חבירו מעות של צדקה ע"מ לחלקם לעניי אותו העיר ופשע בשמירתם חייב דמזון שיש לו תובעין הן דכינון דקניין להו וכו' וכן נראה לומר דאפילו בגניבה נאבידה מחייב בהא כש"ש דעוסק במצוה הוא וכו' ע"כ אלמא דסובר דשייך פרוטה דר"י כה"ג גם במצוה שאינה חיובית וא"כ יקשה על הש"מ מגמרא סוטה הג"ל אף י"ל דיפסוק פאידיף מ"ד שם דבמצוה שאינה חיובית נמי אמרינן עוסק במצוה פטור מן המצוה וצ"ע.

שם פ"ד הל' ט"ז. המקדש אשה שחציה שפחה וחציה ב"ח אינה מקודשת קדושין גמורין עד שתשתחרר וכינון שנשתחררה גמרי קדושיה קטנה שגדלה ואינו צריך לקדשה קדושין אחרים בא אחר וקודשה אחר שנשתחררה ה"ז ספק קדושין לשניהם עכ"ל והשיג הראב"ד פיון שפובר שקדושין גמורין מן התורה למה אם בא אחר וקודשה אחר שנשתחררה אסרה על הראשון וכו' וכן הקשה הר"ן והרה"מ והעוניו"ט תירץ דהרמב"ם סובר דגמרי קדושין מטעם ספק דאוקמא אחזקת א"א דאיכא ספק אי גמרי או פקעי אחר שנשתחררה ולכן אוקמא אחזקת א"א שהיתה א"א קודם שיקרור (אע"פ שספיקא דדינא הוא מ"מ סובר שאוקמה אחזקה) אבל אם קודשה שני כתב רבינו דהנה ספק קדושין לשניהם כי פאן אינו יכול להכריע החזקת א"א למי היא מקודשת כי החזקה מראה שהוא א"א אבל לא נמי היא מקודשת אבל אי לא קודשה אחר אז אמרינן דגמרי לראשון מטעם חזקת א"א ע"כ אבל יקשה זאת דרש"י פירש בפ' השולח מ"ג: דמ"ד פקעי קדושיה משום דנשתחררה הנה פקטן שנולד ע"כ וא"כ לא שייך פאן חזקת א"א דאשה כזו לא הנה לה חזקת א"א מעולם דלא שייך פאן שנעמוד הדין דגמרי ולא פקעי מטעם חזקת א"א דהא אי הדין דפקעי לא הנה לה חזקת א"א מעולם דהנה פקטן שנולד לרש"י.

ולכן נ"ל בדרהי חידוד די"ל דמייגרי רבינו שקודשה השני קודם שיקרור שיקחול מיז לאחר שיקרור דכן יש גירסא בספרי רבינו בא אחר וקודשה ואח"כ נשתחררה הובא בהר"מ ומטעם דבשלב"ע לא הנה חיסרון דמייגרי שקיבלה שטר שיקרור שיקחול לאחר ל' ואינו אלא מחוסר זמן ולא הנה דבשלב"ע לדעת המ"ל אם יקודשה שיקחול לאחר שיקרור כמו במקדש לקטנה לאחר שתגדיל לדעת המ"ל דלא הנה דבשלב"ל דזמן ממילא קאתי ואם נחלק פיון דיכול נחזור בתוך לי לא דמי להמ"ל ולא הנה מחוסר זמן י"ל דעשה חלות שיקרור כמו מעכשיו ולאחר ל' לר"י דשיורא הוא ופירשו תוס' קדושין ס'.

דמעכשיו יתחילוילאחר ל' יום יגמרו דכל ל' יום גמשך החלות והרמב"ם פ"ז מה' אישות פסק כר"י ובמעכשיו ולאחר ל' מסתבר דלא יוכל לחזור דלא שייך אתי דיבור ומבטל דיבור דהנה מעשה פינון שפבר התחיל החלות ובז"נ דכאן לאחר שיקרור אי לא תתפשט בכנלה אז יבטל כל הקדושין דיהיה חסרון מטעם חצי אשה דלאחר שיקרור הנה שיור בקניניה ונמצא שלאחר שיקרור מיד צריך לחול קדושי ראשון וגם קדושי שני נמצא שלאחר שיקרור חנו קדושי שניהם פאחת ואינו יכול לחול אלא לאחד ולכן כתב רבינו דהנה קדושי ספק לשניהם ואי קשיא לימא כל שאינו בזא"ז בב"א אינו כמו במקדש שתי אחיות ולא יהא מקודשת לשניהם אף י"ל דל"ד לשתי אחיות דהתם חסרון בדין דבמציאות הם פנויות שניהם אלא דיני החלות סותרות זא"ז לכן אמרינו כל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו אבל פאן חסרון הוא במציאות כיון שנתקדשה לזה אז אין לאחר מה לקדש זהו דוקא בזא"ז אבל בב"א לא שייך זאת דפנוי' היא לכל אחד ואחד וזהו הסברא פתבו תוס' גיטין מ"ב.

ד"ה הא דאמר ועיי"ש אף זאת יהא ניקח לשיטת הפנ"י דלא תפסי קדושין בא"א מצד קנן דהיינו שניקנית לזו האיש ואז הנה חסרון רק במציאות שייך תירוץ הנ"ל אבל לשיטת הא"מ שאינה תופסת קדושין בא"א מצד ערנה ואיסור מיתה ואז יהא חסרון מצד הדין והדרא קושיא לדוכתא נימא כל שאינו בזא"ז וכו' לכן נ"ל דלא דמי למקדש שתי אחיות פאחת דהתם פנון דאדם אחד מקדש והנה מעשה אחת לכן פינון שפותרות זא"ז אינו יכול לחול חלות כזה אבל פאן דשתי אנשים הם הנה שתי מעשיות שאין שיכות זל"ז וכל מעשה של אחד ואחד יכול לחול אלא שנתדמנו במקרה בב"א ולכן לא שייך בזה כל שאינו בזא"ז וכו' לכן חל קדושין לאחד ואינו ידוע למי ולכן הנה קדושי ספק לשניהם וצ"ע.

שם פרק ז' הל' ט"ז. האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה הרי היא מקודשת לא אומר כלום ואם היתה אשת חבירו מעוברת והופר העובר ה"ז מקודשת ונראה לי שצריך לחזור ולקדש אותה אחר שתלד ע"י אביה כדי שיכניס אותה בקדושין שאין בהן דופי עכ"ל והשיג הראב"ד הופר עוברת מקודשת אינו אלא לראב"י שאומר אדם מקנה דבר שלבל"ע ולית הלכתא פותיה ע"כ והביא הרה"מ שהופר עוברת מקודשת אפילו למ"ד אא"מ דבר שלבל"ע וכן הביא הכ"מ דהופר עוברת הנה בא לעולם ע"כ לפי"ז משמע שמקודשת מיד אפילו קודם לידה (וכן מבואר בהרה"מ פ"ב הל' ט' מה' אישות) וצריך להבין אמאי צריך לקדש אותה אחר שתלד ומאי פונתו במה שכתב בקדושין שאין בהן דופי איזה דופי יש בהן פינון שחל ואח"ז מצאתי ברע"א בתשובה קע"א מבנו הגאון ר' שלמה שתמה ע"ז וכתב הטעם שמקודם הנה חצי אשה שעובר ירף אמו הוא והנה חצי אשה ואע"פ שלא שיר בקנינה מ"מ הנה חצי אשה כמו בחשוחב"ח שאינה מחויבת רק אשם מפני שאינה מקודשת גמורה ולכן צריך לקדשה אח"כ והשיג אביו ז"ל דהטעם דח"ש וחב"ח דאינו מחויב עלה מיתה לא משום שאיכא חסרון בקדושין אלא דביאתו לא הנה בכנלה א"א ע"כ אף בלא"ה אינו מוכן דהא לאחר לידה לא הנה חצי אשה אלא כולה אשה דאח"כ לא הנה ירף אמו ואמאי צריך לקדשה מחד ולא נתנסף לה אשה כמו בחשוחב"ח אלא אותה החצי נעשה שלם ע"י לידה ונ"ל דיש להסתפק אם מה שהאב זוכה לקדש את בתו מה"ת אם יש לו הדין דוקא משנולדה ולא בעודה עובר או דאפילו בעודה עובר יש לו הזכות ומסתבר דדוקא משנולדה דילפינו מבתי נתי לאיש הנה והלימוד יש לנו פן משנולדה וכן משמע מהרמב"ם פ"ג הי"א מה' אישות שכתב לפיכך האב מקבל קדושי בתו מיום שתלד עד שתבגר משמע אבל מקודם לידה לא נמצא דמה שמקבל לעובר אינו אלא מטעם זכיה ולכך אם הגדילה יכולה למחות ולכן

כתב הרמב"ם דצריף לקדשה אחר שתלד ע"י אביה כדי שיהא קדושין ונדאין ולא תוכל למחות וזהו פוננתו בקדושין שאין בהן דופי (ויש להסביר את ההנחה שלנו כי לעובר אין זכות להאב לקדשה מדין אב דאם עובר ירה אמו לא הנה אדם שלם ולאדם שלם נתנה תורה דין יחוס בת ולא על חלק וממילא אינו יכול לקדש עתה מטעם דין אב אלא מטעם זכיה ובז"נ מה דהקשה רע"א בתשובה סי' קע"ב דמבואר בתמורה דאם עובר ירה אמו היא וולדה נרבעו א"כ באשתו מעוברת איך רשאי לבוא עליה לימא דהיא וולדה נבעלו והוי בא על בתו ובז"נ דאם עובר ירה אמו הוא אין לה דין בתו בפשעת ביאה דאין שייך יחוס על חלק אלא על אדם שלם) אף צריף לעיין אי אמרינן זכיה מטעם שליחות וקשה הא אין שליחות לקטן א"כ איך נוכל לאמר דאם קודשה בהיותה עובר הנה מטעם זכיה ולקמן ביארנו בהל' תרומות ששיטת הרמב"ם היא פי זכיה היא מטעם שליחות ויקשה כנ"ל ואולי י"ל דלמ"ד עובר ירה אמו לא הנה כמו קטן דהנה כמו אשה גופא וממילא דעת האם היא דעת העובר ולא הנה כמו קטן ושייך זכיה דהובא ברא"ש סוף המגרש דר"ח ז"ל גריס עדיין לא הגענו לפלגות ראובן שהיו בהן חכמים גדולים חקרי לב והם היודעים אם הגיע זה הקטן הנראה בדרכיו כשאר גדולים ולחשבו גדול להיות קדושין קדושין אבל אנו אין בנו פח להבין וכו' אלמא שחיסרון הוא בדעת אבל לו היינו יודעים שזה יש לו דעת כגדול אז יש לו דין גדול והא דכתב הרמב"ם פ"ט מהל' עדות אפילו הנה נבון וחקם וכו' קטן הוא זהו ג"כ משום דאין אנו יכולים לכונן וא"כ פאן פינו דדעת האם הנה גם דעת העובר למ"ד עובר ירה אמו ולכן יש לו דין זכיה וצד חוב לא הנה בקדושין מצד שגאסרה לעלמא משום דאח"כ היינו לאחר לידה יוכל לקדש אותה האב בכל אופן ונדמא למאי דאמרינן בגיטין דאי בעי שקול ד' מאות וזו מישראל ופסול ליה ולכן לא הנה השחרור חוב וה"נ ל"ש דהלכה פחכמים שם וצ"ע ועוד י"ל דהנה זכיה מדרבנן כמו בקטן דעלמא (ועיין תוס' פתובות י"א ד"ה מטבילין) אף יש להסתפק לשיטת הר"ח הנ"ל אם החכמים יודעים לכונן שיש לו דעת כגדול וקדושין קדושין איך יהא לענן עונשין ועוד דממעטינן אשת קטן ממיתה בקדושין י"ט.

לשיטת רש"י איך יהא אשת קטן שיש לו דעת כגדול אם חייבין מיתה על אשתו אף הספק השני יש לפשוט מקדושין י"ט. דפריף את אשת איש פרט לאשת קטן וכו' נאלא מאי אינו מניעד אמאי קא ממעט ליה קרא תפשוט מיניה דמניעד ומוקי רב אשי בביבם בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו וכו' ולכאורא יקשה לשיטת הר"ח אמאי פריף הגמרא אי אינו מניעד אמאי קא ממעט ליה קרא נוקי הקרא בקטן שיש לו דעת כגדול ויש חכמים היודעים לכונן שקדושין קדושין ומ"מ אינו חייב מיתה על אשתו משום דממעט ליה קרא אלא מוכח לשיטת הר"ח אם יש לו דעת כגדול אז יהא א לו פל הדינין של גדול וחיבין מיתה על אשתו.

אף הספק אם הוא בר עונשין יש קצת הוכחה דאינו חייב דאם נימא דאינו חייב וסולק קושית תוס' שם ד"ה איש פרט לקטן והקשו תוס' ואע"ג דקטן לאו בר עונשין הוא ואמאי צריף קרא ובז"נ דצריף קרא בקטן שיש לו דעת כגדול ומ"מ פטור ממיתה וצ"ע.

שם פרק ט' הל' ב' קידש נשים רבות פאחת ואמר הרי פולכן מקודשות לי והיו בהן שתי אחיות וכו' אין אחת מפולכן מקודשת ואם אמר להן הראויה מפן לי לביאה מקודשת לי הרי פולכן מקודשות לו חוץ מאחיות וכו' והקשו המפרשים הובא בהרה"מ דבקידושין נ"א פריף אילמא דאמר פולכן את וחסור הוא ולא קנה באפילו נכריות אינן מקודשות אלא לאו דאמר אחת מפן וקתני אין אחיות מקודשות וקשה לאבני דאמר קדושין שאין מסורים לביאה הנה קדושין ומתירן

דאָמער קראַויה לי לביאה תתקדש לו אין אַחיות בכלל וא"כ פֿינן שְׁהַרְמַב"ם פּוֹסֵק בּפ' כ"ב מהל' מְכִירָה דַּאֲתָּ וְחָמוֹר קְנָה מְחַצָּה כּר"נ וא"כ אַפִּילוּ כּוֹלְכּוֹ נָמִי לִיקְהוּי נְכָרִיּוֹת מְקוֹדְשׁוֹת (וְהַרְשָׁב"א בְּחִדּוּשָׁיו הֵנִיחַ אֵת זֶה בַּצ"ע) וְתִירֵץ הֵרָה"מ שֶׁהוּא בְּמִלָּה אַחַת מְקוֹדֶשׁוֹ וְאוֹמֵר כּוֹלְכּוֹ מְקוֹדְשׁוֹת לִי וְלֹא נִחְלַק בְּדִבּוּרוֹ וְכִינּוּן שְׂאִין אַחִיוֹת מְקוֹדְשׁוֹת אַף הָאֲחֵרוֹת אֵינּוּ מְקוֹדְשׁוֹת ע"כ וְאִינוּ מוּבָן בְּאוּרוֹ.

וְעוֹד סוֹף סוֹף יִקְשֶׁה מְסוּגִיא דְקוֹדְשִׁין דְּמִשְׁמַע דְּלַמ"ד קְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר קְנָה מְהַנִּי קוֹדְשִׁין וְלֹא הֵנָּה חִסְרוֹן מִשּׁוּם דְּלֹא נִחְלַק בְּדִבּוּרוֹ וְעוֹד דְּפָרִיף בּב"ב קמ"ג. מִמְעֶשֶׂה דְחֻמְשׁ נְשִׁים לַמ"ד אֲתָּ וְחָמוֹר לֹא קְנָה וְאִמֵּי נְכָרִיּוֹת מְקוֹדְשׁוֹת מִשְׁמַע אַבְּל לְרַב שְׁשֵׁת נִיחָא וְלִסְבֵּרַת הֵרָה"מ דְּלֹא נִחְלַק בְּדִבּוּרוֹ גַּם לְרַב שְׁשֵׁת וְקִשָּׁה פִּינּוּ דְאַחִיוֹת אֵינּוּ מְקוֹדְשׁוֹת גַּם בְּנְכָרִיּוֹת נָמִי לֹא לִיקְהוּי קוֹדְשִׁין וְכַנ"ל וְלִכּוֹן נ"ל דִּישׁ לְחַקוֹר אִם הַדְּבֹר בְּקוֹדְשִׁין שְׂאוֹמֵר הָרִי אֲתָּ מְקוֹדֶשׁת לִי וְכו' הוּא חֲנֹק מִמְעֶשֶׂה הַקְּדוּשִׁין אוֹ רַק בְּגֵדֵר גִּילּוּי מִיְלֻתָּא פִּי נְתִינַת הַפְּסָף הוּא לְשֵׁם קוֹדְשִׁין אַבְּל מְעֶשֶׂה הַקְּנִינָּה שְׁפוּעֵל הַקְּדוּשִׁין הוּא רַק הַפְּסָף אוֹ הַבִּיָּאָה וְנִרְאֶה דְאִיתָּא בְּגַמְרָא בְּקוֹדְשִׁין י'.

פְּלוּגְתָּא אִם צָרִיף דְּוָקָא עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֵנְוּ אוֹ אַפִּילוּ מְעַנְוּ לְעַנְוּ בְּאוֹתוֹ עֵנְוּ נָמִי מְהַנִּי. וּבְאִיזָּה סְבָרָא קְמִיפְלִגִי וְנִרְאֶה פִּי יִפְלִגוּ בְּזֶה דְּהַרְשָׁב"א מְפָרֵשׁ בְּקוֹדְשִׁין בְּסוּגִיא דְנִתְּנָה הוּא וְאִמְרָה הִיא דְעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֵנְוּ הֵנָּה דִּבּוּר וְא"כ הַמ"ד דְּסוּבֵר דְּצָרִיף דְּוָקָא עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֵנְוּ סוּבֵר דְּצָרִיף דְּוָקָא בְּקוֹדְשִׁין דִּבּוּר וְלֹא סָגִי מַה שְׁמַבְיָנִים שְׁנוֹתָן הַפְּסָף לְשֵׁם קוֹדְשִׁין א"כ יִסְבּוֹר דְּהַדְּבִיבּוֹר הוּא חֲלֵק מִמְעֶשֶׂה הַקְּדוּשִׁין וְהַמ"ד דְּסוּבֵר דְּסָגִי מְעַנְוּ לְעַנְוּ וְכו' יִסְבּוֹר דְּסָגִי מַה שְׁמַבְיָנִים שְׁנוֹתָן לְשֵׁם קוֹדְשִׁין א"כ יִסְבּוֹר דְּהַדְּבִיבּוֹר בְּקוֹדְשִׁין הוּא לֹא חֲלֵק מִמְעֶשֶׂה וְכו' אֲלֹא רַק בְּתוֹר גִּילּוּי מִיְלֻתָּא דְנִתְּנָה לְשֵׁם קוֹדְשִׁין וּבז"נ דְּהַרְמַב"ם בּפ"ג הַל"חמָה' אִישׁוֹת פּוֹסֵק כַּמ"ד עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֵנְוּ דְּוָקָא א"כ סוּבֵר הוּא לְהַלְכָּה דְּהַדְּבִיבּוֹר הוּא חֲלֵק מִמְעֶשֶׂה הַקְּדוּשִׁין וְא"כ כְּשֶׁאֹמֵר כּוֹלְכּוֹ מְקוֹדְשׁוֹת לִי וְהִיא בְּהֵן אַחִיוֹת שְׁלֵא מְהַנִּי בְּהֵן קוֹדְשִׁין מִמִּילָּא לֹא מְהַנִּי גַּם לְהַנְכָרִיּוֹת מִשּׁוּם קְנִינָּה שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּה בְּטָלָה כּוֹלָה פִּינּוּ דְּהַדְּבִיבּוֹר הָרִי אֲתָּ הוּא חֲלֵק מִמְעֶשֶׂה קְנִינָּה הַקְּדוּשִׁין, וְזֶה אִינוּ עֵנְוּ לְקְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר דְּקְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר פִּירֵשׁ"י בְּקוֹדְשִׁין נ"א.

מִטַּעַם דְּלֹא הִקְנָה לְזֶה בְּלֹא זֶה וְכֵן פִּירֵשׁ הַרְשָׁב"ם בּב"ב קמ"ג. וְעֵי"ש וּמ"ד קְנָה סוּבֵר דְּלֹא הֵנָּה קְפִידָּא דְּלֹא יִקְנָה זֶה בְּלֹא זֶה וְלִכּוֹן כָּאִן אִינוּ עֵנְוּ לְקְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר וְאִפִּילוּ לַמ"ד קְנָה בְּקְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר מ"מ כָּאִן בְּכּוֹלְכֶם לֹא מְקְנִי מִטַּעַם קְנִינָּה שְׁבִטְלָה וְכו' (וּבְקְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר לֹא שְׂיִיף קְנִינָּה שְׁבִטְלָה וְכו' פִּינּוּ דְּמַצַּד הַחָמוֹר לִיכָּא מְעֶשֶׂה הַקְּנִינָּה) וּבז"נ פְּסָקִי הַרְמַב"ם וְלֹא סְתָרִי דְּפּוֹסֵק קְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר קְנָה, אַבְּל כָּאִן בְּכּוֹלְכֶם מְקוֹדְשׁוֹת לֹא מְהַנִּי מִטַּעַם קְנִינָּה שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּה וְכו' וְהַסּוּגִיא בְּקוֹדְשִׁין וְדב"ב שְׁמַדְמָה לְקְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר וּמִשְׁמַע אִי אֲתָּ וְחָמוֹר קְנָה אַף כּוֹלְכֶם מְהַנִּי אֲזֵלָּא אֲלִיכָּא דַּמ"ד דְּמְעַנְוּ לְעַנְוּ בְּאוֹתוֹ עֵנְוּ נָמִי מְהַנִּי וּמִמִּילָּא הֵנִי הַדְּבִיבּוֹר בְּקוֹדְשִׁין מִטַּעַם גִּילּוּי מִיְלֻתָּא עַל מַה נוֹתֵן הַפְּסָף וְלֹא חֲלֵק מִמְעֶשֶׂה הַקְּדוּשִׁין וְלֹא שְׂיִיף ע"ז קְנִינָּה שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּה וְכו' בְּכּוֹלְכֶם וְלִכּוֹן לַמ"ד קְנִי אֲתָּ וְחָמוֹר קְנָה מְהַנִּי ג"כ בְּכּוֹלְכֶם וְכו' וְאוֹלִי נוֹכַל לְהַעֲמִיס זֹאת בְּדַבְרֵי הֵרָה"מ שְׁכַתְּבָּ שְׁלֵא נוֹכַל לְחַלֵּק בְּדִבּוּר וְכו' שְׂיִיחָא כְּנוֹנְתוֹ מִשּׁוּם קְנִינָּה שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּה וְכו' פִּי הַדְּבִיבּוֹר הוּא חֲלֵק מִמְעֶשֶׂה וְכַנ"ל וְלִפְהַנְל"נ דְּאִיתָּא בְּכַתְּוָבוֹת ע.

הַמְדִיר אֲתָּ אֲשֵׁתוֹ וְכו' עַד ל' יוֹם יַעֲמִיד פְּרָנְס מְכָאֵן וְאִילָף יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה וּפְרִיף בְּגַמְרָא וְכִינּוּ דְּמִשְׁוֹעֵבֵד לָהּ הִיכִי מְצִי מְדִיר לָהּ וּמוֹקִי בְּאוֹמֵר לָהּ צְאִי מְעֶשֶׂה יְדִיף לְמִזּוֹנוֹתִיף וּבְמִסְפָּקַת לְדַבְרֵים גְּדוּלִים וְאִינָּה מְסָפַקַת לְדַבְרֵים קְטַנִּים וְכו' וְהַקְּשָׁה שֵׁם הַרְע"א בְּחִדּוּשָׁיו לְמָה לִיחָ לְאוֹקְמָא בְּאוֹמֵר

צאי מעשה ידיך וכו' לוקמא שיהדיר אותה בסתם ועל דברים גדולים לא חל פינון דמשועבד לה אכל פינון דחל על דברים קטנים מש"ה יעמיד פרנס והניח בצ"ע לתירץ א' בתוס' דכתבו מטעם מחילה תוס' ד"ה והאידינא יעו"ש ולפהגל"נ דאם נימא דהדיר סתם ועל דברים גדולים לא חל ממילא על דברים קטנים נמי לא חל אי קני את ונחמור לא קנה דהוא חפץ דנקא שתהא אסורה נמי על דברים גדולים וממילא ניחא דהסוגיא אגזלא למ"ד קני את ונחמור לא קנה לכן אי הדיר סתם לא יחול לגמרי וא"צ להעמיד פרנס לכן צריך לאוקמא באומר לה צאי מעשה ידיך למזונותיה ובמספקת לדברים גדולים ואינה מספקת לדברים קטנים [והישוב הזה הוא רק לפי שיטת ר"ת דליהנות לו לא משמע אלא הנאת מזונות (הובא בתוס' ד"ה הפדור) אכל לא לשיטת רש"י דסובר דליהנות משמע נמי הנאת תשמיש יעיי"ש].

ובז"נ הרמב"ם פ"א מה' זכיה ומתנה ה"ט המחזיק בשטר מנכסי הגר כדי לקנות את הקרקע הכתובה באותו שטר לא קנה אלא השטר לחוד לצור על פי צליחותו והקשה הלח"מ הא בב"ק מט: איבעיא דלא איפשטא דשם איבעיא המחזיק בשטרותיו של גר מאן דמחזיק בשטרא אדעתא דארעא קא מחזיק ובארעא הא לא אחזיק ושטרא נמי לא קנה דלאו דעתיה אשטרא או"ד דעתא נמי אשטרא וכיון דלא איפשטא אמאי פסק רבינו דקנה השטר והש"ך בחו"מ סי' ער"ה סי"א סק"ג תירץ דאליבא דדינא דהלקה כר"י בר חנינא דחצירו של אדם קונה שלא מדעתו אף כן נמי פינון דבידו הוא קונה לו שלא מדעתו ולכן כתב הרמב"ם דקנה השטר א הכעיא בגמרא היא שלא אליבא דר"י בר חנינא אף זה קשה דאימא בתוס' ב"ב נ"ד דחצר קונה שלא מדעתו הוא דנקא אם אינו יודע לגמרי אם נמצא הדבר בחצירו אכל אם יודע ואינו מתכוין לקנות אינו קונה וכאן יודע הוא מהדבר ואינו מתכוין לקנות לצד א' מהאיבעיא א"כ לא שייך שיקנה שלא מדעתו ולפהגל"נ דרבינו ילמוד את ספיקת האיבעיא דגמרא הוא כן אם רוצה נקנות ארעא ושטרא דנקא ואינו רוצה לקנות זה בלא זה ולכן פינון דארעא לא קנה ושטרא לחוד אינו רוצה לקנות ולכן אינו קונה נמי שטרא או"ד דאינו מקפיד ומרנצה לקנות שטרא גם אם אינו קונה הקרקע וזהו הפולגתא של קני את ונחמור אם רוצה להקנות זה בלא זה וה"ה לענין קונה נמי אם רוצה נקנות זה בלא זה וכיון שבהג"י פוסק (בה' מכירה) דקני את ונחמור קנה וה"ל"ש ולכן פסק כן דשטרא קונה אף דהקרקע לא קנה אף לכאורא יקשה הא בב"ק שם בעי רב ייבא וכו' מר"נ ור"ל הא סבר קני את ונחמור קנה ואמאי לא אמר לו כן אלא אמר לו וכי לצור על פי צלוחיתו הוא צריך אף ז"א דר"נ הנה סבור לדבר פשוט אף דבעלמא קני את ונחמור קנה דליכא קפינא מ"מ כן השטר אינו חשוב בעיניו מפני שאינו צריך לו ואינו רוצה לקנות לכן אמר לו וכי לצור על פי וכו'.

הל' גירושין. פרק א' הל' כ"ה.

גט שיש עליו עדים ואין בו זמן או שהיה מוקדם או מאוחר וכו' פל אלו פסולין וכו' ע"כ והשיג הראב"ד וז"ל טעה במאוחר דכשר להנשא בו ולא תומא לזמן הגט אלא מדקיימא בב"ד בגיטתה וכו' ואומר אני שאוכל את פירותיה עד אותו זמן ואינה כותבתה עד אותו זמן שלכה איתרו וכמי שהתנה עמה הוא וכל הפוסל גט מאוחר מפריז וכו' דאי הנה פסול עד שהשיב רבי את ר' חנינא ב"ג משטר מאוחר ומתיר קסבר אין פותבין שובר ישוב עליו מגט שאינו יכול לתירץ אלא ש"מ לדברי הכל כשר וכו' עכ"ל והקושיא האחרונה של הראב"ד מרבי הוא כן דאימא ב"ב קס"ד: מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט כן סובר ר"ח בן גמליאל השיב רבי

לדברי ר"ח בן גמליאל נהלא במקנשר מלך שנה מונין לו שתים וזמנין דזויר מיניה זוי במקנשר וכו' ופרע ליה וכו' וכתוב ליה תברא וכי מטי זמניה משוי ליה פשוט וא"ל השתא דינפת מנאי ומשני קא סבר אין פותבין שובר ועיי"ש וממילא ליכא חשש ע"ז הקשה הראב"ד לדברי הרמב"ם שגט מאןחר פסול ישיב ליה מגט דאם יעשהו פשוט יהא מאןחר אלא ש"מ שגט מאןחר פשר זהו ביאורו של הראב"ד והרא"ש פ"ב דגיטין סימן ה' פתב על דברי הראב"ד וז"ל ודבריו אינם מבארים פיון דהבעל מצנה לכתוב הגט ומגרש על פרושה למה תפסיד האשה פירושה אם הבעל צנה לאחר הזמן אלא כף יש ליישב דבריו להכשיר הגט ואם נכתב הזמן מאןחר מדעת האשה אז מחלה האשה פירושה לבעל עד זמן הפתוב בגט וכו' ואם נכתב שלא מדעת האשה תראה האשה גיטה בב"ד ויכתבו לה בב"ד שהיום נתגרשה ונכתה האשה בפירושה עד שיביא הבעל ראיה שמדעתה נכתב הזמן מאןחר בגט עכ"ל אף קשה לדברי הראב"ד נאמרים סתם ומשמע שאינו מחלק בן.

ועוד יקשה קושית הראב"ד על הרמב"ם ולכן נ"ל כי הרמב"ם ג"כ ילמוד פהראב"ד דהנה פהתנה שיהא הפירות שלו עד זמן הפתוב בגט אף לא בגדר תנאי שיהא הפירות שלו פיון שהגט בעל פרושה לא תקיים התנאי ולא יהא גט אף בגדר שיור דהוא משייר הקדושין עד זה הזמן לענין פירות אע"ג דפירות דרבנן מ"מ שייך שיור כמו בירושלמי הבעל דבגיטין פ"ה הנה איבעיא דלא איפשטא חזין מירושלמי וכן הביא הרמב"ם פ"ח מה' גירושין ה"ו דהנה ספק מגורשת אע"ג דהרמב"ם פוסק דירושלמי הבעל דרבנן מ"מ שייך שיור וה"נ נ"ש אף לכאנרא יקשה א"כ יהא חיסרון משום שיור אף ז"א פיון דהוא רק לזמן דאימתי מספקא ליה להגמרא רק אם השיור הוא לעולם אבל כאן דאינו רק לזמן אינו חיסרון משום שיור ובז"נ דהרי"ף לומד בסברת רב אשי בגיטין ט'.

דאמר משום דלאו פרות גיטא הוא ומפרש הרי"ף בן פיון דשייר קרקע כל שהוא הנה ליה לרביה זכות בגיטא ופסול הגט וכן פוסק רבינו בפ"ז מה' עבדים ה"א וה"נ ילמוד רבינו דכאן החיסרון בגט מאןחר פיון דכתוב בגט השיור של פירות ומשום זה הנה ליה פירות עד זה הזמן וממילא הנה ליה זכיה בגט ונהו חיסרון בכריתות ומשום הכי הגט פסול והראב"ד ילמוד פשיטת תוס' ורש"י ברב אשי ולכן סובר הראב"ד שהגט פשר אף לכאנרא יקשה א"כ יהא מאןחר פסול מד"א להרמב"ם ומפיון שהוא לומד ביחד עם אין בו זמן משמע שהוא מדרבנן אף י"ל פיון דהזכות בשטר הוא רק לזמן ממילא מד"א פשר אלא הוא מטעם גזירה דגזרינן אטו משום זכות בשטר לעולם ולכן פסול רק מדרבנן ולפז"נ קושית הראב"ד דהקשה מב"ב.

ישיב רבי את ר"ח בן גמליאל מגט דיהא מאןחר ולא יוכל לתרץ כמו בשטר אלא ש"מ דגט מאןחר פשר ובז"נ פיון דאמרינן דהנה חיסרון בגט מאןחר מטעם דלא הנה פרות גיטא וכהנ"ל ורב אשי לא אמר בן אלא אליבא דת"ק אבל לר"ש בר פלוגתא דת"ק דאמר לעולם הוא בן חורין וכו' לא הנה חיסרון היכא דיש לו זכות בגט משום דלאו פרות גיטא הוא לכן לא אוכל להשיב רבי את ר"ח בן גמליאל מגט דבגט לא שייך אלא החיסרון משום דלאו פרות גיטא הוא ונדילמא ר"ח בן גמליאל סובר כר"ש דלעולם הוא בן חורין וכו' ולדידיה לא הנה חיסרון באופן זה משום פרות גיטא ולדידיה פשר ולכן פריה משטר ולעולם אימא לך דגט מאןחר פסול אליבא דדינא דנקטינן כת"ק וכמעמא דרב אשי.

שם פָּרַק ג' הל' י"א. הִיָּה לְעֵדִים בְּגֵט סִמָּן מְוֹבָהֵק פְּגוֹן שְׁאֲמָרוּ נָקַב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוּנֵי אוֹ שְׁאֲמָרוּ מְעוּלָם לֹא חֲתַמְנוּאֲלָא עַל גֵּט אֲחָד שְׁיֵשׁ בּוֹ שְׁמוֹת כְּשֵׁמוֹת אֵלוּ הָרִי זֶה בְּחֻזְקוֹ וְחֻזְקוֹ בּוֹ וְאֵע"פ שְׁמֻצָאוֹ אַחַר זְמַן מְרוּבָה וּבְמִקּוֹם שְׁהַשְׁיִירוֹת מְצוּיּוֹת וְהוֹחֲזָקוּ שְׁם שְׁנַיִם שְׁשֵׁמוֹתֵיהֶן שְׁוִין עַכ"ל וְהַקְשָׁה הַלַּח"מ דְּבַגְיָטִין כ"ז: אָמְרוּ דְדוֹקָא שְׁאֲמָר נָקַב יֵשׁ בְּצַד אוֹת פְּלוּנֵי אֲבָל נָקַב בְּעֵלְמָא לֹא מְשׁוּם דְמְסַפְקָא לָן אִי סִמָּנִין דְאֹרְיִיתָא אוֹ דְרַבְּנָן אֲבָל אִי הִנּוּ יִדְעִינָן דְסִמָּנִין דְאֹרְיִיתָא בְּנָקַב בְּעֵלְמָא סְגִי וְהָא רַבִּינוּ בַּהֲל' גְּזִילָה וְאֲבִידָה פִּי"ד פֶּתַח דְסִמָּנִין ד"א וְא"כ תִּימָה הִיא אִיךָ פֶּתַח פֶּאן נָקַב בְּצַד אוֹת פְּלוּנֵי לֹא הוּל"ל אֲלָא נָקַב בְּעֵלְמָא וְצ"ע עַכ"ל וְנ"ל דְבִיבְמוֹת ק"כ.

מוֹכִיחַ שְׁם מְבַרְיִיתָא דְמֻצָאוֹ קָשׁוּר בְּכִיס וְכו' וְאֶפִּילוּ לְזַמַּן מְרוּבָה מוֹכִיחַ דְסִמָּנִין ד"א וְלִכְאוּרָא יִקְשָׁה הָא מְרִישָׁא דְבַרְיִיתָא מוֹכַח הַהִיפּוֹף הוּבָא בְּגִיטִין כ"ז: וְאֶפִּילוּ שְׁהָה וְיֵשׁ בּוֹ סִמָּנִין מְעִידִים עֲלֵיו דְאָמְרֵי נָקַב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוּנֵי וְלִכְאוּרָא מוֹכַח מִזֶּה דְסִמָּנִין לֹא ד"א פִּינּוּ דְצָרִיךְ לְסִמָּן מְוֹבָהֵק אֲלָא עַכ"ל דְמִיָּרִי בְּשָׁהָה וּבְשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת וּבְהוֹחֲזָקוּ וְלָכֵן אֶפִּילוּ סִמָּנִין ד"א צָרִיךְ סִמָּן מְוֹבָהֵק דוֹקָא וּלְפִז"נ שִׁטַּת הָרַמְבַּ"ם שְׁהַרְמַב"ם מִיָּרִי בְשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת וּבְהוֹחֲזָקוּ וּבְזַמַּן מְרוּבָה כְּמוֹ שְׁפֶתַח בְּהִדְיָא וְלָכֵן אֶפִּילוּ סִמָּנִין ד"א צָרִיךְ סִמָּן מְוֹבָהֵק דוֹקָא אֲבָל רַב אֲשֵׁי בְּגִיטִין כ"ז: מִיָּרִי רַק בְּזַמַּן מְרוּבָה אֲבָל לֹא מִיָּרִי גַם בְּשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת וְהוֹחֲזָקוּ וְלָכֵן אָמַר דְאִי סִמָּנִין ד"א אִין צָרִיךְ דוֹקָא סִמָּן מְוֹבָהֵק אֲלָא סְגִי בְּסֶתֶם סִמָּן וְרַק מְשׁוּם דְמְסַפְקָא לִיהָ סִמָּנִין אוֹ ד"א אוֹ דְרַבְּנָן לָכֵן צָרִיךְ סִמָּן מְוֹבָהֵק דוֹקָא וְכֵן הִבִּיא הַר"ן שְׁם בְּגִיטִין בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר דַּר' יִרְמִיָּה וְרַב אֲשֵׁי סְבִירָא לֵהוּ פְּלִישְׁנָא בְּתַרְא דַּר' זִירָא דְלֹא בְּעִינָן תַּרְתִּי אֲלָא כָּל שְׁשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת אַע"פ שְׁלֹא הוֹחֲזָקוּ אִי נְמִי הוֹחֲזָקוּ אַע"פ שְׁאִין שִׁירוֹת מְצוּיּוֹת לֹא מְהַדְרִינָן וּמַש"ה נֶאֱדוּ מְאוּקִימְתָא דְלֹא מְשַׁמַּע לֵהוּ דְבַרְיִיתָא בְּשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת וְלֹא הוֹחֲזָקוּ דְאִי הֵכִי פְּשִׁטָא וְכו' ע"כ אֲלָמָא דְרַב אֲשֵׁי לֹא מִיָּרִי בְּהוֹחֲזָקוּ וְשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת לָכֵן אָמַר דוֹקָא אִי סִמָּנִין דְרַבְּנָן אִין צָרִיךְ סִמָּן מְוֹבָהֵק אֲבָל אִי ד"א לֹא צָרִיךְ סִמָּן מְוֹבָהֵק אֲבָל רַבִּינוּ דְמִיָּרִי אַחַר זְמַן מְרוּבָה וְשִׁירוֹת מְצוּיּוֹת וְהוֹחֲזָקוּ לָכֵן מְצָרִיךְ סִמָּן מְוֹבָהֵק אֶפִּילוּ אִי סִמָּנִין ד"א.

שְׁם פָּרַק ד' הל' ז. הַמְקַרְעַע עַל הָעוֹר תַּבְנִית כְּתָב אוֹ שְׁרָשָׁם עַל הָעוֹר תַּבְנִית כְּתָב ה"ז כְּשֵׁר וְכו' ע"כ וְהַקְשָׁה הַמ"מ שְׁבִירוֹשְׁלֵמִי אֵיתָא הַקּוֹרְעַע עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב כְּשֵׁר הָרוּשָׁם עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב פְּסוּל וּבִתְוֹסְפֶתָא אֵיכָּא לְהִיפּוֹף שְׁהַקּוֹרְעַע פְּסוּל וְהָרוּשָׁם כְּשֵׁר וְיֵשׁ תִּימָה עַל רַבִּינוּ לְמָה הַכְּשִׁיר שְׁנֵיהֶם כֵּן הַקְשָׁה הַמ"מ וְכֵן הַקְשָׁה הַר"ן וְהַנִּיחוּ בַצ"ע.

וְנ"ל דְאֵיתָא בְּגִיטִין י"ט. עֵדִים שְׁאִין יוֹדְעִים לְחַתּוּם רַב אָמַר מְקַרְעִין לָהֶם נִיָּיר חֶלֶק וּמְמַלְאִים אֶת הַקְּרָעִים דִּיּוּ וּפִירִשׁ"י מְקַרְעִין מְסַרְטִין בְּסַפִּין וְשְׁמוּאֵל אָמַר בְּאֲבָר ר' אֲבָהוּ אָמַר בְּמִי מִילִין וְכו' ר"פ אָמַר בְּרוּק וְכֵן אוֹרִי לִיהָ ר"פ לְפָפָא תוֹרָאָה בְּרוּק וּבְמֵאִי קַמְפְּלָגִי אֲמוּרָאִים אֵלוּ וְנִרְאָה פְּשׁוּט דְבִזְנָה פְּלִיגִי דְלָרַב דְאָמַר מְקַרְעִין לָהֶם וְכו' לֹא הִנּוּ כְּתָב עַל גְּבִי כְּתָב אִם וְחֻזְמוּ עַל הַקְּרָע דְקָרִיעָה לֹא הִנּוּ כְּתָב וְלִשְׁמוּאֵל הִנּוּ הַקְּרִיעָה כְּתָב וְלָכֵן לֹא מִתִּיר אֲלָא לְרִשׁוֹן בְּאֲבָר וְלָרַב אֲבָהוּ הִנּוּ בְּאֲבָר כְּתָב וְלָכֵן לֹא מִתִּיר דוֹקָא אֲלָא בְּמִי מִילִין וְרַב פְּפָא מִתִּיר דוֹקָא בְּרוּק דְמִי מִילִין נְמִי הִנּוּ כְּתָב וְא"כ לר"פ מוֹכַח דְקָרִיעָה הִנּוּ כְּתָב וְגַם רְשִׁימָה נְמִי הִנּוּ כְּתָב מְדָלָא מִתִּיר אֲלָא בְּרוּק וְלֹא בְּקָרִיעָה וְלֹא בְּרְשִׁימָה וּבז"נ דְהַרְמַב"ם פּוֹסֵק כַּר"פ בְּפ"א מַה' גִּירוּשִׁין הַל' כ"ג וּמְסַתְבַּר מְשׁוּם דַּר"פ אוֹרִי לְפָפָא תוֹרָאָה דְהִינּוּ הֶלְכָה לְמַעֲשֵׂה וּמְמִילָא נִיחָא פִּינּוּ דְפִסְקִינָן כַּר"פ דְדוֹקָא בְּרוּק מְמִילָא מוֹכַח דְאָסוּר לְקַרְעַע לָהֶם נִיָּיר חֶלֶק וְגַם לְרִשׁוֹן בְּסַפִּין בְּלֹא סְרִיטָה מְשׁוּם דְהִנּוּ כְּתָב

והנה כתב על גבי כתב וכינון דהנה כתב ממילא בגט פשר הקורע והרושם ולכן פסק רבינו דשניהם פשרים בגט אף נענין מי מילין פסק הרמב"ם לא כר"פ אלא כרב יוסף (גיטין כ').

(ש"אין מי מילין על גבי מילין (פ"ד הל' גירושין ה"ב) ולפ"ז צ"ל דמה שכתב רבינו המקרע על העור וכו' הוא לאו דוקא דה"ה על גייר נמי אלא כתב על העור משום דרוצה לכתוב לשון התוספתא והירושלמי אף לכאורא יקשה התוספתא איה יוכל היות דקורע פסול ורושם פשר דקורע לא הנה כתב ורושם יתא כתב? וי"ל דכוננת התוספתא במה שכ' דקורע פסול הוא פן דקורע תמונת האותיות בעור מעבר לעבר ולכן פסול דלא הנה ספר פיון שליכא עור תחת האותיות והנה כמו אותיות פורחות באויר פלומר דלא הנה ספר אבל הרושם בספין פשר, וממילא בדין קורע לא פליגי אהדדי התוספתא והירושלמי דהקורע דהירושלמי דמכשיר לא הנה מעבר לעבר.

(ואולי הרושם דאיתא בתוספתא דכשר הנה אותה הפעולה כמו קורע שאיתא בירושלמי פיון דלא הנה מעבר לעבר קרי ליה התוספתא רושם וא"כ לא פליגי כלל התוספתא והירושלמי לפ"ז וצ"ע).

פ"ו מה' גירושין ה' ז אבל הנשים והקרוכים פשרים ואפילו הפסולין מדברי סופרים בעביירה כשרין לשליחות הגט. אבל הפסולין בעביירה מד"ת פסולין להבאת הגט ואם הביאו ה"ז פסול בד"א פשנתקנים הגט בחותמיו אבל אם לא נסמך בו אלא על דברי פסול בעביירה מן התורה אינו גט עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל ואם נתקנים בחותמיו ולא הוצרך לומר בפני נכתב למה אם הביאו פסול ועוד כשסמכו עליו למה אינו גט וכו' עוד השיג עליו וכתב ולא ידעתי מאין הוציא זה ועבד ועפ"ם הוא דקא פסול בגמרא לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין אבל מו שחלל שבת או בא על א"א למה יהיה פסול להביא את הגט והלא הוא ישראל גמור לכל דבריו עכ"ל ונ"ל דרבינו פסק בפ"א מ"ה גירושין הל' ט"ו כר"א דאמר עדי מסירה פרתיה ובהל' ט"ז שם הביא חתמו בו שנים ועבר ונתנו לה בינה וכו' ה"ז פשר הואיל ועדים שבו כשרין והרי הגט יוצא מתחת ידיה ע"כ אלמא דאי אמרינן עדי מסירה עיקר מ"מ מהני גם עדי חתימה, וגם פסק בפ"ג מ"ה אישות ה' ט"ז ששליח נעשה עד שהן הן שלוחיו הן הן עדי לענין קדושין ולפז"נ שיטת הרמב"ם דשליח הגט יכול להיות מעדי מסירה דהן הן שלוחיו וכו' ולכן איכא חשש שהשליח שהוא פסול בעביירה יהיה מעדי מסירה ולכן כתב הרמב"ם אם נתקנים בחותמיו אינו פסול הגט אלא מדרבנן אם הביאו הפסול בעביירה מד"א, דגזרינן שפא יהא מעדי מסירה בגט שלא יהא בו עדי חתימה דהיינו שלא יתקנים בחותמיו אבל אם נתקנים בחותמיו מד"א פשר.

דאפילו בעדי חתימה גרידא הגט פשר אפילו לר"א פשיטת הרמב"ם, ולכן פסול רק מדרבנן דגזרינן דילמא אתי למיסמך עליו בעדי מסירה היכא דלא יהא עדי חתימה אבל אם לא נתקנים בחותמיו דהיינו שליכא עדי חתימה אז אם נסמך עליו פלומר שיהא מעדי מסירה אז מן התורה אינו גט, ואין לתמונה הא הקיום הוא מדרבנן א"כ אפילו לא נתקנים אמאי מד"א אינו גט אם יהא מעדי מסירה דז"א פיון דפסול בעביירה מד"א חשוד הוא לזיופי וממילא אי ליכא קיום הנה חששא ד"א.

אבל אם פסול רק מדרבנן פשר דליכא גזירה דילמא אתו למיסמך עליו בתור עדי מסירה דאפילו ניסמך עליו ג"כ פשר מד"א, אבל בנשים וקרוכים פשר דלא שייך ליגזר דבאשה יראו הפל ולא יצרפוה בעדי מסירה ובקרוכ נמי לא יבוש לאמר כי קרוב הוא ולא יצרפוהו לעדי מסירה אבל

פסול חשוד הוא להכשיל וגם יבוש לאמור דפסול הוא וממילא איכא חשש שמא יצרכו אותו בעדי מסירה וניחא שיטת רבינו.

שם פָּרַק ו' הל' כ"ח. וכן המביא גט והניח הבעל חולה או שהיה זמן נותנו לה בתזקת שהוא קיים.

אבל אם הניחו גוסס שרוב גוססין למיתה ואע"פ שנתנו לה ה"ז ספק גירושין שאין גט לאחר מיתה וכו' ע"כ והקשה הלח"מ שם למה בפ"ד מהל' פסוה"מ פתב רבינו השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו בתזקת שהוא קיים למה לא חילק בין חולה לגוסס כמו שחילק פאן ובהל' תרומות ולא ידעתי טעם נכון לרבינו עכ"ל ונ"ל ד"ל בדרבך חידוד ששיטת הריב"ש הוא (ס' שעט) דרוב לא עדיף מב' תזקות ולכן פאן נמי אע"ג דרוב גוססין למיתה מ"מ פאן איכא תזקת חיים דבעלים ותזקת הקרבן שיש לו תזקה היתר להקריבו ורוב לא עדיף מב' תזקות ולכן יכולין להקריבו אפילו הניחו גוסס וילמוד רבינו שדברי רבא בגיטין שמחלק בין חולה לגוסס לא היא רק בגט ובתרומה ולא בקרבן אע"ג דרע"א בתשובה סימן קצ"ח מצדד דרוב לא עדיף מב' תזקות היינו דספיקא הנה תדא דאינו מוכרח ורבינו יוכל לספור דנדאי הנה.

ועוד כפי שביארנו לעיל (בהל' ציצית) לדעת הרוקח אם הרוב אינו יכול להכריע וליפסוק הדין בתור נדאי אז לכו"ע אמרינו סמוך מיעוטה לתזקה עיי"ש א"כ פאן פיון דאיכא ב' תזקות לא יוכל ליפסוק הרוב דין נדאי כי בכל אנפן ישאר ספק א"כ אמרינו סמוך מיעוטה לחד תזקה ונוקמא על תזקה השנייה א"כ ניחא שמקריבין הקרבן אפילו הניחו גוסס.

אבל פאן בגירושין איכא רק תזקה אחת תזקת חיים ואין לומר דאיכא פאן נמי שתי תזקות תזקת חיים ותזקת א"א ז"א דתזקת א"א לא שייך אלא פשמוספקים אם יהא עליה דיני א"א. אף פאן מסופקים אם יכולים ליתן לה גט ואם יתנו גט ממילא לא יהא עליה דיני א"א ממילא לא שייך תזקת א"א ע"ז וכן לגבי אכילת תרומה לא שייך תזקת א"א דתזקת א"א לא שייך אלא פשמוספקים אם יש עליה דיני איסור א"א אבל דין אכילת תרומה לא שייך לאיסור א"א שיש עליה אלא מקנן אישות שיש לבעל עליה ולא שייך לענן אכילת תרומה אלא תזקת היתר אכילה שלה וצ"ע וא"ל דבתרומה נמי איכא ב' תזקות תזקת היתר אכילה שלה ותזקת חיים של הבעל אף ז"א דתזקת חיים של הבעל אינו יכול להועיל לה דאין אנו מסופקים אדות הבעל דאינו נוגע אלא לה אם מותרת לאכול בתרומה ודמיה למה שכתב הרמב"ן (הובא בר"ן גיטין פ' התקבל) כי אמר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשים שבעולם שפא הוא קרובת אשתו וכתב הרמב"ן לפי שאין תזקה של קרובות שאינן באות לדון בפנינו מועלת לו ע"כ והביאור הוא פשוט פיון שאין אנו מסופקים אנדותם פיון שאינן לפנינו ולא שייך שנקבע הדין עליהם אלא צריך ליקבע הדין על האשה אשר לפנינו ולא שייך להשתמש התזקה של הקרובות בעדה וה"נ ל"ש תזקת חיים של הבעל שאין אנו דנין אודותיו לא יוכל להועיל בעד האשה ולא דמיה לענן גירושין דתנו נותן לה בתזקת שהוא קיים דהיינו תזקת חיים דשם שאני דהספק הוא אודות הבעל אם יכול עוד לגרש דהיינו ששלוחו שפא מפחו יוכל לגרש ושייך ע"ז תזקת חיים דהספק עליו בעצמו.

ומה שמצינו לענן תרומה תזקת קיים לאו דוקא אלא הפנונה תזקת היתר שלה בתרומה ולפי מה שביארנו שאיכא ב' תזקות גבי השולח חטאתו ניחא נמי מה שהקשה הלח"מ אמאי לא הביא רבינו שם שאר הדינים מעיר שכבשה הגייס וכו' משום דאיכא ב' תזקות לכן לא חיישינן ועיי"ש.

שם פָּרַק ט' הל' ט'. התנה עליה שתתגרש כשיעבור מפנגד פְּנִיָה ל' יום וְהִיָּה הוֹלָהּ וְכֵן וכו' ולא נתייחד עִמָּה כְּשִׁילָהּ וְיִשְׁקָהּ שְׁלִשִׁים יום תהיה מקודשת וכו' בד"א כְּשֶׁהִתְנָה וְאָמַר הָרִי היא נאמנת עלי לומר שלא פייסתיך אבל אם לא האמינה חוששין שְׁמָא פייסה וכו' ומחלה לו וְחִזַּר וְכִטַּל הַגֵּט כְּשֶׁפִּיִּסָּה וּמִפְּנֵי חֲשֵׁשׁ זֶה יְהִיָּה הַגֵּט פָּסוּל אַחֵר שְׁלִשִׁים יום וכו' ע"כ וְהַשִּׁיג הָרֵאָב"ד ז"ל חיי ראשי איני יודע מחילה זו מה היא ומה יש בינדה למחול בתנאים והפיוס אינו אלא שנתפייס עמה שלא לגרשה וכטל הגט שבינדה ואע"פ שאמרו משהגיע הגט לידה אינו יכול לבטלו ה"מ בלא תנאי אבל בתנאי כ"ז שלא נתקיים התנאי יכול לבטלו עכ"ל ונ"ל דשיטת רבינו הוא פן דגם בהרה"מ הובא תשובת הר"י וְיִלְחֹוּשׁ שְׁמָא פייס פירוש פיון שְׁהִיָּה הוֹלָהּ וְכֵן אע"פ שלא נתייחד עמה נִיחֹוּשׁ שְׁמָא פייסה בדברים ומחלה התנאי ונמצאת א"א וכו' וגם עליו וקשה השגת הר"ב דה"ל ועוד וקשה מה שייך אם מחלה התנאי נמצאת א"א אדרכא פיון דכטל התנאי ליהוי גיטא בכל גוונא ונ"ל דכוננת רבינו וְהָרִי"ף היא פן דכונן שהתנה שתתגרש כשיעבור מפנגד פְּנִיָה ל' יום וכו' הנה התנאי שיחול הגט אם תהיה לה צער כשיעבור מפנגד פְּנִיָה ל' יום אִז תתגרש דע"ז האופן נתן לה הגט אם יתקיים תהיה לה צער מל' יום שלא תהיה עמו ולכן פתב רבינו וְהָרִי"ף שחיישין שְׁמָא מחלה לו התנאי היינו שמסקמת ברצונה שיעבור מפנגד פְּנִיָה ל' יום ואינה מצטערת ע"ז וממילא בטל הגט ונמצאת א"א פיון שלא תוכל להתקיים מעתה התנאי שיעבור מפנגד פְּנִיָה ל' יום והוא נתן הגט רק על תנאי זה ממילא בטל הגירושין אף לכאורא יקשה אמאי פתב רבינו ומחלה לו וְחִזַּר וְכִטַּל הַגֵּט כְּשֶׁפִּיִּסָּה וכו' מפיון שמחלה ממילא נתבטל הגירושין אמאי צריך עוד לבטל הגט אף ז"א דכוננת רבינו הוא פן דכתב מפני חשש זה פסול הגט לאחר שלשים ואמאי יתן הגט אח"כ בלא תנאי ולכן פתב רבינו שחוששין שְׁמָא בטל הגט אע"ג דחוזר ומגרש בו אם ביטל מ"מ הא פתב רבינו בפ"ו מהל' גירושין הל' כ"א.

אם ביטל בפירוש הגט שאמר גט זה בטל הוא אינו מגרש בו לעולם וכו' ע"כ ולכן פאן נמי פיון שפוטל הגירושין קודם ולכן יכול לבטל הגט גופא וחוששין לזה ולכן פסול הגט וכו' ונתיחא שיטת רבינו.

ובזה הוא מחולק רבינו עם הר"ב ד דלהראב"ד יכול לבטל הגט כל זמן שלא נתקיים התנאי. ולרבינו אינו יכול לבטל הגט אפילו כל זמן שלא נתקיים התנאי משום פיון שגירש ע"ז האופן כְּבָר חל הגט ע"ז האופן אם יתקיים התנאי.

הל' א"ב. פָּרַק ג' הל' ב' הבא על הקטנה אשת הגדול אם קידשה אביה ה"ז בחנק והיא פטורה מכלום ונאסרה על בעלה ע"כ והשיג הר"ב דז"ל לא ידעתי למה נאסרה על בעלה ישראל שהרי אמרו פיתוי קטנה אונס הוא עכ"ל וכתב הרה"מ שרבינו יסמוך על סוגיא דכתובות ט.

אר"א האומר פ"פ מצאתי נאמן לאנסרה עליו ופריך בגמרא ואמאי ס"ס הוא ספק לאו תחתיו וספק באונס ומשני ל"צ באשתכחו ואי בעית אימא באשת ישראל פגון שקיבל בה אביה קדושין פחות מג' שנים ויום אחד והיה רק ספק אחד ספק באונס וכו' ואי אמרינן קטנה שזינתה מותרת לבעלה א"כ אפתי איפא ס"ס ספק באונס וספק קטנה אלא ודאי בקטנה שזינתה נאסרה ע"כ וצריך להבין דהקושיא הזאת הקשו בתוס' פתובות ט.

ותירצו דשם אונס חד הוא ומדוע אינו נראה לרבינו תירוץ זה וגם באיזה סברא יחלוקו הסוגיא דכתובות על הסוגיא דיבמות לג: דשם איתא פיתוי קטנה אונס הוא. וגם בירושלמי דסוטה

(שהובא בהרה"מ) ר' יוסי בשם ר"י קטנה שזינתה אין לה רצון ליאסר על בעלה ובמה יחלוקו ואמאי הכריע פסנגיא דכתובות ונ"ל דיש לחקור דמה דאונס מותרת אם היא בגדר דצריד רצון דמעשה הביאה והרצון ביחד הוא סיבה האוסרת ובאונס חסר הרצון ולכן מותרת או"ד דמעשה הביאה בפ"ע היא האוסרת וא"צ רצון אנא דהאונס הוא בגדר פטור כלומר ומבטל את מעשה הביאה דלא יוכל לאסור ונראה דאיתא בכתובות נא: אמר אבוי דשמואל אשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה חיישינן שמא תחילתה באונס וסופה ברצון ורבא אמר פל שתחילתה באונס וסופה ברצון מותרת מ"ט יצר אלבשיה וצריד להבין באיזה סברה פליגי דאין סברא לומר דפליגי במציאות אם יצר אלבשיה או לא ונראה דאבוי דשמואל סובר הא דאונס מותר הוא מטעם דחסר רצון וליכא סיבה גמורה האוסרת ולכן סופה ברצון אסורה אף דיצר אלבשיה מ"מ הא הנה ביאה ככל ביאות כמו שמבאר הרמב"ם בפ"א הל' ט.

מה' א"ב שמשהתחיל לבעול באונס אין בינה שלא תרצה שייצר האדם וטבעו כופה אותה לרצות ע"כ הנה ביאה עם רצון ואסורה ורבא דאמר מותר סובר דאונס מותר לא מטעם חסרון רצון בביאה אלא בגדר פטור ומבטלת את מעשה האוסרת דמעשה הביאה בפ"ע אוסרת.

ולכן פיון דיצר אלבשיה הנה אונס שאין בינה שלא לרצות ולכן סופה ברצון מותרת ובזה הסברא תליא אם פיתוי קטנה אונס הוא או לא אי אמרינן דהאונס הוא פטור מטעם חסרון רצון ולכן קטנה שזינתה מותרת שאין לה רצון ליאסר על בעלה אבל אי נימא דמעשה הביאה בפ"ע אוסרת אלא דהאונס הוא בגדר פטור ומבטלת את המעשה ולכן בקטנה שזינתה ליכא אונס בפועל שביטל פיון שנתפתה ולכן אסורה אם זינתה תחת בעלה ונמצא לפי"ז אם קטנה שזינתה תחת בעלה נאסרה או לא תליא בפלוגתא דאבוי דשמואל ורבא ובזה פליגי הסוגיות הירושלמי דסוטה וסנגיא דיבמות לג: עם סנגיא דכתובות לפי דברי הרה"מ בסברת אבוי דשמואל ורבא ולכן פיון שרבינו פוסק כרבא בפ"א ה"ט מא"ב שבתחלתה באונס וסופה ברצון מותרת וממילא מוכח דמעשה הביאה אוסרת והאונס הוא בגדר פטור היינו שמבטלת את המעשה ולכן פסק קטנה שזינתה נאסרה על בעלה דמעשה קטן הנה מעשה כמו שכתב הרמב"ם בפ"ב מה' פלים ה"א ונ"ל אפילו חקקים התינוקות למוד את העפר הרי אל מקבלין טומאה וכו' שקטן יש להן מעשה והמ"ל מפרש שהוא מד"א בה' טו"א ואונס בפועל ליכא שביטל את המעשה והסנגיא דפיתוי קטנה אונס הוא אלא אליבא דאבוי דשמואל שסובר שצריד רצון להביאה ופטור באונס הוא מטעם שחסר רצון וא"כ קטנה נמי אין לה רצון ולכן מותרת בזינתה, ובזה ניחא ראית הרה"מ לרבינו מסנגיא דכתובות ט' ונא נראה נו כתירוץ התוס' דשם אונס חד הוא פיון דהרמב"ם סובר דהאונס הוא בגדר פטור ובטול המעשה דפוסק כרבא ואי אמרינן דקטנה שזינתה מותרת ע"כ צ"ל דמעשה קטנה אינה מעשה לאסור דאונס בקטנה ליכא א"כ הנה ס"ם דל"ל שם אונס חד הוא כתירוץ תוס' דז"א דלאו שם אחד הוא דאונס דגדולה הוא בגדר פטור וספק דקטנה אי מותרת הנה מטעם דליכא סיבה האוסרת וא"כ לא הנה משם אחד ונהו ס"ם ומותרת אפילו קובל בה אביה קדושין פחות מג' שנים ויום אחד וא"כ ישאר הקושיא שהקשו תוס' אלא מוכח מפאן דקטנה שזינתה אסורה דפוסק כרבא (וזאת היא פנונת הרה"מ דהראיה מכתובות) ואין להקשות מיבמות סא: דרבא מתרץ אליבא דר"א דלכך פהו לא ישא קטנה דחיישינן שמא תתפתה עליו ופריד בגמרא א"ה ישראל נמי ומשני פיתוי קטנה אונס הוא ואונס בישראל משרי אלמא אפינו לרבא פיתוי קטנה אונס הוא אף ז"א דרבא אמר זאת אליבא דר"א וליה לא סבירא ליה דיסבור כרבנן עיי"ש דמשמע דרבנן פליגא עליה.

ובז"נ קושית תוס' פתובות ט. ד"ה ואיב"א שהקשו ונוקמא בחזקת הותר לבעלה ונימא דאונס הנה ומירצו דאונס קלא אית לה והשתא דליכא קלא הנה ליה רצון רופא ולפנהל"נ דהרמב"ם פתב פ"ה מ"ה שאלה ופקדון ה.

ח.

שאל מן השותפין ונשאל לו אחד מהן וכו' ה"ז ספק אם הוא שאינה בבעלים ואינו משלם פשע ה"ז משלם ופירש הרה"מ אע"פ שפשיעה בבעלים פטורה ובדין זה הדבר ספק אם הוא שאלה בבעלים אם לא דעתו ז"ל לשהפושע הוא כמזיק וכיון שהוא כמזיק ואין שם ראיה ברורה לפוטרו חייב לשלם ע"כ וצריך להבין ביאורו דמ"מ ספק הוא ואמאי משלם ונראה שהוא לומד כיון דהפשיעה הוא מטעם מזיק הנה בגדר ודאי חיוב שאיכא ודאי סיבת החיוב וספק שאילה בבעלים הוא ספק בפטור ואין ספק פטור מוציא מנדאי חיוב ובז"נ קושית תוס' ה"ל כיון דמעשה הביאה אוסרת והאונס הוא בגדר פטור ומבטל המעשה וא"כ ליכא לאקשויי נוקמא בחזקת היתר ונימא דאונס הוא דז"א דאין ספק מוציא מידי ודאי שביאה איכא בנדאי והיא הסיבה האוסרת והפטור הוא האונס הוא ספק ולכן אסורה מספק דאין ספק מוציא מידי ודאי וכיון שהוא נגד חזקת היתר פן אסורה מספק ובז"נ שיטת הראב"ד הובא בה' שחיטה פ"ג ה.

ד.

שלומד האיבעיא של שהה במיעוט סימנין כף אם שחט הרוב ואח"כ שהה וגמר וכו' וכן האיבעיא דשהיות שיצטרפו כתב וז"ל ונראה נ"י באותן שתו האיבעיות תיקו וילקולא ותמה הכ"מ הא ספיקא דאורייתא ולחומרא ותמה ע"ז המ"ל הא כיון דלומד הראב"ד אם שחט הרוב ואח"כ שהה א"כ לא הנה רק מדרבנן מטעם גזירה שפא יקיל בשהיה במיעוט סימנין ע"כ אף אינו מוכן הלא הראב"ד פותב ג"כ באיבעיא שהיות מהו שיצטרפו ושם הוא מד"א וע"ז שפיר הקשה הכ"מ ולפנהל"נ דסברת הראב"ד פן דשהיה הנה בגדר פסול בשחיטה אבל מעשה השחיטה והכשר כבד נעשה לכן הנה בגדר אין ספק פסול מוציא ודאי מעשה השחיטה ולכן אזלינן לקולא וניחא שיטת הראב"ד.

אף שיטת הרמב"ם שכתב שם ע"ז ה"ז ספק נבילה י"ל משום דאיכא פנגד אין ספק מידי וכו' איכא חזקת שאינה זבוחה ובספיקא דדינא נמי סובר רבינו דאוקמא אחזקה פדביארנו (בה' נערה בתולה) ולכן ספק הוא ואסור או דיספור שאין השהיה בגדר פסול וכו' והראב"ד סובר דלא שייך חזקת שאינה זבוחה בספיקא דדינא ולכן פסק לקולא מטעם אין ספק מוציא וכו' ואין ספק מוציא ודאי שייך בספיקא דדינא פה"ל מה' שאלה ופקדון.

שם פרק י' הל' י'. המפלת דמות נחש אמו טמאה לידה מפני שגלגל עיניו עגול כשאל אדם ע"כ והשיג הראב"ד לפ"מ שכתב דבעינן צורת פנים כולה כשאל אדם פי הוי גלגל עיניו כשאל אדם מה יועיל ובודאי ר' יהושע דאמר הכי ל"ס לזה דנבעי אפי' חצייה צורה שלמה אלא אפי' בצורה אחת עכ"ל וכתב ע"ז הרה"מ וז"ל ובאמת שהסוגיא בגמרא על מחלוקת ר"מ וחכמים מוכחא להדיא דלרבנן המפלת דמות נחש אין אמו טמאה לידה ודעת רבינו צריך לעיין ע"כ והסוגיא היא בגדה כג.

אמר רבה בב"ח אמר ר"י ה"ט דר"מ (דאמר המפלת מין בהמה וחייה אם זכר תשוב לזכר) הואיל ועיניהם דומות כשאל אדם ופריה אלא מעתה המפלת דמות נחש תהא אמו טמאה לידה הואיל

וגלגל עינו עגולה כשל אדם וכי תימא ה"נ ליתני נחש אי תנא נחש הו"א בנחש הוא דפליגי רבנן אר"מ דלא פתיב ביה יצירה וכו' אלמא לרבנן בנחש אין אמו טמאה לידה, ותקשה לרבנן מהסוגיא זהו ביאורו של המ"מ והכ"מ מינישב דעת הרמב"ם דנחש שאני דכיון שגלגל עינו של נחש דומה לשל אדם חשוב ולד אכל שאר בהמה וחייה שאין במינו שום אבר דומה לשל אדם אע"פ שקצת איברי זה הנפל דומים לשל אדם לא חשוב ולד עד שתהא כל הצורה דומה למר או חציה למר וכו' ואע"ג דבפלוגתא דר"מ ורבנן משמע דהמפלת נחש אין אמו טמאה לידה איכא למימר דהנהו אמוראי לא הוה שמייע נהי עובדא דחנינא אחא של ר' הושע שהורה פן ומפי ר' הושע הורה ע"כ ומובן שזה דוחק גדול שהאמוראים לא ידעו מהוראת ר' חנינא ור"י ונ"ל שהחילוק של הכ"מ מנחש ושאר בהמה וחייה הוא נכון ומוכרח אף קשה מה שהקשה הרה"מ שמהסוגיא דנדה כג.

משמע היפך מפסק רבינו דשם משמע דלרבנן המפלת נחש אין אמו טמאה לידה. ונ"ל פן אף לן דם צריף להציע הסוגיא דשם דאיתה נדה כג.

אמר ר"ח בר אבא אר"י היינו טעמא דר"מ (דמפלת דמות בהמה וכו' תשוב לזכר וכו') הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם ורבה בר בר חנה אמר ר"י היינו טעמא דר"מ הואיל ועיניהם דומות כשל אדם ופריף אלא מעתה המפלת דמות נחש תהא אמו טמאה לידה הואיל וגלגל עינו עגולה כשל אדם וכ"ת ה"נ ליתני נחש או תנא נחש הו"א בנחש הוא דפליגי רבנן עלים דר"מ דלא פתיב ביה וצורה אכל בבהמה וחייה לא פליגי דכתיבא ביה יצירה וכו' ושם עמוד ב.

אמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב הפל מודים גופו תיניש ופניו אדם גופו אדם ופניו תיניש ולא כלום לא נחלקו אלא שפניו אדם ונברא בעין אחת פכהמה שר"מ אומר מצורת אדם וחכ"א כל צורת אדם ופריף והא איפכא תנא ר"מ אומר כל צורת וחכ"א מצורת (ופירשו בתוס' ד"ה והתנא שר"י אומר כל צורת דבעינאב' עינים ולסתות וכו' רבנן אמרי מצורת חצי צורה וכן פירש הרמב"ם בפיה"מ פן דלר"מ צריף כל צורת אדם ולרבנן אפילו חצי צורה) ומשני אי תנא תנא ואח"כ מצינו מחלוקת אמוראים אי צריף מצח גבינים עינים ולסתות וכו' כשל אדם או סגי במצח גבן ולסת אחת כשל אדם ולא פליגי הא כמאן דאמר מצורת ע"כ א"כ יקשה דלפי הסוגיא דמפרשי דפליגי ר"מ ורבנן אי צריף כל צורת אדם או סגי נמי בחצי צורה א"כ המפלת נחש לכו"ע אין אמו טמאה לידה דלא הוה בנחש ואפילו חצי צורה א"כ יהא סתירה להסוגיא הנ"ל ונראה דפליגי הסוגיא דהכא עם הסוגיא דלעיל דאמרה טעמא דר"מ הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם או הואיל ועיניהם דומה לשל אדם משמע שמפרשים דברי ר"מ אפילו המפלת דמות בהמה וחייה נמי אמו טמאה לידה הואיל ונאמרה בו יצירה וכו' או הואיל ועיניהם דומה וכו' לכן פריף מנחש ותלה זאת בפלוגתא דר"מ ורבנן.

אבל הסוגיא דהכא סוברת שדמות בהמה אם מפלת אין אמו טמאה לידה אפילו לר"מ א"כ לפי הסוגיא דהכא פיון דצריף צורת אדם א"כ המפלת דמות נחש אין שיכות לפלוגתא דר"מ ורבנן דכאן דלכו"ע צריף צורת אדם וכיון דר' חנינא ור"י אמרים המפלת דמות נחש אמו טמאה לידה והסוגיא אינה אומרת דלדידה א"צ צורת אדם אפילו חצי משמע שהמפלת דמות נחש אינו ענין לפלוגתא דר"מ ורבנן כהסוגיא השנייה וע"כ צריף לחלק כחילוק של הכ"מ דמין נחש יש לו התדמות לאדם ולכן אמו טמאה וכו' מין בהמה אין לו שום התדמות לאדם וממילא הדין של

המפלת נחש וכו' וכו' אתיא ככו"ע ובז"נ דרבנינו פוסק הסוגיא דהכא דצריף פל צורת אדם (שם בה' ט.

) וכן מפרש בפיה"מ פלוגתא דר"מ ורבנן בזה אי צריף פל צורת אדם וכו' א"כ דמות בהמה לכו"ע אין אמו טמאה לידה וממילא בנחש לא שינה בפלוגתא דר"מ ורבנן וממילא יוכל ליפסוק כר"י דהמפלת דמות נחש אמו טמאה לידה דאיתא אפילו לכו"ע וכחילוק הג"ל של הכ"מ.

(וכן מצאתי אח"כ בהרשב"א ששתי הסוגיות בנדח חלוקין זע"ז לפי פירוש ראשון שלו יעיי"ש וכן יספור הרמב"ם) אלא שיקשה על רבינו שסותר בפסקיו למה שכתב בפיה"מ ששם כתב דלר"מ בעינן פל צורת אדם ולרבנן אפילו בחצי צורה נמי אמו טמאה לידה והלכה כרבנן וכאן בה' ט.

פסק שצריף שיהא פל צורת אדם א"כ לפי"ז כר"מ דבעינן פל צורת דוקא וצ"ע. שם הל' יא.

נברא ונשט שלו אטום או שהיה חסר מטיבורו ולמטה נהרי הוא אטום וכו' פל נפל מאלו אינו נלד ואין אמו טמאה לידה ע"כ והקשה הכ"מ הא בנדח כג: כד. איתא שם איזה גוף אטום רבי אומר פדי שינטל מן החי ונמות וכמה ינטל מן החי ונמות רבי זכאי אומר עד הארפובה רבי ינאי אומר עד לנקביו ר"י אומר משום ר' יוסי וכו' עד טיבורו ואמרין בין ר' זכאי ור' ינאי א"ב טרפה חיה מ"ס טרפה חיה ומ"ס טרפה אינה חיה ולכן עד הארפובה הנה אטום נר' זכאי בין ר' ינאי ובין ר"י א"ב דר"א גיטל ירף וחלל שלה נבלה והקשה הכ"מ הא פיון דרבנינו עוסק טריפה אינה חיה וכן פסק בה' שחיטה גיטל ירף וחלל שלה נבלה וא"כ היה לו ליפסק עד הארפובה גוף אטום והניח בצ"ע וראיתי בהב"ח על הטור סימן קצ"ד שתירץ שבאדם דאית ליה מזלא טרפה חיה דאע"ג דבהמה טרפה אינה חיה וכן פיר"ת בריש א"ט חולין מב ע"כ ואינו מוכן דהא אמרינן סנהדרין עח.

אם טרפה הרג שלא בפני ב"ד פטור משום דהנה עדות שאי אתה יכול להזימה ופירש"י דהעדים פטורין דגברא קטולא בעו למיקטל אלמא דבאדם נמי טרפה אינו חיה ולמה שפיר"ת ל"ד דשם פירש דוש דברים שנטרפת בהמה ואדם לא מיטרף בזה אבל פאן הא קאמר בגמרא בהדיא דבארפובה מיטרפא באדם והדרא קושיא לדוכתא.

ונ"ל פי רבינו ילמוד שם הכי דלכאורא קשה דהא רבי אומר פדי שינטל מן החי ונמות ואיך יפרש ר' ינאי בדברי רבי דטריפה חיה דהא רבי סתם במשנה חולין ריש א"ט זה הפלל פל שאין פמוה חיה טרפה אלמא דרבי סובר דטרפה אינה חיה ולכן ילמוד רבינו הפירוש בגמרא פן דר' ינאי ור"י ור"ז מבארים דברי רבי חד אמר פדי שינטל מן החי ונמות שאמר רבי היה הבקאור אם ינטל נטרפת ביה דטריפה אינה חיה פלומר דחיות הטרפה אונה חיות וח"א דכדי שינטל מן החי ונמות שאמר רבי אין לפרש פנונתו בדבר שינטל נטרפת בו דמ"מ עתה היא חיה אלא מפרש גיטל הירף וחלל מ שלה דהנה נבלה מחיים וח"א עד טיבורו משום דינטל מן החי ונמות הפנונה דנמות מיד אבל גיטל הירף וחלל שלה אע"ג דבדין הנה נבלה מ"מ במציאות לא מתה עדיין ובז"נ דיפלגו רק בכוננתרבי בכדי שינטל וכו' אבל אין לה שייכות למה שאיפסקא הילקתא דטריפה אינה חיה וגיטל הירף וכו' וניחא פסקו רבינו ולא סתרי אהדדי ומאי דאמרין א"ב טרפה חיה וכו' אין הפנונה שמחולקין בדין טריפה אם חיה אי לא.

אלא לשון שאלה היא פלומר אם נוכל לבאר את דברי רבי פדי שינטל וכו' אם גיטל שיעור שנעשות טריפה אי לא וכו'. שם פרק י"ג הל' ח'.

הנה נשוי לישראלית או לגיורת ויש לו בנים ואמר נתגירתי ביני לבין עצמי נאמן לפסול את עצמו ואינו נאמן לפסול את הבנים וחוזר וטובל בבי"ד עכ"ל והטעם נתבאר ביבמות מז. משום דלדבריו עפ"ם הוא ואין עדות לעפ"ם והקשה הרה"מ פ"ן דק"ל עפ"ם ועבד הבא על בת ישראל הילך פשוט כמו שיתבאר פרק ט"ו אפילו יהיה פדבריו הילך פשוט הוא יעו"ש ותיקוצו אינו מובן כמו שכתב המ"ל עיי"ש וגם בתוס' שם הקשו אותה קושיא ותיקוצו דסבר ר"י דעפ"ם הבא על בת ישראל הילך ממזר אבל לדברי רבינו דפסק הילך פשוט וקשה פנ"ל ונ"ל כי בתוס' יבמות כג.

ד"ה קסבר רבינא פירש אם בטר ישראלית שדינו הנה ממזר ואם בטר עפ"ם לא הנה ממזר דאין ממזרת לעפ"ם ולפז"נ דאם עפ"ם הבא על בת ישראל הילך פשוט מפני ששדינו בטר עפ"ם ואון ממזרת לעפ"ם וכיון ששדינו בטר עפ"ם ממילא צריף גירות דאם לאו הנה עפ"ם וזהו שיטת רבינו ולפז"נ מה שכתב וא"נ לפסול את הבנים פלומר לעשותם כעפ"ם בלא גירות וכן מצאתי אח"כ בהד"א בפ"ת באעה"ז סימן ד'.

שהביא דעת הגאון מליסא אם הילך פשוט אז צריף גירות כמשמעות לשון רש"י קדושין סח: ד"ה לימא קסבר רבינא וכף הוא דעת היערות דבש"ת אף שהביא דעות חלוקות על זו מ"מ על רבינו לא יקשה דיספור דצריף גירות אף מה שהובא שם בפ"ת שדעת הרמב"ם כעפ"ם הבא על בת ישראל אינה פגומה לכהן ואי צריכה גירות ודאי הנה פגומה לכהונה ז"א דהמ"ל כתב פאן דאפשר לדעת רבינו דאם ילדה בת פסולה לכהונה וממילא יוכל היות שצריכה גירות פדביארנו.

שם פרק כ"א הל' כ"ה. כתב ואסור להשיא אשה לקטן שזה כמו זנות הוא ע"כ אף הרא"ש פ"ש דקדושין סימן ח', כתב בקטנה שהלף אביה למדינת הים דאין להו נשואין אפילו מדרבנן מ"מ אין לאנסרה משום זנות ואם קידשה אחיה ואמה פ"ן דדרף קדושין ונשואין אצלו אין זה זנות מידי דהנה אקטן שהשיאו אביו דלא חשוב פאילו היא בזנות אצלו אפילו היא גדולה ובת עונשין אע"ג דלא תקינו ליה רבנן נשואין וכו' עכ"ל וצריף להבין שיטת הרא"ש פ"ן שלא תקנו נשואין אמאי לא הוי זנות כמו שכתב הרמב"ם ונ"ל דהרא"ש הולף לשיטתו בכתובות בפ"ק דמשמע שם סימן יב מלשוננו שכתב שאפשר לקיים פריה ורביה בלא קדושין ול"ד לשחטה דהתם א"א לאכול בלא שחטה משמע מלשוננו שכתב שאפשר וכו' שהדיוט מותר בפילגש וכן פוסק הראב"ד פ"א מהל' אישות ה"ד לכן סובר שקטנה שקידשה אף שלא תקנו נשואין מ"מ פ"ן שמינות לו ליחוד שייף גם בקטנה ולכן הנה משום פלגש ופלגש הוא בלא קדושין (והוא בה' מלכים פ"ד) פן קטן אף שאין לו דעת לקדש מ"מ שייף יחוד גביה וא"כ יהיה משום פלגש ולא יהיה אסור משום זנות.

אבל הרמב"ם שפסק שאסור להשיא אשה לקטן הולף לשיטתו שפסק בהל' מלכים פ"ד ה"ד שהדיוט אסור בפלגש ולכן אסור להשיא אשה לקטן משום זנות אלא דצריף להבין לפי"ז את שיטת הרא"ש אמאי לא הנה יחוד אפילו לא השיאה אמה ואחיה אלא היא עצמה ולא תהוי זנות אף י"ל פ"ן דקטנה סומכות רק על דעת אמה ואחיה ממולא לא הוי יחוד מצדה בלא הסכמת אמה ואחיה ממילא לא הנה דין פלגש בלא הסכמת אמה.

הל' יבום ונחליצה. פָּרַק א' הל' י"ב הכוונס אַת יבמתו נאָסרו צרותיה עליו ועל שאר האחין ואם בָּא הוא או אַחַד מְהָאחין על צרתה ה"ז עובר בעשה שְׁנַאמַר יבמה יבא עליה ולא עליה ועל צרתה ולא הפא מפלל עשה עשה וכו' ע"כ והקשה הלח"מ והמ"ל שם בפ"א מהל' אישות הל' ח' פְּשִׁמְנָה רבינו איסור עשה מצרי ואדומי ובעולה לכה"ג אמאי לא מנה רבינו עוד הדין של הפא על יבמה ובא אַחַד מן האחין או הוא על צרתה דהוא בעשה והניח בצ"ע ונ"ל דשיטת רבינו בפט"ו מה' א"ב חייבי לאוין חייבין על ביאה דוקא שע"י קדושין ויש לחקור איך הוא הדין בח"ע אם עובר עשה ג"כ דוקא בביאה של אחר קדושין או אפילו בביאה גרידתא, ונראה דהיינו דהנה הובא בכ"מ ריש פט"ו מה' א"ב דעת ר' אבבהם בנו של רבינו בתירושו טל רבינו שם פתב דמצרי ואדומי שאיסורן בעשה דוקא ע"י קדושין ולא בזנות וכן בעולה לכה"ג נמי תהא האיסור דוקא ע"י קדושין דכתוב והוא אשה בבתוליה יקח ויקח משמע ע"י קדושין וכן מפרש מפרש נמי הרמב"ן שקיחה משמע ע"י קדושין (הובא בהרה"מ שם בפט"ו מה' א"ב) ובז"נ דבעשה דיבמה ובא עליה ולא על צרתה משמע בביאה גרידתא בלא קדושין דכן משמע לשון הרמב"ם שכתב בָּא הוא על צרתה ולא קתני פְּנוּסָה כמו שכתב הכוונס אַת יבמתו משמע דבביאה גרידתא מחויב בעשה דיבמה יבא עליה וכו' וכן מסתבר דיבמה יבא עליה ולא על צרתה וכו' משמע צרתה דומיא דינדה מה יבמה בביאה גרידתא דמהני בין בשוגג בין במזיד וכו' וכן על צרתה בביאה גרידתא הנה איסור עשה וא"כ ניחא דלכוף לא מנה הרמב"ם אַת העשה דבא על צרתה וכו' בין חייבי עשה משום דלא דמיא להדדי דחייבי עשה דמצרי ואדומי וכו' עובר דוקא בביאה שלאחר קדושין אבל העשה דיבמה יבא עליה וכו' עובר בביאה גרידתא בלא קדושין.

יבמות ד בשומרת יבם של אביו הפתוב מדבר ולעבור עליו בשני לאוין והקשה רע"א בחידושיו מדוע השמיט הרמב"ם והסמ"ג והחננוף לדבר זה דעובר בב' לאוין והא פיון דקי"ל כרבנן דאנוסת אביו מותרת ע"כ קרא דלא יגלה לשומרת יבם של אביו ולעבור עליו בשני לאוין ע"כ יעוי"ש בתירושו ונ"ל אי דשומרת יבם של אביו שייך שעובר משום לא יגלה פנף אביו או לא תליא בזה אי זיקה פכנוסה מד"א שייך שיעבור בשומרת יבם של אביו משום לא יגלה פנף אביו אבל אי זיקה מדא' לאו פכנוסה ל"ש שיעבור משום אל יגלה כו' בשומרת יבם של אביו ובז"נ דמצינו בזה פלוגתא ביבמות כט: ונדרים עד.

שומרת ויבם בין יבם אַחַד בין שני יבמין ר"א אומר יפר דיש זיקה רע"א לא לאַחַד ולא לשנים דאין זיקה ופירש"י דאין זיקה דתיקוני פכנוסה וכן ביבמות יז: פירש"י דמ"ד אין זיקה הוא ר"ע דאמר אין מיפר וכיון שרבינו פוסק בפ"א מה' נדרים ה.

כג.

דאינו מיפר נדרים של שומרת יבם עד שיבוא עליה אלמא דפוסק דאין זיקה פכנוסה וכן בפ"א מה' יבום ונחליצה ה. יג פוסק שומרת יבם שמתה אסור באמה ולפז"נ דרבינו ילמוד הסוגיא ביבמות דקתני בשומרת יבם של אביו ולעבור עליו בב' לאוין משום לא יגלה פנף אביו אַזְלָא כמ"ד זיקה פכנוסה מד"א אַבְל אַלְיָבָא דדינא פיון דרבינו פוסק דזיקה לאו פכנוסה מד"א לכן אפילו דקי"ל כרבנן דמותר באנוסת אביו דכן פסק הרמב"ם בפ"ב מה' א"ב ה.

יג.

מ"מ לא יגלה פנף אביו לא אגלא לשומרת יכם של אביו פהנ"ל ולכן גיחא דהשמיטו הרמב"ם
זה הדין וכן הסמ"ג והחננוף משום האי טעמא. הל' יבום ונחליצה פרק ה' הל'
י"ב.

כתב הרמב"ם נחליצה אחת מהן חליצה פחותה הותרה להנשא לזר זו שנחליצה. אבל צרתה אסורה
עד שתחלוץ גם היא או עד שייחליצו כל האחים לראשונה שנחליצה החליצה הפחותה שאין חליצה
פחותה מסלקת זיקת יבום מבית זה עד שתחזור על כל האחים או עד שתחלוץ כל אחת מהן ע"כ
ותמה הרה"מ ע"ז ונ"ל, אם נחליצה אחת מהן מכל האחים הותרה צרתה ואיני יודע מהיכן יצא
לו זה ואיני יכול להלום הסוגיא לפי שיטתו וכו' ע"כ ועוד קשה לי הסברא מפנין שהותרה להנשא
לזר בחליצתה הפחותה מאי שייך עוד בה חליצה דמסתבר דליפא עליה עוד זיקה פנין שהותרה
לזר א"כ מאי שייך בה עוד חליצה.

ואמאי פתב הרמב"ם אם יחליצו כל האחים לראשונה אז צרתה מותרת ונ"ל דיש לחקור איך
הוא פעולת החליצה אם הוא בגד שהחליצה מפקיע הזיקה וממילא מותרת לשוק פנין שליפא
זיקה.

או שהחליצה מותרת לשוק בפועל לבד ממה שפועלת בהפקעת הזיקה ונ"מ שתוכל להתיר
החלוצה לשוק אפילו אם לא נפקעה הזיקה לגמרי ועוד יש לחקור מה הוא הגדר אם חלץ לזו
שפוטרת צרתה.

אם חליצתה של זו פועלת באופן ישר לשניה דהיינו דהנה נמי כמו שחליצה לשניה או דהחליצה
פועלת רק לזו שחליצה אלא שדין הוא אם נפקע זיקה מאחת מהן אז בטלה הזיקה גם מהשניה
ונ"ל דאיתא יבמות נג.

גבי החולץ ליבמתו וזר וקידושה פלוגתא דרבי ורבנן אי מהני אי לא ואוקמא בגמרא דפליגי
בחליצה פסולה כגון שחלץ אחר הגט אי פוטרת או לא והובא ברי"ף וברשב"א קושית הראשונים
איך אפשר לאמר דחליצה פסולה אינה פוטרת דאי בחליצה לא מיפטר א במאי קא מיפטר ותיירץ
הרי"ף בשנפלה לפני שני יבמין וקמיפלגי בפלוגתא דרב ושמואל אי חליצה פסולה צריכה לחזור
על כל האחים או לאו ולמ"ד צריכה לחזור עדיין זיקתה קיימת ולכן חל הקדושין ולמ"ד א"צ
לחזור ונפקעה הזיקה לגמרי ולא חל הקדושין ביבמה ויש מפרשים בשתי יבמות ובהא פליגי מר
סבר חליצה פסולה פוטרת צרתה וכיון דאי עקרה זיקה מהאי ביתא לגמרי לא תפסי קדושה
בזיקת יבמות לא באותה שחלץ ולא בצרתה ומר סבר חליצה פסולה אינה פוטרת צרתה ויש
אחרים פלום וכו' וכיון דאישתיירא זיקה בהאי ביתא אפילו בדידה נמי תפסי קדושין בזיקת
יבמות עכ"ל הרשב"א בחדושו שם מפאן נוכל לפשוט החקירה הראשונה מדכתב הרשב"א וכיון
דאישתיירא זיקה בהאי ביתא אפילו בחליצה גופא נמי תפסי קדושין בזיקת יבמות ע"כ אלמא
דלא נפקעה הזיקה לגמרי גם מהחלוצה ובכ"ז היא מותרת לשוק אלא דאינה פוטרת צרתה אלמא
דחליצה היא בגדר היתר שמתיר לשוק דאע"פ שעוד נשאר זיקה מ"מ מותרת לשוק וכן משמע
בקדושין ג': מניינא דסיפא למעוטי חליצה סד"א תיתי בק"ו מיבמה מה יבמה שאינה יוצאה בגט
יוצאה בחליצה זו שיוצאה בגט אינו דין שיוצאה בחליצה קמ"ל ואימא ה"נ א"ק ספר כורתה ואין
ד"א כורתה אלמא אי לאו קרא הו"א דחליצה מתיר בא"א אלמא דחליצה היא בגדר מתיר לשוק
דזיקה ליפא בא"א דעלמא ממילא ליפא למומר דמפקעת הזיקה אלא מוכח דחליצה הוא בגדר
היתר ואודות החקירה השניה נראה דהלישנא בתרא (ביבמות כז:) אליפא דשמואל סובר דחליצה

פסולה אינה פוטרת צרתה אבל מיפטרטא נפשה פטרה אלמא דחליצה אינה פועלת באופן ישר פאלו חלץ גם לשניה דא"כ הנה מותרת גם השניה לשוק הלא מוכח דהחליצה אינה פועלת אלא רק להחליצה אלא שדין הוא אם בטלה הזיקה לגמרי מהאחת בטלה הזיקה גם מהשניה ולכן בחליצה פסולה פינון שלא בטלה הזיקה לגמרי מהאחת (אלא דהותרה לשוק) לא בטלה הזיקה מהשניה ולכן לא נפטרה שניה ולפז"נ הרמב"ם דלכן פוסק דאינה פוטרת צרתה בחליצה פסולה אלא א"כ תחלוץ מכל האחין משום דיש עליה עוד זיקה דחליצה פסולה אינה מפקעת הזיקה לגמרי ומה דהותרה לשוק משום דחליצה הוא גם בגדר מתיר לשוק אף דיש עליה עוד זיקה ולכן שנייה שכולן יכולים ליתן לה חליצה מפני שיש עליה עוד זיקה גם להחלוצה וכינון שנותנים לה פולם חליצה אז נפקעת הזיקה ממנה לגמרי וממילא מותרת גם אידה שדין הוא אם בטלה הזיקה לגמרי מזה בטלה גם מאידך ולכן כותב רבינו אם פולם נותנים להראשונה חליצה אז פולן מותרות ומתנרצת קושית הרה"מ וגם קושיתנו אף מדאמרין יבמות י: איהו שליחותיה דאחין וכו' ואיהו שליחותיה דצרה וכו' לכאורא משמע פשחולץ לזו הנה פחולץ לשניה אף ז"א דהכוננה הוא אם בטלה הזיקה מזה בטלה גם מאידך יעו"ש.

שם פרק ו' הל' י'. היתה היבמה אסורה על יבמה אסורה לאו או אסור עשה וכו' ה"ז חולצת ולא מתניבמת וכו' לפיכך אם עבר ובעל יבמתו האסורה לו משום לאו או משום עשה וכו' ה"ז קנה קנין גמור וכו' והיא וכל צרותיה מותרות לזר שהרי נפטרו ובהל' י"א פתב ויבמה שהיא אלמנה מן הנשואין ובא עליה כה"ג לא נפטרה צרתה שאין עשה דוחה ל"ת ועשה והואיל ולא קנה מן התורה קנין גמור לא הותרה צרתה לזר עד שתחלוץ ע"כ והשיג ע"ז היש"ש ונ"ל ונ"ל כמו שאינו קונה כה"ג באלמנה מן הנשואין ולא פטרה צרתה ה"ה חייבי עשה לחוד וכו' דהא אין עשה דוחה בכל התורה ע"כ ונ"ל אולי י"ל דשיטת רבינו הוא כפך אי נגד העשה איכא עשה ול"ת נמצא שנתבטל חיוב המצוה דלצד השלילה איכא אזהרות יותר מלצד החיוב ממילא ליכא מצוה פלל (ודלא פשיטת ריב"א בחולין) אבל אי איכא רק עשה ולא דחי מטעם מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה זה לא נקרא דנתבטל המצוה דאיכא עשה נגד עשה פלומר שהצד החיוב הוא שונה להצד השלילה אלא דהוה רק בגדר אונס דלא יוכל לקיים העשה מטעם דאין עשה דוחה עשה ולכן פתב הרמב"ם אם היתה אסורה מטעם עשה ה"ז קנה קנין גמור ונפטרה צרתה דהמצוה לא נתבטלה אלא דהוה בגדר אונס ולכן קנה אם עבר ובעל.

אבל אם נגד העשה איכא עשה ול"ת מקרי דנתבטל חיוב המצוה כהנ"ל ולכן אם בעלה לא קנה מן התורה קנין גמור לא הותרה צרתה עד שתחלוץ (ולכאורא יקשה דאמרין יבמות כ': אי ס"ד חייבי לאוין מד"א לחליצה רמ"א ליבום לא רמ"א אם בעלו אמאי קנה אלמא אי לא דחי ל"ת לא קנו ולכאורא בעשה נגד עשה ג"כ צריף להיות פן פינון דלא דחי לא תקנה אף ז"א דהא ל"ת חמור מעשה (יבמות ז).

(לכן אי לא דחי מד"א אז הנה הל"ת מסלק חיוב העשה ולא בגדר אונס ולכן אם בעלו לא קנו אבל בעשה נגד עשה לא כהנ"ל ובז"נ קושית תוס' יבמות כ': ד"ה מיתבי תימא דרבא גופיה מותיב מהו בריותא והשתא איתותב מינה ע"כ והנחוח בתימא.

ובז"נ דרבא ידע שפיר הוה בריותא אלא דסבר היכא דלא נדחה ל"ת רק מטעם אפשר לקיים שניהם הנה רק בגדר אונס ולא דבטלה חיוב המצוה דהא אפשר לקיים שניהם וכו' משמע דמצוה איכא אלא דאפשר לקיים בלא דחיה ולכן אם בעלו קנו דלא דמי לדעיל דאי אמרין אין עשה

דוחה ל"ת משום יבמתו אז אם בעלו לא קנו משום דאז הנה בגדר דנתבטל חיוב המצוה פהג"ל אבל אי מטעם אפשר לקיים שניהם הנה רק בגדר אונס ולכן אם בעלו קנו אלא דמסקנת הגמרא דאסוקי בתיובתא לרבא אינו פן אלא פיון שלא נדחה הל"ת נו יהא אפילו מטעם אפשר לקיים שניהם הנה נמי בטלה חיוב העשה ולכן מותבינו מינה לרבא, אבל רבא ידע שפיר הפרויקטא ומ"מ איתותב מינה פהג"ל וניחא פסק רבינו וקושיות תוס'.

רמב"ם הל' נערה בתולה פ'ק ג' הל' ט' קידש נערה וגירשה וחסר וקידשה והוציא עליה שם רע והביא עדים שזינתה תחתיו בקידושין הראשונים ונמצאו זוממים ה"ז פטור וכו' וכל הפטור אם רצה לגרש יגרש ע"כ והקשה המ"ל הא פאן איבעיא דלא איפשטא (במסכת פתובות מו) ונהי דלא לקי מספק ואין משלם קנס מספק אבל לגרש איך יכול לגרשה והלא ספיקא דאורייתא הוא ופשיטא דאזלינן לחומרא וצ"ע עכ"ל ונ"ל פיון שקודם שהוציא שם רע הנה מותר לגרש אותה ועתה נהיה ספק אם נאסר לגרש או לא ולכן אוקמא החזקת הותר לגרש אע"ג דספיקא דדינא הוא מ"מ סובר רבינו שאוקמא אחזקה גם בספיקא דדינא (דכן גם סובר הר"ן בקידושין גבי נתן הוא וכו') (והעוניו"ט לומד שזה הוא שיטת רבינו פדכתבנו לעיל בה' אישות) ולפז"נ הרמב"ם פט"ז מה' מא"ס ה' ל"א בור של יין שנפל לתוכו קיתון של מים תחלה ואח"כ נפל לתוכו יין נסך רואים את יין ההיתר פאלו אינו והמים שנפלו משערין וכו' אם ראוין לבטל טעם אותו יין נסך הרי המום רבים עליו ומבטלין אותו ויהיה הפל מותר ע"כ ותמה הכ"מ הא בע"ז עג.

איתא פלוגתא של שתי לשונות בגמרא אי צריף תחלה נפילת. קיתון של מים קודם נפילת יין נסך ולישנא בתרא סובר שא"צ שיפול קיתון של מים תחלה ודעת הפוסקים נפסוק פלישנא בתרא ורבינו פסק פלישנא קמא וצריף טעם למה עכ"ל ודעת הפוסקים פלישנא בתרא לקולא מבאר בר"ן שם משום ספק דרבנן לקולא א"כ יקשה על רבנו למה פסק לחומרא ולפז"נ דאם לא נפל הקיתון של מים תחלה אלא היין נסך תחלה וא"כ הנה התערובות מהיי"נ בחזקת איסור ואח"כ נפל המים הנה ספק בדינא (מפני המחלוקת של שתי הלשונות בגמרא) ואוקמא אחזקה ואסור שמקודם שנפל המים הנה אסור ולכן כתב רבנו דנקא אם נפל לתוכו קיתון של מים תחלה אז בטל ואי לא לא שאוקמא אחזקה גם בספיקא דדינא ובז"נ נמי שרבינו יונה על האלפס רפות יב.

הביא ראיה דאבילות יום ראשון הוא נמי מדרבנן מבכורות מט. לענין בכור אי מת ביום ל' רבנן סבירי פיום שלפניו ולר"ע ספק הוא אמר רב אשי הפל מודים לענין אבילות יום ל' פיום לפניו ונפל הוא וא"צ לשמור אבילות עליו דקי"ל הלכה כדברי המיקל באבל ואם איתא דאבילות יום ראשון הוא מן התורה ה"ל למימר דמספק יום ל' פלאחר ל' לחומרא ונוהג אבילות דספיקא דאורייתא לחומרא ע"כ א"כ יקשה מזה להרמב"ם דס"ל יום ראשון באבל הוא מד"א (פ"א מהל' אבל הל' א).

(ובז"נ דאוקמא אחזקה ופטור דקודם מיתה בנדאי לא הנה מחויב ועתה ספק אם נתחייב או לא ולכן אוקמא אחזקה ופטור דבספיקא דדינא נמי אוקמא אחזקה פהג"ל ולפי הנל"נ נמי דהרמב"ם פוסק פ"ו מהל' אבל הל' ה'.

אסור לישא אשה אחרת עד שיעברו ג' רגלים ומחלוקת בזה במו"ק כג. ר"י ורפ"ן דר"י סובר רגל שלישי מותר וא"כ צריף הנה לפסוק כר"י דהלקה כדברי המיקל באבל וכן עורר זאת הרא"ש במו"ק סימן מ"ח.

ובז"נ פ"ן דעד רגל שלישי הנה אסור לכו"ע ורגל ג' נעשה ספק ולכן אוקמא אחזקה ובספיקא דדינא נמי אוקמא אחזקה כן יהא שיטת רבינו ולפז"נ נמי מה דהקשה הפרמ"ג על הרמב"ם דסובר סד"א לקולא מד"א ורק מדרבנן לחומרא א"כ איך יתחייב אשם תלוי בתתיכה אחת משתי חתיכות הא א"א לצמצם וא"כ יוכל היות שההיתר היא גדולה ומבטל האיסור וספיקא ד"א לקולא וא"כ איך יתחייב אשם תלוי לשיטת הרמב"ם ועיי"ש בתירוצו ולפז"נ דקודם שנתערב הנה חתיכת האיסור ודאי אסור אלא דספק אם אח"כ נתבטל מפני התערובות או לא ואוקמא אחזקה דלא נתבטל וממילא הנה איקבע איסורא ולא הנה ספיקא לקולא ולכן חייב אשם תלוי ובז"נ נמי הרמב"ם פ"ט מהל' שחיטה הל' ז.

בהמה שנפשטה העור שעליה וכו' ה"ז טרופה וזו היא שנקראת גלודה ואם נשאר מן העור רוחב סלע על פני כל השדרה ורוחב סלע על הטבור ועל ראשי פרקים ה"ז מותרת ואם נטל פרוחב סלע מעל כל פני השדרה או מעל הטבור או מעל ראשי איברי ושאר כל העור קיים ה"ז ספק ונ"ל שמתירין אותה ע"כ והקשה הרא"ש והרשב"א הא ספיקא דאורייתא לחומרא ואמאי מתיר אותה ועיי"ש בכ"מ מה שתיירץ ובז"נ דבחולין מג: כתבו התוס' ד"ה קסבר דבספק השקול בטרופה אמרינן נשחטה הותרה דאוקמא אחזקה כשרה אפילו בריעותא מחיים וכן הוא דעת הר"ם מלובלין הובא בפ"י יו"ד סימן נ.

וא"כ ניחא דגלודה פירש הרמב"ם בין שנקרע בידי או בחולי כאן ה' ט' ורש"י פירש בחולין נד. שניטל או מחמת שחין או מחמת מלאכה אבל מ"מ הנה פירושו שניטלה אח"כ וא"כ פ"ן דספק הוא אם נטל פרוחב סלע ועל כל פני השדרה וכו' ושאר העור קיים דספק אם נטרפה בו ולכן כתב הרמב"ם שמתירין אותה משום דאוקמינן בחזקה כשרה דבספיקא דדינא נמי אוקמינן אחזקה כהנ"ל.

אף לכאורא וקשה אי נימא שדעת הרמב"ם דמחזיקין מאיסור לאיסור וכן ביארנו בה' גזירות שזהו שיטת רבינו א"כ אמאי כשרה הא בחייה הנה בחזקה איסור. ונימא מחזיקין מאיסור וכו' אף אוני י"ל פ"ן דהאיסור מחיים לא הנה איסור אמה"ח פ"ן ששיטת רבינו דבחייה לאו לאיברים עומדת (פ"ה מהל' מא"ס הל' ה') אלא מחיים אסורה והאיסור הוא שאינו זבוחה והוא איסור עשה ואיסור טריפה הוא איסור לאו ובז"נ דלא שייך מחזיקין מאיסור לאיסור אלא פשהאיסורין דמין להדדי אבל מאיסור עשה לאיסור לאו ל"א מחזיקין מאיסור לאיסור פ"ן דלא דמין האיסורין להדדי ול"ד למה שכתב הרשב"א יבמות ל: שכתב שמחזיקין מאיסור א"א לאיסור יבמה לשוק ע"כ אע"ג שהוא איסור לאו אלא אע"ג דלא דמין להדדי מ"מ מחזיקין אע"ג דבמסקנא כתב הרשב"א דלא שייך שם מחזיקין מאיסור וכו' אף זהו מטעם אחר ועיי"ש אף ז"א פי שם שני האיסורין הוא איסורי לאו ממילא דמין להדדי אע"ג שבאונסין לא דמין וצ"ע.

הל' סוטה פ"ק ב' הל' ח' כל איש שבא ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל אין המים המאריים בודקין את אשתו. ואפילו בא על ארוסתו בבות חמיו שאסור מדברי סופרים און המים בודקים את אשתו שנאמר ונקה האיש מעון וכו' ע"כ והשיג הראב"ד וז"ל האי דלא כהלכתא משמעטא דריש ארוסה עכ"ל וביאר המ"ל פנונת הראב"ד הוא מגמרא

סוטה כ"ד מעופרת חבירו ומינקת חבירו לא שותות ולא נוטלות פתופה שקה ר"מ אומר לא ישא אדם מעופרת חבירו ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ואונו מתזיר עולמית וחכ"א יוציא וכשיגיע זמנו לכנס כונס וא"כ מיירי בדבעל דאי לא פשיטא שאינה שותה דהא לא קדמה שכיבת בעל לשכיבת בועל וא"כ לר"מ אמאי אינה שותה משום דאינו רשאי לקיימה פן פירש"י תיפוק ליה פינון דבעל הנה אינו מגנקה מעון וכן לרבנן אמאי שותה נהרי אינו מגנקה מעון ובה' ט.

כתב רבנו עבר ונשא מעופרת חבירו ומינקת חבירו ה"ז שותה שאין פאן עבירה ואמאי מו גרע מפא על ארוסתו בבית חמיו זאת היא פנונת השגת הרב"ד לפי ביאור המ"ל ונ"ל כי שיטת רבינו היא פה דיש לחקור האיסור דרבנן במינקת חבירו ומעופרת וכו' איהו הוא אי האיסור הנה על הנשואין לחוד משום ביאה אבל לא על הביאה בפ"ע משום דלא היו צריכין לגזור על הביאה בפ"ע או"ד דהאיסור הנה גם על הביאה ובז"נ דשיטת רבינו דהאיסור דרבנן הנה על הנשואין ולא על הביאה בפ"ע וכו' וכיון שהאיסור הנה הנשואין ולא הביאה ולכן הנה מגנקה מעון דמה שעשה איסור בנשואין הוא איסור בעלמא ולא איסור של ביאה אסורה ולכן פסק הרמב"ם דה"ז שותה והרב"ד שמשגיגו סובר דהאיסור דרבנן הנה גם על הביאה ולכן מדמה זאת לבא על ארוסתו בבית חמיו וממילא מוכיח מזה דהאיסור דרבנן הנה מגנקה מעון ויש להסביר מחלוקת הרמב"ם והרב"ד אם ביאה אסורה דרבנו הנה אינה מגנקה מעון דהרמב"ם סובר דאיסור דרבנן הנה מלא תסור ולכן הנה כד"א ולכן לא הנה מגנקה מעון גם בביאה אסורה מדרבנן והרב"ד יסביר פהרמב"ן דלא הנה מלא תסור ולא הנה כד"א ולכן הנה מגנקה מעון מד"א ובז"נ הרמב"ם פ"ד מ"ה ממרום ה.

א.

דזמן ממרא אם חולק על ב"ד בגזירה שגזרו וכו' פגון שהתיר החמץ בפעשה ששית ה"ז חייב מיתה ע"כ והרמב"ן חולק הובא במ"ל שם דעל דבריהם אינו נעשה זמן ממרא ובמה יחלוקו ובז"נ דהולכים לשיטתיהו דהרמב"ם סובר דכל איסור דרבנן הנה משום לא תסור ולכן הנה כד"א ונעשה זמן ממרא והרמב"ן חולק דהולך לשיטתו דכל איסור דרבנן לא הנה מלא תסור ולא הנה כד"א ולכן לא נעשה ע"ז זמן ממרא ולפנהל"נ קושית הנו"ב שהקשה בתשובה ל"ו על הרמב"ם פ"ד מ"ה מא"ס ה' ט"ז, מי שאחזו בןלמוס יאכילום אותו דברים אסורים שם ה' י"ז.

היו לפנינו טבל ונבלה מאכילין אותו נבלה תחלה שהטבל במיתה והקשה הנו"ב הא מבואר ברמב"ם ה' תרומות סוף פ"א אפילו בזמן הבית מימי עזרא הנה תרומות ומעשרות רק מדרבנן א"כ אמאי מאכילין נבלה שהיא ד"א ולא טבל שהיא רק מדרבנן ולפנהל"נ פינון דשיטת רבינו דכל איסור דרבנן הוא ד"א מלא תסור וא"כ טבל הנה איסור ד"א ורבנן עשאוהו פחומר איסור מיתה ולכן מאכילין אותו נבלה תחלה שטבל הנה איסור מיתה.

שם הל' ב'. ואין משקין שתי סוטות פאחת שנאמר והקריב אותה הפהג ע"כ והקשה המ"א באו"ח סימן קמז ס"ק יא.

אמאי כתב הרמב"ם סתם אין משקין שתי סוטות ולא חילק בין פהג אהד לבין שני פהגים והוא נגד מסקנת הגמרא סוטה ח. דבשני פהגים משקין שתי סוטות פאחת ועיי"ש בתירוצו שלומד בגמרא היפך פירש"י ונ"ל ונקדים הסוגיא דסוטה ח.

כי שם איתא פלוגתא דת"ק סובר דאין משקין שתי סוטות פאחת פדי שלא יהא לבה גס בתברתה ר"י אומר לא מן השם הוא זה אלא א"ק אותה לבדה ומוקי לה אח"כ דתנא קמא הוא רבי שמעון דדריש טעמא דקרא מהטעם אותה לבדה פדי שלא יהא לבה גס בתברתה מאי בינייהו איכא בינייהו רותחות מאימת המים דאז רואים שאין לבה גס בה ומשקין שתי סוטות פאחת לר"ש ופריה ורותחות מי משקין פאחת והא אין עושין מצות חבילות וכו' ומשני פאן בכהן אהד פאן בשני פהגין דבשני פהגים ליכא משום חבילות ומשקין שתייהם פאחת ולפז"נ קושית המ"א דקושית הגמרא הנה רק לת"ק דסובר כר"ש דדריש טעמא דקרא וברותחות ליכא משום שלא יהא לבה גס בה וכו' ופריה והא אין עושין מצות חבילות וכו' ומשני פאן בכהן אהד פאן בב' פהגים ולפ"ז התירוץ של פאן בכהן אהד וכו' הוא נמי רק לת"ק דסובר כר"ש דדריש טעמא דקרא אבל הרמב"ם פוסק כר"י משום אותה לבדה ולא דריש טעמא דקרא [וכן פסק בה' מלו"ל פ"ג ה.].

א.

אלמנה בין ענייה בין עשירה אין ממשפנין דלא דריש טעמא דקרא] ולדידיה ליכא קושיתא מאין עושין מצות וכו' דהא ברותחות נמי אין משקין ומפילא לדידיה נמי ליכא החילוק מכהן אהד לשני פהגים ולפיכך פוסק הרמב"ם סתם אין משקין שתי סוטות פאחת ונא חילק בין פהן אהד לשני פהגים דהטעם משום אותה לבדה (וא"ח ז"ר מצאתי פי הקדימני הספר נ"א וב"ה שפוננתי לדעתו הגדולה) אף לכאורא יקשה מחולין כט.

דמני רב יוסף תנבחהו שלא יהא אהד שוחט שני זבחים פאחד ותקשו אמאי צריה קרא תיפוק ליה דאין עושין מצות חבילות חבילות אף ז"א פי התוס' שם בסוטה ח. ד"ה דהא פתבו שאין עושין מצות חבילות וכו' זהו רק מדרבנן ולכן צריה קרא שאסור מד"א לשחוט שני זבחים פאחד הל' מאכלות אסורות פרק ה' הל' ה' תלש אבר מן החי ונטרפה בנטילתו ואכלו חייב שמים משום אמה"ח ומשום טרופה שהרי שני האסורין פאין פאחת וכן התולש חלב מן החי ואכלו לוקה שמים משום אמה"ח ומשום חלב תלש חלב מן הטרפה ואכלו לוקה שלש ע"כ והובא בלח"מ שהרב מהורר"ו חביב ז"ל וכו' שהקשה קושיות חזקות דכיון דרבינו סובר דבהמה בחייה לאו לאברים עומדת מדכתב ונטרפה בנטילתו דמשמע אם היתה טריפה מקודם אינו חייב שמים משום דלא אתי אסור אמ"ה דחז"ל בפעם תלישה וחז"ל אאסור טריפה דקדים דאין אסור חל על אסור ולכך הוצרך לומר דנטרפה בנטילתו פדי שיהא שני אסורין פאים פאחת א"כ בתלש חלב מן החי אמאי חייב שמים היכי אתו אסור אמה"ח וחז"ל אאסור חלב וכן קשה בתלש חלב מן הטרפה ואכלו לוקה שלש היכי אתי אסור אמה"ח וחז"ל אאסור טרפה ואאסור חלב ועיי"ש מה שתיגרץ הלמ"ח ונ"ל דהפר"ח הקשה הא הרמב"ם פוסק שאסור חל על אסור פאסור מוסיף שם (פי"ז מה' א"ב ה.).

ח.

(ואמה"ח הנה אסור מוסיף שפאסור לבני נח ואמאי פתב דוקא ונטרפה בנטילתו וכו' וזו היא קושיתא עצומה לכן נ"ל דהאמת היא כדעת הפר"ח דאמה"ח חל על אסור טריפה וכדמוכח שם אף מה שכתב ונטרפה נטילתו וכו' נראה לפירוש פנונת רבינו פן דייש להסתפק אם אסור טריפה חל על כללות הבהמה וכל חלק מן הבהמה נאסר משום חלק מהטרפה או דדין טריפה הוא חל על כל אבר ואבר ועל כל חלק וחלק דכל חלק וחלק נטרפה ומסתבר דאסור טריפה חל על

פללות הבהמה וכל חלק נאסר משום שהוא חלק מהטרפה ובז"נ דלכאורא יקשה איך שינה אם תלש אבר שיהא חייב על האבר משום אמה"ח ומשום טריפה הא אמה"ח מטמא פנבלה (שם בה' א"ה פ"ב ה' ב') אלמא דלא חשוב חי דחי אינו מטמא ואם חשוב מת מאי שינה שיחול איסור טריפה על האבר דהא טריפה לא שינה שיחול אלא על חי שנחלש החיות ולא על מתה אלא ע"כ דאיסור טריפה אינו חל על כל אבר בפ"ע אלא על פללות הבהמה וכל חלק וחלק נאסר מפני שהוא חלק מהבהמה ובז"נ פי שיטת רבינו הוא פה פיו דנטרפה בנטילתו חייב משום אמה"ח ומשום טרופה שהרי שני האיסורין באין פאחת והחידוש הוא לא פי אמה"ח חל דז"א חידוש פדעת הפר"ח דהנה איסור מוסיף אלא החידוש הוא שאיסור טריפה חל דאיך חל איסור טרפה על אבר בפ"ע לזה כתב שפאין פאחד וכיון שפעת נטילה יש להאבר שייכות לבהמה וכיון שהבהמה נטרפה והוא חלק מהבהמה בעת נטילה לכן יש עליה ג"כ איסור טריפות אבל לולא זאת לא שינה שיחול איסור טרופה על אבר בפ"ע ולו יצויר דחול איסור טריפה על הבהמה אחר הנטילה אז בנדאי לא נחול על האבר הנפרד איסור טרופה פי אז אין לו שייכות לבהמה לזה כתב רבינו ונטרפה בנטילתו דאז חייב משום טרפה על האבר וכנ"ל וניחא שיטת רבינו.

שם פרק ה' הל' יא' כל אבר עובר שיצא ונתכו קודם שחיטה והוא בחוץ ה"ז אבר מן החי ולוקין וכו' ואם נחתף אחר שחיטה האוכלו אינו לוקה וכו' ע"כ והשיג הראב"ד ז"ל זה שבוש שהרי אמר למעלה אפילו החזירה ונתתה אחר שחיטה לוקה משום ובשר בשדה טרפה ובמשנה אמרו שחט את אמו ואח"כ חתכו חכמים אומרים מגע טריפה שחיטה אלמא אית ביה איסור טריפה והל"ל אין לוקה משום אבר מן החי דאין שחיטה עושה ניפול ועם כל זה מה צורך הואיל ויש בו לאו דטריפה עכ"ל ונ"ל דמה שכתב הראב"ד שהרי אמר למעלה וכו' לוקה פנונתו לה' ט' אף ז"א דשם כתב רק אסור ולא לוקה וכבר כתב מזה הרה"מ אף קושית הראב"ד? היא מדוע אינו לוקה משום בשר בשדה טרפה וכו' ונ"ל דאיתא בחולין סט.

דמיבעיא להו מהו לגמוע חלבו מבהמה שהוציאה אבר קודם שחיטת אמה חלב דעלמא לא פאבר מן החי דמו ושרי האי נמי ל"ש או"ד התם אית ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה הכא ל"ל תקנתא לאיסורא בשחיטה תיקו והקשה הרשב"א שם וז"ל ויתמיהא לי מאי קא מיבעיא לן שפיון שהחלב נמשך מפח כל האיברים ואבר זה שבבהמה אסור כטריפה מאי קא מיבעיא לן וכו' דא"כ חלב טריפה נמי לישתרי ומאי קא מיבעיא לן טפי מחלב בן פקועה זה טרפה מדעלמא חלב טריפה וכו' ושם י"ל דהכי קא מבעיא לן אבר זה אין בו איסור מחמת עצמו כטריפה כלל אלא מחמת שאין לו סימנין להתירו בהן ע"י שחיטה וכו' והאבר שיצא הוא לבדו נשאר חי וא"כ מה הפרש יש בין חלב זה לשאר חלב הפא מן החי וכו' או"ד מיגרע גרע דהתם חיותו עומד לתקן ע"י שחיטה אבל חיותו של אבר זה אין לו תקנה עולמית ע"ו שחיטה ואסור וסלקא בתיקו עכ"ל נראה מהרשב"א שכתב שאין לו סימנין להתירו ע"י שחיטה וכו' ואבר שיצא נשאר חי משמע שהאבר היוצא יש בו איסור שאינו זבוחה ואיסור שאינו זבוחה הנה איסור עשה ובז"נ דהרמב"ם יסביר פשיטת הרשב"א שפאבר היוצא יש בו רק איסור עשה ולכן כתב שאינו לוקה משום טרופה אבל אסור מד"א ומקרא דבשר בשדה טרפה וכו' אנו למדין דלא מהני בזה שחיטה והנה איסור שאינו זבוחה.

ובז"נ נמי מה דכתב הרמב"ם שם ה' י' בשר המדולדל בבהמה ואבר המדולדל בה אם אינו יכול לחזור ולחיות אע"פ שלא פרש אלא אחר שנשחטה אסור ואין לוקין עליו וכו' ע"כ מדכתב אסור ואין לוקין עניו משמע דאסור מד"א וכן דקדקו האחרונים ולכאורא תקשי דהא בחולין עג: עד.

אמרנו ואמר רבה בב"ח אמר ר"י אין ביהו (באבר המדולדל) אלא מצות פרוש בלבד ופירש"י מצות פרוש בעלמא ומדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא וכו' ע"כ אלמא שאין אסור אלא מדרבנן ונ"ל דשיטת רבינו שהיא אסור מד"א לא כפירש"י משום דתוס' שם ד"ה אין הקשו וכיון דמד"א שרי באכילה אמאי נקט בברייתא דלעיל לא אם טיקרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה מה שינה שם להזכיר אבר מדולדל דשרי אף באכילה ועיי"ש שפתיוצם אינו מרנוח כ"כ ומזה ילמוד הרמב"ם דאבר מדולדל אסור באכילה מד"א.

אף מדוע ובאינה גדר ולפי הג"ל ניחא דהלימוד של אבר המדולדל מביא בגמרא ע"ג: שם ברייתא ובשר בשדה טרפה לא תאכלו להביא האבר וכו' המדולדלין בבהמה וכו' ושחטן שהן אסורין ע"כ וא"כ ילמוד רבינו דגם שם הנה הגדר שאינו מועיל שחיטה לאבר המדולדל כמו באבר היצא שג"כ שהלימוד שם מבשר בשדה וכו' ונהו איסור שאינו זבוחה ולכן אסור מד"א ואין לוקין אף הגמרא של אין ביהו אלא מצות פרוש וכו' או דילמד לא כפירש"י אלא הפנונה איסור עשה.

או דאיתא שם רב יצחק אמר אכלו אינו לוקה וילמוד רבינו הפנונה שאיסור ד"א איכא אלא שאין לוקה ופליג אדר"י. ופסק פנותיה אף לענין אסור גבלה מועיל השחיטה וההסבר לזה י"ל דיש שני גדרים בשחיטה א' שמתיר בפועל וזה שינה לענין איסור שאינה זבוחה שיש עליה מחיים או נענין איסור אמה"ח שמתיר אפילו במפרקסת שאסור לכן נח מ"מ לישראל מותר ע"י שחיטה אבל לענין איסור גבלה לא שינה שמתיר פינון שמתיר ליקא איסור גבלה אלא דהוא בגדר זה דאם הבהמה מתה ע"י סיבות אחרות הנה איסור גבלה חל עליה אבל אם ע"ו שחוטתה מתה אז אין חל עליה איסור גבלה.

אבל השחיטה אינו בגדר מתיר ולכן ניחא נמי באבר המדולדל פינון שהחיות שלה נטלה ע"ו שחיטה לכן אינו חל עליה איסור גבלה. אף שלא התירה השחיטה לאכילה וניחא וכן נמי במה שהשחיטה מועיל בטריפה נמי משום האי סברא.

שם פרק ז' הל' ג'. השוחט בהמה ומצא בה שליל כל חלבו מותר וכו' ואם שלמו לו חדשיו ומצאו חי אע"פ שלא הפריס על הקרקע ואינו צריך שחיטה חלבו אסור וחיבין עליו פרת וכו' ע"כ וכתב המ"מ שקשה על רבינו מחולין צב: שליל חלבו אסור דברי ר"מ ר"י אומר חלבו מותר א"ר אושעיא מחלוקת בן תשעה חי והלך ר"מ לשיטתו (פירש"י דאמר טעון שחיטה) וכיון דלא מישתרי בשחיטת אמו לאו שליל הוא וכו' ולכן חלבו וגידו אסור ור"י לשיטתו דאמר שחיטת אמו מטהרתו ולכן חלבו וגידו מותר וא"כ פינון שרבינו פוסק דבן ט' חי א"צ שחיטה וא"כ הנה צריך לפסוק דחלבו מותר ואמאי פוסק דחלבו אסור יעיי"ש ונ"ל דהא דשליל מותר מטעם כל אשר בבהמה תאכלו יש להסתפק אי דהנה הגד דא"צ שחיטה או דצריך שחיטה רק דשחיטת האם מהני לשליל ונהו כאלו שחט לשליל עצמו ונראה די"ל דאיכא פלוגתא בזה דלקמן חולין קיג: אמרינו לשמואל חד גדי לרבות את השליל שהוא בשר לענין בשר בחלב ובדרף קטז.

אמרנו לר"ע שליל גדי מעליא הוא וא"צ ריבוי (ולכן ממעט בשר עוף) וי"ל דשמואל אליבא דרבנן (דאינו ממעט חיה ועוף) דצריך קרא לשליל סובר הא דשליל מותר בשחיטת אמו הנה הגדר דא"צ שחיטה משום כל אשר בבהמה וכו' ולא משום דמועיל שחיטת אמה ולכן הו"א דאינו בכלל בשר בהמה לענין בשר בחלב ולכן צריך קרא אבל אליבא דר"ע דאמרנו בגמרא דשליל א"צ קרא דגדי מעליא הוא ונהו בהמה יסבור דשליל צריך שחיטה אלא דשחיטת האם מהני לשליל ולפז"נ דר' אושעיא דסובר דלמ"ד א"צ שחיטה לשליל חלבו מותר סובר דהא דשליל

מותר הנה הגדר דא"צ שחוטטה וא"כ לא הנה שליל בגדר בהמה ולכן חלבו מותר אבל אליבא דדינא דרבינו פוסק כר"ע בפ"ט מהל' מא"ס הל' ד.

דבשר עוף בחלב הוא מדרבנן וא"כ שליל א"צ שום ריבוי דשליל הנה בהמה וא"כ מוכח דהותר השליל שא"צ שחוטטה הנה הגדר דשחוטטת האם מועיל לה פאלו נשחטה אבל לא בגדר דא"צ שחוטטה וא"כ הנה בהמה ונחלבו אסור ומ"מ א"צ שחוטטה דשחוטטת האם מועיל לה משום פל' אשר בבהמה וכו' וניחא פסקי רבינו ולא סתרי אהדדי דלא תליא זב"ז.

ומחותף מעובר שפמעיה ומותר באכילה ל"ק על זה, דדין הוא דמועיל שחוטטה פינון שמונחת בפנים ונכללת עם העובר דגם אם חתף הטחול מבהמה גופא הנה מותר אי לאו דאיכא קרא עיי"ש טו.

שם פ"ק י"ב הל' כח. חבית שצפה בנהר אם נמצאת פנגד עור שרובה ישראל מותרת בהננייה פנגד עיר שרובה עפ"ם אסורה ע"כ והקשה הלח"מ הא במס' ב"ב כ"ד איתא דהא דאמרין פנגד עיר שרובו ישראל מותר הוא דנוקא דאיכא עקולי ופשורי שהם מעמידים הספינה ולכן אין לתלות ברוב הסביבות שהם עפ"ם אלא בעיר הזאת שהוא קרובה לה אבל אי ליכא עקולי ופשורי הא קי"ל כר' חנינא דאמר רוב וקרוב הלך אחר הרוב ותליין ברוב הסביבות שהם עפ"ם וכו' וצ"ע ונ"ל דאיתא בבכורות יט: הלוקח בהמה מן העפ"ם ואינו יודע אם בפרה או לא ר' ישמעאל אומר עז בת שנתה לפהו מפאן ואילף ספק ופריף מפאן ואילף ספק נימא רוב בהמות מתעברות ויולדות בתוף שנתן והא ודאי ילדה ומשני רבא דר"י סובר כר"מ דחייש למיעוטא רבינא אמר אפ"ת פרבנן כו אמרו רבנן הולכין אחר רובא ברובא דלא תלי במעשה אבל ברובא דתלי במעשה לא ע"כ וא"כ לכאורא יקשה לרבינא דאמר דרובא דתלי במעשה לא מהני א"כ איך נתלה שהוא יין נסוף מטעם רוב עפ"ם הא תלו במעשה דעפ"ם מנסכין לע"ז וקרוב זה לא מהני וקרוב הנה לעיר ישראל וא"כ אמאי צריף בגמרא לאוקמא דוקא בעקולי ופשורי ובז"נ דמשמע שם דלרבינא דוקא רובא דתלי במעשה לא מהני אבל לרבא דמוקי כר"מ לא יספור החילוק בין רובא דתלי במעשה או לא ומהני בכל אופן ובז"נ דסוגיא דב"ב אזלא אליבא דרבא דרובא דתלי במעשה נמי מהני ולכן צריף לאוקמא דוקא בעקולי ופשורי אבל אי ליכא עקולי ופשורי הא קי"ל כר' חנינא דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב אבל אליבא דדינא דפסקינן פרבינא דרובא דתלי במעשה לא מהני ולכן לא הביא רבינו אוקימתא דעקולי ופשורי וכנגד עיר שרובה ישראל מותרת אפילו בלא עקולי וכו' דל"א בתר רוב עפ"ם פינון דתליא במעשה ורע"א בתשובה קס"ב פתב דשיטת הרמב"ם דרובא דתליא במעשה דלא מהני הוא מד"א) וכן הביא הרמב"ן בקידושין בשמעמטא דסבלונות דרובא דתליא במעשה לא וא"ל דיהא אסור משום חשש סתם יינם שגם זה אסור בהנאה.

וזה לא תליא במעשה ניסוף אף ז"א דסתם יינם גזרו משום יין נסוף (פי"א ה' ב' מ"ה מא"ס) וכיון דמשום יין נסוף מותרת כה"ג לא שייף לגזור בסתם יינם ולפהנל"נ בפ"י ה' מ"ג מה' מא"ס חבית יין הנמצאת טמונה בפרדס של ערלה מותרת בשתיקה ובהננייה שאין הגנב גונב ממקום וטומן בו וכו' ע"כ והקשה הלח"מ הא הקשו תוס' שם ב"ב כד.

ד"ה ואצנועי הא רובא דעלקא עפ"ם נינהו ויהא אסור מטעם יין סוף ומירצו דרוב גנבי ישראל והקשה מדוע לא הזכיר רבינו הטעם דרוב גנבי ישראל ולפהנל"נ דלחוש משום יין נסוף מטעם רוב עפ"ם א"צ למיחש אליבא דדינא פי הוא רובא דתליא במעשה הנסוף ולא מהני לרבינא

ומיירי שקרוב לעיר שרנבא ישראל נמצאת ובו"נ דהסנגיא דב"ב אזלא אליבא דרבא דרבא דתלי במעשה מהני ויקשה כנ"ל ולכן תירצו בתוס' דרוב גנבי ישראל הא לא"ה הנה אסור בהנאה משום יין נסוף מטעם רוב עכו"ם אבל אליבא דדינא דרבא דתליא במעשה לא מהני וליבא החשש של יין נסוף ולכן לא הזכיר רבינו הטעם דרוב גנבי ישראל דבלא זה לא חגישינו משום יין נסוף כהנ"ל ואי קשיא א"כ רוב עמי הארץ מעשרין אמאי חשוב רוב הא תליא במעשה.

אף י"ל כיון דמחויב להפריש לא חשוב תליא במעשה ול"ד למה שכתב הרשב"א בן חולין ט. גבי שחיטה עיי"ש אף דשם נמי מחויב מ"מ לא דמי דשם אינו ביזו לגמרי ולכן חשוב שם רובא דתליא במעשה אבל כן ביזו להפריש.

הל' שחיטה. הל' כט.

השוחט ביום הפיפורים או בשבת בשוגג אע"פ שאלו הנה מזיד הנה מתחייב בנפשו וכו' שחיטתו כשרה ע"כ משמע הא במזיד שחיטתו אסורה וכן פירש בהדיא בפירוש המשניות שלו בן חולין בפ"ק השוחט בשבת אם הנה שוגג ולפיכך שחיטתו כשרה וכו' ולמה לא תהא שחיטת מזיד בשבת כשרה וכו' ואין שחיטתו פסולה אלא אחר גמר שחיטה וכו' דע שמתחיל לעשות חבורה בצנאר הבהמה הוא מחלל שבת קודם שישחוט שום דבר מן הנושט והגרגרת וכו' ע"כ ואי יקשה הא מקודם הוא מקלקל ז"א דמקלקל הוא ע"מ לתקן פן ביאר הר"ן דעת רבינו ולכן שחיטתו כשרה דוקא בשוגג אבל במזיד לא אף התוס' שם ד"ה השוחט הוכיחו דמתניתין מיירי אפילו במזיד מדפריך בגמרא שם טו.

ונוקי במזיד ור"מ משמע אפילו במזיד שחיטתו כשרה ולכן פירשו בתוס' דבפעם אחד לא הנה מומר וא"כ להרמב"ם יקשה מה שהוכיחו בתוס' שמתניתין מיירי אפילו במזיד ומ"מ שחיטתו כשרה (וכן הוא שיטת הרשב"א פהרמב"ם דאימת חולין לט).

השוחט את הבהמה לזרוק דמה לע"ז וכו' ר"ו אמר אסורה גמר חוץ מפנים ור"ל אמר מותרת והקשה הרשב"א וא"ת תיפוק ליה דשחיטת מומר הוא ע"כ אלמא דסובר כשיטת הרמב"ם דבפעם אחד נמי הנה מומר אף תירוצו שמתרץ דלא שחט שזרוק הוא דמה אלא ששחט לנכרי ועל דעת שזרוק דמה הנכרי לעכו"ם שחט יעוי"ש ואינו מוכן איך ילמוד הגמרא דסנהדרין הא דאמרינו לר"ל חייב מיתה וכיון ששחט רק שזרוק נכרי אמאי חייב מיתה הישראל ואי נימא דזה גופא הנה עובד ע"ז אם שחט על דעת שזרוק נכרי דמה לעכו"ם א"כ שוב תקשה הא הנה ליה שחיטת מומר ואמאי מותרת לר"ל וצ"ע) ונ"ל דיש לחקור הא דמצינו לענין שבת דמקלקל פטור ואימתי הוא חייב כשעושה תיקון איך הוא הגדר אי צריך דוקא תיקון אז הוא חייב לענין שבת או דא"צ רק שלא יהא בגדר קלקול אף דלא הנה תיקון מ"מ חייב ואין להביא ראיה ממקלקל ע"מ לתקן דחייב אלמא דא"צ תיקון דוקא דז"א דשם איקרי תיקון משום דאימתי שירצה לתקן הנה ליה תועלת מהקלקול הקודם.

אבל כן הספק שלנו הוא אם יהא באופן דלא מיקרי לא קלקול ולא תיקון אם הוא חייב לענין שבת ונראה דמצינו בשבת קו. תני ר' אבהו קמיה דר"י פל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר א"ל ר"י חובל ומבעיר אוננו משנה ואת"ל משנה חובל בצריף לכלבו ומבעיר וצריף לאפרו ומייתי שם בחובל ומבעיר מחלוקת ר"י ור"ש דלר"י פטור ולר"ש חייב ופירש שם בתוס' ד"ה חוץ לחד תירוצא דר"י ורבי אבהו אליבא דר"ש פליג דר' אבהו סובר דר"ש מחייב אע"פ שא"צ לכלבו

ולא־פָרוּ ור"י סוֹבֵר דר"ש אינו מחייב אלא א"כ צָרִיף לְכַלְבּוֹ וּלְאֶפְרוֹ דְאִיכָא קֶצֶת תִּיקוֹן אֲבָל לר"י אִפְיֵנו צָרִיף לְאֶפְרוֹ וּלְכַלְבּוֹ פְטוֹר מִשּׁוּם דְאִין זֶה תִּיקוֹן חֲשׁוּב דְאִין צָרִיף לְחַבּוֹל בְּחִבְרֵי פְדֵי לִיתֵן לְכַלְבּוֹ וּלְשֵׁרוֹף גְּדִישׁ בְּשָׁבִיל הָאֶפֶר עכ"ל אף צָרִיף לְהַבִּין בְּמֵאֵי פְלִיגֵי ר"י ור"ש לפי"ז וְנִרְאֶה דְבַחְקֵי־הַגָּז"ל פְּלִיגֵי ר"ש ור"י דלר"ש דְסָגִי בְּתִיקוֹן קֶצֶת סְבִירָא לִיהַ דְצָרִיף לְעַנְיָן חִיּוּב שָׁבֶת רַק שְׁלֵא יִהְיֶה בְּגֵדֵר קִילְקוּל אֲבָל תִּיקוֹן גָּמוּר א"צ וְלִכֵּן כִּינּוּ דְצָרִיף לְכַלְבּוֹ וְכו' לֹא הָיָה בְּגֵדֵר קִילְקוּל וְלִכֵּן חֲזִיב ור"י יִסְבּוֹר דְצָרִיף תִּיקוֹן גָּמוּר וְאִין סָגִי מֵהַ שְׁאִינוּ בְּגֵדֵר קִילְקוּל וְלִכֵּן סְבִירָא דְאִפְיֵלוּ צָרִיף לְאֶפְרוֹ פְטוֹר שְׁאִין זֶה תִּיקוֹן חֲשׁוּב וְהֵרַמְב"ם פּוֹסֵק כר"י אֲלִיבָא דר"ש דבפ"ח מהל' שָׁבֶת ה"ל ז'.

פּוֹסֵק דְחֻבְל חִיּוּב וְהוּא שְׁצָרִיף לְדָם וּבפ"ב ה"ל א. פְּתַב הַמְבַעֵיר כֹּל שֶׁהוּא חֲזִיב וְהוּא שְׁיֵהָא צָרִיף לְאֶפֶר ע"כ אֲלֵמָא דְפִסְק לְעַנְיָן שָׁבֶת דְחֲזִיב אִפְיֵלוּ אִם אִינוּ תִּיקוֹן רַק שְׁלֵא יִהְיֶה קִילְקוּל וּלפז"נ דְכָאן נָמִי בְּשׁוֹחֵט כִּינּוּ שְׁשַׁחַט פְּנִירָתָא פְּתַב הֵרַמְב"ם שְׁחֲזִיב לְעַנְיָן שָׁבֶת מִשּׁוּם שְׁמַקְלָקַל ע"מ לְתַמְנֵן הָיָה וְכָאן ל"ד לְכֹל מְקַלְקַל ע"מ נִתְקַן דִּהְוָה תִּיקוֹן כִּהַגָּז"ל אֲבָל כָּאן אִם אִינוּ גּוֹמֵר מִיַּד הָיָה שְׁהֵיָה וּשְׁחִיטָה פְּסוּלָה הוּא וְהָיָה קִילְקוּל וְנִמְצָא דִּהִתְחַלַּת הַשְׁחִיטָה תְּלוּי אִם יִגְמֹר מִיַּד הַשְׁחִיטָה יִהְיֶה שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה וִיִּהְיֶה תִּיקוֹן.

וְאִם לֹא יִהְיֶה פְּסוּלָה וִיִּהְיֶה קִילְקוּל וְא"כ הָיָה הִתְחַלַּת הַשְׁחִיטָה לֹא בְּגֵדֵר תִּיקוֹן גָּמוּר אֲלֵא דְלֹא הָיָה קִילְקוּל כִּינּוּ שְׁיָכוּל לְגַמֹּר מִיַּד הַשְׁחִיטָה וִיִּהְיֶה שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה וְא"כ זֶה תְּלוּי בְּמַחְלֻקַּת ר"ש ור"י בְּשָׁבֶת קו.

כִּהַגָּז"ל וּבז"נ דְרַבִּינוּ יִלְמֹד דְהַסְוֵיָא דְחֻלִּין דְפָרִיף וְנוֹקְמָא בְּמִזִּיד ור"מ (וְהַשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה אִפְיֵלוּ בְּמִזִּיד) אֲזֵלָא אֲלִיבָא דר"י דְצָרִיף תִּיקוֹן דְאִינוּ חֲזִיב לְעַנְיָן שָׁבֶת רַק אִם עֲשֵׂה תִּיקוֹן גָּמוּר וְכָאן בְּשְׁחִיטָה לֹא הָיָה תִּיקוֹן גָּמוּר כִּהַגָּז"ל וְלִכֵּן לֹא הָיָה מוֹמֵר בְּתַחֲלִילַת שְׁחִיטָה וְלִכֵּן אִפְיֵלוּ בְּמִזִּיד שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

אֲבָל אֲלִיבָא דְדִינָא דְהֵרַמְב"ם פּוֹסֵק כר"ש וְלִכֵּן א"צ תִּיקוֹן גָּמוּר לְעַנְיָן חִיּוּב שָׁבֶת דְסָגִי שְׁלֵא יִהְיֶה בְּגֵדֵר קִילְקוּל וְלִכֵּן הָיָה מוֹמֵר בְּתַחֲלִילַת שְׁחִיטָה דְנָא הָיָה קִילְקוּל כִּינּוּ דִּיּוֹכַל לְגַמֹּר הַשְׁחִיטָה מִיַּד וִיִּהְיֶה שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה וְלִכֵּן פְּתַב הֵרַמְב"ם דְדוֹנְקָא בְּשׁוֹגֵג הָיָה שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה אֲבָל בְּמִזִּיד הָיָה מוֹמֵר בְּתַחֲלִילַת הַשְׁחִיטָה וְלִכֵּן אִם שְׁחַט בְּמִזִּיד בְּשָׁבֶת שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה כִּהַגָּז"ל וְנִיחָא שִׁיטַת הֵרַמְב"ם וְא"ל דְאִפְיֵלוּ לֹא יִגְמֹר מִיַּד הָיָה תִּיקוֹן לְעַנְיָן אַמְה"ח לְבַנְיָנָא נַח ז"א דְלֹא חֲשׁוּב תִּיקוֹן גָּמוּר דְלִישְׁרָאֵל אִין דְרַף לְשַׁחֲטָא אִסוּר בְּאֲכִילָה לֹא כִי אִם לְהַתִּיר הָאִסוּר אַמְה"ח וְהָא דְתַנְיָא בְּפִסְחִים ע"ג.

הַשּׁוֹחֵט חֲטָאת בְּחוּץ בְּשָׁבֶת לַע"ז חֲזִיב ג' חֲטָאוֹת מֵאֵי תִּיקוֹן א"ר עֲוִוִירָא שְׁמוּצִיא מִיַּד אַמְה"ח לְבַנְיָנָא נַח אֲלֵמָא דְבָזָה הָיָה תִּיקוֹן. אף ז"א דְאֲזֵלָא שְׁם אֲלִיבָא דר"ש וְאֲלִיבָא דְהַלְכְּתָא אֲבָל לר"י לֹא הָיָה תִּיקוֹן גָּמוּר דְאִין דְרַף לְשַׁחֲטָא רַק לְהַתִּיר לְבַנְיָנָא נַח.

אף רִאִיתִי רִישׁ סֵדֵר לְמִשְׁנֵה בְּמִשְׁנֵיּוֹת יוֹמָא פ"ג מ"ד דְדַקְדַּק מְדוּעַ בְּתַמִּיד שֶׁל יו"כ תִּנּוּ וּמוֹרֵק אַחַר ע"י פִּירוּשׁ הַרְע"ב וְרַש"י כִּהֵן אַחַר שְׁחִיטָה ע"י וּבְכַפֵּר שֶׁל אֶהְרֵן וּבְשַׁעֵיר לֹא תִנּוּ וּמוֹרֵק אַחַר שְׁחִיטָה ע"י וְכֵן בְּרַמְב"ם נֹא נִזְכָּר שְׁם וּמוֹרֵק וְכו' אֲלֵא בְּתַמִּיד וְלֹא בְּכָרוֹ שֶׁל כה"ג וּבְשַׁעֵיר וּפִיִּירֵשׁ הוּא וְז"ל דְהָא שְׁחִיטָה בְּזֵר כְּשֶׁרָה מ"מ אִם שְׁחַט בְּשָׁבֶת חֲזִיב מִשּׁוּם שָׁבֶת וְהוֹכִיחַ מְרַש"י יְבָמוֹת לֵג: שְׁחִיטָה בְּזֵר כְּשֶׁרָה וְאִין כָּאן מִשּׁוּם זְרוּת מִשְׁמַע אֲבָל אִסוּר שָׁבֶת אִיכָא כר"ח דְדוֹנְקָא לְפָנֵהֵם הַנּוֹתְרָה.

ובקרבנות של יו"כ אף פהן הדיוט זר הוא ולכן פתב בתמיד של שחר שאינו לחובת היום יוכל להיות מונק אחר וכו' דמד"א פשר פהן הדיוט אלא משום מעלה צריה כה"ג ולכן למרק שרי פהן הדיוט אבל בפר של אהרן ובשעיר שהוא לחובת היום וצריה עפ"י דין כה"ג וכהן הדיוט פזר ואסור למרק ביו"כ ולכן לא משפחת מונק אחר שחיטה ע"י ע"כ אף יקשה ביאורו זאתעל הרמב"ם פי בפ"א מ"ה פסומ"ה ה.

ב.

כתב דפר כה"ג ביו"כ אע"פ שצאמר ונחט אהרן אם נחט זר פשרה ע"כ ויקשה אם חייב משום שבת בזר ששחט בשבת וה"ה משום יו"כ אם נחט ביו"כ ולפי מה שהבאנו לעול שיטת הרמב"ם דאם נחט במזיד בשבת שחיטתו פסולה וה"ה ביו"כ במזיד שחיטתו פסולה שכן משמע שם בקד"א.

וא"כ בפר של אהרן אם נחט זר אמאי פשרה הא נעשה מומר בתחלת השחיטה ודונק לאמר שמיירי רבינו בשוגג דנקא דא"כ הנה לו לפרש כמו שפירש בה' שחיטה פ"א ה. כט.

שמיירי בשוגג דנקא. אלא מוכח ששיטת הרמב"ם דבדבר שזר פשר הוא פכהן לענן חייב שבת ואינו חייב משום שבת וצ"ע אף כעין זה מצאנו לענן חלל שעשה עבודה בשבת אם חייב בעד חילול שבת מצאנו מחלוקת בתוס' קידושין יב: ד"ה אם כתבו וי"מ אם הקלנו בשבוייה משום דליכא אלא איסור לאו דזונה נקל בא"א דאיכא איסור מותר ולא נהירא שהרי בשבוייה נמי פעמים דאיכא איסור מיתה אם הוא פהן ויש לו בן ממנה שהוא חלל ויעבוד עבודה במזבח בשבת ובזה יש חייב מיתה.

וכאן נמי עבודתו פשרה לכו"ע דאימתי ועבוד אם לא נודע ואם לא נודע עבודתו פשרה לכו"ע ומ"מ חייב לענן שבת ולפי דברי ה"ש סדר למשנה שכתב ששיטת רש"י אם שוחט זר בשבת חייב לענן שבת אף ששחיטת זר פשרה אלמא דזר אף לענן שחיטה אינו פכהן.

דככהן איכא עליו החייב והמצנה לשחוט אבל זר לא ולפז"נ דהובא במדרש רבה פ' אחרי תגי רבי ישמעאל לפי שהיו ישראל אסורין בבשר תאנה במדבר לפיכך הזהירו הכתוב שיהיו מביאין קרבנותיהן לפהן והכהן שוחט ומקבל וכו' והקשה שם הידי משה ואמאי נקט והכהן שוחט ונהא שחיטה בזר פשרה ועיי"ש בתירוץ ולפהנ"ל ניחא דמשמענו המדרש אף דשחיטת זר פשרה מ"מ המצנה וחייב איכא לפהן לשחוט דמה דמצינו בנבחים לב.

דזר שוחט לכתחלה מ"מ זה יהא לענן הכשר קרבן אבל לענן מצנה המצנה מוטלת על הפהן ולא בזר ולכן אם זר שוחט בשבת חייב לענן שבת אף שלכאורא משמע מרש"י פסחים ז: דמצות שחיטת הקרבן מוטל על הבועלים (וכן מצאתי לאחד מהמחברים שהביא ראיה זו) אף ז"א דמשפחת אם הבועלים לא יוכלו בעצמם לשחוט לא ישלחו ישראל אחר לשחוט אלא הפהן.

ועוד הרש"ש כתב שם בכוננת רש"י דנצטוו הבועלים רק להשתדל אודות שחיטת הקרבן אם ע"י עצמו או לשליח אחר ע"כ והפוננה שהבועלים מצווים להשתדל שישחט הקרבן אף עצם פעולת השחיטה אינה מונחת עליהם אף המצנה של פעולת השחיטה מונחת על הפהן וניחא דברי המדרש.

שם פָּרַק י"ד הל' ח'. דָּם הַנִּיחָז וְשָׁעַל הַסִּפְיָן אִם אֵין שָׁם דָּם אֲלֵא הוּא חַיִּיב לְכַסּוֹת
ע"כ וּמְדַלָּא הַזְכוּר מִגְרִירָה מְשַׁמַּע שֶׁא"צ לְגַרֵר אֲלֵא מְכַסֶּה בְּמִקוּמוֹ בְּדָם הַנִּיחָז וּבְלַח"מ שָׁם ה.
יד.

תָּמָה עַל מַה שֶׁכָּתַב הַפֶּל בּוֹ בְּשֵׁם ר"מ דָּדָם הַנִּיחָז וְשָׁעַל הַסִּפְיָן חַיִּיב לְכַסּוֹת וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְגַרְרוֹ
אֲלֵא מְכַסְהוֹ בְּמִקוּמוֹ וְזֶהוּ הַיָּפֵךְ מִסּוּגֵיָא דְחֻלִּין פּג: דָּשָׁם אָמְרוּ בְּגֵרִיד לִיה וּמְכַסּוֹ ע"כ וַיִּקְשֶׁה גַם
לְרַבֵּינוּ מְסוּנְגֵיָא הַנְּ"ל וּנ"ל דֶּהֵנָּה תוּס' שָׁם ד"ה שְׁחַט חֲזִיה וְאָח"כ בְּהֵמָה פֶּטוּר מִלְכָּסוֹת תִּימָא
לִיגְרָרָה וְלִיכְסָה וְכֵן בְּהֵמָה וְאָח"כ חֲזִיה לְגֵרִירָה וְלִכְסָיָה כְּדָם הַנִּיחָז וְשָׁעַל הַסִּפְיָן עכ"ל וְעַל קוֹשְׁיָא
הֶרָאשׁוּנָה י"ל כְּנֻן שְׁדָם בְּהֵמָה לְמַעְלָה הֵנָּה אוּנָה מְגוּלָה דֶּהֵנָּה כְּכַסְהוֹ הָרוּחַ וּפֶטוּר אָף קוֹשְׁיָא
הַשְּׁנִיָּה יִקְשֶׁה וּנ"ל דֶּהֵנָּה כָּאֵן בַּה' יד.

כָּתַב הָרַמְבַּ"ם הַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ לִתְּנֵן עֶפְר לְמִטָּה וְאָח"כ יִשְׁחֹט בּוֹ וְאָח"כ יְכַסֶּה בְּעֶפְר אֲבָל לֹא יִשְׁחֹט
בְּכָלִים וְיְכַסֶּה בְּעֶפְר ע"כ וְאֵינוֹ מוּבָן מַה דְּמַסִּיִּים אֲבָל לֹא יִשְׁחֹט בְּכָלִי וְיְכַסֶּה בְּעֶפְר כִּי הַדִּין שָׁל
אֵין שׁוֹחֲטִין בְּכָלִים כְּכָר כָּתַב בַּפ"ב הַל' ה.

מַה"ש וְאֵין כָּאֵן מְקוּמָם. וּבְנוֹגַע לְכִסּוּיָו זֶהוּ מוּבָן מְלַעִיל שְׁלֵא יִשְׁחֹט בְּכָלִי וְיְכַסֶּה בְּעֶפְר דִּיהָ רַק
לְמַעַנְהָ עֶפְר וְלֹא לְמִטָּה וְאֵמָא צָרִיךְ נְחֻזָר מַה שְׁמוּבָן מְלַעִיל וּנ"ל דְּלְכָאוּרָה יֵשׁ לְחַקוֹר אֵיף הוּא
הַדִּין שָׁל כִּסּוּיָו מְלַמְעָלָה אֵי מְצֻנָה אַחַת הִיא אוֹ שְׁתֵּי מְצֻנֹת הֵן מְצֻנֹת כִּסּוּיָו לְמִטָּה וּמְצֻנֹת
כִּסּוּיָו לְמַעְלָה וַיֵּשׁ לְהִבִּיא רֵאזִיה שְׁשְׁתֵּי מְצֻנֹת הֵן דְּאִמְרִינוּ בְּחֻלִּין פּז.

וְשָׁפֵךְ וְכַסֶּה מִי שֶׁשָּׁפֵךְ יְכַסֶּה שְׁמְצֻנֹת כִּסּוּיָו עַל הַשּׁוֹחֵט וְאֵמָא צָרִיךְ קָרָא ע"ז תִּיפּוּק לִיה דֶּהוּא
קוֹדֵם כִּינֵן שֶׁהוּא שְׁחַט בְּעֶפְר תִּיחֻזַּת דְּלִשְׁיִטַת תוּס' לֹא בְּעֵי הַזְמָנָה אֲפִילוּ בְּפָה אִם אֵיכָּא עֶפְר
תִּיחֻזַּת (וְהַכ"מ כָּתַב שֶׁזֹּאת הוּא שִׁיטַת רַבֵּינוּ) נִמְצָא אִם שְׁחַט בְּעֶפְר תִּיחֻזַּת אוֹ אִם הַזְמִין בְּפָה
(לְמ"ד דְּצָרִיךְ) א"כ כְּבָר הִתְחִיל בְּמְצֻנֹת כִּסּוּיָו שְׁלֵמִיטָה וְכָל הַמְתַּחִיל בְּמְצֻנָה אוֹמְרִים לוֹ גְּמוּר.

וְאִם אֵינוֹ גּוֹמֵר לְמַדְנּוּ מִיְהוּדָה שְׁגוּרָר וְכו' וְדוּחַק לֵאמֹר שֶׁהוּא רַק מְדַרְבָּנֵן כִּינֵן שְׁלֵמִיטָה מִיְהוּדָה
אֲלֵא מוּכַח שְׁשְׁתֵּי מְצֻנֹת הֵן וְלָכֵן לֹא נִקְרָא מְתַחִיל בְּמְצֻנָה וְלָכֵן צָרִיךְ קָרָא דְּמִי שֶׁשָּׁחַט יְכַסֶּה וְכִינֵן
שְׁשְׁתֵּי מְצֻנֹת הֵן מִמִּילָא נִיחָא הָרַמְבַּ"ם דְּכָתַב אֲבָל לֹא יִשְׁחֹט בְּכָלִי וְיְכַסֶּה בְּעֶפְר וְכָתַבְנוּ לְעִיל
שְׁאֵינוֹ מוּבָן אֵמָא צָרִיךְ לְחֻזָר מִמַּה שְׁמוּבָן מְלַעִיל וּלְפִז"נ יִדְכּוֹנֵנַת רַבֵּינוּ הוּא כָּף אֲבָל לֹא יִשְׁחֹט
בְּכָלִי וְכו' וְאֲפִילוּ אִם חִיָּשֵׁב לְשִׁפּוֹךְ אַח"כ אֵת הַדָּם לְעֶפְר תִּיחֻזַּת וְיְכַסֶּה עֶפְר לְמַעְלָה נְמִי לֹא יִשְׁחֹט
בְּכָלִי וְכו' כִּינֵן דְּשְׁנֵי דֵינֵין עֶפְר שָׁל מִטָּה וְעֶפְר שָׁל מַעְלָה וּמְסַתְבֵּר דְּעֶפְר שָׁל מִטָּה הוּא דִּין שָׁל
קוֹדֵם שְׁחִיטָה דֶּהֵינֵינוּ שְׁלֵא יִשְׁחֹט אֲלֵא אִם יֵשׁ עֶפְר תִּיחֻזַּת לְמִטָּה וְאַחַר שְׁחִיטָה מְתַחִיל הַדִּין שָׁל
עֶפְר לְמַעְלָה וְהַדִּין שָׁל עֶפְר לְמִטָּה אֵינֵנוּ לְאַחַר שְׁחִיטָה, וְזֶהוּ מְשַׁמֵּיעֵנוּ רַבֵּינוּ אֲבָל לֹא יִשְׁחֹט בְּכָלִי
וְיְכַסֶּה בְּעֶפְר דֶּהֵינֵינוּ אֲפִילוּ אִם חִיָּשֵׁב שֶׁיִּשְׁפּוֹךְ אַח"כ הַדָּם עַל עֶפְר תִּיחֻזַּת וְיְכַסֶּה מְלַמְעָלָה נְמִי לֹא
יִשְׁחֹט דִּיחֻסְרוֹר לוֹ הַמְצֻנָה שָׁל עֶפְר לְמִטָּה שֶׁיִּשְׁנֶה רַק בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְלֹא אַח"כ וּלְפַהֲנַל"נ שִׁיטַת
רַבֵּינוּ שֶׁא"צ גְּרִירָה בְּדָם הַנִּיחָז וְכֵן ה"ג וְהַסְמ"ג לֹא הִבִּיאוּ דִּין גְּרִירָה מְשוּם דְּלֹא מְהַנִּי מִיָּדִי אִם
אַחַר שְׁחִיטָה יִגְרוֹר כִּינֵן שְׁלֵא שְׁחַט בְּעֶפְר תִּיחֻזַּת מִמִּילָא אֵין לוֹ הַמְצֻנָה שָׁל עֶפְר לְמִטָּה דְּלֵאחַר
שְׁחִיטָה לִיכָּא חַיִּיב שָׁל עֶפְר לְמִטָּה אֲלֵא רַק חַיִּיב שָׁל עֶפְר לְמַעְלָה אָף יִקְשֶׁה מִהַסּוּגֵיָא דְחֻלִּין
פ"ג: דְּאָמְרוּ שָׁם דְּגֵרִיד וּמְכַסִּי לִיה וּנ"ל דָּשָׁם אִמְרִינוּ יִצְאוּ קַדְוֵי מִזְבֵּחַ דְּמַחְסְפֵי גְרִירָה
וְכִסּוּיָו מְרַבְרַב אֲשֵׁי אָמַר א"ק חֲזִיה אוֹ עוֹף מָה חֲזִיה אוּנוֹ קְדוּשׁ אָף עוֹף אֵינוֹ קְדוּשׁ (אֲבָל מַה
שְׁקָדוּשׁ אֵינוֹ חַיִּיב בְּכִסּוּיָו) וְצָרִיךְ לְהִבִּין מַדּוּעַ אֵינוֹ רוּצָה לִזְמַר מְרַבְרַב וְכו' הַטַּעַם הַקּוֹדֵם וּבְמָאִי

פליגי ונ"ל די"ל שפנה פליגי שהס"ד סובר שבין פיסוי למעלה ולמטה הוא דין אחד ומצנה אחת לכן שינה גרידה ומועיל גרידה אח"כ וממילא ממעט הקדש מטעם מחוסר גרידה אבל מר בר רב אשי סובר דשתי מצות הן לכן לא נוכל למעט הקדש מטעם מחוסר גרידה פינו דא"צ גרידה ואין מועיל גרידה אח"כ וא"כ הנה צריף להיות בהקדש הדין של עפר מלמעלה לכן אמר מר בר רב אשו דממעט מהאי קרא הקדש חיה וכו' מה חיה אינו קדוש וכו' וממעט הקדש נרבינו פוסק כמסקנת הגמרא דהיינו פמר בר רב אשי ששתי מצות הן עפר שלמטה ועפר שלמעלה.

ועפר שלמטה אין שינה אחר שחיטה ולכן אין מועיל גרידה אח"כ ולכן פסק דדם הניתז וכו' א"צ גרידה ובז"נ קושית תוס' שם ד"ה שחט בהמה ואח"כ חיה חייב לכסות שהקשו תוס' לנגרריה ולכסוה ובז"נ פינו דשתי מצות הן העפר למטה הוא חייב דוקא קודם שחיטה ולא אח"כ דאח"כ הוא רק איוב דעפר למענה ממילא לא שינה גרידה עתה ולכן כתבה הברייתא סתם חייב לכסות ובז"נ קושית הרא"ש פ"ק דביצה סימן י"ב.

דהקשה מדוע אין שוחטין כוי ביו"ט ויקבל הדם בכלי וישמור עד הערב וכסו ותירץ הרא"ש דאין שוחטין לתוף הפלים ולפנהגל"נ בלא זה דדין הפסוי שלמטה יחסר מ"מ אפילו אם ישחוט בכלי דדין פיסוי שלמטה הנה שלא ישחוט אלא בעפר תיתוח ולכן אין שוחטין ביו"ט כו' ול"ל דכוננת הרא"ש שישחוט בכלי שיש עפר שם ואח"כ יכסה למעלה דז"א דכתב דאין שוחטין לתוף פלים ואי דאיתא עפר בתוף הפלי הא אז מותר לשחוט בתוף פלי דאיתא ביו"ט ד סימן י"א סע"ף ג' ואם יש בכלי עפר מותר לשחוט בתוכו ואי יקשה ס"ס נשרי ע"י נתינת מעט עפר בכלי ז"א דכתב הדרישה שגם בזה יש חשש לפני הרואה שיאמר שלקח עפר לכסות בו ויבוא להתיר חלבו כ"כ הדרישה ועיין בש"ף יו"ד סימן כ"ח סק"י.

הל' שבועות. פרק ו' הל' ט'.

פיצד נשבע ותלה שבועתו בדעת רבים שלא יהנה בפלוני לעולם והוצרכו בני אותה העיר ללמוד תורה או למי שימול את בניהם או שינבח להם ולא נמצא אלא זה בלבד ה"ז נשאל לחכם וכו' ומתירין לו שבועתו ועושה להם מצות אלו ונוטל שכרו וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א יש וכו' ויש פאן דברים של תימה שאם נשבע המוהל או השוחט שלא יהנה מבני העיר על דעת רבים ימול להם וישחוט בחנם ולא יהנה מהם ומאי מצנה איכא בהיתר גדרו.

אבל נדאי אם הוא צריף למעשה ידיו ואם יתעסק במלאכתו לא יוכל למול להם ולשחוט ונדאי יתירו לו את גדרו ויפרנסוהו מפני חסרון המצנה וכו' ובגנוסחא אחרת מזאת ההשגה מסיק בסופו וז"ל עכ"ז (פירש אפילו אם לא יוכל לחיות בלא גטילת שחר) אין דעתו נוחה הימנו שאין המצנה מוטלת עליו להיות להם מלמד או לבקש להם מלמד מןמחה ע"כ (וא"כ אין יכולים להתיר לו שבועתו) לכן לומד הראב"ד שהגמרא מיירי לא שגדר המלמד אלא בני העיר גדרו שלא יהנה המלמד מנכסיהם והוא לא היה רוצה ללמד אלא בשחר וכשראו שלא מצאו מלמד יפה פמוהו התיר להם אממר את גדרם שאמרו אלו היינו יודעים שלא נמצא פמוהו בשום שחר לא היינו נודרים וכו' עכ"ל עיי"ש וכתב הרדב"ז על השגת הראב"ד שימול להם בחנם וכו' פתב וכי עבדום הוא שיכולין לכופו שיעשה להם מצות אנו בחנם.

ועוד אפילו רוצה לעשות בחנם מ"מ אסיא דמגן מגן שוין וכינון שאינו נוטל שחר לא יעשה המצנה פתיקונה הלכה נתינת שחרו בכלל המצנה שמתירין לו בשבילה ע"כ אף זה אינו מוכן היטב הא

פְּנוּנַת הָרֶאָב"ד הִיא כֵּן שֵׁיכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּחֻנָּם הַמְצָנָה אֲדָה הוּא רוֹצֵה לְהַתִּיר לוֹ מִשׁוּם שְׂיטְוֹל שְׂכָר נִמְצָא דִּהְיֵיתֵר הוּא לֹא מִשׁוּם מְצָנָה אֲלָא מִשׁוּם שְׂכָר (אִם יוּכַל לְחִיּוֹת בְּלֹא זֶה) וְכֵה"ג א"צ לְהַתִּיר לוֹ בְּגִדָר עַל דַּעַת רַבִּים וּמָה שֶׁפֶתַח אֲסִיָּא דְמַגְנָן מְגֻן שְׁוִיָּא וְכוּ' גַם זֶה אֵינּוּ מוּכָן הֵכִי לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת הַמְצָנָה פְּתִיקוּנָה בְּלֹא שְׂכָר אִם וְרֹצֵה וְאִם עוֹשֶׂה מְחֻנְיָב הוּא בְּנֻדָּי לְמוֹל וְנִשְׁחוּט פְּדָבְעִי וְא"כ אֵין הֵהִיתֵר בְּשִׁבִיל הַמְצָנָה אֲלָא בְּשִׁבִיל שְׂכָר וְכֵה"ג א"צ לְהַתִּיר לוֹ וְיִקְשֶׁה הַשְּׁגַת הָרֶאָב"ד וְלָכֵן ג"ל לְפָרֵשׁ כִּי שִׂיטַת רַבִּינוּ הִיא כֵּן דְמָה דְמַתִּירִין הַגְּדָר אִם נָדָר ע"ד רַבִּים מִשׁוּם מְצָנָה.

א"צ דְּוָקָא שְׂיָהָא הַמְצָנָה לְמִי שֶׁמַּתִּירִין אוֹתוֹ אֲלָא אֲפִילוּ בְּשִׁבִיל הַתְּרָתוֹ אֵת נָדָרוֹ יוּכְלוּ הַרַבִּים לְקַנְיִים אֵת הַמְצָנָה מַתִּירִין אוֹתוֹ ג"כ וְלָכֵן פָּאֵן נָמִי לוֹ יֵהָא דָּאִם רוֹצֵה יוּכַל לְקַנְיִים הַמְצָנָה וְלִשְׁחוּט לְהֵם בְּחֻנָּם וְכוּ' אֲבָל כִּינּוּן שְׂאִינוּ רוֹצֵה בְּחֻנָּם וְלָכֵן לֹא יוּכְלוּ הַרַבִּים לְקַנְיִים הַמְצָנָה שְׂלֹא נִמְצָא אֲלָא זֶה בְּלִבָּד וְלָכֵן מַתִּירִין לוֹ וְיִטְוֹל שְׂכָר וְיַעֲשֶׂה לְהֵם הַמְצָנָה.

אֲבָל שִׂיטַת הָרֶאָב"ד הִיא דְמָה שֶׁמַּתִּירִין בְּגִדָר עַל דַּעַת רַבִּים מִשׁוּם מְצָנָה הוּא דְּוָקָא אִם לֹא יוּכַל לְקַנְיִים הַמְצָנָה הַנּוֹדָר בְּלֹא הֵיתֵר נָדָרוֹ אֲזַי מַתִּירִין. אֲבָל אִם הַנּוֹדָר יוּכַל לְקַנְיִים הַמְצָנָה אִם יִרְצֶה בְּלֹא הֵיתֵר נָדָרוֹ אֲזַי אֵין מַתִּירִין לוֹ מִשׁוּם הַרַבִּים שְׂלֹא יוּכְלוּ לְקַנְיִים בְּלֹא זֶה וְלָכֵן הַשִּׁיג יִשְׁחוּט לְהֵם בְּחֻנָּם וְכוּ' וְלָכֵן פִּירֵשׁ שֶׁהַגְּמָרָא מִיִּירִי שֶׁנָּדָרוֹ בְּנִי הָעוֹר שְׂלֹא יִהְיֶה אוֹתוֹ הַמְלַמֵּד מִנְכֻסֵיהֶם וְכוּ' וְלָכֵן הַתוֹר לְהֵם אֲמִיָּר אֵת נָדָרָם וְעִי"ש.

וְעִינּוּן בְּב"י עַל הַטּוֹר סִימָן רַכַּח. הַל' נְדָרִים.

פֶּרֶק א' הַל' י"א. אֲבָל הָאוּמָר פִּירוֹת אֵלוּ עָלֵי פְּסַלַת אֶהְרִן אוּ פְּתוּרִימָתוֹ הָרִי אֵלוּ מוֹתְרִין שְׂאִין שֶׁם דְּרָף לְהִבִּיא אֵלוּ בְּגִדָר וְנִדְבָה ע"כ וְהַשִּׁיג הָרֶאָב"ד וְז"ל א"א אָנוּ רִגְלִין לְפָרֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַחֲלָה וְהַתְּרוּמָה לְכַהֵן נְכָסִיו הֵן וְכַחְוִלִּין לְגַבִּי יִשְׂרָאֵל הֵן וְהַחֲטָאֵת וְהָאֲשָׁם כִּינּוּן שֶׁקְדוּשָׁתוֹ ע"י אָדָם מַתְּפִיס בְּגִדָר הוּא שְׂאִין דְּוָקָא נָדָר וְנִדְבָה וְזֵהוּ שֵׁר' יַעֲקֹב אוּמָר מַתְּפִיס בְּבָכוֹר אֲסוּר מִפְּנֵי שֶׁמְצָנָה לְהַקְדִּישׁוּ וְאֵע"פ שְׂאִינוּ נָדָר וְכוּ' עכ"ל וְנ"ל כִּי הַפְּלוּגָתָא שֶׁל הַרַמְבַּ"ם וְהָרֶאָב"ד הוּא בְּזֵה שֶׁהַרַמְבַּ"ם סוֹבֵר שֶׁבְּהַפְּרָשְׁתוֹ עוֹשֶׂה קְדוּשָׁה עַל הַתְּרוּמָה וְהַחֲלָה.

וּבְשִׁבִיל הַקְדוּשָׁה נַעֲשֶׂה נְכָסֵי פֶהֶן אוּ שֶׁבְּהַפְּרָשְׁתוֹ פּוֹעֵל שְׁנִיָּהֶם כְּאֶחָת אֲבָל לֹא שֶׁהָאִסוּר הוּא תוֹלְדָה מִנְכָסֵי פֶהֶן שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּהַפְּרָשְׁתוֹ לָכֵן פְּתַב הַטַּעַם שְׂאִינוּ בָּאִין בְּגִדָר וְנִדְבָה וְהָרֶאָב"ד יִסְבּוֹר שֶׁבְּהַפְּרָשְׁתוֹ עוֹשֶׂה לְנְכָסֵי פֶהֶן וְהָאִסוּר הוּא מַחֲמַת שֶׁהוּא נְכָסֵי פֶהֶן וּמָה שֶׁהַשִּׁיג הָרֶאָב"ד מַחֲטָאֵת וְאֲשָׁם וְכוּ' לֹא קִשָּׁה לְרַבִּינוּ שְׂכָבֵר פִּירֵשׁ בַּהַל' י.

הַחֲטָאֵת וְהָאֲשָׁם אֵע"פ שְׂאִינוּ בָּאִין בְּגִדָר וְנִדְבָה וְכוּ' אֲפֹשֶׁר לְנוֹדָר לְהִבִּיא אוֹתָם מַחֲמַת נָדָרוֹ שֶׁהַנּוֹדָר בְּנִזִּיר מְבִיא חֲטָאֵת וְאִם נְטָמָא מְבִיא אֲשָׁם וְכוּ' לָכֵן יְכוֹל לְאַסּוֹר וּמָה שֶׁהַקִּשָּׁה מְבָכוֹר כָּבֵר בִּיאָרְנוּ לְקַמְן כִּי מוֹסִיף קְדוּשָׁה בְּהַקְדִּישׁוֹ וְלָכֵן הֵנָּה דְבַר הַנּוֹדָר אֲדָה רְאִיתִי מִקְשִׁין כִּי בַהַל' יג.

לְקַמְן פְּתַב הָאוּמָר הָרִי עָלֵי כְּמַעֲשֵׂר בְּהִמָּה הָרִי אֵלוּ אֲסוּרִין הוֹאִיל וְקְדוּשָׁתוֹ בִּידֵי אָדָם הָרִי הֵן עָלֵי כְּבָכוֹר הָרִי אָנוּ מוֹתְרִין שְׂאִין קְדוּשָׁתוֹ בִּידֵי אָדָם וְכוּ' וְלְכַאוּרָא יְקִשָּׁה מ"ש מַעֲשֵׂר בְּהִמָּה שֶׁקְדוּשָׁתוֹ בִּידֵי אָדָם וְהֵנָּה דְבַר הַנּוֹדָר א"כ בְּחֲלַת אֶהְרִן וְתוּרִימָתוֹ נָמִי קְדוּשָׁתוֹ בִּידֵי אָדָם וְאֲמִאי פְּתַב שֶׁם מוֹתְרִין שְׂאִין בָּאִין בְּגִדָר וְנִדְבָה ע"כ וְעוֹד יְקִשָּׁה מ"ש בְּחֲטָאֵת וְאֲשָׁם הָא גַם שֶׁם קְדוּשָׁתוֹ בִּידֵי אָדָם וְאֲמִאי צְרִיף לְאַפְשֵׁר לְנוֹדָר לְהִבִּיא אוֹתָם מַחֲמַת נָדָרוֹ שֶׁהַנּוֹדָר בְּנִזִּיר וְכוּ'.

וְעוֹד צְרִיף לְהִבִּין הַסְּבָרָה וְכִי בְּשִׁבִיל שֶׁאֲפֹשֶׁר לְהִבִּיא הַחֲטָאֵת מַחֲמַת נָדָרוֹ לָכֵן כְּשֶׁמַּתְּפִיס בְּסִתָּם חֲטָאֵת מְהַנִּי וְהָא לֹא אָמַר בְּחֲטָאֵת נִזִּיר. וְכִי אֲתִינּוּ מִשׁוּם סִתָּם נְדָרִים לְהַחֲמִיר הָא הַלְּשׁוֹן לֹא

משמע פן לכה נ"ל דביאור רבינו הוא פן פיון שאפשר לחטאת להביא מחמת נדרו ולכל החטאות הנה קדושה אחת אחד חטאת נזיר ואחד כל החטאות וא"כ פשמתפס בחטאת מהני משום שמתפס בקדושת חטאת ואפן זה של קדושה יכול לעשותו בנדר ולכן יכול לאסור אבל בחלת אהרן ותרומתו האפן קדושה דשלהם אין בא בנדר וכו' רק מחמת חיוב התורה ולכן אין יכול לאסור דלא מצינו אפן קדושה פזו ע"י נדר.

אבל במעשר בהמה אם מתפס בהן אסור משום שמעשר בהמה קדשים קלים וכל קדשים קלים אפן קדושה אחת הו וקדושת קדשים קלים יכול להיות ע"י נדר ולכן מהני פי אפן קדושה פנה בא בנדר ומה שכתב הואיל וקדושתו בידי אדם פנונתו אף שאפן קדושה פנה יכול לבוא בנדר דהינו קדושת קדשים קלים מ"מ פנה לחנדה לא מהני שיהא מתפס בדבר הנדור, אלא צריך עוד שיהא הקדושה המונחת על הדבר דוקא בא בידי אדם ולכן מסיק שם הרי הו עלי פככור הרי אלומותריו שאין קדושתו בידי אדם וכו' דהינו אף דבככור נמי קדושת קדשים קלים מ"מ לא הנה דבר הנדור פיון שקדושתו אין בא בידי אדם ובז"נ דאין סתירה ממעשר בהמה לחלת אהרן ותרומתו.

וגם לא קשה ממה שכתב בחטאת וכו' שרק משלים את הפלל מה שכתב בחטאת ואשם וכו' ומבאר מה הוא דבר הנדור. שם פרק א' הל' ט"ו.

הנה לפניו בשר קודש אפילו הנה בשר שלמים אחר זריקת דמים שהוא מותר לזרים ואמר הרי הו עלי פככור זה הרי אלו אסורין שלא התפס אלא בעיקרו שיהא אסור. אבל אם הנה בשר בכור אם לפני זריקת דמים ה"ז אסור ואם לאחר זריקת דמים ה"ז מותר עכ"ל והשיג הראב"ד אין הדברים מחוננים וכו' דלר' יהודה שהוא מתיר מתפס בבכור מפני שאינו קדוש בידי אדם אפיו קודם זריקה ואי כר' יעקב הואיל ומצנה להקדשו פנד הוא אפילו אחר זריקה נמי דהא מעיקרו מתפס הוא וכו' עכ"ל ונ"ל דהנה שם בנדרים יג.

הביא הר"ן בשם הרמב"ן דהאיבעיא או בעיקרו מתפס או בהיתרא מתפס איפשר דבהיתרא קא מתפס מדמסקינו בפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני דבסיפא מתפס ונא בקמא פיו לקולא פיו לחומרא דהא קתני התם הותר האמצעי הימנו ולמעלה אסור הימנו ולמטה מותר ואי כולהו בקמא מתפסי אין ההיתר נמשך אלא לו לבדו פדמוכח התם אלמא דסיפא במתפס דהינו בהיתרא עכ"ל ולכאורא יקשה לרבינו דפוסק דבעיקרו קא מתפס מהסוגיא דמו שאמר ונ"ל דשיטת רבינו הוא כה דהאיבעיא דגמרא אם בעיקרו וכו' הוא דוקא אם עתה הוא היתר לכן מספקא ליה פיו שנדר וחפץ לאסור אם משמע ליה הלשון דבעיקרו מתפס שיהא אסור אבל אם עתה ג"כ אסור בנדאי משמעות לשונו שהוא מתפס בדהשתא ולכן ניחא דאין ראיה מנזיר פיון שעמה ג"כ אסור בנדאי בדהשתא מתפס אף ספיקת הגמרא הנה היכא דהשתא מותר ובזה פוסק רבינו דבעיקרו קא מתפס ולפי"ז נקושת הראב"ד דלכאורא צריך להבין סברת הפלוגתא בגמרא דחד אמר פיון דמצנה להקדשו הנה דבר הנדור וחד סובר דדבר האסור הוא פיון דאי לא קדיש מי לא מוקדש (נדרים יג).

(ובאיזה סברא פליגי ונראה דמאן דסבר פיון דמצנה להקדשו הנה דבר הנדור סברתו הוא משום דמיתוספות קדושה בקדושת פיו ולכן הנה דבר הנדור ואידך סובר פיון דלא נתחדשה קדושת קרבן בהקדשו פיון שכול להקדוש גם בלא הקדשו לכן לא הנה דבר הנדור ע"י הקדשו ולפז"נ די"ל דבככור איכא שני קדושות קדושתו מרתם שהוא דבר האסור וקדושת פה דאח"כ

הנה דבר הנדור (דהלכתא פהאי מ"ד) ולכן לפני זריקת דמים אסור דבנדאי בדהשתא קא מתפס כיון דעתה ג"כ אסור ועתה יש עליו ג"כ קדושת פה ודבר הנדור הוא דלא שנייה לאמר בעיקרו קא מתפס ועיקרו הוא קדושתו מרחם ודבר האסור הוא דז"א כדביארנו דאימתי שנייה בעיקרו וכו' אם עתה הוא מותר אבל לא אם אסור ג"כ עתה כהנ"ל.

אבל לאחר זריקת דמים ה"ז מותר דעתה הוא הותר וליכא דבר הנדור וא"ת בעיקרו מתפס דקודם זריקה דז"א דעיקרו דבר האסור הוא דקדושת בכור מרחם הוא ומה דאמרנו שם בגמרא יג.

דמאית בשר בכור קמיה ואמר זה כזה ותנאי היא אי בעיקרו מתפס וכו' אלמא דגם בבכור שנייה בעיקרו אף ז"א דהוא רק להס"ד דאי הנה אסור נדור על הדבר שעשה אחת הוא שנייה בעיקרו קא מתפס אבל לפי המסקנא דמשני לא דכו"ע וכו' ומוקמא המחלוקת בלפני זריקה אבל לאחר זריקה? הא מותר משום דלא שנייה בעיקרו קא מתפס פי שביארנו משום דעתה הוא הותר ועיקרו הוא אסור מלידה ומ"מ קודם זריקה אסור משום דאיכא אסור נדור עתה וכו' יעקב כיון דמצוה להקדישו וכו' וניחא שיטת הרמב"ם.

שם פרק א' הל' י"ח. האומר לחבירו מה שאוכל עמך לא יהא חולין וכו' ה"ז כמו שאמר לו כל מה שאוכל עמך והא קרבו שהוא אסור ובהלכה כ' כתב חולין שלא אוכל לה ה"ז מותר ע"כ והשיג הראב"ד וז"ל א"א זה המחבר מזכיר שטרי לבי תרי הוא למעלה פוסק בחכמים דאית להו מכלל לאו אתה שומע הן לפיכך לא חולין שאוכל לה אסור דמשמע לא חולין אלא קרבו והכא קאמר חולין לא אוכל לה מותר ומוקים לה בגמ' כר"מ דאע"ג דאיכא למשמע מה שלא אוכל לה חולין הא מה שאוכל לה לא והא חולין אלא קרבו דלרבנן אסור ולר"מ מותר ועוד למעלה למה פסק בחכמים והא קי"ל כר"מ דבעינן תנאי כפול עכ"ל ונ"ל דשיטת רבינו הוא כף דמסתבר שהמחלוקת של ר"מ ורבנן אי מכלל לאו אתה שומע הן וכו' הנה הפלוגתא אי הנה כדיבור.

דאו מכלל לאו אתה שומע הן הנה כדיבור דבגדר צריף דיבור דוקא. אבל כשמבינים מן הלאו את הן זהו הפל מודים דלא מסתבר שייחלוקו אי מבינים או לא ולפז"נ דבאומר לחבירו מה שאוכל עמך לא יהא חולין ה"ז כמי שאומר לו כל מה שאוכל עמך יהא קרבו כלומר שאנו מבינים שזאת פוננתו וכיון דאמר מה שאוכל לה והוא מדיבור הנדר והשאר מבינים א"כ יוכל להיות מטעם ידות ולכן אסור ולכן ניחא שיטת הרמב"ם דפוסק כר"מ דנ"א מכלל לאו וכו' אף מה שאוכל לה לא יהא חולין שאסור הוא רק מטעם ידות.

אבל חולין שלא אוכל לה ה"ז מותר משום דבזה הדיבור ליכא אפילו מקצת דיבור של נדר כדי שיהני מטעם ידות כלומר אם אתה רוצה שיהא אסור מטעם נדר אתה צריף להפך את כל הדיבור מלא ו להן ולא חלק מהדיבור כמו גבי שאוכל לה לא יהא חולין דא"צ להפך רק המלות של לא יהא חולין אבל המלות שאוכל לה נשאר ולכן הנה מטעם ידות אבל כאן ל"ש מטעם ידות וכהנ"ל אלא שנייה מטעם מכלל לאו אתה שומע הן וכיון דהלכה כר"מ דבעינן תנאי כפול ולכן לא הנה דיבור ובגדר צריף דיבור ולכן פסק רבינו גבי חולין שלא אוכל לה מותר אף יקשה מהסוגיא דנדרים יא.

דאָמרינו סברוה מאי לחולין לא לחולין ליהוגי אלא קרבן מני מתניתין אי ר"מ לית ליה מפלל לאו אפה שומע הן וכו' אלא ר"י הוא אלמא דתליא אי מפלל לאו אפה שומע הן אף י"ל דהכ"מ פתב דלשון סברוה משמע שבמסקנא לא קאי פן (ודלא פהר"ן) ולכן במסקנא לא תליא זאת אי מפלל לאו אפה שומע הן וכו' ועיי"ש אף צריף להבין סברת הס"ד שסובר שתליא זה אי מפלל הן אפה שומע לאו וכו' ואמאי לא הנה מטעם ידות פדביארנו וי"ל דאיתא בר"ן במתניתין י: לחולין שאוכל לה אסור דמשמע לא חולין אלא אסור (פוליהו בפתחות הלמד קרינו לה) וכ"ת אלא אסור משום אסור קאמר ולא משום נדר ונהו פמתפס בדבר האסור ולא מתסר אפילו הכי פינו דאיפא למימר הכי ואכ"ל הכי אזלינו לחומרא דסתם נדרים להחמיר עכ"ל ובז"נ דהס"ד סובר דלא שניף שיהא מטעם ידות פינו שצריף ג"כ לסתם נדרים אבל בלא סתם נדרים להחמיר אין אנו מבינים ולכן לא שניף שיהא מטעם ידות כה"ג אלא תליא אי אמרינו מפלל לאו אפה שומע וכו' אבל במסקנא אמרינו דנהו ידות גם כה"ג היכא דצריף ג"כ לסתם נדרים להחמיר וניחא פסקי רבינו ולא סתרי אהדדי.

שם פרק ג' הל' ו' פיצד תלים הנדרים על דברי מצנה פדברי הרשות האומר הרי המצה בלילי הפסח אסורה עליו הרי ישיבת הסנפה פחג הסנפות אסורה עליו וכו' ואם אכל או ישב וכו' לוקה וכו' ע"כ והקשה השעה"מ לשיטת ריב"א הובא בתוס' חולין קמ"א ד"ה לא דסובר הא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה מ"מ אינו לוקה דה"ל גרידא נידחית א"כ בנדר על דבר מצנה נמי לא ילקה דאיתא ברשב"א נדרים טז: הא דאמר ישיבת סנפה עלי שהקשה ליתיה עשה דסנפה ולדחיה ל"ת דלא יחל דברו ותיגר דנדרים הנה ש"ה ול"ת עשה פכל היצא מפיו יעשה ול"ת דלא יחל דברו ואין עשה דוחה ל"ת ועשה וא"כ לשיטת הריב"א דאע"פ שאין עשה דוחה ל"ת ועשה מ"מ אינו לוקה וא"כ אמאי פתב הרמב"ם בנדר על דבר מצנה ועשה המצנה לוקה (הג"ה וכן קשה לכאנרא לריב"א מתוס' קדושין לד.

ד"ה מעקה דהקשה הר"י מא"י גבי אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט משום די"ט עשה ול"ת ושריפת קדשים אינו אלא עשה שאינה חייבת בעשה די"ט דנהו זגר"מ וכי תוכל להדליק בשמן שריפה ביו"ט אלא מא"ל עשה דיש עמו לאו אף הלאו אלים ולא דחי ליה עשה אף הקא אלים הלאו ע"כ ולכאנרא קשה מזה לריב"א חולין הנ"ל גבי פסוי הדם ביו"ט דאינו לוקה אם פיסה בחרישה ביו"ט אלא דהלאו נדחה אף דאיפא עשה בהדה וא"כ יקשה לריב"א וכי אשה תוכל להדליק בשמן שריפה ביו"ט (ואח"פ מצאתי כי הגהש"ס ציין את התוס' חולין) וי"ל דריב"א סובר דבעשה שאין צריף פעולה פמו מ"ע דשבימת יו"ט אף האשה חייבת במ"ע שהזגר"מ דכל מ"ע שהזגר"מ דנשים פטורות ילפינו מתפילין ולכן לא ילפינו רק דומיא דתפילין דהינו שאיכא פעולה אז נשים פטורות אבל מ"ע שאין בה פעולה פגון שבימת יו"ט אף נשים חייבות ולכן גם אשה לא תוכל להדליק שמן שריפה ביו"ט ובזה יש לפשוטספיקת רע"א במשניות שפת פ"ה אם נשים מצוות על שבימת בהמתן דנהו זגר"מ י"ל פינו דלא הנה פעולה ולא הנה דומיא לתפילין ולכן חייבות אף במ"ע שהזגר"מ.

אף זה יהא רק לשיטת ריב"א אבל הר"י מא"י אינו סובר פן. אף לכאנרא יש להביא ראיה דנשים פטורות ממ"ע דשבימת בהמתו דאיתא במשנה פ"א דמגילה אין בין יו"ט לשבת אלא אנוכל נפש בלבד והקשה רע"א בתוספתא למ"ש הב"י וכן שבלי הלקט דאין אדם מצווה על שבימת בהמתו ביו"ט וכן הרמב"ן פתב דליכא ביו"ט אסור שבימת עבדו א"כ אמאי לא חשוב במשנה דבין יו"ט

לשבת איפא שבתת בהמתו ועבדו והניח בצ"ע ע"כ ונ"ל דאם נימא דבנשים ליפא דין שבתת בהמתו אפילו בשבת יהא ניקחא קנשיתו די"ל דהמשנה מיירי בדבר דשנה בין באנשים ובין בנשים אבל שבתת בהמתו פיון דבנשים ליפא אפילו בשבת לא קחשיב א"כ והא מוכח מזה דבנשים ליפא מ"ע דשבתת בהמתו וצ"ע וא"כ יקשה לריב"א הקנשיא הנ"ל וכי אשה תוכל להדליק בשמן שריפה ביו"ט אף י"ל דריב"א יספור פשיטת הר"ן דכל ל"ת נעשה שאינם נפרדים כמו יו"ט אף האשה חייבת בעשה כמו בל"ת וניחא (הר"ן הוא בקדושין באלפס עיי"ש) דלא יקשה עליו הקנשיא של הר"י מא"י) ונ"ל דהובא בא"מ בשם אחד מהאחרונים שהקשה על דברי הרשב"א הנ"ל דמתרץ דנדרים עשה ול"ת הוא ולכן לא דחי עשה דסופה הא נדרים ישנו בשאלה ואמרינו ביבמות ה.

מה לנזיר מצורע שפן ישנו בשאלה ולכן דחי עשה דמצורע ל"ת נעשה דנזיר ומחויב לגלח וא"כ בנדרים הא ישנו בשאלה וא"כ העשה דמצוה דחה הל"ת נעשה דנדרים ונ"ל די"ל דאם ישנו בשאלה הנה אפשר לקיים שניהם ולא דחי משום דיכול להשיג בנקל ג' הדיוטות להתיר נדרו וחשיב אפשר לקיים וכו' ולכאורא יקשה א"כ שריפת קדשים אמאי אין שורפין משום דאין עשה דוחה ל"ת נעשה (שבת כה).

(תיפוק ליה אפילו ל"ת גרידא לא דחי משום דהנה אפשר לקיים שניהם למחר דז"א פיון דהיום לא אפשר לא חשיב אפשר לקיים וכו' וכן כתבו תוס' שבועות ג. ד"ה ועל.

אבל פאן פיון דאפשר לשאול מיד הנה אפשר לקיים שניהם וממילא לא דחי אף יקשה מיבמות ה. דאמרינו שם מה לנזיר מצורע שפן ישנו בשאלה נדחי עשה ל"ת נעשה ואמאי הא פיון דישנו בשאלה הנה אפשר לקיים שניהם ולא דחה ונ"ל דיש לחלק בין נדרים לנזירות דבנדרים מה שישנו בשאלה חשוב אפשר לקיים שניהם משא"כ בנזירות משום דמהרי"ט חוקר בנזיר אף הוא הגדר בנזיר אם כשאומר הריני נזיר נעשה קדוש ולקדוש אסרה תורה יין וטנומאה ותגלחת או"ד דהוא כמו נדר שמקבל בדבורו שאומר הריני נזיר איסור יין ותגלחת וטנומאה וממילא נעשה קדוש ונ"ל להביא ראיה מנזיר ג: משנה הריני נזיר מן הסרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטנומאה ה"ז נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו ע"כ יפרש המשנה או או קתני או מן הסרצנים וכו' ואמרינו בגמרא מתניתין דלא פר"ש דתניא ר"ש אומר אינו חייב עד שיידור מכולם.

אלמא דפלוגמא הוא ת"ק ור"ש אם אמר הריני נזיר רק מיין לחודא ע"כ ובמאי פליגי וי"ל דפליגי בזה לת"ק דמהני אפילו אם מקבל רק נזיר אחד יספור שפשאומר הריני נזיר נעשה קדוש ולקדוש אסרה תורה יין ותגלחת וכו' ולכן אפילו אומר רק לדבר אחד ה"ז נזיר וכל הפרטים נוהגים בו ולר"ש דאמר אינו נזיר עד שיזור מכולן יספור שפשאומר הריני נזיר מקבל על עצמו יין וטנומאה וכו' וע"י נעשה קדוש ולכן אם אינו מקבל כל פרטי הנזירות אינו נעשה נזיר וקי"ל דהלכה כת"ק וכן פסק הרמב"ם פ"א מהל' נזירות הל' ט.

האומר הריני נזיר מן הסרצנים בלבד וכו' ה"ז נזיר גמור וכל דקדוקי נזירות עליו ואע"פ שלא הנה בלבד להזיר אלא מדבר זה בלבד וכו' ה"ז נזיר גמור ע"כ אלמא דפוסק כת"ק וא"כ יהא מוכח דלהלכה קי"ל דאם אומר הריני נזיר נעשה קדוש וממילא אסרה תורה עליו כל פרטו הנזירות ולפז"נ דלא שייך שיהא בנזירות אפשר לקיים שניהם ע"י שאלה דאימתי הנה אפשר לקיום שניהם דוקא בזמן שאותו האדם שיש לו החיוב של העשה ול"ת וא"צ להשתנות כדי שיוכל לקיים שניהם.

אבל פאן בהיותו נזיר וקדוש אז א"א לקנים שניהם חנא פשישאל ולא יהיה עוד קדוש אז יוכל לקנים ולכן לא חשוב אפשר לקנים שניהם ע"י שאלה ואדרבא פינו דישנו בשאלה קיל ודחי אבל בנדרים א"צ להשתנות אותו האיש ע"י שאלה וחשוב אפשר לקנים שניהם ע"י שאלה ולכן פתב הרשב"א דאין עשה דמאנה דוחה ל"ת ועשה דנדרים ולא שינה שידחה מטעם דקיל וכהנ"ל ולכן ל"ק על הרשב"א מסוגיא דיבמות ובז"נ נמי קושית השעה"מ על הרמב"ם לשיטת ריב"א שהקשה ואם אכל מצה וכו' אמאי לוקה הא לשיטת הריב"א הל"ת נדחית מ"מ ואינו לוקה ובז"נ משום דבנדרים ישנו בשאלה נהנה אפשר לקיום שניהם ולא נדחית אפילו הל"ת ולכן פתב הרמב"ם אם נדר על דבר מאנה ועשה מאנה לוקה.

אף על הרשב"א ל"ל הכי דא"כ יכולים לתרץ בזה ג"כ קושית הרשב"א דכינון דישנו בשאלה הנה אפשר לקנים וכו' ולכן לא דחי ולכן לא שינה להקשות דליתי עשה דמאנה ולדחי ל"ת דנדרים, א"כ מ"מ"נ על הרשב"א ל"ל להכי דאם חשוב אפשר לקנים א"כ קושיתו ליכא ואמאי צריה לעשה ול"ת אף י"ל דקושית הרשב"א היא היכא דנדר על דעת רבים דאין לו הפרה ואפילו לדבר מאנה אם הרבים אינו חפצים להתיר אין מתירין לו פן הוא שיטת הריב"א ש הובא במ"ל ה' שבועות וכן משמע מתוס' גיטין לו.

ד"ה אבל מפיר"ת שם יעיי"ש ולא מהני שאלה בזה האופן ובה האופן היא קושיתו והא עשה דוחה ל"ת ותירץ דנדרים הנה עשה ול"ת ולא דחי. ובז"נ מה דהקשו האחרונים שהושא הנ"ל על הרשב"א מיבמות ה.

דהרשב"א מיירי באופן דלא מהני שאלה. (וכעת אין הספר הנ"ל תח"י לעינינו מה שתיקצו שם) כגון שנדר על דעת רבים וכהנ"ל.

אף אט"פ מצאתי להרמב"ם פי"ג מה' שחיטה ה. יט.

אסור לטול אם על הבנים אפילו לטהר בהן את המצורע וכו' ואם לקח חייב לשלח ואם לא שלח לוקה שאין עשה דוחה ל"ת ועשה וכו' ע"כ משמע אפילו אם טיהר את המצורע אלמא בהדיא דהרמב"ם סובר דלא פריב"א וא"כ לא יקשה עליו קושית השעה"מ מריב"א (אף הס' הנ"ל אין תח"י לעינינו מה שתיקצו שם).

(שם פרק ט' הל' ו' פל דבר שדנרף שליח באותו מקום להמלך עליו הרי הוא בכלל המין שנאמר לשליח סתם. פיצד מקום שדנרפן אם ישלח אדם שליח לקנות לו בשר סתם אמר לו לא מצאתו אלא דגים אם נשבע או נדר במקום זה מן הבשר נאסר אף בבשר דגים וכו' ובכל מקום הנודר מן הבשר אסור בבשר עופות וכו' ותמה הר"ן נדרים נד: על רבינו דמחלק בין דגים לעופות דבשר עופות נאסר בכל מקום אפילו לא מימלך שליח וכו' ודגים דוקא במקום דמימלך ובסוגיא דנדרים משונה להדדי דפריה שם מ"ש בשר עוף לת"ק דאסור דעבוד שליח דמימלך עניה בשר דגים נמי עבוד שליח דאי לא משפחת בישרא מימלך עליה וכו' וליתסרי אלמא דשווי להדדי ע"כ והניח בקושיתו ונ"ל דמציינו בחולין כ: איכא פלוגתא אי יש שחיטה לעוף או לא ובז"נ די"ל דתניא בזה אי יש שחיטה לעוף מן התורה הנה בשר עוף ככל בשר פינו דלא נשתנה בשום דבר ולכן יהא הנודר מן הבשר אסור בבשר עוף אפילו היכא דלא מימלך שלוהא עליה אבל אי אין שחיטה לעוף מן התורה אז תליא במקום דמימלך שליח עליה הנה בכלל בשר והיכא דלא מימלך לא הנה בכלל בשר ובז"נ דסובר רבינו דהסוגיא דנדרים אזלא למ"ד דאין

שחיטה לעוף מן התורה ולכן תליא אי מימלך שליחא עליה ולכן משנה בשר עוף לדגים אבל אליבא דדינא דהרמב"ם פוסק בפ"א מהל' שחיטה ה.

א.

דיש שחיטה לעוף מן התורה וכיון דהנה ככל בשר ולכן גם לעגנו נדרים אף דתניא בלשון בנו אדם מ"מ מונחות ג"כ בהלשון ולכן פתב הרמב"ם ובכל מקום הנזכר מן הבשר אסור בבשר עופות.

וכו' ולא דמיא לדגים דתליא אי מימלך שליח עליה וכו' ולכאורא יקשה דלעגנו בשר בחלב הנה עוף בשר רק מדרבנן אף זהו נא קשה דשם אימעיט מגדי (חולין קיג: קטז.) ומשום דצריך שם דוקא בשר בהמה ולא סתם בשר ומוכן שעוף אינה בשר בהמה אלא סתם בשר והראיה דבשר חיה היא ג"כ בחלב רק דרבנן ולעגנו שחיטה הנה לכו"ע שחיטת חיה מד"א אלמא דלעגנו בשר בחלב צריך דוקא בשר בהמה מד"א ולא סתם בשר ולכן ל"מ מבשר עוף בחלב דהנה רק מדרבנן ובז"נ פ"ט מהל' מלכים הל' יא.

אחד האבר או הבשר הפורש מן הבהמה או מן החיה. אבל העוף יראה לי שאין בן נח נהרג על אבר מן החי ממנו ע"כ והשיג הרמב"ד א"א נ"ל שזה טעות סופר וראוי להיות אבל הש"ך עכ"ל וכתב הרדב"ז שאין זה טעות סופר דעל הש"ך לא היה אומר ויראה לי דתלמיד ערוף וכו' שאין אבר מן החי נוהג בשרצים לפי שאין דמן חלוק מבשרו וכו' וכתב הרדב"ז לתרץ את דברי רבינו דבפרק הנזכר מן הי"ק איכא פלוגתא לעגנו הנזכר מן הבשר דר"ע אית ליה דעוף בכלל בשר ורשב"ג סובר דעוף לא הנה מפלל בשר וילדין קי"ל כר"ע אבל בן נח למה ינהג דמצי למימר קים לי פרשב"ג דעוף נא הנה בכלל בשר ובאמה"ח צריך בשר דוקא דכתיב אף בשר בנפשו דמו לא תאכלו ולכן אי עוף אינו בכלל בשר אינו נוהג בו אמה"ח ע"כ אף אינה מוכן דברי הרדב"ז מדוע יכול לאמור קים ני פיון דאיפסק הילקתא כר"ע ואין מחלוקת בין הפוסקים בזה.

דלא שייך קים אלא אם ספק בדין כגון שיש מחלוקת בין הפוסקים. אבל כאן אין ספק במבואר בר"ן שם דקי"ל הלכה כר"ע מחבריו ועיי"ש ונ"ל דבה' א.

פרק ט.

מהל' מלכים פתב רבינו על ששה דברים נצטנה אדם הראשון על ע"ז וכו' אע"פ שפולן הו קבלה בידינו ממשנה רבינו וכו' מפלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטנה --- ואינו מוכן היטב פנונת רבינו בזה שכתב: מפלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטנה נראה מזה ששיטת רבינו הוא שאימתי בן נח נהרג אם נראה מדברי תורה שנצטנה ע"ז אבל אם רק מדברי קבלה נצטנה אז אינו נהרג לכן פתב מפלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטנה כדי לחייב מיתה לכן נח וכן משמע מפ"י מהל' מלכים הל' י.

מפי הקבלה שפני נח אסורין בהרבעת בהמה וכו' ואין נהרגין וכו' אלמא שבצוי מפי הקבלה אינו נהרג ובז"נ דהנחה של הרדב"ז דאמה"ח צריך דוקא דין בשר וכו' זהו בודאי נכון וכיון שביארנו לעיל שא עוף אם יש לו דין בשר תליא בפלוגתא אי יש שחיטה לעוף מן התורה וכיון דאיפסק הילקתא דיש שחיטה לעוף מן התורה לכן הנה לבשר עוף דין בשר ונהנה דין אמה"ח בעוף אבל אינו נהרג פיון דאיכא פלוגתא מפילא הנה אינו מפורש בתורה אלא הנה מדברי קבלה ולכן אינו

נְהַרְג לְכֹן כְּתֹב וְיִרְאֶה נִי שְׂזוּ הִיא שִׁיטָתוֹ דְּאַזְהַרְתָּן הִיא מִיתַתָּן דְּוָקָא אִם נִרְאֶה כֹּן מִן הַתּוֹרָה וְנִיחָא.

הל' נזירות. פְּרָק ג' הל' י"ז.

הָאוֹמֵר הֲרִינִי נְזִיר מְלֵא הַבַּיִת אוּ מְלֵא הַקְּנוֹפָה בּוֹדְקִין אוֹתוֹ אִם אָמַר לֹא הִנֵּה בְּדַעְתּוֹ שְׂאֵהִיָּה נְזִיר כֹּל יָמַי וְלֹא נִתְפַּנְנִיתִי אֶלָּא לְהַאַרְיָה זְמַן הַנְּזִירוֹת זְמַן מְרֻבָּה ה"ז נְזִיר ל' יוֹם בְּלִבְד. וְאִם אָמַר סָתָם נְדַרְתִּי רוֹאִין אֶת הַקְּנוֹפָה כְּאֵלּוּ הִיא מְנַאֶה סְרַדְל וְיִהְיֶה נְזִיר כֹּל יָמָיו.

וְיֵשׁ לוֹ לְגַלְחַת שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ לְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ וְיָבִיא קִרְבָּנוֹתָיו כְּשֶׁאָר נְזִיר עוֹלָם ע"כ וְהִקְשָׁה הַלַּח"מ בְּגִמְרָא בַּ"ק דְּנְזִיר ח. הִקְשָׁו וְלִיחְזִי כְּאֵלּוּ מְלֵאָה קִשּׁוּאִין וְדַלּוּעִין (וְיֵהָא תַּקְנֵתָא) וְתִיַּרְצוּ דְאִתִּי כַר"ש דְאִית לִיה סָפֵק נְזִירוֹת לְהַחְמִיר וּר"י תִּיַּרְץ דְאִתִּי אֶפִּילוּ כַר' יְהוּדָה וּמוֹקִי לַר' יְהוּדָה דְאִית לִיה פְּרָבִי גַבִּי הֲרִינִי נְזִיר כְּעֶפֶר הָאֲרֵץ דְאִית לִיה דְּנְזִירוֹת חֲדָא הָנִי וְהִקְשָׁה הַלַּח"מ הָא רַבִּינוּ פְּסֵק כַר' יְהוּדָה דְסָפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל בַּ"ב מֵהַל' אֵלּוּ גַבִּי הֲרִינִי נְזִיר אִם יֵשׁ בְּכַרִּי הִנֵּה מְאָה כּוֹר.

וְגַם פְּסֵק גַבִּי עֶפֶר הָאֲרֵץ דְלֹא פְּרָבִי דְלַרְבִּי בְעֵי שְׂיֵאמַר נְזִירוֹת עָלֵי כְּעֶפֶר הָאֲרֵץ וּבְסֻמוּף כְּתֹב רַבִּינוּ דְהָאוֹמֵר כְּשֶׁעָר רִאשׁוֹ הָנִי כְּאוֹמֵר נְזִירוֹת עָלֵי כְּמַנְיָן שְׁעָר רִאשִׁי וְהֵם דְּכָרִים סוֹתְרִים לְפִי סוּגֵית הַגְּמָרָא דְכִינּוּן דְאִיהוּ פְּסֵק כַר' יְהוּדָה דְסָפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל ע"כ צָרִיף לֵאמֹר פְּרָבִי כְּדִי שְׂנֵאמַר רוֹאִין כְּאֵלּוּ הַקְּנוֹפָה מְלֵאָה סְרַדְל דַּל"כ מְלֵאָה קִשּׁוּאִין מְבַעֵי וּדְכָרִיו מִתְמַיְהִין וְצ"ע עכ"ל וּבִיאוּר דְכָרִיו כִּי בְּנְזִיר (ח).

(פְּרִיף אַמַּאי יֵהָא נְזִיר כֹּל יָמָיו לִיחְזִיָּה לְקְנוֹפָה כְּאֵלּוּ הִיא מְלֵאָה קִשּׁוּאִין וְדַלּוּעִין וְתִיַּהֲנִי לִיה תַּקְנֵתָא וּפִיַּרְשׁוּ בְּתוֹס' דְקִשּׁוּאִין לֹא דְוָקָא אֶלָּא כְּאֵלּוּ הִיא מְלֵאָה בְּצַק וְחֲדָא נְזִירוֹת הָנִי וּפִיַּרְשׁוּ בְּתוֹס' יְגַלְחַת מִמ"נ לְסוּף ל' דְאִי חֲדָא נְזִירוֹת קַבִּיל עָלֶיהָ שְׁפִיר קְמַגְלַח וְאִי נְמִי סְרַדְל קַבִּיל עָלֶיהָ מְצִי לְגַלּוּחֵי אַחַר ל' דַּס"ד אִי אָמַר סְרַדְל קַבִּיל עָלֶיהָ הַרְבֵּה נְזִירוֹת וְלֹא נְזִירוֹת אַחַת אַרְבּוּד וְכִינּוּן שְׂיִגְלַח לְסוּף ל' שׁוֹב לֹא תַטּוּל עָלֶיהָ נְזִירוֹת לְרַבִּי יְהוּדָה דְמֵאן לִימָא לֹן דְסְרַדְל קַבִּיל עָלֶיהָ דְלִמָּא בְּצַק וְהַשְׁלִים נְדָרוֹ וּמִסְפֵּק לֹא תַטּוּל עָלֶיהָ נְזִירוֹת לְרַבִּי יְהוּדָה דְסָפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל וּמְשַׁנֵּי דְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר לֵה פְּרָבִי דְהֲרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעָר רִאשִׁי הָנִי נְזִירוֹת אַחַת אַרְבּוּפָה וְלֹא מְצִי לְגַלְחַת וְלִכֹּן גַבִּי הֲרִינִי נְזִיר מְלֵא הַקְּנוֹפָה דְחִיִּישִׁינוּ שְׂמָא מְלֵא הַקְּנוֹפָה סְרַדְל נְמִי נְזִירוֹת אַחַת אַרְבּוּפָה הִיא וְלֹא מְצִי לְגַלְחַת וְכִינּוּן דְרַבִּינוּ פּוֹסֵק כַר' וְהוּדָה דְסָפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל וּפְסֵק דְלֹא פְּרָבִי וַא"כ נִשְׂאָר קְוִשֵׁית הַגְּמָרָא לִיחְזִיָּה לְקְנוֹפָה וְכו' וְתִיַּהֲנִי לִיה תַּקְנֵתָא וְאַמַּאי פְּסֵק הַרְמַב"ם דְהָאוֹמֵר הֲרִינִי נְזִיר מְלֵא הַקְּנוֹפָה ה"ז נְזִיר כֹּל יָמָיו דְהָא פְּסֵק דְלֹא פְּרָבִי (כָּאן הַל' יח) כְּתֹב הָאוֹמֵר הֲרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעָר רִאשִׁי וְכו' ה"ז כְּמוֹ שְׂאֵמַר הַרִי נְזִירוֹת עָלֵי כְּמַנְיָן שְׁעָר רִאשִׁי וְכו' לְפִיכָּה יְגַלְחַת כֹּל נ' יוֹם וְכו' אֶלְמָא דְפְּסֵק דְאִינוּ נְזִירוֹת אַחַת אַרְבּוּפָה וְלַרְבִּי הִנֵּה נְזִירוֹת אַחַת אַרְבּוּפָה וַא"כ יְקֻשָּׁה כְּנ"ל ע"כ.

וְנ"ל דְלְכַאוּרָא יֵשׁ לְחַקוֹר מַה דְאִמְרִינוּ סָפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל אוּ דְוָקָא כְּגוֹנוּנָא דְכָרִי דְלֹא מְעַיִיל נְפִשְׁיָה לְסְפִיקָא כְּפִי הַר"ן דְמְכַנּוּן אִם דְוָקָא יְתַבָּרַר לוֹ דְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ פְּרִי מְאָה כּוֹר אִזְ יֵהָא נְזִיר אוּ בְּכָל אֹנְפֵן אִמְרִינוּ סָפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל וְנִרְאֶה דְהַרְמַב"ם בַּ"ב מֵהַל' נְזִירוֹת הַל' ז.

כְּתֹב הָאוֹמֵר הֲרִינִי נְזִיר כְּשֶׁיְהִיָּה לְפָלוּנִי בֶּן וְשָׁמַע חֲבִירוֹ וְאָמַר וְאָנִי ה"ז סָפֵק שְׂמָא לֹא נִתְפַּנּוּן אֶלָּא לְהוֹת נְזִיר כְּמוֹתוֹ אוּ לֵאמֹר שְׂאֵנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ כְּמוֹתָהּ וּסְפֵק נְזִירוֹת לְהַקְל (וְהוּא אִיבְעֵיָא דְלֹא אִיבְשָׁטָא בְּנְזִיר יג:) ע"כ וְהָא בְּכָאן לֹא שְׂיִיף שְׂאִין מְעַיִיל נְפִשְׁיָה לְסְפִיקָא כְּמוֹ בְּכָרִי דְלְכַאוּרָא יְקֻשָּׁה אַמַּאי הִנֵּה סָפֵק נִרְאֶה אִיף יְפָרֵשׁ כְּוָנוֹתוֹ דְהָא אִמְרִינוּ סָתָם נְדָרִים לְהַחְמִיר וּפִיַּרְשׁוּ לְהַקְל

וא"כ נשאל אותו איך הנה פנונתו וע"כ צ"ל דהוא מפרש שהיא רוצה איך שינוח בלשון כפירוש התוס' שם (גדרים יח:) בסתם גדרים להחמיר שרוצה איך שינוח לשון וה"ל ש"ש ובלשון פאן הוא ספק א"כ לא שייך פאן שאין מעייל נפשיה לספיקא ואפ"ה פסק הרמב"ם דספק נזירות להקל דסמיה אסתם משנה דטהרות פ"ד מ' י"ב ספק נזירות מותר משמע בכל גוונא אלמא דספק נזירות להקל הוא בכל גוונא (אך בפרי לא יקשה דנשאל אותו אח"כ איך הנה פנונתו דלמ"ד לא מעייל נפשיה לספיקא הנה בגדר אומדנא) ולפז"נ שיטת רבינו דלפ"ז מסתבר דאימתי אמרינן ספק נזירות להקל דוקא היכא דליכא חזקה לנזירות אבל היכא דאיכא חזקה לנזירות אז ל"א ספק נזירות להקל ובז"נ דלכאורא וקשה מאי פריה בגמרא ליתחזקה לקופה פאלו מלאה קשואין ודלועין ותיקוי ליה תקנתא פירוש ויגלח לסוף ל' ממ"נ וכו' ואח"כ לא תטיל עוד נזירות עליו משום ספק נזירות להקל וכהנ"ל זה קשה דהא בתוך נ' שהוא נדאי נזיר אז ג"כ הספק אם לאחר נ' יכלה הנזירות או יהא נזיר ג"כ אח"כ וא"כ אי אמרינן מחזיקין מאיסור לאיסור הנה חזקה לנזירות (וכאן עוד עדיף דאימתי איסור נזירות הוא אלא מקבלה אחרת) א"כ מאי פריה הגמרא הא היכא דאיכא חזקה לנזירות לא שייך ספק נזירות להקל ונ"ל דהנה הש"ך ביו"ד סימן נ' פתב דמתלוקת בזה רבה ואב"י ורבה ביבמות ל': אי מחזיקין מאיסור לאיסור דאימתי במשנה שם וכולן שהיה בהן קדושין או גירושין בספק פיצד ספק קדושין זרק לה קדושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה ספק גירושין כתב בכת"י ואין עליו עדים וכו' הרי אלו הצרות חולצות ולא מתניבמות ואמרינן בגמרא ואלו בגירושין ספק קרוב לה לא קתני מ"ט אמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אמה בא לאנסרה אל תאסרנה מספק אע"ג בעת שנולד הספק היתה א"א שבעלה עדיין חי מ"מ מותרת שאין מחזיקין מאיסור לאיסור ורבה ואב"י פליגי עליה ואמרי ה"ה לגירושין יהא ספק קרוב לו וכו' חולצות ולא מתניבמות דמחזיקין מאיסור ועי"ש (וכן מפרש הש"ש פ"א ש"ה דברי הש"ך פו) וא"כ פיון שהרמב"ם פוסק בפ"י מה' יבום ה' כ"ב שכתב היתה זו שהיא ערוה על היבם מקודשת לאחיו שמת מספק אי מקודשת ממנו מספק וכו' צרתה חולצות ולא מתניבמות נראה דפוסק כאב"י ורבה דמחזיקין מאיסור לאיסור ולפז"נ קושית הלח"מ דקושית הגמרא והא אליבא דמ"ד דאין מחזיקין וכו' א"כ ליכא חזקה לנזירות ושפיר פריה ומוקמא דר"י סובר רבי דהנה נזירות אחת ארופה ולא יוכל לגלח, אבל אליבא דדינא דהרמב"ם פוסק כאב"י ורבה וא"כ מחזיקין מאיסור לאיסור ונהנה חזקה ולא שייך ספק נזירות להקל היכא דאיכא חזקה וא"כ ליכא קושית הגמרא וליתחזקה פאלו מלאה קשואין ותיקוי ליה תקנתא וכו' ול"צ לאוקמא דר"י כרבי ס"ל וא"כ לא סתרי פסקי הרמב"ם אהדדי דפוסק כר"י ודלא כרבי אליבא דדינא.

שם פרק ז' הל' ט"ו. נזיר שנצטרע ונרפא מצרעתו בתוך ימי נזירותו ה"ז מגלח כל שערו שהרי תגלחתו מ"ע שנאמר וגלח את כל שערו וכו' ונהלא נזיר שגלח בימי נזרו עובר על ל"ת ועשה ואין עשה דוחה ל"ת ועשה וכו' מפני שפיר נטמא הנזיר בצרעת וימי חלוטו אין עולין לו ונהרי אינו קדוש בהן ובטל העשה של קדוש יהיה וכו' מאליו ולא נשאר אלא ל"ת שהוא תער לא ועבור וכו' לפיכך בא עשה של תגלחת הצרעת ודוחה אותו עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א אני שונה בריש מס' יבמות משום דהנה לאו ועשה שישנו בשאלה והיגו דקולי עכ"ל ונ"ל דכוננת רבינו היא פן דאם נזר על דעת רבים אין לו הפרה ואפילו לדבר מצוה דאמרינן דיש לו הפרה הובא במ"ל פ"ו מהל' שבועות הל' ח.

שיטת הריב"ש דדוקא שלא בידיעתו יש לו הפרה אבל כל שמוחין בפירוש אין מתירין אפילו לדבר מצוה וכן משמע מתוס' גיטין לו. ד"ה אבל אור"ת דבדבר מצוה יש לו הפרה משום דמסתמא ניחא ליה לרבים משמע אם בפירוש מוחין לא נוכל להתיר ובז"נ דמשפחת נזירות דליתא בשאלה פגון שגדר על דעת רבים והו מוחין ולכן צריף הרמב"ם לטעם זה מפני שפיר נטמא ובטל העשה ולא נשאר רק ל"ת ולכן העשה של תגלחת הצרעת דוחה אותו ועוד כתב הרשב"א בגיטין שם לו.

בהא על דעת רבים בדבר מצוה יש לו הפרה דוקא פעין מקרי דרדקי שרבים שייכים בזה הגדר ואנו סהדי שנתחרטו פולם אבל בדבר שאין הרבים שייכים לגדר ולא בחרטתו אין לו הפרה ואפילו לדבר מצוה וניחא דבזה האופן צריף הרמב"ם להטעם דאינו אלא ל"ת גרידא דוחה אותו דהטעם דישנו בשאלה לא שייף בכגון זה דבנזירות דאין הרבים שייכים בזה] ובז"נ מה שהקשה רע"א בתוספותיו על המשניות בב"מ פ"ב במשנה ואם היתה בית הקברות לא יטמא לה (פי' להשיב אבידה) והרמב"ם פירש בפיה"מ שלו או נזיר לא יטמא דאיכא עשה ול"ת ואין עשה דאבידה דוחה עשה ול"ת והקשה רע"א הא אמרינן ביבמות ה.

מה לנזיר שישנו בשאלה ונדחה עשה ול"ת שלו מפני ועשה וא"כ אמאי לא מטמא ולפנה"ל ניחא דמשפחת דנזיר על דעת רבים וכהנ"ל דאינו בשאלה ולכן לא דחי עשה דאבידה עשה ול"ת דנזיר ולכן לא יטמא והרדב"ז מתרץ דהרמב"ם צריף לזה הטעם בנזיר שמשון דליתא בשאלה אף אינו מוכן היטב פיון דנזיר שמשון מותר לטמא למתים (פ"ג הל' יג).

(אלמא דטומאה לא מגרע לקדושת נזיר שמשון וא"כ לא שייף הטעם שכתב הרמב"ם פיון שניטמא בצרעת וכו' אינו קדוש בהו ובטלה העשה של קדוש יהיה וכו' דטומאה דמת ודמצורע משמע דהיינו הו ופירש"י בפ' בהעלותה אל נא תהי כמת פירש"י שהמצורע חשוב כמת מה מת מטמא בביאה אף מצורע מטמא בביאה משמע דדין טומאה אחת היא במצורע ובמת וא"כ גם טומאת צרעת אינו מגרע קדושת נזיר שמשון וא"כ לא שייף הטעם של רבינו בנזיר שמשון.

ואולי י"ל דמ"מ טומאה אחריתא היא טומאת צרעת מטומאת מת אף שדינם שנה לטמא בביאה ולכן טומאת צרעת מגרע הקדושה גם מנזיר שמשון וצ"ע. אף מלשון רבינו משמע בהדיא שאינו מייגרי בנזיר שמשון שכתב וימי חלוטו אין עולין לו ואי בנזיר שמשון הא נזיר עולם הוא ומאי שייף אין עולין לו אלא צ"ל כדפירשנו אף מ"מ אינו הקרח גמור ועוי"ש נדוק.

הל' ערכין וחרמין פירק ז' הל' יח. וכן אין נאמן לומר אחר שהקדיש מנה לפלוני חוב עלי וכו' שטמא יעשו קנוניא על ההקדש וכו' שם ה' י"ט בד"א בברייתא אבל חולה שהקדיש פל נכסיו ואמר בשעיה שהקדיש מנה לפלוני בידי נאמן שאין אדם עושה קנוניא על ההקדש בשעת מיתתו וכו' לפיכך אם אמר תנו אותה לו נוטל בלא שבועה ואם לא אמר תנו אין נותנין וכו' ואם לאמר שהקדיש אמר תנו אין שומעין לו וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א ואפילו אחר שהקדיש שבשעיה שהקדיש פל אדם נאמן ומ"ש בסוף ואם אחר שהקדיש אמר תנו לא נתברר אצלי עכ"ל וביאור השגתו הוא פה שבתחילה כתב הרמב"ם דבריא א"נ אחר שהקדיש משמע אבל שכ"מ נאמן אפילו אחר שהקדיש ואח"כ כתב דשכ"מ נאמן דוקא בשעיה שהקדיש ואח"כ לא ועוד פיון שאין אדם עושה קנוניא על ההקדש בשעת מיתה א"כ אפילו לאחר שהקדיש יהא נאמן ועיין ברדב"ז שם ופי' הרדב"ז שם דקודם ההקדש נאמן פל אדם ואחר ההקדש תוכ"ד נאמן דוקא שכ"מ ולאחר כ"ד אפילו שכ"מ נמי א"נ דמהדר קא הדר ומתריץ בזה

השגת הרצב"ד (והכ"מ כתב דשכ"מ נאמן אפילו אחר פדי דיבור ודוקא בעסוקין באותו ענין) ע"כ אף צריך להבין אמאי א"נ לאחר כד"ד הא חזקה אין אדם עושה קנוניא וכו' שייך גם אח"כ ועוד במאי פליגי הרמב"ם והרצב"ד ונ"ל דשיטת הרמב"ם הוא כן פנין דלא הודיע בתוכ"ד של הקדשו שיש מנה חוב לפלוני עלי הנה הוכחה דאין לפלוני עליו חוב ואז לא מהני החזקה שאין אדם עושה קנוניא וכו' פנין דאיפא הוכחה פנגדו דאורחא דמילתא לאמר מיד ולכה"פ תוכ"ד והוא לא אמר וכיוצא בו מצינו בגיטין נד: הנה עושה עמו בטירות ואמר לו טירות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו א"נ ומפרש רבא פגון דאשפחיה ולא אמר ליה ולא מדי ולבתר הכי אשפחיה ואמר לו א"נ פנין דאורחא דמילתא למימר מיד דאשפחיה וכיין דהוא נא אמר מיד הנה הוכחה שלא נטמאו וה"נ ל"ש אלא דבתוכ"ד מהני החזקה של אין אדם עושה קנוניא וכו' דמה שאמר בתוכ"ד ולא מיד לא הנה הוכחה גמורה שאין לפלוני עליו מנה ולכן מהני החזקה של אין אדם עושה קנוניא וכו' אבל אם שקה באמירתו עד אחר פדי דיבור אז הנה הוכחה גמורה שאין לפלוני וכו' אלא מהדר קא הדר ולכן לא מהני החזקה של אין אדם עושה קנוניא וכו' אף שיטת הרצב"ד היא כן פנין דמצינו בשכ"מ אם אמר כתבו יכולים ליתן ג"כ דמתוך שהוא בהול מחמת פחד מיתה שכתח לומר תנו וה"נ ל"ש דאינו הוכחה ממה שלא אמר תוכ"ד דאין לפלוני עליו דז"א אלא מתוך שהוא בהול שכתח לאמר מיד ואמר אח"כ לאחר כ"ד נאמן מחמת חזקה שאין אדם עושה קנוניא וכו' והרמב"ם יספור דל"ד לשם דשם שכתח לגמרי לומר תנו ולכן אמרינן דמחמת שהוא בהול וכו' אבל פאן פנין שאמר אח"כ נראה שאינו בהול וא"נ אפא דמהדר קא הדר.

הל' פלאים פירק ה' הל' ט'. הרואה פלאים בכרם חבירו וקיימין ה"ז הרואה אסור בהנניתן וכל אדם מותרין בהן ואלו קיימין בעל הכרם הנה מקדש אותן לכל אדם וכו' עכ"ל והשיג הרצב"ד וז"ל א"א הירושלמי בפועל שני ובעל הבית שעושה במלאכתו עשו אותו בפועל ע"כ וכתב ע"ז הרדב"ז שרבינו לא סמך ע"ז הירושלמי אלא על התוספתא דתנא בפ"ג בעה"ב שקייים ירקות שדה בכרם אסור לו ואסור לכל אדם אחר מפל מקום שקייים ירקות שדה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם ע"כ ומדקתני מפל מקום משמע אפילו אינש דאלמא נמי ולפיכך לא חילק רבינו וטעמא דמלתא דכיין שראה את הפלאים ולא הודיעו לבעלים שוינהו אנפשיה חתוכא דאיסורא וכו' ע"כ ומובן שקשה לאמר הטעם דשוינהו אנפשיה חתוכא דאיסורא דא"כ אם לא ידע דאסור עליו לא יהא אסור.

ועוד במאי פליגי הירושלמי והתוספתא ולכן נ"ל פי כמו"ק ב: איתא רע"א אף המקיים פלאים לוקה ותנא מקיים מנין תלמוד לומר פלאים שדה לא להסתפק מאי הוא גדר האיסור של מקיים פלאים אי הנה משום זורע אף יש זורע בקום עשה ויש זורע בשוא"ת דמקיים הנה זורע בשוא"ת פלומר מחמת אי עקירותו את הפלאים עושה שיהא גדלים פלאים או גדר אחר דדין הוא שצריך לעקור פלאים ואם אוננו עוקר עביד איסור ונ"מ זהא אי הנה מטעם זורע יהא שייך דוקא בבעה"ב או בפועל שעליהם מוטל הנריעה של הכרם וממילא שייך לאמר דמקיים הנה כזורע בשוא"ת אבל לאיש אחר דאין לו שייכות להנריעה של הכרם לא שייך לאמר דמקיים הנה כזורע פלאים אבל אי נימא דאיסור מקיים פלאים הוא לא בתור זורע אלא דין הוא על כל אדם הרואה פלאים לעקור אותם ואם אינו עוקר עביד ליה איסורא וא"כ יהא שייך איסור של מקיים גם באיש אחר שאינו פועל ואינו בעה"ב ובז"נ די"ל דבזה החקירה יפלו הירושלמי והתוספתא שהירושלמי סובר שמקיים הנה מטעם זורע ולכן שייך דוקא בפועל או בבעה"ב.

אבל התוספתא סובר שמקיים פלאים הוא לא מטעם זורע אגרא גדר בפ"ע ולכן שינה אפילו באינש דעלמא ואסור לו בהנניה והרמב"ם פוסק בהתוספתא ולכן פוסק דכל הרואה פלאים שינה בו איסור מקיים פלאים ואסור בהנניה והאיסור הוא לא מטעם שניה אנפשיה חתיכא דאיסורא כפי' הרדב"ז אלא פיון דילפינו מפלאים שדה לא לכן כמו שזרע אוסר בהנניה פה מקיום אוסר אלא פיון דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו על אחרים ולכן אין אסור אלא לו אבל אי קיימין בעל הפרם הנה מקדש אותן לכל אדם משום דהנה: פרם שלו ויכול לאסור לכל אדם.

הל' מתנות עניים פ'ק ט' הל' ט"ו. בעה"ב שקהיה מהלף לעיר ותמו לו המעות בדרך ואין לו עתה מה יאכל ה"ז מותר ליקח לקט שכחה ופאה ומ"ע וליהנות מן הצדקה. ולכשיגיע לביתו אינו חייב לשלם שהרי היה עני באותה שעה. הא למה זה דומה לעני שהעשיר שאינו חייב לשלם ע"כ וכתב רבינו בפיה"מ שלו אינו חייב לשלם כשיבוא לביתו אלא ממדת חסידות ורעק"א בתוספותיו פתב שגם בחבורו משמע פן שפתב ולכשיגיע לביתו אינו חייב לשלם משמע דחייבא הוא דליכא אבל מדת חסידות איכא והקשה הרעק"א מחולין ר"פ הדרוע דאמרינו שם דהא דאמרו חכמים עני היה באותה שעה אבל עשיר לא.

היינו דעשיר משום מד"ח אבל מדינא גם עשיר פטור דמזיק מתנות פהונה פטור הרי דהה סברא דעני היה באותה שעה מהני לפוטרו גם ממד"ח והניח בצ"ע ע"כ ונ"ל דשם בגמרא אמרינו דמזיק מתנות פהונה או שאכלן פטור משום דהנה ממון שאין לו תובעין וביאר הגמרא הוא פשוט לא דפטור על פי דין אלא דאין ב"ד או העני יכול להוציא ממנו בעל פרחו משום דיכול לאמר שיתן לאחר אבל אי רוצה לתקן את האיסור של גזל עניים אז מוכן שמחוייב על פי דין ליתן לעניים וזה קרי לה הגמרא מדת חסידות היינו דלא נוכל לכוף אותו אלא אם הוא בעצמו רוצה לתקן את האיסור אז צריך ליתן לעניים ולכן אמרינו בדיקא אם היה עשיר אז שינה מדת חסידות כזו אבל אם היה עני אז אין עליו חיוב כלל גם לתקן האיסור של גזל עניים כי לא עשה איסור כלל כי היה עני באותה שעה ולכן אין עליו מדת חסידות הנ"ל אבל רבינו פוננתו למדת חסידות אחרת היינו דאפילו אם עני באותה שעה אבל מ"מ יש לו הנאה גם עתה ממעות עניים דמפני שאכל אז משל עניים ולכן הרוויח מעותיו שנשאר אצלו ולכן מדת חסידות שיחזיר וזה שינה גם אם היה עני באותה שעה ומדוקדק בלשונו שפתב מותר ליקח וכו' וליהנות מן הצדקה מה שלא נזכר זאת במשנה ולא בירושלמי ולפנהל"נ דמדקדק בלשונו מה שביארנו אף דיש לו הנאה אח"כ מן הצדקה שהרוויח מעותיו שנשאר אצלו מ"מ אין מחוייב לחזור על פי דין ואין לו איסור משום שקהיה עני באותה שעה אלא מדת חסידות להחזיר מפני שנהנה ממעות עניים וא"ל דכוננת רבינו שיוכל לקנות בגד וכיוצא בו דיהיה ההנאה גם לאח"כ דז"א דהא פתב רבינו בפירושו ואין לו עתה מה יאכל משמע דמשמש וצריך הלקט רק לאכילה.

הל' תרומות פ'ק ד' הל' ג'. התורם שלא ברשות וכו' אם בא בעל הבית ואמר לו פלך אצל יפות אם היו שם יפות ממה שתורם תרומתו תרומה שהרי אינו מקפיד וכו' ע"כ והקשה הכ"מ והא בב"מ כב.

אוקמא בדשוניה שליח אליבא דמ"ד יאוש שלא מדעת לא הנה יאוש והכי הילכתא א"כ אמאי לא הזכיר רבינו דשוניה שליח אלא פתב התורם שלא ברשות משמע דלא שוניה שליח ותירץ דסמיה אסוגיא דקדושין נב: גבי ההוא דקדוש בפרומא דשיכרא וכו' אמר רבא לא אמרו פלך אצל יפות אלא לענין תרומה ולא הזכיר דמייירי דשוניה שלית ועוד מעובדא שם בב"מ דמרי בר איסק

דמשמע שם אפילו לא שוניה שליח מהני בתרומה עיי"ש אף זה לא יקשה הא סתרו הדינין אהדדי פיון דקי"ל דיאוש שלא מדעת לא הנה יאוש א"כ אמאי אמרינן בתרומה מדהשתא ניחא ליה מעיקרא נמי ניחא ליה דז"א דביארו האחרונים דבניחותא דמצנה שאני דאמרינן מדהשתא ניחא ליה מעיקר נמי ניחא ליה ואע"ג דמעיקרא לא ידע דכן היא המסקנא שם אף צריף להבין הא אמרינן שם ה"נ מסתברא דאי ס"ד דלא שוניה שליח מי הנה תרומתו תרומה וקא אתם גם אתם וכו' לרבות שלוחכם מה אתם לדעתכם אף שלוחכם וכו' אלמא דצריף שליחות דוקא וא"כ צריף להבין סברת הסוגיא דקדושין ודמרי בר איסק ובמאי פליגי הסוגיות אהדדי ונ"ל כי תליא בזה אי זכיה מטעם שליחות אז א"צ למנות שליח דוקא ונראה כי בנדריים לו: בפעם הגמרא התורם משלו על של חבירו צריף דעת או לא מי אמרינן פיון דזכות הוא לו לא צריף דעת או"ד וכו' וכתבו בתוס' שם דזכין לאדם שלא בפניו וזכיה מטעם שליחות שפיר הוי שליחותא וכו' ובז"נ דפליגי הסוגיות אי זכיה מטעם שליחות או לא דהסוגיא דב"מ דאוקמא בדשוניה שליח סוברת דזכיה לאו מטעם שליחות והסוגיא דקדושין סוברת דהסוגיא דנדריים דזכיה מטעם שליחות ולכן לא הזכיר דשוניה שליח אלא התורם שלא ברשות וכו' ואין להקשות מחולין יב.

גבי האומר לשלוחו צא תרומ ומצא תרומ אמרינן אין חזקתו תרומ דילמא אינש אחרניא תרם ואמאי לא מהני מטעם זכיה פיון דחפץ בהפרשת תרומה וזכיה מטעם של שליחות הוא וא"ל דהסוגיא דחולין סוברת דזכיה לאו מטעם שליחות ז"א דהא הרמב"ם פוסק כן בהל' תרומות פ"ד הל' י.

וא"כ סתרי פסקי הרמב"ם אהדדי דכאן הוא פוסק דזכיה מטעם שליחות ונ"ל דאייתא בתוס' קדושין כג: ד"ה עבד מהו שיעשה שליח לרשב"א דל"א גיטו וידו בכ"א ואינו יכול לקבל גיטו ופירשו שם בתוס' דכי לא א"ל לקבל גיטו ובא ומקבלו פשיטא לן דמהניא דאמרינן במתניתין ובשטר ע"י אחרים אכל אמירתו שאמר לו לך וקבל גיטו שמה מיגרע גרע לפי שבא מטעם שליחות או לא ע"כ וצריף להבין ביאור דברי התוס' דבמאי גרע אי אמר לו ואמאי לא הנה מטעם זכיה וי"ל דכוננתם הוא כן פיון דעשה שליח ליכא דין זכיה משום דהתורה לא נתנה דין זכיה אי מינה שליח או הוא חפץ דוקא בשליחות פיון דעשה שליח ולא בדין זכיה ובז"נ נמי גבי האומר לשלוחו צא תרומ וכו' לא מהני מטעם זכיה ולכן אמרינן דאין חזקתו תרומ.

ואח"ז מצאתי בתרוה"ד שהעיר ג"כ מחולין שיהא מטעם זכיה ותיגר דחפץ בשליח דוקא שעשה משום שהוא יודע איך הוא דעת בעה"ב לתרומ באינה שיעור ולא אחר ולכן א"ש זכיה פאן ע"כ אף צריף להעיר איך יהא אם עשה שליח שאין יודע איך הוא דעתו לתרומ באינה שיעור האם יהא חזקתו תרומ כה"ג וקא מדלא מפליג בזה בגמרא משמע בכל גוונא אין חזקתו תרומ אלא צ"ל כדפירשנו.

שם פרק ח' הל' ד. בת ישראל שנשאת לכהן ומת והניחה מעופרת לא יאכלו עבדיה בתרומה בשביל העופר שהילודהוהא שמאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל לפיכך אם היה העופר חלל אינו פוסל העבדים אלא אוכלין בגלל אחיו הפשרים עד שיולד זה החלל ויאסרו העבדים מלאכול ע"כ והשיג הראב"ד וז"ל א"א מאי לפיכך ואם אינו מאכיל אפ"ה פוסל דקי"ל עופר אית ליה זכיה ואפילו במתנת אביו וכו' וכש"כ בירושא הפאה מאליה הלכך העבדים אינן אוכלין מפני חלקו של חלל עכ"ל ונ"ל דאיכא פלוגתא אי עופר ירף אמו או לאו וזה מסתבר דלמ"ד עופר לאו ירף אמו נוכל לאמר דעופר יורש דהנה ליה דין בן אבל למ"ד עופר ירף אמו

לא שׁינָהּ לאמר שׁיֵהא לי דין בּוֹן דְעֵל חֵלְק לֹא שׁינָהּ דין יְחוּס דְעֵל אָדָם שְׁלָם שׁינָהּ דין יְחוּס וְלֹא על חֵלְק וְלִכְּוֹן אִי עֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ הוּא לֹא שׁינָהּ שׁיֵהא לוֹ דין יִרְוֹשָׁה פִּינּוֹן דֵּהוּא רַב חֵלְק אִינּוֹ לּוֹ יְחוּס בּוֹן וּבְזֵה הַסְּבָרָא י"ל דְאִיפְלִגִי ר' יוֹסִי וּרְבִּנּוֹן יְבָמוֹת ס"ז אִי עֲוֹבֵר פּוֹסֵל אִי לֹא דְאִי עֲוֹבֵר יוֹרֵשׁ הוּא פּוֹסֵל וְאִי אִינּוֹ יוֹרֵשׁ אִינּוֹ פּוֹסֵל וְתַנְיָא בְּזֵה דמ"ד דְיוֹרֵשׁ יִסְבּוֹר דְעֲוֹבֵר לֹא יֵרֶף אִמּוֹ ומ"ד דְאִינּוֹ יוֹרֵשׁ יִסְבּוֹר דְעֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ וְהוּא חֵלְק וְלִכְּוֹן אִינּוֹ לּוֹ יְחוּס בּוֹן וְכַהֲנָ"ל וּלְפִז"נ שִׁיטַת רַבִּינוּ דֵּהֶרֶמְב"ם פּוֹסֵק בְּפִי"ב מֵה' שְׁחִיטָה מְוֹתֵר לְשַׁחֲט אֶת הַמְּעוֹבְרֵת וְאִינּוֹ מְשׁוּם או"ב דְעֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ הוּא וְלִכְּוֹן פּוֹסֵק דְעֲוֹבֵר אִינּוֹ יוֹרֵשׁ וְגַם הַמְּזִיבָה לְעֲוֹבֵר לֹא קָנָה (בפ' כ"ב מֵה'ל' מְכִירָה ה'ל' י') וְלִכְּוֹן אִינּוֹ פּוֹסֵל אֶת הָעֶבְדִּים מְלֶאכֹּל בְּתְרוּמָה וּפּוֹסֵק פְּחֻכְמִים וְלֹא כר' יוֹסִי וְהַסְּנֵיָא דב"ב (קמ"א:) דְאִמְרִינּוּ בִּירְוֹשָׁה הַבָּאָה מֵאֵלֶיהָ שְׁאִנִּי אֲזֵלָא אֲלִיבָא דמ"ד דְעֲוֹבֵר לֹא יֵרֶף אִמּוֹ וְלִכְּוֹן יֵשׁ לוֹ יְחוּס בּוֹן וְיֵשׁ לוֹ דין יִרְוֹשָׁה וּמְזִיבָה לְעֲוֹבֵר קָנָה דְלֹא יֵרֶף אִמּוֹ הוּא וּבז"נ הַשְּׁגַת הָרַאב"ד דֵּהֲשִׁיג מֵאִי לְפִיכָהּ וְכו' דְאִינּוֹ יְלוּד אִינּוֹ מֵאֲכִיל זֹאת הַפֶּל מוֹדִים וְאִפְּלוּ רַבִּנּוֹן דְלֹא אִיפְלִגִי ר' יוֹסִי וּרְבִּנּוֹן רַב אִי עֲוֹבֵר פּוֹסֵל אָבֵל שְׁאִינּוֹ מֵאֲכִיל זֵהוּ לכו"ע וְלוֹמַד רַבִּינוּ הַטַּעַם שְׁאִינּוֹ יְלוּד אִינּוֹ מֵאֲכִיל לִפ"ז לְרַבִּנּוֹן מְשׁוּם דְעֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ וְאִינּוֹ לּוֹ יְחוּס פְּהוֹנָה מְשׁוּם דֵּהוּא רַב חֵלְק וְלֹא אָדָם שְׁלָם וְלִכְּוֹן פְּתַב לְפִיכָהּ פִּינּוֹן שְׁאִינּוֹ מֵאֲכִיל אֲלֵמָא פִּינּוֹן שֵׁהוּא רַב חֵלְק וְלִכְּוֹן אִינּוֹ לּוֹ יְחוּס פְּהוֹנָה וְלִכְּוֹן ג"כ אִינּוֹ פּוֹסֵל דְלַחֲלֵק אִינּוֹ לּוֹ יְחוּס בּוֹן וְלִכְּוֹן אִינּוֹ יוֹרֵשׁ וְאִינּוֹ פּוֹסֵל וְלִכְּוֹן יֹאכְלוּ הָעֶבְדִּים בְּגִלְלָא אֲחִיו הַפְּשָׁרִים וּבז"נ דֵּהֶרֶי"ף הַשְּׁמִיט הַבְּעִיָא דר' אוֹשְׁעִיָא (תְּוֹלִין עַד) הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי בְּהֵמָה וְשַׁחַט בּוֹן ט' חִי מֵהוּ ד' סִימָנִים אֲכֻשֵׁר רַחֲמָנָא אוֹ לֹא (עֵינִין בְּר"ן) וּבז"נ דֵּהַבְּעִיָא הֵוָה אִי מְהַנִּי שְׁחִיטַת עֲצָמָה זֵהוּ שׁינָהּ דְוָקָא אִי אִמְרִינּוֹ עֲוֹבֵר לֹא יֵרֶף אִמּוֹ וְהוּא שְׁלָם אָבֵל אִי עֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ הֵוָה אָבֵר וְלֹא שְׁלָם וְלֹא אָבֵר לֹא שׁינָהּ לֹאמַר שׁיֵהא נִיתֵר בְּשַׁחֲטַת עֲצָמָה וְכִינּוֹן דְלַחֲלֵקָה קו"ל דְעֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ לְכוֹן לֹא שׁינָהּ הַבְּעִיָא וְלִכְּוֹן הַשְּׁמִיטָה הֶרֶי"ף וּבז"נ מֵה' דֵּהַקְּשָׁה הַפְּלוּלָא חֲרִיפְתָא עַל הָרֵא"ש ב"ב פ' מִי שְׁמַת דְגַבִּי קְדוּשִׁין פְּסֻק אִם יִלְדָה אֲשֶׁתָּהּ וְכו' אִם הַנּוֹכַר עֲוֹבְרָה מְקוֹדֶשֶׁת וּבְמִזְבֵּחַ לְעֲוֹבֵר פְּסֻק סְתָמָא לֹא קָנָה וְהַנִּיחַ בְּצ"ע וּלְפִז"נ פִּנּוֹן דֵּהֶרֶמְב"ם פּוֹסֵק דְעֲוֹבֵר יֵרֶף אִמּוֹ מִמִּילָא הֵוָה רַב חֵלְק וְלֹא שְׁלָם וְלַחֲצִי אִישׁ ל"ש דִּינֵי קִנְיָן וְאִי יִקְנָה עַל לֹאח"כ הֵוָה לְבַל"ע וְלֹא קָנָה אָבֵל בְּקְדוּשִׁין הֵוָה הָעֲוֹבֵר רַב דְּבָר הַנִּקְנָה וְלִכְּוֹן אִינּוֹ חֲסָרוֹן מֵה' שְׁאִינְהָ שְׁלָמָה (וּמִטַּעַם חֲצִי אִשָּׁה כְּמוֹכֵן שְׁאִינּוֹ חֲסָרוֹן אִם לֹא שׁינָהּ בְּקִנְיָנָה) וְלִכְּאוּרָה יִקְשָׁה דָּאִם נוֹתֵן לְעֲוֹבֵר שֵׁהוּא בְּנוֹ קָנָה הוֹאִיל וְדַעְתּוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ (פכ"ב מ"ה מְכִירָה ה'.

י.

(וְכַתְּבֵהּ הֵרֵה"מ שְׁגַם בְּבָרִיא מְהַנִּי אִיף שׁינָהּ קִנְיָן לְחֲצִי אִישׁ אִיף י"ל דְחֵלוֹת הַקִּנְיָן הֵוָה לֹאח"כ כְּשִׁינְלוֹד וּמִטַּעַם לְדְבָר שֶׁלֵּב"ע לֹא הֵוָה חֲסָרוֹן פִּינּוֹן דְדַעְתּוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ הֵוָה גְּמִירַת דַּעַת וְדִשְׁלַבְל"ע הֵוָה חֲסָרוֹן רַב מְשׁוּם דְלֹא סְמָכָא דַּעְתָּהּ וְכֹאשֶׁר נְבִאָר אִי"ה לְקַמְּוֹן ה'ל' בְּפִוּרִים) וְכֹאֵן בָּאֵב סְמָכָא דַּעְתָּא וּמְהַנִּי וּבז"נ קְוֹשִׁית רַע"א בִּיבְמוֹת עַח.

תוֹס' ד"ה מְצָרִי דְאִיתָא שְׁם א"ר יוֹחָנָן אִי לֹא דְאָמַר ר' וְהוֹדָה הַפְּתוּב תְּלָאֵן בְּלִידָה (וּנְקֻבוֹת מְצָרִי וְאִדּוּמִי נְמִי אֲסוּרוֹת) לֹא מְצָא יָדָיו וְרַגְלָיו בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ פִּינּוֹן דְאָמַר מֶר קֵהֵל גְּרִים אֲקָרִי קֵהֵל מְצָרִי שְׁנֵי בְּמֵאִי יִטְהַר (דָּאִם הַנְּקֻבוֹת מְוֹתֵרוֹת לְקֵהֵל מִמִּילָא אֲסוּרוֹת בְּמְצָרִי שְׁנֵי) וּפְרִיף דִּילְמָא דְאִי עֲבִיר וְנִסְיָב וּמְשַׁנֵּי דְאִי לֹא כְּתִב קָרָא וְהַקְּשׁוּ בְּתוֹס' ד"ה מְצָרִי וּא"ת יִשָּׂא שְׁתוּקִית דֵּהָא בְּקֵהֵל סְפֵק יְבוּא לר"י בְּפֶרֶק עֶשְׂרֵה יוֹחָסִין וְכו' וי"ל דְשְׁתוּקִי לֹא שְׁכִיחָא אִי נְמִי דְמְמַזְרוֹת דְלֹא אֲפָשֵׁר אֲלֵא בְּאִסּוּר חֲשִׁיב דְאִי וְדָאִי לֹא כְּתִב ע"כ וְהַקְּשָׁה רַע"א הָא ר"י ס"ל ג"כ נְכָרִי וְעָבַד הַבָּא עַל

בת ישראל הולד ממזר כדאיתא בתוס' פ"ק טו: ונכרי שפא על בת ישראל ביאתו היתר מד"א כדאיתא יבמות בתוס' טז: ד"ה קסבר אלא פינו דלא תפסו בה קדושין הולד ממזר וא"כ משפחת שתוקית שלא ע"י דאי דנולד ספק בן ט' לראשון מנכרי או בן שבעה משני מישראל וצ"ע טובא עכ"ל ולפנהל"נ דלכאורא יש להסתפק אימתי חל פסול ממזר אי בעודו במעי אמו או לאחר שנולד ומסתבר דיש להסתפק רק למ"ד דעובר לאו ירד אמו.

אבל למ"ד עובר ירד אמו לא שייך פסול ויחוס בעודו במעי אמו משום דהוא עתה רק חלק ולא אדם שלם ועל חלק לא שייך פסול ויחוס ממילא מסתבר דפסול ממזר יהיה לאותו מ"ד רק לאחר הלידה ולא בעודו במעי אמו ובז"נ פינו דשיטת הרמב"ם דהלכה דעובר ירד אמו ולכן מותר לשחוט את המעוברת ולא שייך איסור או"ב ולכן לא שייך באופן הנ"ל ספק ממזר דבעודו במעי אמו בנדאי לא יהא ממזר אף כשיצא לאויר העולם נעשה ספק אם נעשה ממזר אי לא דאי נולד מנכרי הנה ממזר ואי מישראל לא הנה ממזר וצריך לאוקמה אחזקה מאי דהיה במעי אמו ולא הנה ממזרת מספק ונהה קהל נדאי ואסורה במצרי ולכן לא אפשר שתוקית בלא דאי וניחא קושית רע"א אף יקשה לכאורא ספק ממזר היכא משפחת לה נוקמא אחזקה במעי אמו לטהרו י"ל דמשפחת ספק ממזר בספק גירושין דאיכא חזקת א"א כמו שפכת הפר"ח דגם זה היה ספק ממזר ומותר וכן לא שייך לאוקמא אחזקה במעי אמו דאיכא חזקת א"א כנגדה.

שם פרק ט' הל' א'. האומר לאשתו ה"ז גיטך שעה אחת קודם למיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד (דחיישינן שפא שעה זו היא קודם מיתתו) והקשה הלח"מ בפ"א דנזירות דרבינו סותר את עצמו דבה' תרומות פסק דחייש לשפא ימות דאסורה לאכול בתרומה ובפ"ד מה' סופה פסק דעושין בהמה דופן לסיכה אלמא דל"ח למיתה וכן הקשה הנ"א.

והחכ"צ הקשה דבהל' עיו"כ פוסק כרבנן דאין מתקינן לו אשה אחרת דלא חיישינן למיתה ומ"ש מתרומה. הא הסוגיא דסופה כג.

מדמה כל הדינין להדדי ועיי"ש ונ"ל דשיטת רבינו הוא כן דבאמת מסתבר לחלק בין ה"ז גיטך שעה אחת קודם למיתתי. ובין עושין בהמה דופן לסופה ואין מתקינן לו אשה אחרת, והיינו דלעולם אין חוששין למיתה ולכן עושין בהמה דופן וכו' משום דליכא סיבה לחשוש למיתה כלומר שלא אינרע שום דבר שיכניסנו לספק הנה אבל בנתן גט ואמר שיחול שעה אחת קודם מיתתו הרי עשה חלות גירושין סמוך למיתה וא"כ נעשה לנו ספק אימת היא החלות ולכן אנו מספקים אימתי הוא שעה אחת קודם מיתתו וכיון שאין אנו יודעים לכן חוששין מיד ולכן אסורה אף יקשה פי הסוגיא דסופה ואב"י שם מדמה אהדדי כהנ"ל ונ"ל דמקור רבינו הוא מנדרים ג: דאיתא ברייתא שם דבנזירות עובר בבל תאחר ופריה בגמרא היכא משפחת לה וכו' אמר רבא כגון דאמר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר ומן ההיא שעתא הנה ליה נזיר מידי דהנה האומר לאשתו ה"ז גיטך שעם אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אלמא אמרינן כל שעתא דילמא מיתת וכו' ה"נ לאלתר הנה נזיר ופירשו תוס' והרא"ש דאמר לא אפטר וכו' עד שיקבל נזירות (ופירוש הר"ן שם קשה עיי"ש) וכן הרמב"ם פסק בפ"א מה' נזירות ה' ד' פאוקימתא דרבא ולכאורא וקשה לפי אוקימתא דרבא דחיישינן שפא ימות הא איכא פלוגתא בזה בסופה כ"ד ר"מ ור"י אם עושין בהמה דופן לסופה וכו' א"כ היה הדין של כל תאחר דנזירות תליא בפלוגתא ובברייתא תניא סתמא משמע דכו"ע מודים בזה ומזה הוציא רבנו לחלק בין עושין בהמה דופן לסופה להאומר ה"ז גיטך וכו' וכן לא אפטר מן העולם וכו' עשה חלות של נדר

שְׁצַרְיָה לְסַפֵּק אִימְתֵי יְמוֹת וְהַסְנֵיגָא בְּנִדְרִים יִפְלֹג עַל הַסְנֵיגָא דְסוֹפָה וּפּוֹסֵק פְּרָבָא דְנִדְרִים וְלִכְּנֹן מְחַלֵּק בֵּין ה"ז גִּיטָה וְכו' לְבֵין דּוֹפְן לְסוֹפָה וְאִין מְתַקִּינִין וְכו' אַח"כּ מְצַאֲתוּ כִּי גַם הָרָא"ש הִקְשָׁה כְּעֵין זֹאת מְגִיטִין אַף תִּירוּצוֹ קִשָּׁה וְעֵי"ש וְלִכְּנֹן לֹמֵד רַבֵּינוּ כְּהַנ"ל וְנִיחָא פְּסָקֵי רַבְנּוּ וְלֹא סְתָרֵי אַהֲדָדִי.

אַף לְכַאוּרָא יִקְשָׁה כִּי רַבָּא מְסִיק בְּגִיטִין כַּח: שְׁמָא יְמוֹת תַּנְאֵי הִיא וּפִירֵשׁ"י וּבְרֵייתָא דְהַרִי זֶה גִיטָה תַּנְאֵי הִיא אֲלֵמָא דְרַבָּא בְּעַצְמוֹ אֵינּוּ מְחַלֵּק בֵּין ה"ז גִּיטָה וְכו' לְשַׁאֲרֵי דִינֵין אַף ז"א דְלִשְׁטִיטַת רַבֵּינוּ צ"ל דְרַבֵּינוּ יִלְמוּד לֹא כְפִירֵשׁ"י אֲלֵא מַה שְׁאָמַר שְׁמָא יְמוֹת תַּנְאֵי לֹא אֲזֵלָא עַל הַבְּרֵייתָא דֵה"ז גִּיטָה אֲלֵא דּוּמְיָא דְנֹוד דְקִנְשִׁית הִגְמָרָא הִיָּה מְנֹוד וּכְגֻוּנָא עוֹשִׂין בְּהִמָּה דּוֹפְן לְסוֹפָה אֲבָל בֵּה"ז גִּיטָה וְכו' כּו"ע מוֹדִים וּכְחִילוֹק הַנ"ל.

וְנִרְוִיחַ בְּזֶה לְפִי פִירוּשׁ הַנ"ל וּבְפֶרֶט לְפִי הַסְנֵיגָא דְנִדְרִים דְבְרֵייתָא דֵה"ז גִּיטָה וְכו' דְכִתִּיבָה סְתָמָא לֹא תִהְיֶה בְּמַחְלֻקָת שְׁנוּיָה אֲלֵא אֲתָא לְכו"ע וּכְפִי חִילוֹק הַנ"ל. שְׁם פֶּרֶק י"ב ה'ל' ח'.

אִין מְפָקִידִין תְּרוּמָה אֲצֵל כְּהֵן ע"ה מְפָנִי שְׁלִבּוֹ גַם בְּהַ לְאֲכֵלָה אֲבָל מְפָקִידִין אוֹתוֹ אֲצֵל יִשְׂרָאֵל ע"ה בְּכִלֵי חֶרֶם הַמְּוֻקָּף צְמוּד פְּתִיל וּבִלְבַד שְׁלֵא יְהִיו פִּירוֹת מְוֻקָּשִׁין גְּזִירָה שְׁלֵא תְּסִיטֵם אֲשֶׁתּוֹ נִדָּה ע"כ וְהַשִּׁיג הָרָאב"ד וְז"ל א"א טַעְמָה בְּזֹאת הַסְנֵיגָא שְׁלֵמְסַכַּת גִּיטִין אִם פִּירוֹת שְׁלֵא הִנְכָּשְׁרוּ כִּי תְּסִיטֵם אֲשֶׁתּוֹ נִדָּה מֵאֵי הֵנָּה וְלָמָּה לִי כִּלֵי חֶרֶם הַמְּוֻקָּף צְמִיד פְּתִיל עכ"ל וְכוּנְתּוֹ עַל הַסְנֵיגָא בְּגִיטִין ס"א וְעֵינֵין בְּרַדְב"ז שְׁפַתְבּ כִּי הַסְנֵיגָא דְגִיטִין יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּשִׁיטַת רַבֵּינוּ וְעֵי"ש אַף יִקְשָׁה מְצַד הַסְבָּרָא כִּינֵן דְלֹא הִנְכָּשְׁרוּ אֲמֵאֵי צָרִיף צְמִיד פְּתִיל אִם תְּסִיטֵם אֲשֶׁתּוֹ נִדָּה מֵאֵי הֵנָּה וְנִרְאָה כִּי יֵשׁ חֲשָׁשׁ שְׁמָא יִנְכָּשְׁרוּ וְשְׁמָא תְּסִיטֵם אַח"כּ לִכְּנֹן צָרִיף צְמִיד פְּתִיל אַף שְׁלֵא הִנְכָּשְׁרוּ אַף צָרִיף לְהִבִּין בְּמֵאֵי פְּלִיגֵי הַרְמַב"ם וְהָרָאב"ד וְז"ל דְּבִזְזָה פְּלִיגֵי דִישׁ לְחַקוֹר דְּמַצִּינוּ בְּתְרוּמָה שְׁצַרְיָה לְשִׁמּוֹר אוֹתָהּ מִן הַטּוֹמְאָה פִּי"ב ה' א' שְׁם אָסוּר לְטַמֵּא אֶת הַתְּרוּמָה שְׁלֵא א"י כְּשַׁאֲרֵי הַקְּדוּשִׁים וְכו' וּבְחֻלִּין ב': בְּרֵשׁ"י ד"ה וּבְמֻקְדָּשִׁין כָּתֹב לֹא יִשְׁחוּט אֲפִילוּ בְּסִפִּין אַרְבָּעָה כִּינֵן דְּמֻזְזָה מִן הַתּוֹרָה שְׁלֵא יִטַּמֵּא כְּדָתוּב וְאֵי הִנֵּה נִתְּתִי לָהּ אֶת מְשֻׁמְרַת תְּרוּמֹתַי אֲלֵמָא בְּעֵינֵין שְׁמִירָה וְכו' ע"כ אֲלֵמָא דְצָרִיף שְׁמִירָה מְטוֹמְאָה בְּקְדוּשִׁים וְתְרוּמָה וְיֵשׁ לְחַקוֹר אִיף יְהִי אֵי אֵיכָּא ס"ס שְׁלֵא יְהִי טַמֵּא אֵי חָשׁוּב שׁוֹמֵר לְתְרוּמָה אוּ לֹא דְכָאן נְמִי אֵיכָּא ס"ס שְׁמָא לֹא יִנְכָּשְׁרוּ וְשְׁמָא לֹא תְּסִיטֵם וּבז"נ דְּשִׁיטַת הָרָאב"ד הוּא דֵא"צ צְמִיד פְּתִיל דְאֵיכָּא ס"ס אִם לֹא הִנְכָּשְׁרוּ וְחָשׁוּב שְׁמִירָה וּמִתְּרָה לְהַפְקִיד וְכו' וְשִׁיטַת הַרְמַב"ם הִיא דְלֹא חָשׁוּב שְׁמִירָה הִיא דְאֵיכָּא ס"ס דְמ"מ יֵשׁ חֲשָׁשׁ וְלִכְּנֹן מְצָרִיף צְמִיד פְּתִיל בְּתְרוּמָה אַף שְׁלֵא הִנְכָּשְׁרוּ הַפִּירוֹת וּבז"ל אָסוּר לְהַפְקִיד אֲצֵל יִשְׂרָאֵל ע"ה.

ה'ל' מַעֲשֵׂר. פֶּרֶק א' ה'ל' ט"ו: הַמְּפָרִישׁ מְקַצֵּת מַעֲשֵׂר אֵינּוּ מַעֲשֵׂר אֲלֵא כְּמִי שְׁחַלֵּק אֶת הָעֶרְמָה אֲבָל צָרִיף לְהַפְרִישׁ מִזֶּה הַחֵלֶק שְׁיֹצִיא מַעֲשֵׂר שְׁלוֹ וְכו' וְהַשִּׁיג הָרָאב"ד וְז"ל א"א לֹא וְדַעְתּוֹ מְמִי לְמַד זֶה הַמְּחַבֵּר וְכו' הַמְּשַׁנֵּה אֲמָרָה הַמְּפָרִישׁ מְקַצֵּת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עָלָיו אֲבָל לֹא לְמַקּוֹם אַחַר ר"מ אוֹמֵר אַף מוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מְקוֹם אַחַר הַמְּחַבֵּר סָבַר מוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה וְכו' עַל מַה שְׁהַפְרִישׁ קָאֵמַר שְׁצַרְיָה לְתַמְנֵן הַהַפְרָשָׁה עֲצָמָה שְׁהַפְרִישׁ תַּחֲלָה שְׁאִין עָלֶיהָ תּוֹרַת תְּרוּמָה כָּלָל וְהִיא טָבֵל וְכו' וּמִתְּנֵן אוֹתָהּ מַעֲצָמָה וְלֹא מְקוֹם אַחַר וְהַמְּשַׁנֵּה לֹא אֲמָרָה כֵּן וְכו' אֲבָל מַה שְׁתֵּרַם וְעֵינֵין קְדוּשִׁים הֵם שְׁהַמְמַעֲט בְּמַעֲשֵׂר מַעֲשֵׁרוֹתָיו מְתוּקָנִים וּפִירוֹתָיו מְקוּלְקָלִים לְפִי שְׁהֵן טָבֵל וְחֻלִּין מְעוֹרְבִין וְעַל הַכָּרִי קָאֵמַר שְׁאֵינּוּ מוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מְקוֹם אַחַר שְׁהוּא טָבֵל גְּמוּר מְפָנִי שְׁדוּמָה כְּתוּרָם וְכו' מִן

הפטור על החיוב אבל תורם וכו' מיזניה וביה ור"מ סבר דיש בריה הלכה יכול לתרום וכו' ממנו על פרי אחר ויאמר סאה של טבל שהוא בכרי הנה יהא מעשר על תשע שבכרי הנה עכ"ל וכן פתב הרמב"ם פ"ג מהל' תרומות הל' ז.

לענין אם הפריש מקצת תרומה וגם שם ציין הראב"ד להשגה זו שבהל' מעשר ונ"ל דהמ"ל פ"א מהל' מתנות עניים הל' טו. פירש שהרמב"ם מפרש המשנה הנ"ל דפ"ד דתרומות דמיירי דמפריש מקצת על הכל ואין דעתו להשלים ולכן פסק דנשאר בטבלו ולא מהני הערמה אף דהשיעור הוא מדרבנן דמד"א חטה אחת פוטרת את הפרי מ"מ לא מהני ומביא ראיה מירושלמי בפ"ג דפיאה דגם לענין פיאה אם הפריש מקצת לא מהני אף דהשיעור הוא מדרבנן ועיי"ש ולפז"נ שיטת רבינו דמה דהקשה הראב"ד מהתוספתא שהמעט במעשרות מעשרותיו מתוקנים ופירותיו מקולקלים בז"נ דאימתי אמרינן פן אם הפריש מקצת ודעתו עוד להפריש ולכן מהני ההפרישה אבל פאן מיירי שאון דעתו עוד להפריש ולכן מעשיו בטלים וטבל גמור הוא אף לאותו קצת שהפריש צריך לתקן ממנו גופא וכו' אף אינו מוכן זאת מדוע צריך לתקן ממנו גופא פיון שהתרומה ומעשר אינו חל כולל וטבל גמור הוא וא"כ מדוע יהא חייב לעשר על אותו מקצת רק ממנה ולא ממקום אחר ופלא הוא ונ"ל דהרמב"ם פכ"ב מהל' מכירה הל' טו.

כתב דין ההקדש ודין העניים ודין הנדרים וכו' שאלו אמר אדם כל מה שתלד בהמתי והנה הקדש לבדק הבית וכו' או אתננו לצדקה אע"פ שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם ה"ז חייב לקיים דברו שנאמר ככל היצא מפיו יעשה ע"כ אלמא דשיטת רבינו הוא אם אדם מקדיש אע"פ שאינו חל ההקדש וכו' מ"מ הנה נדר פיון שגראה מדיבורו שרוצה שיהא הקדש או שיהא לעניים ולכן פאן נמי פיון שעשה זאת המקצת לתרומה או למעשר נראה מהדיבור שלו שחפץ שיהא תרומה ומעשר על אותו מקצת בתוכו כלומר שיהא מתוקן מעצמה ולא שיתקן אותה ממקום אחר פיון שמפריש המקצת וכו' ומי מתיר את האיסור טבל מהמקצת גופא ע"כ במה שהיא נעשה תרומה או מעשר תתיר את האיסור טבל מעצמה ממילא היא רוצה שיהא מתוקן מעצמה וא"כ הנה נדר על זה שיהא מפריש מתוכה על עצמה וכל מטעם נדרי מצנה שחל משום בפיה זו צדקה כמו שנדר אשנה פרק זה שכתב הריטב"א בגדרים שחל מטעם בפיה זו צדקה וה"נל"ש ולכן כתב רבינו שצריך להפריש מזה החלק שיוציא מעשר שלו וכו' דהנה מטעם נדר וא"ל א"כ יחוייב שיעשה כל המקצת תרומה ומעשר על השאר מטעם נדר (וכמוכן בהצטרפות עד פשיעור) פיון שעשה עתה אף ז"א פיון שהמעשה שהפריש המקצת על הכל לא הנה מצנה לא שיהא מעשר נדרי מצנה אף על עצמו שהפריש היא מצנה ושניה נדרי מצנה, אף הראב"ד שהשיגו הולך לשיטתו שאינו נדר כה"ג שגם בפכ"ב מה' מכירה השיגו וסובר שאינו חל נדר כה"ג פיון שלא נדר בהדיא ולכן אינו נראה לו זה הפירוש.

הלכות מעשר פרק י"א ה' י"ג. המוליך חטין לטוחן עם הארץ הרי הן בחזקת שאינו חשוד להחליף הוליקן לטוחן עכו"ם הרי הם דמאי שמא החליפן בחיטים של עם הארץ וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א ואם מפני הספק הלא הוא ס"ם אלא שמא החליפן משלו ומירוח עכו"ם חייב מדרבנן ע"כ וביאר הרדב"ז שם דס"ס הנה ס' החליף ס' לא החליף ואת"ל החליף שמא בשל חבר החליף אף הוא מתרץ שיטת רבינו פיון דעיקר תקנת הדמאי הנה מפני הספק חששו אפילו לס"ס ע"כ אף צריך להבין שיטת הראב"ד ובמאי פליגי הרמב"ם והראב"ד ונ"ל דיש לחקור דתקנת דמאי איך הנה אי התקנה הנה דוקא על תבואת עם הארץ ולא

סתם אם יש חשש שלא הפריש תרומה או"ד ל"ש ונראה דבזה פליגי הרמב"ם והראב"ד דהראב"ד יספור שהתקנה הנה על תבואת ע"ה פלומר שיודע שהיא תבואת עם הארץ אבל פאן איפא ס"ם שהיא לא תבואת עם הארץ ולכן ליפא התקנה וא"צ להפריש כה"ג ולכן לומד הראב"ד שפא החליפן משלו וכו' אבל שיטת הרמב"ם היא פינו דבלוקח מן עם הארץ אף שתבואת עם הארץ הנה החשש שפא אינו מעושרין חששה מועטת משום דרוב עם הארץ מעשירין מ"מ חיובו חז"ל לעשר אלמא דלענן מעשר תקנו חז"ל כ"ז שלא ברור שעשיר וילמוד רבינו שהתקנה היא פלית כ"ז שיש חשש שלא עשיר מחויב הוא לעשר ולא דוקא בתבואת עם הארץ ולכן פאן נמי אף דאיפא ס"ם שלא תבואת עם הארץ היא מ"מ פינו שיש חשש שפא אינו מעושרין כגון הכא דשפא החליפן בתבואת עם הארץ הנה נמי דין דמאי וחיוב לעשר מספק וניחא שיטת רבינו.

אף לכאורא תקשי לשיטת הרמב"ם שאפילו בס"ס חייב להפריש דמאי הא תנו בפ"א במ"ס דמאי מ"א הקלים שבדמאי השיתין והרימין וכו' פירש שהקילו שא"צ להפריש דמאי פ"א הרע"ב משום דאיפא ס"ס ספק באין מן ההפקר והפקר פטור מן המעשר ואפילו אם מן השמור שפא נתעשרו אלמא היכא דאיפא ס"ס לא תקנו להפריש דמאי והרמב"ם בפי"ה מ"שלו מפרש ג"כ כפירש הרע"ב וא"כ יקשה פנ"ל וי"ל דבחיבורו פי"ג ה' א' מה' מעשר חזר בו מזה הפירוש דכתב שם פירות שחזקתן מן ההפקר כגון השיתין והרימין וכו' אפילו אם אמר לו ע"ה אינם מעושרין הרי אלו פטורין מן המעשרות עד שיודע לו שהן מן השמור ע"כ אלמא דהרמב"ם מפרש שלא מטעם ס"ס דהא הע"ה אומר שאינם מעושרין אלא מטעם שחזקתן שמן ההפקר הן הפירות האלו אף לפיה"מ שלו יקשה אף צריך לחלק דשם ספק הוא שפא לא נתחייבו במעשר דשפא מן ההפקר הם וכה"ג פטרו בס"ס אבל פאן שודאי נתחייב במעשר אלא מטעם ס"ס אתה רוצה לומר שיפטור וכה"ג לא פטרו בס"ס דהא רוב ע"ה מעשירין הם ומ"מ תקנו ואח"ז מצאתי בתוס' רעק"א במס' דמאי התינוק הנה וב"ה פוננתי לדעתו הגדולה.

הל' מע"ש ונטע רבעי. פרק א' הל' י"א.

פירות שנה שנייה שנתערבו בפירות שלישית או של שלישות ברביעית, הולכין אחר הרוב. מחצה על מחצה מפריש מע"ש מן הפל אבל לא מעשר עני שמע"ש חמור שהרי הוא קדש ומעשר עני חול וכן פירות שהן ספק אם פירות שנייה הם או פירות שלישית מפריש מהן מע"ש ע"כ והשיג הראב"ד ונ"ל א"א ולמה לא יפריש מ"ע והלא יש עליהם איסור טבל ואיסור במשהו ומצינו לר"ע על ספיקו עשיר שני עשורים מע"ש ומ"ע ואפילו אחר הרוב אין לילף באיסורי טבל אלא בדמאי וכו' עכ"ל ונ"ל דשיטת רבינו היא פן דהולכין אחר הרוב הוא משום ביטול ברוב אע"ג דמצינו דטבל אוסר במשהו ונהו משני טעמים או משום דהיתרו פה איסורו ואין זה שייך בק בתרומה שחטה אחת פוטר את הפרי ולא במעשר, וטעם שני איפא משום דיש לו מתירין וכן איתא בתוס' ע"ז עג: ד"ה טבל ונהו? הא שייך אף במעשר.

ובז"נ די"ל דכאן מייירי רבינו שאין לו תבואה אחרת חוץ ממה שנתערב ולכן ניחא דמתבואה שנתערב לא יוכל להפריש משום דגם במעשר שיפריש יהא מתערובת שנייה ושלישית ואיני יודע מאיזה הוא אי יש משניהם יחד ואין ידוע כמה יש מכל אחד ועוד אין מפרישין מפירות שנה זו לפירות של שנה אחרת ולכן לא יוכל להפריש ולכן בטל ברוב דלא הנה יש לו מתירין ומה שהשיג הראב"ד שמעמ"ח מפריש מע"ש מן הפל שמע"ש הוא חמור והקשה למה לא מפריש מ"ע דמצינו לר"ע דעל ספיקו עשיר שני עשורים נמי ניחא לפהנ"ל פינו שאין לו תבואה אחרת

משנות אלו לבד התערבות ולכן אין יכול להפריש שני עשורים מספק דאינו יודע מאיזה תבואה יהא המעשר אם משנייה או משלישית או משניהם יחד ול"ד לדר"ע דשם הנה הפל משנה אחת אלא דספק הוא מאיזה שנה ויכול להחמיר ולהפריש שני עשורים מספק אבל פאן לא ולכן מפריש רק מע"ש שהוא תמור אף צריף להבין במחצה למחצה וכו' איף יפריש מע"ש מן הפל הא ליפא פאן ביטול ברוב וא"כ איפא פאן טבל שהוא טבול למ"ע ואיף יתקן בהפרישת מע"ש ועוד קשה הא הרמב"ם פתב וכן פירות שהן ספק אם פירות שנייה הם או פירות שלישית מפריש מהן מע"ש וכאן יקשה קושית הראב"ד דהא יכול לעשר שני עשורים כר"ע דהא הן פירות של שנה אחת אלא דספק של איזה שנה הן וא"כ מ"ש מדר"ע ולכן נ"ל דשיטת רבינו הוא פן דכאן יהא ספק ד"א מד"א לחומרא אע"פ שבפעלמא סובר רבינו דספיקא ד"א לחומרא היא רק מדרבנן אבל מד"א לקולא אבל פאן יהא לחומרא מד"א משם דאיפא דין בנדאי לעשר אלא דספק הוא איזה מעשר אם מע"ש או מ"ע לכן צריף להפריש שאם אתה אומר ספק לקולא א"כ ופטר מזה ומזה דלמע"ש הוא ספק ולמ"ע הוא ספק וכיון דאיפא דין בנדאי לעשר יהיה כמו איקבע איסורא דאזלינן לחומרא מד"א אפילו לשיטת הרמב"ם ולכן הנה פאן מד"א לחומרא וכיון דכל התבואה בחזקת ספק פלומר דלכל חלק מהתבואה דניזל הוא ספק אם צריף להפריש מע"ש או מ"ע וכיון דאזלינן לחומרא לכן נעשה הדיו שצריף להפריש מע"ש על הפל מד"א וכיון דאיפא דין להפריש מע"ש מד"א על הפל ושני דינין אין שייף שיהא מד"א על התבואה ממילא בטלה החיוב של מ"ע מן התבואה וכיון דבטלה החיוב ממילא לא היה דין טבל מחמת מ"ע ולכן מפרישים מע"ש על הפל ולכן א"צ להפריש.

שניהם דרבינו יספור דאי אמרינן מד"א לחומרא בספק היה דין נדאי מד"א פלומר דין חדש מחמת ספק ולכן בטנה הדין של מ"ע בנדאי מחמת הספק שאזלינן מד"א לחומרא ולכן בפירות שהן ספק א"צ לעשר על התנאי אף זהו הדין שנעשה דין נדאי מחמת ספק שייף דוקא בספק במציאות אבל בדר"ע דהיה ספיקא דדינא אם מע"ש או מ"ע דהספק הוא אם באחד בשבט ר"ה לאילנות או בט"ו בשבט ממילא.

הנה הספק בדין אם הוא שנה שנייה או שלישית ובספיקא דדינא ל"ש שיהא דין נדאי מטעם ספיקא לחומרא כמו דלא אוקמא אחזקה בספיקא דדינא (להשיטות שסוברים פן) משום דבספיקא דדינא לא יוכל היות דין נדאי משום החזקה פן לא יוכל היות דין נדאי מטעם ספיקא ד"א לחומרא וכיון דהנה ספק לכן נתן ר"ע שני עשורים ושיטת הראב"ד שמדמה בפירות ספק לדין של ר"ע יסבור שספיקא ד"א לחומרא אפילו יהא מד"א לחומרא לא יהא בתור דין נדאי אלא דין ספק פלומר שהוא דין בהנהגת האדם שצריף לנהוג לחומרא בספק אבל שאינו דין חדש ואיסור נדאי מטעם ספק ולכן צריף לעשר שני עשורים מספק אבל הרמב"ם י"ל דיסבור שדין נדאי הוא בהדבר מטעם ספק וכיון שהוא דין נדאי מטעם ספק ולכן א"צ להפריש שני עשורים דשני דינין אין שייף שיהא מד"א על התבואה ותייב להפריש רק מעשר שני מטעם ספיקא לחומרא מד"א כה"ג הלכות בפורים.

פרק ט' הל' י"א. התנה הפהן עמו וכו' אבל אם אמר לו הפהן ע"מ שהמתנות שלו הרי מתנות של ישראל זה ונותן לכל פהן שירצה אע"פ שהתנה עמו שהן שלו לא נפטר מן המתנות שהאומר ע"מ לא שייך לו בעצמן של מתנות פלום וכו' ע"כ אלמא שע"מ הוא תנאי (ובטל משום שהוא מתנה ע"מ שכב"ת שהתורה זכתה לו שיתן לכל פהן שירצה חולין קנ"ד).

תוס' ד"ה חוץ) והקשה הש"ך והט"ז ביו"ד סימן ס"א. דהא הרמב"ם סותר את עצמו דבהל' מעשר פ"ו הל' י"ט.

כתב פהו שמכר שדה לישראל ואמרע"מ שהמעשר שלה שלי לעולם הרי הן שלו פיון שאמר ע"מ נעשה כמו ששייר מקום המעשר וכו' ע"כ אלמא דע"מ שיור הנה ועיי"ש בפ"ה ונ"ל דאיתא ברש"י ב"מ ס"ו.

פן אם חנטו הפירות הנה דבר שא לעולם ולד במעי שפחה או במעי בהמה הנה לא בא לעולם ומ"ש ופירש הסמ"ע בחו"מ סימן ר"ט ס' ד'. פירות שחנטו הם בעין ועובר אינו בעין והקצוה"ח מפרש דברי הסמ"ע דחנטו פירות הם מגליגין והעובר הם מפסיא ע"כ אף אינו מוכן מאי נ"מ בזה או מגליגא או מפסיא וי"ל דזה הוא ביאור הסמ"ע דדבר שלא בא לעולם הנה חסרון משום דליכא סמיכות דעת ובז"נ דפירות שחנטו הנה דבר שנגלה ונראה ולכן איכא סמיכות דעת ולכן הנה בא לעולם אבל עובר אף שבמציאות הוא שנה לפירות שחנטו מ"מ פיון שלא נגלה ונראה ולכן ליכא סמיכות דעת ולכן הנה דבר שלבל"ע ולא מהני הקנן ובז"נ הרשב"א יבמות ק"ט: המקדש את הקטנה קדושיה תלויין כי גדלה גדלה בהדה אע"ג דלא בעל ומקודשת מד"א והקשה הרשב"א שם פיון דמעיקרא הנה קדושין דרבנן לאחר שתגדל במה היא מקודשת מד"א ותיירץ דעשאום כמתנה בשעת קדושין הרי את מקודשת לאחר גדלות וכו' ואע"פ שנתאכלו הפעות וטעמא משום שנסאר שעבוד הדינר עליה מה שנתן לה ולפיכך פי גדלה גדלו קדושין בהדה ע"כ ויקשה לכאורה דאמאי מהני נהי דמתנה שתהא מקודשת לאחר שתגדיל מ"מ הא הנה דבר שלבל"ע וכן פתבו תוס' יבמות נ"ד.

(ולפי דברי המ"ל ניקח דכתב דלאחר שתגדיל הנה רק מחוסר זמן ולא הנה דבר שלבל"ע אף קשה לאמר פן) ולפנהנל"נ פיון דקדושין דרבנן יש לו בה ממילא סמכא דעתו דאם יהיה לו לאשה כל העת לא תחזור אח"כ אע"ג שיכולה למאן מ"מ אינו מצוי כ"כ ולכן סמכא דעתו ולכן לא הנה דבר שלבל"ע ומהני והנה קדושי תורה לכשתגדיל ובז"נ הרמב"ם דבע"מ שהמעשר שלו אמרינו דע"מ שיור הוא.

דשיורי שייר מקום המעשר דל"ל שעשה תנאו במעשר דהא המעשר הוא דבר שלבל"ע ולא סמכא דעתו ולכן אמרינו דבנדאי אין מתנה ע"ז אלא משייר מקום. המעשר.

אבל בע"מ שהמתנות שלו אמרינו שמתנה על המתנות גופא דהא המתנות איתא בעולם וכל היכא דאיכא למימר שבע"מ הוא מכונן לתנאי אמרינו דהוא תנאי ולכן הנה מתנה עמשכב"ת ותנאו בטל וניחא פסקי רבינו ולא סתרי אהדדי.

שם פרק י"א הל' כ'. מי שלא בפרה אשתו וכו' ילדה שני זכרים אע"פ שאין ידוע אי זה מהן הבכור נותן ה' סלעים לפנהו מת א' מהן תוף ל' פטור שהמומע"ה מת האב בין בתוף ל' בין אחר ל' יום בין שלא חלקו האחים בין שחלקו נותן מן הנכסים ה' סלעים לפנהו שפכר נתחייבו הנכסים ע"כ והטור כתב ע"ז ואינו נראה פן בגמרא אלא אם מת האב תוף ל' יום אפילו לא חלקו פטורים ע"כ והוא בבכורות מ"ח: דבלישנא קמא אמרינו דמת תוף ל' יום ומ"מ חייבין ופריה בגמרא ע"ז מפדי נכסי דבר אינש אינון ערבין וכיון דלדידיה לא מצו תבע דמצו למדחי דכל אהד ספק הוא אם הוא בכור ולערב מצו תבע וכו' ואוקמינא בגמרא דוקא דמת האב לאחר ל' אז

נתחייבו הנכסים ורבינו פסק פלישנא קמא אע"ג דהלשנא קמא איפרכא בגמרא זה הוא תמיהת הטור ונ"ל דשיטת רבינו הוא פן דפוסק בפ"ה מה' בכורות הל' ג.

דספק בכור אם תפס הפהו אין מוציאין מידו אלמא דמהני תפיסה ולכן פאן נמי יהנו תפיסה מספק וא"כ מקרי דיוכל לגבות ממנו ואיפא לנה ולכן איפא ערב דדין התפיסה הנה דין גבייה ובז"נ דליפא פירכת הש"ס דאי ליפא לנה ליפא ערב וכו' דכאן איפא לנה ולכן פסק פלישנא קמא אף יקשה עליו הסוגיא דבכורות דפריה על הלשנא קמא ונ"ל דבב"מ ו: איפא פלוגתא בזה רבה אמר תקפו פהו מוציאין מידו רב המנונא סובר תקפו פהו אין מוציאין מידו ובז"נ דרבינו ילמוד דהסוגיא בבכורות דפריה אלישנא קמא אי ליפא לנה ליפא ערב אזלא אליפא דרבה דתקפו פהו מוציאין מידו ולא מהני תפיסה מספק וא"כ ליפא דין גבייה אבל אליפא דדינא דרבינו פוסק פרב המנונא דתקפו פהו אין מוציאין ומהני תפיסה מספק א"כ דין גבייה איפא ואיפא לנה וממילא איפא שעבוד וא"כ ליפא פירכת הש"ס דפריה בבכורות על לישנא קמא ולכן פוסק רבינו פלישנא קמא אפילו אם מת האב תוף ל' יום נותן לפהו חמש סלעים שפכר נתחייבו הנכסים.

הלכות שמיטה ויובל פרק י"ב הל' ט"ו. אין סומכין אלא על חומה המוקפת בשעת פיבוש הארץ כיצד עיר שלא היתה מוקפת חומה בשעה שפכש יהושוע את הארץ אע"פ שמוקפת עתה הרי היא כבתי החצרים.

ועיר שהיתה מוקפת חומה בימי יהושוע אע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמוקפת וכיון שגלו בחרבן ראשון בטלה קדושת ערי חומה שהיו בימי יהושע וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א חידוש גדול אני רואה בכאן דהוא סבר קדושת יהושוע לא קידשה לעתיד לבוא הדר אמר אע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמוקפת ר"ל שהקדושה הראשונה לא בטלה עד שבטלה הארץ חידוש גדול הוא זה ואין סומכין עליו שהראשונות בטלו משבטלה הארץ אע"פ שחומתה קיימת ואם נפלה חומתן מיד בטלה קדושתן עכ"ל ונ"ל דעיקר השגת הראב"ד היא שרבינו פוסק לא קידשה לעתיד לבוא ופוסק אע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמוקפת אלמא לא בטלה ולכן משיג אם נפלה החומה מיד בטלה הקדושה אף זה אינו סתירה דהרמב"ם לומד פן בדברי ר"א בר' יוסי דדרוש אשר לו חומה אע"פ שאין לו עכשיו וכו' ילמוד שנפלה קודם חורבן הבית הרי היא כמוקפת ולא יסתור זה עם הפסק שפסק כמ"ד לא קידשה לעתיד לבוא דכן משמע במגילה י: וכן מפרש הכ"מ עיי"ש אף צריך להבין באיזה סברא פליגי הרמב"ם והראב"ד ונ"ל דיש לחקור איהו הוא ענין קדושת בתו ערי חומה אם היא מתקדשת בקדושת הארץ כלומר שקדוש הארץ מקדשת את בתי ערי חומה אף זהו תנאי לאיזה מהן מקדשת בקדושת ערי חומה זו שיש להן הקף חומה סביב אבל הקף החומה אינו מעשה הקידוש שמקדשת את בתי ערי חומה אלא מעשה הקודש שמקדשת את א"י מקדשת את בתי ערי חומה בקדושה מיוחדת או"ד דהקף החומה היא מעשה הקידוש שמקדשת את בתי ערי חומה ובז"נ דבזה התקירה יפלו הרמב"ם והראב"ד דשיטת הרמב"ם הוא דקידוש הארץ מקדשת גם את בתי ערי חומה לאיזה מהן שהיה להן חומה בעת קידוש א"י (היינו בעת הפיבוש דלהרמב"ם הקידוש מקדשת בימי יהושע פ"ו מ"ה בית הבחירה) ולכן אפילו למ"ד שקדושת יהושע לא קידשה לעתיד מ"מ אם נפלה החומה אע"פ רק קודם החורבן לא בטלה קדושת ערי חומה ממנה פינון שקדושת הארץ לא בטלה לכן נשאר גם קדושת בתי ערי חומה פינון שבעת קידוש הארץ הנה לה הקף חומה ונתקדשה אבל הראב"ד יסבור שהקף החומה הוא מעשה הקידוש לבתי ערי חומה ולכן השיגו פינון דהרמב"ם סבר

דקדושת יהושוע לא קידשה לעתיד פלומר פינון שבטלה מעשה הקידוש (דהוא הכיבוש) בטלה קדושת א"י וא"כ בערי חומה נמי מיד שנפלה החומה היינו שבטלה מעשה הקידוש בטלה קדושת בתי ערי חומה אף מה שכתב הרמב"ד שהראשונות בטלו משבטלה הארץ אע"פ שחומותיה קיימת לכאורה יקשה הא הקידוש של בתי ערי חומה קיים אם נשאר גוף החומה ואמאי בטלה משבטלה הארץ אף ז"א דאימת: יכול להתקיים קדושת בתי ערי חומה אם יש להן הקדושה של א"י דבא"י שיהיה דין בתי ערי חומה אבל אם בטלה הקדושה של א"י לאסר חורבן ממילא לא תוכל להתקיים קדושת בתי ערי חומה ובטלה אף שהחומה קיים.

הלכות בית הבחירה פרק ג' הל' ד. בד"א בשעשויה זהב (המנורה) וכו' ושל שאר מיני מתכות אין מקפידין על משקלה ואם הייתה חלילה פשרה ע"כ ופירש הכ"מ ואם הייתה חלילה דהיינו לומר שאינה מקשה ובה' ה' איתא ואין עושין אותה לעולם מן הגרוטאות בין שהיתה של זהב בין שהיתה של שאר מיני מתכות ע"כ אלמא דאין עושין מן הגרוטאות אפילו בשאר מיניו דצריף מקשה וכתב המ"ל דצ"ל דשיטת רבינו היא דלכתחלה צריף מקשה אפילו אם עושה משאר מתכות ובדיעבד פשר גם מן הגרוטאות אם עושה משאר מתכות דאלת"ה יהא סתרי שני הדינין אהדדי אף מסיק המ"ל וז"ל ומ"מ לא ידעתי מנא ליה דין זה ואדרבא לישנא דגמרא דקאמר אינה באה זהב אינה באה מקשה (מנחות כח).

(משמע אפילו לכתחלה א"ל מקשה ע"כ ונ"ל דמקור רבנו יהא מזה דאיתא שם (במנחות כח) מקשה דסיפא למאי אתא למעוטי חצוצרות דתניא חצוצרות היו באים מן העשת מן הפסג עשאו מן הגרוטאות פשרים וכו' ומסיק הגמרא מועט רחמנא גבי מנורה מקשה היא היא ולא חצוצרות ע"כ אלמא דבברייתא ממעט חצוצרות מדין מקשה ולכן מן הגרוטאות פשרים ומ"מ איתא בברייתא חצוצרות היו באים מן העשת (פירש מחתיכה אחת) אלמא דלכתחלה צריף מקשה ויקשה לכאורה הא ממעטינו מקשה מחצוצרות אלא ע"כ.

צ"ל דנתמעט מעט רק מדין בדיעבד דהינו שבדיעבד פשרה אבל לא מדין של לכתחלה ולכן לכתחלה צריף מקשה וכן הביא רבינו פ"ג מה' כה"מ ה' ה' החצוצרה הייתה נעשית מן עשת של פסג עשה אותה מן הגרוטאות של פסג פשרה ע"כ אלמא דמקשה הוא ממעט רק מדין בדיעבד ולא מדין של לכתחלה ולכן לומר רבינו במנורה נמי דממעטינו אם אינה באה זהב אינה באה מקשה היינו דוקא שנתמעט רק מדין בדיעבד דהיינו שבדיעבד פשרה אבל לכתחלה צריף מקשה אפילו אינה באה זהב לכן פתב הרמב"ם ואין עושין אותה לעולם מן הגרוטאות וכו' בין שהיתה של שאר מיני מתכות אף צריף להבין הסברא מדוע ממעטינו ממקשה רק הדין של בדיעבד ולא הדין של לכתחלה י"ל דבקדשים אמרינו בכ"מ דצריף שיהא שנה עליו הפתוב לעכב וכן פאן אמרינו מן הגרוטאות פסולה דכתיב מקשה ונהייה אבל אי לא כתיב הנהייה הנה אמרינו דצריף מקשה רק לכתחלה אבל בדיעבד אינו מעכב אלמא דבקדשים איפא שני דינין א' של מצוה לכתחלה וא' דאיפא דין עיכוב דהיינו דאם לאו פסולה וכו"נ דמקשה היא הנה חד מעוט וממעט רק מדין אחד דהיינו מדין של בדיעבד ולכן בדיעבד פשרה אפילו מן הגרוטאות אבל על דין של לכתחלה ליפא מעוט ולכן צריף לכתחלה דין עשת בחצוצרות וכן במנורה של שאר מיני מתכות וניחא שיטת רבינו.

הלכות פלי המקדש. פרק א' הל' ג'.

המור הוא הדים הצרור בחייה שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בה בני אדם בכ"מ וכו' ע"כ והשיג הראב"ד ונ"ל א"א אין דעתי מקבלת שיפנסו במעשה הקדש דם שום חיה בעולם כש"כ דם חיה טמאה אבל המור וכו' הוא ממין עשב או ממין אילן וריחו נודף עכ"ל והקשה הנו"ב (מהדורא תנינא) חלק או"ח תשובה ג.

מזה הרמב"ם על המג"א סימן תקפ"ו ס"ק ג' שהרמ"א כתב שם שישוּפּר מבהמה טמאה פסולה והע"ש חולק על הרמ"א בזה וכתב המג"א על הע"ש לא עיין בשבת כ"ח דשם מבואר דלא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד והטעם דאיפקש כל התורה לתפילין (קדושין לה).

(דבעינו מן המותר לפיה מזה נראה שהמג"א סובר דבכל התורה פולה איפא הדין של מן המותר לפיה והקשה הנו"ב"י הא המור הוא הדים הצרור בחייה שבהודו ואמאי פשר להרמב"ם לשון המשחה הא אינו מן המותר לפיה והכ"מ כתב שם שפינו שנושפתנה מצורת דם ונעשה כעפר בעלמא והוא בשם וכו' למה וגרע ע"כ הקשה הוא והא עור נמי אין ראוי לא פולה ומ"מ פסול ונ"ל דשם הל' ב'.

כתב הרמב"ם וזכה עשהו משה רבינו במדבר (את שמן המשחה) לקח מן המור והקנמון והקדה מכל אחד וכו' ושוחק כל אחד ואחד לבדו ועורב הכל ושרה אותן במים וכו' עד שיצא כל פחן במים ונתן על המים שמן זית וכו' ובגישל הכל על האש עד שאבדו המים ונשאר השמן והניחו בכלי לדורות ע"כ מזה משמע דלא נשאר הממש מן המור וכו' בשמן דכן כתב ונשאר השמן משמע רק השמן וכן משמע בכריתות ה.

קלט הרים וקפחו פירש"י קנחו מעל העיקרים השמן והניחו בצלוחות משמע דלא נשאר הממש אלא הרים מהמור ולפז"נ דאימת שיהי מן המותר לפיה אלא אם נשתמש מן הממש למצוה אבל היכא דאיפא רק ריח בעלמא כה"ג לא הנה חסרון משום שאינו מותר לפיה דכה"ג אין לנו לימוד מתפילין דשם איפא ממש ושיטת הראב"ד אינו פן או דיסבור שגם נשאר שם מן הממש או דיסבור שגם בריח נמי חסרון משום מן המותר וכו' ועוד הקשה שם הנו"ב על המג"א מסופה כ"ג.

דקאמר בפיל קשור דכו"ע ל"פ דכשר לדופן סופה ונהרי לאו מן המותר לפיה וכשר למצות דפנות של סופה ויקשה להמג"א הנ"ל ונ"ל דהדין של מן המותר לפיה שיהי דוקא כשהדבר ניטול דוקא מדבר מאכל אבל בדפנות דא"צ דוקא מדבר מאכל ל"ש שיהא הדין של מן המותר לפיה וכן משמע מהר"ן מגילה פ"ד ציפה זקב ה"ז דרף חיצונים כתב הר"ן דלא דרשו למען תהיה תורת ה' בפיה מן המותר בפיה פלומר שיהא פתובה בעור בהמה טהורה ושין של תפילין הלכה למשה הלכה פתיבתו בעינו שתכתב במה שמותר בפיה עכ"ל ותמה הנו"ב בזהב מאי שיהי מותר בפיה מאי איסור שיהי בו ועד פאן לא ממעטינו אלא בהמה טמאה דאסור אבל בזהב ליכא איסור ונ"ל דכוננת הר"ן היא פן דמותר לפיה שיהי דוקא אי הדין דצריף שינטל להמצוה רק מדבר הראוי לאכילה אבל אי אין צריף דוקא שינטל מראוי לאכילה אז אין שיהי המיעוט של מן המותר לפיה וכינון שבתפילין והבתים צריף שיהא מן המותר לפיה מוכח שצריף דוקא שיהא מן הדבר הראוי לאכילה ולכן פסול זהב שאינו מן דבר שראוי לאכילה ולפז"נ קושיתו מפיל שפשר לדופן סופה והקשה הא אין מותר לפיה ובז"נ דדפנות סופה א"צ דוקא שינטל מדבר שראוי לאכילה ולכן אין שיהי הדין של מן המותר לפיה (ואולי יהא ניהא בזה הקושית הראשונה ג"כ דבסמנניו של שמן

המשקה אינו דין שינטל דוקא מראוי לאכילה ולכן ליפא דין של מן המותר לפיה) אף קשה לי על המג"א מסנדל של חליצה דביבמות קב.

כתב ר"ת דמנעל צריף שיהא מעור בהמה טהורה דכתיב ואנעלה תחש ובתוס' והרא"ש חולקים ע"ז ובש"ע אה"ע סימן קס"ט איתא רק שלכתחילה יש לחוש לשיטת ר"ת וקשה להמג"א דסובר דבכל המצות איפא דין של מן המותר לפיה אמאי צריף ר"ת הלימוד מתחש תיפוק ליה דאמרינן יבמות קג: סנדל של ע"ז אם חלצה חליצתה פשרה ופירש"י דמצללה"נ וכיון דמצנה היא הא לא הנכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד וגם בדיעבד יהא פסול אמאי כתב הש"ע שרק לכתחילה צריף לשיטת ר"ת ואולי י"ל במצנה שאינה חיובית פגון הכא שאפשר ביבום ליפא הדין של מן המותר לפיה דלא דמיא לתפילין דתפילין מצנה חיובית וצ"ע.

הלכות כה"מ. פ"ק ד' הל' ז.

וכן פהו שהיה לו קרבן ה"ז בא למקדש ומקריבו בכל יום שירצה שנאמר וכו' והעור של קרבנו ואכילתו שלו ואם רצה ליתן את קרבנו לכל פהו שירצה להקריבו נותן ועור הקרבן ועבודתו לאותו הפהו בלבד שנתן לו ע"כ והשיג הרמב"ד וז"ל א"א לא פי אלא אכילתו ועורו של בעליו עכ"ל וכתב הכ"מ דפשוטות הסוגיא דב"ק ק.

משמע כדברי הרמב"ד גבי הנה זמן או חולה נותנה לכל פהו שירצה פריף אי דמצי עביד עבודה עבודתה ועורה נמי תיהנוי דידיה משמע דידיה דבעל הקרבן קאמר וכו' ונ"ל דביאור שיטת רבינו היא פן שהקשה המח"א מאי פריף אי דלא מצי עביד עבודה שלים היכא משנוי הא פאן אינו חסרון בדיני העבודה דהא דיני העבודה יש לו משננים אינם פוסלים בכהנים (דשיעור עד שירתת פירשו בתוס' שם דהוא רק מדרבנן) אלא החסרון הוא במציאות שאינו יכול לעבוד וכל היכא דהחסרון הוא במציאות אינו חסרון מטעם כל מילתא דאיהו לא מצי עביד לא משוי שלים דאם אין להפעל יד האם אינו יכול לעשות שלים לגירושין בשביל זה ע"כ קושיתו.

ועוד קשה לי דמוכח מהרא"ש חולין פ' פסוי הדם דבמצנה לא שייף שליחות (וכן הובא זאת בקצה"ח) דכתב אם האב אמר לאחד למול ובא איש אחר ונטף משלם המצנה ומל אינו חייב לשלם עשרה זהובים לשלם משום דבאמירת האב לא זכה באותה מצנה לחייב אחר אם קדם ועשאה ע"כ לכאורה יקשה נחייב לשלם לבעה"ב שחטף ממנו המצנה דאם עשאה השלם הראשון הנה פאלו עשאה הבעה"ב ועמה פשהוא מל אין המצנה לבעה"ב אלא מוכח דלמצנה לא שייף שליחות וא"כ איף שייף פאן שליחות להקריב קרבן וא"כ מאי פריף אי דמצי עביד וכו' עבודתה ועורה נמי תיהנוי דידיה (אף לכאורה צ"ע מר"ה ל"ה, פי אתו רבנן וכו' לא פטר ר"ג אלא עם שבשדות דאניסי אכל דעיר לא משמע שעם שבשדות מוציא ש"ץ מטעם שליחות אלמא דבמצנה שייף שליחות אף י"ל שבזה פליגי ת"ק ור"ג דלת"ק במצנה ל"ש שליחות והלכה כת"ק לענין זה מדלא הביא הרמב"ם בפ"ח מה' תפלה מדין עם שבשדות וכו') ולכן נ"ל דשיטת רבינו הוא פן דלומד דכוננת הגמרא הוא לא מטעם שליחות דז"א פהנ"ל אלא פינו דיש לו בעלות לכהן להקריב קרבנו ואכילה ועורה שלו ולכן אם נותן לאחר להקריב הנה בגדר שנותן את בעלות ההקריבה לאחר ונעשה האחר הבעלים לענין הקריבה ולכן עבודתו ועורו של קרבן לאותו אחר וזהו פנונת הגמ' תהנוי דידיה דהיינו המקריב ומאי דפריף אי דלא מצי עביד וכו' היכי שוי שלים אין הפנונה לשליחות ממש אלא פינו שלא יכול להקריב וממילא אין בעלות בפועל לענין הקריבה וא"כ לא יוכל למסור הבעלות לאחר א"כ תהא לאנשי משמר ואמאי נותן לכל פהו שירצה וניחא

קושית המחנה אפרים וגם שיטת רבינו שלומד קושית הגמרא עבודתה ועורה שלו דהיינו של אותו אחר המקריב מפני שנתן לו בעלות ההקרה של הקרבן ונעשה הוא בעלים ואמאי עבודתה ועורה לאנשי משמר ואח"כ מחלקת הגמרא שם בעלות ההקרה מבעלות האכילה היכא שיכול לעבוד ע"י הדחק דאכילה ע"י הדחק לאו שמיה אכילה ולכן לא הנה בעלים לענין אכילה ואינו יכול למסור הבעלות ע"ז ולכן הנה עבודתה ועורה לאנשי משמר, אבל עבודה ע"י הדחק הנה עבודה ולכן הנה בעלים לענין הקרה ולכן יכול למסור לאחר להקריב פלומר בעלות ההקרה ולכן אמרנו שם אם היה זמן או חולה נותנה לכל פהו שירצה (דהיינו בעלות ההקרה) דעבודה ע"י הדחק שמה עבודה ועבודה ועורה לאנשי משמר משום דאכילה ע"י הדחק לא שמה אכילה ואין לו בעלות של אכילה ולכן אין יכול למסור לאחר בעלות אכילה ולכן נותנין לאנשי משמר.

הלכות ביאת מקדש פ"ק א' הל' ז. כל פהו שידע מאיזה משמר הוא ומאיזה בית אב הוא וידע שבתו אבותיו קבועים בעבודה היום אסור לו לשנות יין כל אותו היום היה יודע מאיזה משמר הוא ואינו מכיר בית אב שלו אסור לו לשנות כל אותה העת שמשמרתו עובדין בה לא היה מכיר משמרתו ולא בית אבותיו הדין נותן שאסור לשנות יין לעולם.

אבל תקנתו קלקלתו והרי הוא מותר לשנות תמיד שאינו יכול לעבוד עד שיקבע בבית אביו שלו ובמשמרתם ע"כ והשיג הראב"ד א"א הלכה פ"ב שמתקנתו קלקלתו שאין עכשיו עבודה ולמהרה יבנה לא חיישינו ובין מכיר ובין שאינו מכיר מותר לשנות יין דסתמא אמר אב"י פמאן שתו פהגי האינדא חמרא פ"ב עכ"ל והוא בתענית יז.

ושיטת הראב"ד פ"רש"י דרבי לא חייש שמה יבנה וכו' ועיין בכ"מ שמפרש ששיטת רבינו הנה שהפלוגתא דרבי ורבנן דוקא באינו מכיר אבל במכיר ליכא פלוגתא ומודה גם רבי שאסור ואינו לומד כפירוש"י דפירוש דלרבי לא חיישינו לשמה יבנה אף צריך להבין מדוע אינו נראה לו פשיטת רש"י ונ"ל דשיטת הרמב"ם דליבנה המקדש חיישינו לכו"ע וליכא פלוגתא בזה וכן משמע בעירובין מג.

הריני נזיר ביום שכן דוד בא וכו' ואסור לשנות יין כל ימות החול ופירוש"י דלמא אתי בן דוד ולא תלי הגמרא זאת בפלוגתא דרבי ורבנן אלמא דלכו"ע חיישינו שמה יבנה וכן איתא במס' ביצה ה.

דאמרנו חיישינו שמה מהרה יבנה המקדש ולא תלי זאת בפלוגתא אלמא דלכו"ע חיישינו וכן איתא בתוס' גיטין יח. ד"ה הנהו שהקשו וא"ת למ"ד משום בת אחותו בזמן הנה למה פותבין זמן בגט ותיקצו תוס' בחד תירוץ דמהרה יבנה המקדש ושאר התירוצים שם בתוס' היה בדוחק וגם הרמב"ם פוסק משום בת אחותו ומ"מ פותבין זמן בגט גם בזמן הנה אלמא דחיישינו שמה יבנה מהרה המקדש ולכן לומד דבמכיר ליכא פלוגתא ולד"ה אסור ובז"נ קושית שער המשפט שהובא בס' ש"א שהקשה להשיטה שפוברת שגם במקומו צריך עדות שיכול להזימה ויקשה הא עדים זוממים קנסא הוא ואין דנין דיני קנסות בזמן הנה וא"כ היה עדות שאי אתה יכול להזימה ואמאי הנה עדות ולפהנל"נ דאיתא בתוס' סנהדרין פ"א.

ד"ה ונאמר דתנו ה"תם מי שנתחייב שתי מיתות נידון בחמורה ופריך פשיטא ואוקי רבא פ"ב שנגמר דינו לעבירה קלה וחזר עבר עבירה חמורה סד"א פ"ג דנגמר דינו לעבירה וכו' האי גב"א

קטילא הוא קמ"ל ונהקשו תוס' ואמאי נידון בתמורה הא הווי לה עדות שאי אפיה יכול להזימה דאי מיתזמי סהדי בתראי לא מיקטלו פנין דבלאו סהדותייהו גברא בר קטלא הוא וכו' ותירצו בתירוץ בתרא פנין דאי מיתזמי קמאי או מתפחשו מהני סהדותייהו דבתראי עדות שאפיה יכול להזימה קרינו ביה ע"כ אלמא אם אפשר להתקיים הזמה אפילו במציאות רחוקה ושאינו דבר ודאי מ"מ הנה עדות שאפיה יכול להזימה ובז"נ דכאן נמי פנין שאם יבנה המקדש הנה יכול להזימה שאז דנין דינו קנסות וכיון ששיטת הרמב"ם שחוששין לשמא יבנה המקדש ממילא נקראת עדות שאפיה יכול להזימה וניחא קושית השער משפט.

שם פ"ד הל' ח' ואין הציץ מרצה אלא בזמן שהוא על מצחו שנאמר והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני וכו' עכ"ל והובא בכ"מ קושית הר"י קורקוס ו"ל דאיכא למידק דבגמרא אקשי לר"י ושנו דקסבר דטומאה הותרה בצבור ומאחר שפסק רבינו בסוף הפרק שטומאה דחוייה הוא בצבור הנה תרתי דסותרן ועיי"ש שדחק בתירוץ ע"כ והכי איתא בסוגיא יומא ז': ר"ש אומר הציץ בין שישנו על מצחו בין שאינו על מצחו מרצה ר"א עודהו על מצחו מרצה אין עודהו על מצחו אינו מרצה אמר ר"ש כה"ג ביוה"כ יוכיח שאין עודהו על מצחו ומרצה אמר לו ר"י הנה לכה"ג ביוה"כ שטומאה הותרה לו בצבור וא"כ קשה פנין דרבינו פסק לקמן הל' ט"ז.

שטומאה דחוייה היא בצבור וא"כ יהא הוכחה מכה"ג ביוה"כ שאינו על מצחו מרצה וא"כ אמאי פסק הרמב"ם כר"י דאין הציץ אלא בזמן שהוא על מצחו וזהו קושית הר"י קורקוס ונ"ל בהקדמ תוס' שם ד"ה מפלל דהקשו לא ידענא מאי ראיה מיייתי ר"ש מיוה"כ דאפילו פשאינו על מצחו ומרצה דלמא לעולם אינו מרצה פשאינו על מצחו ויוה"כ ה"ט דכיון דאי אפשר להיות על מצחו ולרצות דחיה טומאה פנין דקרפן צבור היא דאתא בטומאה מידי דהנה אטומאת גברא דלא מרצו ציץ עלה ודחיה טומאה וי"ל דה"ק ר"ש כה"ג ביוה"כ יוכיח דאי נטמא הקרפן בידו אפילו אם יש אחרת טהורה אין אומר לו הבא אחרת תחמיה וע"כ היינו משום דאפילו אין עודהו על מצחו מרצה וכיון דאיכא תרתי רצוי ציץ וקרפן צבור לא מיייתי אחריתי דאי אין עודהו על מצחו אינו מרצה לימא ליה הבא אחרת תחמיה פנין דטומאה דחוייה היא וא"ת ונהאמר לעיל גבי הנה מקריב מנחת פרים מאי לאו דחג אלמא למ"ד טומאה דחוייה היא אומר לו הבא אחרת תחמיה אפילו בקרפן צבור גמור י"ל דההוא תנא דלעיל סבר כר"י בהא דאין עודהו על מצחו אינו מרצה וכגון שאינו על מצחו ע"כ אלמא למ"ד טומאה דחוייה וכו' אם אינו על מצחו אם יש אחרת טהורה אומר לו הבא אחרת תחמיה ובז"נ שיטת רבינו פנין דהוכחת הגמרא מכה"ג ביוה"כ יהיה שאין צריך ציץ על מצחו משום דאפילו יש אחרת טהורה תחמיה אין אומרין לו הבא אחרת וכו' אבל רבינו ופסוק אם יש אחרת תחמיה טהורה אומרין לו הבא אחרת משום דטומאה הודחה בצבור כמו שפסק שם הל' י"ד.

הנה כל בית אב טמאי מת יביאו בית אב אחר ע"כ (מפני שטומאה לא הותרה רק דחוייה) וביומא ז'. מדמי הא וכו' להא דאם יש אחרת טהורה צריך להביא אחרת תחמיה וכיון שרבינו פוסק שאם הנה כל בית אב טמאי מת מביא בית אחר יפסוק נמי דהא דאם יש אחרת טהורה מביא אחרת ובפרט דהתוס' מקלל כתבו דלר"י דאמר דחוייה בצבור והא צריך להביא אחרת אם יכול אם הציץ אין עליו ולפז"נ דלא סתרי פסקי רבינו אהדדי דפוסק כר"י דאם אין הציץ על מצחו אינו מרצה ופוסק דטומאה דחוייה בצבור ול"ק מכה"ג ביוה"כ דהוכחת ר"ש הנה מה שא"צ להביא

אחֶרֶת אֶפִּילוֹ אִם יֵשׁ אַחֶרֶת טְהוֹרָה וְכִינּוֹן שְׁרֵפֵינוּ יִפְסֹק דְּצָרִיף לְהִבְיָא אַחֶרֶת טְהוֹרָה אִם יֵשׁ אִם יֵשׁ אַחֶרֶת לְ"ק מִכָּה"ג בְּיו"כ, וְשִׁפִּיר פֶּסֶק דָּאִם אִין עוֹדְהוּ עַל מִצְחוֹ אִינוּ מְרַצָּה וְטוֹמְאָה דְּחוּיָהּ וְכוּ' וְלֹא סִתְרוּ וְאִי יִקְשָׁה ר"י מְדוּעַ הִשְׁיֵב לר"ש שְׁטוּמְאָה הַתְּתֵרָה וְכוּ' לִימָא לִיהָ אִם יֵשׁ אַחֶרֶת טְהוֹרָה מְבִיָּא אַחֶרֶת וְכוּ' זֶה ל"ק א"ו כִּינּוֹן שֶׁר"י סוֹבֵר פֶּן דְּטוֹמְאָה הַתְּתֵרָה לְכוּן אָמַר לוֹ אוֹ שֶׁהִשְׁיֵב שְׁאֶפִּילוֹ לְשִׁיטַת ר"ש וְשׁוֹבֵר שֶׁא"צ לְהִבְיָא אַחֶרֶת וְכוּ' גְּמִי יְהֵא גִיחָא שְׁטוּמְאָה הַתְּתֵרָה וְכוּ'.

שֵׁם פ"ה הל' י"א הַטְּבִיל יָדָיו וְרַגְלָיו בְּמֵי מְקוֹה אֶפִּילוֹ בְּמַעְיָנָן אִין זֶה קִידוּשׁ כָּלֵל עַד שְׁיִרְחֹץ בְּכָלֵי וּבְכָל כְּלֵי מְקַדְּשִׁין בֵּין שְׁיֵשׁ בְּהֶן רְבִיעִית בֵּין שְׁאִין בְּהֶן רְבִיעִית עַכ"ל וְהִשְׁיֵג הֶרָאָב"ד וְז"ל א"א וּבְקוֹדֶשׁ מִן הַפִּיּוֹר שְׁיֵשׁ בּוֹ לְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ ד' פְּהֵגִים ע"כ וְכוּנְתָה הֶרָאָב"ד הוּא דָּאִם לֹא קוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ לֹא עֲדִיף מִן הַפִּיּוֹר דְּצָרִיף ד' פְּהֵגִים וְז"ל אִף נִקְדִּים תְּחִילָה הַסּוֹגֵיָא דְּבִזְבָּחִים כ.ב.

דְּבַגְמָרָא פְּרִיף שֵׁם א"ר יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא דְּאָמַר כָּל פִּיּוֹר שְׁאִין בּוֹ לְקַדֵּשׁ ד' פְּהֵגִים אִין מְקַדְּשִׁים בּוֹ וְכוּ' וּפְרִיף מְכָל הַכְּלִים מְקַדְּשִׁין בֵּין שְׁיֵשׁ בְּהֶן רְבִיעִית בֵּין שְׁאִין בְּהָ רְבִיעִית וְכוּ' אָמַר רַב אָדָא בַר אֲחָא בְּקוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ פִּירְש"י קוֹדֶשׁ דְּנִפְנֵי שֶׁל פִּיּוֹר וְתוֹחַב בְּתוֹכוֹ כְּלֵי קֶטָן וּמְקַצְתוֹ לַחוּץ וְכוּ' אָבֵל בְּאֶפִּי נִפְשִׁיָהּ בְּעֵינָן שְׁיַעוֹר ד' פְּהֵגִים וּפְרִיף וְהָא מִמֶּנּוּ אָמַר רַחֲמֵנָא וּמִשְׁנֵי יִרְחֲצוּ לְרַבּוֹת כְּלֵי שְׁרֵת וּבז"נ דְּשִׁיטַת רַבִּינוּ הוּא פֶּן דְּמֵאֵי דְּמִשְׁנֵינָן בְּגִמְרָא בְּקוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ זֶה יְהֵא לְפִי הַס"ד דְּגִמְרָא דְּאִין לָנוּ לִימוּד בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ מוֹ לְכָלֵי שְׁרֵת לְכוּן מִשְׁנֵי דְּנִקְא בְּקוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ דְּהִנּוּה כְּמוֹ שְׁמִקְדָּשׁ מִן הַפִּיּוֹר אָבֵל בְּאֶפִּי נִפְשִׁיָהּ צָרִיף דְּנִקְא שְׁיַעוֹר שְׁיִוְכְלוּ לְקַדֵּשׁ ד' פְּהֵגִים דְּלֹא עֲדִיף מִפִּיּוֹר דְּצָרִיף שְׁיַעוֹר ד' פְּהֵגִים אָבֵל לְפִי הַמַּסְקֵנָא דְּמִשְׁנֵי יִרְחֲצוּ לְרַבּוֹת כְּלֵי שְׁרֵת כִּינּוֹן שְׁיֵשׁ לָנוּ לִימוּד בַּפ"ע עַל כְּלֵי שְׁרֵת וִי"ל שְׁיֵשׁ שְׁנֵי דִינֵין דִּין פִּיּוֹר וְדִין כְּלֵי שְׁרֵת וּבְכִיּוֹר צָרִיף דְּנִקְא ד' פְּהֵגִים אָבֵל לֹא בְּכָלֵי שְׁרֵת וְכוּן מִשְׁמַע בְּהִקְדָּא מִרַבִּינוּ שְׁשֵׁנֵי דִינֵין הֵן פִּיּוֹר וְכָלֵי שְׁרֵת דְּכַתְּבַת כָּאֵן בַּהל' י.

מִצְנָה לְקַדֵּשׁ מִמֵּי הַפִּיּוֹר וְאִם קִידֵּשׁ מֵאֲחָד מְכָלֵי הַשְּׁרֵת ה"ז כְּפֶשֶׁר וְכוּ' ע"כ אֵלְמָא דְּשְׁנֵי דִינֵין הֵן דְּלַכְתְּחִילָה מִצְנָה לְקַדֵּשׁ מִמֵּי הַפִּיּוֹר וּבְדִיעֵבַד אִם קִידֵּשׁ מְכָלֵי שְׁרֵת ה"ז כְּפֶשֶׁר וּבז"נ דְּלָדִין פִּיּוֹר צָרִיף דְּנִקְא שְׁיַעוֹר ד' פְּהֵגִים וְכוּן כְּתַב רַבִּינוּ בַּהל' יג.

כְּפֶה מִים צָרִיכִין לְהִיּוֹת בְּפִיּוֹר אִין פְּחוֹת מְפֻדֵי לְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ ד' פְּהֵגִים וְכוּ' אָבֵל לָדִין כְּלֵי שְׁרֵת שְׁהִלִּימוּד הוּא מִיִּרְחֲצוּ מְקַדְּשִׁין אֶפִּילוֹ אִין בְּהֶן רְבִיעִית וְהֶרָאָב"ד פְּלִיג ע"ז וְלוּמַד פֶּן דְּלִמְאֵי דְּפְרִיף עַל קוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ וְהָא מִמֶּנּוּ אָמַר רַחֲמֵנָא וְע"ז מִשְׁנֵי יִרְחֲצוּ לְרַבּוֹת כְּלֵי שְׁרֵת וְלִמְדוּד פֶּן דְּנִקְא אִם קוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ אִז מִרַבִּינוּ מִיִּרְחֲצוּ דְּמַהֲנֵי אֶפִּילוֹ לִית בְּהַכְּלֵי עֲצָמוֹ שְׁיַעוֹר פְּדֵי לְקַדֵּשׁ ד' פְּהֵגִים אָבֵל אִם אִין קוֹדֶשׁ מִתּוֹכוֹ אִז לֹא מַהֲנֵי אִם אִין בְּכָלֵי עֲצָמוֹ פְּדֵי לְקַדֵּשׁ ד' פְּהֵגִים דְּלֹא עֲדִיף מִפִּיּוֹר דְּצָרִיף שְׁיַעוֹר ד' פְּהֵגִים.

שֵׁם הַי"ט נִתְנַדְּדָה אָבֵן מֵאֲבָנֵי הָעֶזְרָה לֹא נַעֲמוּד עָלֶיהָ בְּשַׁעַת עֲבוּדָה עַד שְׁתַּחֲנוּפֵר בְּאַרְץ. וְאִם עֲבַד עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה הוֹאִיל וּבְמִקוּמָה עוֹמְדָת ע"כ וְהוּבָא בַּכ"מ פִּי רַבִּינוּ בְּפֶרֶק א' מַהל' בֵּית הַבְּחִירָה הַל' י.

כְּתַב וְאִם נִעְקְרָה אָבֵן אַע"פ שֶׁהִיא עוֹמְדָת בְּמִקוּמָה הוֹאִיל וְנִתְקַלְקְלָה פְּסוּלָה וְאָסוּר לְפָהֵן הָעוֹבֵד לַעֲמוּד עָלֶיהָ בְּשַׁעַת עֲבוּדָה עַד שְׁתַּקְבַּע בְּאַרְץ ע"כ וְכַתְּבַת הֶרָאָב"ד וְז"ל עוֹד אָמְרוּ שֵׁם נִעְקְרָה הָאָבֵן וְעַמְדַת הַכְּהֵן וְעַבְד בְּמִקוּמָה (בְּגוּמָא) אִין דְּרָף שְׁרִירוֹת בְּכָף עַכ"ל וְתַמָּה הַכ"מ לְמָה הַחֲלִיט דְּאִין דְּרָף שְׁרִירוֹת בְּכָף דְּמִשְׁמַע דְּעֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה וְהֵלֵא כִּינּוֹן שְׁעֵלְתָהּ בְּתִיקוֹ אִין לָנוּ לְפִסְלוֹ הָעֲבוּדָה

מספק ועוד הקשה למה נא השיגו על שהשמיט לחלק בין דעתו לחברה לאין דעתו לחברה דבאין דעתו לחברה עבודתו פסולה (דכן אמרינו זבחים כד) וכתב הכ"מ מאי דאמרינו בגמרא דהיכא דאין דעתו לחברה חייצא הכנונה לא לפסול בדיעבד אלא דין של לכתחלה אף המ"ל השיג עליו וכתב בלשון חייצא משמע פסול בדיעבד עיי"ש ועוד קשה לי מדוע שינה לשונו דכאן גבי נתנדדה אכן וכו' פתב לא יעמוד עליה בשעת עבודה וכו' ושם בפ"א מה' בית הבחירה פתב ואם נעקרה אכן וכו' ואסור לכהן לעמוד עליה בשעת העבודה וכו' ומ"ש דשם פתב בלשון אסור וכאן בלשון לא יעמוד לכן נ"ל דשיטת רבינו הוא פן דבזבחים כ"ד איתא בעי ר' אמי גידלדלה האבן ועמד עליה מהו היכא דאין דעתו לחברה לא תיבעי לה דנדאי חייצי כי תובעי לה דדעתו לחברה מאי פיון דדעתו לחברה כמה דמחברה דמיא וכו' ואח"כ איתא רבה זוטו בעי לה הכי בעי ר' אמי נעקרה האבן ועמד במקומה מהו וכו' דרף שירות בכף או אין דרף שירות בכף תיקו ע"כ ובז"נ דהרמב"ם מפרש דהבעיא דנעקרה לא כפירש"י שפירש שנעקרה האבן ועמד הפהו במקומה בגומא ועבד אלא מפרש דעומד על האבן ועובד (שם בפ"א מה' בית הבחירה) וילמוד רבינו מדלא הזכיר החילוק מדעתו לחברה לאין דעתו לחברה רק בל"ק אבל בל"ב לא הזכיר משמע אפילו אין דעתו לחברה נמי ספק הוא לר' אמי והסברא היא דלישנא קמא סובר דצריף דין רצפה ולכן אמרינו אם אין דעתו לחברה לא היה דין רצפה להאבן שנידלדלה אבל הלישנא בתרא סובר דעד ארעא תהומא קדיש וא"צ לדין רצפה אלא הבעיא הוא אם דרף שירות בכף וכו' ולכן אינו נ"מ אם דעתו לחברה או לאו ועיי"ש ולכן ניחא מה שהקשה הכ"מ למה השמיט החילוק בין דעתו לחברה לאין דעתו דז"א פיון דלישנא בתרא סובר שאפילו אין דעתו לחברה נמי היה ספק לר' אמי ולכן לא נוכל לפסול העבודה מספק אפילו אין דעתו לחברה ובז"נ נמי מה דהקשה הכ"מ על הרמב"ם דשפת שם שאם נעקרה האבן ועמד הפהו נעבד בגומא אין דרף שירות ותמה הכ"מ למה פתב אין דרף שירות דמשמע דפסולה והלא עלתה בתיקו אין לנו לפסול מספק ובז"נ דכוננת הרמב"ם דהיא כף פיון דהרמב"ם לומד דהבעיא דנעקרה שם לא פרש"י אלא פשעומדת האבן במקומה וכו' ומדמספקא לר' אמי רק באופן זה משמע אבל אם נעקרה במקומה לגמרי ועובד הפהו בגומא יהא לכו"ע פסולה דאין דרף שירות בכף דאלת"ה יספק ר' אמי באופן זה אם עובד הפהו בגומא אלא מוכח פהג"ל ולכן פתב הרמב"ם דאם עבד הפהו בגומא אין דרף שירות בכף ויהא עבודתו פסולה לשיטת הרמב"ם ויוכל להיות כי אינו משיגו אלא מבאר זאת ובז"נ נמי מה דהקשינו לעיל על לשון הרמב"ם מדוע בנתנדדה אכן וכו' פתב לא יעמוד עליה בשעת עבודה וכו' ולא פתב בלשון אסור ובנעקרה אכן וכו' פתב ואסור לכהן לעמוד עליה בשעת העבודה וכו' ובז"נ פיון דאיכא תרי לישנא בגמרא דלישנא בתרא היה ספק דר' אמי בנעקרה ומשמע אבל בנתנדדה בודאי פשר להלישנא בתרא וללישנא קמא היה ספק בנתנדדה לכן ניחא דילמוד רבינו דנתנדדה הנה בגדר ס"ס ספק הוא אי מסתפק ר' אמי בנתנדדה שפא היא כהלישנא בתרא ובודאי פשר ואפילו להלישנא קמא דמספק שפא הלכה שפאר אלא דמ"מ פיון דלאו מילתא דטירחא עבדינו לרווחא דמילתא כמו שהובא בר"ן שלהי פסחים גבי ד' כוסות דכולהו בעי היסבא דהקשה הר"ן פיון דאמרי לה פסי קמאי בעי היסבא ואמרי לה פסי בתראי בעי היסבא והיסבא דרבנו וא"כ היה צריף להיות ספק דרבנו לקולא מ"מ פיון דלאו מילתא דטירחא עבדינו לרווחא דמילתא וה"נ פאן אע"ג דס"ס הוא פיון שליכא טירחא אם יעמוד על הרצפה פדיו ולא יעמוד על אבן זה לכן עבדינו לרווחא דמילתא לכן פתב הרמב"ם לא יעמוד ולא פתב בלשון

אסור אכל בנעקרה דשם ספק הוא מד"א לכל הדיעות ולכן פתב בלשון אסור פיון שפגמרא הניחו בתקו.

שם פרק ו' הל' י'. פהו שעבד ונבדק ונמצא חלל עבודתו פשרה לשעבר ואינו עובד להבא ואם עבד לא חילל שנאמר ברה ה' חילו ופועל ידיו תרצה אף חולין שבו תרצה ע"כ ופורש הכ"מ דשיטת רבינו דאפילו אם עבד לאחר שנודע נמי לא חילל וכן משמע לשונו והקשה בס' גבורת ארי במס' מכות י"א דאיתא שם נגמר דינו ונעשה פהו גדול בן גרושה או בן חלוצה פליגי רב אמרי רב יצחק נפקא חד אמר מתה פהונה פירש"י ואין הרוצח גולה וחד אמר בטלה פהונה למפרע והנה ליה נגמר דינו בלא פהו גדול ואינו חוזר לעולם ואמרין שם לימא בפלוגתא דר"א ור"י קמפילגי דתנו הנה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה וכו' ר"א אומר כל הקרבנות שהקרוב פסולין ור"י מכשיר מ"ד מתה פהונה כר"י ומ"ד בטלה למפרע כר"א והקשה בספר הג"ל לשיטת הרמב"ם דפוסק כר"י ואפילו אם עבד לאחר שנודע נמי בדיעבד פשרה א"כ אמאי הנה מתה פהונה הא איפא פהונה לענין בדיעבד ע"כ ועוד קשה לי דמסיק הסוגיא שם דמ"ד בטלה מצו סבר כר"י דעד פאן לא קאמר ר"י התם דכתיב ברה ה' חילו וכו' אפילו חולין שבו אכל הקא אפילו ר"י מודה ופירש"י עבודותיו פשרות אכל לענין שאר דבריו אינו פהו ע"כ אף אינו מוכן מדוע ואיזה חילוק בין עבודה לשאר דברים ונ"ל דשיטת הרמב"ם פן הוא דנהי דעבודתו פשרה בדיעבד אפילו מה שעבד אחר שנודע וכו' אכל פאן מיירי לענין פהו גדול דצריף מינוי וכיון שנודע שהוא בן גרושה וכו' אין לנו להחזיק לכהן גדול מפאן ולהבא פיון דלכתחילה אסור לו לעבוד ולכן מתה פהונה (וכן מוכח בתוס' יומא יב: ד"ה כה"ג בכה"ג תליא במינוי דמתמנה בפה ומסתלק בפה עיי"ש) ומ"ד בטלה פהונה סובר דהמינוי בטל למפרע דהנה מינוי בטעות ומ"ד מתה סובר דהמינוי בטנה מפאן ולהבא דאין לנו להחזיקו מפאן ולהבא לכה"ג פיון שנודע וזהו מסקנת הגמרא דשם דאמרין דמ"ד בטלה יוכל ליקבור אפילו כר"י דמכשיר העבודה אכל דין כה"ג אין לו פיון דאסור לו לעבוד לכתחילה אין לנו למנות אותו לכה"ג והנה מינוי בטעות ובטלה המינוי למפרע וזהו ביאורו של רש"י שכתב עבודותיו פשרות אכל לענין שאר דבריו אינו פהו גדול דצריף מינוי ובטלה המינוי ולכן לא קשה קושית הג"א על הרמב"ם לפי מסקנת הגמרא ומ"ד מתה יסבור דוקא כר"י דלר"א דפסול למפרע בנדאי מינוי בטעות הנה וצריף להיות בטלה (אף הסד"א דמדמה להדדי לא נחית לחילוק זה ולפי ההו"א דגמרא תקשו קושית הג"א) אף לפי שיטת רבינו יקשה עליו קושית הרעק"א במשניות בזבחים שהקשה דאמרין בזבחים טז.

זר מנלן שמחלל עבודה ואמרין דבי רבי ישמעאל תנא אתיא בק"ו מבעל מום מה בע"מ שאוכל אם עבד חילל זר שאינו אוכל אינו דין שאם עבד חילל והקשה רע"א גימא חלל יוכיח שאינו אוכל ואם עבד לא חילל ע"כ אף שרעק"א הקשה לפי דברי תוס' תענית י"ז: ד"ה בדבר והניח בצע"ג מ"מ יקשה זאת ביותר לשיטת רבינו שסובר שאף אחר שנודע לא חלל ונ"ל די"ל פן דבעל מום הנה הגדר שאין חסר לו קדושת פהו אף הוא בגד פסול שהוא פסול לעבודה ולאכילת קדשים אינו פסול ופסול זר הוא מטעם שאינו פהו לגמרי אף חלל שאסור לעבוד לכתחילה יש להסתפק אי הנה בגדר פסול אי בגדר שחסר לו בקדושת פהו פלומר שחסר לו מהשיעור של קדושת פהו פיון שנולד מאיסורי פהונה ונראה דבזה תליא דבקדושין ס"ו: אמרין בן גרושה וכו' דעבודתו פשרה מנלן אמר ר"י אמר שמואל אמר קרא והיתה לו ולזרעו אחריו וכו' בין זרעו פשר ובין זרעו פסול אבוה דשמואל אמר מהכא ברה וכו' חילו וכו' אפילו חולין שבו תרצה

ופירש"י חללין שבו וכו' ובמאי פליגי ר"י ואפנה דשמואל ונראה דבנה פליגי דאי ילפינו מהלימוד של והיתה לו ולזרעו אחריו וכו' בין זרעו פסול הנה הגדר דחלל הנה מטעם פסול ולא שחסר לו קדושת פהו אבל אי ילפינו מברך וכו' אפילו חולין שבו הנה הגדר דחלל מטעם שחסר לו השיעור בקדושת פהו ולא בגדר פסול בעלמא וזהו שאמר אפילו חולין שבו פלומר שחסר לו קדושת פהו קדושת פהונה ורבינו הביא הלימוד ברך וכו' חילו וכו' אלמא דלומד דפסול דחלל הוא בגדר שחסר לו השיעור מקדושת פהונה ולפז"נ דבגמרא יליף זר שהוא מחלל עבודה מק"ו מבעל מום דבעל מום הוא בגדר פסול וזר הוא פסול מטעם שאינו פהו כלל אבל חלל אינו דומה לשניהם דאינו בגדר פסול בעלמא ולכן אינו דומה לבעל מום וגם אינו דומה לזר דזר אינו פהו כלל וחלל פהו הוא אלא שחסר לו מהשיעור של קדושת פהונה לכן אין שייך לומר חלל יוכיח ולכן אינו מחלל בדיעבד העבודה ולשיטת הרמב"ם הג' ליסולק תירוצו של הש"ש ש"י פט"ז בסוגיא דקידושין ס"ו.

גבי ינאי המלך שהיו אומרים אמו נשפית במודיעין ויבוקש הדבר ולא נמצא ואמרין ה"ד אילימא דבי תרי ואמרו אישפתאי ובי תרי אמרי לא וכו' מאי חזית דסמכית אהני סמוך אהני [דאמרי אישפתאי] ואמאי קאמר ויבוקש הדבר ולא נמצא והקשה בקונטרס גימא אוקי תרי בהדי תרי ואוקי ינאי בחזקת פשרות ומירץ אי הנה איהי לקמן והיתה באה להתירה מהני חזקתה אבל בנה אין לה חזקת פשרות וכו' והקשה בתוס' תהני חזקת האם לינאי לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה ועיי"ש ומירץ הש"ש בהקדמ תוס' חולין י"א ד"ה לר' מאיר שפכתו דהעמד ולד בחזקת שאינו קדוש בבכורה שהיא חונין במעי אמו וביבמות ס"ו.

אמרין עופר במעי זרה זר הוא וא"כ לא שייך חזקת האם לינאי דהא יש לו חזקת זרות דבמעי אמו הנה זר ואיפא חזקת זרות נגד חזקת האם ולכן לא מהני חזקת האם עכ"ל ולשיטת הרמב"ם הג' ליסולק תירוצו דהא אם עבד אפילו לאחר שנודע עבודתו כשרה אלמא דחלל אין לו דין זר אלא פהו הוא אף פסול לכתחילה לעבוד א"כ לא שייך לאוקמא אחזקת זר שהנה במעי אמו פיון דחזקה דמעיקרא בודאי נשתנה דהא עתה פהו פסול הוא ולא זר (דלא הנה להם חשש שפא מעפוי"ם נתעברה אם ינאי פשהיתה שבויה דא"כ לקהל גמי ליפסול למ"ד עפוי"ם הבא על בת ישראל הנולד ממזר) ועוד אינו מוכן מה שאמר עופר במעי זרה זר הוא מנין לו שאם ינאי היתה בת ישראל דילמא היתה בת פהו ממילא לא הנה זר במעי אמו ויועיל חזקת האם וצ"ע.

הלכות איסורי מזבח. פרק ד' הל' ו'.

הנעבד בין שעבד שלו בין של חבירו בין באונס בין ברצון וכו' בין לפני הקדש בין לאחר הקדש ה"ז אסור וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א במס' ע"ז אוקמוה של חבירו בשעשה בה ומעשה עכ"ל ועוד הקשה הלח"מ שם מה שכתב דנעבד בין לאחר הקדש ה"ז אסור וקשה מסוגיא דזבחים קיד.

דשם אמרו על מתניתין דתנו התם הרובע ונרבע המוקצה והנעבד שהקריבו בחוץ פטור שנאמר לפני משכן ה' כל שאין ראוי לבוא וכו' אין חייבין עליו וכו' ופריף שם ונא גמי תפוק לי' מפתח אהל מועד בשלמא רובע ונרבע משפחת ליה דאקדשינהו מעיקרא ונהדר רבעו אלא מוקצה ונעבד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ופירש"י ולא משפחת לאחר הקדש ומשני שם בקדשים קלים וכו' אלמא דלאחר הקדש לא נאסר נעבד וכאן כתב רבינו דנעבד לאחר הקדש גמי נאסר ועוד הקשה הלח"מ פי מסוגיא דזבחים משמע שאין חילוק בין מוקצה לנעבד ורבינו מחלק דבמוקצה

כתב בה' ה' דלאחר הקדש לא שייך מוקצה ונעבד כתב דאסור אפילו לאחר שהקדיש נמי וכתב הלח"מ דבתוספתא דתמורה פ"ד מבואר בדברי רבינו דאיתא שם דנעבד בין קודם הקדש בין לאחר הקדש אסור ובשל חבירו אסור ונא נזכר מעשיית מעשה כלל ומ"מ פיון דגמרא דידן לא משמע הכי לא הנה לו לרבינו ז"ל לפרש דלא פנותיה דאילו התוספתא לא מתרצתא וע"ע עכ"ל ונ"ל דבע"ז כ"ג: אמרינן אלא שאני פרה הואיל ומום פוסל בה דבר ערוה וע"ז נמי פוסל בה דכתיב כי משחתם בהם מום בם ותנא דר' ישמעאל כל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה וע"ז וכו' ובתוס' שם ד"ה אלא פירשו וטעמא דמפסלא ברביעה לר"ש הואיל ומום פוסל בה ולרבנן טעמייהו משום דחטאת קרייה רחמנא ע"כ משמע מזה דרבנן לא סבירא ליה הא דתנא דבי ר' ישמעאל וכן משמע בתמורה כ"ח שאיתא פלוגתא בזה דאיכא מ"ד דלא סבירא ליה פהתנא דבי רבי ישמעאל עיי"ש וצריף להבין באיזה סבא פליגי ונראה דבהא פליגי דלתנא דבי ר' ישמעאל הנה פוסל ערוה וע"ז מטעם שהוא גדר מום ולכן כל מקום שמום פוסל ערוה וע"ז נמי פוסל ור"ש יספור כנותיה והלימד הוא כי משחתם בהם מום בם והיכא דאיכא השחתה הנה בגדר מום.

אבל רבנן סברי דערוה וע"ז לא הנה בגדר מום אלא פוסל בעלמא משום דנעבדה בה עבירה ולכן קאמרי דבפרה אדומה פוסל ערוה וע"ז משום דחטאת קרייה רחמנא ולא משום דפוסל בה מום.

דלא הנה ערוה וע"ז בגדר מום והרמב"ם בפ"ק ה' ו' מה' איסורי מזבח הביא דרובע ונרבע והנעבד הרי הן פסולין לגבי מזבח שנאמר כי משחתם בהם כל שוש בו השחתה פוסל וכו' אלמא דכוסק פתנא דבי ר' ישמעאל דערוה וע"ז הנה מטעם מום מדלא הביא הלימוד מן הבהמה להוציא את הרובע והנרבע מן הבקר להוציא את הנעבד (ב"ק מ:): ולפז"נ דבמום לא שייך לאמר אם אדם עושה מום בבהמת חבירו שיהא שייך אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ולא יהא אסור דז"א פיון דהעשייה אינהגורמת כלל בזה דאפילו אם ממילא נעשה המום נמי הנה אסור וא"כ אי אמרינן דנעבד הנה מטעם מום שייך אפילו בבהמת חבירו או לאחר הקדש אפילו בלא מעשה דלא שייך כלל נדון של אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ובז"נ שיטת רבינו די"ל דהסוגיא דע"ז נד.

והסוגיא דנזבחים קיד. סברי פהתנא דפליג אדבי ר' ישמעאל וסובר דערוה וע"ז לא הנה פוסל מטעם מום אלא פוסל בעלמא ולכן שייך לאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ולכן אוקמיה בע"ז דוקא בעשה בה מעשה אבל התוספתא דתמורה פ"ד דאיתא שם דנעבד לאחר הקדש נמי אסור ולא הוזכר שם עשיית מעשה סוברת פהתנא דבי ר' ישמעאל דנעבד הנה פוסל מטעם מום ולכן אין שייך אין אדם אוסר שאינו שלו ולכן אפילו לאחר הקדש נמי אסור ולכן פיון שרבינו פוסק פתנא דבו ר' ישמעאל דערוה וע"ז הנה פוסל מטעם מום ולכן פוסק פהתוספתא דנעבד אסור אפילו לאחר הקדש נאפילו לא עשה בה מעשה.

ולפז"נ נמי מדוע במוקצה מחלק בין שלו לאחרים וכתב דלאחר הקדש לא שייך מוקצה משום דמוקצה היא הגדר שמיוחדת זאת לע"ז כמו שפירש"י ב"ק מ: דמוקצה היא שייחודו להקריב לע"ז ע"כ ויחוד אינו שייך אלא בדבר שלו אבל בדבר שאינו שלו לא שייך יחוד נהי דבדבר דשייך יחוד הנה מטעם מום כמו נעבד כמו שמשמע שם (בפ"ג הל' י).

(עיי"ש אף בדבר שאינו שלו אין שייך יחוד. אבל נעבד שייך גם בדבר שאינו שלו ולכן אסור מטעם מום ומה שמדמה בנזבחים קי"ד מוקצה לנעבד היינו לאידך מ"ד דנעבד אין אסור מטעם מום ולכן פריף שם הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו וניחא שיטת הרמב"ם.

שם פָּרַק ה' הל' ט'. אין מְבִיאִין מְנַחוֹת וּנְסֻכִים לֹא מִן הַטְּבֵל וְלֹא מִן הַחֲדָשׁ קוֹדֵם לְעוֹמֵר וְכוּ' וְאִין צ"ל מְעַרְלָה וְכוּ' כִּי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצֻנָּה הַבָּאָה בְּעֵבֶרְהָ וְכוּ' וְאִם הִבִּיא לֹא נִתְקַדְשׁוּ לְהִיּוֹתוֹן רְאוּיִין לְקַרְבָּן וְכוּ' עכ"ל וּפְיִרְשׁ הַמ"ל וּמ"ש וְאִין צ"ל מְעַרְלָה וְכוּ' לֹאִי הַפָּרֶם נִרְאָה דְּטַעֲמָא דְּפִשְׁיטָא לִיהַּ בְּהִנְי לְפִי שְׁאֲסוּרִין בְּהִנְיָא וּפִשְׁיטָא דְּאִין לְהִבִּיא מְנַחוֹת מֵהֶם לְפִי שֶׁהוּא נִהְיָה בְּהִבְאָתָם וְהוּי מְצַהב"ע אֶף הַתּוֹס' בְּפָרַק בְּתָרָא דְּחֻלְיִין פְּתַב דְּבִקְרַבְנוֹת לֹא שְׁיִיךְ הִנְיָא מִשׁוּם דְּמִצּוֹת לֹאוּ לִיקְנוֹת נִתְּנוּ עֵי"ש עכ"ל (וְהוּא בְּחֻלְיִין ק"מ תּוֹס' ד"ה לְמַעוּטִי) וּבִיּוֹתֵר קִשָּׁה הָא רַבִּינוּ בְּעַצְמוֹ פּוֹסֵק בְּפ"א מ"ה שׁוֹפֵר ה.

ג.

דְּמִצּוֹת לֹאוּ לְהִנְיָא נִתְּנוּ וְא"כ יִקְשָׁה פְּנ"ל וּנ"ל דְּבִאֲסוּרֵי הִנְיָא מְצִינוּ דְּאֲסוּר לִיתָן מִתְּנָה אֶפְיָלוּ לְעַכּוּ"ם דְּזָהוּ מְקָרִי ג"כ הִנְיָא וְכִּי אֲסוּר לְהִאֲכִיל חֲמִצּוֹ בְּפִסְחָא אֶפְיָלוּ לְבִהַמַּת הַפָּקֵר (או"ח סימָן תמח) וְכֵן הוּא בְּבִשְׁוֹר וְחֵלֶב (או"ה שְׁעַר כֹּא) וְכוּ' כִּי פָּאן בְּמִבִּיא קְרָבָן לְגִבּוֹת הִיָּה בּוֹדְאֵי הִנְיָא דְּהִנְיָא פְּנוּתָן מִתְּנָה לְגִבּוֹת וְהִנְיָא לּוֹ הִנְיָא חוּץ מִהִנְיָא מְצֻנָּה שְׁל הַקְּרִבַּת הַקְּרָבָן, וְזָהוּ מְקָרִי הִנְיָא הַגּוֹף וְלֹא בְּטִיל לְהִדֵּי מְצֻנָּה וְחִשּׁוֹב הִנְיָא וּמִמִּילָא שְׁיִיךְ מְצַהב"ע וְזָהוּ לְפִי שְׁיִטַּת הָר"ן גְּדָרִים טו ע"ב וְז"ל י"ל דְּכִי אֲמַרְיִנן מְצֻנָּת לְלֵה"נ ה"מ לּוֹמֵר שְׁאִין קִיּוּם הַמְצֻנָּה חִשּׁוֹב הִנְיָא אֲבָל מ"מ אֵי מִיתְּהִנְיָ גּוֹפִיָּה בְּהִדֵּי מְקָרִים מְצֻנָּה הִנְיָא מְקָרִי וְכוּ' ע"כ לְכֹן פְּתַב רַבִּינוּ דְּהִנְיָא מְצַהב"ע אֲבָל הַתּוֹס' חֻלְיִין ק"מ שֶׁם מִיָּרִי בְּצַפּוּרֵי מְצוּרַע דְּהַשְׁחִיטָה בְּחוּץ וְלֹא הִנְיָא בְּגִדְרָא קְרָבָן דְּנוֹתָן לְגִבּוֹת אֲלֵא דִּין טְהָרָה וְלְכֹן לֹא הִנְיָא הִנְיָא הַגּוֹף אֲלֵא הִנְיָא מְצֻנָּה וְלְכֹן פְּתַבוּ תּוֹס' דְּהִנְיָא מְצַלְלָה"נ וְלְכֹן צְרִיךְ קְרָא לְמַעַט צִיפּוּרֵי עִיר הַנְּדַחַת (וְאֵי וְקִשָּׁה הָא הִנְיָא הִנְיָא הַגּוֹף מֵה שְׁנַעֲשָׂה טְהוֹר אֶף ז"א דְּהִנְיָא פְּנוּדֵר הִנְיָא מִן הַמְעֵינן טוֹבֵל בּוֹ בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים וְכוּ' (ר"ה כח).

(אֶף שְׁיִישׁ לּוֹ הִנְיָא מֵה שְׁנַעֲשָׂה טְהוֹר אֲלֵמָא דְּלֹא חִשּׁוֹב הִנְיָא הַגּוֹף אֲלֵא מֵה שְׁנִהְיָה בְּעַת מְעַשָּׂה הַמְצֻנָּה אֲבָל מֵה שְׁנִהְיָה אַח"כ הוּא מִמִּילָא וְכוּ' ג נְמִי אֲמַרְיִנן מְצַלְלָה"נ וּלְפִז"נ נְמִי מֵה שֶׁהִקְשׁוּ בְּתוֹס' פִּינּוֹן שְׁאֲסוּר בְּהִנְיָא לֹא קְרִינּוֹן בִּיָּה מִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל יַעוּ"ש וּלְפִז"נ דְּאִימְתֵי צְרִיךְ מִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל מִן הַפּוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל דּוֹקָא בְּקַרְבָּן הַנְּקָרֵב בְּפָנִים אֲבָל בְּצַפּוּרֵי מְצוּרַע דְּהוּא רַק דִּין טְהָרָה וְלֹא קְרָבָן אִז אִין צְרִיךְ דִּין מִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל וְכֵן מִשְׁמַע בְּהִדְיָא בְּצַפּוּרֵי מְצוּרַע הוּא רַק דִּין טְהָרָה דְּהָא נוֹהֲגָתָ גַם בְּחוּ"ל וְשִׁלָּא בְּפָנֵי הַבַּיִת (רַמְב"ם פ"א מ"ה טְוּמָאֵת צְרַעַת ה, ו), אֶף יִקְשָׁה הַתּוֹס' בְּסוֹפּוֹ שְׁפָתָבוּ וְצ"ע בְּבִהַמַּת עוֹר הַנְּדַחַת אִם עָבַר וְהִקְדִּישָׁה וְהִקְרִיבָה אִם הִנְיָא קְרָבָן פֶּשֶׁר פִּינּוֹן דְּלִהְרִיגָה קִיָּמָא ע"כ וְיִקְשָׁה לְשִׁיטַת רַבִּינוּ מֵאֵי מְסַפְקִים הָא הִנְיָא מְצַהב"ע וְלֹא שְׁיִיךְ מְצַלְלָה"נ פִּינּוֹן דְּהִנְיָא קְרָבָן וְאִיכָא הִנְיָא הַגּוֹף וְכַהֲנָ"ל וְאוּלַי הַתּוֹס' לֹא סְבָרָא לְהוּי פְּשִׁיטַת הָר"ן אֲלֵא דְּגַם בְּהִנְיָא הַגּוֹף שְׁיִיךְ מְצֻנָּה לְלֵה"נ וּמְסוּנְפָקִים בְּזָה, דְּכֹן מִשְׁמַע מְרַשְׁבִּי"א גְּדָרִים דְּגַם בְּהִנְיָא הַגּוֹף אֲמַרְיִנן מְצֻנָּה לְהַנ"ל דְּמִתְרַץ שֶׁם טו: בְּהִנְיָא תִּשְׁמִישָׁךְ עָלֵי שְׁקִשָּׁה הָא אִיכָא מְצֻנָּת פו"ר וְנִימָא מְצַלְלָה"נ וְתִירַץ דְּיוֹכְלִקְיִים מְצֻנָּת פו"ר מֵאֲשָׁה אַחְרִיתִי וְלֹא תִירַץ פְּהֵר"ן דְּבִהַמַּת הַגּוֹף ל"א וְכוּ' אֲלֵמָא דְּסִבִּירָא לִיָּה אֶף בְּהִנְיָא הַגּוֹף אֲמַרְיִנן מְצַלְלָה"נ אֶף לְכַאֲנָרָא יִקְשָׁה בְּבִהַמַּת עִיר הַנְּדַחַת הָא לֹא הִנְיָא מִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל וְכוּ' שְׁאֲסוּר בְּהִנְיָא אֶף ז"א דְּלֹא מְמַעֲטִינן מִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל וְכוּ' אֲלֵא דּוֹמִיא דְּעַרְלָה וְכוּ' שְׁלֵא הִיָּה לְהֶם שְׁעַת הַפּוֹשֵׁר כְּפִי שְׁפָתָבוּ תּוֹס' לְעִיל.

הל' מעה"ק פָּרַק ז' הל' ט' וְכָל מְקוּם מִן הַמְּזַבֵּחַ פֶּשֶׁר לְמִלִּיקְתָּהּ, וּבִלְבַד שְׁיִנְיָה דְּמָה לְמִטָּה מֵאֲמַצַּע הַמְּזַבֵּחַ, וְאִם הִיָּה בְּכָל מְקוּם פְּשִׁירָה. וְהוּא שְׁיִתָּן לְמִטָּה מְעַט מִדָּם הַנֶּפֶשׁ עַכ"ל וְהִקְשָׁה הַלח"מ הָא בְּזַבְּחִים (ס"ג).

(הביאו ברייתא היזה דמה בכל מקום פשירה היזה ולא מיצה פשירה ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש ואמרו שם מאי קאמר פלומר דאי אפשיך לומר דבהזאה צריך שיתן קצת למטה פדברי רבינו ז"ל מדקאמר ברישא הנה דמה ולא קאמר מדמה (משמע פל הדם) וכדפירש"י ז"ל ואמרו שם דלא תנינו הנה אלא מיצה אבל ההזאה צריך על כל פנים פולה למטה וזהו שאמרו ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש דהיינו פל ההזאה אבל זה שכתב רבינו דההזאה במעט למטה סגי הוא הפך הסוגיא אם נא שנאמר דרבינו לא גריס שם אלא הברייתא לחודה ותו לא ולא גריס מאי קאמר והפירוש דפריש בגמרא וכו' וכנון דלא גריס אלא ברייתא לחודה ודאי דמשמענותא פדברי רבינו ז"ל ועדיין צ"ע עכ"ל ומוכן שזה דוחק גדול לאמר שלא יגרס שם פל הסוגיא ונ"ל דהא לכאורה יקשה מברייתא גופא לרבינו היזה ולא מיצה פשירה אלקא דמיצוי אינה מעפכת ורבינו פוסק כאן בה' ז.

ומצוי דם חטאת העוף מעפכת וכו' וע"כ צ"ל דשיטת רבינו היא פן דהא איכא פלוגתא אי מיצוי חטאת העוף מעפכת בזבחים נ"ב: דאמרינו שם תרי תנאי ואלקא דר' ישמעאל עיי"ש לכן אתיא הברייתא כמ"ד מיצוי חטאת העוף אינו מעפכ אבל להלכה פוסק רבינו כמ"ד מיצוי חטאת העוף מעפכ ובז"נ שיטת רבינו דילמוד פיון דגריס דברייתא היזה ולא מיצה פשירה וזאת אתיא רק למ"ד דמיצוי חטאת העוף אינה מעפכת ולכן מפרש הגמרא פירוש הברייתא אליביה ולכן אמרו שם מאי קאמר ומשני להו שם פהנ"ל אבל המ"ד דמיצוי חטאת העוף מעפכ יגרס בברייתא רק היזה דמה בכל מקום פשירה ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש על (ואינו גורם היזה ולא מיצה פשירה) ואלביה לא נוכל לפרש הברייתא פפירוש הגמרא דאוקמא במיצה ולא בהיזה אלא צריך לגרס דוקא היזה דמה וכו' ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה וכו' וזהו פשוט פפי פירש רבינו וא"כ פיון שנרבינו פוסק פנותיה ולכן מביא הברייתא בפשוטה וכיזא בו מצוינו במעילה ח: אמר רב הונא אמר רב מיצוי חטאת העוף אינו מעפכ דתני רב הנה דמה ופירש"י במתניתין רב אדא בר אהבה אמר רב מיצוי חטאת העוף מעפכ ותני רב מיצה דמה ופירש"י במתניתין גפי חטאת העוף אלקא דמר גריס הכי במתניתין ומר גריס הכי במתניתין וה"נ דהא פאן בברייתא דמר יגרס הכי בברייתא ומר יגרס הכי וניחא פסקי רבינו ולא סתרי להסוגיא דשם.

שם פירק ח הל' י. כשמכבסין את מקום הדם מכבסין אותו במים ופה יפה עד שלא ישאר לא רושם וכל שבעת הסממנים שמעבירין על הפתם מעבירין על דם חטאת חוץ ממי רגלים שאין מכניסין מי רגלים למקדש עכ"ל והקשה הלח"מ הא בזבחים צ"ה פריה על מתניתין דתנו בגד שיצא חוץ לקלעים (שנתיז עליו דם חטאת) נכנס ומכבסו במקום קדוש ופריה והא בעו שבעת סממנים ומי רגלים אהד מהן והא אין מכניסין מי רגלים למקדש וכו' ואמרו במסקנא אלא דמיבלע להו ברוק תפל דאמר ריש לקיש רוק תפל צריך שיהא עם פל אהד ואהד וא"כ איך כתב רבינו במי רגלים אין מכניסין הא אמרינו דמכניסין אותו מןבלעים ברוק תפל ועיי"ש ובסופו נשאר בצ"ע ע"כ ונ"ל דלכאורה וקשה איך אמרינו דמיבלע להו ברוק תפל הא תנו בפ"י דמכשירין מ"ז תולדות למים (דמים הוא אהד מ"ז משקין המכשירין) מן הפה (והיינו רוק פן פירש במ"א שם) ומי רגלים ע"כ א"כ מי רגלים ורוק מין אהד הוא וא"כ הוא מין במינו ואינו חוצץ ולא הנה פסוי וא"כ אמאי מותר להבליע ברוק [דגדולה מזו פתב הרוקש שמוותר לאשת פהו מעוברת ליפנס לאהלהמת מטעם ס"ס ספק גפל וספק נקיבה והקשה המ"א הא טהרה בלועה ואמאי צריך לס"ס.

וביאורנו לעיל בשיטת הרוקח משום דהנה מין במינו ולא הנה בלועה אלמא דאפילו זכר ונקבה הנה מין אחד משום דהנה מין אדם וה"ל ל"ש ברוק פניו דהנה מין מים וא"כ תקשה פנ"ל] ונ"ל כי בסופה לז: פליגו רבה ורבא או מין במינו חוצץ או אינו חוצץ דלרבה חוצץ ולרבא אינו חוצץ ובז"ל כי הסוגיא דזבחים צה: אלא אליבא דמ"ד דמין במינו חוצץ ולכן מותר להבליע ברוק ולהכניסו בעזרה דהנה פיסוי פניו דחוצץ אבל אליבא דדינא דקי"ל מין במינו אינו חוצץ דהכי פסק הרמב"ם פ"ז מה' לולב ה' י"ב דמין במינו אינו חוצץ ולכן פסק הרמב"ם שאין מעבירין מי רגלים על דם חטאת לפי שאין מכניסין מי רגלים במקדש ולא מהני להבליעו ברוק לפי שמי רגלים ורוק הנה מין אחד פהנ"ל ומין במינו אינו חוצץ ולא הנה פיסוי ולכן אסור.

ולכאורא יקשה הא איתא בזבחים ע"ח דלי שהוא מלא רוקין והטבילו פאילו לא טבל ופירש"י שרוק עב הוא וחוצץ בפני המים וכו' משמע דרוק עם מים לאו מין במינו הוא מדחוצץ א"כ משמע שרוק על מי רגלים נמי חוצץ וא"כ הדרא קושיא לדוכתא אף ז"א דבמשניות פ"ו דמקנאות גרסינן פלי שהוא מלא משקין והטבילו ופי' הרע"ב פגון יין ושמן וכו' חוץ ממום וכן גרם הרמב"ם שם ולא גרסינן דלי שהוא מלא רוקין וכו' וכן הביא הרמב"ם פ"ג מה' מקנאות ה' י"ח פלי שהוא מלא משקין והטבילו פאלו לא טבל וכו' א"כ לפי גירסא זו ל"ק מפאן על הנ"ל ממילא י"ל דרוק עם מי רגלים הנה מין במינו וניחא הנ"ל.

שם פ"ק י"ד הל' ה'. מה בין גדרים לנדבות שהנזיר אם הפריש קרבנו ואבד או נגבב חייב באחריותו עד שיקריב כמו שגזר וכו' ע"כ וכתב המ"ל דקדק רבינו לומר עד שיקריב כמו שגזר לומר שאפילו הביאו ליד פהו כל שלא הקריבו כמו שגזר לא יצא י"ח נדרו ולא מיבעיא היכא דנפסל הקרבן דפשיטא דלא יצא ידי נדרו אלא אפילו שהקרבן פשר אפ"ה לא יצא ידי נדרו וכדתנן בזבחים פל הזבחים שגזר פחו שלא לשמן פשרים אלא שלא עלו לבדלים לשם חובה שדין זה אפילו בגזר קרבן ולא דנקא בקרבן חובה וכו' אף הקשה מתוס' חולין כ"ב: ד"ה והביא דבצי ר"ז האומר הרי עלי עולה מן התורים או מן בני היונה והביא תחילת הציהוב שפזזה ובזה מהו ספיקא הנה ונפק או"ד בריה הנה ולא נפק והקשו בתוס' וא"ת וכינן דממ"נ האחד פסול היאך יכול להקריבו וי"ל פגון דאם עבר פהו והקריב א"נ פניו שהביא ליד פהו יצא ידי נדרו מאחר דמ"מ האחד מהן ראוי להקריב ע"כ ועל תירוץ האחרון תמה המ"ל דמאחר שאין הפהו יכול להקריב משום ספק איך יתכן שיצא ידי נדרו והלא אף שהקריבו אלא ששחטו הפהו שלא לשמו לא יצא ידי נדרו כש"כ היכא דאין הפהו יכול להקריבו דפשיטא דנא יצא ידי נדרו וכעת דברי התוס' צריכין אצלי תלמוד עכ"ל ונ"ל דבר"ה ו'.

איתא אמר רבא משפחת לה דהנה נדבה בהרי עלי פגון דאמר הרי עלי עולה ע"מ שאינו חייב באחריותה (ומעשכב"ת לא הנה תוס' ד"ה על שם ו'.) אלמא דמשפחת דאמר הרי עלי בלא אחריות וכה"ג אם נאבד או נשחט שלא לשמה א"צ להביא אחרת ויצא ידי נדרו ובז"ל תירוץ אחרון של תוס' הנ"ל דכוננתם דנוקמא בעיא דר"ז באומר הרי עלי בלא אחריות ולכן אע"פ שלא יוכל להקריב יצא ודי נדרו א דמ"מ אם ישנו בעין צריף להביאו ליד פהו פניו דאמר הרי עלי וכן פסק רבינו פאן בה' ו'.

כרבא דכתב אם אמר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה אינו חייב באחריותה וא"כ משפחת פהנ"ל וניחא דברי התוס' ולא קשה עליהם קושית המ"ל. שם פ"ק ט"ו הל' ז.

האומר דמי פרה זו לעולה כל ל' יום ולאחר ל' יום לשלמים או שאמר דמיה לשלמים כל שלשים יום ולאחר שלשים יום לעולה דבריו קיימים ואם הקריב דמיה בתוך שלשים יום מביא בהן כמו שגזר ואם הקריבו לאחר שלשים יום מביא כמו שגזר עכ"ל והשיג הרמב"ד ונ"ל א"א ואם מכרה תוך שלשים יום פבר חלה קנושת עולה על דמיה פשיקריב אותה לאחר שלשים יום במאי פקעה מינייהו קנושת עולה שפבר חלה עליהם א"ו מחללין על בהמה או על מעות לצורך עולה ואח"כ מקריבין שלמים (פי' פדי שיקנים נדרו) ונ"ל שהפדיון פלדהו ואם ישעון עלינו טוען ויאמר קנושת דמים פקעה בכדי נשוב ונאמר בר פדא חולק על זה וס"ל דלא פקעה וספק איסורא לחומרא וכו' ור"פ דהוא בתרא מתרץ לברייתא אליבא דבר פדא הכי.

ועוד דקי"ל הקדיש זכר לדמיו הוא עצמו יקריב עולה אלמא פי אמר לדמי נמי קדוש קנושת הגוף עכ"ל ונ"ל אף נקדים תחלה הסוגיא דנדרים כט. שהקשה אבני מקנושה לא פקעה בכדי והתניא שור זה עולה כל ל' יום ולאחר ל' יום שלמים ואמאי קנושת הגוף ניגהו ופקע בכדי ומשני הבמ"ע דאמר לדמי ופירש הר"ן שם וכגון דהנה בעל מום דאילו תם אפילו אמר לדמי קדוש קנושת הגוף נהדר מקשה מסיפא ואח"כ מסיק אמר ר"פ אמר לך בר פדא הכי קאמר אם לא אמר מעכשיו שלמים לאחר ל' יום עולה ופירש הר"ן פי' סופא אתינן לתרוצי אבל רישא פדקיימא קיימא ולעולם דאמר לדמי ולא תיקשי לבר פדא דמוקי נה בפדיון אבל סיפא מתרצינן דה"ק ועיי"ש ע"כ ובז"נ שיטת הרמב"ם דהרמב"ם ילמוד כמו שפירש הר"ן דברישיא מיירי דאמר לדמי וכגון שהיה בעל מום ושיטת רבינו יהא דאימתי שייך קנושת עולה או שלמים אלא בדבר שהוא בעצמו יהא לקרבן ולכן חל עליו קנושת עולה או שלמים דהיינו אופן עבודת עולה או שלמים.

אבל בבעל מום שהוא רק לדמים פיון שהוא בעצם אינו ראוי לקרבן לא שייך שיחול קנושה של אופן עבודת קרבן זה או זה אלא שחל על הדמים קנושה שיקנו מהם קרבן למזבח אף דין עולה או שלמים שצריך לעשות הוא רק מדין נדר ולא מטעם שחל קנושה כזה על הדמים ונהו שכתב הרמב"ם ואם הקריב דמיה בתוך ל' מביא כמו שגזר ואם הקריב לאחר ל' מביא כמו שגזר פלו"מ שאין זה מטעם שחל קנושה כזה על הדמים אלא הוא מטעם נדר וילמוד רבינו פי זאת היא המסקנא דגמרא שר"פ מתרץ אליבא דבר פדא שברישא מיירי דאמר לדמי ובבעל מום וא"צ לאוקמא שפדא הוא כמו שפירש הר"ן אלא לפי המסקנא איך שייך בו קנושת עולה על הדמים רק שצריך להקריב עולה מטעם נדר וכהנ"ל וממילא אינו שייך פאן החקירה של קנושה פקעה בכדי או לא פיון דלא חל קנושת עולה על הדמים אפילו מכר הפרה בתוך ל' אלא רק הוא דין נדר אם מקריב בתוך ל' יקריב עולה ואם יקריב לאחר ל' יקריב שלמים מטעם נדר ולפז"נ השגת הרמב"ד על הרמב"ם דלא שייך פאן משום קנושה פקעה בכדי וניחא אפילו לבר פדא אבל סיפא מיירי בתם ובקנושת הגוף להכי מוקי אם לא אמר מעכשיו שלמים אז לאחר ל' יום עולה הוי אבל אי אמר מעכשיו שלמים לא יחול עולה לאחר ל' ועיין בר"ן שם ומה שהקשה הרמב"ד מהקדיש זכר לדמיו וכו' נמי ניחא פיון דמיירי בבעל מום ממילא לא שייך הוא עצמו יקרב עונה וכן כתב הלח"מ.

שם פרק ט"ז הל' ב. נדר עולה מן הכפשים או מן האילים ונהביא פלגס ה"ז ספק אם יצא ידי נדרו או לא יצא וכו' ע"כ והקשה הכ"מ הא זאת היא בעי דר"ז ברחוקין כג.

וקאמר אליבא דר"י לא תיבועי לך דאמר בריה הוה וכו' פי תיבועי לך אליבא דבר פדא דאמר מייתי ומתני וסלקא בתיקו ובמנחות צ"א אסיקנא לבר פדא בקשניא ויש לתמוה על רבינו שהי"ל ליפסוק שלא יצא ידי גדרו כר' יוחנן ולא כבר פדא דאסיקנא בקשניא ועי"ש והלח"מ הקשה דהא בפ"ב מה' אלו ה, ו, כתב המקריב את הפלגס מביא נסכו איל ואינו עולה לו מזבחו ולא הזכור שם דצריה לעשות תנאי כבר פדא אלמא דלא פסק פנותיה א"כ רבינו סותר את עצמו והניח בצ"ע ונ"ל דשם בחולין כג.

בעי ר"ז האומר הרי עלי עולת בהמה מן האיל או מן הכבש והביא פלגס מהו אליבא דר"י לא תיבועי לך דאמר בריה הוי דתנו הקריבו מביא עליו נסכו איל ואין עולה לו מזבחו ואמר ר' יוחנן או לאיל לרבות את הפלגס ופירש"י ומדאיצטריה קרא לרבוני ש"מ קסבר ר' יוחנן דת"ק דאמר אין עולה לו מזבחו משום דברייה הוא ולעגנן נסכים רחמנא רבייה דאי ספיקא הוא לא מרבייה קרא דכינן דשמא איל הוא פשיטא דבעי אתווי נסכו איל ואתנווי דאי איל הוא ליהגוי דידיה ואי פכש הוא? הא היתר נדבה וכו' וכונת רש"י הוא דאי ספק הוא לא צריה קרא וכו' אף לכאנרא יקשה נימא לעולם ספק הוא ומ"מ צריה קרא דמביא נסכו איל מטעם ודאי ולא בעי אתנווי ומאין מוכח דר' יוחנן סבר דברייה הוי לכן נ"ל דשיטת רבינו הוא פן דבאמת שני ענינים נפרדים הם ואין תלוי זה בזה דיוכל היות דפלגס הוא ספק ומ"מ הוא מביא את נסכו איל מטעם ודאי ולא צריה לאתנווי משום דאיכא קרא או לאיל לרבות את הפלגס ולכן בר פדא הנה יכול לסבור אף דפלגס ספק הוא מ"מ מביא את הנסכים מטעם ודאי ולא צריה לאתנווי משום דאיכא קרא ור"י הנה יכול לסבור אף דמביא את הנסכים מטעם ודאי משום דאיכא קרא מ"מ ספק הוא ולא ברייה אלא כף הנה מקונבל להם דר"י סובר דפלגס הוא הוה בריה ומרבי מקרא דצריה להביא נסכו איל ובר פדא סובר דפלגס הוא ספק ועוד סובר דמביא מטעם ספק הנסכים ומתנה וכו' ולא יליף מקרא שמביא מטעם ודאי ונמצא דבר פדא חולק על ר' יוחנן בתרתי חדא דלאו בריה הוא פלגס ועוד דמביא הנסכים מטעם ספק ומתנה ולא יליף מקרא דאו לאיל ובז"נ דעל הדין אם צריה להביא את הנסכים מטעם ספק ולא אתנווי פוסק דלא כבר פדא משום דאיתותיב במנחות צ"א, דאו לאיל לבר פדא מותר הוא ולכן פוסק בפ"ב מ"ה מעה"ק דהמקריב את הפלגס מביא נסכו איל ולא צריה לאתנווי דמביא מטעם ודאי משום דאיכא קרא ע"ז פהג"ל אף בהדין השני לעגנן אם פלגס הוא ספק או בריה הוי זה פסק כבר פדא דספק הוא פיון דר"ז סובר פנותיה משום דמיבועיא ליה אליבא דבר פדא מסתמא מא סובר פנותיה ולכן פוסק רבינו פנותיה וניחא שיטת רבינו דלא סתרי פסקי רבינו אהדדי וכהג"ל.

שם פ"ק י"ח הל' יא. שני שעירי יום כפורים ששחטם בחוץ.

אם עד שלא התודה עליהם חייב פרת על שניהן הואיל וראויין לבוא לפני השם לוידי ואם אחר שהתודה פטור על המשמלח שהרי אינו ראוי לבוא לפני השם ע"כ והשיג הראב"ד וז"ל א"א אגני שונה בבבביתא עד שלא הגריל עליהם חייב על שניהם ופירש רב חסדא הואיל וראויים לשעיר הנבעשה בחוץ (פירש"י לחטאת המוסף של יו"כ) משהגריל עליהם חייב על של שם ופטור על של עזאזל אלמא אפילו קודם שהתודה פיון שהגריל ועלה עליו הגורל לעזאזל פטור עליו בחוץ אע"פ שעתיד להתודות עליו שאין ראוי לבא לפתח אהל מועד ויהא מיוחד לשם אלא שיהא ראוי לזריקה ולהקטר שה' וחי ראשי שמעמא דזבחים הטעוהו שלא ירד לפירושה וכו' עכ"ל ונ"ל אף בתחילה נקדים הסוגיא דזבחים קיב.

איתא במשנה. וכן שעיר המשלח שהקריב בחוץ פטור שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו כל שאין ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו וכו' ושם קיג: אמרינו ורמינהו או קרפן שומע אני אפילו קדשי בְּדָק הבית שנקראו קרפן וכו' ת"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו מי שראוי לבוא באהל מועד יצאו קדשי בְּדָק הבית וכו' אוציא את אלו שאינן ראויין ולא אוציא את שעיר המשלח שהוא ראוי לבוא אל פתח וכו' ת"ל לה' להוציא שעיר המשלח שאינו מיוחד לה' [נקושת הגמרא לפי פירש"י כי המשנה מיעט מאל פתח וכו' והברייתא ממעט מלה'] ומשני ל"ק פאן קודם הגבלה פאן לאחר הגבלה ופירש"י קודם הגבלה הנה ראוי וכו' ואי לאו דממעטין מלה' הו"א ליחייב אחר הגבלה לא ראוי לבא וממעט מאל פתח ופריה לאחר הגבלה נמי האיקא וידיי אלא א"ר מני לא קשיא פאן אחר וידיי ולפירש"י הנה הפירוש קודם וידיי מיעט מלה' ואחר וידיי ממעט מאל פתח אהל מועד וכו' ע"כ וא"כ לפי"ז יקשה גם מסוגיא דזבחים להרמב"ם דמהסוגיא הנ"ל לפי פירש"י משמע דאפילו קודם וידיי פטור מלה' ורבינו פתב אם עד שלא התנדב וכו' חייב פרת על שניהן הואיל וראויין לבא וכו' לוידיי ועוד דתוס' ישנים ביומא סד.

ד"ה יצאו הקשו וא"ת ל"ל למעט שעיר המשלח אחר וידיי מדאינו ראוי לבא אל פתח וכו' תיפוק ליה דממעט שפיר מלה' ועיי"ש לכן נ"ל שרבינו ילמוד הסוגיא דזבחים פן [דלפירש"י לא פליגו המשנה והברייתא בדינא אלא בהלימוד] דקושת הגמרא הנה דמשנה נשמע ששעיר המשלח אינו ראוי לבא לאהל מועד ומברייתא משמע שראוי לבא לאהל וכו' שאינו ממעט רק מלה' שאינו מיוחד לה' (והמשנה אונה סוכרת דרשא דלה) ומסקינן פאן קודם וידיי הנה ראוי לבא לאהל מועד ולכן חייב אם שחטו בחוץ דדרשא לה' אינה סוכרת המשנה ולכן מה דתנן במתניתין דפטור מייירי לאחר וידיי שאינו ראוי לבא לפתח אהל וכו' אבל קודם וידיי מחייבת המשנה והברייתא פותרת אפילו קודם וידיי מדרשא דלה' דיהא מיוחד לה' ולכן לפי"ז פליגי המשנה והברייתא בדינא אי קודם וידיי חייב או לא ובזה מיושב קושת תוס' יומא סד.

אמאי צריה למעט שעור המשלח אחר וידיי מאל פתח וכו' תיפוק ליה מלה' דז"א פיון דהמשנה אינה סוכרת דרשא דלה' שיהא מיוחד וכו' ולכן צריכה למעט מאל פתח אהל וכו' ובז"נ שיטת הרמב"ם דהוא פוסק כהמשנה ולא כהברייתא ולכן מחלק בין קודם וידיי לאחר וידיי דקודם וידיי חייב וכו' אף יקשה על רבינו מברייתא דיומא סב: שהשיג הראב"ד דמשם משמע דאחר שהגריל פטור אפילו קודם וידיי על של עזאזל ונ"ל דאיתא ביומא מ: פלוגתא דר"י ור"ש בשעיר המשלח עד מתי זקוק לעמוד חי עד שעת מתן דמו של חבירו דברי ר"י ור"ש אומר עד שעת וידיי דברים במאי קא מפלגי דתנא לכפר בכפרת דמים הכתוב מדבר וכו' ר"ש אומר לכפר עליו בכפרת דברים הכתוב מדבר ופליגי אי וידיי מעפכת או לא (פן פירש"י שם) ובאינה סבא פליגי ר"י ור"ש וי"ל דפליגי בזה דמ"ד דוידיי מעפכת סובר דוידיי הנה בגדר עבודה ומ"ד דאינה מעפכ סובר דלא הנה בגדר עבודה אלא בגדר מצנה שהיא רק לכתחילה ומסתבר דאי הנה וידיי בגדר עבודה שייך שקודם וידיי הנה ראוי לפתח אהל מועד לוידיי ומש"ה חייב פשוט בחוץ אבל אי וידיי הנה רק בגדר מצנה ולא בגדר עבודה אז לא נקרא דראוי לאהל מועד וכו' קודם וידיי ומש"ה פשוט בחוץ פטור אף קודם וידיי ולפז"נ דמשמע דרבינו פוסק בה' עיוה"כ פ"ב ה.

ו.

כר"ש דכתב זה שנאמר בתורה וכפר בעדו וכו' מפי השמועה למדו שנה וידיי דברים וכו' שהוא מתנדב ביום זה שלשה וידייים והוידיי השלישי וכו' על שעיר המשלח וכו' ע"כ וזהו הלשון

דְּבַר־יִתְאָדָּה דְּיוֹמָא לֹו: וְכִפְרָא בְּכַפְרַת דְּבָרִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר וְכוּ' מַה כְּפָרָה בְּשַׁעִיר דְּבָרִים אַף כְּפָרָה הָאֲמוּרָה בְּפֶר דְּבָרִים וְכוּ' וְזֵהוּ כַר"ש דְּהַתּוֹס' יִשְׁנִים שָׁם מ: ד"ה לְכַפֵּר כְּתוּבוּ דְּהֵיִיא בְּרִיִּיתָא לֹו: דִּילְפָא וְיָדוּי בְּפֶר מְשַׁעוֹר הַמְּשַׁתְּלַח מַה לְהֵלֵן כְּפָרַת דְּבָרִים וְכוּ' הָא דְלֵא כַר' יְהוּדָה (אֶלְא כַר"ש) וְכוּ' וְכִינּוּן דְּהַרְמַב"ם פֶּסֶק בְּבַר־יִתְאָדָּה הַנָּ"ל אֶלְמָא דְּפֶסֶק כַר"ש דְּוִיָּדוּי מְעַפְכָּת וּלְפִז"נ שִׁיטַת רַבִּינוּ פִּינּוּ דְּפֶסֶק כַר"ש דְּוִיָּדוּי מְעַפְכָּת וְלִכּוּן הֵנּוּ הַוִּיָּדוּי בְּגֻדָּר עֲבוּדָה וְלִכּוּן הֵנּוּ רָאוּי לְפִתַח אֲהֵל מוֹעֵד קוֹדֵם וְיָדוּי וְלִכּוּן פֶּסֶק דְּעַד שְׁלֵא הַתְּנֻדָּה חֲזִיב כְּשִׁשְׁחַט בַּחוּץ אֶת הַשְּׁעִיר הַמְּשַׁתְּלַח דְּהוּא רָאוּי לְפִתַח אֲהֵל מוֹעֵד וְכַהֲנָ"ל וּמַה שֶּׁהַשִּׁיג הַרְאָב"ד מִבְּרִיִּיתָא דְּיוֹמָא סב: נְמִי נִיחָא דִּי"ל דְּהַבְּרִיִּיתָא דְּיוֹמָא וְסוּגְיָא דְּזִבְחִים קִיג: פְּלִיגִי בְּזֵה אִי וְיָדוּי מְעַפְכָּת אוּ לֵא דְּהַבְּרִיִּיתָא דְּיוֹמָא סוּבְרַת כַר"י דְּוִיָּדוּי אִינְהָ מְעַפְכָּת וְלִכּוּן מְשַׁהֲגֵרִיל פֶּטוֹר אֶפְיִלוּ קוֹדֵם וְיָדוּי פִּינּוּ דְּאִינְהָ מְעַפְכָּת לֵא הֵנּוּ בְּגֻדָּר עֲבוּדָה וְלֵא נִקְרָא שְׂרָאוּי לְפִתַח וְכוּ' וְהַסְּגִיָּא דְּזִבְחִים סוּבְרַת כַר"ש דְּוִיָּדוּי מְעַפְכָּת וְהֵנּוּ בְּגֻדָּר עֲבוּדָה וְלִכּוּן קוֹדֵם וְיָדוּי חֲזִיב אִם שְׁחַט בַּחוּץ אֶת הַשְּׁעִיר הַמְּשַׁתְּלַח וְרַבִּינוּ פִּוֹסֶק פֶּסֶק־סוּגְיָא דְּזִבְחִים וְכַר"ש וְלִכּוּן כְּתוּב אִם עַד שְׁלֵא הַתְּנֻדָּה חֲזִיב כְּרַת אִם שְׁחַט בַּחוּץ וְנִיחָא.

שָׁם פִּי"ח הֵל' יד. גִּבַּב וְהַקְדִּישׁ וְאַח"כ שְׁחַט בַּחוּץ חֲזִיב, וּמֵאִימְתִי הַעֲמִידוּהָ בְּרִשׁוּתוֹ כְּדִי לְחֲזִיבוּ עָלֶיהָ כְּרַת מְשַׁעָה שְׁהַקְדִּישָׁה, וְהוּא שְׁשַׁחֲטָה אַחַר יָאוּשׁ אֶבֶל לְפָנֵי יָאוּשׁ אִינְהָ קְדוּשָׁה ע"כ וְהַקְשָׁה הַכ"מ אֲמַאי כְּתוּב רַבִּינוּ וּמֵאִימְתִי הַעֲמִידוּהָ בְּרִשׁוּתוֹ כְּדִי לְחֲזִיבוּ כְּרַת הָא בְּגֻמְרָא (גִּיטִין נ"ה): אֲמַרִּינוּ לְמַאי נ"מ לְגִיזוּת וְלְדוּת אִי אִוְקַמ' מְשַׁעָת גְּנִיבָה אוּ מְשַׁעָה שְׁהַקְדִּישָׁה.

אֶבֶל כָּאֵן לֵא אִיִּירִי בְּזֵה אֶלְא לְעַנְנֵן כְּרַת וְלְעַנְנֵן כְּרַת אִין נ"מ בְּזֵה אִימְתִי הַעֲמִידוּהָ בְּרִשׁוּתוֹ אִי מְשַׁעָת גְּנִיבָה אִי מְשַׁעָת הַקְדִּישָׁה וְאַמַאי כְּתוּב וּמֵאִימְתִי וְכוּ' וְצ"ע וְעוֹד הַקְשָׁה הַלַּח"מ הָא לֵא אֲמַרוּ כֵּן בְּגֻמְרָא (גִּיטִין נ"ה): אֶלְא לְתַרְצֵן לְעוֹלָא דְּאָמַר יָאוּשׁ כְּדִי לֵא קְנִי דְּהַקְשׁוּ לֹו מִבְּרִיִּיתָא דְּגִבַּב וְהַקְדִּישׁ וְשְׁחַט בַּחוּץ דְּחֲזִיב כְּרַת וְאוֹקְמָא לְעוֹלָא דְּחֲזִיב כְּרַת מְדַבְּרִיהֶם אֶבֶל לַר"י דְּסוּבְרַת דְּיָאוּשׁ כְּדִי קְנִי יְהֵא כְּרַת מִן הַתּוֹרָה וְרַבִּינוּ ז"ל דְּפֶסֶק בַּפ"ה מְהַלְכוֹת אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ כַר"י דְּאָמַר יָאוּשׁ כְּדִי קְנִי אִיף כְּתוּב כָּאֵן דְּהֵנּוּ כְּרַת מְדַבְּרִיהֶם הָא הֵנּוּ כְּרַת מִן הַתּוֹרָה וְהַנִּיחַ בַּצ"ע וְהֵיא פְּלִיאָה וְנ"ל דְּלְכָאוּרָא צְרִיף לְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹן רַבִּינוּ דְּכַתְּבַת וְהוּא שְׁשַׁחֲטָה אַחַר יָאוּשׁ וְכוּ' תִּפְּוֹק לִיהָ דְּהַקְדִּישׁ אַחַר יָאוּשׁ אֶלְא מוֹכַח שְׁהַקְדִּישׁ קוֹדֵם יָאוּשׁ לְכֵן כְּתוּב שְׁצָרִיף שְׁשַׁחֲטִיטָה יְהֵא אַחַר יָאוּשׁ וּבִז"נ דְּשִׁיטַת רַבִּינוּ הֵיא כֵּן דְּבַגִּיטִין נ"ה: מְתִיב רַבָּא לְעוֹלָא מִהַבְּרִיִּיתָא הַנָּ"ל וּמְתַרְצֵן רַב שְׁיִזְבִּי כְּרַת מְדַבְּרִיהֶם וְרַבָּא קִיבֵל לְהֵא תִירוּצָא, אֶלְמָא דְּאִיכָא גְּדַר אַף דְּיָאוּשׁ לֵא קְנִי מ"מ חֲזִיב כְּרַת מְשַׁעָם דְּאוֹקְמִיהָ רַבָּנּוּ בְּרִשׁוּתֶיהָ וְכוּ' וְלִכּוּן לֹוּמַד רַבִּינוּ אַף דְּהַלְכָה כַר"י דְּיָאוּשׁ קְנִי מ"מ מְשַׁפַּחַת הַדִּין שְׁל אוֹקְמָא רַבָּנּוּ וְכוּ' לְחֲזִיב כְּרַת כְּגוֹן דְּהַקְדִּישׁ לְפָנֵי יָאוּשׁ וְאַח"כ נְתִיאֵשׁ פִּינּוּ דְּלְעוֹלָא נְמִי יָאוּשׁ לֵא קְנִי וּמ"מ אוֹקְמָא רַבָּנּוּ וְכוּ' וְלִכּוּן אֶפְיִלוּ הַקְדִּישׁ קוֹדֵם יָאוּשׁ נְמִי אוֹקְמָא רַבָּנּוּ וְכוּ' פִּינּוּ שְׁהִיָּה יָאוּשׁ אַח"כ וְשַׁחֲטָה אַחַר יָאוּשׁ וְלִכּוּן מְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹנוֹ גִּבַּב וְהַקְדִּישׁ וְכוּ' וְהוּא שְׁשַׁחֲטָה אַחַר יָאוּשׁ וְכוּ' מְשַׁמַּע אֶבֶל הַקְדִּישׁ לְפָנֵי יָאוּשׁ וְלִכּוּן כְּתוּב וּמֵאִימְתִי הַעֲמִידוּהָ בְּרִשׁוּתוֹ כְּדִי לְחֲזִיבוּ עָלֶיהָ כְּרַת מְשַׁעָה שְׁהַקְדִּישָׁה וְכוּ' פְּלוּמַר וְלֵא מְהִי אִם הַעֲמִידוּהָ בְּרִשׁוּתוֹ אַחַר יָאוּשׁ בְּעַת שְׁשַׁחֲטָה דְּז"א פִּינּוּ שְׁפַעַת שְׁהַקְדִּישׁ הֵנּוּ קוֹדֵם יָאוּשׁ וְלֵא מְהִי הַקְדִּישׁ וְאַח"כ אִינוּ מְקַדִּישׁ וְאַפְיִלוּ אִם מְקַדִּישׁ שְׁיַחֲוִיל לְאַחַר יָאוּשׁ מ"מ הֵנּוּ דְּשַׁלְבַל"ע וְאִינוּ חָל וְלֵא נוֹכַח לְחֲזִיבוּ כְּרַת וְלִכּוּן כְּתוּב שְׁהַעֲמִידוּהָ בְּרִשׁוּתוֹ מְשַׁעָה שְׁהַקְדִּישָׁה וְחָל הַהַקְדִּישׁ וְחֲזִיב כְּרַת וְאַשְׁמַעִינוּ רַבִּינוּ אַף שְׁהַקְדִּישׁ קוֹדֵם יָאוּשׁ מ"מ אוֹקְמָא וְכוּ' מְשַׁעָה שְׁהַקְדִּישָׁה וְדוּקָא אִם שְׁחַטָה אַחַר יָאוּשׁ דְּזֵה נִרְאָה מְגֻמְרָא דְּדוּקָא אִם אִיכָא יָאוּשׁ אוֹקְמִיהָ רַבָּנּוּ וְכוּ' דְּאֶפְיִלוּ לְעוֹלָא דְּיָאוּשׁ לֵא קְנִי מ"מ דוּקָא אִם אִיכָא יָאוּשׁ אִז אוֹקְמָא רַבָּנּוּ

ברשותו אבל בלא יאוש לא, פן משמע מגמרא שם וניחא שיטת רבינו ויסולק קושית הכ"מ והלח"מ.

שם פרק י"ח הל' יז. השוחט בחוץ בלילה חייב הואיל והשחיטה בלילה פשרה בחוץ, וכן אם העלה בלינה מזה ששחט בחוץ בלילה חייב על העלאה, אבל אם שחט בפנים בלילה והעלה בחוץ פטור לפי שלא העלה אלא דבר פסול שאין לה שחיטה בלילה במקדש וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד וז"ל א"א בחיי ראשי אין צורת ההלכה פפירושו ולא פטעמו שהשוחט בלילה בחוץ והעלה בחוץ ביום חייב שהרי פשוט בחוץ ביום והעלה בחוץ הלא כבר נפסל בשחיטה ואע"פ שפירש בשיטתו ואע"כ חייב על העלאה מה לי חד פסולא בחוץ מה לי תרי פסולי חוץ אבל אם שחט בפנים בלילה והעלה ביום בחוץ פטור אף בהעלאה מפני שפירש נפסל משום לילה שהוא פסול אחר שלא מפסולי חוץ אבל אם שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ בלילה לד"ה פטור עכ"ל ונ"ל דשיטת רבינו הוא פן דלכן השוחט בחוץ בלילה חייב הואיל והשחיטה פשרה בלילה בחוץ משום דאם היה פסול לילה בחוץ דהיינו פסול בחולין, (פן פירש הלח"מ) אז לא היה נקרא שחיטה משום בשלמא אפסול בחוץ אמרינו בהכי חייבה רחמנא אבל פסול לילה הוא פסול צדדי דאין לה שיכות לשחיטת חוץ לא שיהי' בזה דבהכי חייבה רחמנא ולכן אלו היה פסול בלילה לא חייבה משום שחיטת חוץ וכן אם העלה בלילה ממה ששחט בחוץ בלילה נמי חייב מהאי טעמא דאלו היה פסול שחיטת לילה היה פטור על העלאה משום דלא העלה אלא דבר פסול שפסול לא מחמת שחיטת חוץ אלא פסול צדדי, והראב"ד סובר פנון שהוא נפסל בשחיטת חוץ דשחט בלילה בחוץ ויסבור דלכל הפסולין שנתנה בעת שחיטת חוץ נמי אמרינו בהכי חייבה רחמנא ולכן כתב מה לי חד פסולא בחוץ וכו' ולא הנה פסול צדדי פינו דנעשה הפסול בעת שחיטתו בחוץ אף במה דפליגי הראב"ד והרמב"ם דאם שחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ בלילה דהרמב"ם כתב דחייב על העלאה ולהראב"ד פטור צרי' להבין במאי פליגי.

ועוד להראב"ד אמאי פוטר הא לדידיה היא פסול לינה מפסולי חוץ א"כ אינו חיסרון מה ששחט בלילה מה לי חד פסולא וכו' וא"כ אמאי פטור על העלאה בחוץ בלילה ונ"ל לבאר פן דהא דהעלאה בחוץ חייב הוא מפני שהיה עבודה בבמה בשעת היתר הבמות.

וחייב מפני שעשה עבודת חוץ בקרבן וגדר זה הוא מוכח מן זבחים קח. דאיתא שם ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח שם קח: אמר רב הונא מ"ט דר' יוסי דכתיב ויבן נח מזבח וכו' ופירש"י אלמא אפילו במת יחיד שהיא בחוץ אינה העלאה בלא מזבח ע"כ אלמא דהאיסור הוא משום שעושה עבודת במה בקרבן ובז"נ דאיתא בזבחים ק"כ.

איתמר שחיטת לילה בבמת יחיד רב אמר פשרה ושמואל אמר פסולה (פן היא גירסת רש"י) וקמפליגי בדר"א דר"א רמי קראי פתוב בגדתם גלו אלי היום אכן גדולה וכתוב ויאמר שאול הגישו אלי איש שורו וכו' ושחטתם בזה ואכלתם וכו' ויגשו כל העם איש שורו בידו הלילה וישחטו שם (וקשו קראי דכאן משמע דוקא ביום וכאן משמע דגם בנינה ש"ד) מר משני פאן בחולין פאן בקדשים ומר משני פאן בקדשי במה גדולה אז דוקא ביום וכאן בקדשי במה קטנה פירש"י קרבו בלילה ומשמע מלשונו שכתב קרבו שלא דוקא השחיטה הנה בלילה אלא שאר עבודות ג"כ פשר בלילה בבמה קטנה וכן מפרש המלבי"ם שם ושחטתם בזה פלומר קרוב למזבח שיזרקו הדם תיכף פי האיסור הנה מה שאוכלין קודם זריקת דם אלמא ששאר עבודות הנה בלילה ובז"נ דהרמב"ם ג"כ פירש שבבמת יחיד הנה עבודה פשרה בלילה דהלכתא פרב באיסורא ורב

אמר פשרה עבודת לילה בבמה ולכן חייב בהעלאה בחוץ בלילה מפני שעשה עבודת במה בקרבן והראב"ד ילמוד דדוקא שחיטה הותר בלילה בבמת יחיד כדמשמע הלשון שחיטת לילה בבמת יחיד רב אמר פשרה אבל העלאה בלילה גם בבמת יחיד פסולה ולכן סובר הראב"ד שאינו חייב בהעלאה בחוץ בלילה מפני שלא עשה עבודת במה בקרבן ולפי"ז צ"ל לשיטת הראב"ד אפילו שחט בחוץ ביום והעלה בלילה נמי פטור משום דשיטתו היא דהעלאה לימא בלילה בבמה דהשחיטה בלילה סובר הנה כמו ביום דהא פתב דמה לי חד פסולה ומה לי תרי וכו' ומה שהזכיר שחט בלילה וכו' מפני שהרמב"ם מחייב אפילו כה"ג והוא מחולק עליו ופוסט לכן נקט אותו הלשון ואף לכאורא קשה פינו דהלכה פרב דשחיטה בלילה פשרה בבמה א"כ אמאי צריך הלח"מ לפרש דשחיטה בלילה פשרה בחולין ולכן חייב בלילה אם שחט בחוץ והראב"ד ג"כ למה פתב מה לי חד פסולא מה לי תרי פסולי וכוננתו אפילו הוא פסולה בלילה תיפוק ליה דשחיטת לילה פשרה בבמה דהלכה פרב ממילא חייב דעביד עבודת במה בקרבן כמו בהעלאה אף ז"א דשחיטת חוץ הוא לא מטעם שעשה עבודת במה בקרבן חוץ דשחיטה לאו עבודה היא ועוד דשם בזבחים קח.

איתא במשנה השוחט להדיוט חייב והמעלה להדיוט פטור וכן הוא בהרמב"ם שם ה' ט"ז ואחז ששחט בחוץ אע"פ שלא נתכונן לשחוט קדשים לה' ה"ז חייב וכו'. ושם פי"ט ה' א' לענין העלאה פתב ואינו חייב עד שיעלה לשם וכו' אלמא דהעלאה בחוץ הוא בגדר דעבוד עבודת במה בקרבן ולכן צריך שיכונן דוקא שיעלה לשם, אבל שחיטה הוא נא בגדר שעשה עבודת במה בקרבן פינו דאפילו בשוחט להדיוט נמי חייב אלא דאסרה שחיטת חוץ מפני שמחסר בזה שחיטת פנים בהקרבו לכן פתב הלח"מ הטעם דשחיטת לילה פשרה היינו בחולין וכן הראב"ד פתב מה לי חד פסולא וכו' וכוננתו אפילו הנה פסול שחיטה בלילה ואינו עולה לחשבון מה שפשר בבמה שחיטה בלילה וכהנ"ל דשחיטת חוץ אינו מטעם עבודת חוץ.

הלכות תמידין ומוספין פָּרַק ז' הל' ה. אין מביאין מנחה זו אלא מארץ ישראל שנגמר והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הפהו וכו' והקשה הלח"מ וכן רעק"א במערכה בר"ה דבמנחות פג: איתא במשנה עומר ושתי הלחם אין באין אלא מן הארץ ואמרין שם פד.

כמאן דלא פהאי תנא דתניא ר"ו בר' יהודה אומר לעומר בא מן חוץ לארץ וכו' דקסבר חדש בחו"ל ד"א וכינון ד"א הוא אקריבי נמי מקריבין מחו"ל וכינון דבה' מא"ס פ"י ה' ב' פסק דחדש בחו"ל ד"א א"כ הנה צריך העומר ג"כ לבוא מחו"ל והוא פוסק פאן דאין בא אלא מארץ ישראל וכו' ונ"ל דצריך לחקור איהו הוא הגדר של היתר העומר לאיסור חדש אם הוא הגדר של הקרבת העומר כמו תרומה פלומר דהיינו שיש חלק גבוה בתבואה וזהו סיבת האיסור ומה שקומץ העומר ומקריב הוא בגדר הפרשה ונתנה לחלק גבוה ובה הותר האיסור חדש דאע"ג דעומר הוא מן השעורים ואיסור חדש בתמשת המינים הוא מ"מ ל"ק מזה דנהו דין התורה שצריך להביא מן השעורים ולעולם חלק גבוה יש בכל תמשת המינים (מנחות ע) או"ד דהקרבת העומר הוא בגדר מצוה דאי עביד המצוה אז התירה התורה את האיסור חדש ונ"מ יאה דאי הקרבת העומר הנה בגדר נתינה לגבוה וזהו סיבת האיסור חדש מה שעוד לא ניתנה חלק הגבוה לכן אי חדש בחו"ל ד"א ע"כ צ"ל כי גם בתבואת חו"ל איכא חלק גבוה וזהו סיבת האיסור ולכן אקריבי נמי מקריב מחו"ל אבל אי נימא שהוא רק בגדר מצוה נאי מקיים המצוה אז התירה התורה אז לא תליא זב"ז

חדש בחו"ל יוכל היות ד"א והמצנה של הקרבה הוא רק מתבואת א"י ונ"ל די"ל דבזה פליגי רב ורבא במנחות ד.

דאיתא שם אמר רב מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פסולה הואיל ובאת להתיר חדש ולא התירה פירש"י פסולה מהקטיר ושיריה אינו נאכלין ולכאורא יקשה מאי קאמר לכה פסולה הואיל ולא התורה מה טעם הוא זה הא אם יהיה פשרה תתיר גם את האיסור חדש דהא בהא תליא ונראה דסובר רב דהקרבת העומר הוא בגדר נתינת החלק של גבוה וכינון שקמצה שלא לשמה ממילא לא בירר החלק גבוה ולא יוכל ליתן לגבוה ממילא לא יוכל להתיר האיסור חדש אפילו היתה המנחה פשרה וכינון שלא תוכל להתיר בכל אופן לכו המנחה פסולה ורבא אמר שם מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פשרה ושיריה נאכלין שאין מחשבה מועלת אלא בדבר הראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר לא חזיא ופירש"י מנחת העומר אין ראוי אלא לעבודה זו בלבד וכו' ומשמע דמתיר גם איסור חדש ולכאורא צריף להבין פיון שקמצה שלא לשמה א"כ לא הפריש חלק גבוה א"כ אמאי מותר אלא מוכח דסובר דהקרבת העומר הוא בגדר מצנה אם עשה המצנה של הקרבת העומר אז התירה התורה האיסור חדש והרמב"ם פוסק בפ"ד מה' פסוה"מ ה' ג.

שמנחת העומר שקמצה שלא לשמה ה"ז כמו שנעשית לשמה וכו' ע"כ אלמא דפוסק פרבא שהקרבת העומר הוא בגדר מצנה ולא בגדר היתר שמפריש חלק הגבוה ולפז"נ די"ל דהסוגיא דמנחות פ"ד אלא אליבא דמ"ד דהקרבת העומר הוא נתינת חלק גבוה שנמצא בתבואה וזהו סיבת האיסור (כ"ז שלא ניתנה לגבוה) ולכן תליא זב"ז אי חדש בחו"ל ד"א דהיינו דאיכא חלק גבוה גם בתבואת חו"ל ולכן יוכל להביא גם מחו"ל העומר ולכן אמרינו שם וכינון ד"א אקרובי נמי מקריבין אבל רבינו פוסק פרבא דמנחת העומר שקמצה שלא לשמה פשרה וכו' נמצא דסובר דהקרבת העומר הוא בגדר מצנה דאם עשה המצנה וכו' ממולא התורה האיסור חדש ולא בגדר דנותן לגבוה חלק הגבוה שנמצא בתבואה לכן לא תליא זב"ז ולכן פוסק רבינו דאין עומר בא אלא מן א"י פהמשנה דמנחות פג: וגם פוסק דחדש בחו"ל ד"א כי לא תליא זב"ז נהי דחדש בחו"ל ד"א מ"מ מצנות הקרבת העומר הוא דוקא מן הארץ וניחא דלא סתרי פסקי הרמב"ם אהדדי והרע"א במערכה במס' ר"ה מתרץ זאת באופן אחר הוא הוכיח דאיסור חדש נוהג בשל נכרי דלא פהב"ח בהקדמ תוס' ר"ה יג.

ד"ה ול קציר נכרי ואע"ג דירוששה להם מאבותיהם פדאיתא בע"ז נג: דאמר רחמנא ואשריהם תשרפון באש מפדי ירוששה להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו מ"מ יש לו במה שזרע ע"כ ובטורי אבן מבאר דברי התוס' דנהנה כמו שנתפס דהקרבע של ישראל והנכרי זרע יש לו חלק פיון שזרע והא דאמרינו כאן ולא קצור נכרי מטעם דאין בריה והסוגיא דע"ז סוברת דיש בריה וכתב הרעק"א לפ"ז מאי הוכיחו שם בגמרא (ר"ה יג) מהא דאקריב עומר ודילמא ענייל שלישי ביד נכרי ולא קים לן אלא מסתמא קים לן בין שלישי לפחות משליש והקשה מאי ראוה הוא זו הא העומר מותר להקריב מטעם ס"ס ספק לא הביא שלישי ביד עפוי"ם ספק דילמא הו חלק דישאל הוא ואי דהוכחת הש"ס היאך העומר מתיר וע"ז לא מהני ס"ס דאתחזק איסורא הוא ז"א דהא לענין היתר חדש איכא ג' ספיקות שני ספיקות דהעומר מתיר וכו' וס' דילמא הו דאכלינו מיניה הוא חלק נכרי וענייל שלישי וג' ספיקות מהני גם באתחזק איסורא אנא מוכח מפאן דאיסור חדש נוהג גם בשל נכרי ולכן ליכא ג' ספיקות דאפילו בנכרי נמי אסור (ושפיר מוכיח

הגמרא דקים לן וכו') ואין עומר בא משל נכרי משום קצירך ולא קציר נכרי אלמא דלא תליא זב"ז אסור חדש להקרב העומר ולכן פוסק הרמב"ם דחדש נוהג בחו"ל ואין מביאין עומר אלא מא"י עכ"ל אף לשיטת רש"י גיטין מז: דאי אין בריה הנה כל חטה וחטה קציה של ישראל וקציה של נכרי א"כ לא יוכל להקריב העומר מטעם דילמא הן חלק דישאל הוא דז"א דהא בנדאי יש לנכרי חלק בה לשיטת רש"י ל"מ"ד א"ב ועוד יקשה לפרש הפוס' דר"ה פהטורי אבו דהנה שותפין ישראל ונכרי דז"א דמ"מ פיון דהקרקע הנה של ישראל (דירושא הוא להם וכו') א"כ הנה הנכרי לא עדיפא מיורד ברשות דנוטל כשאר אריסי העור תוס' ב"ב מב: ד"ה שבח רש"י ב"מ קא.

אבל שותף לא הנה בגוף הפירות כלומר שיהא הפירות פאלו גדל ברשותו דעפוי"ם דאטו אם יש לישראל אריס נכרי בשדהו האם לא יוכל להקריב העומר מתבואתו משום דא"ב וה"נ ל"ש פיון דגוף השדה דישאל הוא משום דירושא להם מאבותיהם והנכרי שזרע אינו אלא פאריס אף התוס' ה"ל נ"ל לפרש פן דלהכי הנה חסרון משום קצירך ולא קציר נכרי אף דירושא לישראל מאבותינו מ"מ פיון שאמר השם לאברהם ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמורי ממולא משמע שעד הזמן הנה שלל נכרי כלומר עד זמן שכובשים ממנו ישראל ולכן הנה חסרון מקציר נכרי אם גדל שלוש ביד נכרי ומה שאמרינו בע"ז מפדי ירושא להם מאבותיהם ואין אדם אוסר שאינו שלו היינו שיש לנו היום על לאחר פיבוש ולכן לא יכול הנכרי לאסור על לאח"כ משום דאינו שלו אבל עד הפיבוש הנה שלו גוף הקרקע של נכרי ולכן הנה קציר נכרי אם גדל שליש אצל עפוי"ם ומצינו כדומה לזה שהבעלות על החפץ יוכל להתחלק לזמנים וכדכתב הר"ן נדרים מ"ה: בחדר השותפין דר"א בן יעקב אומר זה נכנס לתוף שלו וזה נכנס לתוף שלו מטעם בריה שמתברר דבשעה שנה משתמש הוא שלו לגמרי וכו' על שעה זו דהבעלות מתחלקת לזמנים כמו נכסי לה ואחריה לפלוני ועיי"ש וה"נ ל"ש זהו נ"ל ביאור דברי התוס'.

שם הל' ו' מצותו להקצר בליל ששה עשר בין בחול בין בשבת ה' ז. וכל הלילה פשר לקצירת העומר ואם קצרוהו ביום עשר ע"כ והקשה הלח"מ הא משמע (במנחות ע"ב.

(דמאן דאית ליה דקצירת העומר דוחה שבת אית ליה דנקצר ביום פסול דאי ס"ד פשר אמאי דוחה שבת נקצרה מע"ש דהא כ"ע אית להו כר"ע דאמר כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינו דוחה שבת וכן פסק רבינו בפ"א מ"ה ק"פ וא"כ רבינו ז"ל אף פסק דברים סותרים שדוחה שבת ואם נקצר ביום פשר והניח בצ"ע ונ"ל דלכאורא יש לחקור הא דאמרינו קצירת העומר מצותה בלילה אי הדיובקצירה כלומר שמצות קצירה בלילה הוא דין בפ"ע או"ד דדין הוא בהקרב העומר כלומר שצריך לכתחילה להקריב ממה שנקצר בלינה ונראה דאמרינו שם מניין לנקצר ביום פשר ודוחה שבת [הקצירה בלילה] ועיין בתוס' שם ד"ה מניין ת"ל תקריב משמע שהוא דין בהקרה דהיינו להקריב לכתחילה ממה שנקצר בלילה אבל אם נקצר ביום פשר בדעבד שזוהו רק הידור מצוה במצות הקרב העומר ובז"נ דאיתא במנחות סג: פלוגתא דר' ישמעאל ורחמיה ר' ישמעאל אומר עומר הנה בא בשבת משלש סאין ובחול מחמש וחכ"א אחד שבת ואחד חול משלש הנה בא ואמרינו שם בגמרא לר' ישמעאל בחול מיתנין מחמש דהכי שביחא מילתא ופירש"י כף משנפח הדבר דהוי עשרון מוכחר טפי שאין ממציא מכל סאה אנא מעט אותו סלת דק הינצא ראשון ע"כ ובשבת משלש מוטב שירבה במלאכה אחת בהקדה וכו'.

ורבנו סברי משלש בין בחול בין בשבת ובמאי פליגו ר"ש ורבנו ונראה דר' ישמעאל סובר דהידור מצוה אינו דוחה שבת לכן אע"ג דבחול מתמש דהנה עשרון מן המנבחר טפי מ"מ בשבת סגי משלש ורבנו דאמרי דשנה בחול כמו בשבת סברי דהידור מצוה בקרבן ג"כ דוחה שבת וכן פירש"י שם ד"ה אבל דלרבנו עבדינו בשבת פבחול ואי הנה בעי טפי עבדינו אלא דס"ל דבחול נמי סגי בשלשה אלמא דסברי דהידור מצוה בקרבן נמי דוחה שבת ובז"נ דהסוגיא דמנחות עב.

אזלא לשיטת ר' ישמעאל (דאמרינו שם נמי וסבר לה כר' ישמעאל) ולכן לשיטת ר' ישמעאל דהידור מצוה בהקרבה אינו דוחה שבת לכן אמרינו שם ואי נקצר שלא פמצותו פשר אמאי דוחה שבת וכל מצוה שהיא רק לכתחילה אינו אלא כמו הידור מצוה כלומר פרט מהמצוה של הקרבה ולכן אמרינו ג"כ שם כל מצוה שאפשר לעשותה מע"ש אינו דוחה שבת כר"ע אבל אליבא דדינא שהרמב"ם פוסק פתכמים שם ה' י"א דאחד חול ואחד שבת משלש דאלמא דדין של לכתחילה כלומר פרט מהמצוה נמי דוחה שבת ולכן פסק שדוחה שבת ואם נקצר ביום פשר ומה דפסק שם כר"ע בהל' ק"פ כל שאפשר לעשותו מע"ש ל"ק דשם הוא לא בדין של הקרבה גופא אלא בהכנה להקרבה פגון הבאתו מחוץ לתחום לכן לא דחי שבת שאפשר לעשותו מע"ש אבל פאן הוא קצירת לילה הוא דין בהקרבה גופא דהיינו שיקריב מה שנקצר בלילה ולכן דוחה שבת אף שאפשר לעשותה מע"ש ומטעם הנ"ל.

הל' פסוה"מ פְּרָק א' ה' י"ח. שחט מיעוט סימנים בחוץ וגמרון בפנים וכו' פסולין שישנה לשחיטה מתחלתה ועד סוף ע"כ וכן פסק בפ"ד מה' שחיטה ה' י"ג.

ולכאורא קשה פי בפ"ו מה' טומאת אוכלין הל' י"ג. כתב השוחט ונתז דם על האוכלין ונתקנח הדם בין סימן לסימן ה"ז ספק או מכשיר לפיכך תולין עליו לא אוכלין ולא שורפין ע"כ ומקור הדין הוא בחולין ל"ו.

דאיתא שם פלוגתא רבי ור"ח בנתקנח הדם בין סימן לסימן רבי סבר הוכשר דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ור"ח אמר תולין דמספקא ליה אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף או לא ולכן לא אוכלין ולא שורפין לר"ח וא"כ יקשה דבה' פסוה"מ ובה' שחיטה פסק דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ובה' טומאת אוכלין פסק דספיקא הוא כר"ח וא"כ סתרי פסקי רבוננו אהדדי ונ"ל די"ל דשיטת רבינו הוא פן דאיתא בחולין כט: פלוגתא דר"י ור"ל בשחט מיעוט סימנים בחוץ וגמרון בפנים אי ישנה לשחיטה מתחלה וכו' ובנתקנח הדם בין סימן לסימן הוא פלוגתא דתנאי רבי ור"ח ובגמרא לא תלי זב"ז ולא פריף לימא כתנאי אמרו לשמעטא ולכן לומד רבינו דשני ענינים נפרדים הם דפלוגתא דר"י ור"ל דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף גבי שחט מיעוט סימנים בחוץ וכו' איפלגי בזה החקירה אי אפשר שחיטה דהיינו מה שמתיר הבהמה הוא רק הגמר שחיטה (ונבילה לא היה בהתחלה משום דדרף שחוטא הוא כף כמו שפירש הרשב"א ריש פ' א"ט) או"ד אם נגמר השחיטה הנה כל השחיטה אפילו ההתחלה הנה חלק מהכשר שחיטה כלומר מהמתיר את הבהמה וממילא אי שחט בחוץ מיעוט סימנים וגמרון בפנים פסולין שישנה לשחיטה מתחלה וכו' ובזה הפלוגתא דר"י ור"ל פסק רבינו דישנה לשחיטה מתחלה וכו' אף אפילו למ"ד דישנה לשחיטה מתחלה וכו' ל"א דהתחלת השחיטה פועל מיד בהיתר שחוטא כלומר דמתחיל חלות ההיתר עתה אלא שלא נגמר אלא בסוף שחיטה דזה אינו ענין לפלוגתא דר"י דיתלוקו רק פהנ"ל אף בחקירה זו אי מתחלת ההיתר מיד בהתחלת שחיטה וכו' זהו מחלוקת רבי ור"ח בנתקנח הדם בין סימן לסימן אי הכשר או לא דלרבי דהוכשראית ליה דהתחלת השחיטה מתחיל לפעול ההיתר

ולכן הנה להדגם של התחלת שחיטה דין דם שחיטה ומכשיר מיד ולר"ח מספקא ליה בזה אי מתחיל מיד חלות של היתר שחיטה אלא שלא נגמר וכו' ולכן סבר לא אוכלין ולא שורפין אבל אי לא נתקנח הדם וכו' לכו"ע מכשיר פנין שנגמר השחיטה הנה לכו"ע כל מעשה השחיטה מעשה המתיר דהיינו שפועל ההיתר עתה בעת שנגמר גם התחלת השחיטה ונמצא דכל הדם הוא דם שחיטה אבל אי נתקנח הדם בין סימן לסימן לא יוכל להיות עתה למיפרע דם שחיטה לר"ח פנין שדם של שחיטה ליתא עתה כמו שמצינו בחולין (ט:): לרב הונא דאמר למיפרע הוא קדוש גבי בכור היכא דיצא שלישי ומכרו לעכו"ם וחזר ויצא שלישי אחר וכינון דנפק ליה רוביה איגלאי מילתא למיפרע דמעיקרא הנה קדוש ומאי דזבין (לעכו"ם) לא פלוס זבין ומ"מ קודם שייצא רובו מותר לחתוף אבר אבר ומשליף לכלבים ואמאי הא אח"כ קדוש למיפרע אלא מוכח דאימתי שייף שייחול הקדושה למיפרע אם איתא לקמן רק שמכר לנכרי אבל היכא דהשליף לפלבים שלייתא עתה כה"ג ל"א שייחול עתה למיפרע הקדושה ויהא אסור להשליף שפא יצא רובו אח"כ וה"נ ל"ש וניחא פסקו הרמב"ם ולא סתרי אהדדי דלענין שחיטה בחוץ וכו' פוסק דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ולענין הכשר דנתקנח פוסק כר"ח דמספקא ליה דענינים נפרדים הם פהנ"ל אף בה' שחיטה פ"ד ה.

יג.

הנ"ל שכתב רבינו התחיל העכו"ם לשחוט מיעוט סימנין וגמר ישראל וכו' פסולה ישנה לשחיטתו מתחלה ועד סוף אבל אם שחט העכו"ם דבר שאינו עושה אותו נבנה כגון ששחט חצי הגרגרת בלבד וגמר ישראל ה"ז כשרה ע"כ והקשה הלח"מ פנין דאם שחט העכו"ם דבר שאינו עושה נבילה כשרה א"כ ע"כ דמה שכתב רבינו שהשחיטה פסולה מיירי דשחט העכו"ם דבר שעושה טרפה כגון מקצת הנשט א"כ אמאי תלוי הדבר מפני שישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אפילו למ"ד אינו לשחיטה אלא לבסוף נמי פסולה אם שחט העכו"ם מקצת הנשט וגמר ישראל ותירץ הלח"מ דאי אמרינו אינה לשחיטה אלא לבסוף יתא הדין אם שחט עכו"ם חצי הנשט והשלימו הישראל הנה כאלו שחט הישראל הכל אבל אם שחט העכו"ם כל הקנה והישראל השלים הנשט כה"ג לא שייף לאמור כשהשלים הישראל הנשט יתא כאלו שחט גם הקנה דאין סימן אחד משלים לסימן האחר דכל סימן הוא בפ"ע וכו' וא"כ צריף רבינו לדין ישנה לשחיטה שמתחלה וכו' אם שחט העכו"ם מקצת הנשט וכו' דלא ידף מ"ד הנה כאלו שחט הישראל הכל פנין שגמר הישראל ע"כ אף אינו מוכן איזה סברא הוא אם השלים הישראל הנה כאלו הוא שחט את הסימן כולו פנין שנטרפה מקודם ועוד אמאי אם שחט עכו"ם סימן אחד והשלים הישראל הסימן השני אמאי לא אמרינו דהנה כאלו הוא שחט הכל ומאי נ"מ ונ"ל דשיטת רבינו הוא כף דאם אינה לשחיטה אלא לבסוף פלומר והתחלת השחיטה אינו פועל בהיתר (רק נבילה לא נעשה בהתחלה פנין דדרף שחיטה הוא כף) אז עכו"ם יתא כשר להתחלת שחיטה דאינו פסול אלא אם צריף להכשיר בשחיטה, אבל אם ישנה לשחיטה מתחלה וכו' ונמצא דגם התחלת השחיטה פועל בהכשר ולכן עכו"ם יתא פסול גם להתחלה לכן כתב רבינו פסולה משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וכהנ"ל.

אבל אם שחט עכו"ם סימן אחד ויגמור ישראל הסימן השני אז יתא פסול לכו"ע דאפילו למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף מ"מ זה נ"א דיהא מכשיר רק סימן האחרון דז"א דגם סימן הראשון

הוא חלק מההכשר ופועל הוא בהתקטר דהתקטר שחיטה היא משני הסימנים ביחד ולכן עפוי"ם פסול לשחוט סימן אחד לכו"ע דלהכשיר הוא פסול ואולי זאת היא פנונת הלח"מ.

שם פי"ב הל' יד. תודה שגפרסה חלה מחלוטיה פולן פסולות יצאת החלה או נטמאה שאר החלות פשירות נפרס לחמה או נטמא או יצא עד שלא נשחטה התודה מביא לחם וכו' ואם אחר שנשחט נפרס או נטמא או יצא הדם יזרק והבשר יאכל והלחם פולו פסול וכו' נזרק הדם ואח"כ נפרס מקצת הלחם או נטמא וכו' תורם מן השלם על הפרוס וכו' עכ"ל והשיג הרב"ד א"א במאי עסקינו אם קודם ש שחיטה נפרסה אחת אמאי פולן פסולות יביא מתוך ביתו וימלא וכו' אלא בין שחיטה לזריקה בין נפרס בין יצא בון נטמא הפל פסול דהא פוליהו בחד גיונא תני להו ולא תני בהו תורם מן השלם על הפרוס וכו' ע"כ (וכונתו הוא לברייתא במנחות מו).

(ונקשיתו הוא א"כ אמאי כתב רבינו יצאת החלה או נטמאה שאר החלות פשירות ומ"ש מגפרסה ונ"ל דלכאורא יקשה דהא רבינו סותר את עצמו דמקודם עשה חלוק בין נפרסה חלה מחלוטיה לבין יצאת ונטמאה דבגפרסה חלה מחלוטיה פולן פסולות אבל יצאת או נטמאה שאר החלות פשירות ואח"כ כתב נפרס לחמה או נטמא או יצא פוליהו חד דין להו אלמא דשני להדדי, ועוד יקשה דהא רבא במנחות וכו'.

דייק שאם נפרסה אחת מחלוטיה פולן פסולות הא יצאת הנו דאיכא גנאי פשירות ואף דהברייתא מייירי בלחם הפנים מ"מ חלות תודה ילפינו מזה שהיא מנחה פתודה וכן כתב רש"י במנחות מו.

בהדיא) א"כ וקשה לרבא מהברייתא דמנחות מו. דשם איתא דחד דין הוא בגפרס ונטמא ויצאת ורבא דייק מהברייתא דלעיל הא יצאת הני דאיכא גנאי פשירות וכן עוררו זאת בתוס' שם ד"ה נפרס ולכן נ"ל דשיטת רבינו היא פן דפוסק פרבא דנפרס חלה מחלוטיה פולן פסולות אבל ביצאת ונטמאה אין פולן פסולות אף הברייתא דמנחות מו.

דמדמי להדדי שם מייירי שגפרס כל החלות וכן יצאת פולה ונטמאה פולה ולכן דמי להדדי ולכן פולן פסולות דכן משמעות הברייתא הכו דאו נימא דדמי לגמרי נפרס ויצא ונטמא א"כ אמאי תני בברייתא בתלתא בבי הנה ליה לשנות פולהו פחדא בבא נפרס לחמה ויצאת ונטמאת עד שלא שחטה דינא הכי ומששחטה דינא הכי ומדקבעינהו בבא מיוחדת לנפרס לחמה וכו' ש"מ דלא דמי לגמרי נפרס ליצאת ונטמא וכחילוק מחלק רבא במנחות יב: (אף הא דלא קבעינהו פחדא בבא נטמא ויצאת אף דדמו להדדי לגמרי י"ל איידי דקבע לנפרס בבא מיוחדת לכן קבע ליצאת ונטמא נמי בבות מיוחדות) ובזה מדוקדק לשון הברייתא דשם איתא נפרס לחמה ויצאת לחמה ולא פתוב חלה אחת משמע פל הלחם וממילא לא יקשה לרבא מברייתא זו דרבא מייירי ביצאת חלה אחת ונפרסה חלה אחת ולכן לא דמי נפרסה ליצאת דבגפרסה פולן פסולות וביצאת ונטמאת שאר החלות פשירות דהלימוד הוא בגפרסה מקדש קדשים היא מלחם הפנים אבל לא ביצאת וכו' (וההסבר הוא דבגפרס הוא חיסרון בכל החלות דצריך שיהא פל הי"ב חלות שלימות ואי אחת אינה שלימה הנה חיסרון במספר פל החלות אבל יצאת וכו' אינה חסרון בשאר החלות ולכן פשירות שאר החלות) ובז"נ שיטת רבינו דמתחלה הביא שגפרסה חלה מחלוטיה פולן פסולות יצאת החלות וכו' שאר החלות פשירות דבחלה אחת הנה חילוק בין נפרסה ליצאת וכו' וכהנ"ל ואח"כ הביא נפרס לחמה או נטמא וכו' וכתב לחמה ולא כתב חלה משמע פל החלות יצאו נטמאו נפרסו ואז יתא דין אחד לנפרס ויצאת ונטמא וזהו דברי הברייתא דמנחות (מו).

(ומה שְׁהִיבֵא מִתְחִלָּה גְּפָרָסָה חֲלָה אַחַת מְחִלּוּתֶיהָ וְכו' זֶהוּ דְבָרֵי רַבָּא דְּמַנְחוּת יב: וּפּוֹסֵק רַבֵּינוּ פְּרָבָא וְגַם פְּהֵרְיָתָא וְנִיחָא שְׂיִטַת רַבֵּינוּ דְּלֹא סְתָרֵי אֶהְדְּדִי וְגַם יִסְוֹלֵק הַשְּׁגַת הָרַאבָּ"ד וְגַם לֹא יִקְשֶׁה לְרַבָּא מִהֵרְיָתָא.

שָׁם פָּרַק ט"ו ה' א. כָּל הַזְּבָחִים שְׁנֹשְׁחָטוּ בְּמַחְשֶׁבֶת שִׁנּוּי הַשֵּׁם בֵּין בְּקָרְבָּנוֹת יָחִיד בֵּין בְּקָרְבָּנוֹת צְבוּר פְּשָׁרִים אֲלֵא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה וְכו' וְהַקְּשָׁה רַע"א בְּתוֹסְפוֹתָיו עַל הַמְּשֻׁנּוּת דְּרַבֵּינוּ סוּתֵר בְּפִסְקֵי מַה שְׁכַתֵּב בְּמִשְׁנֵה רִישׁ זְבָחִים בְּפִיָּה"מ שְׁלוֹ וְנ"ל שָׁם כָּל הַזְּבָחִים שְׁנֹשְׁחָטוּ שְׁלֵא לְשִׁמְן כְּשָׁרִים אֲלֵא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעֲלִים וְכו' וּמַמָּה שְׁאָמַר לְבַעֲלִים תְּבִין שְׁאִינוּ מְדַבֵּר אֲלֵא בְּקָרְבָּנוֹת שְׁיִשׁ לְהוֹן בְּעֵלִים יְדוּעִים אָמְנָם קָרְבָּנוֹת הַצְּבוּר אֵין פּוֹסְלַת אוֹתָן שְׁחִיטָה שְׁלֵא לְשִׁמְן שְׁכָף אָמְרוּ חז"ל קָרְבָּנוֹת הַצְּבוּר סָפִין מוֹשְׁכָתָן לְכַמוֹת שְׁהוֹן עַכ"ל אֲלֵמָּא שְׁבִפִּיָּה"מ כְּתֵב שְׁקָרְבָּנוֹת צְבוּר אֵין פּוֹסְלַת שְׁאֵם נִשְׁחָטוּ שְׁלֵא לְשִׁמְן וּבְפִסְקֵי כְּתֵב שְׁפָסוּל שְׁלֵא לְשִׁמָּה אֵיכָּא נְמִי בְּקָרְבָּנוֹת צְבוּר וְהַנִּיחַ בְּצ"ע וְעוֹד הַקְּשָׁה מִזְּבָחִים ד' דְּאָמְרִינָן שָׁם מַה לְשִׁנּוּי קוּדֵשׁ וְכו' וְנִשְׁנוּ בְּצְבוּר כְּבִיחִיד אֲלֵמָּא דְּדִין שִׁנּוּי קוּדֵשׁ אֵיכָּא גַם בְּקָרְבַן צְבוּר אָף ע"ז י"ל דְּהֶרְמַב"ם כְּתֵב רַק דְּבִשְׁחִיטָה דְּקָרְבַן צְבוּר לֵיכָּא פָּסוּל דְּשְׁלֵא לְשִׁמָּה דְּסָפִין מוֹשְׁכָתָן וְכו' וְלֹא בְּשָׂאָר עֲבוֹדוֹת וְסוּגִית הַגְּמָרָא י"ל דְּאֲזֵלָא לְשָׂאָר עֲבוֹדוֹת דְּפָסוּלָה בְּקָרְבַן צְבוּר אִם עָשָׂה שְׁלֵא לְשִׁמָּה אָף קוֹשְׁיָא הֶרְאִישׁוּנָה תִּקְשָׁה וְנ"ל דְּשִׂיטַת הָעֵרוּף הוּבָא בְּתוֹס' זְבָחִים ו: ד"ה סָפִין וְנ"ל סָפִין מוֹשְׁכָתוֹ לְמָה שְׁהוֹן פִּירוּשׁ לְמָה שְׁהוֹן אִם תְּמִידִין אִם מוֹסְפִין סָפִין מוֹשְׁכָתָן לְהִיּוֹת כֵּן וְכו' שְׁכָף מִתְּנָה עָלֶיהוֹן לֵב ב"ד אַע"פ שְׁאָמְרוּ שְׁהוֹן תְּמִידִין (כִּי שְׁלִקְחָתוּ לְשֵׁם תְּמִיד) אִם יִרְצוּ לְהַקְרִיבוּ לְשֵׁם זְבַח אַחַר רִשְׁאֵי לְפִי שְׁבִזְמָן שְׁמִשְׁוֹף הַסָּפִין לְשְׁחִיטַת הַתְּמִיד הֵרִי הוּא תְּמִיד וּבִזְמָן שְׁמִשְׁוֹף זֶה הַסָּפִין לְשֵׁל מוֹסְף הֵרִי הוּא מוֹסְף ע"כ וְאִיתָא בְּתוֹס' רִישׁ עֵירוּבִין ד"ה שְׁלֵמִים אָף דְּתְמִיד שְׁלֵ שַׁחַר הוּא קוּדֵם לְכָל הַקָּרְבָּנוֹת מ"מ אִם שְׁחַט קָרְבַן קוּדֵם לְתְמִיד שְׁלֵ שַׁחַר בְּדִיעֵבַד כְּשֵׁר וְכו' הוּבָא בְּמ"ל פ"א מַה' תְּמִידִין וּמוֹסְפִין אִם הַקְרִיב קָרְבַן מוֹסְף קוּדֵם תְּמִיד שְׁבִדִיעֵבַד כְּשֵׁר וּבז"נ דִּי"ל דְּרַבֵּינוּ יִסְבּוּרְכְּשִׂיטַת הָעֵרוּף וּלפ"ז י"ל דְּסָפִין מוֹשְׁכָתָן שְׁיִיף אִם לְקַח הַגְּזָפֵר זֶה לְתְמִיד וְזֶה לְמוֹסְף אוֹ דִּיחִיד מְסַר לְצְבוּר לְזֶה לְתְמִיד וְהַקְרִיבוּ אֵת שְׁלֵ תְמִיד לְקָרְבַן מוֹסְף קוּדֵם, וּבְדִיעֵבַד כְּשֵׁר וְכו"ג אָמְרִינָן סָפִין מוֹשְׁכָתָן וְלֹא הִיָּה הַשְּׁחִיטָה בְּשִׁנּוּי קוּדֵשׁ מְשׁוּם דְּבָעַת שְׁחִיטָה נִתְּהַנָּה לְקָרְבַן מוֹסְף מְשׁוּם סָפִין מוֹשְׁכָתָן וְכו' אִם שְׁחַט לְתְמִיד קוּדֵם אֵת מַה שְׁקָבַע לְקָרְבַן מוֹסְף יֵהָא כְּשֵׁר מְשׁוּם דְּסָפִין מוֹשְׁכָתָן וְכו' וְלֹא הָוָה שִׁנּוּי קוּדֵשׁ.

(אָבֵל אֵי לֹא דְּסָפִין מוֹשְׁכָתָן הִיָּה שִׁנּוּי קוּדֵשׁ כַּה"ג נְמִי פִּינוּ שְׁבִדִיעֵבַד כְּשֵׁר קָרְבַן מוֹסְף קוּדֵם תְּמִיד) אָף זֶה יֵהָא שְׁיִיף דְּסָפִין מוֹשְׁכָתָם יַעֲשֶׂה לְקָרְבַן אַחַר דְּוָקָא אִם הַצְּבוּר מְחַוְיָבִים לְהִבִּיא גַם אֵת קָרְבַן הָאֶחָר הַיּוֹם כְּאִנְפוֹן הַנְּ"ל וְלִכֵּן לֵיכָּא שִׁנּוּי קוּדֵשׁ אָבֵל אִם שְׁחַט לְשֵׁם קָרְבַן שְׁאִינוּ שְׁיִיף עֲתָה לְצְבוּר דְּהִיָּינוּ שְׁאִין צָרִיכִין עֲתָה לְהִבִּיא כַּה"ג יֵהָא פָּסוּל בְּשְׁלֵא לְשִׁמָּה גַם בְּצְבוּר דְּלֹא שְׁיִיף כַּה"ג סָפִין מוֹשְׁכָתָן וְכו' וּלפז"נ דְּלֹא סְתָרֵי פִסְקֵי רַבֵּינוּ אֶהְדְּדִי דְּבְפִסְקִים מִיָּרִי דְּשׁוֹחֵט לְשֵׁם קָרְבַן שְׁאִין שְׁיִיף לְצְבוּר וְלִכֵּן שְׁיִיף פָּסוּל דְּשְׁלֵא לְשִׁמָּה וּבְפִיָּה"מ מִיָּרִי דְּשׁוֹחֵט לְשֵׁם קָרְבַן דְּשְׁיִיף לְצְבוּר וְשְׁיִיף סָפִין מוֹשְׁכָתָן וְכו' וְלִכֵּן כְּשֵׁר וְכו' ל.

ה'ל' מעילה פָּרַק ד. ה'ל' ח.

הַמוֹכֵר עוֹלָתוֹ וְשְׁלָמָיו לֹא עָשָׂה כְּלוּם וְדִין תּוֹרָה שְׁיַחְזְרוּ הַמַּעֲוֹת חוֹלִין כְּמוֹ שְׁהָיוּ, וְקָנְסוּ חֻכְמִים שְׁיִפְלוּ הַמַּעֲוֹת לְנִדְבָה וְכו' עַכ"ל וְהַקְּשָׁה הֵא בְּפִסְחִים צ. אוֹקִימָנָא הֵבְרִיָּתָא שְׁל מוֹכֵר עוֹלָתוֹ וְשְׁלָמָיו לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם דְּלֹא כְּרִי"ו הַגְּלִילִי מְשַׁמַּע דְּלִדְיָה מוֹכֵר שְׁלָמָיו וְכו' מַעֲשִׂיו קִיָּמִים

ואלו בפ"ח מהלכות נזקי ממון פסק רבינו כר"י הגלילי שפכתב וכל הקדשים שחייבים בהם מעילה אין בהם דין נזקין משמע דבשלמים שאין בהם דין מעילה יש בהן דין נזקין וקרינו ביה רעהו ודין זה אינו אלא כר"י הגלילי דסבר קדשים קנים ממון בעלים הוא וכו' ואלו הכא פסק דמוכר שלמיו לא עשה ולא כלום ולר"י הגלילי מהני נראה פמזפי שטרך לבי תרי וצ"ע עכ"ל ונ"ל די"ל פן דרש"י פירש שם פסחים פ"ט: המוכר עולתו להתפטר בה אחר לא עשה כלום ואין העולה קרובה אלא לשם בעלים הראשונים ע"כ מזה נראה דחסרון הוא בכפרה פיון שנקבע בשעת הפרשה לשם בעלים זו לא יוכלו בעלים אחרים להתפטר וה"ה בשלמים נמי איכא כפרה (ועיין ברש"י שם ד"ה אמר רבא) וא"כ לא שייך מכירה אפילו לר"י הגלילי פיון דנא יוכלו להתפטר הלוקחים ולמפור לבשר שאח"כ נמי אין שייך פיון שאח"כ אינו שלו ורק משולחן גבוה קא זכי ורחמנא אינה נותנת הבשר אלא לבעל הקרבן דהיינו למיתפטר ולא לאחר (ולמפור אח"כ הבשר נמי אינו יכול פדמוכח מקדושין נ"ב: המקדש בחלקו וכו' בין קדשים קלים אינה מקודשת וה"ה שאינו יכול למפור והקצוה"ח סימן ת"ו כתב שיוכל למפור שלמים שיאכל הבשר אח"כ ותמיה הוא פהג"ל) א"כ לפי"ז לא שייך מכירה אפיון לר"י הגלילי אף י"ל דמשפחת באופן זה מכירת שלמים דקי"ל דיוכל אהד להפריש קרבן להתפטר בה חבירו דאיתא (תמורה ב:) המקדיש מוסיף חומש ומיתפטר יעשה תמורה דהיינו שאהד הפריש להתפטר בה חבירו וא"כ ה"ה שיוכל להתחייב בנדר להפריש קרבן בעד חבירו ובז"ל דמשפחת דאהד הפריש קרבן לעצמו וחבירו התחייב להפריש בעדו קרבן דומה לזה שהפריש לעצמו וא"כ אם מי שהתחייב קונה ממנו אותו קרבן כדי ליתן לו וילקיים נדרו תלוי בזה אם קדשים קלים ממון בעלים יכול למפור וחבירו יכול ניתן לו ויצא נדרו שהתחייב בעדו להביא קרבן דמטעם כפרה אינה חיסרון דכאן יתפירו הבעלים שהופרש בשבילם הקרבן אבל אם קדשים קלים אינו ממון בעלים ליתא במכירה גם בכה"ג ולפז"ג קושית המ"ל על הרמב"ם דרבינו מייירי בסתם מוכר שלמיו לא פאופן הג"ל דמלתא דלא שכיחא הוא ולפיכך כתב לא עשה כלום דאפילו לר"י הגלילי נמי לא מהני פיון דלא יוכל להתפטר אחר לכן אין שייך מכירה פהג"ל, אף מה דאמרינן שם בפסחים דהברייתא דלא כר"י הגלילי משום דלר"י הגלילי משפחת דיוכל למפור באופן הג"ל כגון שהכפרה יאה לבעלים שהופרש בעדם וכו' ומברייתא משמע ליה לאב"י דלא עשה כלום בכל גוונא מדלא מפרש דאופן הג"ל מהני ועיין מנחות נ"ב וניחא שיטת רבינו (אף יש לעיין מדוע לא הביא רבינו הדין דיוכל למפור באופן הג"ל אולי משום דמילתא דלא שכיחא הוא אופן הג"ל וצ"ע) ולפז"ג קושית רעק"א בתוספותיו בפ' כל הזבחים שהקשה דהרמב"ם פ"ו מה' פסוה"מ הל' ד' גתערבו קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם בעליו וכו' בד"א בקרבנות נשים שאין בהם סמיכה אבל קרבנות אנשים הואיל וכל אהד צריך לסמוך וכו' הרי אלו לא יקרבו עד שימתן האהד חלק לחבירו והקשה רעק"א איהו יתן חלקו וכו' הא קי"ל דמוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום והניח בצ"ע ולפהג"ל ניחא פיון דלא יוכל למפור משום כפרה דלא יוכל להתפטר אחר אלא מי שהופרש בשבילו ולכן י"ל דה"מ אם יוכלו להתפטר הבעלים שהופרש בעדם בלא מכירה אז לא יוכל למפור לאחר אבל כאן בנתערב הקדשים וכו' אם לא יוכל ליתן חלקו לאחר אז לא יוכלו הבעלים להתפטר ואדרבה המכירה הוא עצה להקריב הקרבן ולהתפטר וכה"ג יוכל למפור וליתן חלקו ובז"ל נמי עירובין ל"ז.

שתי ונשים שלקחו קניניהן בעירוב וכו' אינה שירצה פהו יקריב עולה וכו' אלמא יש בריירה אמר רבה התם פשהתנו ופירש רש"י ששהתנו בנשים שפך מי שיקריב הפהו לשמה יאה שלה והקשו

בתוס' ד"ה פְּשֵׁהֲתָנוּ דְהֵיִינוּ בְּרִירָה גְמוּרָה שְׁתוּלָה בְּדַעַת הַפְּהוּ שְׁאוּתוֹ שְׁיַעֲשֶׂה יִתְבָּרַר שֶׁהוּא שְׁלָה וְכו' וּא"כ מֵאֵי מְשַׁנֵּי נְרֵבָה לְפִירֵשׁ"י וְלִכְּוֹן פִּירֵשׁוּ פִּירוּשׁ אַחֵר אָבָל שֵׁיטַת רַש"י יִקְשֶׁה וּלְפָהֲנ"ל נִיחָא שְׁפִנּוּנַת רַש"י הִיא כֵּן שֶׁהֲתָנוּ מֵהַ שְׁיִקְרִיב הַפְּהוּ לְשִׁמָּה יֵהָא שְׁלָה הָנָה הַפְּנּוּנָה אֵי בְּאַמְתָּ אֵינָה שְׁלָה מֵהַ שְׁיִקְרִיב הַפְּהוּ לְשִׁמָּה רְצוּנָה לְהַקְנוֹת זל"ז אֶת קַרְבָּנוֹ אִף יִקְשֶׁה הָא הַמּוֹכֵר עוֹלָתוֹ וּשְׁלָמִיו לֹא עָשָׂה וְלֹא כָלוּם וּלְפָהֲנ"ל נִיחָא כֵּינּוּן דְהַחֲסָרוֹן רַק בְּכַפָּרָה דְלֹא יוּכַל לְהַתְּפַּר אֲלָא מִי שְׁהוֹנֵפְרֵשׁ בְּשִׁבְלֵוֹ וְלִכְּוֹן לֹא יוּכַל לְמַפְּוֹר אָבָל פֶּאֶן חֲדָא כֵּינּוּן דְלֹא יוּכַלוּ לְהַתְּפַּר בְּלֹא הַקְנָאָה זל"ז כֵּינּוּן שְׁלִקְחוּ קוֹנֵינָהּ בְּעָרוּב וְכו' ג' יְכוּלִים לְמַפְּוֹר פְּהַנ"ל וְעוֹד אֵימְתִי לֹא יוּכַל לְהַתְּפַּר אַחֵר דְנוֹקָא אִם נִקְבַע בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה דְהֵיִינוּ שְׁהָנָה מְבִוּרָר בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה לְמִי הוֹנֵפְרֵשׁ אָבָל פֶּאֶן שְׁלִקְחוּ קוֹנֵינָהּ בְּעָרוּב וְלֹא נִקְבַע לְמִי מְשַׁנֵּינָהּ בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה כַּה"ג יְכוּלִים לְמַפְּוֹר זל"ז וְלְהַתְּפַּר זב"ז וְלִכְּוֹן יְכוּלִין לְהַתְּנוֹת שְׁנוֹתָנִים זל"ז מֵהַ שְׁהַפְּהוּ יִקְרִיב לְשִׁמָּה וְאִין זֶה עֲנִין לְבְּרִירָה.

הַלְכוֹת קַרְבָּן פֶּסַח פָּרָק ב' הַל' יג. מִי שֶׁחֲצִיו עֶבֶד וְחֲצִיו בֶּן חוֹרִין לֹא יֵאָכֵל לֹא מִשְׁל רְבוּ וְלֹא מִשְׁל עֲצָמוֹ עַד שְׁיַעֲשֶׂה כְּלוֹן בֶּן חוֹרִין עַכ"ל וְהַשֵּׁיג הֶרָאָב"ד א"א הָא דְלֹא פְּהַלְכְתָּא דְמִשְׁנָה וְאַחֲרוֹנָה אוֹכֵל מִשְׁל עֲצָמוֹ ע"כ וְהוּא בְּפִסְחִים פ"ח דְּפָרִישׁ מְשַׁנָּה אַבְרִייתָא וּמְשַׁנֵּי ל"ק פֶּאֶן כְּמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה פֶּאֶן כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה וּפִירֵשׁ"י דְלְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה לֹא יֵאָכֵל וְכו' וְלְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה אוֹכֵל מִשְׁל עֲצָמוֹ וְכוּן הוּא שֵׁיטַת הֶרָאָב"ד וְלִכְּוֹן הַשֵּׁיגוֹ וּנ"ל כִּי רְבִינוּ יִלְמּוּד הוֹפֵךְ שֵׁיטַת רַש"י דְלְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה יֵאָכֵל וְלְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה לֹא יֵאָכֵל (גַּם הַכ"מ רָצָה לֵאמֹר כֵּן אִף לֹא הִבִּיא מְקוּר לְזֶה וְגַם בִּיאורוֹ קִשָּׁה עֵי"ש) וְנִבְאָר אֶת דְּבָרֵינוּ דְאֵימָתָא פְּלוֹנְשְׁלָמִי וּבִירוּשְׁלָמִי פִסְחִים פ"ח) ר"י וְשְׁמוּאֵל אִם קִידָשׁ בֵּת חוֹרִין בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ לר"י אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקַדוּשֵׁין וְלְשְׁמוּאֵל חוֹשְׁשִׁין לְקַדוּשֵׁין אִם קִידָשׁ בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ וְכוּן בִּיאָר הַמ"ל שֶׁם וְהַקְצָה"ח סִימָן רַמַּט אֶת הַפְּלוֹנְשְׁלָמִי דר"י וְשְׁמוּאֵל) דְלֵאִיסוּרָא נְמִי מִתְחַלֵּק דְלֹא כְּפִסְחִי דְגִיטִין דְאַמְרִינוּ אֲלָא מַעֲתָה בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ יֵשֵׁא בֵּת חוֹרִין וּמְשַׁנֵּי אִיסוּרָא לֹא קְאָמְרִינוּ אֲלָא בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ נוֹשֵׂא בֵּת חוֹרִין דב"ח הוּא וְכו' וְכוּן בִּיאָר הַקְצָה"ח מְחַלְקוֹתָם שֶׁם וְנִרְאָה דְמַסְתַּבֵּר דְמַחְלְקוֹתָם שֶׁל ר"י וְשְׁמוּאֵל יֵהָא רַק לְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה שְׁעוּבָד אֶת עֲצָמוֹ יוֹם אֶחָד וְכו' שְׁמַתְחַלְקוֹת לְיָמִים וְאֵיפְלָגִי אֵי גַם אִיסוּרָא מִתְחַלֵּק אָבָל הַמִּשְׁנָה אַחֲרוֹנָה סוּבְרַת בְּהִדְיָא דְלֵאִיסוּרָא לֹא יוּכַל לְהַתְּחַלֵּק פְּדַתְנּוּן בְּהִדְיָא לִישֵׂא שְׁפָחָה אֵינוּ יְכוּל וְלִישֵׂא בֵּת חוֹרִין אֵינוּ יְכוּל וְכו' וְאִמָּא יֵשֵׂא שְׁפָחָה בְּיוֹם שֶׁל רְבוּ דְהָא עֶבֶד גְּמוּר הוּא בְּיוֹם שֶׁל רְבוּ וּבְיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ יֵשֵׂא ב"ח אֲלָא מוֹכַח דְהַמִּשְׁנָה אַחֲרוֹנָה סוּבְרַת דְלֵאִיסוּרָא לֹא מִתְחַלֵּק אִף ר"י וְשְׁמוּאֵל יִפְלָגוּ לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה וּלְפַז"נ שֵׁיטַת רְבִינוּ דְפּוֹסֶק כְּשְׁמוּאֵל דְבְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ חוֹשְׁשִׁין לְקַדוּשֵׁין דב"ח הוּא אֲזִי וְלִכְּוֹן אוֹכֵל הַקְרָבָן פֶּסַח מִשְׁל עֲצָמוֹ בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה דְמַתְחַלְקָת לְיָמִים, אָבָל לְפִי מִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה דְלִיכָּא חַלְוָקָה לְיָמִים וְלֵאִיסוּרָא לֹא יוּכַל לְהַתְּחַלֵּק וְלִכְּוֹן אֵינוּ אוֹכֵל הַקְרָבָן פֶּסַח לְפִי מִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה מִשּׁוּם צַד עֲבָדוֹת כֵּן הוּא לוֹמֵד פִּירוּשׁ הַגְּמָרָא שֶׁל פֶּאֶן כְּמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה פֶּאֶן כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה פְּהַנ"ל וְלִכְּוֹן כֵּינּוּן דְהַלְכָה כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה לְכֹן פּוֹסֶק רְבִינוּ דְלֹא יֵאָכֵל חֵעוּחַב"ח לֹא מִשְׁל רְבוּ וְלֹא מִשְׁל עֲצָמוֹ וְהַסְנֵיגָא דְגִיטִין מ"ב דְאַמְרִינוּ אִיסוּרָא לֹא קְאָמְרִינוּ וְלֹא יוּכַל לִישֵׂא ב"ח אֲפִילוּ בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ, אֲזַלָּא אֲלִיבָא דר"י דְאַמֵּר אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקַדוּשֵׁין אֲפִילוּ בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ וּבז"נ נְמִי רְבִינוּ בּפ"ב ה' חֲגִיגָה ה"א שְׁפָתַב מִי שֶׁחֲצִיו עֶבֶד וְחֲצִיו בֶּן חוֹרִין מִן הֶרָאָיָה מְפָנִי צַד עֲבָדוֹת שְׁבוּ וְהַשֵּׁיג הֶרָאָב"ד א"א הָא דְלֹא פְּהַלְכְתָּא דְהוּא כְּמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה ע"כ וּלְפָהֲנ"ל נִיחָא דְלוֹמֵד שֶׁם רְבִינוּ הִסְפֵּה פִירֵשׁ"י וְכַפִּי שְׁבִיאָרְנוּ וּא"כ לְפִי מִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה פְּטוּר מִן הֶרָאָיָה, וְלְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה חֲזִיב בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ וְכֵינּוּן דְהַלְכָה כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה לְכֹן כְּתַב דְחֲצֵעוּחַב"ח פְּטוּר מִן הֶרָאָיָה.

וכן משמע מפיה"מ שלו בפרק שמיני דפסחים שכתב ואמרו לא יאכל משל רבו וכמו כן לא יאכל משל עצמו לפי פי עוד ותבאר לה פי הוא לא יניח עבד חציו בן חורין וחציו עבד ולפיכך לא יאכל ממנו בשום פנים עד שיעשה בן חורין ומה שאמר בכאן לא יאכל משל רבו שיראה ממנו שהוא אוכל משל עצמו זהו דעת האומר מניחין אדם וחציו עבד וחציו בן חורין עכ"ל וצריה להבין ביאורו ונראה דזאת פנונתו דמה שכתב כו הוא לא יניח עבד חציו ב"ח וחציו עבד ולפיכך לא יאכל ממנו וכו' פנונתו לפי משנה אחרונה שכופין וכו' ומה שכתב פי הוא לא יניח עבד חציו ב"ח וכו' ר"ל שאינו יכול מפני שכופין למשנה אחרונה ואינה מתחלקת לימים ולפיכך לא יאכל.

ומה שכתב שאוכל משל עצמו זהו דעת האומר מניחין אדם חציו עבד וחציו ב"ח ר"ל לפי משנה ראשונה שאין כופין אלא מתחלקת לימים אוכל משל עצמו אלא דלמשנה ראשונה אוכל מק"פ ולמשנה אחרונה אין אוכל זהו שיטת רבינו וכפי שביארנו דביום של עצמו הוא ב"ח לפי הירושלמי ה"ל אלא דלומד הגמרא ה"פ פירש"י (ועיין בכ"מ שדחק מאד בביאור פיה"מ הנה וכפי שביארנו הוא פשוט) אף יקשה אמאי לא יאכל משל רבו לפי משנה ראשונה ביום של רבו כיון דעבד הוא ביום של רבו וכנ"ל וי"ל דרש"י פירש שם במשנה (פסחים פז).

(לא יאכל משל רבו פירש"י דמסתמא לא הנה דעת רבו להימנות חלק החירות על פסחו ע"כ ולכן י"ל לדעת רבינו נמי דמסתמא לא הנה דעת רבי להמנות אותו כיון שחצ"ע וחב"ח ויתחלק לימים.

אבל אם בפירוש הימנה אותו ש"ד ולפז"נ נמי דמי שחציו עבד וחב"ח אף עצמו אינו מוציא בתקיעת שופר (ר"ה כט.) וכן פסק הרמב"ם הל' שופר פ"ב ה"ג והקשה הטו"א הא לפי משנה אחרונה דכופין הנה כמשוחרר ואמאי אינו מוציא וכו' ולפנה"ל ניקח כיון דפוסק רבינו כשמואל דירושלמי נמצא דלמשנה ראשונה הנה ב"ח ביום של עצמו ואוכל בפסח אבל למשנה אחרונה אינו אוכל בפסח ולכן אינו מוציא את עצמו למשנה אחרונה גם בשופר (אף לכאורא וקשה דאמרין בחגיגה ד).

דחצי עבד וחב"ח דפטור מן הראייה אמר רב הונא דאמר קרא אל פני האדון וכו' מו שאין לו אלא אדון אחד יצא זה שיש לו אדון אחר ודברי רב הונא הוא רק לפי משנה ראשונה דלמשנה אחרונה דכופין פירש"י דאין לו אלא אדון אחד וסגיב א"כ יקשה לרבינו דלמשנה ראשונה הא ביום של עצמו חייב בראייה דביום של עצמו הוא בן חורין גמור ואין לו אלא אדון אחד ולפי משנה אחרונה נמי כיון דכופין נמי אין שייך טעמא דרב הונא כפירש"י א"כ, יקשה טעם דרב הונא אהיכא אף י"ל דרב הונא אגיל בשיטת ר"י דירושלמי ה"ל דלאיסורא אינו מתחלק ואם קידש אשה אף ביום של עצמו אין חוששין לקדושין אף למשנה ראשונה ויאמר רב הונא הטעם דידיה למשנה ראשונה ובז"נ מה דלא הביא רבינו בה' חגיגה ה"ל דלכן ח"ע וחב"ח הוא פטור מן הראייה משום טעם דרב הונא משום דרב הונא אמר הטעם רק למשנה ראשונה ורבינו פוסק כמשנה אחרונה ולכן הביא טעם אחר משום דעבד פטור מה דנשים פטורות) ובז"נ דבפ"ד מהלכות חובל ומזיק הלכה י"ב כתב הרמב"ם מי שחציו עבד וחציו ב"ח שביישו אדם או ציערו או שנגחו שור וכו' אם אירעו זה ביום של רבו לרבו ביום של עצמו לעצמו ע"כ והקשה הלח"מ שם הא בגיטין מ"ב: אוקימנא לרבא הכרייתא ה"ל דיום של רבו לרבו יום של עצמו דוקא בהפיהו אדם אבל נגחו שור ולא פליא קרנא לרבא דאינו משלם נזק אלא שבת ושור אינו משלם אלא נזק א"כ יפטור ולא משכחת יום של עצמו לעצמו וכו' אלא בהפיהו אדם וכיון שרבינו פוסק

פּרָבָא רִישׁ פ"ב מ'ה' אֱלוֹהֵי ה' ב' דְּכַתְּבֵהּ הִפְּהוּ עַל יְדוֹ וְצָבְתָהּ וְסוּפוֹ לְחִזּוֹר אֵינּוּ מְשַׁלֵּם נִזְק וְא"כ
אֲמַאי מְבִיא פָּאן נְגַחוֹ שׁוֹר יוֹם שֶׁל רַבּוֹ וְכוּ' וְעַיִי"ש וּלְפָנֵינוּ ל' נִיחָא דְשָׁם בְּגִיטִין פְּרִיָּה מְנַגְחוֹ שׁוֹר
יוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ וְכוּ' אֶהְמִית מִי שֶׁחֻצְיוֹ עֶבֶד וְחַב"ח נוֹתֵן חֻצֵי קִנְס לְרַבּוֹ וְחֻצֵי כוֹפֵר לְיוֹרְשָׁיו אֲמַאי
ה"נ לִימָא יוֹם שֶׁל רַבּוֹ לְרַבּוֹ וְיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ וְיָמֵי שְׁאֵינִי הִכָּא דְקָא כְּלָיָא קַרְנָא וּבְנַגְחוֹ
שׁוֹר דְּמַחְלִקִינֵן לְיָמִים מְיֻרֵי דְלָא פְּלִיָּא קַרְנָא וּפְרִיָּה לְרַבָּא וְיָמֵי שְׁהִפְהוּ אָדָם וְכוּ' וְכִינּוּן
שְׁהֶרְמַב"ם פּוֹסֵק פְּשֻׁמוֹאֵל דִּירוּשְׁלָמִי דְבִיּוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ ב"ח הוּא וְתוֹפֵס קְדָשָׁיו וּבִיּוֹם שֶׁל רַבּוֹ עֶבֶד
הוּא לְפִי מְשֻׁנָּה רֵאשׁוּנָה וְא"כ לֹא קִשָּׁה קוֹשֵׁת הַגְּמָרָא מְנַגְחוֹ שׁוֹר יוֹם שֶׁל רַבּוֹ לְרַבּוֹ וְכוּ'
לְהַפְרִיָּתָא דְהֵמִית וְכוּ' דִּי"ל דְּנַגְחוֹ שׁוֹר יוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ לְעֲצָמוֹ וְכוּ' אֲזֵלָא לְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה וְלָכֵן
תְּלִיָּא בְּיָמִים אִם בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ לְעֲצָמוֹ וְכוּ' וּבְרִיָּתָא דְהֵמִית וְכוּ' נוֹתֵן חֻצֵי קִנְס לְרַבּוֹ וְחֻצֵי כוֹפֵר
לְיוֹרְשָׁיו ע"כ אֲזֵלָא לְפִי מְשֻׁנָּה אַחֲרוּנָה דְלְפִי מְשֻׁנָּה רֵאשׁוּנָה אֵין שְׁיִיָּהּ שְׁיִתּוֹ חֻצֵי קִנְס לְרַבּוֹ וְחֻצֵי
כוֹפֵר לְיוֹרְשָׁיו דְתְּלִיָּא אִם הֵמִית בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ דָּאֵז הוּא ב"ח וְאֵז יִשְׁלֵם פְּנוֹרָא שְׁלָם וּבִיּוֹם שֶׁל
רַבּוֹ יִשְׁלֵם קִנְס שְׁלָם דְעֶבֶד גְּמוּרָה הוּא עֶתָּה פְּדִיָּתָא וְא"כ אֲלִיָּבָא דְדִינָא לֹא קִשָּׁה קוֹשֵׁת הַגְּמָרָא
וְא"צ לְחַלְקָא בֵּין פְּלִיָּא קַרְנָא לְלֵא פְּלִיָּא קַרְנָא וְא"צ לְהַעֲמִיד בְּשִׁהֲפֵהוּ אָדָם וְלָכֵן נִיחָא פּוֹסֵק הֶרְמַב"ם
אָף דְפֹסֵק פְּרָבָא מ"מ מְבִיא הַדִּין שֶׁל נְגַחוֹ שׁוֹר יוֹם שֶׁל רַבּוֹ לְרַבּוֹ וְכוּ' אָף וְהַסְּנִיָּא דְגִיטִין דְקָא
פְּרִיָּה שָׁם אֲזֵלָא אֲלִיָּבָא דִּר' יוֹחֲנָן דְלֵאִיסוּרָא אֵינּוּ מִתְחַלֵּק וְאֲפִילוּ בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ אֵין חוֹשְׁשִׁין
לְקִדּוּשָׁיו דְלֹא הֵיָּה ב"ח אֲפִילוּ בְּיוֹם שֶׁל עֲצָמוֹ וְכוּ' וְלָכֵן שְׁיִיָּהּ חֻצֵי קִנְס לְרַבּוֹ וְחֻצֵי כוֹפֵר לְיוֹרְשָׁיו
אֲפִילוּ לְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה וְלָכֵן מוֹקִי לָהּ פְּשִׁהֲפֵהוּ אָדָם, אָף יִקְשָׁה לְמִשְׁנָה אַחֲרוּנָה אֵיף מְשַׁכַּחַת
חֲלוּקָה לְיָמִים שֶׁכַּתְּבֵהּ רַבִּינוּ שְׁנַגְחוֹ שׁוֹר יוֹם שֶׁל רַבּוֹ לְרַבּוֹ וְכוּ' וְאֵיף מְשַׁכַּחַת זֹאת אֲלִיָּבָא דְדִינָא
וְזֹאת הַשִּׁיגוֹ הֶרְאָב"ד שָׁם אָף י"ל דְזָה מְשַׁכַּחַת כְּמוֹ שֶׁכַּתְּבוּ תוֹס' וְגִיטִין מ"ב ד"ה יוֹם בְּשֶׁל יתוּמִים
קִטְנִים דְלָאוּ בְּנֵי וְכַפִּיָּה נִינְהוּ אוֹ דְמְשַׁכַּחַת בְּעֶבֶד סָרִיס דְאֵין כּוֹפִין דְלִיתָא מְשׁוּם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה
(רע"א תְּשׁוּבָה קעז) וְלָכֵן הֵיָּה כַה"ג חֲלוּקָה לְיָמִים גַּם לְמִשְׁנָה אַחֲרוּנָה לְעַנְיַן מְמוּנָא וְנִיחָא, אָף
הֶרְמַב"ם הַנ"ל דֵּה' חֲגִיגָה דְקָא חֲשִׁיב מִי הֵם הַפְּטוּרִים מִרְאִיָּה וְהַקְּשָׁה הַמ"ל שָׁם לְמָה הַשְּׁמִיט
רַבִּינוּ הָא דִּר' אָמִי (פְּסָחִים ח) בְּמִי שְׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵין עוֹלָה לְרַגְלֵהּ וְנִשְׁאַר בְּקוֹשְׁיָא וְנ"ל (דְּבַחֲגִיגָה
ט) אֲמַרְיָנוּ וְאֵין תְּשֻׁלוּמִין ר' יוֹחֲנָן אָמַר תְּשֻׁלוּמִין לְרֵאשׁוֹן וּר' אוֹשְׁעִיָּא אָמַר תְּשֻׁלוּמִין זל"ז וְאֵין
בִּינְיָיָהוּ אָמַר ר"ז חֲזַר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְנִתְפָּשֵׁט בְּיוֹם שְׁנֵי לר"י פִּינּוּ דְלֹא חֲזַי בְּרֵאשׁוֹן לֹא חֲזַי בְּשְׁנֵי
וְכוּ' וְתַקְשׁוּ אֲמַאי לֹא אֲמַרְיָנוּ נ"מ אֵי בְּיוֹם רֵאשׁוֹן לֹא הֵיָּה לוֹ קַרְקַע וּבִיּוֹם שְׁנֵי נָפַל לוֹ יְרוּשָׁה אֲלֵא
מוֹכַח דְאֲפִילוּ אֵין לוֹ קַרְקַע גְּמִי מְחֻיָּב וְזֵהוּ הַמְקוֹר שֶׁל רַבִּינוּ דְסֶתְמָא דְגְמָרָא לֹא סְבִירָא הָא דִּר'
אָמִי וְלָכֵן הַשְּׁמִיטוֹ רַבִּינוּ.

שָׁם פְּרָק ד' הִלְכָה א' הַשְּׁחִיטָה אֶת הַפֶּסַח עַל בְּנֵי חִבּוּרָה וְאָמַר לָהֶם לְאַחַר זְמַן אוֹתוֹ
הַפֶּסַח שֶׁשְׁחִטְתִּי עֲלֵיכֶם שְׁלֵא לְשַׁמְּהָ שְׁחִטְתִּי אִם הֵיָּה נְאֻמָּן לָהֶן סוּמְכִין עַל דְּבָרָיו. וְאִם לֹאוּ שׁוֹרֵת
הַדִּין שְׁאֵינוּ נְאֻמָּן וְהַרוּצָה לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ ה"ז מְשׁוּבָח וְיָבִיא פְּסַח שְׁנֵי ע"כ וְהַשִּׁיג הֶרְאָב"ד
א"א אֵין פָּאן שְׁבַח שְׁאִם הֵיָּה פְּטוּר וְאֵינוּ יְכוֹל לְהַבִּיא פְּסַחוֹ נְדָבָה עַל תְּנָאֵי שְׁלָמִים עכ"ל וְכַתְּבֵהּ
הַכ"מ ע"ז וּבְאֲמַת דְּבַר תְּמוּזָה הוּא שְׁהַרִי גַם רַבִּינוּ כְּתַב פֶּן בְּסוּף פ"ג (ה' ט') שְׁלֵא יוֹכַל לְהַבִּיא
פְּסַח עַל תְּנָאֵי שְׁלָמִים) ע"כ וְנִרְאָה דְלְכָאוּרָא צְרִיָּה לְדַקְדָּק אֲמַאי כְּתַב רַבִּינוּ דְּוָקָא שְׁאָמַר
שְׁהַשְּׁחִיטָה הֵיָּה שְׁלֵא לְשַׁמְּהָ אֲמַאי לֹא כְּתַב דֵּה"ה אִם אָמַר לְאַחַר זְמַן שְׁהַזְרִיקָה הֵיָּה שְׁלֵא לְשַׁמְּהָ
דְּפָסוּל שְׁלֵא לְשַׁמְּהָ הֵיָּה בְּאַרְבָּעָה עֶבְדוּת וְלָכֵן נ"ל שְׁשִׁיטַת רַבִּינוּ הוּא כְּפִי שְׁמִיָּרִי דְבָעֵת שְׁאָמַר
שְׁשַׁחְטוּ שְׁלֵא לְשַׁמְּהָ הֵיָּה עוֹד קוֹדֵם זְרִיקָה שְׁעֵדִינּוּ לֹא נִתְכַפֵּר וְלֹא יֵצֵא עוֹד אֶת הַחַיִּיב שֶׁל קַרְפָּן
פְּסַח וְלָכֵן הַרוּצָה לְהַחֲמִיר יוֹכַל לְהַבִּיא פְּסַח אַחַר וְא"צ לְהַבִּיא עַל תְּנָאֵי שְׁלָמִים פִּינּוּ שְׁעֵדִינּוּ לֹא

נזרק הדם ולא נתפפר לכן יוכל להביא אחרת פיון שחושש שמה הנה שלא לשמה וכו' מדוקדק שכתב רק שאמר ששחטו שלא לשמה ולא בזרק שלא לשמה דלאחר זריקה לא יוכל להביא אחרת פיון שנתפפר וכהנ"ל ובקבלה והולכה נמי לא כתב שאמר שקבל שלא נשמו וכו' פיון דמיד שקבל צריף להוליף ולזרוק כדי שלא יקרנש הדם ממילא לא משפחת שאמר להם לאחר זמן דלאחר זמן שאינו נאמן על פי דין הנה הביאור כמו שכתב רבינו סוף ה' מטמו"מ דפגע בו ולא אמר לו נאח"כ פגע ואמר לו לכן אינו נאמן על פי דין ולכן לא שכיחא כה"ג בקבלה והולכה שיאמר לו פן לאח"כ שקבל שלא לשמה ויהא עוד קודם זריקה ולכן כתב רבינו רק בשחיטה אף לכאנרא יקשה הא לאחר שחיטה אין יכול למשוף ידו מהקרנן פסח דהא נמנין ומושכין ידיהם רק עד שישחט וא"כ אף יכול למשוף אח"כ ולהביא אחרת אף י"ל דאימתי אמרינו דלאחר שחיטה אינו יכול למשוף ידו דוקא אם הקרנן פשר בנדאי אבל פאן דחושש שמה לא נשחט לשמה ופסול לכן יכול למשוף ידו גם אחר שחיטה ויכול להביא אחרת בלא תנאי.

הלכות חגיגה. פרק ב' הל' ח'.

עולת ראיה אינה באה אלא מן החולין כשאר הקרבנות שאדם חייב בהן אבל שלמי חגיגה באות ממעות מע"ש המעורבות עם מעות חונין ליקח מן התעורבות בהמה ומקריבה שלמי חגיגה והוא שיהיה שיעור אכילה ראשונה מן החולין וכ' שם ה' ט' ויצא אדם ידי חובת שלמי חגיגה במעשר בהמה ואין מביאין אותו ביו"ט גזירה שמה יעשר ביו"ט ע"כ והשיג הראב"ד א"א זה שישבש דשלמי חגיגה נמי אינה באה אלא מן החולין או בטפלה בהמה מע"ש עם החולין ולמ"ד טופלין בהמה לבהמה אפטר שטופלין בהמת מעשר עם בהמת חולין ומביא חגיגה אבל לא ביו"ט וכו' אבל למ"ד אין טופלין בהמה לבהמה לא משפחת לה עכ"ל מבואר בלח"מ השגת הראב"ד שפונתו פן שהקשה אמאי פסק הרמב"ם דבמעשר בהמה יוצא ידי חובת שלמי חגיגה הא און באה אלא מן החולין ובטופל מעות אי אפטר דמעשר בהמה אינו נגאל וכו' וכיון דרבינו פוסק כמ"ד אין טופלין בהמה לבהמה לא היה לו לפסוק דין זה ע"כ.

ביאורו הוא פן דהרמב"ם פוסק בה' ח' דשלמי חגיגה באות ממעות מע"ש המעורבות עם מעות חולין אלמא דפוסק דטופלין מעות למעות וא"כ יפסוק דאין טופלין בהמה לבהמה וא"כ יקשה כנ"ל זה תוכן השגת הראב"ד ונ"ל דאיתא חגיגה ח' פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן אי טופלין בהמה לבהמה או מעות למעות ושם ח': איתא במשנה מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים מביא שלמים מרובים מהיכא מייתי הא לית ליה אמר חסדא טופל ומביא פר גדול ופירש"י טופל מעות חולין ומעשר יחד א"ל רב ששת הרי אמרו טופלין בהמה לבהמה ופריף מאי קאמר ליה אלימא הכי קאמר ליה הרי אמרו טופלין בהמה לבהמה אבל לא מעות למעות ולימא ליה אין טופלין מעות למעות אלא הכי אמרו אף טופלין בהמה לבהמה אבל לא מעות למעות ור"ח אמר דוקא מעות למעות ופריף כמאן דלא פחזקיה ודלא כר' יוחנן דטופלין מעות וכו' וגם בהמה וכו' ליפא למ"ד (דפליגי כף או זה או זה) וכ"ת אמוראי פליגי מתנייתא לא פליגי ופירש"י דמתנייתא לא פליגי במעות אלא בבהמה וברייתא בתרייתא ס"ל דבין מעות ובין בהמה טופלין וכו' ורב ששת פבתרייתא ס"ל ופריף והא קתני אפולה ראשונה מן החולין ומשני מאי אכילה ראשונה שיעור דמי אכילה ראשונה מן החולין ופירש"י דאית ליה בין בהמה עצמה ובין מעות שיעור אכילה ראשונה ע"כ אלמא דרב ששת ילמוד דטופלין בין בהמה לבהמה ובין מעות למעות וכו' נחא דרבינו יפסוק כרב ששת דס"ל פבתרייתא דטופלין בין בהמה וכו' ובין מעות וכו' ולכן בה' ח' כתב שלמי חגיגה

באות ממועות מע"ש המעורבות עם מעות חולין וכו' ומדקדק בזה מה שפכתב והוא שיהיה שיעור אכילה ראשונה מן החולין וכו' שזהו פמסקנת הגמרא אליבא דרב ששית ובהל' ט' כ' יוצא אדם ידי חובת שלמי תגיגה במעשר בהמה, והיינו דטופלין בהמה לבהמה ובתרונויהו ס"ל לרב ששית דטופלין בהמה לבהמה ומעות למעות וניחא שיטת רבינו.

שם פרק ב' הל' יד. האומר הרי עלי תודה שאצא בה ידי חובתי לשם: תגיגה חייב להביא תודה ואינו יוצא בה ידי תגיגה שאין תגיגה באה אלא מן החולין וכו' ע"כ והשיג הראב"ד א"א בספרים שלנו לא גרסינן שאצא בא אלא ואצא בה דלאו כל כמיניה לצאת בה אע"ג דמפרש אבל אמר שאצא בה יכול להתנות דאדעתא דהכי נדר ע"כ והלח"מ הקשה על הראב"ד למה בה' נזירות פ"ח ה' י"ד שפכתב שם רבינו האומר הריני נזיר ע"מ שאגלח ממעות מע"ש ה"ז נזיר ואינו מביא קרבנותיו ממע"ש אלא מן החולין למה לא השיגו שם כמו שהשיגו פאן דכיון דאמר ע"מ מהני ע"כ ועיי"ש ועוד קשה לי הלא לכאורא סותרים פסקי רבינו אהדדי דהא פט"ז מה' מעה"ק ה' י"ז פכתב פירש ואמר הרי עלי להביא תודה ממעות מע"ש וכו' יש לו להביא כמו שפירש וכו' אלא תנאי מהני דהא בה' ט"ו שם פכתב מי שפירש נדר לא יביאנו ממעות מע"ש שיהי נתיב בקרבן זה וכל המתיב בקרבן לא יביא קרבנו אלא מן החולין ע"כ אלא שדין הוא מחולין ומ"מ מהני תנאי א"כ אמאי לא מהני פאן תנאי ועוד לכאורא יקשה הראב"ד אמאי מהני תנאי הא פיון דדבר ש אין בא אלא מן החולין ממילא הנה מתנה עמשכב"ת והרמב"ם ניחא דזאת היא סברתו דלא מהני תנאי אף יקשה הרמב"ם שם בה' מעה"ק אמאי מהני בהרי עלי תודה להביא ממע"ש הא הנה מתנה עמשכב"ת ועוד מ"ש פאן דלא מהני תנאי ושם מהני תנאו נראה דביאור שיטת הרמב"ם הוא כפך דדבר שבחובה אין בא אלא מן החולין (הלימוד הוא מקרבן פסח מנחות פב).

אם כן לכאורא אין שייך אלא היכא שתורה חייבה הקרבן כגון פסח אבל גבי הרי עלי תודה הוא שמתחייב בעצמו ולכן י"ל דסתמא אם אמר הרי עלי תודה הנה מתחייב ככל דין הקרבנות שהיינו שביא מן החולין אבל אם מתנה בהדיא שאינו מקבל רק להביא קרבן אבל לא ממעותיו אלא שיוכל להביא ממעות מע"ש וכיון שפירש כה"ג און עליו דין נדר להביא דנקא מן החולין ולכן פכתב בה' מעה"ק דאם אמר הרי עלי תודה שאביא ממע"ש יוכל להביא ולא הנה מעשכב"ת פיון שלא נדר יותר ואין עליו חיוב מן התורה אף לנדר, אבל פאן בה' תגיגה שאמר הרי עלי תודה שאצא בה ידי תגיגה דכאן דין הוא בתגיגה שלא תהא אלא מן החולין ותגיגה הוא חיוב התורה והתורה חייבה דנקא מן החולין ולכן לא מהני תנאי (או דדין התורה הוא דקרבן אחד אין עולה לשני דברים ולכן לא מהני תנאי להיות קרבן תודה עולה גם לקרבן תגיגה) ולפז"נ נמי בפ"ח מה' נזירות שהאומר הריני נזיר ע"מ שאגלח ממעות מע"ש לא מהני התנאי ומביא דנקא מן החולין משום דלכאורא יש לחקור אף הוא החיוב של קרבנות נזירות אם הוא מצד נדרו שנקבל בקבלת הנזירות שלו או"ד הוא חיוב התורה פשישלים נזירותו ונראה די"ל דבזה אפליגי ר"א הקפ"ר דסובר נזיר חוטא הוא ור"א סובר דנזיר נקרא קדוש (תענית יא) וכן מחלוקת ר"י ור' שמעון (נדרים ו).

(ר"י אומר חסידים היו מתאוין להביא קרבן חטאת וכו' מה היו עושים היו מתנדבים נזירות למקום כדי שיתחייבו קרבן חטאת וכו' רש"א לא נדרו בנזיר וכו' שלא נקראו חוטאין וכו' דלמ"ד נזיר נקרא קדוש יוכל להיות פי הקרבנות מצד קבלתו דהיינו מצד נדרו אבל למ"ד דנזיר חוטא

הוא ומביא כפרה על שחטא וציער עצמו מן היין מסתבר דקרבנות נזיר הוא מצד חיוב התורה ולא מצד נדרו והרמב"ם ה' דעות ה"א פ"ג פוסק דנזיר חוטא הוא והראב"ד אינו משיגו מסתמא יודה לזה ולפ"ז יהא שיטת רבינו דקרבנות נזיר הם מצד חיוב התורה (וכן איתא במנחות פ"ט משנה ו' אלא שחטאתו נאשמו באין על חטא כשאר חטאות נאשמות וחטאת נזיר אינה טעונה נסכים משום דנזיר חוטא פדכתיב אשר חטא על הנפש וכו' ע"כ אלמא דהקרבנות נזיר הוא מצד החטא וממילא הוא מפת חיוב התורה ולא מצד נדרו (ועיון רמב"ם בפ"א מה' נדרים ה"י אף באמת אין סתירה לזה משם ודוק) ולפז"נ שיטת רבינו דלכן לא מהני תנאי בקרבנות נזירות שיוכל להביא ממעות מע"ש מפני שהוא מצד חיוב התורה הקרבנות דנזירות ולכן הנה הדין דדבר שבחובה אין מביאין אלא מן החולין ולא מהני תנאי ומ"מ הנה נזיר דמתנה עמשכב"ת הוא ותנאי בטל ומעשה קוים וגם הראב"ד לא השיגו שם בנזירות וסובר ג"כ דלא מהני שם תנאי וכהנ"ל ובז"נ מה דתמה הכ"מ בפט"ו מה' פסוה"מ ה"ו מדוע השמיט רבינו הא דאמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחויב חטאת נזיר כשירה (זבחים ט:): ובז"נ פ"ג דסוברים נזיר חוטא הוא ונהנה מחויב כפרה כמותו ולכן יהא פסולה והסוגיא דשם אלא למ"ד.

דנזיר קדוש הוא ולכן אמרינן שפירה לשם חטאת נזיר דהני עולות ניהו ואינו מחויב כפרה כמותו הנה (אף תמיהת הכ"מ ישאר למה השמיט דאם שחט לשם חטאת מצרע שפירה) אף צריף להבין שיטת הראב"ד שכתב שמהני תנאי גבי הרי עלי תודה שאצא בה ידי חגיגה הא חגיגה הוא חיוב התורה ודבר שבחובה אין מביאין אלא מן החולין ובחיוב התורה אין שייף תנאי כהנ"ל ואולי י"ל דסברת הראב"ד הוא כן הא דדבר שבחובה אין בא אלא מן החולין היינו דדבר שאינו של חולין פלומר דבר קדוש הנה אינו שלו ולא יכול לפטור בזה חיוב התורה.

דאינו יכול לפטור אלא בדבר שהוא שלו ולכן סובר הראב"ד פ"ג שבעת שנדר הרי עלי תודה התנה שאצא בה ידי חגיגה הנה כמו שהתנה שמשיר לעצמו זכות לפרוע חוב של חגיגה ולענן זה הנה כשלו ולכן יצאת ידי חגיגה ולכן מהני תנאי תודה.

אבל גבי קרבנות נזירות פ"ג שחיוב התורה לכן לא שייף תנאי ע"מ שאגלח ממעות מע"ש ולכן לא השיגו שם הראב"ד וכהנ"ל וצ"ע. הלכות בכורות.

פרק ה' הל' ג'. פסק הרמב"ם דפק בכור אם תפס הפהו אין מוציאין מידו וכן פסק בפ"ב הל' ו'.

מהלכות אלו ע"כ והובא בכ"מ שם פי בתשובת הרשב"א נשאל ע"ז למה לא פסק הרמב"ם כרבה דמוציאין מידו הא אמרינן (ב"מ ו:): תניא דמסייע ליה הספיקות נכנסין לדיר להתעשר ואי אמרת תקפו אין מוציאין נמצא פוטר ממונו בממונו של פהו דמוכח שם דלא מהני תפיסת פהו בספק בכור והוא פוסק כרב המנונא דאם תפס אין מוציאין בספק בכור יעיי"ש ונ"ל דיש לחקור בבכור מה שהוא ממונו של פהו אם הוא מצד הקדושה פלומר פ"ג שהוא קדוש לכן עשה התורה זאת לממונו של פהו וממילא חייב ליתן לכהן או שהסיבה אינה הקדושה אלא דין הגתונה לכהן עושה זאת לממונו של פהו ודין הגתונה אינה תולדה מקדושת בכור אלא שני דינין מיוחדים בבכור קדושה ודין גתונה לפהו וכל אחת אינה תולדה מהשניה ונראה דבזה פליגירב המנונא ורבה דרב המנונא יספור דהממון פהו של בכור הוא מצד הקדושה שעליו וכיון דמספק אסור בגיזה ועבודה א"כ איכא עליו ספק קדושה לכן תקפו פהו אין מוציאין מידו דהנה ספק ממונו של פהו ורבה סובר דלא תליא זה בזה שיוכל היות אסור בגיזה ועבודה ותקפו פהו מוציאין מידו שסובר דהא

דבכור הנה ממונו של פהו הנה לא מצד קדושה שעליו אלא מחמת דין נתינה וכיון דמספק ליכא דין נתינה לכן תקפו פהו מוציאין מידו (נדמי למה שכתב הר"ן נדרים ז).

דספק ממון עניים לקולא אף לאינה שיטות שהובא שם יקשה זאת אף הר"ן הביא שם ראיות ע"ז עיי"ש ועוד דהרמב"ם יוכל לסבור כשיטת הר"ן) ולפיז"נ דלרב המנונא נ"ק מהספיקות נכנסין לדיר להתעשר וכו' דשם מייירי בפדיון פטר חמור דליכא דין קדושה על הששה בכל אופן אלא דין נתינה אם הוא פדיון פטר חמור וא"כ יהא ממונו של פהו מחמת דין הנתינה וכיון דמספק ליכא דין נתינה לכן לא הנה ממונו של פהו ולכן תקפו פהו מוציאין מידו.

אבל בבכור דהנה ממונו של פהו מצד קדושה שעליו לכן פינו שאסור בגיזה ועבודה מספק ואיכא עליו ספק קדושה לכן הנה ממונו של פהו מספק ותקפו פהו אין מוציאין מספק והתניא דמסייע וכו' שמביא הגמרא יהא רק לשיטת רבה שסובר שבכור הוא ממונו של פהו רק מצד דין נתינה לכהו ולא מצד הקדושה ולכן דמי לספיקות נכנסין לדיר וכו' אבל לרב המנונא ליכא ראיה דל"ד זל"ז פהנ"ל ולכן פוסק רבינו פרב המנונא אם תקפו פהו אין מוציאין מידו דמהברייתא דספיקות וכו' ליכא ראיה להיפך (ולכאורה יקשה מבכורות ט: דאמרין שם דלר"י דאמר שותפות עפו"ם חייבת בבכורה איצטריף קרא לא תעבוד בבכור שורה אבל אתה עובד בשלך ובשל אחרים וכו' למשרי בגיזה ועבודה ופרש"י בד"ה ובשלך אע"ג דמחייב ר' יהודה למיתב חצי דמיו לכהו שרי בגיזה ועבודה שאין קדושה לחצאין וכו' אלמא דדין נתינה לא תליא בקדושה דכאן אינו קדוש לר"י ומ"מ חייב בנתינה אף זה ל"ק דהא פסק הרמב"ם פ"ד מ"ה בכורות הל' א' דשותפות עפו"ם פטורה מן הבכורה דלא כר"י א"כ לא מצינו מזה סתירה לדינא וניחא) וכן נראה דשיטת רבינו דדין נתינה לפהו בבכור היא תולדה מקדושת בכור דכתב הרמב"ם פ"ב הל' ה' מה' אלו ז"ל בכור שהוא אנדרוגינוס אין בו קדושה כלל והרי הוא פנוקב שאין בו לפהו פלוס ועובדים בו וגוזזים אותו כשאר החולין וכו' ולכאורה יקשה לשון רבינו ששונה מלשון המשנה בכורות מ"א דתנן שם אנדרוגינוס אינו בכור אלא נגזז ונעבד ורבינו מרחיב הלשון וכתב תחלה בכור שהוא אנדרוגינוס אין בו קדושה ועוד יקשה שכתב מקודם אין בו קדושה וכו' ואין לפהו בו פלוס ואח"כ נעובדים בו וגוזזים אותו ויקשה הלא גיזה ועבודה הם שייכים לקדושה פינו שכתב אין בו קדושה הנה צריף לכתוב מיד ועובדים בו וגוזזים אותו והוא כתב שאין לפהו בו פלוס ואח"כ כתב ועובדים וכו' מפאן נראה ששיטת רבינו שממונו של פהו בבכור הוא מחמת קדושה ולכן הרחיב הלשון יותר מהמשנה וכתב מקודם אין בו קדושה ואח"כ מיד כתב שאין לפהו בו פלוס זהו להשמיענו פי ממון פהו הוא מחמת קדושה וכיון שאין בו קדושה אין לפהו בו פלוס ואח"כ כתב הדין של גיזה ועבודה ובז"נ שהקשה בס' ש"ש ש"י פ"ד בהא דנאמן אדם מישראל לומר על בהמה המבפרת שילדה איה שפבר מכר הולד לנכרי פינו דהוא נכסי פהו וכל שיש בו משום ממון אף לענגן איסור שבו אינו נאמן לפמ"ש הרמב"ן גבי מעשר שני הובא בר"ן פ' ז"ב מי שפא ואמר ראיתי את אביכם שהטמין מעות בשידה וכו' ואמר של ממ"ש הם בבית לא אומר פלוס בשדה דבריו קיימינו זה הכלל כל שבדו ליטלן דבריו קיימין והקשה והא מעשר שני איסור הוא ועד אחד הא נאמן באיסורין אפילו אינו בידו וכתב בשם הרמב"ן דמע"ש נמי אפוקי ממונא שהוא מוציא מרשות הדיוט לרשות גבוה וע"א לא מהימן כל שיש בו משום הוצאות ממון ואפילו יש נפקותא בו לענגן איסור וא"כ הקשה הש"ש אמאי נאמן שפבר מכר הולד לנכרי יעיי"ש ואח"כ כתב ואפשר פינו דספק ממונא לקולא והמע"ה א"כ אין לפהו חלק ממון בו ואין בו אלא משום איסור גרידא ומש"ה נאמן וכו' שפבר מכרו לנכרי בעודו מעוברת וכו' ע"כ ולכאורה יקשה הא

הרמב"ם פסק אם תקפו פהו אין מוציאין מידו א"כ נ"מ לממון שאם נאמין לא תהני תפיסת פהו וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה ואמאי נאמן ולפהנל"נ דהא דאמרין תקפו פהו אין מוציאין מידו משום דבכור הוא קדוש וממילא הוה ממונו דכהן נמצא דע"א מעיד על הקדושה דהיינו על האיסור והממונא הוא תולדה לכן נאמן דהוה ע"א באיסורין אבל במע"ש אינה תולדה הממון גבוה מהאיסור ונמצא שהוא מעוד שהממון אינו שלו ולכן אינו נאמן.

הלכות נשגות פְּרָק י"ג הל' ד' הורו ב"ד בחלב מן החלבים שהוא מותר ואכל מיעוט הקהל על פיהם ונודע להם שחטאו וחרו ביהו ונא"כ הורו שע"ז פלונית מותרת ועבד אותה ע"ז מיעוט אחר על פיהם וכשיצטרפו האוכלים לעובדים יתא רוב הרי אלו מצטרפים אע"פ שהיתה להן ידיעה בינתים וכו' ע"כ והשיג הראב"ד א"א בעיא ולא איפשיטא היא ולא ב"ד מייתו ולא צבור מייתי ע"כ וביאר הלח"מ ב"ד לא מייתו דילמא אין מצטרפין ולא ציבור מייתי דילמא מצטרפין והכ"מ כ' שביאו ויתנו אם אנו פטורים ה"ז נדבה והלח"מ השיג ע"ז דבשטאת לא שייך תנאי שיהא לנדבה ורצו לאמר שרבינו היה לו גירסא אחרת יעיי"ש ול"נ די"ל שיהא שיטת רבינו נוחא בלא גירסא אחרת דלכאורא יש לחקור הא דמציינו דאין חיוב שטאת בשוגג אלא א"כ דבמזיד איפא פרת איך הוא הגדר אם מה שיש דין פרת במזיד על הדבר הוא ג"כ סיבה המסייבת שטאת בשוגג או דהפרת הוא רק בגדר תנאי והסיבה המסייבת הוא רק האיסור ונראה דבזה תליא ספיקת הגמרא ובהוריות ג) אי אמרינן דכרת הוא ג"כ מסיבה המסייבת שטאת מסתברא פניו דאידי ואידי פרת הוא מצטרף אבל אי אמרינן שהפרת הוא רק בגדר תנאי והסיבה המסייבת הוא רק האיסור וכיון שאין איסורן שנה אינו מצטרף (דהתורה חדשה דשגגת הוראה ועשו על פיהם הוה פשגגת מעשה אצל ב"ד לענין קרבן דכן מציינו הדין בהוריות ח).

דאין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שזדונו פרת ונשגגתו שטאת אלא דשנה להדין של שגגת מעשה) וי"ל שזהו המחלוקת ר"י ור"ל (בשבת סט) ר"י סבר פניו ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו הוה שגגה ור"ל אמר עד שישגוג בלאו וכרת ומסתבר דבזה פליגי דלר"י הוה פרת מהסיבה המסייבת קרבן ולכן אמר דשגגת פרת הוה שגגה ור"ל יספור דכרת אינו אלא תנאי והסיבה המסייבת היא האיסור לכן שגגת פרת לא הוה שגגה עד שישגוג בלאו וכרת (דשוגג בלאו ומזיד בכרת לא משפחת) ובז"נ שיטת רבינו דספיקת הגמ' הוריות ג).

מיעוט בחלב ומיעוט בע"ז או מצטרפת אינו אלא למ"ד דהפרת הוא מטעם תנאי ולכן מספקת הגמרא אי הפרת מצטרף פניו דאידי ואידי פרת הוא או לא פניו דאין איסורן שנה (או דהא גופא מספקת הגמרא אי הפרת הוא מהסיבה המסייבת או מטעם תנאי) אבל פניו שרבינו פוסק בפ"ז מ"ה נשגות ה.

ג.

פניו ששגג בכרת אע"פ שידע שהן אסורות חייב שטאת והיינו כר"י א"כ פוסק רבינו דהפרת הוא מהסיבה המסייבת ולכן פוסק פאן מיעוט בחלב ומיעוט בע"ז מצטרף דאידי ואידי פרת היא לכן ב"ד חייבין להביא פר העלם וצבור פטורים וניחא.

שם פי"ד הל' ב'. לעולם אין ב"ד חייבין עד שאמרו לבטל מקצת ולקיים מקצת בדברים שאינן מפורשין בתורה וכו' או שעקרו אב מאבות מלאכות והורו שאינה מלאכה הרי אלו חייבין וכו' ע"כ והקשה בכ"מ הא בהוריות ד' היא בעיא דלא איפשיטא והיה לו לרבינו

למפסקא לקולא ועיי"ש ובלח"מ ע"כ (והיא בעיני דרבי יוסף שם אין חרישה בשבת או הנה פביטול מקצת וקיום מקצת פינו דקא מודו בכנולה שבת או"ד פינו דקא עקרנו ליה לחרישה פעקירת גוף דמי) ונ"ל דלכאורא יש לחקור מה הוא הגדר של איסור מלאכה בשבת אם הוא מפני שאינו שובת אף מה שצריך מלאכה של תיקון זה הוא רק בגדר תנאי דאימתי הוא חייב באי שבייתתו אם באי שבייתתו נעשה מלאכה של תיקון או דהאיסור לא מפני שאינו שובת אלא דעצם המלאכה הוא האיסור ונראה דבזה תליא אי עקרו אב מאבות מלאכות או הנה פביטול מקצת וקיום מקצת או פעקירת גוף דמי דאי אמרינן שהגדר של איסור מלאכה הוא מפני שאינו שובת אז הנה פביטול מקצת וקיום מקצת מהני שכל מלאכות שבת הנה פחדא מילתא אבל אי נימא שהאיסור מפני שעושה מלאכה ותיקון פלומר שהעצם המלאכה הוא האיסור בשבת ואז כל מלאכה ומלאכה דין בפני עצמה ואז יש לספק אם עוקר מלאכה הנה כמו שעקר גוף דמי והנה פועקר פולו או"ד פינו דס"ס סיבת האיסור מלאכה היא שבת והנה חדא סיבה על כל המלאכות וא"כ הנה פחדא מילתא והנה ביטול מקצת וקיום מקצת ויש להעמיס זאת התקירה בפלוגתא דר"א ור"ק (שבת צו) דת"ק פוטר אתולדה במקום אב (דידיה) אי הנה בהעלם אחת ור"א סובר דחייב אתולדה במקום אב דידיהויפלגו בזה דת"ק יסבור דהגדר דאיסור מלאכה בשבת מפני שאינו שובת ואז הנה כל מלאכות שבת פחדא וא"כ בהעלם אחת הנה צריך להיות חטאת אחת אלא מ"מ מפני שהסיבה של אי השבייתה היא המלאכה וכיון שהנה מלאכות מיוחדות הנה סיבות מיוחדות לאי השבייתה לכן מחלקות וזהו דוקא אם הי' מלאכות שונות אבל אב ותולדה דידיה לא מחלקת פינו שהם משורש אחד ור"א יסבור שאיסור מלאכה בשבת לא מפני שאינו שובת אלא שהמלאכה עצם הוא האיסור וא"כ אב ותולדה מחייב תרתי משום דכל מלאכה הנה במציאות מלאכה בפ"ע שאסרה התורה אלא שאמה רוצה לומר שהשם המשותף יאחד אותם ויהא פעולה אחת ז"א פינו דזהו אב וזה תולדה לא הנה לגמרי שם אחד ולכן חייב שתום לר"א ולפז"נ שיטת רבינו דר"א דמחייב אתולדה במקום אב יהיה הגדר של איסור מלאכה בשבת דעצם המלאכה אסרה תורה ולא מפני שאינו שובת ולכן יש להסתפק אם עקרו אב מלאכה הנה פעקירת גוף דמי או דהנה רק פעקירת מקצת משום דסיבת האיסור הוא שבת וכיון שחדא סיבה היא הנה פחדא מילתא ולכן הסוגיא דהוריות אזלא אליבא דר"א ולכן הנה בעיני דלא איפשיטא אבל הרמב"ם פוסק כת"ק דר"א דפוטר אתולדה במקום אב (פ"ז הלכ' ז).

מה שבת) ולכן הנה הגדר של איסור מלאכה בשבת מפני שאינו שובת ולכן הנה כל מלאכות שבת פחדא ולכן אם עקרו אב מלאכה אחת הנה פקיים מקצת ולכן חייבין ב"ד אף לכאורא יקשה ע"ז דכתב הרמב"ם שם שהורו שמונתר להוציא מרשות לרשות בשבת וכו' הרי אלו כמו שאמרו אין שבת בתורה וכו' שעקרו כל הגוף ואין זו וכו' שגגת הוראה אלא שכחה וכו' ע"כ ואף לפ"ז יקשה אמאי הנה כמו שעקרו כל הגוף פינו שכל מלאכות שבת הנה פחדא אף ז"א דהא מפניש בהוריות ד' דמוציא מרשות לרשות פטורים משום דהנה דבר שצדוקים מודין בו והנה מפניש בתורה ולא משום הטעם דהנה פעקירת כל הגוף וצ"ל שזהו ג"כ פונת רבינו שמתחיל לכתוב לעולם אין ב"ד חייבין עד שיורו לבטל מקצת וכו' בדברים שאינן מפנישים בתורה וכו' פיצד הורו שמונתר להשתחוות לע"ז או שמונתר להוציא מרשות לרשות בשבת וכו' הרי אלו כמו שאמרו אין שבת בתורה אין ע"ז בתורה וכו' שעקרו כל הגוף וכו' ואין זו שגגת הוראה אלא שכחה ע"כ אלמא שפונתו לפרש שבדבר שמונתר בתורה אין חייבין ומה שכתב שעקרו כל הגוף פונתו דדמי לעקירת כל הגוף שטעם אחד הוא דבר המפניש בתורה לעקירת כל הגוף הוא

מפני שלא היה שגגת הוראה אלא שכחה כמו שפתיב שם ומוכרח הוא דאל"כ אמאי צריף לטעם אחר ממה שמפירש בגמרא ובז"נ קושית הנימוק"י בב"ק פ"ש ל"מ"ד אשו משום חציו יתיה כאלו עשו או בידים א"כ היכא שרינו ע"ש להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת וכו' ולפי זה הרי הוא הבעירה בעצמו בשבת ועיי"ש בתיורו ולפנה"ל ניחא פינו דביארנו לעיל דהאיסור מלאכה בשבת הוא משום שאינו שובת וא"כ פאן ניחא דאפילו נימא אישו משום חציו מ"מ מותר דמ"מ הוא שובת לו שיהא נקרא שהוא עושה הפעולה של הבערה וסגיב לענו גזיקין אבל מ"מ לענו שבת לא שייך זאת פינו שמ"מ הוא שובת ולו יצייר שיהא שובת ועושה מלאכה פאחת ג"כ מותר לענו שבת ולכן מותר להדליק ע"ש את הנרות אפילו ל"מ"ד אשו משום חציו אף לכאנרא יקשה ע"ז איה אמרינו דאיסור מלאכה בשבת הוא מפני שאינו שובת הא הרמב"ם פכ"א מה' שבת ה' א' פתב ונ"ל נאמר בתורה תשבות אפילו מדברים שאינו מלאכה חייב לשבות מהן וכו' ע"כ וכ"כ הרמב"ן בפירוש התורה שלו עכ"ל הרה"מ משמע בהדיא שמפרש שפוננת רבינו שהוא מד"א שכ"כ הרמב"ן בפ' אמור שהעמל שאינו מלאכה אסור בשבת בעשה (וזהו פירוש הראשון שמפרש הרה"מ בדברי רבינו וכן משמע שם) אלמא דבדבר שאינו מלאכה אסור מפני שאינו שובת משמע הא מלאכה היא בעצם אסורה ולא מפני שאינו שובת אף ז"א דהענו הוא פן היכא דבאי שביתתו נעשה תיקון ומלאכה היה איסור מיתה ולא ויהיכא דבאי שביתתו לא נעשה מלאכה אינו עובר אלא על מ"ע דתשבות.

ולפז"נ דאיתא בע"ז טו. רב אדא נקרא לזבוגי חמרא אידא דספסירא אי משום גסיוני הא לא ידע לקליה דאזלא מתמתיה ואי משום שאלה ושכירות פינו דלא דידיה לא מושיל ולא מוקיר והקשה הר"ן שם (וכן איתא בתוס') אמאי שרי נהי דמשום מחמר ליתא הא איתא משום שביתת בהמתו והביא בשם הרשב"א דמירי דמנסו לה בחצר והולכת משא בחצר לא מיקרי מלאכה דניחוש משום שביתת בהמתו אבל משום מחמר איכא בכל דהו ע"כ והקשה הר"ן עליו דכל היכא דאיהו עביד לא מחייב בהמתו לא מחייב וכו' ועוד שהרי מפירש בפ' מי שהחשיף דלא עבר אלאו דמחמר אלא היכא דבהמתו עבדה עקירה והנחה וכדאמרינו התם וכו' וכינון שפן מאי ענון עקירה והנחה ברה"י ניחא די"ל דהרשב"א יספור ג"כ כשיטת הרמב"ן והרמב"ם שהבאנו לעיל דאפילו דבר שאינו מלאכה אסור מד"א משום תשבות אף זה מסתבר דאיסור תשבות בדבר שאינו מלאכה שייך דוקא אם האדם עצמו עושה דבר שאינו מלאכה יהא עליו באיסור עשה אבל אם בהמתו עושה דבר כזה אינו אסור משום שביתת בהמתו בדבר שלא נקרא מלאכה דבאדם אשכחן איסור תשבות ולא בבהמה ולפז"נ שיטת הרשב"א דכתב דמנסו לה בחצר והולכת משא בחצר משום מחמר איכא ומשום שביתת בהמתו ליתא משום דמחמר נקרא המלאכה שאדם עושה ע"י הבהמה וכינון שנקרא שהאדם עושה ולכן אסור אפילו ברה"י מטעם איסור תשבות דמה דמצינו בפ' מי שהחשיף דמתירין לכתחילה ליתן על חמורו בלא עקירה והנחה היינו משום שאינה מנהיגה אבל אם מנהיגה אסור משום דתשבות איכא אפילו בלא עקירה והנחה אם ינהיגה וכן פתב הרמב"ם פ"כ ה' ו' מה' שבת להנהיג אסור אפילו בלא עקירה והנחה עיי"ש ולכן שרי רב אדא לזבוגי אידא דספסירא דוקא משום דלא ידע לקליה דאזלא מתמתיה וליכא משום מחמר אבל בשביתת בהמתו לא שייך איסור תשבות ולכן ברה"י מותר דאינה עושה מלאכה גמורה.

ה' מחוסרי פפרה פ'ק א' הל' ה' היולדת אינה מביאה קרבנה ביום ארבעים לזכר או ביום שמונים לנקבה אלא מערבית שמשה ומביאה קרבנה למחר שהוא יום ארבעים ואחד לזכר וכו' והוא היום שנאמר ובמלאת ימי טהרה לבן וכו' תביא וכו' ואם הביאה

קרְבַנָּה תוֹף יָמִי וּמְלֵאת לֹא יֵצֵאת אֶפְיָלוּ הַבֵּיָאָה עַל וְלָדוֹת הָרְאוּשׁוֹנִים בְּתוֹף יָמֵי מְלֵאת שֶׁל וְלָד זֶה לֹא יֵצֵאת וְכוּ' ע"כ וְהַשִּׁיג הָרֵאָב"ד א"א זֶה תִּימָה גְדוֹל אִם שְׁלַחָה קְרַבְנוּתִיהָ תוֹף מְלֵאת לְמָה לֹא יֵצֵאת וּמ"ש מַחְטָאת חֵלֶב וְדָם שֶׁהִטְמֵא מְשַׁלַּח אוֹתָהּ וּמִקְרִיבִין לָהּ עַכ"ל וְכוּנֹת הַשְּׁגָתוֹ הִיא לְמָה אִם הַבֵּיָאָה תוֹף מְלֵאת לְנֹלָד זֶה עַל וְלָדוֹת הָרְאוּשׁוֹנִים שֶׁהוּא אַחַר מְלֵאת לְלִידָה שְׁלָהֶם לְמָה לֹא יֵצֵאת וְכוּ' וְכֵן בִּיָּאָר הַלַּח"ם פְּנוּנָתוֹ וּנ"ל דַּיֵּשׁ לַחֲקוֹר בְּיֹלְדֵת תוֹף מְלֵאת שְׁאִינָה מְבִיָּאָה קְרַבְנָה עַד מְלֵאת אִיף הוּא הַגָּדֵר אִי הֵנָּה הַגָּדֵר שְׁאִינָה מְחַוֵּיבֵת בְּקֶרְבֵּן עַד מְלֵאת או"ד שֶׁהִיא מְחַוֵּיבֵת מִיָּד מִזְמַן הַלִּידָה אֲלֹא שְׁדִין הוּא שֶׁתוֹף מְלֵאת אִינָה יְכוּלָה לְהַקְרִיב קְרַבְנָה וְהֵנָּה לְקֶרְבֵּן יֹלְדֵת תוֹף מְלֵאת כְּמוֹ לִילָה לְשָׂאָר קְרַבְנוֹת וְאִם נִשְׁחַטָּה בְּלִילָה אִם עָלְתָה תֵּרֵד (רַמְבַּ"ם פְּסוּלֵי פ"ג ה"ו).

(מְפָנֵי שְׁאִין לִילָה זְמַן הַקְרָבָה וְה"נ בְּקֶרְבֵּן יֹלְדֵת תוֹף מְלֵאת אִינָה זְמַן הַקְרָבָה וּבז"נ דִּי"ל דְּבָנָה הַחֲקִירָה יַחְלֹקוּ הַרְמַב"ם וְהָרֵאָב"ד דְּהַרְמַב"ם סוֹבֵר דְּתוֹף מְלֵאת אִינָה זְמַן הַקְרָבָה (אֲבָל הַחֵיּוֹב אִיפָּא מִיָּד) וְהֵנָּה כְּמוֹ לִילָה וְלָכֵן אֶפְיָלוּ הַבֵּיָאָה עַל וְלָדוֹת הָרְאוּשׁוֹנִים בְּתוֹף מְלֵאת שֶׁל וְלָד זֶה לֹא יֵצֵאת (וּל"ד לַחְטָאת חֵלֶב וְדָם שֶׁהִטְמֵא מְשַׁלַּח אוֹתָהּ וּמִקְרִיבִין לָהּ) וְהָרֵאָב"ד יִסְבֹּר דְּהַגָּדֵר דְּתוֹף מְלֵאת הוּא מְפָנֵי שְׁלֵא נִתְחַוֵּיבָה בְּקֶרְבֵּן לִידָה עַד אַחַר מְלֵאת וְלָכֵן עַל וְלָדוֹת הָרְאוּשׁוֹנִים שֶׁכָּבֵר נִתְחַוֵּיבָה יְכוּלָה לְהַקְרִיב כְּמוֹ שֶׁטְמֵא מְשַׁלַּח חֲטָאת חֵלֶב וְדָם וּמִקְרִיבִין לָהּ.

הל' פְּרָה אֲדָנוּמָה פֶּרֶק א' הַל' א' מְצוֹת פְּרָה אֲדָנוּמָה שְׁתִּהֵי בַת שְׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹ בַת אַרְבַּע וְכוּ' וְאִין לוֹקְחִין עֲגָלָה וּמַגְדִּילִין אוֹתָהּ שֵׁנָא וְיִקְחוּ אֵלֶיהָ פְּרָה וְלֹא עֲגָלָה וְכוּ' ע"כ וְהַשִּׁיג הָרֵאָב"ד א"א לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה אֲלֹא שְׁאִין מְקַדְּשִׁין מְחוּסֵר זְמַן לְמִזְבֵּחַ וְזוֹ קְרוּיָה חֲטָאת וְכַשֵּׁם שְׁאִין מְקַדְּשִׁין בְּעֵלֶת מוֹם כֶּף אִין מְקַדְּשִׁין אוֹתָהּ מְחוּסֵרֶת זְמַן וְאֲמֹר רַבְּנֵי לִילָה לְקַדְּוֶשָׁה יוֹם לְהַרְצָאָה לִיל שְׁמִינֵי מְקַדְּשִׁין אֲבָל לֹא יוֹם שְׁבִיעִי ע"כ וְנִרְאָה לִי דְאִיתָא בְּגִמְרָא זְבָחִים י"ד: דְּפָרָה קַדְּשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת הִיא עֵינֵי שֵׁם וּלְפִי זֶה נִרְאָה דְאֵלְמָא דְהַדְרָשָׁה דְחֲטָאת הִיא הוּא רַק בְּמָה שְׁנוּגָע לְעַבּוּדוֹת כְּגוֹן שֶׁשְׁחַטָּה שְׁלֵא לְשִׁמָּה אוֹ שֶׁקִּיבֵל דְּמָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה (שֵׁם פ"ד ה, ג).

(אוֹ לְעֵינֵי שְׁטְרִיפָה פְּסוּלָה בְּפָרָה אֲדָנוּמָה דְחֲטָאת קְרִיָּה רַחֲמָנָא לְחֹלִין יֵא) אֲבָל בְּמָה שְׁנוּגָע לְדִין הַקַּדְּשׁ שֶׁל פְּרָה אֲדָנוּמָה לֹא אֲזַלָּא הַדְרָשָׁה דְחֲטָאת הִיא וְהָרֵאָה דְלִיפָא קְדוּשַׁת מִזְבֵּחַ עָלֶיהָ רַק קְדוּשַׁת בְּדֵק הַבַּיִת וְלָכֵן לִיפָא הַדִּין שֶׁל אִין מְקַדְּשִׁין מְחוּסֵר זְמַן בְּפָרָה אֲדָנוּמָה מִשּׁוֹם הַדְרָשָׁה דְחֲטָאת הִיא וְלָכֵן מְבִיָּא הַרְמַב"ם דְלָכֵן אִין לוֹקְחִין עֲגָלָה וּמַגְדִּילִין אוֹתָהּ שְׁנַאֲמֵר וְיִקְחוּ אֵלֶיהָ פְּרָה וְלֹא עֲגָלָה.

שֵׁם פֶּרֶק ד' הַל' יח. שְׁחַט אֶת הַפְּרָה וְנִשְׁחַטָּה בְּהֵמָה אַחֲרַת עֲמָה וְכוּ' כְּשִׁירָה שְׁהָרִי לֹא נִתְפָּוִין לְמִלְאָכָה אַע"פ שֶׁהִבְהֵמָה שְׁנִשְׁחַטָּה עֲמָה כְּשִׁירָה לְאֲכִילָה שְׁאִין שְׁחִיטַת הַחֹלִין צְרִיכָה כְּפִנּוּנָה וְכוּ' עַכ"ל וְהַקְּשָׁה הַכ"מ פִּינּוּן שְׁרַבְיָנוּ פּוֹסֵק בַּפ"ב מַה' שְׁחִיטָה כַר"נ דְשְׁחִיטַת חֹלִין בְּלֹא כְּפִנּוּנָה כְּשִׁירָה וְכֵאֵן פֶּסֶק דְנִשְׁחַטָּה בְּהֵמָה אַחֲרַת עֲמָה פְּרָה כְּשִׁירָה וְזֶה הִיפּוֹף דְּבָרֵי רַבָּא (חֹלִין לַב) וְעֵי"ש שֶׁכְּתִב שְׁרַבְיָנוּ גּוֹרֵס בְּגִמְרָא גִיָּרְסָא אַחֲרַת ע"כ וּבִיָּאוּר קוֹשְׁתוֹ הִיא דְאִיתָא שֵׁם אֲמֵר רַבָּא נִשְׁחַטָּה בְּהֵמָה אַחֲרַת עֲמָה לר' נִתְּן פְּרָה פְּסוּלָה בְּהֵמָה כְּשִׁירָה דַּא"צ כְּפִנּוּנָה לְחֹלִין וְלִרְבִּנּוּ פְּרָה כְּשִׁירָה בְּהֵמָה פְּסוּלָה דְצָרִיף כְּפִנּוּנָה לְחֹלִין וְא"כ רַבְיָנוּ שְׁמַכְשִׁיר שְׁתִּיהוּ לֹא הֵוִי לֹא כַר' נִתְּן וְלֹא כְּרַבְּנֵי ע"כ וּנ"ל דְהַקְּשׁוּ שֵׁם בְּתוֹס' ד"ה נִשְׁחַטָּה וְא"ת וְאוֹתָהּ וְלֹא אוֹתָהּ וְחִבְרַתָּה לְרַבְּנֵי ל"ל אִי לְשׁוֹחֲט בְּהֵמָה אַחֲרַת עֲמָה תִּפּוֹק לִיהָ מִטְּעַם מְלֵאכָה כְּמוֹ חֲתָף דְלַעַת עֲמָה וּי"ל דְאִיֶּצְטְרִיף לְשׁוֹחֲט שְׁתֵּי פְּרוֹת וְנִתְפָּוִין לְשַׁחוּט דְמִשּׁוֹם מְלֵאכָה אַחֲרַת לֹא מְפָסְלוּ פִינּוּן דְשְׁתִּיהוּ לְשֵׁם פְּרָה ע"כ נִרְאָה

מדברי התוס' דרבנן יסברו דשוחט אותה ולא מ חבירתה יהא הלימוד לשוחט שתי פרות אדנמות פאחת דוקא (ולא השוחט עמה בהמת חולין) ור' נתן דאמר פרה פסולה בהמה פשיעה אלמא דסובר דהדרשה דנשחט אותה ולא אותה נחברתה אלא אפילו על בהמת חולין שנשחטה עמה ולפז"נ דשתי מחלוקת איכא של ר' נתן ורבנן אהד אי שחיטת חולין צריכה פנונה ואחד אי הדרשה של נשחט אותה ולא אותה נחברתה אלא לשתי פרות אדנמות דוקא אי גם לא נשחטה פרה אדנמה עם חולין ולכן בפלוגתא דשחיטת חולין פוסק כר' נתן דאין צריכה פנונה פינו דאוקמינו (בחולין יב:) סתם משנה פרבי נתן ואמרין שם הלכה כר' נתן אבל בפלוגתא אחריתא דר' נתן ורבנן אי הדרשה של נשחט אותה וכו' אלא דוקא לשוחט שתי פרות אדנמות בזה פוסק פרבנן (משום דיחיד ורבים הלכה פרבים) דאלא דוקא לשוחט שתי פרות אדנמות דוקא וכו' ולכן פוסק אי נשחט פרה ונשחטה חולין עמה שניהם פשיעות דבשחיטת חולין פוסק כר' נתן דא"צ פנונה ובפרה אדנמה פוסק פרבנן דדוקא שתי פרות אסור לשחוט פאחת אבל פרה וחולין עמה לא לכן פוסק דשחט פרה ונשחטה חולין עמה שניהם פשיעות וממילא ל"ק מחולין לב.

שאמר רבא לרבנן פרה פשה בהמה פסולה דשם אמר רבא לרבנן לשיטתם בשני הדינין אבל רבינו שפוסק בהדא כר' נתן ובחדא פרבנן ניחא שיטת רבינו אף לכאנרא תקשה אמאי צריך קרא נשחט אותה וכו' שלא ישחוט שתי פרות פאחת תיפוק ליה דחטאת קריה רחמנא (חולין יא) וכל הקרבנות אסור לאחד לשחוט שתי קרבנות ביחד דתזבחו פתוב (שם כט: וכן פוסק הרמב"ם ה' פס"ה פ"א ה"ד) וי"ל דצריך קרא למפסיל בדיעבד מטעם נשחט אותה וכו' דאי מטעם דתזבחו פתוב אינו אלא לכתחילה אסור ובדיעבד פשר ולכן צריך בפרה אדנמה למפסיל בדיעבד (אבל בכל הקרבנות בדיעבד פשר שם כט).

שם פרק ה' הל' ו. ומאימתי מטמא בגדים המשלח את השעיר משיצא חוץ לחומת ירושלים עד שעת דחיתו לעזאזל, אבל אחר שדחהו אם נגע בכלים ובגדים טהורים עכ"ל והשיג הראב"ד א"א דבריו סתומין לא נודע אם יאמר שמתעסק בו אחר דחיתו אינו מטמא כלים ובגדים מפני שנגמר שילוחו ואם נתפזין לכה למה ליה למימר כלים ובגדים אפילו אוכלין ומשקין נמי לא מטמא שהרי לא נתעסק בשילוחם כלל ואולי יאמר על הדוחה עצמו שדחהו אחר דחיתו אינו מטמא כלים ובגדים שאינו מטמא אלא בשעה שמתעסק בו אבל כשפירש ולד הטומאה הוא ואינו מטמא כלים וכו' ולא תימא לאחר דחיתו אלא אפילו קודם דחיתו אם פירש הוא ועשהו אחר פרישתו אינו מטמא כלים כל זה צריך לפנים עכ"ל ונ"ל דשיטת רבינו הוא פן דבפ"ה מה' עיוה"כ ה' כב, כ' רבינו דחפו ונפל השעור ולא מת ירד אחריו ומיתנו בכל דבר שממיתו וכו' ע"כ ובז"נ שיטת רבינו שכוננתו שאחר שדחהו ולא מת אם נתעסק עמו אחר דחיינו שיירד להמית אותו ואז פשיטתעסק במיתתו אוכלין מטמא ולא בגדים דבשעה שמתעסק בשעור המשתלח כתב הרמב"ם בפ"ו מה' אבות הטומאות ה' טו.

דהמשלח את השעיר אע"פ שבשעת מעשיהו מטמא בגדים וכו' אם נגעו באוכלין אפילו בשעת מעשיהו הרי הו שני לטומאה ע"כ (יעיי"ש בכ"מ) לכן כתב הרמב"ם דאחר שדחהו ולא מת אז בשעה שיירד האחרשיתעסק במיתתו אם נגע בכלים ובגדים טהורים אבל אוכלין מטמא משום שמתעסק במיתתו אבל כלים ובגדים אינו מטמא מפני שהוא אחר דחיתו לעזאזל ובגדים אינו מטמא רק משיצא חוץ לחומת ירושלים עד שעת דחיתו לעזאזל אבל כשמתעסק במיתתו לאחר דחיתו אז אינו מטמא בגדים רק אוכלין וניחא שיטת רבינו.

שם פֶּרֶק י"א הל' ב. מי שְׁנֵטְמָא בְּמַת וכו' ומזין עָלָיו בְּשִׁלְיָשִׁי וכו' ומְעַרְיב שְׁמִשׁוֹ וכו' מי שְׁהוֹנֶה עָלָיו בְּשִׁלְיָשִׁי וְלֹא הִזְהָה עָלָיו בְּשִׁבְעֵי וְשָׁהָה כַּמָּה יָמִים טוֹבֵל בְּכֹל עַת שְׂיִרְצָה אַחַר הַשְּׁבִיעִי וכו' אֶפְלוּ טוֹבֵל בְּלֵיל תְּשִׁיעִי אוֹ בְּלֵיל עֶשְׂרִי מִזִּין עָלָיו לְמַחַר אַחַר הַנֶּזֶק הַסְּמָה עַכ"ל וְהַשִּׁיג הֶרְאָב"ד א"א אֵינוֹ פֶּן בְּגִמְרָא דְקַדוּשִׁין לְעוֹלָם מוֹנֶה שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי וְטוֹבֵל אַחַר הַזָּאָה עַכ"ל וּבַכ"מ פֶּתַח שְׁרַבְיָנוּ סָמָךְ אֶפְסִיקְתָּא וְאַסְפְּרִי אַךְ תַּמָּה לָמָּה הִנִּיחַ רַבִּינוּ גְּמָרָא עָרוּכָה וְתַפְס כְּבָרִינְתוֹת ע"כ ונ"ל דְּהַסְנוּגְיָא דְקַדוּשִׁין סב.

שְׁמִיזָה הַשִּׁיג הֶרְאָב"ד לֹא יֵהָא סְתִירָה לְשִׁיטַת רַבִּינוּ אַךְ נִקְדִּים תַּחֲלָה הַסְנוּגְיָא דְשָׁם בְּשִׁלְמָא רִי"מ הִינְנוּ דְכִתִּיב הוּא יִתְחַטָּא בּוּ בְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם לֹא יִתְחַטָּא וכו' (כִּי צָרִיךְ לְדִידְיָה כְּפוּל) אֲלֵא לר"ח ב"ג ל"ל וּמִשְׁנֵי אֵינְצִטְרִיךְ סד"א מַצּוֹת הַזָּאָה בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעִי וְהִכָּא דְעַבְד בְּחַד מִינְיָהוּ עֵבִיד קמ"ל וּפְרִיךְ וְהִזְהָה הַטְהוֹר עַל הַטְמָא בְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי ל"ל אֵינְצִטְרִיךְ סד"א שְׁלִישִׁי לְמַעוּטֵי שְׁנֵי שְׁבִיעִי לְמַעוּטֵי שְׁשִׁי דְקָא מְמַעַט בְּיָמֵי טְהָרָה אֲבָל הִכָּא דְעֵבִיד בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁמְנֵי דְקָא מְפִישׁ בְּיָמֵי טְהָרָה אֵימָא ש"ד קמ"ל ע"כ וּמִזָּה הַשִּׁיג הֶרְאָב"ד דְנִרְאָה מְכַאן דְצָרִיךְ דְנוֹקָא שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי אַךְ נ"ל שְׁשִׁיטַת רַבִּינוּ הִיא פֶּן דְמְפָרֵשׁ הַסְנוּגְיָא פֶּן דְלר"מ דְצָרִיךְ הוּא יִתְחַטָּא וכו' לְכַפּוֹל וּמְמִילָא אֵינִי יוֹדַע דְצָרִיךְ שְׁנֵי הַזָּאוֹת וּבְדִיעֵבַד דַּס"ד דְבְדִיעֵבַד בְּחַד סְגִי רַק לְכַתְחֵלָה צָרִיךְ שְׁנֵי הַזָּאוֹת לְכֹן אֵינְצִטְרִיךְ וְהִזְהָה הַטְהוֹר עַל הַטְמָא בְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי דְצָרִיךְ שְׁנֵי הַזָּאוֹת גַּם בְּדִיעֵבַד וּמְמִילָא לִיכָּא קָרָא אִם עוֹשֶׂה הַזָּאָה בְּשִׁלְיָשִׁי וְשִׁמְנֵי וכו' דְקָא מְפִישׁ בְּיָמֵי טְהָרָה דְלֹא מְהַנִּי דִּישׁ לָנוּ לִימוּד רַק לר"ח ב"ג דְמִינְתֵּר לְדִידְיָה הַקְרָא דְוְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' (דא"צ לְתַנְאֵי כְּפוּל) וְלָכֵן מִינְתֵּר לִיהַּ הַקְרָא דְוְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' דְצָרִיךְ דְנוֹקָא הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי וְלֹא שְׁלִישִׁי וְשִׁמְנֵי אֲבָל לר"מ לִיכָּא לִימוּד ע"ז כַּהֲנִ"ל וּמְמִילָא לר"מ י"ל דְמְהַנִּי שְׁלִישִׁי וְשִׁמְנֵי וּבַז"נ שִׁיטַת רַבִּינוּ דְהַסְנוּגְיָא דְקַדוּשִׁין אֲזַלְא לר"ח ב"ג וּלְדִידְיָה מוֹכַח דְצָרִיךְ דְנוֹקָא שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי אֲבָל פִּינּוֹן דְהַרְמַב"ם פּוֹסֵק כר"מ דְצָרִיךְ כְּפוּל (פ"ו מַה' אֲשׁוֹת הַל' ב') וּמְמִילָא צָרִיךְ קָרָא דְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' דְצָרִיךְ שְׁנֵי הַזָּאוֹת בְּדִיעֵבַד וּמְמִילָא לִיכָּא לִימוּד דְשְׁלִישִׁי וְשִׁמְנֵי לֹא מְהַנִּי וְלָכֵן פּוֹסֵק רַבִּינוּ דְמְהַנִּי שְׁלִישִׁי וְשִׁמְנֵי כַּהֲפְסִיקְתָּא דְגַם מְסוּגְיָא דְקַדוּשִׁין לִיכָּא סְתִירָה ע"ז אַךְ רַש"י פִּירֵשׁ שָׁם וְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' ל"ל לָאו לר"ח ב"ג פְּרִיךְ אֲלֵא לַד"ה בְּעֵי לָהּ אֲלֵמָא דְהַדְרָשָׁה דְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' אֲזַלְא לכו"ע אַךְ יִקְשָׁה פִּירוּשׁוֹ דְלַדְר"מ אֵינוֹ מִינְתֵּר דְצָרִיךְ לְכַפּוֹל הַקְרָא דְהוּא יִתְחַטָּא וכו' וּמְמִילָא צָרִיךְ וְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' דְצָרִיךְ שְׁנֵי הַזָּאוֹת בְּדִיעֵבַד וּמְמִילָא אֵינוֹ מִינְתֵּר (וְאַח"כ מְצַאֲתֵי כִּי גַם מְהַרְשֵׁ"א עוֹרֵר אֶת זָה) אַךְ נ"ל דְבְּחַדוּשֵׁי הַרְשֵׁב"א שָׁם הִבִּיא קוּשִׁית הַרְמַב"ן מֵאֵי פְרִיךְ בְּשִׁלְמָא לר"מ הִינְנוּ דְכִתִּיב הוּא יִתְחַטָּא וכו' (מִשׁוּם דְצָרִיךְ כְּפוּל) הָא בְּאִסּוּרָא גְרִידָא אֵית לִיהַּ לר"מ מְכַלְל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לָאו וְהָכָא אִסּוּרָא גְרִידָא הוּא (וּא"כ גַּם לר"מ מִינְתֵּר) וְתִירְץ דַּה"ה דְמְצִי לְמִימַר וּלְטַעְמֵיךְ לר"מ מִי נִיחָא וְנִיחָא שְׁיִטַת רַש"י דְלוּמַד דְהַקְנוּשָׁיָא דְוְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' ל"ל אֲזַלְא לכו"ע דְגַם לר"מ מִינְתֵּר פִּינּוֹן דַּה"צ לְדִידְיָה לְכַפּוֹל דְהָא אִסּוּרָא גְרִידָא הוּא אַךְ שִׁיטַת רַבִּינוּ הוּא כְּפִי שְׁבִיִּאֲרָנוּ לְעֵיל דְהִזְהָה הַטְהוֹר וכו' ל"ל לָאו לכו"ע פְּרִיךְ אַךְ לַפ"ז יִקְשָׁה לְדִידְיָה קוּשִׁית הַרְמַב"ן דְבְּאִסּוּרָא גְרִידָא גַּם לר"מ אֵית לִיהַּ מְכַלְל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לָאו וּמֵאֵי קָאֲמַר בְּשִׁלְמָא לר"מ הִינְנוּ דְכִתִּיב הוּא יִתְחַטָּא בּוּ וכו' הָא גַּם לר"מ מִינְתֵּר אַךְ י"ל דְּיִסְבּוֹר כְּשִׁיטַת תּוֹס' שְׁבוּעוֹת לו': ד"ה ה"ג דְהַקְשׁוּ ג"כ קוּשִׁית הַרְמַב"ן הַנְּ"ל וְתִירְצוּ דְהוּא יִתְחַטָּא שְׁנֵיךְ לְעַנְיָן מְמוֹן כְּגוֹן מְטָמָא תְּרוּמָה וְלָכֵן צָרִיךְ כְּפוּל אֵי דְיִסְבּוֹר כְּשִׁיטַת הַר"ר יו"ט שָׁם (בְּתוֹס' הוּבָא) דְנוֹקָא בְּאִסּוּר חֲמוּר כְּגוֹן שְׁתוּיֵי יֵין וּפְרוּעֵי רֵאשׁ דְבְּמִיתָה הוּא דְאֵית לִיהַּ לר"מ מְכַלְל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן וְלָכֵן רַבִּינוּ יִלְמוּד כְּשִׁיטַת תּוֹס' שְׁבוּעוֹת וְלָכֵן לר"מ צָרִיךְ וְאִם לֹא יִתְחַטָּא וכו' לְכַפּוֹל וְלָכֵן

ליפא לימוד לדידיה שצריף דוקא שלישי ושביעי ולכן פוסק רבינו פפסיקתא דהנאה שלישי ושמיני ש"ד פהנ"ל אף הראב"ד שמשגיג מקדושין ילמוד כפירש"י דקושית הגמרא של והנה הטהור וכו' ל"ל הא לכו"ע פריף יהיה הסוגיא דקדושין אליבא דכולי עלמא אם פן מוכח משם דצריף דוקא הנאה שלישי ושביעי ולכן משיגו משם וניחא.

הל' טומאת צרעת פירק א' הל' ג'. ארבע מראות נגעים אלו פולן מצטרפין זע"ז בין להקל בין להחמיר וכו' פיצד אחד נגע שקה פולו לכן פשלג וכו' ואחד נגע שקה מקצת הלכו פמראה הבהרת ומקצתו פמראה השאת ומקצתו פמראה הספחת הפל פמראה אחד הוא חשיב וכו' ע"כ והשיג הראב"ד א"א אינו נראה פן מן הגמרא דאמרינו התם סיד ההיכל ליצרפיה בהדי שאת לאו בר מיניה היא אלמא תולדה דהאי לא מצטרף בהדי האי עכ"ל והכ"מ הקשה דהוא לא פרבנו דלרבנו דוקא מצטרף תולדה עם אב דידיה וגם דלא כר"ע דלר"ע דוקא מצטרף פסדר מעלתו ולא בגבוה ממנו שתי מעלות א"כ סיד ההיכל לא יוכל להצטרף עם בהרת דגבוה ממנו שתי מענות ועם השאת לא יוכל להצטרף דלאו תולדה דידיה יעיי"ש ונ"ל דשיטת רבינו היא פן דהא דאמרינו אב ותולדה דידיה מצטרפין פגון דסיד מצטרפת לבהרת אבנה אז יהא נעשה דין בהרת דהיינו דין האב אף על הסיד ובהרת ושאת מצטרפין מדכתיב והיה ולא פתיב והיו והכי איתא בת"כ והובא ברש"י שם ה: שבועות ולפז"נ דכאן פתב רבינו שקה הנגע מקצת פמראה הבהרת כו' ומקצת פמראה הספחת הפל פמראה אחד הוא חשוב משום דאב ותולדה דידיה מצטרף (דברבינו יפסוק פרבנו) פגון סיד ההיכל עם בהרת וא"כ פינן שמצטרף עם בהרת נעשה דין בהרת על סוד ההיכל פהנ"ל ובהרת ושאת מצטרפין מדכתיב והיה וכו' א"כ סוד ההיכל שנעשה בהרת ע"י אב דידיה מצטרף ג"כ עם השאת ולכן פתב רבנו הפל פמראה אחד הוא חשוב אף הסוגיא דשבועות דאמרינו שם דתולדה דהאי לא מצטרף עם לאו בר מיניה מיירי דוקא אם אין לה אב דידיה להצטרף מקודם ולכן אין לה הצטרפות עם לאו בר מיניה אבל הרמב"ם מיירי שיש לה אב דידיה להצטרף אז יש לה דין האב פגון דין בהרת על התולדה וממילא מצטרפת אח"כ עם השאת דשאת ובהרת מצטרפי וניחא פסק הרמב"ם ולא נסתר מהסוגיא דשבועות פהנ"ל.

הל' מטמאי משכב ומושב פירק ה' הל' ד' יולדת שטבלה אחר ז' של זכר וי"ד של נקבה וכו' אם היתה יולדת בזוב הרי היא בכל ימי טוהר שלה פטמא שטבל ועדיין לא העריב שמשו והרי היא טבולת יום בכל אותן הימים וכו' בד"א שהיא פטבול יום לענין תרומה ומעשר אבל לקדשים הוי פראשון לטומאה שעדיין לא טבל וכו' נמצאת וכו' שהיולדות בתוך ימי טוהר אוכלות במעשר ופוסלת את התרומה פטבול יום ואם נפל מרוקה ומדם טהרתה על פפר של תרומה הרי הוא בטהרתו שמשקה טבול יום טהור.

ומטמאה את הקדשים פולד הטומאות עד שתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לפל וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד פמה וכו' ואיך תהיה טהורה לכל נהלא מחוסרת פפר היא ואף משתביא פפרתה צריכה טבילה לאכילת קדש ומשנה שלימה הוא ואם יאמר ה"מ לאכילה אבל למגע לא הרי דבריו סותרין זא"ז עכ"ל וכוננתו פמה שפתב שדבריו סותרין זא"ז שהרמב"ם מסיק בסופו שהיא צריכה טבילה אחרת ואח"כ תגע בקדש אלמא דלמגע קדש צריכה טבילה ועיין בכ"מ שתירוצו קשה ונ"ל דכוננת הרמב"ם פך הוא דמקודם פתב ואם נפל מרוקה וכו' על פפר של תרומה הרי הוא בטהרתו שמשקה טבול יום טהור ואח"כ פתב ומטמאה את הקדשים פולד הטומאה עד

שפתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכל יהא פנונת רבינו פה ומטמאה את הקדשים וכו' היינו שרקה מטמא קדשים שלענין קדשים היא פולד הטומאה ורקה מטמא שדוקא משקה טבול יום טהור אבל לענין קדשים הרי הוא פראשון לטומאה ורקה מטמא עד שפתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכל היינו שתהיה טהורה גם לקדשים דהיינו לענין רקה שלא יטמא קדשים אבל לאכילת קדשים או למגע צריכה עוד טבילה וכן משמע לשון רבינו שכתב ואם נפל מרקה וכו' על פכר של תרומה הרי הוא בטירתו וכו' משמע דוקא אם נפל על תרומה הרי הוא בטירתו אבל אם נפל רקה על קדשים לא יהא בטירתו וניחא שיטת רבינו.

שם פרק יב' הל' ח. מי שאמר לו ע"א נטמאו טהרותיך וכו' הנה עושה עמי בטירות או בזבחים ואח"ז מצאו ואמר לו בשעה שפגע בו טהרות שעשיתי עמה נטמאו וזבחים שעשיתי עמה נתפגלו ה"ז נאמן אבל אם פגע בו ולא אמר לו כלום ואח"כ פגע בו פעם שניה ואמר לו אינו נאמן אלא הרי זבחיבזבחות פשירות וטהרותיך בזבחות טהרה עכ"ל והשיג הראב"ד א"א נ"ל אם הנה עושה עמו בשכר אפילו אחר כמה ימים נאמן ואע"פ שלא הזכיר לו בתחילה מתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן להפסיד הטהרות שהרי אותו שכתב הס"ת ולא עבד הגוילין לשמן אע"פ שהחזירה לבעליה ולא אמר לו כלום ובסוף אמר לו האמינהו במתוך אף זה כמו כן עכ"ל ונ"ל די"ל דשיטת רבינו הוא פן מדלא נזכר מתוך אלא גבי ס"ת ולא בטירות משמע בטירות לא מהני מתוך דיש לחלק בין ס"ת לטהרות וזבחים פן מוכח מגיטין נד: דהגדר דמתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן להפסיד ס"ת אינו בגדר שלא נוכל לחלק נאמנות הס"ת מהנאמנות דשכר אלא בגדר הוכחה פיון שמפסיד שכרו מסתמא אמת הוא כדבריו דזה מוכח משם דאם אמר ס"ת שכתבתי לפלוגי אנפרות שלו לא פתבתיים לשמן נאמן להפסיד שכרו ולא להפסיד ס"ת ובאמר ס"ת שכתבתי גוילין שלו לא עבדתין לשמן אמרינו מתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן להפסיד ס"ת ומ"ש אי אמרינו דגדר מתוך הוא שלא נוכל לחלק מהשכר לס"ת וא"כ מ"ש גבי אנפרות דנאמן על השכר ועל הס"ת לא אלא מוכח דמתוך הוא בגדר הוכחה שאומר אמת ולכן מחלקינו בין אנפרות לגוילין כדאמרינו התם באנפרות טעי בדר' ירמיה דסובר שלא יפסיד אלא שכר אנפרות ולכן משקר אבל בגוילין דמפסיד פונה נאמן ואמר הנה הוכחה שקושטא קאמר ומה דאמרינו שם אם פגע ולא אמר לו ואח"כ פגע ואמר לו שא"נ נמי הנה בגדר הוכחה שטהור וכשר הוא דאם נטמא או נתפגל הנה אומר לו מיד שפגע וכן משמע בהדיא שם מהרשב"א (גיטין נד:) יעיי"ש ולפז"נ שיטת רבינו דחילוק איכא בין ס"ת לטהרות וזבחים דבס"ת אין מכשיל אותו באיסור באי אמירתו אלא דלא יוכל.

לקוים חיוב קריאת התורה בצבור שהיא מצוה דרבנן ואפילו לשיטת הרמב"ם דאיכא מצוה ד"א לכתוב ס"ת לעצמו מ"מ אינו מכשילו באיסור אלא מחסר לו מצוה ועוד דיוכל לקיים אח"כ כשיודעו לכן אינה הוכחה גמורה שפשר הוא מאי אמירתו בשעה שפגעו בפעם הראשונה דיוכל היות ששכח ולכן פיון שאינה הוכחה גמורה לכן הוכחת המתוך שנאמן להפסיד וכו' מבטלת הוכחה כזו ולכן בס"ת מהני מתוך וכו' אבל בטירות וזבחים שבאי אמירתו מכשילו באיסור ד"א ובפיגול באיסור פרת ולכן הנה הוכחה גמורה מאי אמירתו שפשר הוא ולכן נגד הוכחה כזו לא מהני הוכחת המתוך ולכן אינו נאמן והנה זבחיו בזבחות פשרות וכו' וניחא שיטת רבינו ועוד יש לומר דאפילו אי אמרינו דהוכחת המתוך מבטלת את ההוכחה מאי אמירתו בשעה שפגע בו פי הוי הוכחה נגד הוכחה מ"מ נשאר ע"א ובז"נ דבטהרות אינו נאמן דאיכא חזקת טהרה והנה ע"א נגד חזקה ואינו נאמן אבל בס"ת ליכא חזקת פשרה ולכן נאמן וניחא (אע"ג שהש"ף בי"ד סימן

כ"ז פתב שדעת הרמב"ם הוא שע"א נאמן נגד חזקה אף ז"א דהש"ש ש"י פט"ז לא העלה פן בשיטת הרמב"ם יעיי"ש).

הל' אבות הטומאות פָּרַק ג' הל' ג' פָּרַח אֲדוּמָה וּשְׁעִירֵי הַנְּשָׂרְפִין וכו' אע"פ שהו מטמאין המתעסק בהן אם חישוב עליהן לאכילה צריכין שתגע בהן טומאה ואח"כ יטמאו טומאת אכלין עכ"ל והשיג הראב"ד (מזבחים קה) אם נפרש דכו"ע אית להו לתנא דבי ר"י דמה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה וכו' א"כ א"צ רק הכשר מים.

אבל א"צ שתגע בהן טומאה ואם נפרש דרבנן לית לה דרי"ש דסבירא להו דבעינן שיקבלו טומאה ממקום אחר וכו' ופָּרַח וּפְרִים נְמִי ע"י קבלת טומאה וכו' אבל שיעיר שהוא חי לא מקבל טומאה וכו' ולדעת הגה"ר רבנן נבלת עוף טהור נמי לא מטמאה עד דמקבל טומאה ממקום אחר וכו' והבאתי דבריו בקיצור ועיי"ש וביאור השגתו הוא שהרמב"ם פוסק כפאן ה.

ב.

דנבלת עוף טהור מטמא טומאת אכלין אע"פ שלא נגע בה טומאה אחרת וא"צ הכשר אלמא שפוסק פרי"ש וכאן פוסק דפָּרַח וּפְרִים צריכים שתגע בהן טומאה וכו' ואי פרי"ש א"צ שתגע בהן טומאה כיון שסופה לטמאה וכו' ע"כ והכ"מ מתרץ שיטת רבינו פן שרבינו יספור שרי"ש סובר דדוקא א"צ הכשר וטומאה ממק"א אלא דוקא בנבלת עוף טהור שהו מטמאין אדם במגע לאפוקי פָּרַח וּפְרִים שאין מטמאים אלא המתעסקים בהם ולא את הנוגעים בהם בלא מתעסקים דכגון אלו צריכים וכו' שיקבל טומאה ממנו וכו' ע"כ ולכאורא יקשה במה שכתב שנבלת עוף טהור מטמא במגע הא הרמב"ם פאן (בה' א') פתב שנבלת עוף טהור אינה מטמאה במגע אף י"ל שלומד הכ"מ שמה שמטמא בבית הבליעה הוא בגדר מגע שנגע אותו בבית הבליעה וגזה"כ הוא שדוקא מגע בבית הבליעה הוא מטמא אף יקשהפי מהסוגיא דזבחים קה.

משמע דלרי"ש אין חילוק בין נבלת עוף טהור לבין פָּרַח וּפְרִים דקאמר בשלמא לר"מ פדתנא דר' ישמעאל אלא לרבנן אי אית להו דתנא דרי"ש אפילו שיעיר המשתלח נמי וכו' אלמא דלרי"ש דמי פָּרַח וּפְרִים לנבלת עוף טהור ואין מחלקין דכאן טומאת מגע וכאן טומאת מתעסקים ועוד שהכ"מ דחק מאד בפירושו את מסקנת הגמרא ועיי"ש ועוד קשה לי מה שכתב רבינו צריכין שתגע בהן טומאה ומהכשר מים לא הזכיר כלל בממ"נ אם פָּרַח וּפְרִים בכלל סופה לטמא טומאה חמורה א"כ א"צ שתגע בהן טומאה ואם אין בכלל סופה לטמא וכו' א"כ הכשר מים נמי ליצטרף לכן נ"ל אף נקדים תחלה את הסוגיא דזבחים ק"ה.

תיר פָּרַח וּפְרִים ושעיר המשתלח המשלח השורפן והמוציאן מטמא בגדים והו עצמן אין מטמאין בגדים אבל מטמאין אכלין ומשקין דברי ר"מ וחכ"א פָּרַח וּפְרִים מטמאין אכלין ומשקין שעיר המשתלח אינו מטמא שהוא חי וכו' וקאמר אח"כ בשלמא לר"מ פדתנא דרי"ש וכו' אלא לרבנן אי אית להו דתנא דרי"ש וכו' פהנ"ל ואי לית להו אפילו פָּרַח וּפְרִים מנלן כי אתא רב דמי אמר אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר ופירש"י דא"צ ליגע בשרץ כיון דסופו לטמאה טומאה וכו' אבל חזי לטומאה בעינן ולא בעלי חיים דלא אשפחן וכו' בעלי חיים מטמאין ועיי"ש ומפירש"י משמע שרבנן סברו פרי"ש ששפירש שא"צ שתיגע בהן טומאה אף הרמב"ם אינו מפרש פרי"ש שכתב שצריך שתגע בהן טומאה וכו' וע"ז השיגו הראב"ד פהנ"ל ודן איהו הוא מסקנת הגמרא לפירש הרמב"ם אם רבנן סברי פרי"ש אי לא פהנ"ל ונ"ל לפירש הגמרא לפי

היסוד של הכ"מ בשלמא לר"מ פדתנא דבי רי"ש וכו' פלומר שאינו מחלק ר"מ בין טומאת מגע לטומאת מתעסקים ולכן הנה לדידה סופה לטמא טומאה חמורה וכו' אלא לרבנן ממ"נ אי אית להו דתנא דבי רי"ש פלומר אי דמיא להא דתנא כו' שטומאת מתעסקים ומגע אחד הוא אפילו שעיר המשתלח נמי מטמא אי לית להו דתנא דבי רי"ש פלומר שאינו דמי להא דתנא וכו' מפני שחילוק יש בין נבלת עוף טהור שזה טומאת מגע וזה טומאת מתעסקים ולכן לא הנה סופה לטמאה טומאה וכו' אפילו פרה ופרים מנלן ומשני כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר ע"כ וילמוד רבינו את מסקנת הגמרא פן דרבנן סברי פתנא דבי רי"ש אף לא דמי לשם ושם טומאת מגע וכאן טומאת מתעסקים ואין פאן סופה לטמא טומאה וכו' ולכן צריף שתגע טומאה במקום אחר וניחא פסק רבינו דפוסק פתנא דרי"ש בנבלת עוף טהור וכו'.

ובפרה ובפרים פוסק אליבא דרבנן דצריף שתגע טומאה ממקום אחר ואין סותרין זל"ז פהג"ל (ובשעיר המשתלח לא מפני שבע"ח לא חזי לטומאה) אף יקשה מדוע בפרה ופרים א"צ הכשר מים פנין דצריף שתגע טומאה ממקום אחר א"כ לא הנה סופה לטמאה טומאה וכו' א"כ ליבעי נמי הכשר מים ונ"ל דאמרינן חולין לו: דחבת הקדש מכשרת והבשר לרבות עצים ולבונה ומה דבעי הגמרא אי צריד של מנחות מונין בו ראשון ושני פירשו בתוס' דמד"א קבעי ליה דמדרבנן פשיטא ליה דמונין ראשון ושני מ"מ משמע דפסולא דגופיה הוא מד"א דחבת הקדש מכשרת א"כ ה"נ א"צ הכשר מים בשעירין הנשרפין דחבת הקדש מכשרת וכן בפרה אדנמה דחטאת קריה הא לכן א"צ הכשר מים דחבת הקדש וכו'.

אף באמת א"א לומר בשיטת רבינו דיסבור דחבת הקדש מכשרת הוא מד"א דבפ"י מה' טומאת אוכלין הל' יז. פתב פרת קדשים שהעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עליה ה"ז מוכשרת וכו' בד"א להיות הבשר טמא בדין תורה אבל להתטמא מדבריהן אין הקדש צריף הכשר אלא חבת הקדש מכשרת הבשר וכו' אלמא דשיטת הרמב"ם הוא דחבת הקדש מכשרת הוא רק מדרבנן וסובר פשיטת רש"י מנחות כא.

(וכבר השיגו הראב"ד ע"ז וסובר חבת הקדש הוא מכשרת מד"א) אף על דברינו הג"ל לא יקשה כ"כ די"ל דמה שבפרה אדנמה ושעירין הנשרפין א"צ הכשר מים הוא ג"כ מדרבנן דחבת הקדש מכשרת מדרבנן אף וקשה קצת מסתימת לשונו שפוטם ואינו פותב שרק לטומאה דרבנן א"צ הכשר וצ"ע.

הלכות פלים פרק ה' הל' א. כל הפלים אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתו וכו' גולמי פלי עץ מקבלין טומאה חוץ משל אשכריע שאין הפלי ממנו חשוב פלי עד שיתניפה וקרוב בעיני שפלי עצם כפלי אשכרוע ואין גולמיהן מקבלין טומאה וכו' ע"כ והשיג הראב"ד א"א זאת הקורבה לא ידעתי ק באה לו שהרי פירשו בו טעם מפני שחוסרין שליטה וממרים את מה שבקהם פירוש עושים מה שבקהם מר ואין זה הענין בכלי עצם ואי ס"ל כר"נ דאמר במסכת חולין גולמי פלי עצם כגולמי פלי מתכות דמי לימא הכי ולמה ליה לדמויינהו לאשכריע שהוא פלי עץ ומוציא מדין פלי עץ וכו' עכ"ל והכ"מ פתב דלת"ק מזכיר כל גולמי פלי עץ טמאים חוץ משל פירשע (פירוש אשכריע) מפני שהם מחוסרים שליטה ר"י אומר העושה פלים מגרופיות של זית טהורים מפני שהם מחוסרים שליטה וממירין את מה שבקהם ומשמע לרבינו פנין דלא הזכיר ת"ק בשל פירשע ממירין את מה שבקהם משמע דבשל פירשע אין ממירין אלא

הטעם דכלים של אשפריע הם יפים ואין ינפיים ניפר כ"ז שמשחוסרים שליקה ולמד מזה לכלי עצם שהם יפים ואין ינפיים ניפר כ"ז שהם גולמים עכ"ל אף יקשה קושית הראב"ד לימא פלי עצם פכלי מתכות דמי ול"ל לדמוינהו לאשפריע לימא כר"נ (חולין כה) פלי עצם פכלי מתכות דמי ואיזה דין משמענו במה שמדמה לאשפריע הלא גם גולמי פלי מתכות טהורין ונ"ל דשיטת רבינו הוא פן דלכן מדמה פלי עצם לאשפריע דאשמעינו בזה דבכלי מתכות איפא דין דאם תזי לתשמיש ונמר בדעתו שלא לגרר ולא לשוף אז מקבל טומאה מיד פן איתא ברש"י ד"ה יורדין (קדושין נט).

(ולא הנה גולמי פלי מתכות אבל בכלי אשפריע לא מהני כ"ז שאין עליהם הינפי שלהם שפן פתב רבינו "שאין חשוב פלי עד שיתניפה" וסברתו יאה מפני שאין משתמשין בכלי אשפריע רק משום הינפי שלהם ולכן אפילו יחשוב להשתמש פן בלא הינפי שלהם (פלומר בלא שליקה) הנה בטלה דעתו אצל פל אדם ולא יחשב פלי ולכן פתב רבינו דבכלי עצם נמי יאה הדיו פן שאין חשובין פלי עד שיתניפה וכל זמן שהם גולמין אין להם ינפי ואפילו אם חישב להניחם פן ולהשתמש נמי לא הני דהנה בטלה דעתו אצל פל אדם ולכן מדמה רבינו פלי עצם לכלי אשפריע ולא לכלי מתכות לאשמעינו הדיו הנ"ל אף יקשה איה יפסוק רבינו הא בחולין (כה): איפא פלוגתא ר"י אמר פלי עצם פכלי עץ (וגולמן טמא) ור"נ אמר פלי עצם פכלי מתכות דמי א"כ יקשה איה פוסק רבינו כר"י בנדאי אינו פוסק דלר"י גולמי פלי עצם טמא פכלי עץ והוא פוסק דטהור אלא ע"כ פוסק כר"נ ויקשה הא ר"נ מדמה לכלי מתכות ולפי דברינו יאה שיטת רבינו דכלי עצם ל"ד לכלי מתכות אף י"ל דילמוד רבינו דר"נ מדמה רק כל"ע לכלי מתכות דגולמן טהור בזה ובזה אף מה דנקרא גולם בכ"ע ל"נ גולם מתכות פגון אם חשב שלא לשפץ וכו' לענין זה לא דמי אהדדי וניחא שיטת רבינו.

שם פרק י"ב הל' ג' אהד פלי שנטמא במת או בשאר הטומאות אם התיכו (אחר שנשברו) חזר לטומאתו הישנה עד שיתבול נטמא במת והנה עליו בשלישי ואח"כ התיכו ונשאהו פלי אחר והנה עליו בשביעי והטבילו ה"ז טמא ואין הנייה שקונם היתוף מצטרפת להנאה שאחר היתוף ואין לו טהרה עד שינה עליו שלישי ושביעי ויטביל פשהוא פלי קונם שבירה או ינה עליו שלישי ושביעי ויטביל אחר שיתכנו עכ"ל והשיג הראב"ד א"א אני לא הפרתי דבריו לא מן המשנה וכו' ומה שאמר ר"י בתחלה במשנה אינו מטהרין אלא שלמים זהו שאמר בפסוק אין הנאה פחות משלישי ושביעי פלומר דהיינו פעין שלמים שאין שבירתן עולה להם במקום מים פמו שאמר רבי אליעזר ולעולם אם הנה עליהם בשלישי ונשברו והתיכו בו ביום מזה עליהם פעם שנייה בשביעי וטהורים שהרי מטהרין ג' וז' פשהן שלמים וכו' עכ"ל וצריך להבין במאי פליגי הרמב"ם והראב"ד ואמאי לא מהני להרמב"ם הנאה שלישי קונם שבירה והנאה שביעי אחר התכה ונ"ל דשיטת הרמב"ם היא פן פינו דהא דטומאה ישנה שחזרה אחר התכה הוא רק מדברי סופרים אבל מד"א פינו שנשברו נטהרו וכו' נ דאינה מצטרפת הנאה דקונם שבירה להנאה שאחר התכה פינו דעל הטומאה החדשה שהוא מד"ס הנה רק הנאה אהד ומה שהנה קונם השבירה והתכה הנה על טומאה ד"א ולא על טומאה זו שהיא רק מד"ס ולומד רבינו פן בכוננת ר"י שם (פלים פי"ד משנה ז).

(וְשִׁיטַת הָרֶאֱבֹד הוּא כֵּן פִּינּוֹן שְׁגִירוֹ טוֹמְאָה יִשְׁנֶה מִד"ס עֲשָׂאוֹ רִבְּנוֹ הַדִּין רַק כְּאִלוֹ הֵינָה הַטּוֹמְאָה הַיִּשְׁנֶה וְלֹא בְּטֵלָה כְּלוֹמֵר שְׁלֹא הִחְמִירוּ יוֹתֵר רַק כְּאִלוֹ הֵינָה הַטּוֹמְאָה הַיִּשְׁנֶה עוֹד עֲלֶיהָ וְאִם הֵינָה הַטּוֹמְאָה הַיִּשְׁנֶה הֵיוּ מִצְטָרְפוֹת הַהֲזָאוֹת וְלִכְּנֹן גַּם עִתָּה מִצְטָרְפֹת הַהֲזָאָה הַרְאֵשׁוֹנָה לְהַשְׁנִיָּה וְנִיחָא.

הַלְכוֹת מִקְנָאוֹת פֶּרֶק ב' ה"ל יז. טְבִילָה וְעֵלְתָה וְנִמְצָא עֲלֶיהָ דְּבַר חוֹצֵץ אִם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁחַפְּפָה טְבִילָה אֵינָה צָרִיכָה לְחוֹרְפַעַם שְׁנִיָּיהָ אֲלֵא חוֹזְרֵת וְטוֹבֵלֶת מִיָּד בְּלִבָּד וְאִם לֹא צָרִיכָה לְחוֹרְפַעַם שְׁנִיָּיהָ וְלִטְבֹּל ע"כ וְהַשִּׁיג הָרֶאֱבֹד ד"א א"א הָא קו"ל כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְאָמַר אִם סְמוּךְ לְחַפְיָה טְבִילָה אֵינָה צָרִיכָה לֹא לְחוֹרְפַעַם וְלֹא לְטְבֹּל וְאִם לֹא צָרִיכָה לְחוֹרְפַעַם וְלִטְבֹּל וְכו' עכ"ל וְלִכְאוּרָא לְפִי גִירְסָא שְׁלָנוּ בְּנִדָּה סו: דְּהַלִּישְׁנָא בְּתָרָא סוּבֵר אִם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁחַפְּפָה טְבִילָה אֵינָה צָרִיכָה לְחוֹרְפַעַם וְכו' א"כ נִמְצָא דְרַבֵּינוּ פּוֹסֵק כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא.

אף הכ"מ פתב דהראב"ד גורס פהרי"ף והר"ן דבלישנא בתרא גרסינו אה סמוך לחפיפה טבילה וכו' ולפיכך משיג על רבינו למה פסק בלישנא קמא ועוד פתב הכ"מ דהראב"ד יגרס בלישנא בתרא אינה צריכה לא לחוף ולא לטבול והשיג הראב"ד למה פטר רבינו רק מחפיפה ולא מטבילה הלא בלישנא בתרא אה סמוך וכו' פטר אף מטבילה ולמה לא הביא רבינו דין זה ונ"ל דשיטת רבינו יאה ניחא אפילו אה יגרס כגירסת הראב"ד פינו דדין חפיפה הנה מדרבנו ולכן פינו דפליגי הלשונות אה צריף דוקא חפיפה סמוך לטבילה אי באותו היום נמי ש"ד יתיה ספיקא דרבנו ולקולא לכן פסק אה באותו היום וכו' א"צ לחוף פעם שנייה לקולא אבל בדין טבילה שהוא מד"א זאת פסק בלישנא קמא שצריכה טבילה לחומרא דספיקא ד"א לחומרא ולכן לא הביא הדין דפטר אף מטבילה אה סמוך וכו' אבל בדרבנו לקולא וכן פסק הר"ן בע"ז (פ' השוכר את הפועל) דאיכא פלוגתא בשתי הלשונות אי בעי דוקא דיפול המים תחלה (גבי י"ג) ופסק דלא בעי תחלה מטעם ספיקא דרבנו לקולא יעוי"ש אף צריף להבין לפי"ז שיטת הראב"ד הו ספיקא דרבנו לקולא וי"ל דיסבור הראב"ד דלא שניף כה"ג ספיקא דרבנו לקולא כדביארנו לעיל בה' שביתת עשור דהגדר דספיקא דרבנו לקולא הו דמספיקא ליכא דין דכן קבעו החכמים עושי התקנה אה יאה ספק אז אינם אוסרים ולכן ספיקא לקולא וזהו שניף בעלמא אבל כאן אי אמרינו דצריף חפיפה סמוך לטבילה דוקא הנה דין אחד כלומר שזהו דין חפיפה שתקנו עזר שיהא סמוך לטבילה ולא שאיכא שני דינין דין חפיפה ודין שני שיהא חפיפה סמוך לטבילה (או באותו יום) וא"כ לא שניף ספיקא לקולא דהיינו לומר דמספק ליכא דין סמוך וכו' דז"א פינו דדין חפיפה בנדאי איכא ואי צריף סמוך וכו' נכלל הו בהדין חפיפה וכה"ג ל"א ספיקא דרבנו לקולא דלא נוכל לומר דמספק עשו דין חדש של חפיפה דלא צריף סמוך כו' וכהנ"ל (בה' שביתת עשור) ומה שמצינו שנוכל להרחיק החפיפה מהטבילה בשעת הדחק (שם ה).

יז.

(י"ל דכן הנה התקנה והרמב"ם יסבור דדין חפיפה שסמוך לטבילה למ"ד דצריף הנה דין מיוחד ולא נכלל בתקנת עזרא דתקנת עזרא הנה דצריף חפיפה קודם טבילה ולא דוקא סמוך או באותו יום דוקא וכן משמע מלשון הרמב"ם כאן ה).

טז.

(תקנת עזרא היא שתהיה אשה חופפת את שערה ואח"כ תטבול ומדלא הזכיר סמוך אי היום וכו' משמע שזה דין מיוחד ולא נכלל בתקנת עזרא יעוי"ש ולכן כאן דסמוך וכו' הנה דין מיוחד

ולכן שינה ספיקא לקולא דהיינו דמספק ליכא דין ולכן פוסק פלישנא קמא לקולא דא"צ סמוך וכו' אלא באותו היום וכו' וניחא.

הלכות חובל ומזיק פ'ק ז' הל' ו. המנסה בין חבירו לע"ז לא נאסר היין וכו' ואם היה לו בו שותפות וכו' ה"ז אוסר היין ותיב לשלם והיאך יתחייב לשלם והרי הוא מתחייב בנפשו מפני שמעת שהגביהו נתחייב לשלם ואינו מתחייב בנפשו עד שינסה ע"כ אף הרמב"ם בפיה"מ בגיטין במשנה המטמא והמדמע והמנסה וכו' במזיד חייב פתב רבינו המנסה אפ"ש זה על א' מב' דברים א' מהן שייערב יין נסך ביין של חבירו שהפל אסור כמו שיתבאר בע"ז בפ' האחרון והדרך השני שינסכהו לעפוי"ם וידע שהיין אסור בזה הניסוח ולא ידע שהוא חייב סקילה פשמנסה אותו לעפוי"ם לפי שאם היה יודע ג"כ שהוא חייב סקילה לא היה חייב תשלומים לפי שעיקר אצלינו אין אדם מת ומשלם וכו' עכ"ל ויקשה אפילו לא ידע שהוא חייב סקילה מ"מ חייבי מיתות שוגגים פטורים מתשלומים (וכמדומה לי שרע"א הקשה זאת ואין הספר תח"י עתה) ופלא הוא ונ"ל כי לכאורה יקשה איך שינה קלבדר"מ במנסה דהא במנסה חייב בתשלומין הוא רק קנסא דרבנן שלא יהא כל אחד מפסיד חבירו דהיזק שאינו ניכר לא שמה החק וממילא לא היה שני דיני עונשין בעד המעשה אלא סתם תקנת העולם אלא ע"כ צ"ל גדר זה שלא יוכלו ב"ד לענוש שני עונשין בפועל אף שאינם שני דיני עונשין אלא על מעשה אחד לא נוכל לענוש שני עונשין בפועל ועוד מצינו שחייבי מיתות שוגגים פטורים זהו גדר שני אע"ג דבפועל אין מיתה מ"מולא יוכל היות שני דינין על האדם בעד מעשה אחד וכינן דאיכא דין מיתה לא יוכל היות עוד תשלומין ולפז"נ שיטת הרמב"ם שכתב שאם הנה יודע שהוא חייב סקילה לא היה חייב תשלומים לפי וכו' אין אדם מת ומשלם וכו' ע"כ אבל אם אינו יודע חייב בתשלומים משום דכאן אם יהא מיתה בפועל דהיינו במזיד לא נוכל לענוש בפועל ממון אע"ג דליכא דין ממון מד"א על המעשה אלא קנס דרבנן שלא יהא וכו' מ"מ אין נותנין בפועל שני עונשין על מעשה אחת לכן כתב הרמב"ם דוקא ולא ידע שהוא חייב סקילה דהיינו שוגג ואז חייב בתשלומין משום דליכא שני עונשין בפועל ולא דמי לחייבי מיתות שוגגין דפטורים דשאני התם משום דלא יוכל היות שני דינין על מעשה אחד (דבשוגג איכא דין מיתה) לכן לא יוכל היות דין תשלומין אבל כאן ליכא שני דינין שדין ממון ליכא על המעשה אלא קנסא בעלמא משום שלא יהא וכו' ולכן חייב בשוגג בתשלומין אבל במזיד פטור משום שלא נוכל לענוש שני עונשין בפועל, ובזה מדוקדק לשונו שכתב אין אדם מת ומשלם ואמאי לא כתב דקי"ל בדר"מ כדמצינו בכל מקום אלא שזהו פוננתו להשמיענו שאין עונשין שני עונשין בפועל אף שאינם שני דינין וכהנ"ל ומזה יש לפשוט דלכאורה יש לחקור כגון בן סורר ומורה שאכל תרתימר בשר ושתה חצי לוג יין נהרג ע"ש סופו וכו' איך יהא אם בעת מעשה עשה היזק אם שינה קלבדר"מ פינן דאין עליו דין מיתה אלא על שם סופו הוא נהרג ולא דין על המעשה ומזה יהא ראיה פינן שאין ב"ד יכולין לענוש שני עונשין בפועל אף שאינן שני דינין ולכן שינה קלבדר"מ גם שם.

הל' רוצח ושמירת נפש פ'ק י' הל' ו' עגלה ערופה אסורה בהנאה וכו' ומשטרד לנחל תיאסר בהנאה אע"פ שעדיין לא נערפה וכו' ע"כ ובה' ח' פתב רבינו נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר וכו' ע"כ והובא בכ"מ פי הרשב"א נשאל על זה שדברי רבינו סתרי להדדי דהא בכריתות (כד: כה).

הַרְמַב"ם ד"ל פֿן דאָם חָזַר בּוֹ הַלּוּקָח וְאָמַר לוֹ הַמּוֹכֵר בּוֹא וְטוֹל מְעוּתֶיךָ הֲרִי הַמּוֹכֵר יֵרָא לְהוֹצִיא לְסַחֲרָה שְׂמָא יָבוֹא לּוֹקָח לִיקָח הַמְּעוּת מֵהַמְּקַח שְׁחֹזֵר בּוֹ וְלָכֵן לֹא הָיָה אֶפְיָלוּ ש"ש וְגַרְע מְשׁוֹלְחָנִי אֲבָל הֵיכָא שְׁהַמּוֹכֵר חוֹזֵר בּוֹ וְהַלּוּקָח לֹא חֹזֵר בּוֹ הַדְּבָר תְּלוּי בְּמוֹכֵר לָכֵן אִם יִזְדַּמֵּן לוֹ מָה לְקַנּוֹת יוֹכַל לְהוֹצִיא בְּלֹא פְחָד שְׂמָא יָבוֹא הַלּוּקָח לִיקָח הַמְּעוּת לָכֵן חַיִּיב בְּאַחֲרֵיּוֹת.

אֲבָל אִם קִיבַל מִי שְׁפָרַע וְאָמַר לוֹ אַח"כּ בּוֹא וְטוֹל מְעוּתֶיךָ אַז בְּנֻדָּא יִחְזוֹר הַמְּעוּת וְלֹא יִקְנֶה סַחֲרָה בְּהַמְּעוּת וְגַם הַלּוּקָח בְּנֻדָּא יָבוֹא מִיָּד לִיקָח הַמְּעוּת כִּי יוֹדֵעַ שְׁהַמּוֹכֵר חוֹזֵר בְּנֻדָּא מֵהַמְּקַח כִּינּוּן שְׁקִיבַל מִי שְׁפָרַע וְלָכֵן לֹא הָיָה אַז ש"ש וְנִיחָא שְׁיִטַּת רַבִּינוּ.

שָׁם פָּרַק ז' ה"ל ד' מִי שֶׁהָיָה לוֹ חוֹב אֲצֵל חֲבִירוֹ וְאָמַר לוֹ מְכֹר חֲבִית שֶׁל יֵין בְּחוֹב שְׂיֵשׁ לוֹ אֲצֵלְךָ וְרָצָה הַמּוֹכֵר ה"ז כְּמִי שֶׁנָּתַן עֵתָה הַדְּמִים וְכוּ' לְפִיכָּךְ אִם מְכַר לוֹ קַרְקַע בְּחוֹבוֹ אֵין אֶחָד יְכוֹל לְחַזְרוֹר בּוֹ וְאֵע"פ שֶׁאֵין מְעוּת הַמְּלֻנָּה מְצוּיּוֹת בְּשַׁעַת הַמְּכָר ע"כ וְהַשִּׁיג הַרְאָב"ד לֹא יִדְעָתוּ זֶה לְמָה שֶׁהֲרִי הַנְּשׂוּוֹ הַגְּאוּנִים כָּלֵם מְלֻנָּה לְהוֹצֵאָה נִיחָנָה וְאֵינָה פְּנִיתִינַת מְעוּת כָּלֵל וְהַפּוֹ אֲמַרְיֵנוּ בְּקִדּוּשֵׁין וְשׁוּיִם בְּמְכָר שְׂזָה קוֹנֶה וְאֵי מְלֻנָּה לְהוֹצֵאָה נּוֹתְנָה בְּמְכָר אֲמַאי קוֹנֶה וְכוּ' עכ"ל וְהַר"מ פְּתַב שְׁרַבִּינוּ סְמָךְ עַל סוּגְיָא דְקִדּוּשֵׁין פְּחִי יֵשׁ דְּמִים שֶׁהֵם פְּחִלִּיפִין כִּי צַד הַחֲלִיף דְּמִי שׁוֹר וְכוּ' וְאֵינָה מְחַלֵּק בֵּין הַנְּאֻת מְלֻנָּה לְמְלֻנָּה עֲצָמָה ע"כ אַךְ תּוֹס' ב"מ מו: ד"ה יֵשׁ דְּמִים פְּתַבוּ דְּהוּא מְטַעַם הַנְּאֻת מְחִילַת מְלֻנָּה לָכֵן מְהַיְי וְא"כ אֵינָה הַכְּרַח הוּא מְסוּגְיָא לְשִׁיטַּת רַבִּינוּ ע"כ וְנ"ל דְּאֵי תַא (בַּחו"מ סִימָן כֹּא סְעִיף א.)

(וְאִם מְנַהֵג הַמְּדִינָה הוּא שְׁיִקְנֶה הַרְוֶשֶׁם קִנְיָן גְּמוּר נִקְנֶה הַמְּקַח וְאֵין אֶחָד יְכוֹל לְחַזְרוֹר וּבַפְת"ש שָׁם הֵבִיא דַּעַת הַח"ס דְּסְטוּמְתָא הוּא קִנְיָן ד"א וּבַתְּשׁוּבָה הַמִּינְחָסַת לְרַמְב"ן דְּקִנְיָן מְנַהֵג הוּא ד"א (וְהַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְּאֵיכָּא סְמִיכוּת דַּעַת) לָכֵן י"ל בְּכֶסֶף נְמִי אֵיכָּא מְנַהֵג הָעוֹלָם לְקַנּוֹת בְּכֶסֶף א"כ הָיָה כֶּסֶף קִנְיָן גַּם מִצַּד מְנַהֵג וְסְמִיכוּת דַּעַת אַךְ מִצַּד סְמִיכוּת דַּעַת וּמְנַהֵג קוֹנֶה כֶּסֶף רַק אִם מְשַׁלֵּם כָּל הַפְּסוּקָה אֲבָל מָה שְׁאֶפְיָלוּ בְּנִתְיַנַּת פְּרוּטָה קוֹנֶה הוּא שְׂזָה אֶלְפָּה זֵוּ וְזֵהוּ שְׁחִידְשָׁה תּוֹרָה בְּקִנְיָן כֶּסֶף (וּמוֹכֵן בְּמִקּוּם וּבְדָבָר שֶׁנִּהְיָה הַתַּגְּרָנִים שְׁיִקְנֶהוּ עַל יְדֵי נִתְיַנַּת פְּרוּטָה לִיקָח לְמוֹכֵר דְּבָר שְׁשׁוּנָה הַרְבֵּה יוֹתֵר יֵהָא זֶה קִנְיָן גַּם מִצַּד הַמְּנַהֵג (חו"מ סִימָן רֵא סב) נִמְצָא לְפ"ז דְּאֵיכָּא שְׁנֵי גְדָרִים בְּקִנְיָן כֶּסֶף אֶחָד מִצַּד מְנַהֵג הָעוֹלָם וְסְמִיכוּת דַּעַת וְזֵהוּ כְּשִׁנּוּתָן כָּל הַשְּׁוּיִי וְאֶחָד מִצַּד דִּין תּוֹרָה וּבְזָה אֶפְיָלוּ נּוֹתֵן פְּרוּטָה אַחַת עַל דְּבָר שְׁשׁוּנָה אֶלְפָּה זֵוּ וְנִמִּי מְהַיְי וּלְפ"ז דְּזֵהוּ מְסַתְּבַר דְּמָה דְּמַצִּינוּ דְּמְלֻנָּה לֹא מְהַיְי הוּא רַק בְּגֵדָר שֶׁל קִנְיָן כֶּסֶף שְׁחִידְשָׁה תּוֹרָה שְׁאֶפְיָלוּ נּוֹתֵן אֶפְיָלוּ פְּרוּטָה וְכוּ' וּבְזָה חִידְשָׁה תּוֹרָה שְׁצָרִיף דּוּקָא כֶּסֶף בְּעֵין וְלֹא מְלֻנָּה.

אֲבָל בְּגֵדָר הַשְּׁנֵי שֶׁל קִנְיָן כֶּסֶף שֶׁהוּא מִצַּד מְנַהֵג הָעוֹלָם וְסְמִיכוּת דַּעַת וְזֵהוּ אִם מְשַׁלֵּם כָּל הַפְּסִיקָה וּבְזָה מְסַתְּבַר שְׁאֶפְיָלוּ מְלֻנָּה נְמִי מְהַיְי אִם יֵהָא נִגְדַּד כָּל הַפְּסִיקָה הַמְּלֻנָּה שֶׁל עֲצָמוּ דְלַעֲגֵן סְמִיכוּת דַּעַת אֵין נ"מ בֵּין מְלֻנָּה לְבְּעֵין רַק אִם שְׂזָה נִגְדַּד כָּל הַפְּסִיקָה וּבז"י שְׁיִטַּת רַבִּינוּ דְּמוֹכִיחַ מְסוּגְיָא דִּישׁ דְּמִים שֶׁהֵם פְּחִלִּיפִין דָּאִם הָיָה הַמְּלֻנָּה נִגְדַּד כָּל הַפְּסִיקָה אַז מְהַיְי מְטַעַם סְטוּמְתָא כְּלוּמַר מִצַּד מְנַהֵג הָעוֹלָם וְכוּ' וְכֵה"ג מְלֻנָּה נְמִי קוֹנֶה וּמַאי דְּאֲמַרְיֵנוּ בְּקִדּוּשֵׁין אֵי אֲמַרְיֵנוּ מְלֻנָּה לְהוֹצֵאָה בְּמְכָר אֲמַאי קִנְיָן מִיִּירֵי שְׁאֵינוּ שְׂזָה נִגְדַּד כָּל הַפְּסִיקָה וְאֵז לֹא מְהַיְי מְלֻנָּה וְכֵה"ג ל (וְכִּי בְּקִדּוּשֵׁין נְמִי לֹא מְהַיְי דְּשָׁם הַקִּנְיָן הוּא רַק מִצַּד דִּין תּוֹרָה וְלָכֵן לֹא מְהַיְי מְלֻנָּה שְׁאֵינוּ בְּעֵין) וְרַבִּינוּ מִיִּירֵי שֶׁהָיָה הַמְּלֻנָּה נִגְדַּד כָּל הַפְּסִיקָה וְלָכֵן פְּתַב דְּמְהַיְי מְטַעַם הַנ"ל וּבז"י נ"מ דְּהַקְּשָׁה הַלַּח"מ בַּפ"ג מֵהַל' מְכִירָה הַל' א.

דָּשָׁם פֶּסֶק רַבִּינוּ כַּרְמְלִי דְמַעוֹת קוֹנוֹת וּמִתּוֹס' ב"מ מח. ד"ה נְתָנָה מְבֹאָר דְלַר"י דְמַעוֹת קוֹנוֹת לְיִשְׂרָאֵל הָיָה לְעַפּו"ם בְּמִשְׁיָכָה א"כ אֲמַאי פֶּתַב רַבִּינוּ בַּפ"ו מֵה' מְעִילָה הַל' י.

קָנָה בַּה חֲפִץ (בְּמַעוֹת הַקִּדְשׁ) וְלֹא מִשְׁפָּה אִם מִן הָעַפּו"ם מֵעַל וְאִם מִן יִשְׂרָאֵל לֹא מֵעַל ע"כ וְהַקִּשָּׁה דְלַר"י הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת אִיפְכָא מִן הָעַפּו"ם לֹא מֵעַל דְלַעֲפּו"ם אִין קוֹנָה פֶּסֶף וּלְיִשְׂרָאֵל מֵעַל דְיִשְׂרָאֵל קָנָה פֶּסֶף וְלֹא פִנְל"נ דְכָאן מִיָּרִי דְשִׁילָם כָּל הַפְּסִיקָה וְלִכְּנָן קוֹנָה מִטַּעַם מְנַהֵג הָעוֹלָם וְסְמִיכוֹת דַּעַת וְלִכְּנָן אֲפִילוּ בְּעַפּו"ם קוֹנָה דְמָה דְאֲמַרִּינוּ דְלְיִשְׂרָאֵל בְּכֶסֶף הָיָה לְעַפּו"ם בְּמִשְׁיָכָה הָיָה רַק לְעַנְיָן דִּין פֶּסֶף שְׁחִיזְדָּשָׁה תוֹרָה וְכַנ"ל דְהֵינּוּ אִם בְּפִרוּטָה קוֹנָה שְׁנָה אֶלְף זוּז וּבְזָה הוּא מְחֻלְקָת ר"י וּר"ל אֲבָל בְּגֵזֶר הַשְּׁנִי שֶׁל קִנְיָן פֶּסֶף דְהֵינּוּ אִם מְשַׁלֵּם כָּל הַפְּסִיקָה דְמַהֲנִי מִטַּעַם מְנַהֵג וְכו' בְּזָה מוֹדִים כו"ע דְמַהֲנִי אֲפִילוּ בְּעַפּו"ם וּבזו"נ דְבִיִּשְׂרָאֵל לֹא מַהֲנִי פֶּסֶף מִטַּעַם גְּזִירָה שְׁמָא יֵאמְרוּ לוֹ נִשְׁרָפוּ וְכו' וְלִכְּנָן לֹא מֵעַל אֲבָל בְּעַפּו"ם אֲוֹקְמִיָּה אֲדִין תוֹרָה וְלֹא עָשׂוּ תַקְנָה כְּמוֹ שְׁפֶתַח הַלַּח"מ שֶׁם לְעַנְיָן לֹקַח עַפּו"ם דְלֹא עָשׂוּ תַקְנָה כְּמוֹ כֵּן י"ל דְלְמוֹכַר עַפּו"ם נִמְי לֹא עָשׂוּ תַקְנָה דְלֹא צִיָּית דִּינָא וְלִכְּנָן מַהֲנִי פֶּסֶף כַּהֲנָל וְלִכְּנָן מֵעַל וְנִיחָא.

שֶׁם פֶּרֶק י"א הַל' ט"ז חֲזִיב עֲצָמוּ בְּדָבָר שְׁאִינוּ קָצוּב כְּגוֹן שְׁאֲמַר הַרִינִי חֲזִיב לְזוֹן אוֹתָהּ אוֹ לְכַסּוֹת חֲמֵשׁ שָׁנִים אַע"פ שְׁקִנּוּ מִיָּדוֹ לֹא נִשְׁתַּעֲבַד שְׁזוֹ כְּמוֹ מִתְּנָה הִיא וְאִין פְּאֵן דְבָר יָדוּעַ וּמְצוּי שְׁנִתְּנָה בְּמִתְּנָה וְכֵן הוֹרוּ רַבּוֹתֵי עַכ"ל וְהַשִּׁיג הַרְאָב"ד א"א רַבּוֹתֵי הוֹרוּ וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִין הוֹרוּ שְׁהָרִי בְּגִמְרָא הַקְּשׁוּ מֵאוֹתוֹ מִשְׁנָה לַר"ל וְסִיָּעוּ לַר"י וְהָא סְבוּרִין שְׁאִינָם כְּשִׁטְרֵי פְּסִיקָתָא וּר"ל הוּא שְׁמַעְמִיד אוֹתָהּ בְּכַף וְכו' עַכ"ל וְהַשִּׁיגוּ שֶׁל הַרְאָב"ד הוּא מְפַתְּחוֹת קָא: דְאִיתָא שֶׁם פְּלוּגְתָא דַּר"י וּר"ל גְּבִי חֲזִיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשִׁטְר דְלַר"י חֲזִיב וּלַר"ל פְּטוּר (וְרַש"י פִּירֵשׁ הַפְּלוּגְתָא בְּהוֹדָא) וּר"ת וְר"י פִּירֵשׁוּ שְׁמַתְחִיב הוּא עֲתָה בְּשִׁטְר וּפְרִיף לַר"ל מִהַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה וּפְסִיקָה עִמּוֹ לְזוֹן אֶת בֵּתָה חֲמֵשׁ שָׁנִים חֲזִיב לְזוֹנָה חֲמֵשׁ שָׁנִים וּמִשְׁנֵי בְּשִׁטְרֵי פְּסִיקָתָא וּמִשְׁמַע דְלַר"י נִיחָא וְא"צ לְאוֹקְמָא בְּשִׁטְרֵי פְּסִיקָתָא אֲלֵמָּא בְּדָבָר שְׁאִינוּ קָצוּב מַהֲנִי זֹאת הִיא בִּיאוּר הַשְּׁגָתוֹ וּנ"ל דְהוּבָא בַּכ"מ שְׁסַפֵּר הַתְּרוּמוֹת כְּתַב שְׁדָבָרֵי רַבִּינוּ סוֹתְרִים זַא"ז שְׁפֶתַח בַּפְּכ"ג מֵה' אִישׁוֹת ה' י"ז הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה וּפְסִיקָה עִמּוֹ שְׁיִזוֹן אֶת בֵּתָה כְּף וְכָף שָׁנִים חֲזִיב וְכו' וְהוּא שְׁפִתְנוּ עַל דְבָר זֶה בְּשַׁעַת הַקְּדוּשִׁין אֲבָל שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַקְּדוּשִׁין עַד שְׁקִנּוּ מִיָּדוֹ אוֹ עַד שְׁיִכְתּוּב בְּשִׁטְר ע"כ אֲלֵמָּא דְגַם שְׁלֹא בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין מַהֲנִי אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ וְכָאן פֶּתַב אַע"פ שְׁקִנּוּ מִיָּדוֹ לֹא מַהֲנִי מִפְּנֵי שְׁדָבָר שְׁאִינוּ קָצוּב וְתִירָץ הַכ"מ דְהָא דְאֲמַר רַבִּינוּ שֶׁם דְקִנְיָן מַהֲנִי מִיָּרִי שְׁלֹא הָיָה בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין אֲלֵא קוֹנָם נִשְׂוִיָּאִין וְלִכְּנָן מַהֲנִי קִנְיָן דְמִקְוֹדִים קְדוּשִׁין לֹא בְּעֵי קִנְיָן מְשׁוּם הֵן הֵן הַדְּבָרִים הַנִּקְנִין בְּאֲמִירָה אֲבָל לְאַחַר נִשְׂוִיָּאִין לֹא מַהֲנִי קִנְיָן בְּדָבָר שְׁאִינוּ קָצוּב עַכ"ל וּלְפָז"נ שִׁיטַת רַבִּינוּ דִּי"ל דְלַר"י שְׁיִוְכַל לְהַתְחִיב בְּשִׁטְר מוֹקֵי מִתְּנִיתִין בְּשַׁעַת נִשְׂוִיָּאִין וְלְאַחַר קְדוּשִׁין לִכְּנָן מַהֲנִי קִנְיָן וְא"צ לְאוֹקְמָא בְּשִׁטְרֵי פְּסִיקָתָא לַר"י (וְאִין חֶסְרוֹן מִצַּד דְבָר שְׁאִינוּ קָצוּב פִּינּוּ שְׁהֵיָה בְּשַׁעַת נִשְׂוִיָּאִין) וּלַר"ל דְלֹא יוֹכַל לְהַתְחִיב בְּשִׁטְר אוֹקֵי בְּשִׁטְרֵי פְּסִיקָתָא אֲבָל אִי לֹא הָיָה בְּשַׁעַת נִשְׂוִיָּאִין אִז אֲפִינוּ לַר"י לֹא מַהֲנִי מְשׁוּם דְבָר שְׁאִינוּ קָצוּב וְנִיחָא שִׁיטַת רַבִּינוּ וְיִסְלַק הַשְּׁגָת הַרְאָב"ד וְסְבַרְת רַבִּינוּ שְׁסוּבֵר שְׁבְּדָבָר שְׁאִין קָצוּב לֹא יוֹכַל לְהַתְחִיב הוּא מְשׁוּם חֶסְרוֹן סְמִיכוֹת דַּעַת וּגְמִירוֹת דַּעַת וְכֵן אִיתָא בְּהַדְּיָא בְּרַמְבַּ"ם פַּכ"ה מֵה' ט"ו ה' י"ג מִי שְׁלֹא פִירֵשׁ קָצַב הַדְּבָר שְׁעָרַב כְּגוֹן שְׁאֲמַר לוֹ כָּל מֵה שְׁתַּתְּנָן לּוֹ וְאֲנִי עָרַב וְכו' וְיִרְאֶה לִי שְׁאִין זֶה הָעָרַב חֲזִיב כְּלוּם שְׁפִינּוּ שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי הַדְּבָר שְׁשִׁיעְבַּד עֲצָמוּ בּוֹ לֹא סְמִיכוֹ דַּעַתוֹ וְלֹא שְׁשִׁיעְבַּד עֲצָמוּ וְכו' וְכֵן פֶּתַב הַסַּמ"ע בַּחו"מ סוֹף סִימָן רַז דְאִין דְרָף אָדָם לְגַמֵּר וּלְשַׁעֲבַד נִפְשִׁיָּהּ בְּדָבָר שְׁאִין יוֹדְעֵי הַקְּצָבָה וּבזו"נ רִישׁ ב"ב דְאִיתָא שֶׁם נִפְל שְׁאֲנִי פִירֵשׁ"י שְׁכָבָר נִתְרַצוּ הָרַאשׁוֹנִים בְּכַוְנָתָל (כְּלוּמַר וְנִתְחַזְּקוּ) מְשַׁמַּע שְׁקִנּוּ ע"ז זמ"ז וְלְכַאוּרָא תַקְשִׁי א"כ לְמַעְלָה

מד' אמות נמי אם נפל יכופו זל"ז לבנות משום שנתרצו וכהנ"ל וכן מצאתי שהש"מ ג"כ הקשה זאת שם ולפנה"ל ניקח דלקאורא תקשי עד ד' אמות אמאי מהני גתרצו וקנו ע"ז הא הנה דבר שאין קצוב דאין ידוע כמה מחיצות יצרה דאין ידוע כמה פותלים יפלו וא"כ לשיטת הרמב"ם לא מהני התחייבות בדבר שאין קצוב וא"כ אמאי מהני פאן קנין אף לפי מה שבארנו דחיסרון דאינו קצוב הוא משום שליפא סמיכות וגמירות דעת באינוקצוב ובז"נ דמסתבר דאפילו אם נימא דהיזק ראיה לאו שמיה היזק מ"מ איסור איפא להזיק בראיה אלא לענין כפיה אם יכולין לכוף זל"ז לבנות מחיצה דלענין זה אמרינו לאו שמיה היזק ולכן פיון שדין איפא שאסור להזיק בראיה ומתחייב את עצמו בקנין לא הנה חיסרון משום גמירות דעת מפני שאינו קצוב דז"א דכיון דאסור להזיק בראיה ומשום זה התחייב לעשות פותל לכו אמרינו דמתחייב בלב שלם וזהו דוקא עד ד' אמות דאיפא היזק ראיה לכו יוכל להתחייב מטעם הנ"ל אבל למעלה מד' אמות אפילו נפל אינם יכולים לכוף זל"ז דלא מהני קנין ע"ז משום דהוא דבר שאינו קצוב דאין ידוע כמה פותלים יהיו צריכים ואיסור היזק ראיה ליפא פיון שהוא למעלה מד' אמות ולכן הנה חיסרון משום דבר שאינו קצוב ובז"נ נמי דהרמב"ם בפ"ג מה' זכיה ומתנה הל' ה' פתב פשם שמוכר צריף לסיים הפקר וכו' הואיל ולא סיים הדבר שנתן לו ואינו ידוע לא קנה פלוס וכו' ע"כ והובא בהרה"מ קושיא על שיטת רבינו שסובר שדבר שאינו מסוים לא קנה והקשה מכתובות קט: שהוא דאמר שהוא דקלא לברת אזיל יתמי פליג ולא יתבו לה דיקלא וכו' א"ל אבני ומי דמי התם פל חד וחד מצוי מדחי ליה קא דיקנא גבייהו הוא אלמא קני ליה לדיקלא ואע"ג דלא מסוים ע"כ ולקאורא י"ל דשם פירש"י בדקלי לברת דבשעת מיתתו הנה דהיינו בשכ"מ ולכן ניקח דבשכ"מ פיון דמהני באמירתו וא"צ גדרי קנינים ולכן מהני אף בדבר שאינו מסוים אף ז"א דהרמב"ם פכ"ב מה' מכירה ה' א' פתב דאין אדם מקנה דבר שלב"ע בין במקר וכו' בין במתנת שכ"מ אלמא היכא דלא מהני קנין בכרי לא מהני גם בשכ"מ ולכן נ"ל דהטעם דדבר שאינו מסוים לא מהני להרמב"ם הנה נמי הטעם דחיסרון משום שליפא סמיכות דעת וגמירות דעת דאינו מסוים ובז"נ דהרמב"ם פתב שם הל' י' דהמזופה לעופר לא קנה ואם הנה בנו הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו קנה ע"כ וחיסרון בדשלבל"ע פכר ביארנו לעיל שהוא משום סמיכות וגמירות דעת שליפא בדשלבל"ע וא"כ בבנו דמהני עכצ"ל דמשום דדעתו של אדם קרובה אצל בנו הנה גמירות דעת ובז"נ נמי מדיקלא לברת דכמו שדעתו של אדם קרובה אצל בנו כמו כן אמרינו דעתו של אדם קרובה אצל בתו ולכן הנה גמירות דעת ולכן לא הנה חסרון מטעם דבר שאינו מסוים ולכן מהני שם בדיקלא לברת וניקח שיטת רבינו.

שם פירק כ"ה הל' ד' שני בתים זה לפניו מזה מכר שניהם לשנים או נתן שניהם לשנים אין להם דרף זה על זה וכו' עכ"ל (והיא בגמ' ב"ב סה.) אף הרמב"ם בפיה"מ שלו שם בהמשנה מכרן לאחר (לבור ודוה) ר"ע אומר א"צ ליקח לו דרף וחכ"א צריף וכו' ופירש שם רבינו מכרן לאחר אין ר"ל שמכר הבור והדוה אחר שמכר הבית סתם פי איהו יתכן שהוא עצמו אין לו דרף ומי שלקח ממנו יש לו דרף שדי ללוקח שיהיה פמוכר אבל ר"ל מכרן לאחר שמכר הבור והדוה לפני מכירת הבית או מכר הבית לאיש אחד והבור והדוה לאיש אחר בשעה אחת (ואז לר"ע א"צ ליקח דרף לבור ודוה) והקשה רע"א במשניות שם שזהו נגד הסוגיא מפורשת ב"ב סה.

שניהם במתנה שניהם במקר אין להם דרף זע"ז כי היכי דלפנימי בעין יפה זבין לחיצון נמי בעין יפה זבין וכו' וכ"כ הרמב"ם בחיבורו פכ"ה הל' ד מה"מ ותמה על התויו"ט שלא העזר מזה והניח

בתקומה ע"כ ונמצא כי הרמב"ם סותר את עצמו מפיה"מ לפסקיו וגם נסתר מהסוגיא דב"ב ה"ל ונ"ל דיש לחקור איך יהא אם עשה מעשה הקנן על בור ודות והתנות יהא ביום ל' וביום ל' עצמו מכר הבית לאיש אחר ונמצא דהחלות של הבור ודות והבית היו בשעה אחת אף מעשה הקנן של הבור ודות הנה קודם אף יהא הדין בנדון זה אם שייך בעין יפה מוכר לבור ודות משום שמעשה הקנן של בור ודות הנה קודם למכירת הבית או"ד פיון דהחלות של הבור ודות והבית היו בשעה אחת לכן הנה פשניהם במקר שניהם במתנה שאין להם דרך זע"ז ומסתבר פיון דהמעשה הקנן הנה קודם של בור ודות שייך לגביה נמי בעין יפה וכו' פיון דבעת מעשה הקנן לא הנה אלא הוא לבדו וממילא לא חשב באותה שעה אדות מכירת הבית אלא אדות הלוקח של בור ודות ובז"נ דנראה פי זהו פנונת הרמב"ם בפיה"מ שמשמענו חידוש זה ובזה מדקדק לשונו ששינה בפיה"מ שלו מחיבורו בה' מכירה דשם כתב מכר שניהם לשנים וכו' כלשון הגמרא אבל בפיה"מ כתב מכר הבית לאיש אחר והבור ודות לאיש אחר בשעה אחת ולא כתב שמכר שניהם לשנים כמו בחיבורו ובז"נ פי פנונתו היא פי החלות הנה רק בשעה אחת אבל לא מעשה הקנן פי מעשה הקנן הנה של בור ודות קודם ואשמענו דכה"ג נמי אמרינו לגביה מוכר בעין יפה מוכר ולכוא"צ ליקח דרך לבור ודות אבל במקר שניהם לשנים משמע שאפילו מעשה המכירה הנה פאחת ולכן אין שייך שם בעין יפה מוכר ובז"נ פי דבריו בפיה"מ שלו אינו סותר למה שכתב בפסקיו וגם אינו סותר את הסוגיא דב"ב סה.

ויש לחקור איך יהא אם מעשה הקנן הנה פאחת של הבית והבור ודות אף התנות הנה קודם של בור ודות אי שייך בעין יפה מוכר לגביה בור ודות פיון דהחלות שלו הנה קודם או"ד פיון דהמעשה הנה פאחת לא שייך בעין יפה וכו' ומסתבר דמדוע בזה אח"ז שייך בעין יפה וכו' משום דלא חשב בעת מעשה אדות אחר אלא אדות זה.

אבל פאן פיון דהמעשה הנה פאחת ממילא חשב ג"כ אדות האחר בעת מעשה ולכן לא שייך לדידה בעין יפה מוכר אף שהחלות של בור ודות הנה קודם. הל' זכיה ומתנה.

פרק ח' הל' יב. שכיב מרע שאמר פתבו ותנו מנה לפלוני ומת קודם שיקתבו ותנו לו אין פותבין ואין נותנין שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאח"מ ע"כ והשיג הראב"ד א"א אני וחבירי אומרים ואפילו פתבו מחיים לפי שהעדים שלוחים הם וכיון שהמשלח מת מעשה השליחות בטל שהרי לא נתקיים מעשה השליח אפילו שעה אחת מחיים עכ"ל וכוננת הראב"ד הוא אמאי כתב ומת קודם שכתבו אפילו פתבו מחיים נמי אין נותנין לאח"מ פיון שבטל השליחות לאח"מ וכן ביאר הכ"מ את פנונת הראב"ד ונ"ל דבגיטין ט: גבי.

תנו שטר שחרור זה לעבדו ומת לא יתנו לאח"מ ופירש"י שם דגיטא לא הוי עד דמטי לידיה וכי מטי לידיה הא מית ליה משחרר ופקעה ליה רשותיה ע"כ ואמאי לא פירש פיון שמת בטלה השליחות אלמא דלא בטלה שליחות לאח"מ (וכן הובא בקצה"ח ראיה זו) וממילא ניחא שיטת רבינו ולא יקשה עליו השגת הראב"ד פי יוכל לספור פרש"י דלא בטלה שליחות לאח"מ אף יקשה על רבינו וכיון שמת פקע רשותיה וחייל רשות יורשין וא"כ אפילו כתב השטר מחיים נמי לא יתנו פיון דאינו שלו ונ"ל פי רבינו פירש פן השפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאח"מ מיתה פי השטר הוא רק בגדר תנאי ולא בגדר בקנן דקנן אין צריך דהוא מטעם דשמ"ר וכו' רק בתנאי שיתנו לו שטר ובז"נ דאם כתב השטר מחיים וכיון דהשליחות לא בטלה לאח"מ לכן יוכלו ליתנו לשטר לאח"מ משום דהנתינה הוא רק בגדר תנאי והחלות נעשה למפרע אם

יקבל השטר לכן אין חסרון מטעם פקע רשותיה ותיגיל רשות יורשין לכן כתב רבינו ומת קודם שיכתבו ויתנו וכו' אבל כתבו מחיים נוכל ליתן גם לאחר מיתה אף יקשה פיון דהשליחות לא בטלה (והנתינה הוא רק בגדר תנאה אם פו יכתבו נמי לאח"מ ויתנו ונראה דזה יהא חסרון דלא יהא עליו דין שטר משום מפיהם ולא מפי כתבם אם יכתבו לאמ"ח משום דבאמת כל שטר היה צריך להיות פסול משום ולא מפי כתבם אלא דמ"מ כשר משום דהנה מדעת המתחייב (דכן דעת רש"י ובהמ"א) וא"כ פאן פיון דמת ותיגיל רשות יורשין וא"כ מה שפוטב מדעת המתחייב לא הנה מדעת המתחייב פיון שעשה אינו שלו וא"כ הנה חסרון משום מפי כתבם ממילא לא הנה דין שטר אם יכתבו לאח"מ וממילא לא נתקיים התנאי בשטר כזה (אבל אם כתבו מחיים מהני פיון דהשליחות לא בטלה לאח"מ ממילא יוכל ליתן גם אח"פ) אע"ג דשיטת הרמב"ם דעדות שבשטר מהני משום תקנתא דנעילת דלת (פ"ג ה' עדות ה).

ד.

(מ"מ או לא היה מדעת המתחייב לא מהני דלא תקנו אלא אם נכתב מדעת הבעלים אבל אם נכתב שלא מדעת המתחייב לא תקנו וא"כ לא יהא דין שטר דהנה פסול משום מפיהם ולא מפי כתבם.

אע"ג דלפי דברינו היה השטר רק משום תנאי מ"מ צריך דעת המתחייב דגם בשטר ראיה צריך דעת המתחייב שגם במקאה ב"ב מ הקשו בתוס' דהא צריך דעת המתחייב ותוצו דתקנת חכמים שיהא חשוב עדות וכ' עיי"ש הא לא"ה היה צריך מדעת המתחייב אע"ג דראיה בעלמא הוא דמחה אלמא דבשטר ראיה נמי וכו' וה"נ ל"ש.

הלכות מלנה ולנה פרק ה' הל' ד. עפ"ם שלנה מעות מישראל בריבית וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני מעלה לה פדרה שאמה מעלה לישראל ה"ז מותר, ואם העמידו אצל ישראל אע"פ שנתן העכו"ם המעות בידו הואיל ומדעת ישראל נתן ה"ז רביתקצוצה עכ"ל והקשה הלח"מ הא בגמרא ב"מ עא: אמרינן בשלמא סיפא לחומרא משמע שמדרבנן הוא דיש שליחות לנכרי יעיי"ש שנדחק בתירוצו ונ"ל כי התוס' שם ד"ה בשלמא הקשו אמאי לא הנה רבית גמור שהרי נעשה ישראל שני שליח של ישראל ראשון לקבל חובו מידי עכו"ם ותוצו דנהי שאם היה העכו"ם מפקיר מעותיו היה יכול הישראל לזכות לחבירו השתא מיהא שהעכו"ם אינו מפקירן אלא בא לזכות מעותיו למלנה ע"י זה הלנה אין לו פח לזכות שא"כ היה ישראל המקבל שליח של נכרי לזכות במעותיו לישראל ואין שליחות לנכרי וכו' ע"כ וביאר הדבר כי צריך שליחות של בעל המזון והנכרי הוא בעל המזון ואין שליחות לנכרי ולכאורא תקשי נהי דשליחות לא מהני תיגוי משום זכיה שיזכה המעות לישראל ואין לומר דלאו זכות הוא דמשום זה אם יזכה בעדו המעות יהא איסור רבית ד"א ז"א דהא אמרינן בגיטין לז: אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם אין לו מזוהו בתוה שדהו כ"ש וכתב הר"ן שם ונ"ל ומכאן נ"ל דמאי דקי"ל זפין לאדם שלא בפניו כל שהדבר בעצמו זכות אע"פ שהוא נמשך ממנו חוב שהוא יתר על הזכות זכה וקנה דהא כשמזוהו קרקע כ"ש מתחייב הוא בכך שאין שביעית משמטת חובו ואפ"ה אמרינן דמהני וכו' ע"כ וה"נ נ"ש פיון שעצם זכיות המעות הוא זכות ולכן מהני וא"כ יהא קונה המעות הישראל מטעם זכיה ויהא רבית ד"א וניחא שיטת הרמב"ם שכתב שהוא רבית קצוצה פיון שזכה המעות בעד הישראל והנה כמו ששלנו לו הישראל (אע"פ שכתב הר"ן בגיטין שם דאפשר לדחות וכו' כתב רק בלשון ספק דאפשר וכו')

אף רבינו יוכל לספור דין זה) אף יקשה על רבינו מהגמרא דב"מ ה"ל ונ"ל דאיפא מחלוקת בב"ב קנו: במשנה אם זפין לגדול דר"א אומר אין זפין לגדול פי הוא יוכל לזפות ור' יהושע אומר דזכין ובז"נ דילמוד רבינו דסוגיא דב"מ אזלא כמ"ד אין זפין לגדול ולכן הנה רק רבית דרבנן אבל כיון שהרמב"ם פוסק כמ"ד זפין לגדול (פ"ד מ"ה זכיה ומתנה ה ח) ולכן הנה מטעם זכיה וזכה במעות לישראל לכן הנה רבית ד"א ובז"נ הרמב"ם פ"ט מה' מע"ש ונטע רבעי הי"ז והצנועים היו מניחין את המעות בשנת השמטה ואומרים כל הנלקט מפירות רבעי הרי אנו מחולקל על המעות האלו ע"כ והובא בכ"מ שהקשה הרמב"ן בתשובה דהא קי"ל כר"י דאינו ברשותו אינו יכול להקדיש וא"כ אמאי פוסק דיכולין הצנועים לחלל ולומר דלעגון אחולי אוקמא התורה ברשותיה ולהכי מצי מחיל אע"ג דליתיה ברשותיה דהא פי איתיה ברשותיה נמי לאו דידיה ומצי מחיל והא ליתא דהא רבא לא פליג אדר"י אלא אי לאו דאמר ר"י ליתא להאי טעמא וכו' יעיי"ש והדרא קשיא ה"ל לדוכתא ובז"נ דהצנועין יכולין לחלל מטעם זכיה לעניים דהעניים זוכים בשנת שמטה ויכולין לחלל לכן יכולין לעבורם הצנועין דכן הקשו תוס' ד"ה הוא שם ב"ק סח: דהכי מדמה הקדש לחילול דלמה לא יוכל לחלל מע"ש של חבירו ונטע רבעי שלו מטעם זפין לאדם שלא בפניו והניחו בקושא ולפנה"ל ניחא דרבינו פוסק דהצנועין יכולין לחלל מטעם זכיה דפוסק כמ"ד זפין לגדול אף הסוגיא שמדמה הקדש לחילול אזלא אליבא דמ"ד אין זפין לגדול ולכן אין שייך מטעם זכיה (ואותו מ"ד ילמוד שדין הצנועין הוא רק בשאר שני שבוע ומ"מ מהני משום שאינו ברשותו נמי מהני) ומתורצת בזה ג"כ קושית תוס' ה"ל (ואח"ז מצאתי ברעק"א על המשניות דמע"ש שמתרץ ג"כ את הרמב"ם דמע"ש ה"ל מטעם זכיה אף יקשה מהסוגיא דב"ק ה"ל ומפרש שם רעק"א דהסוגיא דב"ק יפרש דין הצנועין בשאר שני שבוע שהעניים אינם זוכים ולכן אין שייך מטעם זכיה וכתוס' קדושין נו.

ד"ה מתקיה והרמב"ם מפרש דין הצנועין בשנת השמטה ומועיל מטעם זכיה דהעניים זכו ויכולים להפריש בעצמן לכן יכולים להפריש אחרים מטעם זכיה בעדם אף אינו מוכן זאת אף יפרש פירוש אחר בהצנועין היפה הסוגיא ומלשונו שכתב והצנועין היו מניחין את המעות בשנת השמטה וכו' משמע שמפרש פן את דברי הצנועין ולא בדרך פסק שפוסק דבשנת השמטה מהני כהצנועין ולא בשאר שני שבוע מדלא כתב דמהני בשנת השמטה מה שהצנועין מניחין וכו' א"כ יקשה פנ"ל אלא צ"ל כדביארנו דהסוגיא אזלא אליבא דמ"ד אין זפין לגדול וכו' ורבינו פוסק כמ"ד זפין לגדול וכה"ל וניחא אף לכאורא וקשה אף שייך שיהא מטעם זכיה כיון שהרמב"ם סובר שזכיה מטעם שליחות (פן ביארנו לעול בה' תרומות) וכגן דשליחות אין שייך משום דצריך שלוחו של בעל ממון ואין שליחות לנכרי וא"כ ג"כ זכיה לא שייך וא"כ הדרא קושא לדוכתא אמאי הנה רבית קצוצה ד"א וי"ל דשיטת רבינו היא פן כיון דמטעם זכיה היא ואין צריך מינוי שליחות ולכן אין חסרון מטעם שלוחו של בעל ממון דהא דצריך שלוחו של בעל ממון היינו הכוונה דבעל הממון הוא ממנה השליח בעדפלוני אבל לא דהנה שלוחו וכיון שהיה מטעם זכיה וא"צ מינוי לכן אין חסרון פאן משום שצריך שלוחו של בעל ממון משום שהתורה מינתה אותו שליח בעד פלוני אף מנימוק"י פ"ק דב"מ משמע בהדיא אף שהיכא דא"צ מינוי ג"כ חסרון משום שאינו שלוחו של בעל ממון שכתב וז"ל וחסר המשמרת דלא בעינן שיהא עומד בצד שדהו צריכא טעמא דהא לאו משום יד הוא דמהני כמו בג דהתם בעינן עומדת בצד חצרה וגם לא מטעם שליחות כדפירש הר"נ ב"ר ז"ל שא"א לזפות לחבירו מתורת שליחות אא"כ נעשה שלוחו של בעל הממון ובמציאה ליכא בעל הממון שיהא זה שלוחו וכו' ע"כ אלמא אפילו בחצר

דא"צ מינוי חיסרון הוא משום שלוחו של בעל המזון א"כ וקשה פנ"ל אף ז"א דהרמב"ם אינו סובר כשיטת הנימוק"י דהא פתב בפ"ז מה' גזלה ואבדה הל' ח' תצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ואם נפלה בה מציאה ה"ז של בעל החצר בד"א בחצר המשתמרת אבל בשדה וכו' אם היה עומד בצד שדהו וכו' ע"כ אלמא בחצר המשתמרת במציאה א"צ עומד בצד שדהו ובהל' י' פוסק שחצר מטעם שליחות היא שפתב אבל האיש למדנו שתצירו קונה לו משלוחו פדרה שקונה לו שלוחו פה תקנה לו תצירו והקטן הואיל ואינו עושה שליח פה אין תצירו ולא ד' אמות שלו קונין לו וכו' ע"כ אלמא דחצר מטעם שליחות ומנהי במציאה בחצר השתמרת שלא מדעתו אלמא דאין חסרון מטעם שצריה שלוחו של בעל המזון אלמא דשיטת רבינו הוא פיון דא"צ מינוי לכן אין חסרון מטעם שלוחו של בעל המזון ולכן הנה מטעם זכיה ונהה כבית ד"א וניחא שיטת רבינו.

אף לפי שיטת רבינו שסובר היכא דא"צ מינוי אין חסרון מטעם שצריה שלוחו של בעל המזון וכהנ"ל יש להסתפק איה יהא כה"ג בזכיה דמהני מטעם שליחות אם שיהי פל מלתא דאיהו לא מצי עביד לא מצי משווי שליח והיכא דאיהו לא מצי עביד אין שיהי זכיה או"ד פיון דא"צ שום מינוי לכן לא הנה חסרון מטעם פל מלתא דאיהו לא מצי עביד וכו' פמו דאמרינן לענין שלוחו של בעל המזון ונראה דבתוס' קדושין נו.

ד"ה מתקרי פתבו בהדיא בתירוץ האחרון של הר"מ בזכיה פל היכא דאיהו לא מצי עביד לא הנה ליה דין זכיה ועיי"ש וצ"ל לפי"ז דבמלתא דאיהו לא מצי עביד וכו' חסרון הוא לאו דוקא בהמינוי פמו בהשליח של בעל המזון אלא דלא יוכל היות דין שליח בדבר דאיהו לא מצי עביד וכו' וניחא דלא יהא קשה מזה לשיטת רבינו.

שם פ"ק כ"ב הל' א'. הביא הלח"מ מפיה"מ להרמב"ם סוף שביעית דכתב דשטר מוקדם הוא היינו פגון שלנה ראובן משמעון מזון וכתב לו שטר ואח"כ החזיר לו מזונו וכו' והניח אצלו השטר על דרה הפקדון וכו' ואח"כ הלוה ראובן משמעון מזון שני ואמר לו אל תצרכני לכתוב שטר אחר שהשטר הראשון שהיה לה עניי יהיה בידך וכו' ע"כ והקשה הלח"מ שם וכן הט"א בר"ה הא אמרינן ב"מ י"ז דאפילו שטר שלנה בו ופרעו אינו חוזר ולנה בו מפני שפבר נמחל שעבודו וא"כ אם פירוש מוקדמין הוא זה למה אמרו פ' א"נ עב.

(ב"מ) מוקדמין פסולין גזירה שפא יגבה מזמן ראשון אפינו שייגבה מזמן שני אינו יכול על פי דין שפבר נמחל שעבודו ול"ל מטעם גזירה ונ"ל דאיכא פלוגתא אי שעבודא או לאו ד"א ולמ"ד לאו ד"א הא דמלנה בשטר גובה משעבדי פירש"י קדושין יג.

ד"ה לאו משום דהוא שיעבדו דכתב ליה נכסי אחראין לה וכו' ע"כ ולמ"ד שיעבודא ד"א אפילו מלנה ע"פ גובה מד"א בין מן היורשין ובין מן הלקוחות רק מפני תקנת לקוחות דל"ל קלא לא גבי משעבדי מלנה ע"פ ונמצא דמלנה בשטר דאית ליה קלא נשאר הדין ד"א וגובין מן הלקוחות לא מפני דהשטר פועל אלא מפח המלנה גופא ורק השטר הוא סיבה שישאר הדין ד"א וא"כ לפ"ז לכאנרא יקשה שטר שלנה בו ופרעו אמאי אינו חוזר ולנה בו ביומו אמאי שיהי נמחל שעבודו הא השטר אינו פועל על השעבוד אלא דאית ליה קלא ואוקמא אד"א וכן קלא איכא אם לנה בו ביום שפסתמא אין ידוע מהפירעון באופן זה אמאי אינו חוזר ולנה והסוגיא משמע בכל אופן מדכתוב סתמא ולכאנרא י"ל דהסוגיא אצלא למ"ד שעבודא לאו ד"א והשטר פועל בשעבוד ולכן שיהי נמחל שעבודו אבל פיון דהרמב"ם פוסק פי"א מה' מל"ו ה' ד' דשעבודא ד"א ולכן השטר אינו פועל בשעבוד ואין שיהי למחל שעבודו ולכן פתב דהנה מוקדם פאופן הנ"ל דעפ"י דין גובה

מזמן שני פיון דשעבודא ד"א ואיפא קלא (ומיירי דלא ידעו מהפירעון) אלא דפסול מטעם גזירה שפא יגבה מזמן ראשון אף ז"א דא"א לומר דהסוגיא דב"מ אזלא למ"ד שעבודא לד"א כי שם אמר ר' יוחנן זאת ור"י סובר שעבודא ד"א בקדושין יד.

והדרא קושיא לדכתא א"כ אמאי אינו חוזר ולנה בו ומאי שנייה נמחל וכו' פיון דהשעבוד לא מהשטר וקלא אית ליה ממילאג"כ הדרא קושית הלח"מ ה"ל ונ"ל דבגיטין כו: פתב הרשב"א בד"ה וליתא פאן מסקינן לשיקרא לא חיישינן והקשה מפ' גט פשוט מהא דאמר רב לספרי אי קיימיתו בשילו פתיבי בשילו ואע"ג דמסר לכו מילתא בהיני דאי לא מיחזי פשיקרא אלמא לשיקרא חיישינן ותיירץ דכל שגמר מעשהו יהא אמת אלא נראה קודם גמרו (פשיקרא) בכי הא לא חיישינן פיון דלבסוף יהא הענין פאמתו כו' כי הא דאשרתא דדייני וכו' אבל בההוא דהינו ושילו איפא נדאי משום מיחזי פשיקרא דהיכא ליכתבי בהוני והו אין כותבין אלא בשילו מעולם לא הנה זה עכ"ל ועו"ל דהא דאמר רב אי קיימיתו בשילו וכו' היינו לכתחלה אבל לא יפסול השטר משום זה וכן פתב רש"י בסנהדרין ריש פרק אדנ"מ וכן הוא בתוס' פתובות כא: ד"ה האמר דלכתחלה חיישינן ובדיעבד לא חיישינן לשיקרא וכן יהא שיטת רבינו ובז"ל די"ל דמה דאמרין שטר שלוה בו ופרעו אונו חוזר ולנה בו אפילו בו ביום הנה נמי משום מיחזי פשיקרא ואינו חוזר ולנה בו הנה רק לכתחלה פיון דשעבודא ד"א ואית ליה קלא וכה"ל ומינשב בזה קושית הלח"מ שהקשה לפי פירוש הרמב"ם במוקדם בפיה"מ שלו אמאי צריך לאמר בב"מ שמוקדם פסול מטעם גזירה שפא יגבה וכו' תיפוק ליה דנמחל שעבודו ואפילו מזמן שני נמי לא יגבה ובז"ל פיון דשעבודא ד"א וקלא איפא דמיירי באופן שאין ידוע הפירעון לעלמא לכו פסול רק מטעם גזירה שפא יגבה מזמן ראשון דנמחל שעבודו דאמרין אפילו בו ביום אינו חוזר ולנה הנה רק משום מיחזי פשיקרא ואינו אלא לכתחלה דבו ביום לא שנייה מוקדם אבל במוקדם אפילו בדיעבד נמי פסול ולכן צריך הגמרא לומר שפא יגבה מזמן ראשון (ומדוקדק בזה דבפי"ד מה' מלו' ה).

ז.

פתב רבינו שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולנה בו שפכר נמחל שעבודו וכו' ולא הזכיר אפילו בו ביום וגם הסמ"ג בה' מלו' לא הביא אפילו בו ביום ובז"ל דבו ביום הנה רק משום מיחזי פשיקרא ולא הנה רק לכתחלה ושם הביא רק הדבר שבדיעבד פסול אף הרה"מ שם הזכיר אפילו בו ביום אף אינו מבואר ממנו אם יהא גם בדיעבד פסול אי הנה רק לכתחלה וכה"ל אף מהטור חו"מ סימן מח.

משמע שאפילו בו ביום נמי פסול בדיעבד שפתב שם שטר שנכתב על הלואה אחת ונפרע אינו יכול לחזור וללות וכו' משמע שאפילו בדיעבד נמי פסול אפילו בו ביום ויקשה פיון דשעבודא ד"א וכו' אמאי פסול בדיעבד ואולי הוא סובר דמשום מיחזי פשיקרא בדיעבד נמי פסול וצ"ע) אף יקשה מאי דמסיק בגיטין כו: שטר שלוה בו ופרעו וכו' ודוקא נמחל שעבודו אבל משום מיחזי פשיקרא לא חיישינן אלמא דשטר שלוה בו ופרעו וכו' לא הנה הטעם משום מיחזי פשיקרא אף לפירוש הרשב"א ה"ל ניחא דיש לפרש פן ביאור הסוגיא דדוקא נמחל שעבודו פלומר דלא נכתב השטר על הלואה זו ונהנה שקר אף בגמרו ולכן חיישינן משום שיקרא (ואפילו פשחיישינן לא רק לכתחלה כה"ל) אבל משום מיחזי פשיקרא לא חיישינן ופירש"י אם הנה נחתם על מלוה זו אעפ"י שנכתב קודם הלואה פשר אם בו ביום נכתב ע"כ ויהא הביאור פן דאז לא חיישינן

לשיקרא משום דבגמרו הנה אמת (דלנה בו ביום) ולכן לא תישינו לשיקרא ורבינו יספור ג"כ פשיטת הרשב"א הג"ל וניחא שיטת רבינו.

הל' ממרים פ'ק ב' הל' ב' ב"ד שגזרו גזרה או תקנו תקנה והנהיגו מנהג ופישט הדבר בקל ישראל ועמד אחריהם ב"ד אחר ובקש לבטל דברים הראשונים ולעקור אותה התקנה וכו' אינו יכול עד שיהיה גדול מן הראשונים בתקנה ובמנין וכו' אפילו בטל הטעם שבגללו גזרו הראשונים או התקינו אין האחרונים יכולין לבטל עד שיהיו גדולים מהם וכו' עכ"ל והשיג הראב"ד א"א עיטור שוקי ירושלים בפירות קשיא עליה שהראשונים תקנוהו ור' יוחנן בן זפאי ביטלה אחר חרבן מפני שנתבטל הטעם לראשונים ולא היה גדול פראשונים ע"כ ונ"ל אף צריך להקדים תחלה המשנה מפ"ה מס' מע"ש מ"ב פ"ב רבעי הנה עונה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד וכו' ומשברו הפירות התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה וכו' ר' יוסי אומר משחרב המקדש היה התנאי הזה (ופי' הרע"ב שם דמתחלה היה התקנה שמהלך יום אחד סביב ירושלים יעלו הפירות עצמם לירושלים כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות (ולא יהא נפדה במעות) אלא משחרב בהמ"ק והיתה ירושלים ביד האויבים ולא היו חוששין לעטר שוקי ירושלים בפירות התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה) ותנאי הנה אימתי שיבנה בהמ"ק יחזור הדבר לכמות שהיה ע"כ ואינו מובן דברי המשנה אמאי צריך שתנאי הנה אימתי שיבנה בהמ"ק וכו' ונראה דשם ה' ד פתב הרמב"ם וישלב"ד לעקור אף דברים אלו לפי שעה אע"פ שהוא נקטן מן הראשונים שלא יהיו גזרות אלו חמורין מדברי תורה עצמה שאפילו ד"ת יש לכל ב"ד לעקרו הוראת שעה וכו' ע"כ וזהו ביאור המשנה שמתחלה היה תקנה שמהלך יום אחד מעלה לירושלים ואחר החרבן התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה וא"כ ותקשה הא אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אפילו בטל הטעם וכו' א"כ איך יוכלו לתקן אחר החרבן שיהא נפדה סמוך לחומה והא זאת ביטול והתקנה הקודמת ואין ב"ד יכול לבטל וכו' אלא א"כ גדול וכו' לכן פתבה המשנה ותנאי הנה אימתי שיבנה בהמ"ק יחזור הדבר לכמות שהיה פלומו ונהנה עקירה רק לפי שעה ולעקור לפי שעה יכולין ב"ד אע"פ שהוא קטן מן הראשונים ולכן אחר החרבן היו יכולין לבטל התקנה הקודמת של מהלך יום אחד סביב ירושלים וכו' אע"פ שלא היו גדולים מן הראשונים ור"י יספור כר"י בן זפאי וכן פתב שם התויו"ט שדברי ר' יוסי הם תקנת ר"י בן זפאי אחר חרבן וכן מוכח (מר"ה לא:) ובז"נ שיטת רבינו די"ל דרבי יוחנן בן זפאי גמי ביטלה רק לפי שעה פדברי ר' יוסי שתנאי הנה בדבר אימתי שיבנה בהמ"ק יחזור הדבר וכו' לכן יכול לבטל אפילו אם אינו גדול מן הראשונים וכו' וכהג"ל והראב"ד יספור שר"י בן זפאי ביטלה סתם ולא יספור כר' יוסי שתנאי הנה בדבר וכו' ולכן השיג עליו מזה.

שם פ'ק ו' הל' י"א הממזר חייב בכבוד אביו ומוראו אע"פ שהוא פטור על מפתו וקללתו עד שיעשה תשובה. אפילו היה אביו רשע ובעל עבירות וכו' ע"כ והשיג הטור ע"ז ביו"ד סימן ר"מ וכתב פיון שהוא רשע אינו חייב בכבודו פדאמרינן בב"מ סב.

הניח להם אביהם פרה וטלית וכל דבר המסוים חייבין להחזיר משום כבוד אביהם ופריה והא לאו עושה מעשה עמה ומשני בשעשה תשובה וכו' אלמא כל זמן שלא עשה תשובה אינם חייבים בכבודו ועיי"ש בכ"מ ובלח"מ והמח"א תגרץ דלכבוד מחויב אפילו לא עשה תשובה אלא דאין כופין משום דהנה מ"ע שמתן שקרה בצידה והא דמחויב להחזיר דבר מסוים הוא משום בזיון וכופין כמו שפתבו תוס' פתובות (פו).

(ד"ה פריעת ולכפיה צריף דוקא בשעשה תשובה ע"כ אף יקשה לפ"ז מאי הקשו שם בגמרא ב"מ והא לאו עושה מעשה עמה הוא ואוקמא בשעשה תשובה ולא הספיק להחזיר עד שמת ומוכן שזה דוחק ומאי קושיא נימא דחייבין אבל לא כופין וזה יהא אפילו לא עשה תשובה נמי ולשון חייבין אינו הכרח שיהא כופין דבאמת הוא שיטת ריב"ה הובה במ"ל פ"ד מה' מלו' ה.

ד.

דאין כופין להחזיר אלא חייבין עפ"י דין אף אין כופין אלא מוכח דאפילו חייבין בלא כפיה נמי לא יהא אם לא עשה תשובה והדרא קושיא לדוכתא אף על זה י"ל דסמך רבינו על סוגיא דקדושין לב.

הרי שיהא אביו עובר על דברי תורה לא נאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא פך פתוב בתורה וכו' אע"ג דלא עבד תשובה שיהי בשעשה שרואה אותו עובר אומר לו פך אלמא אע"ג דלא עבד תשובה נמי חייב לכבדו א"כ יסמך רבינו על זה הסוגיא וגם ברכב"ז הובא מקור זה ממילא לא קשה עניו כ"כ השגת הטור שהקשה מסוגיא דב"מ אף ביותר קשה לי שדברי רבינו סותרים זא"ז דהוא בעצמו פסק בה' מלו' פ"ד ה.

ד.

הניח להם פרה וטלית וכו' וכל דבר המסויים חייבים להחזיר מפני כבוד אביהן בד"א כשעשה תשובה ולא הספיק להחזיר עד שמת אבל אם לא עשה תשובה אין חוששין לכבודו ואפילו דבר המסויים אין מחזירין ע"כ אלמא דהוא בעצמו פוסק אם לא עשה תשובה אין חוששין לכבודו ונמצא שהוא סותר למה שפסק פאן בה' ממרים ועוד קשה שם בהניח להם פרה וכו' שחייבים להחזיר משום כבוד אביהם הא איפסק הלכתא פאן בה' ג' כמאן דאמר משל אב.

וכאן אם מחזירים איפא הפסד לבן (וראיתי פי גם הכ"מ עורר מזה ומה שכתב הכ"מ אם עשה תשובה ולא הספיק ליתן עד שמת הנה ההיא פרה כאלו לא הורישו לו ולא היה דבן ע"כ זהו קשה להבין) ונ"ל כי הרמב"ם פאן ה' ג' כ' איזהו כבוד מאכול ומשקה מלביש ומכסה משל האב ואם אין ממון לאב ויש ממון לבן כופין אותו וזן אביו ואמו כפי מה שהוא יכול וכו' ע"כ אלמא דאפילו דאמרינן דכבוד משל אב מ"מ אם אין לאב ויש לבן כופין אותו וזן את אביו וכו' ובז"נ לכן חייבין להחזיר אחר מיתת אביהם פנין דמת הנה אין לאב ויש לבן לכן חייבין להחזיר דמלשון רבינו משמע דהדין דאם אין לאב וכו' דין הוא בכבוד ולא בתורת צדקה וכן משמע מהגהות מיימוניות שם עיי"ש וכן משמע מסמ"ג הובא בכ"מ שם שהביא את הירושלמי דפאה דכבוד אב ואם אין פתוב כבד מהונך שאפילו אין לה פלום אמה צריף לטחון ברחיים בשבילם וכתב הוא ז"ל דהיינו פשאין לאביו ע"כ אלמא דמשום כבוד הוא דאי משום צדקה לא מצינו דאם אין לו שצריף לטחון וכו' בשבילם וניחא הא דחייבים להחזיר אף הא דכופין אם און לאב וכו' יקשה הא בכבוד אין כופין דמ"ע שמתן שברה בצדה הוא אף י"ל פנין דאין להם ויצטרכו לבריות ויתבזו ונהו משום בזיון דכופין דברי תוס' (פתובות פו.

(הג"ל (אף שררי"ף פתב והיכא דרויח הבן והאב לית ליה פניפנין לבן ושקלינן מיניה בתורת צדקה וינהינן לאביה וכו' א"כ לפי"ז לא שייך דברינו הג"ל דלא שייך משום צדקה ליתן את הפרה לאחר מיתת האב מ"מ מלשון רבינו והגה"מ ונהסמ"ג משמע דמדין כבוד הוא וניחא) אף יקשה הקושיא הג"ל שפסקי רבינו סותרים זא"ז ולכן נ"ל דהתוס' ב"מ סב.

שם ד"ה אי פתבו למ"ד רבית קצוצה יוצאה בדינין פריה שפיר דאי עשה תשובה מאי בעו גביה דהנה לו להחזיר ואפילו למ"ד אינה יוצאה מ"מ הנה ליה להחזיר משום לעז ובנשת וכיון דלא חשש גם בנ"ו אין להם לחוש לכבוד ע"כ ובז"נ שיטת רבינו דמה דכתב בפ"ד מה' מלנה הל' ד.

דחיבים להחזיר מפני כבוד אביהו בד"א פשעשה תשובה וכו' אבל אם לא עשה תשובה אין חוששין לכבודו וכו' זה יהא משום פיון דהוא לא חשש לכבודו שלא ביקש להחזיר גם בנ"ו אין להם לחוש לכבודו וא"צ להחזיר אבל א"צ שיעשה תשובה משום שיהא עושה מעשה עמה דז"א פמבאר בפ"ו מה' מקרים הל' יא.

אלא צריה שיעשה תשובה דאם לא עשה תשובה ולא ביקש להחזיר הנה אינו חש לכבודו בזה ומש"ה גם בנ"ו וכו' ומדוקדק בזה דברי רבינו דכתב אבל אם לא עשה תשובה אין חוששין לכבודו וכו' ולא כתב אם לא עשה תשובה אין חייבין בכבודו אלמא דכוננת רבינו הוא דא דצריה שיהא עושה תשובה לא משום שיהא עושה מעשה עמה אלא משום פיון דהוא לא חש לכבודו בזה לכן גם בנ"ו א"צ לחוש משום זה וניחא שיטת רבינו ולא סתרי אהדדי.

הלכות אבל פ"ק ב' הלכה ו'. כמה חמורה מצנת אבלות שהרי נדחת לו הטומאה מפני קרוביו כדי שיתעסק עמה ומתאבל עליה וכו' לה ויטמא מצנת עשה שאם לא רצה להטמא מטמאין אותו על פרחו בד"א בזכרים שהונתרו על הטומאה אבל הפהנות הואיל ואינו מונהרות על הטומאה פן אינו מצוות להתטמא לקרובים אלא אם רצו מתטמאות ואם לאו לא מטמאות עכ"ל והשיג הראב"ד א"א קשיא הא דתניא אשתו אנוסה לא אונו ולא מיטמא לה וכן הוא לא אוונת ולא מיטמאה לו הא נשואה מיטמאה לו ע"כ פירש השגתו הוא פן דבתור היתר לטמא פלומר דנשואה מתרת לטמא א"א לפירש דהא ארוסה ג"כ מתרת דבנות אהרן לא הונתרו וכו' אלא צ"ל דארוסה אינה מחויבת משמע הא נשואה מחויבת זהו תוכן השגתו ונ"ל פי שיטת רבינו הוא פי מצנת טומאת קרובים היא משום אבלות פדמשמע הקא שכתב שנדחת לו הטומאה מפני קרוביו כדי שיתעסק עמה ויתאבל עליה וכו' וכן הובא בכ"מ פ"א ה' א.

מהלכות אלו מספר המצות של רבינו וז"ל המצנה וכו' הוא שנצטוו הפהנים שיטמאו לקרובים וזה בעצמו הוא מצנת איבול פלומר פל איש מישראל חייב להתאבל על קרוביו וכו' ולחזק חיוב זה ביאר אותו בכהן שהיה מונהר על הטומאה שיטמא על כל פנים כשאר ישראל כדי שלא יחלש דין אבלות ואבילות יום ראשון הוא ד"א וכו' עכ"ל נראה בהדיא דטומאת קרובים הוא משום מ"ע דאבילות ולפז"נ דמסתבר דשיטת רבינו פיון דטומאת קרובים הוא משום איבול וכיון דמצנת איבול מוטל בין על פהו בין על ישראל ואשה ג"כ מחויבת במצות אבל פן איתא בספר החנופה מצנה רסד שמצנת אבל נוהגת בזכרים ונקבות א"כ צ"ל דמצנת טומאת קרובים איכא גם על נשים וישראלים אלא דלכהנים פיון דמונהרין על הטומאה נתנה התורה מ"ע מיוחדת לטמאות כדי שלא יחליש דין אבלות אבל בישראל ובנשים אין מ"ע מיוחדת לטמאות אלא הוא נכלל בהמ"ע הפללית של מצנות אבל וחלק הוא מהמ"ע (וי"ל דזהו ג"כ פנונת הרמב"ן שכתב על שיטת רבינו וז"ל ושמא הוא דורש בזה כל שישנו בלא יטמא ישנו ביטמא והגי נשי הואיל וליתנהו בלא יטמא ליתנהו במצות יטמא ע"כ וזהו פנונתו פיון שאין מונהרין על הטומאה לא עשתה תורה למ"ע מיוחדת לטמאות לקרובים כמו לכהנים אלא יש להן דין בישראל שנקללת במצנת עשה הפללית של מצות אבל) ובזה ניחא שיטת רבינו דלומד ג"כ הא נשואה: מיטמאה לו היא מצנה לטמאות מטעם מצות אבל שחלק הוא ממצות אבל לא בתור מצנה מיוחדת וזהו ביאור דברי

רבינו "בד"א (שְׁמַטְמַאין אותו על פְּרָחוּ) בְּזָכְרִים שֶׁהוֹנְהָרוּ עַל הַטְּוֹמָאָה כְּלוּמַר וְהָהּ מ"ע מְיֻחָדָת
שֶׁל טְוֹמָאָת קְרוּבִים וְלָכֵן כּוֹפִין פְּכָל מ"ע שֶׁבְּתוֹרָה אָבָל הַפְּהָנוֹת הוֹאִיל וְאֵינּוּ מְוַזְהָרוֹת עַל הַטְּוֹמָאָה
פֶּן אֵינּוּ מְצוֹת לְהַתְּטַמֵּא לְקְרוּבִים פְּלוּמַר וְאֵין לָהֶם מ"ע מְיֻחָדָת לְהַתְּטַמֵּא לְקְרוּבִים דְּהַתְּוֹרָה לֹא
צְרִיכָה לָזֶה הוֹאִיל וְאֵינּוּ מְוַזְהָרוֹת אָבָל גְּכָלָל לָהֶם טְוֹמָאָת קְרוּבִים בּמ"ע הַפְּלִילִית שֶׁל מְצוֹת אָבָל
וְרַק הִיא חֵלֶק מִמֶּנָּה לָכֵן אֵין כּוֹפִין דְּעַל חֵלֶק שֶׁל מ"ע לֹא מְצִינּוּ דְּכוֹפִין רַק עַל מ"ע שֶׁלְמָה וְלָכֵן
כְּתֹב רְבִינוּ אִם רְצוּ מִתְּטַמְּאוֹת וְאִם לֹא לֹא מִטְּמָאוֹת פְּלוּמַר שְׂאֵין כּוֹפִין אָבָל מְחַנְיָבוֹת מִטְּעַם
שֶׁנִּכְלָל בּמ"ע דְּאָבָל לָכֵן נוֹכַל לְדַיִיק בְּגִמְרָא הָא נְשׁוּאָה מִיְטְמָאָה לּוּ מִטְּעַם מְצוֹת אָבָל שֶׁנִּכְלָל בָּהּ
וְנִיחָא שִׁיטַת רְבִינוּ וּבז"נ גְּמִי מַה דְּהִקְשָׁה ה"ט"א ב"ר"ה לְדַבְרֵי הַרְמַב"ן שֶׁמְבָאָר שִׁיטַת רְבִינוּ דְּכָל
שִׁישְׁנוּ בְּלֹא יְטַמֵּא יִשְׁנוּ בְּיְטַמֵּא וְהֵנִי נְשִׂי הוֹאִיל וְלִיתְנָהּוּ בְּלֹא יְטַמֵּא לִיתְנָהּוּ בְּמְצוֹת יְטַמֵּא א"כ
בְּיִשְׂרָאֵלִים גְּמִי פִינּוּן שֶׁלִּיתְנָהּוּ בְּלֹא יְטַמֵּא לִיתְנָהּוּ בְּמְצוֹת יְטַמֵּא א"כ מְצַנַת טְוֹמָאָת קְרוּבִים לִיתְנָהּוּ
בְּיִשְׂרָאֵל א"כ יְקָשָׁה מְסוּפָה כַּה.

דְּאִיתָא שֵׁם וְיִהְיוּ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ מִי הִנֵּה ר' יִצְחָק אָמַר טְמֵאִי מִת מְצוּנָה שֶׁחָל ז' ז'
שֶׁלָּהֶם בַּע"פ וְהָאֵי מ"ע דְּקָאָמַר לֹא מ"ע מִמָּשׁ אֶלָּא הֵינּוּ שֶׁנִּטְמָא לְקְרוּבִים שֶׁחַיִּיב לְטַמֵּא וְכֵן פִּירֵשׁ
ר' שִׁי וְתוֹס' הָתָם וּמוֹכִיחַ הָתָם בְּגִמְרָא מְזָה דְּעוֹסֵק בְּמְצוּנָה פְּטוּר מִן הַמְצוּנָה וְאֵי דְּלִישְׂרָאֵל לִיכָּא
מְצַנַת טְוֹמָאָת קְרוּבִים א"כ לֹא הָיוּ עוֹסְקִים בְּמְצוּנָה פְּלִל דְּהָא בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא הָיוּ פְּהָנִים אֶלָּא אֶהְרֵן
וּבְנָיו א"כ הָיוּ יִשְׂרָאֵלִים וְאֵין לָהֶם מְצַנַת ט"ק פְּלִל וְא"כ אִמָּאי מוֹכִיחַ דְּעוֹסֵק בְּמְצוּנָה וְכו' אֶלָּא
מִשְׁמַע שֶׁמְצַנַת טְוֹמָאָת קְרוּבִים שֶׁיִּיכִים אַף בְּיִשְׂרָאֵל ע"כ וּלְפָנֵינוּ ל' נִיחָא דְּגַם לִישְׂרָאֵל אִיכָּא מְצַנַת
טְוֹמָאָת קְרוּבִים אַף לֹא בְּתוֹר מְצוּנָה מְיֻחָדָת פְּלִיכָהּ אֶלָּא בְּתוֹר חֵלֶק מִמְצוֹת אָבָל וְלָכֵן נִיחָא
שֶׁמוֹכִיחַ הַגְּמָרָא מְזָה שֶׁעוֹסֵק בְּמְצוּנָה פְּטוּר מִן הַמְצוּנָה אַף לְכַאוּרָה יְקָשָׁה הָא אֲמַרִינּוּ מֵאִמְתִּי
נְתַחֲיִיב בְּאָבָל מִשִּׁיטַתִּים הַגּוֹלָל מִשְׁמַע הָא קוֹדֵם קְבוּרָה אֵינוּ חַיִּיב בְּאֵבֵלוֹת אַף ז"א דְּקוֹדֵם קְבוּרָה
גְּמִי דִין אֲנִינּוֹת וְדִין אָבָל כְּמִבְּנָאָר בְּרַמְב"ם שֶׁתְּכַלִּית טו"ק הוּא מְשׁוּם אִיבּוּל אַף יֵשׁ פְּרָטִי דִּינֵי
אֲבֵילוֹת שְׂאֵינָה נוֹהֲגוֹת קוֹדֵם קְבוּרָה אֶלָּא אַחֵר קְבוּרָה וְנִיחָא.

הַלְכוֹת מְלָכִים פְּרָק ה' ה' ה' וְכֵן מְצַנַת עֲשֵׂה לְאֵבֵד זָכַר עֲמֵלֶק שֶׁנֶּאֱמַר
תִּמְחָה אֶת זָכַר עֲמֵלֶק וְכו' ע"כ וְיֵשׁ לְחַקוֹר אֵי נְשִׁים מְחַנְיָבוֹת בּמ"ע ז' וְנִרְאִיתִי בְּסִפְרֵי הַחֲנוּפָה מְצוּנָה
ת"ר"ג ת"ק"ד פִּי מְצוּנָה ז' נוֹהֲגָת בְּזָכְרִים פִּי לָהֶם לְעֲשׂוֹת הַמְלַחְמָה וְנִקְמַת הָאוֹיֵב וְלֹא לְנָשִׁים וְכו'
ע"כ אֶלְמָא דְּנְשִׁים פְּטוּרוֹת מְזָה אַף הַמְנ"ח הַקָּשָׁה לָמָּה יִפְטְרוּ נְשִׁים מ"ע ז' דְּאֵין הַזָּגֵר"מ, וְעוֹד
הָא אֲמַרִינּוּ אַף פְּלָה מְחַנְיָבוֹת יוֹצֵאת לְמַלְחָמַת מְצוּנָה אֶלְמָא דְּגַם הַנְּשִׁים יֵשׁ לָהֶם שִׁיכּוֹת בְּמַלְחָמָה
ע"כ וְנ"ל דְּבַפ"א מַה' אֵלוֹ ה' א' כְּתֹב הַרְמַב"ם שֶׁלֵּשׁ מְצוֹת נְצִטּוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת פְּנִיסְתָּן לְאַרְצָא
לְמַנּוֹת לָהֶם מְלָךְ וְכו' וְלִהְיֵרִית זָרְעוֹ שֶׁל עֲמֵלֶק וְכו' דְּשֵׁם ה' ב' כְּתֹב מִינּוּי מְלָךְ קוֹדֵם לְמַלְחָמַת
עֲמֵלֶק שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי שְׁלַח ה' לְמִשְׁחָה לְמְלָךְ עֲתָה לָךְ וְהִפִּיתָה אֶת עֲמֵלֶק וְכו' ע"כ מִשְׁמַע שֶׁלָּכֵן
מִינּוּי מְלָךְ קוֹדֵם לְמַלְחָמַת עֲמֵלֶק שֶׁבְּלֹא מְלָךְ אֵי אֲפָשָׁר לְלַחֹם בְּעֲמֵלֶק וְכֵן נִרְאֵה פִּי כָּל הַשּׁוֹפְטִים
וְשִׁמוּאֵל בְּעֲצָמוֹ לֹא נִלְחַם בְּעֲמֵלֶק קוֹדֵם שֶׁאוּל וְכֵינּוּ דְּמַלְחָמַת עֲמֵלֶק צְרִיךְ מְלָךְ דְּנִקְא וְכו' ג' כְּתֹב
אֵין מְעַמִּידִין מְלָךְ בְּתַחֲלָה אֶלָּא עַל פִּי ב"ד שֶׁל שְׁבַע עֵינִים זְקֵנִים וְעַל פִּי נְבִיא וְכו' ה' כְּתֹב אֵין
מְעַמִּידִין אִשָּׁה בְּמַלְכוּת שֶׁנֶּאֱמַר שׁוּם וְכו' מְלָךְ וְלֹא מְלָכָה וְכֵן כָּל מְשִׁימוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וְכו' ע"כ
וּלְפִז"נ דִּי"ל דְּשִׁיטַת הַחֲנוּפָה הוּא פֶּן דְּלָכֵן נְשִׁים פְּטוּרוֹת מ"ע דְּמַחְיַת עֲמֵלֶק פִּינּוּ דְּצְרִיךְ מְלָךְ
לְמַלְחָמַת עֲמֵלֶק וְנְשִׁים פְּסוּלוֹת לְמַלְכוּת וְגַם צְרִיךְ סְנֵהְדְרִין לְמַנּוֹת וְנְשִׁים פְּסוּלוֹת לְדִין א"כ אֵין
הַנְּשִׁים יְכוּלוֹת לְעֲשׂוֹת מַלְחָמָה עִם עֲמֵלֶק מְפַנֵּי שְׁאוֹן לָהֶם יְכוּלוֹת לְמַנּוֹת מְלָךְ וּמְסַתְבֵּר דְּלֹא חַיִּיבָה
תוֹרָה דְּבָר שְׂאֵי אֲפָשָׁר לּוֹ לְקַיֵּים כְּלוּמַר שְׂאֵין תְּלוּי בּוֹ קִיּוּם הַמְצוּנָה וְלָכֵן נְשִׁים פְּטוּרוֹת מ"ע ז' ז'

(וכן איתא בספר החנוף מצוה תצז דמצנה של מינוי מלך מוטל על הזכרים אלמא דעל הנקבות אין מוטל מצוה זו והסברא יהא פהג"ל) (וראיתי בספר מנ"ח שמשפך הא דאין מעמידין אשה במלכות היינו למנות לכתחלה אבל פשהיא יורשת יכולה להיות מלכה והניח בצ"ע, אף מהרמב"ם פ"ל ה' ז' מה' אלו שפכת פיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו הזכרים פד עולם וכו' ומדהזכיר הזכרים משמע דוקא הזכרים אבל אשה אינה יכולה להיות מלכה אפילו פשהיא יורשת) ומה דמצינו דבמלחמת מצוה יוצאת פלה מחנפתי היינו דיש למלך רשות ליקח אותן מדיני מלכות להשתתף במלחמה.

אבל פיון דלעשות מלחמה אינה תלויה בהם ולכן אין עליהם חיוב מצוה זו ומדוקדק בזה לשון החנוף שפכת פי להם לעשות המלחמה וכו' (דהיינו הזכרים) ולא כתב פי להם לילך במלחמה אלמא פהג"ל לדנשים נמי יוצאת מטעם הג"ל אלא שאין המלחמה תלויה בהם וכהג"ל ולכן פטורות ממ"ע ועוד פי הרדב"ז שם בפ"ז הל' ד.

כתב דכלה מחנפתי הוא לאו דוקא אלא שאינה נוהגת ימי חופה פן כתב בתירוץ ראשון אלמא דאין עליהן מוטלות ללחום במלחמה ולכן יהא ניקח שיטת החנוף ומה דכתב אח"כ ואפשר דבמלחמת מצוה הנשים היו מספיקות מים ומזון לבעליהן ע"כ י"ל דמצוה להן לסייע במזון פדי שיוכלו בעליהן לקיים מצוה זו אבל אין עליהן מוטל החיוב מ"ע של מחיית עמלק פהג"ל או דהחנוף יספור בתירוץ ראשון של הרדב"ז.

אף המ"ל הקשה שהחנוף סותר את עצמו פי במצוה תפה כתב המצוה להרוג את ז' אומות נוהגת המצוה הזו גם בנקבות ואמאי הלא אין יכולות לעשות מלחמה ע"כ ונ"ל פי נענין ז' אומות כתב הרמב"ם פ"ה הנ' ד.

מה' מלכים כל שבא לידו אחד מהן (מז' אומות) ולא הרגו עובר בלא תעשה שנאמר לא תחיה כל נשמה וכו' וכן כתוב בספר החנוף מצוה תכ"ה ולענין מחיית עמלק לא הובא פן לא בהרמב"ם ולא בהחנוף שאם בא לידו עמלקי ולא הרגו שעובר על עשה וצריך להרוג מדוע ולפז"נ די"ל פן דלא תחיה כל נשמה בז' אומות הוא לאו דוקא להלחם עמהם ולכלותם אלא אפילו בשעת שלום ג"כ אם בא לידו אחד מהן ולא הרגו עובר בל"ת ולכן פיון שאפילו לכל יחיד ובלא מלחמה נמי איכא הדין של לא תחיה וכו' ולכן שנייה מצוה זה גם בנשים אבל במחיית עמלק הדין הוא דווקא לעשות מלחמה ולמחות את שמהם פי בלא מלחמה או אפשר לכלותם ולמחות את שמהם אבל במצא יחיד מעמלק בשעת שלום ולא הרגו לא מצינו שעובר בעשה וא"כ המצוה הוא דוקא לעשות מלחמה ולמחות את שמהם וכיון נשים אינם יכולות לעשות מלחמה פהג"ל ולכן אינם מחוייבים במצוה זו וניחא שיטת החנוף שם פרק ח' הל' א.

חלוצי צבא פשיפנסו בגבול העכו"ם ויכבשום וישבו מהן. מותר להן לאכול גבלות וטרפות ובשר חזיר וכיוצא בו אם ירעב ולא מצא מה לאכול אלא מאכלות אלו האסורים וכו' מפי השמועה למדו ובתים מלאים כל טוב ערפי חזירים וכו' עכ"ל והקשה המ"ל בספרי פרד"ר מחולין יז.

בעי רב ירמיה אברי בשר נחירה שהכניסו ישראל עמהם לארץ מהו ופריה אימת אלימא בשבע שפכשו השתא דבר טמא אישתרי להו דכתוב ובתים מלאים כל טוב ואמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב פותלי דחזירי בשר נחירה מיבעיא אלא לאתר מפאן והקשה הפד"ר לשיטת הרמב"ם דאימתי מותר דוקא אם לא ימצא מה לאכול אלא מאכלות האסורות א"כ מאי פריה הגמרא דלמא

לעולם מייגרי בשבע שפכשו אף שיגש להם לאכול ממאכלות המותרות ואז אסורים בדבר טמא ולכן מספקא לר' ירמיה מאברי בשר נחירה שהכניסו לארץ אם מותרות להן ועוד הקשה שהקשה הרמב"ן למה לא הנהירה תורה להגעיל פלי סיחון ועוג ומירץ דארץ סיחון ועוג דין א"י יש להם והיו מותרים אף בכותלי דחזירי והקשה הפרד"ר לפי שיטת הרמב"ם הלא לא הותר להם אלא בזמן שאין להם לאכול מן ההיתר וא"כ היו צריכים להגעיל אם יהא להם לאכול מן ההיתר דאז אסורין בדבר טמא ע"כ ונ"ל דהא דכתב רבינו דמותר לאכול מאכלות אסורות אם לא ימצא מן ההיתר הוא דוקא לא במלחמת ז' אומות דכן משמע הלשון וישבו מהן וכו' אומות איפא לא תחיה פל נשמה וכן בהל' ב.

מביא דין יפת תואר וכו' אומות לא שיגף דין יפת תואר פהנ"ל וכן ראיתי אח"כ ברדב"ז שם שפירש שהרמב"ם מייגרי במלחמת שאר העמים וכתב פאן דבו' אומות התיירה פל מאכל אסור אפילו בלא צורך במלחמות שאר העמים נחתנו להו וכו' שלא יותר להן אלא אם אין להם מה לאכול ובגבול העפוי"ם ע"כ אף לא מייגרי אם מסוכן מחמת רעב דא"כ אם אינו מחלוצי צבא נמי מותרים (וכן איתא בכ"מ שם) אף מהרדב"ז משמע שפירש דברי הרמב"ם במלחמת הרשות אף באמת נוכל לפרש במלחמת מצנה ובשאר עמים דכתב רבינו בפ"ה הנ' א' ואיזה מלחמת מצנה זו מלחמת ז' אומות ומלחמת עמלק ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם וכו"נ דבאופן פשהצר בא עליהם ואח"כ נכנסו בגבול עפוי"ם וכו' אז דוקא אם ירעב ולא מצא מה לאכול אלא מאכלות אסורות אז מותר.

אבל במלחמת ז' אומות מותרים במאכלות אסורות אפילו יש להם מן ההיתר ולכן פריף הגמרא שם לר' ירמיה איקלימא בשבע שפכשו השתא דבר טמא אשתרי לה וכו' דש מייגרי בז' אומות ומותרים אפילו יש להם מן ההיתר וניחא שיטת רבינו מהסוגיא וגם מה שהקשה המ"ל מהרמב"ן.

השמשות ומילואים פ"י מה' תפלה הל' ה'. ביארנו בדבר העומד להתברר לא אזלינן בתר רוב ולכאורא יקשה מיבמות ס"ז דאמר ר"ש בן יוחי מת והניחה מעונבת והניח זכרים יאכלו העבדים בתרומה נקבות לא יאכלו שמא ימצא עובר זכר ואין לפנות במקום הבן פלום ופריף זכרים יאכלו והאיפא עובר ומשני קסבר אין חוששין למיעוטא דאיפא מחצה נקבות ומיעוט מפילות והנה ליה זכר מיעוט ע"כ אף דעתיד להתברר אלמא דאזלינן בתר רובא אף בעומד להתברר אף זה לא קשה כ"כ דללישנא בתרא לא אמרינן פן עיי"ש אף יקשה על הכ"מ שפכת בפ"ח מה' תרומות ה' ד' שהרמב"ם פוסק שם בת ישראל שנשאת לכהן ומת והניחה מעונבת אם הנה העובר חלל אינו פוסל העבדים אלא אוכלין בגלל אחיו הפשרים וכו' והשיג הראב"ד הא העובר פוסל דקי"ל עובר אית ליה זכיה וכו' ע"כ וכתב הכ"מ כפר פתבו הראשונים דאפ"ה אינו פוסל משום דלמא נקבה הוא ואין לה פלום במקום בנים ואת"ל זכר הוא שמא תפול וסמוך מיעוט מפילות למחצה והו"ל רובא וזכרים מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן ולכאורא יקשה הא עומד להתברר הוא ולא אזלינן בתר רובא כה"ג ואולי י"ל דשם איפא נמי חזקה דמחיים אכלו העבדים בתרומה וא"כ איפא חזקה ורובא וחזקה ורובא מהני אפילו בדבר העומד להתברר וניחא הכ"מ.

פ"א מה' נדרים הל' יח'. ביארנו בהפלוגתא דר"י ורבנן אי מפלל לאו אתה שומע הן הנה הפלוגתא אי הנה פדיבור דנדר צריף דיבור דוקא אבל פשמבינים מן הלאו את הנה זהו הפל מודים ע"כ ועיי"ש ולכאורא יקשה פיון דמבינים א"כ יגיי מטעם מחשבה כמו שאיתא בשבועות כו: אף ז"א

חָדָא דל"ד דְּשָׁם הָיָה גְדָרֵי מִצְנָה כְּגוֹן לְהֵבִיא קֶרְבָּן וְכֵן הוּא גְדָרֵי אִיסוּר וְעוֹד כְּפִי שְׂיָחֻוּל
דְּנֻקָּא הַגָּדֵר בְּדִיבּוּר וְלֹא בְּמַחְשָׁבָה כִּינּוּן שְׁהַגָּדֵר הָיָה בְּדִיבּוּר וְלֹא בְּמַחְשָׁבָה גְּרִידָא וְלֹכֵן לֹא מְהִיבֵי
מַחְשָׁבָה וְעוֹד בְּצִדְקָה גְּמִי אִיכָּא שְׂיִטַּת הָרָא"ש דְּלֹא מְהִיבֵי בְּמַחְשָׁבָה הוּבָא בִּיּוֹד סִימָן רֵנַח סְעִיף
יג בְּרַמ"א פְּלוּגְתָּא בְּזָה.

פ"ג מה' נַעֲרָה בְּתוּלָה ה' ט'. בִּיאָרְנוּ דְּשִׂיטַּת רַבִּינוּ דְּבִסְפִיקָא דְּדִינָא גְּמִי אִוְקָמָא אַחְזָקָה וּבז"נ מַה
דְּהִקְשָׁה הַכ"מ בִּפ"ט ה' יג' מַה' מַעַה"ק דְּכַתְּבֵי רַבִּינוּ הִלְחֵם הַמּוֹרֵם מִן הַתּוֹדָה סְפָק תְּרוּמָה לְפִיכָף
אִין חִיבִין עָלָיו מִיְתָה וְחֻמְשׁ פְּתוּמָה וְאִינָה מְדַמְעָה פְּתוּמָה עַכ"ל וְהִקְשָׁה הַכ"מ יֵשׁ לְתַמּוּהָ דְּכִינּוּן
דְּסְפִיקָא הוּא הו"ל לְמִיפְסֵק לְחֻמְרָא (דְּמְדַמְעָה מְסַפֵּק) וּלְפַהֲנ"ל נִיחָא כִּינּוּן דְּסְפִיקָא הוּא אִי מְדַמְעָה
אוּ לֹא וְלֹכֵן אִינוּ אוֹסֵר בְּנִפְיִלְתּוֹ מְסַפֵּק דְּאוֹקְמָא הַתְּעָרוּבוֹת אַחְזָקָה דְּבִסְפִיקָא דְּדִינָא גְּמִי אִוְקָמָא
אַחְזָקָה וּמִיָּרֵי דְּנִפְל בְּרֻבָּא אָף הָיָה פְּחוֹת מִמָּאָה וְלֹכֵן אִינוּ אוֹסֵר מְסַפֵּק דְּאוֹקְמָא הַתְּעָרוּבוֹת
בְּחֻזְקַת הַיָּתֵר שְׁהֵיָה לָהּ לְוָדָם נְפִילָה.

פ"א מה' גְּדָרִים ה' ט"ו. מַה שְׂיִקְשָׁה שָׁם לְפִי"ז מַה' יג.

מְהֵאוּמֵר הָרֵי הֵן עָלֵי כְּבֹכּוֹר הָרֵי אֵלּוּ מְוָתְרִין וְכו' עֵי"ש בְּלַח"מ שְׁמַיְיָשׁב זֹאת. פִּי"ב מַה'ל' מְעַה"ק
ה'ל' יז.

תְּבַל הַשִּׁירִים בְּקִצְחָא אוּ בְּשׁוּמְמִין אוּ בְּכָל מִינֵי תְּבַלִּין וְשְׁמֵנִים כְּשִׁירָה מְצָה הִיא אֵלָּא שְׁנִקְרָאת
מְצָה מְתוּבָּלַת עַכ"ל וְהִקְשָׁה הַלַּח"מ הָא בְּמַנְחוֹת כַּג. אִיכָּא פְּלוּגְתָּא אִי בְּתֵר בְּטַל אֲזֵלִינָן אוּ בְּתֵר
מְבַטַּל וְלֵר"ח דְּאָמַר בְּתֵר מְבַטַּל הַקָּשׁוּ עָלָיו מְהֵף בְּרִיָּתָא דְּתִיבְלָה בְּקִצְחָא וְכו' וְשָׁם כַּג:) וְאוֹקְמָא
בְּרֻבָּה מְצָה וּא"כ כִּינּוּן דְּרַבִּינוּ פּוֹסֵק בְּסוּף פ"א מַה' שְׁאָר אַבוֹת הַטּוֹמְאוֹת כֵּר"ח (שָׁם ה'ל' יז
דְּנִבְיָלָה בְּטָלָה בְּשִׁחִיטָה) וּא"כ לְמָה לֹא כָּתַב כְּפִינּוּ דְּמִיָּרֵי דְּנֻקָּא בְּרֻבָּה מְצָה עַכ"ל וְנ"ל דְּשָׁם בְּתוֹס'
ד"ה אֵלָּא כְּתִבוּ יֵשׁ לְתַמּוּהָ דְּמִדְּמִי אֵהֵיָא דְּלַעִיל שְׁהַטְעַם שְׁנָה הָף דְּהִכָּא שְׁאִין הַטְעַם שְׁנָה דְּכִינּוּן
שְׂיֵשׁ בְּתַבְלִין טַעַם מְצָה רָאוּי לְצִאת יָדֵי חוֹבְתוֹכְדָּאֲמֵרִינוּ (זְבָחִים עַח.

(עֲשֵׂה עִיסָה מִן חֲטִיִּים וּמִן אֲרִז אִם יֵשׁ בּוֹ טַעַם דְּגָן חִיבֵי בְּחֻלָּה וְאָדָם יוֹצֵא בּוֹ יָדֵי חוֹבְתוֹ בְּפִסַּח
וְצ"ל דְּהָף שְׁמַעְתָּא פְּלִיגָא אֵהֵיָא דְּהֵתָם ע"כ וּלְפִז"נ כִּינּוּן דְּלַהֲסוּגִיא דְּזְבָחִים לִיכָּא קוֹשִׁית הַגְּמָרָא
דָּאִם יֵשׁ בְּתַבְלִין טַעַם מְצָה יֵצֵא אֲפִילוּ רֻבָּה תְּבַלִּין וְלַכַּהֲפ"ח אוֹנוּ מְבַטַּל אֵת הַמְצָה וּא"כ א"צ
לְאוֹקְמָא בְּרֻבָּה מְצָה וְכִינּוּן שְׁרַבִּינוּ פִּסַּק בִּפ"ו מַה' מְצָה ה'ל' ה.

הַעוֹשֶׂה עִיסָה מִן חֲטִיִּים וּמִן הָאֲנֹרִז אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דְּגָן יוֹצֵא בָּהּ יָדֵי חוֹבְתוֹ וְכו' אֵלְמָא דְּפִסַּק כְּהָף
סוּגִיא דְּזְבָחִים וְלֹכֵן לֹא הֵבִיא דְּאִיָּרֵי בְּרֻבָּה מְצָה וְנִיחָא שְׂיִטַּת רַבִּינוּ.
פ"ד מה' אס"מ.

כְּתַב שָׁם רַבִּינוּ דְּלֵאחֵר הַקָּדֵשׁ לֹא שְׂיָיָף מְוִקְצָה וּבִפ"ב מַה'ל' בְּכוֹרוֹת ה'ל' ג. כְּתַב וְכֵן אִם נַעֲבָדָה
בּוֹ עֲבִירָה וְכו' אוּ שְׁהוֹקְצָה אוּ נַעֲבַד יִרְעָה עַד שְׂיִפּוֹל בּוֹ מוּם וְכו' ע"כ וְהִקְשָׁה הַרִי"ט אֲלַגְזִי פ"ו
בְּבְכוֹרוֹת סִימָן גַּח אִיף שְׂיָיָף מְוִקְצָה בְּבִכּוֹר הָא אִין אָדָם מְקַצֵּה דְּבָר שְׂאִינוּ שְׁלוּ וְאֲפִילוּ לֵר"י
הַגְּלִילִי דְּקִדְשִׁים קָלִים מְמוֹן בְּעָלִים הוּא מ"מ גְּבִי בְּכוֹר לֹא שְׂיָיָף לְמִימֵר כֵּן דְּאֲמֵרִינוּ בִּב"ק יג.

שְׂאִנֵי בְּכוֹר דְּמִתְנּוֹת כְּהוֹנָה הוּא וּמִשְׁוֹלְחָן גְּבוּהָ קָא זְכוּ וְעוֹד הָא בִּפ"ד מַה'ל' אס"מ כְּתַב רַבִּינוּ
בְּעֲצָמוֹ שְׂאִין שְׂיָיָף מְוִקְצָה לֵאחֵר הַקָּדֵשׁ (מְטַעַם הַנ"ל) וּא"כ מ"ש כְּפִינּוּ לְעַנְיָן בְּכוֹר דְּמִהִיבֵי מְוִקְצָה
וּא"ל דְּהִקְצָה אִמּוֹ בְּהִיּוֹתָהּ מְעוֹבְרַת דְּכַה"ג ה"ל לְרַבִּינוּ לְפָרֵשׁ וְלֹא לְסַתְּמוֹם וְעֵי"ש שְׁמַפְלִפֵּל שָׁם

וּנְשָׂא בְּקוֹשָׁא וּנ"ל די"ל דְּשִׁיטת רַבִּינוּ יְהֵא נִיחָא אֲפִילוּ אִם לֹא נִימָא כּר"י הַגְּלִילִי [דְּקַדְשִׁים קָלִים מְמוֹנָא הוּא] דְּהַרְמַב"ם הֵבִיא בֵּה' אֱלוּ פ"א ה'ל' ד'.

מְצָנָה לְהַקְדִּישׁ בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה וַיֹּאמֶר ה"ז קוֹדֵשׁ שְׁנֵאמַר תִּקְדִּישׁ וכו' (וְכֵן הוּא בְּנִדְרִים יג) וּלְעִיל בֵּה' נִדְרִים פ"א בִּיְאָרְנוּ דְלַחַד מ"ד דְּמַקְרִי בְּכוֹר דְּבַר הַנְּדוּר מְשׁוּם דְּמְצָנָה לְהַקְדִּישׁ ע"כ צ"ל דְּבַקְדוּשָׁת פִּיּו מִתּוֹסְפַת קַדְוִשָׁה דֹּאֵלֶת"ה דְּמְצָנָה הִיא רַק לֹאמֹר בְּפִיּו שְׁמַקְדִּישׁ מֵאֵי שְׁיִיךְ דְּבַר הַנְּדוּר בְּזָה וְאִיךְ מ"ד דְּפִלִּיג סוֹבַר פִּינֹן דְּבַפּוֹעֵל לֹא נִתּוֹסַף דִּינִין דְּבִלְא קַדְוִשָׁת פִּי' נְמִי יוֹכֵל לְהַקְרִיב א"כ לֹא הָיָה דְּבַר הַנְּדוּר וּבז"נ פִּינֹן דְּמְצָנָה לְהַקְדִּישׁ א"כ יְכוֹל לְהוֹסִיף קַדְוִשָׁה עַל הַבְּכוֹר וְא"כ פִּינֹן שְׁעֵשְׂתָה תּוֹרָה אוֹתוֹ בְּעֵלִים עַל הַבְּכוֹר לְעַנְּנֹן שְׁיִכּוֹל לְהַקְדִּישׁ וְא"כ שְׁיִיךְ לְגַבִּיּה מִןקַצָּה נְמִי דְּמַדוּעַ אִין שְׁיִיךְ מִןקַצָּה בְּאִינוּ שְׁלוֹ מְשׁוּם דְּמִןקַצָּה הוּא יְחִוּד לְע"ז וּבְדָבָר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ לֹא שְׁיִיךְ יְחִוּד וְא"כ פִּינֹן דְּעֵשְׂתָה הַתּוֹרָה אוֹתוֹ בְּעֵלִים לְהַקְדִּישׁ וְכִינֹן דְּבַעֲלִים הוּא שְׁיִיךְ יְחִוּד גַּבִּיּה לְכֹן שְׁיִיךְ גַּבִּי בְּכוֹר מִןקַצָּה וְנִיחָא שִׁיטת רַבִּינוּ.